LLYFR

GWEDDI GYFFREDIN

A GWEINIDOGAETH

Y SACRAMENTAU.

William Watkin is the true owner of this booke 1735

Gyda

Richard David his hand and pen

CHYNEDDFAU AC ARFERION

ERAILL YR EGLWYS,

Yn ôl arfer

EGLWYS LOEGR.

A

PSALMAU DAFYDD

Fel i maent bwyntiedig

IW DARLLAIN, A'U CANU

Yn yr Eglwysydd.

Argraphwyd dros Tomas Jones, [illegible] y Flwyddyn [illegible]

CYNWYSIADAU'R LLYFR HWN, NEU PENNODIAD R HYN OLL SYDD YNDDO, YNOLYNOL, FEL AG I MAENT YN OSODEDIG AR LAWR.

Act, neu Gweithred am Unffurfiad Gweddi-Gyffredin, a Gwasanaeth yn yr Eglwys, gyda Gweinidogaeth y Sacramentau.

Yn y Flwyddyn gyntaf o Lywodraethiad Elizabeth.

Lle yr ydoedd ar farwolaeth ein diweddar ardderchog Arglwydd Frenin *Edward* y chweched, un unig drefn ar gyffredin wasanaeth a gweddi, a Gweinidogaeth y Sacrametau, Arferion, a defodau. yn sefyll yn Eglwys Loeger, yr hon drefn a osodasid allan yn un llyfr, a elwid Llyfr gweddi gyffredin, a Gweinidogaeth y Sacramentau, a Chyneddfau eraill, ar Arferion yn Eglwys Loeger: Wedi eu hawdurdodi drwy Weithred Parliament a gynnalwyd yn y bummed ar chweched flwyddyn, o'n dywededig ardderchawg Arglwydd Frenin *Edward* y chweched; Dan enw Gweithred am Unffurfiad Cyffredin Wedi, a Gweinidogaeth y Sacramentau, yr hon a ddiddymwyd, ac a gymerwyd ymaith drwy weithred o Barliament, yn y flwyddyn gyntaf o deyrnasiad ein hardderchog Arglwyddes Frenhines *Mari*, i fawr adfail dyledus anrhydedd Duw, ac anghyssur i broffess-wyr gwirionedd crefydd Crist.

Gweithreder gan hynny drwy awdurdod y Parliament presennol hwn, fod y ddywededig gyfraith o Ddirymiad, a phob dim cynnwysedig ynddi, o ran y dywededig lyfr yn unig, a'r gwasanaeth, a Gweinidogaeth y Sacramentau, Cynneddfau, ar Arferion Cynnwysedig neu osodedig yn y dywededig Lyfr; yn ofer, ac yn ddirym yn ol a chwedi gwyl Ganedigaeth St. *Joan* Fedyddiwr nesaf i ddyfod. A bod y dywededig lyfr, a threfn y Gwasanaeth, a Gweinidogaeth y Sacramentau, cynneddfau ac Arferion, ynghyd a'r cyfnewidion, a'r achwanegion a chwanegwyd ynddo, ac a osodwyd drwy y gyfraith hon, yn sefyll, ac yn bod, yn ol a chwedi y dywededig wyl, sef Ganedigaeth S. *Joan* Fedyddiwr, mewn cyflawn rym ac affaith, yn ol mwynlant ac affaith y gyfraith hon: Er dim ag sydd yn y ddywededig gyfraith o ddirymmiad i'r gwrthwyneb.

A phellach gweithreder gan uchelder y Frenhines, ynghyd a chydsynniad yr Arglwyddi a'r Cyffredin sydd wedi ymgynnull yn y Parliament presennol hwn, a chan awdurdod yr un rhyw, fod pob un, a chwbl o'r Gweinidogion ymhob Eglwys Gadeiriol a phlwyfol, neu mewn lle arall ofewn y Deyrnas hon Lloeger, Cymbru, ac ardaloedd yr unrhyw, neu eraill o arglwyddiaethau y Frenhines, ar ol a chwedi Gwyl Natalic St. *Joan* Fedyddiwr nesaf i ddyfod, yn rhwymedig i ddywedyd ac i arfer y Plygain, Gosper, gweinidogaeth Swpper yr Arglwydd, a gwasanaethiad pob un o'r Sacramentau, a'r holl gyffredin a chyhoedd weddiau eraill, yn y cyfryw drefn a ffurf ag a adroddir yn y dywededig lyfr; Fellu wedi ei awdurdodi gan Barliament yn y ddywededig bummed a'r chweched flwyddyn o deyrnasiad Brenin *Edward* y chweched, gydag un newidiad neu anghwanegiad, o ryw Lithau iw harfer ar bob Sul yn y flwyddyn, ffurf y Letani wedi ei newidio a'i Geryddu, a dwy synwyr-wers yn unig wedi eu anghwanegu, wrth roddi y Sacrament i'r Cymunolion, ac nid arall, neu y modd amgen. Ac o bydd i neb, neu ryw Berson, neu Ficar, neu arall pa weinidog bynnag, a ddyleu, neu a sydd iddo ganu, neu ddywedyd y weddi gyffredin, a goffawyd yn y dywededig lyfr, neu wasanaethu y Sacramentau ar ol a chwedi Gwyl Natalic Sanct *Joan* Fedyddiwr nesaf i ddyfod, wrthod arferu y dywededig weddiau cyffredin, neu weini y Sacramentau, yn y cyfryw Eglwys Gadeiriol, neu Eglwys blwyfol, neu leoedd eraill ac a dyleu efe weini yr unrhyw, yn y cyfryw ffurf a threfn ag a adroddir, ac a ddatcenir yn y dywededig lyfr, neu o'l wirfodd, [illegible] gyndynrhwydd (gan sefyll yn hynny) [illegible] ryw eraill gynneddfau, ac Arferion, [illegible] ffurf neu wedd ar weinidogaeth Swpper yr Arglwydd, ar gyhoedd neu yn ddirgel, neu Blygain, Gosper, gweinidogaeth y Sacramentau, neu eraill weddiau ar [illegible] amgen nac a adroddir ac a ddatcenir yn y dywededig lyfr (Gweddi ar [illegible] hon, a dealler [illegible] atti iw gwrando, [illegible] neu Gappelau dirgel, [illegible] hon a elwir yn gyffredin [illegible]) neu bregethu, [illegible]

diftadlu, neu amherchi y dywededig Lyfr, neu ddim ar fydd ynddo, neu ryw ran o honaw, a bod o hynny yn gyfreithlawn wedi ei farnu yn ol cyfreithiau y Deyrnas hon, trwy Ferdict deuddeng-wr, neu trwy ei gyffes ei hun, neu trwy hynod eglurdeb y weithred, efe a gyll ac a fforffettia i uchelder y Frenhines, ei hetifeddion, a'i fuccefforiaid, am ei ganwedd cyntaf, broffit ei holl renti yfprydawl, neu ddyrchafiad yn dyfod, neu yn cyfodi yn y flwyddyn nefaf ar ol ei gonfictiad: A bod hefyd i'r neb a gonfictier fellu, am yr unrhyw ganwedd, ddioddef carchar dros amfer chwe-mis, heb na meichiau na maynpris. A bod i'r cyfryw un, ag a gonfictier unwaith am un camwedd, o herwydd y pethau a grybwyllwyd, os bydd iddo gwedi ei gonfictiad cyntaf, drachefn drofeddu, a bod o hynny yn y ffurf ddywededig yn gyfreithlawn wedi ei argyoeddi; Yna bod i'r unrhyw ddyn am ei ail ganwedd ddioddef carchar dros amfer un flwyddyn gyfan, a hefyd bod ei ddifuddio *Ipfo facto*, o'i holl oruchafiadau yfprydol, a bod yn gyfreithlawn i bob Patron, neu roddwr y cwbl, a phob un o'r goruchafiadau yfprydol hynny, neu rywun o honynt, Brefentio, neu roi yr unrhyw, megis pe byddei i rywun, neu ryw rai a drofeddo fellu fod wedi marw; Ac o bydd i ryw un, neu i ryw rai yn ol ei argyoeddi ddwywaith yn y ffurf ragddywededig drofeddu, yn erbyn rhyw un o'r blaenoriaid y drydydd waith, a bod o hynny yn y ffurf ragddywededig yn gyfreithlawn wedi ei argyoeddi: yna y neb a drofeddo fellu, aca argyoedder y drydydd waith, a ddifeddir *ipfo facto*, o'i holl oruchafiadau yfprydol, a hefyd gorfod iddo ddioddef carchar tra fyddo byw.

Ac o bydd y neb a drofeddo, ac a argyoedder yn y ffurf ragddywededig, oblegid yr un o'r pethau a grybwyllwyd, heb rent iddo, ac heb ganddo oruchafiadau yfprydol: Yna bod i'r unrhyw wr hwnnw a drofeddo fellu, aca argyoedder, am y trofedd cyntaf, ddioddef carchar tros y flwyddyn gyfan ar ol ei ddywededig argyoeddiad, heb na meichiau na mainpris. Ac os y cyfryw un, heb iddo ddim goruchafiadau yfprydol wedi ei argyoeddiad cyntaf, a drofedda drachefn mewn dim oblegid y pethau a grybwyllwyd, ac yn y ffurf ddywededig yn gyfreithlawn a argyoedder o hynny, yna bod i'r cyfryw un hwnnw, am ei ail drofedd ddioddef carchar tra fyddo byw.

Ac fe ordeinwyd, ac a drefnwyd drwy yr awdurdod a ddywedwyd uchod, o bydd i ryw un neu ryw rai pwy bynnag font, wedi y dywededig wyl o Enedigaeth *Joan* Fedyddiwr nefaf i ddyfod, mewn un rhyw Enterlud, Chwareu, Caniadau, Rhimynnau, neu drwy eraill eirlau agored, adrodd neu ddywedyd rhyw beth er diwaftadlu, diyftyru a dirmygu yr unrhyw lyfr, neu ddim a gynhwyfir ynddo, neu ryw ran o honaw, neu drwy wneuthuriad eglur, neu drwy fygythiau agored, gymmell neu berl, neu ryw fodd arall annogi, neu gynnal rhyw Berfon, Ficar, neu weinidog arall, mewn un Eglwys Gadeiriol, neu Eglwys blwyfol, neu mewn Cappel, neu mewn un lle arall i ganu, neu i ddywedyd Gweddi gyffredin neu agored, neu wafanaethu un Sacrament, yn amgenach neu mewn gwedd a ffurf amgen nac a ofodwyd yn y dywededig lyfr, neu drwy yr un o'r dywededig foddion, yn anghyfreithlawn rwyftro, neu leftyr i ryw Berfon, Ficar, neu Weinidog arall, mewn un Eglwys Gadeiriol, neu blwyfol, Cappel, neu mewn un lle arall, i ganu neu ddywedyd Gweddi gyffredin neu agored, neu weini y Sacramentau, neu ryw un o honynt, yn y cyfryw wedd a ffurf ag a grybwyllwyd yn y dywededig lyfr: Yna bod i bob rhyw un, wedi yn gyfreithlawn ei argyoeddi o hynny, yn y ffurf ddywededig, fforffettio i'r Frenhines ein Goruchel Arglwyddes, ei hetifeddion, a'i fuccefforiaid, am y trofedd cyntaf, gan marc.

Ac os bydd i ryw un, neu i ryw rai, a argyoeddwyd unwaith am y cyfryw drofedd, drofeddu drachefn ryw un o'r trofeddion diweddaf a adroddwyd, ac iddynt fod yn y ffurf ddywededig yn gyfreithlawn wedi eu hargyoeddi: Yna bod i'r unrhyw un fellu yn trofeddu ac yn argyoeddedig, am yr ail drofedd fforffettio i'n Goruchel Arglwyddes Frenhines, ei hetifeddion, a'i fuccefforiaid bedwar cant o farciau; Ac o bydd i neb, wedi iddo yn y ffurf ddywededig, fod ddwywaith

yn

yn argyoeddedig o rŷw trosedd yn perthynu i'r troseddion diweddaf a adroddwŷd, droseddu y drydŷdd waith, a bôd o hynnŷ yn y môdd uchod, yn gyfreithus wedi ei argyoeddi, bôd yna i bôb un yn troseddu-fellu, am ei drydedd drosedd fforffettio i'n Goruchel Arglwŷddes Frenhines ei hôll ddâ a chateloedd, a dioddef carchar yn ei fŷw; Ac o bŷdd i rŷw un, neu i rŷw rai, yr hwn am ei drosedd cyntaf o herwŷdd y pethau a grybwŷllwŷd, gael ei argyoeddi yn y môdd ddywededig, na thalo y swm taladwŷ o rŷm ei argyoeddiad, yn y cyfrŷw fôdd a ffurf ac a dyleu dalu yr unrhŷw, o fewn y chwech wŷthnos nesaf, ar ôl ei argyoeddiad, bôd yna i bôb un a argyoedder fellu, ac heb dalu yr unrhŷw, am y trosedd cyntaf yn lle y swmm dywededig, ddioddef ei garcharu dros amser chwe mîs, heb na meichiau na maynpris. Ac o bŷdd i rŷw un, neu i rŷw rai, yr hwn am yr aill drosedd o herwŷdd y pethau a grybwŷllwŷd, a argyoeddir yn y ffurf ddywededig, na thalo y swmm dywedig taladwŷ drwŷ rŷm ei argyoeddiad, ar ordinhâd hon, yn y cyfrŷw wêdd a ffurf ag a dylir talu yr unrhŷw, ofewn y chwech wŷthnos cyntaf ar ôl ei all argyoeddiad: Bôd yna i bôb rhŷw un fellu a argyoeddwŷd, ac heb fellu dalu yr unrhŷw, am yr unrhŷw all drosedd, yn lle y dywededig swmm, gael dioddef ei garcharu dros un flwŷddŷn heb na meichiau na maynpris. Ac yn ôl a chwedi y ddywededig wŷl, Natalic Sanct *Joan* Fedyddiwr nesaf i ddyfod, fôd i bawb ôll yn gwbl, ag sŷdd yn preswŷlio ofewn y Deyrnas hon, neu le arall o arglwŷddiaethau Mawredd y Frenhines yn ddiesceulus, ac yn ffyddlawn (oddigerth bôd escus cyfreithiol a rhesymmol i fôd ymaith) wneuthur eu goreu ar ymgasclu iw Heglwŷs blwŷf, neu Gappel cyfreithlawn, neu o ran rhwŷstr resymmol rhag hynnŷ, i rŷw fan arferedig, lle a byddo Gweddi gyffredin, a chyfrŷw wasanaeth Duw yn arferedig, yn y cyfrŷw amser rhwŷstr, ar bôb Sul a dyddiau eraill ordeniedig ac arferedig iw cadw, megis yn wŷliau, ac yna, ac yno aros yn drefnus, ac yn bwŷllog rhŷd amser y weddi gyffredin, pregethau neu arall wasanaeth Duw a arferer, neu a wasanaether yno, dan boen cospedigaeth gan farnedigaeth yr Eglwŷs, a hefŷd dan boen, fôd i bôb un yn troseddu fellu fforffettio, am bôb cyfrŷw drosedd ddeuddeg ceiniog iw codi gan wardeniaid y plwŷf a gwneler y cyfrŷw drosedd ynddo, i swŷniant y tlodion o'r unrhŷw blwŷf, o ddâ, tiroedd, a thyddynnau y cyfrŷw droseddwr, drwŷ atafael. Ac er mwŷn iawn gyflawni y pethau hŷn, i mae rhagorawl Fawredd y Frenhines, yr Arglwŷddi amserol, a'r hôll gyffredin cynnŷlledig yn y Parliament presennol, yn enw Duw yn ddifrifol yn erchi, ac yn gorchymŷn i'r hôll Archescobion, Esgobion, ac eraill Ordinariaid, ar iddŷnt ymosod hŷd yr eithaf o'u gwŷbodaeth, ar fôd dyledus a gwir gyflawni y pethau hŷn yn gwbl trwŷ eu hôll Escobaethau, a'u Curiau, fel a byddo iddŷnt atteb ger bron Duw, am gyfrŷw ddrygau a phlâau, ag a gallo yr Hôll-gyfoethog Dduw yn gyfiawn boeni ei bobl am ddirmygu ei ddaionus a'i iachus Gyfraith; Ac er mwŷn bôd awdurdod yn yr achos hwn, Bydded ymhellach wneuthuredig gan y ddywededig awdurdod, fôd i bawb ôll o'r Arch-Escobion, Escobion, a phawb eraill o'u swŷddogion hwŷ, yn arferu awdurdod Eglwŷsig, yn gystal mewn lleoedd gwâg ac anwâg ofewn eu hescobaethau, gael llawn feddiant ac awdurdod gan y weithred hon i addffurfio, cospi, a phoeni wrth Farn yr Eglwŷs, ôll a phob dŷn a droseddant ofewn yr un o'u swŷddogaethau, neu o'u hescobaethau hwŷnt, wedi y dywededig wŷl Natalic Sanct *Joan* Fedyddiwr nesaf i ddyfod, yn erbŷn y weithred hon a'r ordinhâd: Er un arall gyfraith, ordinhâd, Rhagorfraint, braint, neu ragwelliad cŷn hŷn wedi ei wneuthur neu ei ddioddef i'r gwrthwŷneb, yn ddiwrthladd.

Ac fe a ordeinwŷd ac a weithredwŷd gan y rhag awdurdod, bôd i bawb ôll o'r Justusiaid Over Determiner, neu Justusiaid Sesiwn, gael cwbl feddiant ac awdurdod ymhôb un o'u hagored, a'u cyffredin Sesiwnau, i ymofŷn, gwrando, a therfynu pôb rhŷw drosedd a wneler yngwrthwŷneb i un pwngc a gynnhwŷsir yn y weithred gŷdrychiol hon, ofewn terfynau y Commissiwn a roddir iddŷnt, a gwneuthur proses i executio yr unrhŷw, megis ag y gallant wneuthur am un a enditier ger eu bron hwŷ am sarhaed, neu yn gyfreithlawn

a argyoeddwŷd o hynnŷ.

Darparer yn waſtadol, a gweithreder gan yr awdurdod ddywededig, fôd i bawb ôll o'r Archeſcobion, ar Eſcobion, allu bôb amſer ac amſerau wrth eu rhydd-did a'u môdd, ymwaſgu ac ymgyſſylltu, gan rŷm y weithred hon, a'r dywededig Juſtuſiaid o Oyer a Determiner, neu a'r dywededig Juſtuſiaid o Seſiwnau ymhôb un o'r dywededig agored a Chyffredin Seſſiwnau, a gynnhalier mewn rhŷw le o'u Heſcobaeth, er mwŷn, ac i ymofŷn, gwrando a therſynu y camweddau dywededig.

Profidier hefŷd, a Gweithreder trwŷ yr Awdurdod rhagddywededig fôd y llyfrau a fo o'r dywedededig waſanaeth, ar gôſt a ſiars plwŷfolion pôb plwŷf ac Eglwŷſau Cadeiriol, wedi eu darparu a'i caffael cŷn y ddywededig wŷl Natallc Sanct *Joan* Fedyddiwr neſaf yn canlŷn; A bôd i'r holl gyfrŷw blwŷſau ac Eglwŷſi Cadeiriol, neu leoedd eraill, lle a darparer, ac a caffer y dywededig lyfrau cŷn gwŷl Natallc Sanct *Joan* Fedyddiwr, ofewn tair wŷthnos wedi darparu a chaffael y dywededig lyfrau, ymarfer o'r dywededig waſanaeth a'i ſynychu yn ôl y weithred hon,

A gweithreder ymhellach wrth yr awdurdod ddywededig, na byddo un amſer rhagllaw, rwŷſtro neb, neu rai, nac mewn modd arall eu nlweidio, neu am un o'r camweddau a gofied uchod, a gommittier neu a wneler rhagllaw, yngwrthwŷneb i'r weithred hon, oddieithr iddo ef, neu hwŷnt yn troſeddu fellu, fôd o hynnŷ yn ditiedig yn y Seſſiwn gyffredin neſaf, a gynnalier ger bron y cyfrŷw Juſtuſiaid o Oyer a Determiner, neu Juſtuſiaid o Seſiwnau yn neſaf yn ôl committio y rhŷw droſedd yngwrthwŷneb i ddull y weithred hon.

Profieidier yn waſtad, ac ordeinier, a gweithreder trwŷ yr awdurdod rhagddywededig am gwbl oll o Arglwŷddi y Parliament, am y drydedd droſedd a gofied uchod, bôd eu treio hwŷ trwŷ eu gogyfurdd.

Profidier hefŷd, ac ordeinier, a gweithreder gan yr awdurdod rhagddywededig, fôd i Faior Llundain, ac i Faiorau eraill; Bailiaid, a phenſwŷddogion eraill, o bawb oll o'r Dinaſoedd, Borowau, a Threfi corphoredig ofewn y Deŷrnas hon, Cymru, a marſoedd yr unrhŷw, i'r rhai nid ŷw Juſtuſiaid Seſiwnau yn cyrchu yn gyffredin, gaffael cwbl feddiant ac awdurdod trwŷ rŷm y weithred hon, i ymofŷn, i wrando, a therſynu y troſeddau a ddywedwŷd uchod, a phob un o honŷnt bôb blwŷddŷn ofewn pymtheng-nhiwrnod wedi Gwŷl y Paſc, a Sanct Michael Archangel; Yn y cyfrŷw fôdd a ffurf ag a mae yr Juſtuſiaid o Seſiwnau, ac Oyer a Determiner yn gallu gwneuthur.

Profidier yn waſtad, ac ordeinier, a gweithreder trwŷ y rhagddywededig awdurdod, fôd i'r cwbl, ac i bôb un o'r Archeſcobion ac Eſcobion, a phôb un o'u Canghellwŷr, Commiſſariaid, Archdiaconiaid, ac eraill Ordinariaid, y rhai ſŷ iddŷnt wahanedawl ſwŷddogaeth Eglwiſig, gael cwbl feddiant ac awdurdod trwŷ rŷm y weithred hon, yn gyſtal i ymofŷn yn eu Fiſitaſion, Seneddau, neu mewn lle arall ofewn eu ſwŷddogaeth, ar rŷw amſer arall a lle, i gymmerŷd cyhuddiadau ac infformaſiwnau am ôll, a chwbl a goffawŷd uchod, a wnaethwŷd, a gommittiwŷd neu a berpetratiwŷd ofewn terſynau eu ſwŷddogaethau, ac i goſpi 'r unrhŷw trwŷ gynghorion, yſcymmundod, Depreiſaſion, ac eraill farnau, a Phroceſſau, yn y cyfrŷw ffurf ag ymlaen llaw, a arferwŷd yn y cyffelŷb Ddigwŷddion, gan Eglwŷſig Gyfreithau y Frenhines.

Profidier hefŷd yn waſtad, a gweithreder, fôd i bwŷ bynnag a droſeddo yn y petheu a grybwŷllwŷd, ac yn gyntaf a dderbynnio goſpedigaeth gan yr Ordinari, a thyſtiolaeth ganddo o hynnŷ tan ſêl y dywededig Ordinari, Na byddo am yr un droſedd ei ail argyoeddi ger bron yr Juſtuſiaid; A'r un môdd, ac efe wedi derbŷn am y dywededig droſedd yn gyntaf, goſp gan yr Juſtuſiaid, ni bŷdd iddo am yr un droſedd ail dderbŷn coſp gan yr Ordinari: Er dim a gynhwiſid yn y weithred hon i'w gwrthwŷneb.

Profidier yn waſtad a bydded yn wneuthuredig, fod cyfrŷw addurnau yr Eglwŷs, a'r Gweinidogion, iw cynnal a'u cadw yn arfer, fel yr oedd yn yr Eglwŷs hon o Loeger, drwŷ awdurdod Parliament yn yr ail flwŷddŷn o Deŷrnaſiad Brenin *Edward* y chweched, hŷdoni chymmerer trefn arall yn hynnŷ gan

awd.

awdurdod Mawredd y Frenhines, ynghŷd a chyngor ei Chomissionariaid, gosodedig ac awdurdodedig dan Sêl fawr Lloegr, am achosion Eglwŷsig, neu Sêl Metropolitan y Deŷrnas hon; A hefŷd o digwŷdd arferu rhŷw ddirmŷg neu amarch yn Arferion a chynneddfau yr Eglwŷs, gan gamarfer y trefnau a osodwŷd yn y Llyfr hwn; Bôl i Oruchelddeb y Frenhines, allu trwŷ gyngor y dywededig Gommissionariaid, neu y Metropolitan, ordeinio, a chyhoeddi y cyfrŷw anghwaneg Arferion, neu gynneddfau ag a fyddo fwŷaf er derchafiad gogoniant Duw, adeilad ei Eglwŷs, a dyledus barch ar sanctaidd ddirgeledigaethau Crist a'i Sacramentau.

Ac ymhellach Gweithreder gan yr awdurdod rhagddywededig, fod holl gyfreithiau, Statutau, ac ordinhadau, yn y rhai, neu drwŷ y rhai a mae rhŷw fâth arall ar wasanaeth, gweinidogaeth y Sacramentau, neu Gyffredin weddi, wedi eu Terfynu, eu cadarnhau, neu eu gosod allan iw harferu ofewn y Deŷrnas hon, neu arall o Arglwŷddiaethau, neu Wledŷdd y Frenhines, o hŷn allan yn llwŷr ofer, ac heb ddim grŷm.

Act neu Weithred Am Unffurfiad Gweddiau Cyhoeddedig neu mewn Eglwysydd, a Gweinidogaeth y Sacramentau, a Chynneddfau, Ac Arferion eraill: Ac am sefydlu y ffurf Ar wneuthur, Urddo, a Chysegru Escobion, Offeiriaid, a Diaconiaid, yn Eglwys Loegr a Chymru.

Yn y 14 Flwŷddŷn o Lyfodraethiad Charles yr ail.

Yn gymmaint a bôd yn y flwŷddŷn gyntaf i'r ddiweddar Frenhines *Elizabeth* un Unffurfiol Drefn ar wasanaeth a Gweddi gyffredin, a' Gweinidogaeth y Sacramentau, a Chynneddfau, ac Arferion yn Eglwŷs *Loegr*, (cytunol i Air Duw, ac i arfer y Brîf Eglwŷs gŷnt) gwedi ei chyfannu gan yr Anrhydeddus Escobion ar Eglwŷs-wŷr, yr hon a osodwŷd allan mewn un Llyfr, a elwid Llyfr Gweddi gyffredin, a Gweinidogaeth y Sacramentau, a Chynneddfau, ac Arferion eraill yn Eglwŷs Loegr: Ac a orchymynwŷd eu harferu trwŷ weithred o Barliament a gynnhaliwyd yn y ddywededig flwŷddŷn gyntaf i'r ddywededig ddiweddar Frenhines, yr hon a elwid, Gweithred am Unffurfiad Gweddi gyffredin, a gwasanaeth yn yr Eglwŷs, a Gweinidogaeth y Sacramentau, tra diddanawl i bawb ôll, a chwennychent fŷw mewn buchedd Gristinogol, a thra buddiol i Stât y Deŷrnas hon, ar yr hon ni thywelltir Trugaredd, Grâs, a Bendith yr Hôll-alluog Dduw, mewn un môdd mor rhwŷdd a helaith, a thrwŷ weddiau Cyffredin, a dyladwŷ arfer y Sacramentau, ac aml bregethu yr Efengŷl, gyda Duwiolder y Gwrandawŷr; Ac er hŷn igŷd, i mae etto ofewn amrŷw fannau o'r deŷrnas hon, Luoedd mawr o bobl trwŷ ddilŷn eu Trachwantau, a bŷw heb wŷbodaeth, a Gwîr ofn Duw, sŷdd o'u gwirfodd a thrwŷ ymbleidio, yn ymattal ac yn gwrthod dyfod iw Heglwŷsau plwŷfol, ac i fannau cyhoeddedig eraill lle yr arferer Gweddi gyffredin, Gweinidogaeth y Sacramentau, a phregethu Gair Duw ar y Suliau, a dyddiau eraill a ordeinwŷd eu cadw a'u cynnal yn Wŷliau: Ac o herwŷdd codi a chynnyrchu llawer anfad gynddrygedd, ac anwastadfod, tra bu amseroedd y diweddar anffawdus flinderau, drwŷ ddirfawr a thrwm gwŷddus ysceulusdra Gweinidogion, yn y ddywededig Drefn, Gwasanaeth, neu Liturgi cyhoeddedig, a gorchymŷnedig, megis a dywededuchod; A llaweroedd a dwŷswŷd i ymranniadau a Schismau, i fawr adfail ac anair diwalledig Grefŷdd Eglwŷs *Loegr*, ac enbŷdrwŷdd aneirif o eneidiau.

Fel na bo fellu rhagllaw, a thuag at sefydlu heddwch yr Eglwŷs, a Darostwng yr annhymherau presennol a ddigwŷddasant arnom, drwŷ amnhwŷnt yr amseroedd, Bu i Fawrhydi y Brenin (drwŷ ei Ddeclarasiwn ar y pummed ar hugain o Fis Hydref, un Mil chwe-chant a thri ugain) ganiadhau ei Gommission [illegible] Sêl fawr *Lloegr*, i amrŷw Escobion a Gweinidogyddion eraill, i fwrw golwg a [illegible] ar y Llyfr Gweddi Gyffredin; Ac i baratoi y

cyfrŷw newidiad, ac arddodiad a farnent gymmwŷs i'w cyflwŷno ; A chwedi hŷn, a'r Confocasiwnau o'r ddwŷ Dalaith, Caer Gaint a Chaer Efrawc, wedi eu gwahadd a'u cynnill (ac yrawron yn eisteddu) Rhyngodd fodd iw Fawrhydi ef, awdurdodi a gorchymŷn i Rhaglawiaid, y Syneddau hynnŷ, ac i eraill Escobion ac Eglwŷs-wŷr, fwrw ail syniad ar y dywededig Lyfr Gweddi gyffredin, a Llyfr ffurf a gwêdd, urddo a chyssegru Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid, a bôd iddŷnt ar ôl dwŷs ystyriaeth, anghwanegu a newid ymhôb un o'r ddau Lyfr, y cyfrŷw bethau fel a gwelent yn gymmwŷs a chymhessur, a dwŷn a chyflwŷno yr unrhŷw yn yscrifennedig ger bron ei Fawrhydi ef, o ran cael ymhellach eu cymeradwŷo, a'u cadarnhau ganddo ef.

A chwedi hŷn, y Rhaglawiaid, Escobion a'r Eglwŷswŷr hynnŷ o'r ddwŷ Dalaith, ar ôl dwŷs a chyflawn fyfyrdod, a fwriasant olwg ar y dywededig Lyfrau, ac a newidiasant rŷw bethau a farnent yn gymmwŷs iw dodi ynddŷnt, ac a anghwanegasant ymbell weddi at y dywededig Lyfr Gweddi gyffredin, i'w harfer ar rŷw briodol achlysur a ddigwŷddei, ac a gyflwŷnasant yr unrhŷw yn Scrifennedig ger bron ei Fawrhydi ef, mewn un Llyfr, a enwir, Llyfr Gweddi gyffredin, a Gweinidogaeth y Sacramentau, ac eraill Gynneddfau ac arferion yr Eglwŷs, yn ól arfer Eglwŷs Loegr, ynghŷd a'r Psalwŷr neu Psalmau *Dafŷdd*, wedi eu nodi megis y maent hwŷ i'w canu, neu i'w dywedŷd mewn Eglwŷsau, a'r ffurf a'r môdd a gwneir, yr Urddir, ac a Cyssegrir Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid: Yr hŷn óll pan ystyriasai Grâs y Brenin yn ddyledus, a fu Gymmeradwŷ a bodlawn ganddo, ac a orchymmynodd at y Parliament presennol y dywededig Lyfr Gweddi gyffedin, a ffurf Urddiad a Chyssegriad Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid, gyda'r newidiadau ac anghwanegion a wnaethwŷd, ac a Bresentwŷd iw Fawrhydi, gan y dywededig Seneddau, i fôd yr unig Lyfr, a Bwŷntier iw arfer gan bawb a wasanaethant ymhôb Eglwŷs Gadeiriawl, a Cholegawl, ac ymhôb Cappel, ac ymhôb Cappel classau, ac Awlau o'r ddwŷ Uwniferfiti, ac ynghlassau *Eton* a *Chaer-wŷnt*, ac ymhôb Eglwŷs blwŷfol a Chapel ofewn Teŷrnas *Loegr*, Arglwŷddiaeth Cymbru, a Thref *Berwik* a'r *Twêd*, a chan bawb a wnant, neu a Gyssegrant Escobion, Offeiriaid neu Ddiaconiaid, ofewn rhŷw un o'r dywededig leoedd, tan y cyfrŷw gyfraith, a phoen a farno Dau-Dŷ y Parliament yn gymmwŷs; Ac o herwŷdd nad oes dim fuddiolach tuagat sefydlu heddwch y Deŷrnas hon (yr hŷn a ddymuna pôb Dŷn Dâ) nac i barch ein Crefŷdd, a'i hamlhaâd, na Chŷdundeb cyffredinawl yngwasanaeth cyhoedd yr Hollalluog Dduw: Ac fel y gallo pôb dŷn ofewn y Deŷrnas, wŷbod yn sicr y Rheol, yr hon a ddylei ei dilŷn yn y Gwasanaeth Cyhoedd, a Gweinidogaeth y Sacramentau, a chynneddfau ac arferion eraill Eglwŷs Loegr, a'r môdd, a chan bwŷ a gwneir, ac a dylid gwneuthur, Urddo a Chyssegru Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid.

Gweithreder gan odidogcaf Fawrhydi y y Brenin, trwŷ gyngor a chyda chŷdsynniad yr Arglwŷddi Ysprydol a Llygawl, a'r Cyffredin yn gynnulledig yn y Parliament presennol, a thrwŷ Awdurdod yr unrhŷw, Fôd yr holl weinidogion Eglwŷsig, a phôb un o honŷnt ymhôb Eglwŷs, neu Gappel Gadeiriol a Chlassawl, a Phlwŷfol, ac ymhob Cappel, a phob lle Gwasanaeth Cyhoedd arall ofewn Teŷrnas Loegr, Arglwŷddiaeth Cymbru a Thref Berwic ar Twêd, yn Rhwŷmedig i ddywedŷd, ac arfer y Weddi Foreuol, y weddi brŷdnhawnol, gweinidogaeth, a gwasanaethiad y ddau Sacrament, a phob Gwasanaeth arall Cyhoedd, a Chyffredin, yn y cyfrŷw Drefn a ffurf a grybwŷllir yn y dywededig Lyfr, Arddodedig, a Chyssylltedig a'r weithred bresennol, ac a elwir Llyfr Gweddi Gyffredin, a Gweinidogaeth y Sacramentau, a Chynneddfau, ac Arferion eraill yr Eglwŷs, yn ól arfer Eglwŷs Loegr, gyda'r Psalwŷr neu Psalmau *Dafŷdd*, wedi eu nodi megis ag y maent hwŷ iw canu neu iw dywedŷd yn yr Eglwŷsau; A'r ffurf a'r môdd a gwneir, yr Urddir ac a Cyssegrir Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid; A bôd darllain yn gyhoedd ac ar osteg, y Gweddiau Boreuol a Phrŷdnhawnol a gynnhwŷsir ynddo, ar bôb dŷdd yr Arglwŷdd, ac ar bôb dŷdd arall ac achlysur, ac ar bob prŷd pwŷntiedig ynddo, gan bob Gweinidog neu

neu Gwrat ymhôb Eglwŷs, Cappel, a phôb rhŷw le Gwaſanaeth Cyhoedd, ofewn y Deyrnas hon Lloegr, a'r lleoedd dywededig.

Ac er mwŷn cyflŷm gyflawniad yr Unffurfiad, a Chyhoedd waſanaeth Duw (ſŷdd mor ddeyſyfiedig) ymhellach Gweithreder trwŷ'r Awdurdod Rhagddywededig, fôd i bôb Perſon, Ficar, a phôb rhŷw weinidog pwŷ bynnag, ſŷdd yrawron yn dal, ac yn mwŷnhau un Ardreth neu Dderchafiad ofewn Teyrnas Loegr, a'r Lleoedd Rhagddywededig, Ddarllain yn gyhoeddawl, ac ar oſteg yn yr Eglwŷs, Cappel, neu le gwaſanaeth cyhoedd, yn perthŷn iw Ardreth neu dderchafiad, ar rŷw ddŷdd yr Arglwŷdd oflaen Gwŷl Sanct *Bartholomeus*, yr hwn ſŷdd ymlwŷddŷn ein Harglwŷdd Dduw Mil a chwechant, a dwŷ a Thriugain, y weddi Foreuol, a Phrŷdnhawnol, bwŷntiedig iw darllain, ac yn ôl y dywededig Lyfr Gweddi gyffredin, ar yr amſeroedd pwŷntiedig ynddo. A bôd iddo ar ôl eu darllain fellu yn gyhoedd, ac ar oſteg, adrodd yngwŷdd y gynnulleidfa gynnulledig yno, ei ddiffuant gydſynlad, a chymmodlonedd, i arferu pôb peth cynnwŷſedig, a gorchymynedig yn y dywededig Lyfr, yn y geiriau hŷn ac nid eraill.

YR wŷfi A. B. yn Cyhoeddi ymma, fy niffuant gŷdſynniad, a chymmodlonedd i'r pethau ôll, ac i bôb peth cynnwŷſedig, a gorchymŷnedig yn y Llyfr a elwir, Llyfr Gweddi Gyffredin, a Gweinidogaeth y Sacramentau, ac eraill Gynneddfau, ac Arferion yr Eglwŷs, yn ôl arfer Eglwŷs Loegr; Gyda'r Pſalwŷr neu Pſalmau Dafŷdd, wedi eu nodi iw canu neu iw dywedŷd yn yr Eglwŷſau, a'r môdd a Gwneir, yr Urddir, ac a Cyſſegrir Eſcobion, Offeiriaid, a Diaconiaid.

A bôd i bôb un a eſceuluſo, neu a wrthodo wneuthur hŷn, ofewn y Rhagddywededig amſer (oddieithr bôd rhwŷſtŷr cyfreithlawn, yngolwg a ſynniad yr Ordinari o'r lle) neu (os y cyfrŷw rwŷſtŷr a ddigwŷdd) ofewn un Mis arol ſymmŷd y cyfrŷw Rwŷſtŷr, ei ddifuddio (*Ipſo Facto*) o'i holl dderchafiadau yſprydol: A bôd yn gyfreithlawn o hynny allan, i bôb Patron, a Donor y cwbl, a phôb un o'r dywededig dderchafiadau yſprydôl, yn ol Hawl a Thitl pôb un, Breſentio a Gorchymŷn i'r unrhŷw, megis pe bai yr hwn, neu yr rhai a gamweddant, neu a eſceuluſant hynnŷ wedi marw.

A Gweithreder ymhellach, gan yr Awdurdod ddywededig, fôd i bôb un yr hwn o hŷn allan a Breſentier, neu a gyfleir, neu a ddoder mewn rhŷw Ardreth Eglwŷſig, neu Dderchafiadau, ofewn Teyrnas Loegr, a'r Lleoedd Rhagddywededig, Ddarllain yn gyhoedd, ac ar oſteg, yn yr Eglwŷs, Cappel, neu le Gwaſanaeth Cyhoedd yn perthŷn iw ddywededig Ardreth, neu Dderchafiad, ar rŷw ddŷdd yr Arglwŷdd, ofewn y ddau Fis neſaf, ar ôl a byddo feddianol ar y dywededig Ardreth Eglwŷſig, neu Dderchafiad, y Gweddiau Boreuol, a Phrŷdnhawnol, pwŷntiedig iw darllain yn, ac yn ôl y dywededig Lyfr Gweddi Gyffredin, ar yr amſeroedd pwŷntiedig ynddo: Gwedi eu darllain fellu, adrodd yn gyhoedd, ac ar oſteg ger bron y gynnulleidfa gŷd-gyſſylltedig yno, ei ddiffuant gŷdſynniad, ac ymgymmodlonedd i arferu'r holl bethau a gynnhwŷſir, ac a orchymmynnir ynddo, yn ol y Llyfr Rhagbwŷntiedig; A bôd i bawb, ac i bôb un a eſceuluſo (oddieithr bôd rhwŷſtŷr cyfreithlawn yngolwg, a barn yr Ordinari o'r fann) neu a wrthodo wneuthur hŷn ofewn yr amſer Rhagddywededig, neu (os digwŷdd y fath rwŷſtŷr) ofewn un Mis ar ôl ſymmud y cyfrŷw rwŷſtŷr ei ddifuddio (*Ipſo Facto*) o'i holl Ardreth Eglwŷſig, a'i Dderchafiadau dywededig: A bôd yn gyfreithlawn o hynnŷ allan i bôb Patron, a Donor ôll a phôb un o'r dywededig Ardrethi Eglwŷſig, a Derchafiadau, neu rŷw un o honŷnt (fel y bo hawl a Theitl pob un, Breſentio a Chyfleu i'r unrhŷw, megis pe bai yr hwn, neu yr rhain a gamweddant, neu a eſceuluſant fellu, wedi marw.

A Gweithreder ymhellach, trwŷ'r Awdurdod Rhagddywededig, am bôb Lleoedd lle bo'r Eglwŷſwŷr cymwŷs o rŷw Berſonollaeth, neu Ficcariaeth, neu Ardreth a Chur yn preſwŷllo ar ei Ardreth, ac yn cadw Cuwrat dano, Rhaid ŷw i'r Incumbent ei hun (oni bŷdd Rhwŷſtŷr cyfreithlawn ym marn-

ymarn Ordinari y fan) ddarllain yn gyhoedd, ac ar osteg, unwaith or lleiaf bôb Mîs y Gweddiau Cyffredin, a'r Gwasanaeth gorchymmynnedig, yn a thrwŷ y Llyfr dywededig, Ac o bŷdd cyfraid wasanaethu pôb un o'r Ddau Sacrament, ac eraill Gynneddfau'r Eglwŷs, yn yr Eglwŷs Blwŷf, neu Gappel a berthŷn i'r unrhŷw Bersonoliaeth, Ficcarliaeth, neu Fudd, yn y cyfrŷw ddull, a modd a ffurf ag a bwŷntir wrth y Llyfr dywededig, tan boen colli swmm pum-pŷnt am bôb camwedd, i raid y Tylodion o'r plwŷf, pan Argyhoedder ef trwŷ ei Gyffesiad ei hun, neu trwŷ Brofedigaeth dau Dŷst Credadwŷ, ar Lŵ ger bron dau Ustus o heddwch o'r Sîr, y Ddinas, neu Drêf Gorphol, lle gwneler y camwedd (yr hwn Lŵ a mae y weithred hon yn Awdurdodi yr Ustusiaid dywededig iw Roddi) Ac yn niffŷg taledigaeth cŷn pen Dêg-niwrnod, iw godi trwŷ attafael, a gwerthu Dâ a Chattelau y Trosedd-wr, drwŷ warrant y dywededig Ustusiaid, gan wardeiniaid yr Eglwŷs, neu Olygwŷr Tylodion y Plwŷf dywededig, gan adferu a fo tros ben i'r perchennog.

A Gweithreder ymhellach, a thrwŷ'r Awdurdod Rhagddywededig, gorchymmynnir i bôb Deon, Canon, a Phrebendari pôb Eglwŷs Gadeiriol neu Golasawl, a phob meistir, a Phen, Brodŷr, Capplain, a Thiwtor, ac ymhob Clâs, Awl, Yscol, neu Elusendŷ, a phob Proffessor cyhoeddedig, a Darlleniwr ymhob un o'r ddwŷ Uniferfiti, ac ymhob Colâs mewn man arall, a phob Parson, Ficcar, Lecturwr, a phob un arall mewn Urddau Cyssegrol, a phôb Meistir Yscol, yn cadw Yscol Gyhoedd neu Ddirgel, a phob un yn dyscu, ac yn Athrawu rhŷw Ieuenctid, wewn un Tŷ neu Deulu megis Tiwtor, neu Feistir yscol, yr hwn ar y dŷdd cyntaf o *Fai* a fŷdd ymlwyddŷn ein Harglwŷdd Dduw, Mil, Chwechant, a dwŷ, a thri-ugain, neu a fyddo rŷw amser yn ol hynnŷ Feddiannol o rŷw Ddeoniaeth, Canoniaeth, Prebend, Meistryddiaeth, Pennaethyddiaeth, Brodoriaeth, lle Proffessor neu ddarlleniwr, Parsonoliaeth, Ficcariaeth, neu rŷw oruchafiaeth Eglwŷsig, neu dderchafiaeth arall, neu ar un lle Cuwrat, Lectur, Yscol, neu a ddysco, neu a Athrawiaetho rwŷ Ieuenctid, fel Tiwtor neu Feistir yscol, Roddi ei law wrth y Cyhoeddiad neu gydnabod isod, a hŷn cŷn dŷdd Gwŷl Sanct *Bartholomeus* a fyddo ymlwŷddŷn ein Harglwŷdd, Mil, Chwechant, a dwŷ a thriugain, neu ar, neu oflaen ei dderbŷn i gael meddiant ar rŷw dderchafiad a grybwŷllir uchod.

YR wyfi, A. B. yn cyfaddef nad ŷw gyfreithlawn ar esgus, na rhith yn y Bŷd, godi Arfau yn erbŷn y Brenin, a bôd yn ffiaidd gennif yr ymadrodd Bradus hwnnw, am godi Arfau trwŷ ei Awdurdod ef yn ei erbŷn ef ei hun, neu yn erbŷn y cyfrŷw rai a Awdurdodir ganddo, ac a cwbl ddilynaf Lityrgi Eglwŷs Loegr, megis a mae yn osodedig y prŷd hwn trwŷ gyfraith: Ac yr wŷf yn cyhoeddi fy môd yn dal nad oes dim rhwŷm arnafi, nac ar neb arall oddiwrth y Llŵ a elwir yn gyffredin, y *Solemn Lêg* a chyfamod i argeisio rhŷw gyfnewid, neu aralliad Lywodraeth yn yr Eglwŷs, nac yn y Stât, ac mai Llŵ anghyfreithlawn ydoedd yr unrhŷw, a'r cyfrŷw a gymmhellwŷd ar Ddeiliaid y Deŷrnas, yngwrthwŷneb i adnabyddus gyfreithiau, a breintiau y Deŷrnas hon.

A phôb un o'r dywededig Feistriaid, ac eraill Bennau, Brodorion, Capplanniaid, a Thuwtoriaid, arferu ymhob Clâs, Awl, neu ymhob Clâs Awl neu Dŷ-Dŷsg, a phob proffessŷdd a Darllennŷdd cyhoedd ofewn un o'r ddwŷ Uniferfiti, a rŷdd ei law wrth y dywededig Gyhoeddiad a Chŷdnabod-lythyr, ger bron y Rhag-Gangellwr o'r ddwŷ Uniferfiti, a fo y prŷd hwnnw, neu ger bron ei ddeputi ef, a phob un arall a orchymynnir sybscreibio y cyhoeddiad a'r cydnabod-lythŷr uchod, a rŷdd ei Law wrtho ger bron ei Arch-Escob, Escob, neu Ordinari yr Escobaeth, tan boen bod i bwŷ bynnag o'r Rhagddywededig Ddynnion na roddo ei Enw wrth y cyfrŷw sybscripsion, golli a fforffettio ei Ddeoniaeth, Canonoliaeth, Prebendiaeth, Meistriollaeth, Pennaithiaeth, Brodoriaeth, Proffessoriaeth, Darllennyddiaeth, Parsonoliaeth, Ficcarliaeth, Goruchafiaeth neu Ardderchafiad Eglwŷsig, Cuwradiaeth, Lecturwŷr, ac

Yſcol, a bod o honno yn llwŷr ddifeddianol yn Ebrwŷdd o'r unrhŷw, a bydded pob rhŷw Ddeoniaeth, Canoniaeth, Prebendiaeth, Meiſtriolaeth Pennaethyddiaeth, Brodoriaeth, Proffeſſoriaeth, Darllennyddiaeth, Parſonollaeth, Ficcariaeth, Goruwchafieth, neu Ardderchiad Eglwŷſig, Cuwradiaeth, Lectur, ac Yſcol yn wâg, megis pe bai yr hwn a ſybſcreibiodd wedi marw.

Ac os bŷdd i un Meiſtir yſcol, na neb arall yn Dyſcu, neu Athrawiaethu Ieuenctid mewn rhŷw Dŷ, neu Deulu yn ddirgel, megis Tuwtor neu Feiſtir yſcol, cŷn caffael Leiſens gan ei Arch-Eſcob, Eſcob, neu Ordinari yr Eſcobaeth, yn ol cyfreithiau a Deddfau y Deŷrnas hon (am yr hon Leiſens, nid rhaid iddo dalu uwchlaw Swllt) a Chŷn iddo wneuthur y cyfrŷw ſubſcribſion a chydnabod-lythŷr, megis y Rhagddywededig; Yna bŷdd i bôb cyfrŷw Feiſtir yſcol neu arall yn dyſcu, neu yn Athrawiaethu megis uchod, ddioddef Carchar dri mis am y Troſedd cyntaf, heb na meichiau na maynpris: Ac am bôb ail ac arall Droſedd efe a ddioddef Drî Mis o Garchar heb na machniaeth na maynpris, ac a ddirwŷr hefŷd mewn pum.punt i Râs y Brenin.

Ac wedi a gwnelo pob rhŷw Berſon, Ficcar, Cuwrat, a Lecturŷdd y cyfrŷw ſubſcribſiwn, rhaid iddo ddangos ſertifficat dan law a ſêl ei Arch Eſcob, Eſcob, neu Ordinari yr Eſcobaeth (hwŷthau a ordeinier drwŷ hŷn, ac a Orchymmynnir i wneuthur a rhoddi yr unrhŷw i'r neb a'i gofynno) a rhaid iddo ei ddarllain yn gyhoedd, ac ar oſteg, ynghŷd a'r Cyhoeddiad neu'r Cydnabod lythŷr uchod, ar rŷw ddŷdd yr Arglwydd ofewn y Tri Mis neſaf, ofewn ei Eglwŷs blwŷf a bo yn gweini ynddi, oflaen y Gynnulleidfa gynnulledig yno, ar Brŷd Gwaſanaeth Duw, tan boen bôd i bob un na wnelo hynnŷ, golli y cyfrŷw, ei Barſonollaeth, Ficcariaeth neu Ardreth, Cuwradiaeth, neu Lecturiaeth yn llwŷr anolo, ac a'i difeddiennir yn ddiannod o'r unrŷw; A bod y cyfrŷw Barſonollaeth, Ficcariaeth neu Ardreth, Cuwradiaeth neu Lecturiaeth yn wâg, megis pe bae efe wedi marw.

Profieidier yn waſtad, ado heibio ar ol y pummed dŷdd ar hugain o Fawrth, a fŷdd yn oedran ein Harglwŷdd Dduw, Mîl, Chwechant, a dwŷ a phedwar ugain, yn y Cyhoeddiad neu Gydnabod lythŷr uchod (a ddylid ei ſubſcreibio a'i ddarllain fellu) y geiriau hŷn yn canlŷn.

A C ydwŷf yn Cyhoeddi fy môd yn dai nad oes dim Rhwŷmedigaeth arnaf, nag ar neb arall, oddiwrth y llŵ a elwir yn gyffredin, y *Solemn Lêg* a *Chyfamod*, i geiſio rhŷw eilyddiaeth, neu gyfnewid Llywodraeth yn yr Eglwŷs, nac yn Yſtât: Ac mai llŵ anghyfreithlawn ydoedd yr unrhŷw, a'r cyfrŷw ag a gymmhellwŷd ar Ddeiliaid y Frenhiniaeth hon, yngwrthwŷneb i eglur gyfreithiau a rhydd-did y Deŷrnas hon.

Fel na bo neb o'r rhai rhagddywededig yn rhwŷm o hynnŷ allan, i ſubſcreibio, neu ddarllain y rhan honno o'r Cyhoeddiad neu gydnabod-lythŷr uchod.

Profidier yn waſtad a bydded weithredol, na bo i neb ar ol Gwŷl St. *Bartholomeus*, yr hwn a fŷdd ymlwŷddŷn ein Harglwŷdd, Mîl, Chwechant, a dwŷ, a thriugain, yr hwn ſŷdd yrawron yn mwŷnhau Parſonoliaeth, Ficcariaeth, Ardreth, ac nad ŷw euſus mewn Urddau Sanctol, drwŷ Urddiad Eſcob, feddu, dal, neu fwŷnhau y cyfrŷw Barſonoliaeth, Ficcariaeth, Ardreth, neu Dderchafiaeth Eglwŷſig arall ofewn Teŷrnas Loegr, neu Arglwŷddiaeth Cymbru, neu drêf Brwic ar Dwêd, ond efe a lwŷr ddiſwŷddir, ac a ddifuddir yn ddiannod o'r unrhŷw, a'i holl Dderchafiadau Eglwŷſig, a byddant weigion un môdd a phe bae wedi marw.

A Gweithreder ymhellach drwŷ'r Awdurdod rhagddywededig na allo neb, pwŷ bynnag fyddo, o hynnŷ allan gael ei ddwŷn i rŷw Barſonoliaeth, Ficcariaeth, Ardreth, neu Oruchafiaeth Eglwŷſig arall beth bynnag: Ac na feiddied neb Gyſegru, a Gweini y Sacrament Bendigedig, hŷd onid Urdder ef yn Offeiriad, yn ol y ffurf a'r môdd pwŷntiedig yn y Llyfr dywededig, oddieithr ei fod o'r blaen wedi ei wneuthur yn Offeiriad drwŷ Urddiad Eſcob, tan boen fforffettio am bob Troſedd ſwmm Cant punt (y naill hanner i Fawrhydi y Brenin, a'r hanner arall i'w

rannu yn union rhwng Tylodion y Plwyf, lle gwneler y Trosedd. A phwy bynnag un, neu ychwaneg a holo am yr unrhyw drwy Gwŷn Dyled, Bill, neu Inffformasiwn yn un o Lysoedd Record Grâs y Brenin, yn yr hwn ni chaniadheir nac asswyn, na nawdd, nac ymwystlad cyfraith; A chael ei ddifreinio fel na allo ei gymmeryd, nai dderbyn i Urdd Offeiriad dros amser un flwyddyn gyfan, nesaf yn canlyn.

Profeidir na chyrrhaeddo y poenau yn y weithred ymma, i Alltudion a Dieithraid o Eglwysau y Refformasiwn tramôr, cynnifer ag ydynt, neu a fyddant gymeredig gan ein Harglwydd Frenin, ei Etifeddion, a'i Sycsessoriaid yn Lloegr.

Profeidier yn wastad na fyddo Teitl i neb i orchymmyn, neu i Anrhegu trwy Lithriad ar un gweili, neu ddifwyniant *ipso facto*, drwy rym y gyfraith ymma, ond yn nherfyn chwe mîs ar ol derbyn o'r Patron Rybydd o'r cyfryw weili neu ddifwyniant oddiwrth yr Ordinari, neu ar ol darllain yn gyhoedd y cyfryw Farn Difwyniant yn Eglwys Blwyf yr Ardreth, Parsonolliaeth, neu Ficariaeth a wneler yn wâg, neu a ddifwynheir o honi drwy rym y weithred bresennol.

A Gweithreder ymhellach drwy'r Awdurdod Rhagddywededig, na arfer un ffurf neu drefn gweddiau cyffredin, gweinidogaeth y Sacramentau, cynneddfau, neu Arferion, yn gyhoedd mewn Eglwys, Cappel, neu le cyhoedd arall, ofewn un Colâs neu Awl, ofewn un o'r ddwy Uniferfiti, neu Golasau *Westminster*, *Caerwynt* ac *Eaton*, nag ofewn un o honynt, amgen nag a Ordeinier, ac a appwyntier eu harferu drwy'r Llyfr dywededig. A bod i bob Llywodraethwr, neu Ben presennawl ar bob Colâs neu Awl, yn y ddwy Uniferfiti, ac ar Golasau *Westminster*, *Caerwynt* ac *Eaton*, ofewn un mîs ar ol gwyl St. *Bartholomeus*, a fydd ymlwyddyn oedran ein Harglwydd, mil, Chwechant, a Dwy a Thri ugain: Ac i bob Llywodraethwr, a phen o bob un o'r Colasau, ac Awlau dywededig a ddewisir, neu a appwyntir rhagllaw, ofewn un Mis nesaf ar ol ei ddewis, neu Golasiwn, neu Admissiwn i'r unrhyw Lywodraeth neu Bennaethyddiaeth, subscreibio yn gyhoedd ofewn yr Eglwys, Cappel, neu le cyhoedd arall o'r unrhyw Golâs neu Awl, ac yngwydd y Brodorion a'r Yscolheigion o'r unrhyw, neu'r nifer mwyaf o honynt, a fo trigiannol yno y pryd hwnnw, subscreiolb i'r namyn un deugain Articlau y ffydd, a gytbwyllir yn y gyfraith a wnaethwyd yn y drydydd flwyddyn ar ddeg o Deyrnasiad y ddiweddar Frenhines *Elizabeth*, ac i'r Llyfr dywededig, a chyhoeddi ei ddiffuant gyd-undeb, a chydsynniad, a'i gymmodlonedd i'r dywededig Articlau, ac i'r unrhyw Lyfr, ac i ymarfer o'r holl weddiau, cynneddfau, ffurfiau, a Threfnau a appwyntir, ac a gynhwysir yn y Llyfr dywededig, yn ol y ffurf ddywededig: A bôd i bawb o'r cyfryw Lywodraethwyr, a phennau o'r cyfryw Golasau ac Awlau, ac i bôb un o honynt ar sydd, neu a fyddo mewn Urddau Sanctol, ddarllain unwaith (o'r lleiaf) bôb chwarter blwyddyn oni bydd rhwystyr cyfreithlawn) yn gyhoedd ac ar osteg, y Weddi, a Gwasanaeth boreuol pwyntiedig, yn y dywededig Lyfr iw darllain mewn Eglwys, Cappel neu le cyhoedd arall o'r unrhyw, tan boen colli, a'i orfodogaethu o gwbl sydd ar ei helw yn perthyn i'r unrhyw Lywodraeth, neu Bennaethyddiaeth, dros amser chwe Mis, gan Ymwelwr, neu Ymwelyddion yr unrhyw Golâs neu Awl, ac os Rhyw Lywodraethwr neu bennaethydd, ar Ryw Golâs neu Awl a orfodogwyd am na subscreibiasai i'r unrhyw Articlau a Llyfr, neu am na ddarllainasai y Weddi, a'r Gwasanaeth Boreuol, megis a Rhagddywedwyd, ni subscreibia i'r Articlau a'r Llyfr dywededig, ac ni chyhoedda ei gymmodlonrhwydd iddynt, megis a Rhagddywedwyd, ac ni dderllyn y Foreuol weddi a'r Gwasanaeth, megis y Rhagddywedwyd, ar ben chwe Mis nesaf ar ol y cyfryw, ei orfodaeth neu yn gynt, yna bydd y cyfryw Lywodraeth neu Bennaethyddiaeth, yn ebrwydd yn wâg a diddymedig.

Profeidier yn oestad, a bydd cyfreithlawn arfer y weddi Foreuol a Phrynhawnol, a'r holl weddiau eraill, a Gwasanaeth pwyntiedig trwy'r Llyfr dywededig, yng Happelau neu leoedd cyhoedd eraill, o Golasau ac Awlau y ddwy Uniferfiti, Yng holasau *Westminster*, *Caerwynt*, ac *Eaton*, ac

yn

yn Seneddau Eglwŷſwŷr y ddwŷ Dalaith, ac yn Lladin, er dim a gynnhwŷſir yn y Gyfraith hon yn y gwrthwŷneb.

A gweithreder ymhellach drwŷ'r Awdurdod Rhagddywededig, na fydded neb, ac na dderbynnier neb megis Lecturwr, ac na chynhwŷſir, ac na oddefer, ac na chaniadhaer, i neb bregethu megis Lecturwr, neu i Bregethu neu ddarllain un Bregeth, ne Lucture mewn un Eglwŷs, Cappel, neu lê Gwaſanaeth cyhoedd arall ofewn y Deŷrnas hon Lloegr, neu Dwŷſogaeth Cymbru, a Thrêf Berwig ar Dwêd, oddieithr iddo yn gyntaf, gael Cymmeradwŷaeth, a thrwŷdded Arch-Eſcob y Dalaith, neu Eſcob yr Eſcobaeth, neu (os bŷdd gwâg yr Eſcobaeth) Gardian y Spiritualiai tan Sêl, a darllain yngwŷdd yr unrhŷw Arch-Eſcob, Eſcob, neu'r Gardian, y namyn un deugain Articlau y ffŷdd a grybwŷllir yn y gyfraith, y drydŷdd flwŷddŷn ar ddêg i'r ddiweddar Frenhines *Elizabeth*, ynghŷd ar Cyhoeddiad o'u diffuant gydſynniad ar unrhŷw. A bôd i bawb a phôb un, yr hwn yrawron ſŷdd, neu a fŷddo Rhagllaw Leiſenſedig, Affeiniedig, pwŷntiedig, neu dderbŷniedig megis Lecturwr, i Bregethu ar rŷw ddŷdd gwaith o'r wŷthnos ofewn un Eglwŷs, Cappel, neu le Gwaſanaeth cyhoedd, ofewn y Deŷrnas hon Lloegr, neu'r Lleoedd rhagddywededig, ar yr amſer cyntaf a pregetho ddarllain (oflaen ei Bregeth yn amlwg, ac yn gyhoedd y Gweddiau Cyffredin, ar Gwaſanaeth pwŷntiedig yn y Llyfr dywededig iw ddarllain, ar y prŷd hwnnw o'r dŷdd, ac yn y prŷd a'r mann hwnnw gyhoeddi ei gydſynniad a'i Gymmodlonedd i'r Llyfr dywedig, ac i ymarfer ar holl weddiau Cynneddfau, Arferion, ffurfiau, a Threfnau cynnwŷſiedig, ac appwŷntiedig ynddo; Yn ol y ffurf ragbwŷntiedig yn y weithred hon: Ac hefŷd ddarllain ar y dŷdd cyntaf o bôb Mis yn canlŷn Lectur, tra'r arhoſo yn Lecturwr neu Bregethwr yno, yn y lle pwŷntiedig i'r cyfrŷw Lectur neu Bregeth; Oflaen ei ddywededig Lectur neu Bregeth, yn amlwg, ac ar oſteg, a thrwŷ barch, y Gweddiau Cyffredin ar Gwaſanaeth pwŷntiedig yn y Llyfr dywededig iw ddarllain ar y prŷd hwnnw o'r dŷdd, y bo pregethu yr unrhŷw Lectur neu bregeth arno: Ac yn ôl eu darllain fellŷ, bôd iddo gyhoeddi yn amlwg, ac ar oſteg yngwŷdd y gynnulleidfa gyſſylltiedig yno, ei ddiffuant Gydſyniad, Cyſſwŷn, a Chymmodlonedd i'r Llyfr dywededig, ac i arferu 'r holl Weddiau, Cynneddfau, ac Arferion, ffurfiau, a Threfniadau cynnwŷſedig, ac appwŷntiedig ynddo, yn ôl y dull Rhagddywededig: A bôd i bawb, ac i bôb un a eſceuluſo neu a wrthodo wneuthur fellu, gael ei anghymhwŷſo i Bregethu y Lectur neu'r Bregeth honno, nac yr un arall, nac yn honno, nac yn un arall Eglwŷs, Cappel, neu le Gwaſanaeth Cyhoedd, hŷdoni ddarllenno yn amlwg, ar oſteg, a thrwŷ barch y Gweddiau Cyffredin, a'r Gwaſanaeth pwŷntiedig trwŷ'r Llyfr dywededig, a Chŷd-ymffurfio ymhôb pwngc i'r pethau pwŷntiedig, a gorchymmŷnnedig ynddo, yn ôl gwir feddwl a bwriad y weithred hon.

Profeidier yn waſtad, os mewn rhŷw Eglwŷs neu Gappel Cadeiriol neu Golegawl y pregether y Bregeth, neu Lectur ddywededig, digonol a fŷdd i'r Lecturwr dywededig, gyhoeddi ar oſteg, ar yr amſer Rhagddywededig, ei gŷdſynniad, a'i gyſondeb i ôll a gynnhwŷſir yn y Llyfr dywededig, yn ôl y dull Rhagddywededig.

A gweithreder ymhellach drwŷ 'r Awdurdod Rhagddywededig; Os bŷdd i neb a anghymmwŷſwŷd drwŷ y weithred hon, i Bregethu (un Lectur neu Bregeth) Bregethu Lectur neu Bregeth tra trigo ac yn arhoſo yn anghymwŷſedig; Yno pawb a phôb un a droſeddo fellu, a geiff ddioddef am bôb cyfrŷw droſedd, garchar dri Mis yn y carchar cyffredin, heb na meichiau na mainpris: Ac fe all dau Uſtus o heddwch o bôb Sir o'r Deŷrnas hon a'r lleoedd Rhagddywededig, pôb Maior neu benſwŷddog arall, o bôb Dinas neu Dref freiniol ofewn yr unrhŷw, ar Sertifficat Ordinari y lle iddo ef neu hwŷnt am y Troſedd a wnaed, a gorchymmynnir ymma iddŷnt yn gyfattebol Committio y cyfrŷw Droſeddwr neu Droſeddwŷr i garchardy y Sir, y Ddinas, neu Dref freiniol.

Profeidier yn wastad a Gweithreder ymhellach drwŷ 'r Awdurdod Rhagddywededig, Am gynnifer waith ag a bo pregethu un Bregeth neu Lectur, Fôd Darllain y Gweddiau Cyffredin, a'r Gwasanaeth pwŷn. tiedig yn y Llyfr dywededig iw ddarllain, ar y Prŷd hwnnw o'r dŷdd, yn gyhoeddedig, ar osteg, a Thrwŷ barch gan rŷw Offeiriad neu Ddiacon, yn yr Eglwŷs, Cappel neu le Gwasanaeth cyhoedd, lle Pregether y dywededig Bregeth neu Lectur, cŷn Pregethu y cyfrŷw Bregeth neu Lectur; . A bôd o'r Lecturwr, a fo i Bregethu y prŷd hwnnw, yn bresennol wrth eu darllain.

Profeider er hynnŷ na chyrhaeddo y weithred hon i un Eglwŷs.Unifersiti ofewn y Deŷrnas hon, pan a chynnifer gwaith ag a pregethir, neu a darllennir un Bregeth neu Lectur yn yr unrhŷw Eglwŷsi, nac yn un o honŷnt, sef megis Pregeth neu Lectur gyhoedd yn yr Unifersiti, nad aller Pregethu, a darllain y Pregethau a'r Lecturau hynnŷ, yn y cyfrŷw ddefod, a môdd ag a pregethid, ac a darllennid yr unrhŷw gŷnt; Er y weithred hon, ac er dim a gynnhwŷsir ynddi, ar rŷw fôdd yn y gwrthwŷneb.

A gweithreder ymhellach, drwŷ 'r Awdurdod Rhagddywededig, a bŷdd yr amrŷw gyfreithiau dâ, a Gweithredoedd y Deŷrnas hon, a wnaethwŷd o'r blaen, ac ŷnt hŷd yn hŷn, mewn grŷm am Unffurfiad Gweddi, a Gweinidogaeth y Sacramentau ofewn y Deŷrnas hon Lloegr, a'r Lleoedd Rhagddywededig, mewn llawn grŷm a nerth, i bôb rhŷw berwŷl a diben, er sefydlu a chadarnhau y Llyfr dywededig, a elwir, Llyfr Gweddi Gyffredin a Gweinidogaeth y Sacramentau, a Chynneddfau, ac Arferion eraill yr Eglwŷs, yn ol arfer Eglwŷs Loegr, gyda'r Psallwŷr neu Psalmau Dafŷdd, wedi eu nodi iw Canu a'u Dywedŷd yn yr Eglwŷsau; A ffurf a Dull Gwneuthuriad, Ordeiniad, a Chyssegriad Escobion, Offeiriaid, a Diaconiaid, a grybwŷllir ymma ymlaenllaw iw Cyssylltu, a'u harddodi at y weithred hon; A hwŷ a gymhwŷsir, a arferir, a wneir deunŷdd o honŷnt, er cospi pôb camwedd yn erbŷn y cyfreithiau dywededig, ynghŷlch y Llyfr Rhagddywededig, ac nid arall.

Profeidier yn wastad, a gweithreder ymhellach, drwŷ'r Awdurdod Rhagddywededig, fôd yn yr holl weddiau, Litaniau, a Cholectau sŷ'n perthŷn i'r Brenin, y Frenhines, neu 'r Frenhinawl Heppil, cyfnewidio ac arallu yr Henwau o amser bwŷgllŷdd, a'u cymhwŷso at yr achlysur presennol, yn ôl cyfarwŷddiad Awdurdod gyfreithlawn.

Profeider hefŷd, a gweithreder drwŷ'r Awdurdod Rhagddywededig, fôd Caffael a meddu, ar Gôst a thraul y Plwŷfolion o bôb Eglwŷs Blwŷf a Chappel, Eglwŷs Gadeiriol, Colâs, ac Awl, un Coppi wedi ei gywir Breintio o'r Llyfr dywededig, sef Llyfr Gweddi Gyffredin, a gweinidodaeth y Sacramentau, a Chynneddfau, ac Arferion eraill yr Eglwŷs, yn ôl arfer Eglwŷs Loegr, gyda'r Psallwŷr neu Psalmau Dafŷdd, nodedig iw canu, neu iw dywedŷd yn yr Eglwŷsau; A ffurf a Dull Gwneuthuriad Ordeiniad, a Chyssegriad Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid, cŷn dŷdd gwŷl Sanct *Bartholomeus*, ymlwŷddŷn oedran ein Harglwŷdd, Mîl, Chwechant, a Dwŷ a Thri-ugain, Tan boen fforffettio Tair pŷnt bôb Mis tra bônt heb eu cael, gan bôb Plwŷf neu Gappeliaeth, Eglwŷs Gadeiriol, Colâs, ac Awl a esceulusant hŷn.

Profidier yn oestad, a gweithreder drwŷ'r Awdurdod Rhagddywededig, fôd i Escobion *Henffordd*, *Llan-Ddewi*, *Llan-Elwŷ*, *Bangor*, a *Llan Dâf*, a'u sycsessoriaid, drefnu yn eu plith eu hunain (er iechŷd Enaid i'r preiddiau a ddodwŷd tan eu gwiliadwriaeth) gyfieuthu y Llyfr a gŷd-glymmir a'r weithred hon yn gywir, ac yn gyfrdo i Iaith y Brittaniaid, sef y Cymru, a bôd preintio yr unrhŷw wedi ei gyfieithu fellu, ac wedi ei olygu, chwilio, a'i gymmeradwŷo ganddŷnt, o leiaf gan rŷw Dri o honŷnt, i lawn gyfrŷw rifedi, môdd a galler cael un o'r Llyfrau dywededig wedi ei gŷfieithu, a'i Breintio fellu, i bôb Eglwŷs Gadeiriol, Colasawl, a Phlwŷfawl, ac i bôb Cappel esmwŷtho, ofewn pôb un o'r Escobaethau dywededig, a lleoedd Yng-Hymru lle y mae 'r Iaith Gymraeg yn gynnefin ac yn gyffredin, cŷn Calan Mai, Mîl, Chwechant,

a

a phump, a Thri-ugain. A chwedi preintio a chyffredino y Llyfr dygededig wedi ei gyfieithu fellu, Bód i'r Gweinidogion, a'r Curadaid, drwŷ hóll Gymbru ofewn yr Escobaethau dywededig, lle mae'r Iaith Gymbraeg yn gyffredinol, Arfer a dywedŷd cyfan Wasanaeth Duw, yn y Frŷtonaeg neu gymraeg, ar y cyfrŷw ddull a módd ag a orchymmynnir yn ól y Llyfr a gyssylltir a'r weithred hon, iw arferu yn y Saesonaeg heb amgenu dim mewn un drefn neu ffordd oddi. wrth y Llyfr Saesonaeg dywededig: Am yr hwn Lyfr wedi ei gyfieithu, a'i Breintio fellu, y Wardeiniaid o bôb un o'r Plwŷfau dywededig a dalant allan o Arian y Plwŷf yn eu llaw, tuagat wasanaeth pôb rhŷw Eglwŷsau: A chaniadheir iddŷnt yr unrhŷw ar eu cyfrif: A bôd i'r Escobion dywededig, ac iw Sycsessoriaid, neu o leiaf i rŷw dri o honŷnt, osod ac appwŷntio y prîs, ar yr hŷn a gwerthir. A bôd prynnu a chael ymhôb Eglwŷs trwŷ Gymru, y bo cael Llyfr Gweddi gyffredin yn gymraeg, trwŷ Rŷm y weithred hon, un Llyfr arall o weddi gyffredin yn saesnaeg cŷn dŷdd calan Mai, Mîl, Chwechant, a phedair a Thri-ugain, A'r un Llyfr i aros yn wastadol, mewn rhŷw Leoedd cymwŷs yn yr Eglwŷsau dywededig, módd y gallo cynnifer ag a'i deallant gyrchu attŷnt, ar bôb amser cyfleus, i ddarllain a chwilio yr unrhŷw, fel a gallo hefŷd y sawl nad ŷnt yn deall yr Iaith ddywededig, wrth gŷdystyried y ddwŷ Iaith ddyfod yn haws i ddeall y Saesnaeg; Er dim yn y weithred hon, i'r gwrthwŷneb. Ac nes y galler danfon a chael copiau preintiedig, o'r Llyfr dywededig yn gyfreithiol fel uchod, arferer y ffurf gweddi gyffredin a wastadlwŷd drwŷ Barliament cŷn gwneuthur y weithred ymma, fel cŷn hŷn ynghyfrŷw Leoedd o Gymru lle na ddeallir y saesnaeg yn gyfredinol.

Ac fel a cadwer yn ddiogel, ac a cynnalier bŷth goppiau cywir a pherffaith o'r weithred hon, ac o'r Llyfr cyssylltedig gyda hi, ac er ymgadw oddiwrth bôb ymresymmau Rhagllaw: Am hynnŷ gweithreder trwŷ'r Awdurdod Rhagddywededig, fôd i bôb Deon a Chapter o bôb Eglwŷs gadeiriawl, a Cholasawl ofewn Lloegr a Chymru, gaffael tan Sêl fawr Lloegr (ar eu côst a'u traul eu hunain) un coppi cywir a pherffaith o'r weithred hon, ac o'r Llyfr dywededig cŷn y pummed dŷdd ar hugain o fis Rhagfŷr, Mîl, Chwechant, a dwŷ a Thri-ugain; Iw gadw ac iw gynnal gan y Deoniaid au' Chapterau dywededig, a'u Sycsessoriaid yn ddiogel tros bŷth. Ac hefŷd iw ddwŷn allan a'i ddangos ymhôb llŷs Record, cŷn amled ag y gelwir arnŷnt i hynnŷ drwŷ gyfraith. Rhodder hefŷd goppiau cywir a pherffaith o'r weithred hon, ac o'r unrhŷw Lyfr i bôb un o'r Llyssoedd yn *Westminster*, ac i'r Tŵr-Gwŷn, iw cadw a'u cynnal bŷth, gyda Recordau y Llyssoedd dywededig, a chyda Recordau y Tŵr-gwŷn. Iw dwŷn hefŷd i olwg, ac iw dangos ymhôb Llŷs lle bo'r achos yn gofŷn, a'r Llyfrau dywededig hŷn a argreffir tan Sêl fawr Lloegr, a ecsamler gan y cyfrŷw wŷr a appwŷntio Grâs y Brenin i hynnŷ tan Sêl fawr Lloegr, ac a gyfflybir a'r Llyfr Dechreuol gosodedig isod. A bydded iddŷnt allu i geryddu, a chyweirio drwŷ yscrifen, bôb bai trwŷ gamgymmeriad y Preintiwr yn preintio yr unrhŷw Lyfr, a phôb peth cynnwŷsedig ynddo: A hwŷ a siccrhant mewn yscrifen tan eu llaw a'u Sêl, neu dan Law a Sêl rhŷw dri o honŷnt, yn niwedd yr un Llyfr, ecsamio a chymharu o honŷnt y Llyfr hwnnw, a'u bôd yn canfod ei fôd ef yn goppi cywir a pherffaith: A'r Llyfrau dywededig, a phôb un o honŷnt a Siamplerwŷd fel hŷn tan Sêl fawr Lloegr, megis a Rhagddyweded a dybir, a gymmerir, a fernir ac a esponir eu bôd yn ddâ, ac yn ddigonawl yn y gyfraith i bôb rhŷw ddibennau, a pherwŷlion beth bynnag ac a gyfrifir yn Recordau dâ, megis y Llyfr hwn ei hun arddodedig isod; Er un gyfraith neu ddefod ar rŷwfodd yn y gwrthwŷneb.

Profeidier hefŷd na bŷdd y weithred hon, na dim cynhwŷsedig ynddi, yn argyweddus, neu niweidiol i freiniol Broffessawl y gyfraith, yn yr Unifersiti o *Rŷdychen*, am a berthyno i Brebendiaeth *Shipton*, yn Eglwŷs Gadeiriol *Sarum*, unedig, a Chyssylltedig at le yr un Proffessor i'r Brenin, o amser bwŷgilŷdd, gan y diweddar Frenin *Jago* y cyntaf o goffadwriaeth wŷnfŷdedig.

Pro-

Profidier yn oestad lle mae yr unfed Articl ar Bymtheg ar hugain, o'r namyn un deugain Articlau, a cyttunwŷd arnŷnt gan yr Arch.Escobion, ac Escobion y ddwŷ Dalaith, a'r hôll Eglwŷswŷr yn y Confocasiwn a gynhalied yn *Llundain* yn oedran ein Harglwŷdd, Mîl, Pum-cant, a dwŷ a Thri-ugain, er mwŷn gochelŷd amrŷw opiniwnau, ac er sefydlu cŷdsynniad yn y gywir Grefŷdd, yn y geiriau hŷn ŷn canlŷn, sef,

Bôd Llyfr Cyssegriad Arch.Escobion, ac Escobion, ac o Urddiad Offeiriaid a Diaconiaid a osodwŷd allan yn amser Brenin *Edward* y Chweched, ac a Gonffŷrmied yr un amser drwŷ Awdurdod Parliament, yn cynnwŷs pôb peth rheidiol i'r cyfrŷw Gyssegriad ac Urddiad, ac nad oes ynddo ddim o hono ei hun, gau-grefyddol, nag annuwiol, o herwŷdd paham, pwŷ bynnag a Gyssegrwŷd, neu a Ordeiniwŷd yn ôl Cynneddfau y Llyfr hwnnw, er yr ail flwŷddŷn i'r Rhag-ddywededig Frenin *Edward* hŷd yrawron, neu a Gyssegrer, neu a Ordeinier yn ol yr unrhŷw gynneddfau: Ni a farnwn fôd y cyfrŷw ôll wedi eu Cyssegru, a'u Hordeinio yn union, yn weddus, ac yn gyfreithlawn.

O herwŷdd pa ham Gweithreder, A bydded Weithredol drwŷ'r Awdurdod Rhag-ddywededig, fôd pôb sybscripsiwn a rodder, neu a wneler o hŷn allan gan bôb Diacon, Offeiriad, neu Eglwŷswr, neu arall pwŷ bynnag a gymmhellir drwŷ'r gyfraith hon, neu rŷw gyfraith arall sŷ'n awr mewn grŷm, i sybscreibio i'r Articlau dywededig, a ddeallir, ac a gymmerir i gyrhaeddiad, ac a gyfedrŷch (hŷd a berthyno i'r dywededig Unfed Articl ar bymtheg a'r hugain) at a Llyfr a gynnwŷs ffurf a Dull gwneuthur, Urddo, a Chyssegru Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid, a' grybwŷllir yn y weithred hon, yn y môdd a Dull, ag a cyrrhaeddai cŷn hŷn i'r Llyfr a osodasid allan yn amser Brenin *Edward* y chweched, yr hwn a grybwŷllir yn y ddywededig Unfed Articl ar bymtheg a'r hugain. Er dim yn y dywededig Articl, neu mewn un gyfraith, neu Ganon arall a ydoedd neu a wnaethwŷd o'r blaen, mewn un môdd yn y gwrthwŷneb.

Profidier hefŷd fôd arferu, a chadw a'r droed etto yn Eglwŷs Loegr, y Llyfr Gweddi gyffredin, a gweinidogaeth y Sacramentau, a Chynneddfau ac Arferion eraill yr Eglwŷs hon o Loegr, ynghŷd a ffurf a Dull Ordeinio, a Chyssegru Escobion, Offeiriaid, a Diaconiaid, yr hwn fu yn arferedig hŷd yn hŷn, ac o'i herwŷdd a sefydlwŷd drwŷ weithred Parliament, yn gyntaf yn yr wŷthfed flwŷddŷn o'r Frenhines *Elizabeth*, hŷd Ddŷdd gwŷl Sanct *Bartholomeus*, a fŷdd ymlwŷddŷn ein Harglwŷdd Dduw, Mîl, Chwechant, a dwŷ a Thri-ugain.

Y RHAG-YMADRODD.

DOethineb Eglwŷs *Loegr* ydoedd, er pan gyntaf y lluniwŷd iddi Liturgi cyhoedd, Cadw cytrwngedd y ddau eithaf, na byddai rŷ-sŷth i wrthod, na rhŷ-blŷg i oddef cyfnewid arno. Canŷs, megis o'r naill du y mae prawf Sathredig yn dangos, dyfu o amrafael anghymmwŷsderau, lle cyfnewidiwŷd (heb fôd anghenrhaid eglur yn peri) y pethau drwŷ bwŷll dâ a sefydliasid, A'r rhai hynnŷ gan mwŷaf yn amlach, a dwŷsach na'r drygau a amcanwŷd eu diwŷgio drwŷ y cyfrŷw newidiad. Fellu, o'r tu arall, yn gymmaint a bôd ffurfiau gosodedig o wasanaeth Duw, a'r cynneddfau, ac Arferion pwŷntiedig iw harfer ynddo yn bethau Indiffrent, a newidiadwŷ, ac a gyffesir eu bôd fellu, Rheswm ŷw eu newid a'u hailweddu a'r ddwŷs a phwŷsfawr ystŷr, yn ôl ag y bo amrŷw angen yr amseroedd a'r achlysŷrau yn gofŷn, môdd y gwelo gwŷr o Awdurdod o amser bwŷgilŷdd fôd yn rheidiol neu yn fuddiol, Fel hŷn y gwelwn ganihadu o'r Eglwŷs yn Nheŷrnasiad amrafael Dywŷsogion o Goffadwriaeth bendigedig, er pan ddechreuodd y Refformasiwn, ar iawn a dwŷs ystyriau yn ei chymmell i hynnŷ, wneuthur y cyfrŷw newidiadau mewn rhŷw bethau ag a farnwŷd yn eu priod amseroedd yn gymmwŷs

mwŷs. Ond fel y bu yn oeſtad ſafadwŷ, yr holl Rannau cyfannol ac hanfodol o honi yn unŷd heddiw, (yn gyſtal yn y defnyddiau pennaf, ag yn ei lluniaethiad a'i threfn) Ac a ſafant etto yn gadarn ac yn ddiyſgog, er ymgeiſiadau oſer, a rhuthrau rhychwŷllt a wnaed i'w herbŷn gan rai anwaſtad, ac a ddangoſaſant bôb amſer ychwaneg o ſerch i'w hewŷllŷs a'u helw cymwŷs nag i'r ddyléd ſŷdd arnŷnt i'r Cyhoedd.

Trwŷ ba foddion annaddas, ac i ba ddibennion dwŷs, y daeth bwrw heibio arfer y Liturgi (er ei fôd yn orchymmynedig drwŷ gyfreithiau y Deŷrnas, y cyfrŷw na ddiddymmwŷd erioed etto) dros amſeroedd y diweddar helbul dwŷs anhappus, Rhŷ hyſpŷs ŷw i'r Bŷd, ac nid oes gennŷm Ewŷllŷs ymma i'w had-goffau. ond pan ar ddedwŷdd edfrydiad Grâs y Brenin, yr oedd tebygol ymhlith pethau eraill, y dychwelai hefŷd ar unwaith Arfer y Liturgi (canŷs erioed ni ddiddymmwŷd hi drwŷ gyfraith) oni wneid cais cyflŷm i'w Rhagflaenu hi ; Y rhai a'u gwnaethant yn fwŷaf Rhan o'u gorchwŷl tan y Gam-rwŷſc ddiweddar, i ddwŷn y Gwerin i ddiflaſſu arni hi, hwŷ a ganfuant y perthynai iddŷnt am y dalai eu Cymmeriad dâ, a'u helw (oddieithr iddŷnt rwŷdd gydnabod eu hamryfuſedd, yr hŷn beth anhawdd iawn dwŷn y cyfrŷw wŷr iw wneuthur) a'u llawn egni wrthod ei dwŷn hi i fewn eilwaith. A thuagat hynnŷ taned ar lêd liaws o goeg lyfrau yn erbŷn y llyfr Gweddi Gyffredin, yna ad rifwŷd yr hên wrthreſymmau, ac a arddodwŷd rhai o newŷdd ychwaneg nag a wneithid o'r blaen, fel yr ai yn unchwŷdd eu nifer. Ar fŷr llawer taer ymgais a wnaethwŷd at Râs a Mawredd y Brenin am gael ailchwilio y Llyfr dywededig, a chael newid ynddo, ac ychwanegu atto y cyfrŷw bethau a dybygid yn gymmwŷs er eſmwŷthdra i dyner gydwŷbodau (y gweiniaid) yr hŷn beth ein Harglwŷdd Frenin o'i dduwiol duedd i roddi Bodlonrhwŷdd (cymhelled a thrwŷ reſwm a gellid diſgwŷl) i'w ddeiliaid ôll, o ba hŷgoeledd bynnag, yn rhwŷddraſol a ganiadhaodd.

Yn yr hon ail-olygiad ni a ymroeſom i gadw yr unrhŷw ardymmer, a welwn ei harferu ar y cyffelŷb achos yn y cyn-amſeroedd. Am hynnŷ o'r amrŷw newidiadau a ddygwŷd ger ein bron, bwriaſom heibio gynnifer ôll yn gyſtal a dywŷſent aflwŷdd ar eu hôl (megis yn dirgel daro ar rŷw Athrawiaeth oſodedig, neu rŷw ddefod ganmoladwŷ yn Eglwŷs Loegr, neu yn hytrach hôll Eglwŷs Gatholic Criſt) a'r cyfrŷw na arwŷddoccaent ddim, ond oeddŷnt lwŷrwagſaw a gorwag. Ond y cyfrŷw newidiadau a ddygwŷd attom (gan bwŷ bynnag, i ba rîth, neu i ba berwŷl bynnag) a welem ar rŷw feſur yn lleſawl a buddiol ; Nyni o wir barodrwŷdd ewŷllŷs, a ymfodlonaſom ynddŷnt : Nid o herwŷdd ein cymmell trwŷ nerth dadliad i hynnŷ, i'n hargyoeddi a gorfyddai gwneuthur y newidiadau dywededig. Canŷs llawn-ddiogel ŷw gennŷm yn ein meddyliau (ac wele ni ymma yn proffeſſu hynnŷ i'r Bŷd ôll) nad ŷw y Llyfr megis yr ydoedd o'r blaen wedi ei ſefydlu drwŷ gyfraith, yn cynnwŷs ynddo ddim yngwrthwŷneb i Air Duw, nag i bur athrawiaeth, na dim na allo Gŵr Duwiol, a chydwŷbod ddâ ei arfer ac ymddaroſtwng iddo, ac na ellir ei iawn amddiffŷn yn erbŷn pwŷ bynnag ai gwrthwŷneho ; Os caniadheir iddo gymmeriad cyfiawn a hŷgar, y cyfrŷw o wîr iawnder cyffredin a ddylid ei roddi i bôb yſcrifennadau Dynnion, yn enwedig y cyfrŷw a oſodir allan trwŷ Awdurdod, ac yn gyſtal a'r cyfeithiadau rhagoraf o'r Scrythur lân ei hun. Am hynnŷ ein diben cyffredinol ni yn hŷn o waith ydoedd, nid bodloni nac un blaid nac arall mewn rhŷw un o'u gofynnion anrheſymmol, ond i wneuthur yr hŷn ir eithaf o'n dealldwriaeth ni, a ddirnadaſom a tueddai fwŷaf at ddeffynniad Heddwch ac undeb yn yr Eglwŷs, i beri parch ac i annog i Dduwioldeb a Defoſiwn ynghyhoedd waſanaeth Duw ; Ac i dori ymaith achlyſur oddiwrth y ſawl a geiſiant ganllaw i wrthddadleu, a chynnhennu yn erbŷn Liturgi yr Eglwŷs. Ac am a berthŷn i'r amrŷwiadau oddiwrth y Llyfr cyntaf, pa un bynnag a'i trwŷ gyfnewidiad, anghwanegiad neu fôdd arall, gwaſanaethed hŷn o gyfrif yn gyffredinol. Gwnaethwŷd y rhan fwŷaf or cyfnwidiadau, naill ai yn gyntaf

er manylach gyfarwŷddo y gweinidogion ar bôb rhan o wasanaeth Duw, a hŷn a wneir yn bennaf yn y Calenderau a'u Rubricau, neu yn ail er adrodd yn gymwŷsach rŷw eiriau neu ddywediadau a arferwŷd gŷnt, drwŷ leferŷdd amlygcach i Dafodiaeth yr amserau presennol, ac er mwŷn egluro yn amlygcach, rŷw eiriau a dywediadau eraill a ddygent arwŷddoccâd amheus, neu a oedd-ent hŷlithr i gamgymmeriad. Neu yn dry-dŷdd, er adrodd yn rhucclach y cyfrŷw Rannau or Scrythŷr lân, a ddoded ofewn y Liturgi, y rhai yrawron a drefnwŷd i'w darllain; Yn enwedig yn yr Epistolau ar Efengylau, ac amrŷw leoedd eraill, yn ôl cyfieuthad diweddaf y Bibl. A barnwŷd yn gymmhesur anghwanegu yn eu gweddus leoedd, rŷw weddiau, a ffurfiau o ddiolch, wedi eu cymmhwŷso i achosion cymwŷs; Yn Bennodawl i'r sawl sŷ ar y Môr, gyda gwasanaeth am fedŷdd y sawl ydŷnt o oedran addfedach; Y rhain er nad oeddŷnt mor ang-enrheidiol pan luniwŷd y Llyfr cyntaf, er hynnŷ o herwŷdd cynnyddiad Anabaptŷsm, a ymluscodd i'n mŷsc ni drwŷ benrhydd-der yr amseroedd diweddar, a aethant yrawron yn angenrheidiol, ac a allent fôd yn fuddiol rhagllaw i fedyddio ein deiliaid yn ein Plan-wledŷdd tros y môr, ac eraill a droer i'r ffŷdd. Od oes a ddeusyfo gyfrif ylpysach o bôb cyf-newidiad yn un rhan o'r Liturgi, cymmered y Boen i gŷd-gymharu y llyfr hwn a'r cyntaf: Ac nid oes ammeu na chaiff weled yn eglur yr achos oedd o'r cyfnewid.

A chan i ni ymegnio fel hŷn i dalu ein dyledswŷdd yn hŷn o orchwŷl pwŷsfawr, megis tan olwg Duw, ac i gymeradwŷo ein purdeb yn y peth (hŷd ar oedd ynom) i gydwŷbodau pawb oll; Er bôd yn hyspus i ni mai amhossibl iw bodloni pawb (pan fo'r amrŷwiaeth o Athrylith, o ffansi, ac o awŷdd elw yn y Bŷd (ac nad allwn ddisgwŷl a bŷdd i wŷr o ysprydoedd Terfyscus, gor-phwŷllus, a chyndynniog, ymfodloni i ddim o'r dull ymma, a ellir i wneuthur gan neb eraill ond ganddŷnt hwŷ eu hunain: Er hynnŷ igŷd i mae gennŷm obaith dâ am a gyflawnir ymma, ac a examied yn ddiwŷd iawn, ac a gyfiawnhawŷd gan Gonfocasiwnau y ddwŷ Dalaith, a derbynnir ef hefŷd, ac a cymmerir yn ddâ gan gynnifer o feibion Eglwŷs *Loegr* ar sŷdd yn sobr, heddychol a gwîr Gydwŷbodus.

Am Wasanaeth yr Eglwys.

NI bu erioed ddim wedi ei ddychymygu mor ddiball, neu wedi ei gyfnerthu mor gadarn, drwŷ synwŷr dŷn, yr hwn mewn ennŷd amser nis llygrwŷd: Megis ymhlith pethau eraill, I mae yn eglur ddigon wrth y gweddiau cyffredin yn yr Eglwŷs, yr rhai a elwir yn sathredig Gwasanaeth Duw, Sylfaen a dechreuad cyntaf pa rai, pe chwilid amdanŷnt ymŷsc gwaith yr hên Dadau, fe geid gweled nad ordeinwŷd y gwasanaeth hwnnw, ond er amcan dalonus, ac er mawr dderchafiad duwioldeb. Canŷs hwŷnt hwŷ a drefnasant y matter fellu, fel a darllennid yr hôll Fibl trosto (neu y rhan fwŷaf o hono) unwaith yn y flwŷddŷn: Gan amcanu wrth hynnŷ, fôd i'r Gwŷr llen, ac yn enwedig i'r sawl a fyddent weinidogion y Gynnulleidfa, allu (trwŷ fynŷch ddarllen, a myfyrio gair Duw) fôd wedi ymddarparu i dduwioldeb, a bôd hefŷd yn aplach i annog eraill trwŷ ddysceidiaeth iachus i'r un peth, ac I allu gorthrechu dadl y rhai a wrthwŷnebent y gwirionedd. Ac ymhellach, fel a galleu y bobl (trwŷ glywed beunŷdd ddarllen yr Scrythŷr lân yn yr Eglwŷs) gynnyddu yn wastad fwŷ-fwŷ mewn Gwŷbodaeth am Dduw, a dyfod i garu yn gynhesach ei wîr grefŷdd ef.

Ond er ys talm o flynyddoedd, a darfu newidio, torri, ac esceuluso y Dduwiol, a'r weddus drefn ymma o waith yr hên Dadau, trwŷ blannu i mewn yn eu lle, Hystoriau amheus, chwedlau, Attebion, Gwersi, Ad-wersi gweigion, Coffadwriaethau, a Sene-ddolion, megis yn gyffredinol pan ddechreuid un Llyfr o'r Bibl, cŷn darfod darllein tair

neu

neu bedair pennod o honaw, y cwbl onid hynnŷ a adewid heb ei ddarllen. Ac yn y wêdd hon a dechreuid llyfr *Esai* yn yr *Adfent*, a llyfr *Genesis* yn *Septuagesima*: Eithr eu dechreu a wneid yn unig, heb orphen eu darllen bŷth. A'r un ffunŷd yr arferid am lyfrau eraill o'r Scrythŷr lân. A chyda hynnŷ lle myunneu St. *Paul*, fôd dywedŷd y gyfrŷw iaith wrth y bobl yn yr Eglwŷs ag a allent hwŷ ei dreall, a chaffael llesbâd o'i chlywed; Y gwasanaeth yn yr Eglwŷs hon o Loegr (er ys llawer o flynyddoedd) a ddarllenwŷd yn ladin i'r bobl, yr hwn nid oeddŷnt hwŷ yn ei ddeall; Ac fellu yr oeddŷnt yn unic yn clywed a'u clustiau, ond eu calonnau, a'u hyspryd, a'u meddwl oedd yn ddiadeilad oddiwrtho. Ac heblaw hynnŷ, er darfod i'r hên Dadau rannu y Psalmau yn saith ran, a phôb un o honŷnt a elwid Nocturn, yrawron er yn hwŷr o amser, ychydig o honŷnt a ddywedid beunŷdd, gan eu mynŷch ad.ddywedŷd, a gadel y darn arall heibio heb yngan un gair. Gyda hynnŷ, nifer a chaledrwŷdd y Rheolau y rhai a elwid y Pica, ac amrafael gyfnewidiau gwasanaeth, oedd yr achos fôd mor galed ac mor rhwŷstrus droi at gyfnodau y llyfr yn unig; Megis yn fynŷch o amser a byddeu mwŷ o drallod yn chwilio am y peth a ddarllenid, nag yn ei ddarllen wedi ei gael. Fellu wrth ystyried yr anghymhesurwŷdd hynnŷ, fe a osodir ymma y fâth drefn, fel a diwŷgir yr unrhŷw bethau. Ac er mwŷn parodrwŷdd yn y matter ymma, a tynnwŷd Calender i'r unrhŷw bwrpas, yr hwn fŷdd eglur a hawdd ei ddeall, ymhâ un (hŷd y gellid) a gosodwŷd allan wêdd i ddarllen yr Scrythŷr lân, fel a gwneler pôb pêth mewn trefn, heb wahanu un darn o honi oddiwrth ei gilŷdd. Ac oblegid hŷn a torred ymaith Anthemau, Respondau, Infitatoriau, a chyfrŷw wâg bethau amherthŷnasol, ag oedd yn torri cwrs cyfan darllenniad yr Scrythŷr. Etto gan nad oes fôdd amgen, na byddo ang henrheidiol bôd ymbell reol; Am hynnŷ a gosodwŷd ymma rŷw reolau, y rhai megis nad ydŷnt onid ychydig o nifer, fellu i maent yn rhwŷdd, ac yn hawdd eu deall. Wrth hynnŷ a mae i chwi ymma ffurf ar weddio, ac am ddarllen yr Scrythŷr lân yn gwbl gytunol a meddwl ac amcan yr hên Dadau, ac o lawer yn fwŷ buddiol a chymmwŷs na'r un yr oeddid yn ddiweddar yn ei arfer. I mae yn fwŷ buddiol o achos bôd ymma yn gadel allan lawer o bethau, o ba fawl y mae rhai heb fôd yn wîr, rhai yn amhêus, rhai yn wâg ac o ofer-goel; Ac nid ydŷs yn ordeinio darllen dim ond Pur-wîr air Duw, yr Scrythŷr lân, neu y cyfrŷw a feilir arni yn eglur, a hynnŷ yn y fâth iaith a threfn ag fŷdd esmwŷthaf a hawsaf eu deall gan y darllenwŷr, a'r gwrandawŷr.

I mae hefŷd yn fwŷ cymmwŷnasol, yn gystal o herwŷdd ei fyrred, ac o herwŷdd eglured ei drefn ac o herwŷdd bôd y Rheolau yn ychydig o nifer, ac yn hawdd. A chyda hynnŷ, wrth y drefn hon, nid rhaid i'r Curad wrth un Llyfr arall iw gwasanaeth cyffredin, ond y Llyfr hwn a'r Bibl. O herwŷdd pa ham, nid rhaid i'r Bobl fyned mewn cymmaint o draul am lyfrau ag a byddent amser a fu.

A lle bu ymlaen llaw Ragor mawr wrth ddywedŷd a chanu yn yr Eglwŷsau ofewn y Deŷrnas hon, Rhai yn canlŷn arfer *Salisburi*, rhai arfer *Henffordd*, rhai arfer *Bangor*, rhai arfer *Efrwac*, a rhai eraill arfer *Lincoln*: Yrawron o hŷn allan ni bŷdd i'r hôll Deŷrnas ond un arfer. Ac o barna nêb fod y ffordd hon yn fwŷ poenus, o achos bôd yn rhaid darllen pôb pêth ar y Llyfr, lle o'r blaen o herwŷdd mynŷch ddywedŷd, a gwŷbuent lawer pêth ar dafod leferŷdd, eithr os y cyfrŷw rai a gŷdbwŷsant eu llafur, ynghŷd a'r gwŷbodaeth a gaffont beunŷdd, wrth ddarllen yn y llyfr, ni wrthodant hwŷ y boen wrth weled maint y budd a dŷf o hŷn ymma.

Ac yn gymmaint ag na ellir gosod dim ganmwŷaf mor eglur, ag na chyfodto petruster wrth ymarfer o honaw: I ostegu pôb cyfrŷw amrafael (o chyfŷd yr un) ac am ddosparth pôb rhŷw betruster ynghŷlch y môdd a'r wêdd a mae deall a gwneuthur, a chwblau pôb pêth a gynhwŷsir yn y llyfr hwn; Y rhai a fyddont yn ammeu fellu, neu a fyddont yn cymmerŷd dim mewn amrafael toddion, a ânt at Escob yr Escobaeth, yr hwn

hwn wrth ei ddoethineb a rŷdd drefn, er llonyddu a heddychu y ddadl, trwŷ na byddo y drefn honno yn wrthwŷneb i ddim a'r sŷdd yn y Llyfr hwn. Ac o bŷdd Escob yr Escobaeth mewn dim petruster, yna gall efe anfon am hyspysrwŷdd at yr Arch-Escob.

ER bód yn osodedig fód pôb pêth ar a ddarllennir neu a genir yn yr Eglwŷs yn yr iaith Gymraeg, er mwŷn adeiladu y gynnulleidfa: Er hynnŷ nid ydŷs yn meddwl pan ddywedo neb Blygain a Gosper wrtho ei hun, na ddichon efe eu dywedŷd ymha iaith bynnag a ddeallo.

A phob Offeiriad a Diacon sŷdd rwŷmedig i ddywedŷd beunŷdd y foreuol, a'r Brŷdnhawnol weddi, naill ai yn neilltuol ai ar osteg, oddieithr bôd rhwŷstr arnŷnt trwŷ glefŷd neu o ran achos arall tra anghenrheidiol.

A'r Curad, neu Berson a fo yn gwasanaethu ymhôb Eglwŷs blwŷf neu Cappel, ac efe gartref heb rwŷstŷr rhesymol arno, rhaid iddo ddywedŷd y gwasanaeth hwnnw, yn yr Eglwŷs blwŷf neu y Cappel lle y bo efe yn gwasanaethu, a bód canu clóch iddo ar amser cymhesur, cŷn iddo ddechreu, módd y gallo y neb a fyddo ganddo Ewŷllys ddyfod i wrando gair Duw, ag i weddio gydag ef.

Am Arferion yr Eglwys, pa ham a diddymwyd rhai, ac a cedwir eraill.

OR Arferion arferedig yn yr Eglwŷs, ag y bu eu Codiad o Ordeinhâd Dŷn, Dychymygwŷd Rhai ar y cyntaf o feddwl Duwiol, ac i bwrpas dâ; Eithr trowŷd o'r diwedd i wagedd ac ofer goelion. Eraill a ddaeth i fewn i'r Eglwŷs trwŷ Ddefosion annisbwŷll, ac o Zêl heb wŷbodaeth; Ac o herwŷdd cyd-ddwŷn a hwŷnt ar y cyntaf, cynnŷddasant i'w Cam-arferu fwŷ-fwŷ beunŷdd, a'r rhai hŷn a haeddasant (nid yn unig oblegid eu haflês, ond hefŷd obegid iddŷnt ddallu y bobl yn ddirfawr, a chaddugo gogoniant Duw) eu torri ymaith a'u bwrw heibio yn llwŷr, i mae eraill y rhai er eu dychymmŷg gan ddŷn, etto gweled yn ddâ eu cadw, er mwŷn trefn weddus yn yr Eglwŷs (i'r hŷn beth a dychymmygwŷd hwŷ gyntaf) nid yn llai, nac o herwŷdd eu bôd yn gwasanaethu i adeiladaeth, at yr hwn (medd yr Apostol) a dylid cyfeirio pôb pêth a wneler yn yr Eglwŷs.

Ac er nad ŷw cadw neu esceuluso Arferion o hono eu hun ond pêth diystŷr, etto nid bai bychan yngolwg Duw ŷw troseddu a thorri Urdd a Rheolaeth gyffredin trwŷ gyndynrhwŷdd a dirmŷg. Gwneler pôb pêth yn eich mŷsc (médd S. *Paul*) mewn trefn weddaidd a dyladwŷ: Yr hon drefn nid eiddo pobl Breifat ŷw ei appwŷntio; Am hynnŷ na chymmered nêb arno, ac na ryfyged bwŷntio, na newid un Order gyhoedd neu Gyffredin ofewn Eglwŷs Crist, ond a elwir i hynnŷ, ac a Awdurdodir yn Gyfreithlawn.

A chan fód yrawron amrŷw feddyliau gan bobl o'n hamser ni, hŷd pan debygo Rhai yn fatter mawr o gydwŷbod, ymado ag un drull o'r lleiaf o'u harferion hwŷ, i maent fellu wedi ymroddi iw hên ddefodau; I mae Rhai hefŷd o'r tu arall a'u gwŷn cymmaint ar bôb amheuthŷn, fel a chwennychent newŷddu bôb pêth, a dirmygant yr hên cymmhelled, na fŷdd dim wrth eu bôdd hwŷ ond sŷ newŷdd-bêth; Gwelwŷd yn gymmwŷs na edrychid cymmaint am foddhau a bodloni yr un o'r ddwŷ-lŷw, ag ar wneuthur wrth fôdd Duw, ac ar lês pôb un o honŷnt hwŷ: Ac etto fel na rwŷstrer néb, a aller ei fodloni a Rheswm eglur, Gosodir i lawr ymma Achosion pennodawl, pa ham a bwriwŷd ymaith Rai o'r Arferion nodedig, a phaham yr attelir ac a cedwir eraill etto ymhellach.

Rhai a fwriwŷd ymaith, oblegid cynnŷddasai eu Gorllanw a'u hamlder yn y dyddiau diweddaraf hŷn, hŷd onid aethai eu baich yn anoddef: Am y rhai cwŷnodd S. *Augustin* yn ei amser ef, gynnyddu eu rhifedi mor ddirfawr, hŷd onid oedd Stât y bobl Gristionogawl mewn gwaeth cyflwr o'u plegid, nag oedd eiddo'r Iddewon. Ac ef

a gynghorodd fwŷ ymaith y fâth lau a baich, tra gwasanaethai'r amser i wneuthur hynnŷ yn ddistaw heb dersŷsc. Eithr bêth a ddywedasai S. *Augustin*, pe gwelsei yr Arferion a arferid yn ddiweddar yn ein plith ni, i'r rhai nid oedd y lliaws a arferid yn ei amser ef i'w gystadlu, cymmaint oedd gorllawn lliaws ein Arferion, a bagad o honŷnt mor dywŷll, hŷd pan oeddŷnt yn dyfyscu ac yn tywŷllu yn hytrach nag yn mynegu, nac yn gosod allan ddaioni Crist i ni. Heb law hŷn hefŷd, nid cyfraith Arferion ŷw Efengŷl Crist (fel yr oedd rhan fawr o gyfraith *Moses*) ond ffŷdd i wasanaethu Duw, nid yngharchiwed llun neu gyscod, ond yn rhydd-did yr yspryd, gan ymfodloni i gynnifer o Arferion ag a wasanaetha i drefn weddaidd, a Rheolaeth Dduwiol, a'r cyfrŷw a ŷnt gymmwŷs i gyffroi dŵl feddwl dŷn i gofio ei ddylêd i Dduw, drwŷ rŷw arwŷdd eglur ac amlwg iw hadeiladaeth. Ymhellach etto yr achos pwŷsfawroccaf o ddiddymmu rhai Arferion, camarferwŷd hwŷ cŷn belled, mewn rhan o herwŷdd dallineb gau-grefyddol y rhai anghywraint ac annysgedic; Ac mewn rhan drwŷ annigonawl gybydd-dra, y cyfrŷw a geisiant eu helw a'u bŷdd eu hunain, yn hytrach na gogoniant Duw, fel nad oedd agos fôdd i symmŷd y Camarferau, ar pêth yn sefŷll. ond yrawron am y rhai ond odid a Rwŷstrir, o herwŷdd cadw etto rai o'r hên Arferion, Os ystyriant nad ŷw bossibl cynnal Trefn a rheolaeth heddychlawn yn yr Eglwŷs heb rai Arferion, hŵy a gânt yn hawdd weled fôd achos cyfreithlawn iddŷnt newid eu meddyliau; Ac os mawr ganddŷnt fôd yr un o'r rhai hên yn sefŷll, ac yn well ganddŷnt lunio y cwbl o newŷdd. Ond gan iddŷnt ganiadu mai cymmwŷs ŷw cael rhŷw Arferion, diammeu lle gellir yn ddâ arfer yr hên, nid oes Reswm iddŷnt argyoeddi yr hên, yn unic am eu bôd yn hên, heb ddadcuddio eu gwall synwŷr eu hunain; Canŷs os fellu y mae, hwŷ a ddylent roddi parch iddŷnt o herwŷdd eu heneiddrwŷdd; os mynnant ddangos fôd yn hoffach ganddŷnt undeb a chordiad, nag adnewŷddiadau, a newŷddwŷnau, yr hŷn (cymmhelled ag y gall hynnŷ gydtuno a gosod allan ffŷdd Crist) sŷdd bôb amser i'w ochelŷd. Ymhellach etto, I'r cyfrŷw ni bŷdd achos cyfiawn i feio ar yr Arferion a adawŷd. Canŷs megis y bwriwŷd allan y rhai a gamarferid fwyaf, ac a oeddŷnt yn faich ar Gydwŷbodau dynnion heb achos: Fellu y lleill a gedwir er mwŷn Rheolaeth ac Ordr, ac a ellir ar achosion cyfiawn eu hamgenu a'u newidio; Am hynnŷ nid ydŷnt i'w barnu yn Unfri a chyfraith Dduw: Ymhellach drachefn nid ŷnt Arferion tywŷll nac aflafar, ond a osodwŷd allan fel y gallo pôb dŷn ddirnad bêth y maent yn ei arwŷddoccau, ac i ba ddeunŷdd a maent yn gwasanaethu; Fel nad rhaid fawr unon a camarferir hwŷ rhagllaw fel y lleill o'r blaen. Ac yn Gwneuthur hŷn nid ŷm yn condemnio un bobl arall, nac yn gosod dim ond i'n pobl ein hun; Canŷs cymmhesur ŷw yn ein barn ni fôd i bôb Gwlâd arferu y cyfrŷw Arferion a welont hwŷ yn oreu, i dderchafu Anrhydedd a Gogoniant Duw, a thebyccaf i ddwŷn eu pobl i fuchedd berffaith a duwiol, heb nag amryfusedd na choelgrefŷdd. A dodi o honŷnt ymaith, Bethau eraill a ganfyddant o amser bwŷgilŷdd eu camarferu, megis yn fynŷch a digwŷdd a'r amrŷw foddion mewn amrŷw wledŷdd yn Ordinhadau dŷnnion

---

Y Drefn yr Appwyntir darllain y Psalmau.

Y Psalmau a ddarllennir unwaith bôb mîs, fel yr appwŷnteir yno, ar foreuol a phrŷdnhawnol weddiau. ond yn *Chwefror* a darllennir yn unig hŷd yr wŷthfed ar hugain, neu y 29. o'r mîs.

A lle y mae i Fis *Ionawr*, *Mawrth*, *Mai*, *Gorphennaf*, *Awst*, *Hydref*, a *Rhagfyr*, Unarddêg a'r hugain o ddyddiau bôb un; Fe a ordeiniwŷd fôd darllain y dŷdd diweddaf o'r misoedd hynnŷ, y Psalmau a ddarllenwŷd y dŷdd o'r blaen, fel a gallo y Psalmau ddechreu drachefn ar y dŷdd cyntaf o'r mîs

a fyddo'n canlyn.

A lle a cyfrennir y 119 Psalm yn ddwy rann ar hugain, a'u bod yn rhy hir iw darllain ar unwaith; Fe a drefnwyd na bo darllain uwchlaw pedair neu bump o'r rhannau hynny ar yr un amser.

Ac ar ddiwedd pôb Psalm, a phôb rhann o'r 119 Psalm, dywedir yr Hymn ymma.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân; Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bydd yn wastad yn oes oesoedd. *Amen.*

Noda, fôd y Psalmau yn canlyn dosparthiad yr Hebreaid, a chyfieuthad y Bibl mawr Seisnig, gwedi ei osod allan a'i arferu yn amser y Brenhinoedd *Hen*. 8. ac *Ed. 6*.

Y Drefn pa wedd yr appwyntiwyd Darllain y rhan arall o'r Scrythyr Lan.

YR hên Destament a osodwyd yn llithoedd cyntaf ar foreuol, a phrydnhawnol weddiau, ac fellu y rhan fwyaf o hono a ddarllennir bôb blwyddyn unwaith, fel yr appwyntir yn y Calender.

Y Testament newydd a osodwyd yn ail llithoedd, ar foreuol, a phrydnhawnol weddiau, ac a ddarllenir drosto mewn trefn bôb blwyddyn deirgwaith, (heblaw'r Epistolau a'r Efengylau) Oddieithr Dadcuddiad Ioan, o'r hwn a gosodwyd bôd rhyw Llithoedd cymwys ar amryw wyliau.

Ac i wybod pa Lithoedd a ddarllenir bôb dydd, myn gael y dydd o'r mis yn y Calender yn canlyn, ac yno a cei ddeall y pennodau a ddarllennir yn Llithoedd ar foreuol, a phrydnhawnol weddiau; Oddieithr y gwyliau symmudol yn unig, y Rhai nid ynt yn y Calender: A'r ansymmudol lle a gadewir gwyn yngholofn y llithiau. Llithiau cymwys i'r holl ddyddiau hynny a geir yn y Tabl o'r Llithiau cymwys.

A rhaid yw nodi hyn ymma, pa bryd bynnag a byddo Psalmau cymwys, neu lithoedd wedi eu gosod, yna y Psalmau a'r Llithoedd gosodedig yn y Calender (os amgenach) a adewir heibio tros yr amser hynny.

Rhaid yw nodi hefyd, fôd y Colect, yr Epistol, a'r Efengyl a osodir ar y Sul, yn gwasanaethu tros yr holl wythnos rhagllaw, lle ni's trefnwyd yn amgenach yn y llyfr hwn.

Pennodau pwyntiedig A Chymwys i'w darllen ar Foreuol. A Phrydnhawnol Weddiau, Ar y Suliau, Ar Gwyliau eraill trwy'r holl Flwyddyn.

Llithiau Cymwys a Phwyntiedig i'r Suliau.

Suliau yr Adfent.

1. Boreu Esay 1. Prydnawn Esay 2.
2. Boreu Esay 5. Prydnawn Esay 24.
3. Boreu Esay 25. Prydnawn Esay 26.
4. Boreu Esay 30. Prydnawn Esay 32.

Suliau gwedi Natalic Crist.

1. Boreu Esay 37. Prydnawn Esay 38
2. Boreu Esay 41 Prydnawn Esay 43.

Suliau gwedi'r Ystwyll.

1. Boreu Esay 44. Prydnawn Esay 46.
2. Boreu Esay 51. Prydnawn Esay 53.
3. Boreu Esay 55. Prydnawn Esay 56
4. Boreu Esay 57. Prydnawn Esay 58.
5. Boreu Esay 59. Prydnawn Esay 64.
6. Boreu Esay 65. Prydnawn Esay 66.

Sul Septuagesima.

Boreu Genesis 1. Prydnawn Genesis 2.

Sul Sexagesima

Boreu Genesis 3. Prydnawn Genesis 6.

Sul Quinquagesima, neu Sul Ynyd.

Bore Genesis 9. h w 20. Prydn. Genesis 12.

Suliau yn y Grawys.

1 Bore Genesis 19. h w 30. Prydn. Gen. 22.
2. Boreu Genesis 27. Prydnawn Genesis 34.
3. Boreu Genesis 39. Prydnawn Genesis 42.
4. Boreu Genesis 43. Prydnawn Genesis 45.

5

. Boreu Exodus 3. Prydnawn Exodus 5.
. Bore. 1 Llith Exodus 9. 2 Llith Matth 26
. Pryd. 1 llith Exo 10. 2 llith Heb 5. h.w. 11

Sul y Pasc.

Boreu 1 Llith Exodus 12. 2 Llith Rhuf. 6.
Pryd. 1 llith Exo. 14. 2 llith Act. 2. h. w 22.

Suliau gwedi'r Pasc

1. Boreu Numeri 16. Prydna. Numeri 22.
2. Boreu Numeri 23, 24. Pryd. Numeri 25.
3. Boreu Deuter. 4. Prydnawn Deuter. 5.
4. Boreu Deuter. 6. Prydnawn Deuter. 7.
5. Boreu Deuter. 8. Prydnawn Deuter. 9.

Y Sul gwedi'r Derchafael.

Boreu Deuter. 12. Prydnawn Deuter. 13.

Y Sul-gwyn.

Boreu Deut. 16. h. w. 18. Act 10. gw. 34.
Prydnawn Esay 11. Act. 19. hyd wers. 21.

Sul y Drindod.

Boreu, 1 Llith Genesis 1. 2 Llith Matth 3.
Prydn. 1 llith Genesis 18. 2 llith, 1 John, 5.

Y Suliau gwedi'r Drindod.

1. Boreu Josua 10. Prydnawn Josua 23.
2. Boreu Barnwyr 4. Prydna. Barnwyr 5.
3. Boreu 1 Samuel 2. Prydn. 1 Samuel 3.
4. Boreu 1 Samuel 12. Pryd. 1 Samuel 13.
5. Boreu 1 Samuel 15. Pryd. 1 Samuel 17.
6. Boreu 2 Samuel 12. Pryd. 2 Samuel 19.
7. Boreu 2 Samuel 21. Pryd. 2 Samuel 24.
8. Boreu 1 Bren. 13. Pryd. 1 Bren. 17.
9. Boreu 1 Bren. 18. Pryd. 1 Bren. 19.
10. Boreu 1 Bren. 21. Prydn. 1 Bren. 22.
11. Boreu 2 Bren. 5. Prydn. 2 Bren. 9.
12. Boreu 2 Bren. 10. Prydn. 2 Bren. 18.
13. Boreu 2 Bren. 19. Prydn. 2 Bren. 23.
14. Boreu Jeremi 5. Prydn. Jeremi 22.
15. Boreu Jeremi 35. Prydn. Jeremi 36.
16. Boreu Ezeciel 2. Prydn. Ezeciel 13.
17. Boreu Ezeciel 14. Prydn. Ezeciel 18.
18. Boreu Ezeciel 20. Prydna. Ezeciel 24.
19. Boreu Daniel 3. Prydna. Daniel 6.
20. Boreu Joel 2. Prydnawn Micah 6.
21. Boreu Habaccuc 2. Prydna. Dihar. 1.
22. Boreu Dihar. 2. Prydn. Dihar. 3.
23. Boreu Dihar. 11. Prydn. Dihar. 12.
24. Boreu Dihar. 13. Prydn. Dihar. 14.
25. Boreu Dihar. 15. prydn. Dihar. 16.
26. Boreu Dihar. 17. prydn. Dihar. 19.

Llithau Cymmys a phwyntiedig i bob Dydd Gwyl.

Dydd gwyl Saint Andrews

Boreu Diharebion 20. Prydn. Dihareb. 21.

Dydd gwyl Saint Thomas Apostol.

Boreu Dihareb. 23. Prydn. Diharebion 24.

Dydd Natalic CRIST.

Boreu Esay 9. hyd wers 8. Luc 2. hyd w. 15.
Pryd. Esay 7. w 10. h w 17. Titus 3. w. 4.

Dydd gwyl Saint Stephan. (h.w. 9.

Bor. Diha. 28. Act. 6, w 8. a'r 7 ben. h w. 30
prydn. Preg. 4. Act. 7. gw 30. hyd w 55.

Dydd gwyl Saint Joan.

Boreu 1 llith Eccles. 5. 2 llith Datcudd. 1.
Prydn. 1 llith Eccles. 6. 2 llith Datcudd. 22.

Dydd y Gwirioniaid.

Boreu Jeremi 31. h w 18. pryd. Doeth. 1.

Dydd yr Enwaediad.

Boreu, 1 llith Genesis 17. 2 llith Rhuf 2.
Prydnawn Deuter. 10. w. 12. Colossiaid 2.

Dydd Ystwyll.

Boreu Esay 60. Luc 3. hyd wers. 23.
Prydnawn Esay 49. Joan 2. hyd wers 12.

Troead Saint Paul.

Boreu Doeth. 5. Actau 22. hyd wers 22.
Prydnawn Doethineb. 6. Actau 26.

Dydd gwyl Puredigaeth Mair Forwyn.

Boreu Doethineb 9. prydn. Doeth. 12.

Dydd gwyl Matthias.

Boreu Doeth 19. prydna. Ecclus. 1.

Dydd Cenadwri ein Harglwyddes

Boreu Ecclus. 2. prydnawn Ecclus. 3.

Dydd Mercher cyn y Pasc.

Boreu Hosea 13. Joan 11. gwers 45.
prydnawn Hosea 14.

Dydd Jou cyn y Pasc.

Boreu Daniel 9. Joan 13.
prydnawn Jeremi 31.

Dydd Gwener y Croglith.

Boreu Genesis 22. hyd wers 20. Joan 18.
prydnawn Esay 53. 1 Peter 2.

Nos Pasc.

Boreu Zach. 9. Luc 23. gwers 50.
prydnawn Exodus 13. Hebreaid 4.

Dydd Llun Pasc.

Boreu Exodus 16. Matthew 28.

pryd

prydnawn Exodus 17. Actau 3.

Dydd Mawrth pasc.

Boreu Exodus 20. Luc 24. hyd wers 13.
prydnawn Exodus 32. 1 Corinthiaid 15.

Dydd gwyl Saint Marc.

Boreu Ecclus. 4. prydnawn Ecclus 5.

Dydd gwyl Saint philip, a Saint Jaco.

Boreu Ecclus 7. Joan 1. Gwers 43.
prydnawn Ecclesiasticus 9.

Dydd y Derchafael.

Boreu Deuter. 10. Luc 24. gwers 44.
prydnawn 2 Bren. 2. Eph. 4. hyd wers 17.

Dydd Llun y Sul gwyn.

Boreu Genesis 11. hyd w 10. 1 Cor 12.
pryd. Num 11. gw 16. h w 30. 1 Cor 14. h (w 26.

Dydd Mawrth y Sul-gwyn.

B. 1 Sam. 19. gw 18. 1 Thes. 5. w 12. h. w. 24
prydn. Deut 30. 1 Joan 4. hyd wers 14.

Dydd gwyl Saint Barnabas.

Boreu Ecclesiasticus 10. Actau 14.
prydn. Ecclesiasticus 12. Actau 15. h w 36.

Dydd gwyl Saint Joan Fedyddiwr.

Boreu Malachi 3. Matthew 3.
prydnawn Malachi 4. Matth. 14. h w 13.

Dydd gwyl Saint Peter.

Boreu Ecclesiasticus 15. Actau 3.
prydnawn Ecclesiasticus 19. Actau 4.

Dydd gwyl Saint Jaco.

Boreu Ecclesiastius 21. prydn. Ecclus. 22.

Dydd gwyl Saint Bartholomeus.

Boreu Ecclus. 24. prydnawn Ecclus. 29.

Dydd gwyl Saint Matthew.

Boreu Ecclus. 35. prydnawn Ecclus. 38.

Dydd gwyl Saint Mihangel.

Boreu Genesis 32. Actau 12. hyd wers 20.
prydn. Dan. 10. gw 5. Jud gw 6. h w 16.

Dydd gwyl Saint Luc.

Boreu Ecclus. 51. prydnawn Job 1.

Dydd gwyl Saint Simon, a Saint Jud.

Boreu Job 24. a'r 25. prydnawn Job 42.

Gwyl yr holl Sainct.

Boreu Doeth 3. h w 10. Heb 11. gw 33. a (phenod 12. hyd wers 7.
pryd. Doeth. 5. h w 17. Datc. 19. h w 17.

Gwybyddwch fod pryd, prydn, neu prydna. yn y daflan uchod yn sefyll am brydnawn neu Gosper; Megis a gwelwch ar ôl Dydd Llun y Sul-gwyn, pryd, Num, 11, gw 16. h. w 30. Yn dangos i chwi fod y Llith gyntaf iw darllain yn y gosper neu brydnawnol weddi ar ddydd Llun y Sul-gwyn, wedi threfnu allan o Lyfr Numeri, yr unfed ar ddeg bennod, gan ddechreu yn yr unfed ar bymtheg wers, a diweddu yn y ddegfed ar hugain wers.

Gwybyddwch hefyd fod h. w. yn sefyll am hyd wers. A lle gwelwch yn y daflan uchod gw. Gwybyddwch fod hynny yn sefyll am wers o ddechreu llith; Megis a gwelwch wrth ddydd gwyl Mihangel, prydn. Dan. 10. gw. 5. Yn dangos i chwi fod y llith gyntaf am y gosper neu brydnawnol weddi ar ddydd gwyl Mihangel wedi ei threfnu allan o Lyfr Daniel, y ddegfed bennod, gan ddechreu yn y bummed wers.

Psalmau Cymmwys a phwyntiedig iw darllain ar ddyddiau pennodol:

Dydd Natalic Crist.

Boreu, psalmau 19. 45 85. prydnawn, psalmau 89. 110. 132.

Dydd Mercher y Lludw.

Boreu, psalmau 6. 32. 38. prydnawn, psalmau 102. 130. 143.

Dydd Gwener y Croglith.

Boreu, psalmau 22. 40. 54. prydnawn, psalmau 69. 88.

Dydd pasc.

Boreu, psalmau 2. 57. 111. prydnawn, psalmau 113. 114. 118.

Dydd y Derchafael.

Boreu, psalmau 8. 16. 21. prydnawn, psalmau 24. 47. 108.

Y Sul-gwyn.

Boreu, psalmau 48. 68. prydnawn, psalmau 104. 145.

MIS IONAWR SYDD IDDO 31. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r Mis.	Llythyrennau'r Sul	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	Yr ail Llithoedd.	PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	Yr ail Llithoedd	Y *Dyddiau Gwŷlion, a'r dyddiau hynod.*
3	1	A	Genesis 17	Rhufeiniaid 2	Deut 10 w 12	Colosiaid 2	**Enwaediad Crist**
	2	B	Genesis 1	Matthew 1	Genesis 2	Rhufeiniaid 1	
11	3	C	Genesis 3	Matthew 2	Genesis 4	Rhufeiniaid 2	
	4	D	Genesis 5	Matthew 3	Genesis 6	Rhufeiniaid 3	
19	5	E	Genesis 7	Matthew 4	Genesis 8	Rhufeiniaid 4	
8	6	F	Esai 60	Luc 3 h w 23	Esai 49	Joan 2 hŷd gw. 12	**Dydd Ystwyll.**
	7	G	Genesis 9	Matthew 5	Genesis 12	Rhufeiniaid 5	
16	8	A	Genesis 13	Matthew 6	Genesis 14	Rhufeiniaid 6	Lucian Merthŷr.
5	9	B	Genesis 15	Matthew 7	Genesis 16	Rhufeiniaid 7	
	10	C	Genesis 17	Matthew 8	Genesis 18	Rhufeiniaid 8	
13	11	D	Genesis 19	Matthew 9	Genesis 20	Rhufeiniaid 9	
2	12	E	Genesis 21	Matthew 10	Genesis 22	Rhufeiniaid 10	
	13	F	Genesis 23	Matthew 11	Genesis 24	Rhufeiniaid 11	Hilari Esgob.
10	14	G	Genesis 25	Matthew 12	Genesis 26	Rhufeiniaid 12	
	15	A	Genesis 27	Matthew 13	Genesis 28	Rhufeiniaid 13	
18	16	B	Genesis 29	Matthew 14	Genesis 30	Rhufeiniaid 14	
7	17	C	Genesis 31	Matthew 15	Genesis 32	Rhufeiniaid 15	
	18	D	Genesis 33	Matthew 16	Genesis 34	Rhufeiniaid 16	**Prisca.**
15	19	E	Genesis 35	Matthew 17	Genesis 37	1 Corinthiaid 1	
4	20	F	Genesis 38	Matthew 18	Genesis 39	1 Corinthiaid 2	Fabian.
	21	G	Genesis 40	Matthew 19	Genesis 41	1 Corinthiaid 3	Agnes.
12	22	A	Genesis 42	Matthew 20	Genesis 43	1 Corinthiaid 4	Vincent.
1	23	B	Genesis 44	Matthew 21	Genesis 45	1 Corinthiaid 5	
	24	C	Genesis 46	Matthew 22	Genesis 47	1 Corinthiaid 6	
9	25	D	Doethin. 5	Act 22 h w 22	Doethin 6	Actau 26	**Troiad S. Paul.**
	26	E	Genesis 48	Matthew 23	Genesis 49	1 Corinthiaid 7	
17	27	F	Genesis 50	Matthew 24	Exodus 1	1 Corinthiaid 8	
6	28	G	Exodus 2	Matthew 25	Exodus 3	1 Corinthiaid 9	
	29	A	Exodus 4	Matthew 26	Exodus 5	1 Corinthiaid 10	
14	30	B	Ex. 6 h w 14	Matthew 27	Exodus 7	1 Corinthiaid 11	**Br. Ch. Ferth.**
3	31	C	Exodus 8	Matthew 28	Exodus 9	1 Corinthiaid 12	

Yr achos paham a gosodwŷd y dyddiau Gwŷlion, a'r dyddiau hynod yn y golofn ddiweddaf o'r mis, ŷw, er mwŷn dyfod a'r colofnau eraill yn nês at ddyddiau'r mis, o herwydd fôd yn haws cyfeirio llygaid at y Llithau a fo yn perthŷn i'r dŷdd o'r mis, pan fo y colofnau yn llawnion, nac ydŷw cyfeirio golwg ar draws colofn a fo yn wâg mewn am[illegible]. A chan fôd yr holl golofnau eraill yn llawnion, hawdd ŷw cyfeirio golwg oddiwrth ddydd y mis at y dŷdd gwŷl, neu'r dŷdd hynod a fo ar ei gyfer neu yn perthŷn iddo.

MIS CHWEFROR SYDD IDDO 28. O DDYDDIAU.

A 29 mewn blwŷddŷn naid.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mis.	Llythrennau'r Sul.	BOREUOL Weddiau. Y Llith oedd cyntaf.		Yr ail Llithoedd		PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.		Yr ail Llithoedd		Y Dyddiau Gwŷlion, a'r dyddiau hynod.
	1	D	Exodus	10	Marc	1	Exodus	11	1 Corinthiaid	13	Ympryd.
11	2	E	Doethineb	9	Marc	2	Doethin.	12	1 Corinthiaid	14	Pured. y fen. Fair
19	3	F	Exodus	12	Marc	3	Exodus	13	1 Corinthiaid	15	Blai. El. a Merthyr.
8	4	G	Exodus	14	Marc	4	Exodus	15	1 Corinthiaid	16	
	5	A	Exodus	16	Marc	5	Exodus	17	2 Corinthiaid	1	Agath.
16	6	B	Exodus	18	Marc	6	Exodus	19	2 Corinthiaid	2	
5	7	C	Exodus	20	Marc	7	Exodus	21	2 Corinthiaid	3	
	8	D	Exodus	22	Marc	8	Exodus	23	2 Corinthiaid	4	
13	9	E	Exodus	24	Marc	9	Exodus	32	2 Corinthiaid	5	
2	10	F	Exodus	33	Marc	10	Exodus	34	2 Corinthiaid	6	
	11	G	Leviticus	18	Marc	11	Leviticus	19	2 Corinthiaid	7	
10	12	A	Leviticus	20	Marc	12	Leviticus	26	2 Corinthiaid	8	
	13	B	Numeri	11	Marc	13	Numeri	12	2 Corinthiaid	9	
18	14	C	Numeri	13	Marc	14	Numeri	14	2 Corinthiaid	10	Valentin, Es. a Mer·
7	15	D	Numeri	16	Marc	15	Numeri	17	2 Corinthiaid	11	
	16	E	Numeri	20	Marc	16	Numeri	21	2 Corinthiaid	12	
15	17	F	Numeri	22	Lu. 1. h.	39	Numeri	23	2 Corinthiaid	13	
4	18	G	Numeri	24	Lu. 1. g.	39	Numeri	25	Galatiaid	1	
	19	A	Numeri	27	Luc	2	Numeri	30	Galatiaid	2	
12	20	B	Numeri	31	Luc	3	Numeri	32	Galatiaid	3	
1	21	C	Numeri	35	Luc	4	Numeri	36	Galatiaid	4	
	22	D	Deuteron.	1	Luc.	5	Deuteron.	2	Galatiaid	5	
9	23	E	Deuteron.	3	Luc	6	Deuteron.	4	Galatiaid	6	Ympryd.
	24	F	Doethin.	19	Luc	7	Eclesiasticus	1	Ephesiaid	1	D. Matthias Ap
17	25	G	Deuteron.	5	Luc	8	Deuteron.	6	Ephesiaid	2	
6	26	A	Deuteron.	7	Luc	9	Deuteron.	8	Ephesiaid	3	
	27	B	Deuteron.	9	Luc	10	Deuteron.	10	Ephesiaid	4	
14	28	C	Deutero.	11	Luc	11	Deuteron.	12	Ephesiaid	5	
3	29		Deutero.	13	*Matthe.*	7	Deuteron.	14	Rhufeiniaid	12	

Dŷdd gwŷl Saint *Matthias* mewn Almanaccau Saesnaeg, a osodir gyferbŷn a'r 25 dŷdd o Fis Chwefror ar flwŷddŷn Naid; Ond (onid ydwŷfi yn cam gymerŷd) yr Arch-Esgobion a orchymŷnasant yn gyhoeddedig (tua diwedd Llyfodraethiad Brenin *Charles* yr ail) gadw dŷdd gwŷl Saint *Matthias* bôb amser (o hynnŷ allan) ar y 24 dŷdd o fis Chwefror, A hynnŷ yn ddi ammeu ar achos difai: Ac am hynnŷ myfi (gan weled yn weddaidd ufuddhau i orchymŷn yr Esgobion, a llyfodraethiad y Deŷrnas) a osodaf bôb amser yn fy Almanaccau ddŷdd gwŷl saint *Matthias* gyferbŷn ar 24 dŷdd o Chwefror ar flwŷddŷn naid cystal ag ar y blynyddoedd eraill; Ond gwnaed y Personiaid fel y gwelont hwŷ yn ddâ am yr unrhŷw beth.

MIS MAWRTH SYDD IDDO 31. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mis.	Llythyrennau'r Sul.	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.		Yr ail Llithoedd.		PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.		Yr ail Llithoedd.		Y Dyddiau Gwyliau, a'r dyddiau hynod.
3	1	D	Deuteron.	15	Luc	12	Deuteron.	16	Ephesiaid	6	Dafydd Arc. Esc. Mene
	2	E	Deuteron.	17	Luc	13	Deuteron.	18	Philippiaid	1	Cad neu Chad. Es. Litc
11	3	F	Deuteron.	19	Luc	14	Deuteron.	20	Philippiaid	2	
	4	G	Deuteron.	21	Luc	15	Deuteron.	22	Philippiaid	3	
19	5	A	Deuteron.	24	Luc	16	Deuteron.	25	Philippiaid	4	
8	6	B	Deuteron.	26	Luc	17	Deuteron.	27	Colosiaid	1	
	7	C	Deuteron.	28	Luc	18	Deuteron.	29	Colosiaid	2	Perpetua.
16	8	D	Deuteron.	30	Luc	19	Deuteron.	31	Colosiaid	3	
5	9	E	Deuteron.	32	Luc	20	Deuteron.	33	Colosiaid	4	
	10	F	Deuteron.	34	Luc	21	Joshua	1	1 Thessal.	1	
13	11	G	Joshua	2	Luc	22	Joshua	3	1 Thessal.	2	
2	12	A	Joshua	4	Luc	23	Joshua	5	1 Thessal.	3	Gregory M. Es. Rhuf.
	13	B	Joshua	6	Luc	24	Joshua	7	1 Thessal.	4	
10	14	C	Joshua	8	Ioan	1	Joshua	9	1 Thessal.	5	
	15	D	Joshua	10	Ioan	2	Joshua	23	2 Thessal.	1	
18	16	E	Joshua	24	Ioan	3	Barnwŷr	1	2 Thessal.	2	
7	17	F	Barnwŷr	2	Ioan	4	Barnwŷr	3	2 Thessal.	3	
	18	G	Barnwŷr	4	Ioan	5	Barnwŷr	5	1 Timoth.	1	Edw. Br. Saeson Goll
15	19	A	Barnwŷr	6	Ioan	6	Barnwŷr	7	1 Tim.	2, 3	
4	20	B	Barnwŷr	8	Ioan	7	Barnwŷr	9	1 Timoth.	4	
	21	C	Barnwŷr	10	Ioan	8	Barnwŷr	11	1 Timoth.	5	Benedict Abad.
12	22	D	Barnwŷr	12	Ioan	9	Barnwŷr	13	1 Timoth.	6	
1	23	E	Barnwŷr	14	Ioan	10	Barnwŷr	15	2 Timoth.	1	
	24	F	Barnwŷr	16	Ioan	11	Barnwŷr	17	2 Timoth.	2	Ymprŷd,
9	25	G	Eclesiasticus	2	Ioan	12	Eclesiasticus	3	2 Timoth.	3	Cennadwri Mair.
	26	A	Barnwŷr	18	Ioan	13	Barnwŷr	19	2 Timoth.	4	
17	27	B	Barnwŷr	20	Ioan	14	Barnwŷr	21	Titus	1	
6	28	C	Ruth	1	Ioan	15	Ruth	2	Titus	2, 3	
	29	D	Ruth	3	Ioan	16	Ruth	4	Philemon		
14	30	E	1 Samuel	1	Ioan	17	1 Samuel	2	Hebreaid	1	
3	31	F	1 Samuel	3	Ioan	18	1 Samuel	4	Hebreaid	2	

Blwŷddŷn naid a ddigwŷdd unwaith mewn pôb pedair blynedd, am yr achos sŷ'n canlŷn: Cyfrifir fôd yr Haul yn symmud unwaith trwŷ'r deuddeg Arwŷddion mewn 365. o ddyddiau, ac ynghŷlch chwech o oriau ychwaneg. A mynediad yr Haul trwŷ'r deuddeg Arwŷddion a gyfrifir yn flwŷddŷn uniawn. Ac wrth hynnŷ y chwe awr sŷdd dros ben y 365. o ddyddiau, mewn pedair blynedd a wnant 24. o oriau, neu ddiwrnod a notwaith, a'r diwrnod hwnnw a osodir wrth Fis Chwefror unwaith bôb pedair blynedd, ac a wna 29. o ddyddiau yn y mis hwnnw, a 366. o ddyddiau yn y flwŷddŷn hono, a hono a elwir blwŷddŷn naid.

MIS EBRILL SYDD IDDO 30, O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mis.	Llythyrennau'r Sul	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	BOREUOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf	PRYDNAWNOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	Y Dyddiau Gwylion, a'r dyddiau hynod.
	1	G	1 Samuel 5	Joan 19	1 Samuel 6	Hebreaid 3	
11	2	A	1 Samuel 7	Joan 20	1 Samuel 8	Hebreaid 4	
19	3	B	1 Samuel 9	Joan 21	1 Samuel 10	Hebreaid 5	Richard Esgob.
8	4	C	1 Samuel 11	Actau 1	1 Samuel 12	Hebreaid 6	Ambros Esgob.
	5	D	1 Samuel 13	Actau 2	1 Samuel 14	Hebreaid 7	
16	6	E	1 Samuel 15	Actau 3	1 Samuel 16	Hebreaid 8	
5	7	F	1 Samuel 17	Actau 4	1 Samuel 18	Hebreaid 9	
	8	G	1 Samuel 19	Actau 5	1 Samuel 20	Hebreaid 10	
13	9	A	1 Samuel 21	Actau 6	1 Samuel 22	Hebreaid 11	
2	10	B	1 Samuel 23	Actau 7	1 Samuel 24	Hebreaid 12	
	11	C	1 Samuel 25	Actau 8	1 Samuel 26	Hebreaid 13	
10	12	D	1 Samuel 27	Actau 9	1 Samuel 28	Jaco 1	
	13	E	1 Samuel 29	Actau 10	1 Samuel 30	Jaco 2	
18	14	F	1 Samuel 31	Actau 11	2 Samuel 1	Jaco 3	
7	15	G	2 Samuel 2	Actau 12	2 Samuel 3	Jaco 4	
	16	A	2 Samuel 4	Actau 13	2 Samuel 5	Jaco 5	
15	17	B	2 Samuel 6	Actau 14	2 Samuel 7	1 Peter 1	
4	18	C	2 Samuel 8	Actau 15	2 Samuel 9	1 Peter 2	
	19	D	2 Samuel 10	Actau 16	2 Samuel 11	1 Peter 3	Alpheg Arch-Esgob.
12	20	E	2 Samuel 12	Actau 13	2 Samuel 13	1 Peter 4	
1	21	F	2 Samuel 14	Actau 18	2 Samuel 15	1 Peter 5	
	22	G	2 Samuel 16	Actau 19	2 Samuel 17	2 Peter 1	
9	23	A	2 Samuel 18	Actau 20	2 Samuel 19	2 Peter 2	Saint George, Ferthyr.
	24	B	2 Samuel 20	Actau 21	2 Samuel 21	2 Peter 3	
17	25	C	Eclesiasticus 4	Actau 22	Eclesiasticus 5	1 Joan 1	**Saint Mare** Efangylwr.
6	26	D	2 Samuel 22	Actau 23	2 Samuel 23	1 Joan 2	
	27	E	2 Samuel 24	Actau 24	1 Brenhi. 1	1 Joan 3	
14	28	F	1 Brenhi. 2	Actau 25	1 Brenhi. 3	1 Joan 4	
3	29	G	1 Brenhi. 4	Actau 26	1 Brenhi. 5	1 Joan 5	
	30	A	1 Brenhi. 6	Actau 27	1 Brenhi. 7	2, 3 Joan	

Oni bae gasglu diwrnod a noswaith, unwaith bôb pedair blynedd (wrth y chwech awr a soniais amdanŷnt dan odreu calan mis *Mawrth*) iw gosod wrth Fis *Chwefror*, i wneuthur blwŷddŷn Naid unwaith bôb pedair blynedd ; Digwŷddaseu dŷdd natalic Crist mewn chwe chant, a phedwar ugain o flynyddoedd, ar ol geni Crist, ar y dŷdd hwŷaf yn y flwddŷn ; Ac wrth hynnŷ yr hôll ddyddiau gwŷlion eraill a ddigwŷdd lasent allan o'u tymmor : A thrachefen, unwaith ym-hôb 1460. o flynyddoedd, besid yn camgyfri un flwŷddŷn o oedran Crist, Ac o oedran y Bŷd hefŷd, o eisieu gwneuthur blwŷddŷn naid.

MIS MAI SYDD IDDO 31. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mîs.	Llythyrennau'r Sul	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	BOREUOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	PRYDNAWNOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	Y Dyddiau Gwylion, a'r dyddiau hynod.
11	1	B	Ecleſiaſticus 7	Joan 1.w. 43	Ecleſiaſticus 9	Jude	S. Philip, a Jaco
	2	C	1 Brenhi. 8	Actau 28	1 Brenhi. 9	Rhufeiniaid 1	
19	3	D	1 Brenhi. 10	Matthew 1	1 Brenhi. 11	Rhufeiniaid 2	Caffael y Groes.
8	4	E	1 Brenhi. 12	Matthew 2	1 Brenhi. 13	Rhufeiniaid 3	
	5	F	1 Brenhi. 14	Matthew 3	1 Brenhi. 15	Rhufeiniaid 4	
16	6	G	1 Brenhi. 16	Matthew 4	1 Brenhi. 17	Rhufeiniaid 5	St. Joan.
5	7	A	1 Brenhi. 18	Matthew 5	1 Brenhi. 19	Rhufeiniaid 6	
	8	B	1 Brenhi. 20	Matthew 6	1 Brenhi. 21	Rhufeiniaid 7	
13	9	C	1 Brenhi. 22	Matthew 7	2 Brenhi. 1	Rhufeiniaid 8	
2	10	D	2 Brenhi. 2	Matthew 8	2 Brenhi. 3	Rhufeiniaid 9	
	11	E	2 Brenhi. 4	Matthew 9	2 Brenhi. 5	Rhufeiniaid 10	
10	12	F	2 Brenhi. 6	Matthew 10	2 Brenhi. 7	Rhufeiniaid 11	
	13	G	2 Brenhi. 8	Matthew 11	2 Brenhi. 9	Rhufeiniaid 12	
18	14	A	2 Brenhi. 10	Matthew 12	2 Brenhi. 11	Rhufeiniaid 13	
7	15	B	2 Brenhi. 12	Matthew 13	2 Brenhi. 13	Rhufeiniaid 14	
	16	C	2 Brenhi. 14	Matthew 14	2 Brenhi. 15	Rhufeiniaid 15	
15	17	D	2 Brenhi. 16	Matthew 15	2 Brenhi. 17	Rhufeiniaid 16	
4	18	E	2 Brenhi. 18	Matthew 16	2 Brenhi. 19	1 Corinth. 1	
	19	F	2 Brenhi. 20	Matthew 17	2 Brenhi. 21	1 Corinth. 2	Dunſtan.
12	20	G	2 Brenhi. 22	Matthew 18	2 Brenhi. 23	1 Corinth. 3	
1	21	A	2 Brenhi. 24	Matthew 19	2 Brenhi. 25	1 Corinth. 4	
	22	B	Ezra 1	Matthew 20	Ezra 3	1 Corinth. 5	
9	23	C	Ezra 4	Matthew 21	Ezra 5	1 Corinth. 6	
	24	D	Ezra 6	Matthew 22	Ezra 7	1 Corinth. 7	
17	25	E	Ezra 9	Matthew 23	Nehemia 1	1 Corinth. 8	
6	26	F	Nehemia 2	Matthew 24	Nehemia 4	1 Corinth. 9	Auguſtin.
	27	G	Nehemia 5	Matthew 25	Nehemia 6	1 Corinth. 10	Bede.
14	28	A	Nehemia 8	Matthew 26	Nehemia 9	1 Corinth. 11	
3	29	B	Nehemia 10	Matthew 27	Nehemia 13	1 Corinth. 12	Charles 2 Nat.
	30	C	Eſther 1	Matthew 28	Eſther 2	1 Corinth. 13	
11	31	D	Eſther 3	*Marc.* 1	Eſther 4	1 Corinth. 14	

Tybiais mae diniwaid, a chyfleus oedd i mi roddi henwau Llyfrau'r Bibl yn gyflawn, o flaen y ffigurau, sŷ'n dangos y Llithiau a orchymynwŷd eu darllain ar amryw ddyddiau trwŷ'r flwŷddŷn; Nid er Athrawiaethu yſgolheigion, ond i ddwŷn ar ddeall yn egluraf ag a medrwn i'r Annyſgedig, y môdd i ddeall y Calender, Ac i gael y ffordd hawſaf y llithiau a drefnwŷd iw darllain ar bôb dŷdd yn y flwŷddŷn, wrth drefniad Eglwŷs Loegr a Chymru.

MIS MEHEFIN SYDD IDDO 30. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mis	Llythyrennau'r sul.	BOREHOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	Yr ail Llithoedd.	PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	Yr ail Llithoedd.	Y Dyddiau Orfollion, a'r dyddiau hynod.
	1	E	Esther 5	Marc 2	Esther 6	1 Corinthiaid 15	Nicom. Off. a M. o Ruf.
19	2	F	Esther 7	Marc 3	Esther 8	1 Corinthiaid 16	
8	3	G	Esther 9	Marc 4	Job 1	2 Corinthiaid 1	
16	4	A	Job 2	Marc 5	Job 3	2 Corinthiaid 2	
5	5	B	Job 4	Marc 6	Job 5	2 Corinthiaid 3	Boniff. Esc. a M. o Mentz.
	6	C	Job 6	Marc 7	Job 7	2 Corinthiaid 4	
13	7	D	Job 8	Marc 8	Job 9	2 Corinthiaid 5	
2	8	E	Job 10	Marc 9	Job 11	2 Corinthiaid 6	
	9	F	Job 12	Marc 10	Job 13	2 Dorinthiaid 7	
10	10	G	Job 14	Marc 11	Job 15	2 Corinthiaid 8	
	11	A	Eclus. 10	Actau 14	Eclus. 12	Act. 15. hyd w 36	St. Barnabas Apostl
18	12	B	Job 16	Marc 12	Jo. 17, 18	2 Corinthiaid 9	
7	13	C	Job 19	Marc 13	Job 20	2 Corinthiaid 10	
	14	D	Job 21	Marc 14	Job 22	2 Corinthiaid 11	
15	15	E	Job 23	Marc 15	J. 24, 25	2 Corinthiaid 12	
4	16	F	Jo. 26, 27	Marc 16	Job 28	2 Corinthiaid 13	
	17	G	Job 29	Luc 1	Job 30	Galatiaid 1	Saint Alban, Merthyr.
12	18	A	Job 31	Luc 2	Job 32	Galatiaid 2	
1	19	B	Job 33	Luc 3	Job 34	Galatiaid 3	
	20	C	Job 35	Luc 4	Job 36	Galatiaid 4	Ymsym. Ed. Br. Saes. Go.
9	21	D	Job 37	Luc 5	Job 38	Galatiaid 5	
	22	E	Job 39	Luc 6	Job 40	Galatiaid 6	
17	23	F	Job 41	Luc 7	Job 42	Ephesiaid 1	Ympryd.
6	24	G	Malac. 3	Matth. 3	Malac. 4	Mat. 14 hyd w. 13	St. Joan Fedyddiwr.
	25	A	Dihar. 1	Luc 8	Dihar. 2	Ephesiaid 2	
14	26	B	Dihar. 3	Luc 9	Dihar. 4	Ephesiaid 3	
3	27	C	Dihar. 5	Luc 10	Dihar. 6	Ephesiaid 4	
	28	D	Dihar. 7	Luc 11	Dihar. 8	Ephesiaid 5	Ympryd.
11	29	E	Eclus. 15	Actau 3	Eclus. 19	Actau 4	St. Petter Apostl.
	30	F	Dihar. 9	Luc 12	Dihar. 10	Ephesiaid 6	

Er nad oedd hŷd yn hŷn, ynghalan y misoedd ond adwŷau noethion (gyferbŷn ar dyddiau Gwŷlion) yn y colofnau sŷ'n dangos y llithiau pwŷntiedig iw darllain bôb dŷdd, Tybiais mae diniwaid oedd lenwi'r adwŷau hynnŷ ar llithiau a berthyno i'r dyddiau gwŷlion; Ac etto gadewais y llithiau hynnŷ o'r neilltu iw cael mewn man arall, fel ag i'r oeddŷnt or blaen.

MIS GORPHENNAF SYDD IDDO 31. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mis.	Llythyrennau'r Sul.	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.		Yr ail Llithoedd.		PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.		Yr ail Llithoedd.		Y *Dyddiau Gwylion, a'r dyddiau hynod.*
19	1	G	Diharebion	11	Luc	13	Diharebion	12	Philippiaid	1	
8	2	A	Diharebion	13	Luc	14	Diharebion	14	Philippiaid	2	Ymwel y fen: Fair.
	3	B	Diharebiou	15	Luc	15	Diharebion	16	Philippiaid	3	
16	4	C	Diharebion	17	Luc	16	Diharebion	18	Philippiaid	4	Martin.
5	5	D	Diharebion	19	Luc	17	Diharebion	20	Colosiaid	1	
	6	E	Diharebion	21	Luc	18	Diharebion	22	Colosiaid	2	
13	7	F	Diharebion	23	Luc	19	Diharebion	24	Colosiaid	3	
2	8	G	Diharebion	25	Luc	20	Diharebion	26	Colosiaid	4	
	9	A	Diharebion	27	Luc	21	Diharebion	28	1 Thessalon.	1	
10	10	B	Diharebion	29	Luc	22	Diharebion	31	1 Thessalon.	2	
	11	C	Pregeth-wr	1	Luc	23	Pregeth-wr	2	1 Thessalon.	3	
18	12	D	Pregeth-wr	3	Luc	24	Pregeth-wr	4	1 Thessalon.	4	
7	13	E	Pregeth-wr	5	Ioan	1	Pregeth-wr	6	1 Thessalon.	5	
	14	F	Pregeth-wr	7	Ioan	2	Pregeth-wr	8	2 Thessalon.	1	
15	15	G	Pregeth-wr	9	Ioan	3	Pregeth-wr	10	2 Thessalon.	2	Swithin.
4	16	A	Pregeth-wr	11	Ioan	4	Pregeth-wr	12	2 Thessalon.	3	
	17	B	Jeremi	1	Ioan	5	Jeremi	2	1 Timothe.	1	
12	18	C	Jeremi	3	Ioan	6	Jeremi	4	1 Tim.	2, 3	
1	19	D	Jeremi	5	Ioan	7	Jeremi	6	1 Timoth.	4	
	20	E	Jeremi	7	Ioan	8	Jeremi	8	1 Timoth.	5	Margret.
9	21	F	Jeremi	9	Ioan	9	Jeremi	10	1 Timoth.	6	Magdalen.
	22	G	Jeremi	11	Ioan	10	Jeremi	12	2 Timoth.	1	
17	23	A	Jeremi	13	Ioan	11	Jeremi	14	2 Timoth.	2	
6	24	B	Jeremi	15	Ioan	12	Jeremi	16	2 Timoth.	3	Ympryd.
	25	C	Eclesiasticus	21	Ioan	13	Eclesiasticus	22	2 Timoth.	4	**St. Jaco Apostl.**
14	26	D	Jeremi	17	Ioan	14	Jeremi	18	Titus	1	S. Ann.
3	27	E	Jeremi	19	Ioan	15	Jeremi	20	Titus	2, 3	
	28	F	Jeremi	21	Ioan	16	Jeremi	22	Philemon		
11	29	G	Jeremi	23	Ioan	17	Jeremi	24	Hebreaid	1	
	30	A	Jeremi	25	Ioan	18	Jeremi	26	Hebreaid	2	
19	31	B	Jeremi	27	Ioan	19	Jeremi	28	Hebreaid	3	

Y golofn gyntaf o galan y misoedd, a elwir, yr Euraid Rifedi, neu'r Prif. Yr Euraid Rifedi hwn sy'n cynwys ynddo 19. o Rifedi, ac a ddyfeisiwyd yn bennaf er mwyn dangos wrtho yr amser a digwyddo'r Pasc bob blwyddyn. Ond y deunydd a wneir o hono fel ag i mae ymma wrth galan y misoedd, yw, i fwrw amcan wtho am newid y lleuad, fel a dangosir i chwi wrth waelod calan mis *Awst*, a mis *Medi*.

MIS AWST SYDD IDDO 31. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mis.	Llythyrennau'r Sul.	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	BOREUOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	PRYDNAWNOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	*Y Dyddiau Gwŷlion, a'r dyddiau hynod.*
8	1	C	Jeremi 29	Joan 20	Jeremi 30	Hebreaid 4	
16	2	D	Jeremi 31	Joan 21	Jeremi 32	Hebreaid 5	
5	3	E	Jeremi 33	Actau 1	Jeremi 34	Hebreaid 6	
	4	F	Jeremi 35	Actau 2	Jeremi 36	Hebreaid 7	
13	5	G	Jeremi 37	Actau 3	Jeremi 38	Hebreaid 8	
2	6	A	Jeremi 39	Actau 4	Jeremi 40	Hebreaid 9	Ymrithiad ein Harglwŷdd.
	7	B	Jeremi 41	Actau 5	Jeremi 42	Hebreaid 10	Enw'r Jeſu.
10	8	C	Jeremi 43	Actau 6	Jeremi 44	Hebreaid 11	
	9	D	Jer. 45, 46	Actau 7	Jeremi 47	Hebreaid 12	
18	10	E	Jeremi 48	Actau 8	Jeremi 49	Hebreaid 13	Saint Laurence merthŷr.
7	11	F	Jeremi 50	Actau 9	Jeremi 51	Jaco 1	
	12	G	Jeremi 52	Actau 10	Galarn. 1	Jaco 2	William
15	13	A	Galarn. 2	Actau 11	Galarn. 3	Jaco 3	
4	14	B	Galarn. 4	Actau 12	Galarn. 5	Jaco 4	W
	15	C	Ezeciel 2	Actau 13	Ezeciel 3	Jaco 5	
12	16	D	Ezeciel 6	Actau 14	Ezeciel 7	1 Peter 1	
1	17	E	Ezeciel 13	Actau 15	Ezeciel 14	1 Peter 2	
	18	F	Ezeciel 18	Actau 16	Ezeciel 33	1 Peter 3	
9	19	G	Ezeciel 34	Actau 17	Daniel 1	1 Peter 4	
	20	A	Daniel 2	Actau 18	Daniel 3	1 Peter 5	
17	21	B	Daniel 4	Actau 19	Daniel 5	2 Peter 1	
6	22	C	Daniel 6	Actau 20	Daniel 7	2 Peter 2	
	23	D	Daniel 8	Actau 21	Daniel 9	2 Peter 3	Ymprŷd.
14	24	E	Ecclus. 24	Actau 22	Ecclus. 29	1 Joan 1	**St. Bartholemew Apoſtl.**
3	25	F	Daniel 10	Actau 23	Daniel 11	1 Joan 2	
	26	G	Daniel 12	Actau 24	Hoſea 1	1 Joan 3	
11	27	A	Hoſea 2, 3	Actau 25	Hoſea 4	1 Joan 4	
	28	B	Hoſea 5, 6	Actau 26	Hoſea 7	1 Joan 5	Auguſt. Eſcob Hip. C. D.
19	29	C	Hoſea 8	Actau 27	Hoſea 9	2, 3 Joan	Dibenu Saint Joan Fedyddiwr.
8	30	D	Hoſea 10	Actau 28	Hoſea 11	Jude	
	31	E	Hoſea 12	Matthe. 1	Hoſea 13	Rhufeini. 1	

Pan gaffoch y dŷdd o newid y lleuad mewn rhŷw fîs, edrychwch pa ffigur ſŷdd gyferbŷn ar dŷdd hwnnw yn y golofn gyntaf o galan y mîs, A phan gaffoch hynnŷ, cewch newid y lleuad ondodid gyferbŷn a'r un ffigur yn y miſoedd eraill yn y flwŷddŷn honno: Megis pedfae'r lleuad yn newid y 7 dŷdd o *Chwefror*, gyferbŷn ar dŷdd hwnnw yn y golofn gyntaf cewch 5. ac yno chwiliwch am 5 yn y golofn gyntaf am fis *Mawrth*, a chewch 5 yno gyferbŷn ar 9 dŷdd. I ddangos i chwi fôd y lleuad yn newid drachefen y 9 dŷdd o *Fawrth* yn yr un flwŷddŷn.

MIS MEDI SYDD IDDO 30. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mis.	Llythyrennau'r Sul.	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	BOREUOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	PRYDNAWNOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	Y Dyddiau Gwylion a'r dyddiau hynod.
16	1	F	Hosea 14	matthew 2	Joel 1	Rhufeiniaid 2	Silin.
5	2	G	Joel 2	matthew 3	Joel 3	Rhufeiniaid 3	
	3	A	Amos 1	matthew 4	Amos 2	Rhufeiniaid 4	
13	4	B	Amos 3	matthew 5	Amos 4	Rhufeiniaid 5	
2	5	C	Amos 5	matthew 6	Amos 6	Rhufeiniaid 6	
	6	D	Amos 7	matthew 7	Amos 8	Rhufeiniaid 7	
10	7	E	Amos 9	matthew 8	Obadiah	Rhufeiniaid 8	Enurchus e. Orle.
	8	F	Jonah 1	matthew 9	Jonah 2, 3	Rhufeiniaid 9	Natal. y Fend. Fair.
18	9	G	Jonah 4	matthew 10	micah 1	Rhufeiniaid 10	
7	10	A	Micah 2	matthew 11	micah 3	Rhufeiniaid 11	
	11	B	Micah 4	matthew 12	micah 5	Rhufeiniaid 12	
15	12	C	Micah 6	matthew 13	micah 7	Rhufeiniaid 13	
4	13	D	Nahum 1	matthew 14	Nahum 2	Rhufeiniaid 14	
	14	E	Nahum 3	matthew 15	Habaccuc 1	Rhufeiniaid 15	Groes Sanctaidd.
12	15	F	Habaccuc 2	matthew 16	Habaccuc 3	Rhufeiniaid 16	
1	16	G	Zephaniah 1	matthew 17	Zephaniah 2	1 Corinthiaid 1	
	17	A	Zephaniah 3	matthew 18	Haggai 1	1 Corinthiaid 2	Lambert.
9	18	B	Haggai 2	matthew 19	Zecharia 1	1 Corinthiaid 3	
	19	C	Zecharia 2, 3	matthew 20	Zecharia 4, 5	1 Corinthiaid 4	
17	20	D	Zecharia 6	matthew 21	Zecharia 7	1 Corinthiaid 5	Ymprŷd.
6	21	E	eclesiastus 35	matthew 22	eclesiastus 38	1 Corinthiaid 6	S. Matthew Ap.
	22	F	Zecharia 8	matthew 23	Zecharia 9	1 Corinthiaid 7	
14	23	G	Zecharia 10	matthew 24	Zecharia 11	1 Corinthiaid 8	
3	24	A	Zecharia 12	matthew 25	Zecharia 13	1 Corinthiaid 9	
	25	B	Zecharia 14	matthew 26	malachi 1	1 Corinthiaid 10	
11	26	C	Malachi 2	matthew 27	malachi 3	1 Corinthiaid 11	S. Cypri.
	27	D	Malachi 4	matthew 28	Tobit 1	1 Corinthiaid 12	
19	28	E	Tobit 2	Marc 1	Tobit 3	1 Corinthiaid 13	
8	29	F	Genesis 32	Marc 2	Dan. 10. gw. 5	1 Corinthiaid 14	S. Michael.
	30	G	Tobit 4	Marc 3	Tobit 6	1 Corinthiaid 15	S. Jerom Offeir.

Os digwŷdd i'r lleuad newid ar ddŷdd a fo gyferbŷn ag adwŷ noeth yn y golofn gyntaf, edrychwch pa ffigurau a fo oflaen ac ar ol yr adwŷ hono, a chyferbŷn ar adwŷ a fo rhwng yr un ffigurau yn y misoedd eraill, byddwch debŷg i gael newid y lleuad y flwŷddŷn hono. Ond ni ddigwŷdd y Rheol ymma yn gywir bôb amser, oblegŷd iod symudiad y lleuad, [illegible] Haul hefŷd yn anghyfattebol y naill amser i'r llall.

MIS HYDREF SYDD IDDO 31. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mis.	Llythyrennau'r Sul.	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	BOREUOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	PRYDNAWNOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	Y Dyddiau Gwŷlion, a'r dyddiau hynod.
16	1	A	Tobit 7	Marc 4	Tobit 8	1 Corin. 16	Remigius.
5	2	B	Tobit 9	Marc 5	Tobit 10	2 Corin. 1	
13	3	C	Tobit 11	Marc 6	Tobit 12	2 Corin. 2	
2	4	D	Tobit 13	Marc 7	Tobit 14	2 Corin. 3	
	5	E	Iudeth 1	Marc 8	Iudeth 2	2 Corin. 4	
10	6	F	Iudeth 3	Marc 9	Iudeth 4	2 Corin. 5	Ffŷdd, Mor. a Mer
	7	G	Iudeth 5	Marc 10	Iudeth 6	2 Corin. 6	
18	8	A	Iudeth 7	Marc 11	Iudeth 8	2 Corin. 7	
7	9	B	Iudeth 9	Marc 12	Iudeth 10	2 Corin. 8	Denŷs Ar. Eſ a M.
	10	C	Iudeth 11	Marc 13	Judeth 12	2 Corin. 9	
15	11	D	Iudeth 13	Marc 14	Judeth 14	2 Corin. 10	
4	12	E	Iudeth 15	Marc 15	Judeth 16	2 Corin. 11	
	13	F	Doethineb 1	Marc 16	Doethineb 2	2 Corin. 12	Ymſym. Br. Edw.
12	14	G	Doethineb 3	Lu. 1.h.38	Doethineb 4	2 Corin. 13	
1	15	A	Doethineb 5	L. 1.gw.39	Doethineb 6	Galatiaid 1	
	16	B	Doethineb 7	Luc 2	Doethineb 8	Galatiaid 2	
9	17	C	Doethineb 9	Luc 3	Doethineb 10	Galatiaid 3	Etheldred Morwŷn
	18	D	Eclesaſtcus 51	Luc 4	Job 1	Galatiaid 4	S. Luc Efangylwr
17	19	E	Doethineb 11	Luc 5	Doethineb 12	Galatiaid 5	
6	20	F	Doethineb 13	Luc 6	Doethineb 14	Galatiaid 6	
	21	G	Doethineb 15	Luc 7	Doethineb 16	Epheſiaid 1	
14	22	A	Doethineb 17	Luc 8	Doethineb 18	Epheſiaid 2	
3	23	B	Doethineb 19	Luc 9	Ecleſiaſticus 1	Epheſiaid 3	
	24	C	Eclesiaſticus 2	Luc 10	ecleſiaſticus 3	Epheſiaid 4	
11	25	D	eclesiaſticus 4	Luc 11	ecleſiaſticus 5	Epheſiaid 5	Criſpin.
	26	E	eclesiaſticus 6	Luc 12	ecleſiaſticus 7	Epheſiaid 6	
19	27	F	eclesiaſticus 8	Luc 13	ecleſiaſticus 9	Philippiaid 1	Ymprŷd.
8	28	G	Job 24 a'r 25	Luc 14	Job 42	Philippiaid 2	S. Simon a S. Jud.
	29	A	eclesiaſtic. 10	Luc 15	ecleſiaſtcus 11	Philippiaid 3	
16	30	B	eclesiaſtic. 12	Luc 16	ecleſiaſticus 13	Philippiaid 4	
5	31	C	eclesiaſtic. 14	Luc 17	ecleſiaſtcus 51	Coloſiaid 1	Ymprŷd.

Gwŷbyddwch fôd dwŷ lythyren Sul, yn perthŷn i bôb blwŷddŷn naid. Sef, y gynta o honŷnt o ddechreu mîs *Ionawr*, hŷd y 25 dŷdd o Fîs *Chwefror*; Ar ail o hynnŷ i ddiwedd mîs *Rhagfŷr*. Ar un llythyren mewn blwŷddŷn naid, a fŷdd tuntu gyferbŷn ar 24. ar 25. o ddyddiau mîs *Chwefror*; Ar achos paham a gosodir hwŷnt fellŷ, ŷw, er mwŷn cadw yr un llythyren gyferbŷn ar un dŷdd or mîs bôb amser o flwŷddŷn bwŷgilŷdd dros bŷth.

MIS TACHWEDD SYDD IDDO 30. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r Mis.	Llythyrennau'r Sul.	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	BOREUOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	PRYDNAWNOL Weddiau. Yr ail Llithoedd	Y *Dyddiau Gwŷlion, a'r dyddiau hynod.*
	1	D	Doeth. 3. h. w. 10	he. 11 g 33	Do. 5. h. w. 17	Dat. 19. h. w. 17	**Holl Sainct.**
13	2	E	Ecleſiaſticus 16	Luc 18	Ecleſiaſticus 17	Coloſiaid 2	
2	3	F	ecleſiaſticus 18	Luc 19	ecleſiaſticus 19	Colosiaid 3	
	4	G	ecleſiaſticus 20	Luc 20	ecleſiaſticus 21	Colosiaid 4	
10	5	A	ecleſiaſticus 22	Luc 21	ecleſiaſticus 23	1 Theſſalon. 1	**Brad y Pabau.**
	6	B	ecleſiaſticus 24	Luc 22	ecl. 25. h. w. 13	1 Theſſalon. 2	Leonard Cyffeſſwr.
18	7	C	ecleſiaſticus 27	Luc 23	ecleſiaſticus 28	1 Theſſalon. 3	
7	8	D	ecleſiaſticus 29	Luc 24	ecl. 30. h. w. 18.	1 Theſſalon. 4	
	9	E	ecleſiaſticus 31	Ioan 1	ecleſiaſticus 32	1 Theſſalon. 5	
15	10	F	ecleſiaſticus 33	Ioan 2	ecleſiaſticus 34	2 Theſſalon. 1	
4	11	G	ecleſiaſticus 35	Ioan 3	ecleſiaſticus 36	2 Theſſalon. 2	Saint Marthin.
	12	A	ecleſiaſticus 37	Ioan 4	ecleſiaſticus 38	2 Theſſalon. 3	
12	13	B	ecleſiaſticus 39	Ioan 5	ecleſiaſticus 40	1 Timotheus 1	Britius.
1	14	C	ecleſiaſticus 41	Ioan 6	ecleſiaſticus 42	1 Timoth. 2, 3	
	15	D	ecleſiaſticus 43	Ioan 7	ecleſiaſticus 44	1 Timotheus 4	Machutus.
9	16	E	ecleſiaſticus 45	Ioan 8	ecl. 46. h. w. 20	1 Timotheus 5	
	17	F	ecleſiaſticus 47	Ioan 9	ecleſiaſticus 48	1 Timotheus 6	Huw E.
17	18	G	ecleſiaſticus 49	Ioan 10	ecleſiaſticus 50	2 Timotheus 1	
6	19	A	ecleſiaſticus 51	Ioan 11	Baruch 1	2 Timotheus 2	
	20	B	Baruch 2	Ioan 12	Baruch 3	2 Timotheus 3	Edmund Frenin.
14	21	C	Baruch 4	Ioan 13	Baruch 5	2 Timotheus 4	
3	22	D	Baruch 6	Ioan 14	Hiſtori Suſanna	Titus 1	Cicilia.
	23	E	Bel, a'r Ddraig	Ioan 15	Eſai 1	Titus 2, 3	Clement.
11	24	F	Eſai 2	Ioan 16	Eſai 3	Philemon	
	25	G	Eſai 4	Ioan 17	Eſai 5	Hebreaid 1	Catherin.
19	26	A	Eſai 6	Ioan 18	Eſai 7	Hebreaid 2	
8	27	B	Eſai 8	Ioan 19	Eſai 9	Hebreaid 3	
	28	C	Eſai 10	Ioan 20	Eſai 11	Hebreaid 4	
16	29	D	Eſai 12	Ioan 21	Eſai 13	Hebreaid 5	Ymprŷd.
5	30	E	Dihareb'on 20	Actau 1	Dihareb'on 21	Hebreaid 6	S. **Andrews Ap.**

Lle a trefnwŷd darllain darn o bennod am Lîth, nid oes yn y calan mor lle i ddatcan y rhannau hynnŷ yn gyflawn eitiau ; Ond fel a gwelwch yn y calan am Fis *Tachwedd*, gyferbŷn ar 6. 8. 16. o ddyddiau'r mîs, h. w. yn ſefŷll am hŷd wers.

A chyferbŷn a'r 29 dŷdd o *Fedi*, am y llith brŷdnawnol, gwelwch Dan. 10. gw 5. yn dangos fôd y llîth hono iw darllain or degfed bennod o lyfr Daniel, gan ddechreu yn y bumed wers. A chyferbŷn ar un dŷdd hwnnw gwelwch, Jud. g 6. h. w. 16. Yn dangos i chwi fôd y llîth honno iw darllain yn Epiſtol Jud, gan ddechreu yn y chweched wers, a diweddu yn yr unfed ar bymtheg wers.

MIS RHAGFYR SYDD IDDO 31. O DDYDDIAU.

Yr Euraid Rifedi.	Dyddiau'r mis.	Llythyrennau'r Sul.	BOREUOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	BOREUOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	PRYDNAWNOL Weddiau. Y Llithoedd cyntaf.	PRYDNAWNOL Weddiau. Yr ail Llithoedd.	Y Dyddiau Gwŷlion, a'r dyddiau hynod.
	1	F	Eſai 14	Actau 2	eſai 15	Hebreaid 7	
13	2	G	Eſai 16	Actau 3	eſai 17	Hebreaid 8	
2	3	A	Eſai 18	Actau 4	eſai 19	Hebreaid 9	
10	4	B	Eſ. 20, 21	Actau 5	eſai 22	Hebreaid 10	
	5	C	Eſai 23	Actau 6	eſai 24	Hebreaid 11	
18	6	D	Eſai 25	Act.7.*h.w* 29	eſai 26	Hebreaid 12	Nicholas, Eſgob.
7	7	E	Eſai 27	Act.7. *gw.* 30	eſai 28	Hebreaid 13	
	8	F	Eſai 29	Actau 8	eſai 30	Jaco 1	Ymdd. y Fen. Fair. For.
15	9	G	Eſai 31	Actau 9	eſai 32	Jaco 2	
4	10	A	Eſai 33	Actau 10	eſai 34	Jaco 3	
	11	B	Eſai 35	Actau 11	eſai 36	Jaco 4	
12	12	C	Eſai 37	Actau 12	eſai 38	Jaco 5	
1	13	D	Eſai 39	Actau 13	eſai 40	1 Peter 1	Luci Morwŷn a *Mer.*
	14	E	Eſai 41	Actau 14	eſai 42	1 Peter 2	
9	15	F	Eſai 43	Actau 15	eſai 44	1 Peter 3	
	16	G	Eſai 45	Actau 16	eſai 46	1 Peter 4	O ſapientia.
17	17	A	Eſai 47	Actau 17	eſai 48	1 Peter 5	
6	18	B	Eſai 49	Actau 18	eſai 50	2 Peter 1	
	19	C	Eſai 51	Actau 19	eſai 52	2 Peter 2	
14	20	D	Eſai 53	Actau 20	eſai 54	2 Peter 3	Ymprŷd.
3	21	E	Dihar 23	Actau 21	Dihar. 24	1 Joan 1	S. **Thomas Apoſtol.**
	22	F	eſai 55	Actau 22	eſai 56	1 Joan 2	
11	23	G	eſai 57	Actau 23	eſai 58	1 Joan 3	
	24	A	eſai 59	Actau 24	eſai 60	1 Joan 4	Ymprŷd.
19	25	B	eſ.9 h.w.8	Lu. 2. *h.w.* 15	eſ7.*g*.10.*h*.17	Tit.3.*gw*.4.*h*.9	**Dydd Natalic Criſt.**
8	26	C	Dihar. 28	Act.6. *g*.8. &	Pregeth. 4	act 7.*g*.30.*h*.55	S. **Stephan** *M.* cyntaf
	27	D	Ecclus. 5	Datcuddiad 1	ecclus. 6	Datcuddi. 22	**St. Joan Apoſtol.**
16	28	E	Je.31.*h*.18	Actau 25	Doethin. 1	1 Joan 5	**Gwyl y Gwirioniaid**
5	29	F	eſai 61	Actau 26	eſai 62	2 Joan	
	30	G	eſai 63	Actau 27	eſai 64	3 Joan	
13	31	A	eſai 65	Actau 28	eſai 66	Jud	Silveſter Eſ. Rhufein.

Nid ŷw'r hŷn a yſcrifennais tan waelod calan y miſoedd, ddim achwanegiad at y llyfr Gweddi-gyffredin ; Ond Athrawiaeth i'r bobl annyſgedig i ddyſgu iddŷnt ddeall yn hwŷl-uſach yr hŷn oedd yn y llyfr o'r blaen. Ond gwŷddwn mae afraid yru'r fâth Athrawiaeth at yſgolheigion: Etto gan ddigwŷdd tan galan y miſoedd ſannau gweigion, gobeithio na ddigia neb wrthif am roddi'r fâth Athrawiaeth i'r anllythrennog, yn enwedig os yſtyriant fôd gwŷr fwriad cyfraith yr Eglwŷs, gael o Lyfr Gweddi-gyffredin ei ddarllain, a'i ddeall gan bawb.

Rheolau i ddangos (yn eglurach nag erioed or blaen) pa bryd a bo'r Gwyliau Symmudol yn dechreu.

DYdd y Pasg (ar ba un a mae'r lleill oll yn sefyll) sydd yn amlaf y Sul cyntaf wedi'r llawn Lleuad a ddigwyddo nesaf ar ôl yr Unfed dydd ar hugain o Fis *Mawrth*, Ac os digwydd y llawn Lleuad ar ddydd Sul, Dydd Pasg yw y Sul nesaf ar ôl hwnnw.

Y Rheol uchod a Argraphwyd yn wastadol hyd yn hyn yn y llysr Gweddi-gyffredin: Ond etto digwyddodd yn anghywir yn y blynyddoedd o oed Iesu 1671. ac 1698. Ac mewn amryw flynyddoedd eraill, ac a ddigwydd yn anghywir etto ar ryw amseroedd cyn a bo hir: Ond y Rheolau sy'n canlyn isod a ddigwyddant yn gywir bôb amser.

PA bryd bynnag a newidio'r Lleuad yn mis *Chwefror*, y dydd mawrth cyntaf ar ôl y newidiad hwnnw yw mawrth Ynyd; Os newidiff y lleuad ar ddydd mawrth, y mawrth nesaf ar ôl hwnnw yw mawrth Ynyd. Oni bydd y lleuad yn newid yn mis *Chwefror*, y newidiad cyntaf yn mis *Mawrth* a fydd cyn mawrth Ynyd.

Taflen yn dangos y modd i gael y Pasc tros byth.

Y Prif.	A		B		C		D		E		F		G	
1	Ebrill	9	Ebrill	10	Ebrill	11	ebrill	12	ebrill	6	ebrill	7	ebrill	8
2	Mawrth	26	Mawrth	27	Mawrth	28	Mawrth	29	Mawrth	30	Mawrth	31	ebrill	1
3	Ebrill	16	ebrill	17	ebrill	18	ebrill	19	ebrill	20	ebrill	14	ebrill	15
4	Ebrill	9	ebrill	3	ebrill	4	ebrill	5	ebrill	6	ebrill	7	ebrill	8
5	Mawrth	26	Mawrth	27	Mawrth	28	Mawrth	29	Mawrth	23	Mawrth	24	Mawrth	25
6	Ebrill	16	ebrill	17	ebrill	11	ebrill	12	ebrill	13	ebrill	14	ebrill	15
7	Ebrill	2	ebrill	3	ebrill	4	ebrill	5	ebrill	6	Mawrth	31	ebrill	1
8	Ebrill	23	ebrill	24	ebrill	25	ebrill	19	ebrill	20	ebrill	21	ebrill	22
9	Ebrill	9	ebrill	10	ebrill	11	ebrill	12	ebrill	13	ebrill	14	ebrill	8
10	ebrill	2	ebrill	3	Mawrth	28	Mawrth	29	Mawrth	30	Mawrth	31	ebrill	1
11	ebrill	16	ebrill	17	ebrill	18	ebrill	19	ebrill	20	ebrill	21	ebrill	22
12	ebrill	9	ebrill	10	ebrill	11	ebrill	5	ebrill	6	ebrill	7	ebrill	8
13	Mawrth	26	Mawrth	27	Mawrth	28	Mawrth	29	Mawrth	30	Mawrth	31	Mawrth	25
14	ebrill	16	ebrill	17	ebrill	18	ebrill	19	ebrill	13	ebrill	14	ebrill	15
15	ebrill	2	ebrill	3	ebrill	4	ebrill	5	ebrill	6	ebrill	7	ebrill	8
16	Mawrth	26	Mawrth	27	Mawrth	28	Mawrth	22	Mawrth	23	Mawrth	24	Mawrth	25
17	ebrill	16	ebrill	10	ebrill	11	ebrill	12	ebrill	13	ebrill	14	ebrill	15
18	ebrill	2	ebrill	3	ebrill	4	ebrill	5	Mawrth	30	Mawrth	31	ebrill	1
19	ebrill	23	ebrill	24	ebrill	18	ebrill	19	ebrill	20	ebrill	21	ebrill	22

PAn gaffoch y Prif neu'r Euraid Rifedi, a llythyren y Sul a fo yn perthyn i ryw flwyddyn, chwiliwch yn y golofn gyntaf (neu'r nesaf ir llaw aswy o'r daflen uchod) am y rhifedi hwnnw o'r Prif; A phan gaffoch hynny, cyfeiriwch eich llygaid yn union tua'r llaw ddeheu hyd oni ddeloch tan lythyren y Sul, Ac yno cewch henw'r mis yn gyflawn air, ac ar ei gyfer yn yr un golofn cewch ffigur yn arwyddo y dydd o'r mis a digwyddo Sul y Pasc yn y flwyddyn honno. Cymerwch yn Exampl fel a canlyn isod.

Os mynech wybod pa bryd a digwydd dydd Pasc yn y flwyddyn o oed Iesu 1702. Y Prif am y flwyddyn honno yw 12. A llythyren y Sul yw D. Gyferbyn a 12 or Prif, a than D yn y daflen uchod cewch weled *Ebrill* 5. yn dangos i chwi fôd Sul y Pasc ar y Pummed dydd o *Ebrill* yn y flwyddyn 1702.

Ar ol cael y Pasc wrth un or Rheolau o'r blaen, yr holl Wyliau Symudol eraill a geir fel a canlyn.

SUl Septuagesima, sŷdd Naw wŷthnos cŷn y Pasc.
Sul Sexagesima, sŷdd Wŷth wŷthnos cŷn y Pasc.
Sul Quinquagesima, neu Sul Ynŷd, sŷdd saith wŷthnos cŷn y Pasc.
Sul Quadragesima, sŷdd chwech wŷthnos cŷn y Pasc.
Sul y Gweddiau, sŷdd bum wŷthnos wedi'r Pasc.
Dŷdd Jou y derchafael, sŷdd bum wŷthnos a phedwar diwrnod wedi'r Pasc.
Y Sul Gwŷn, sŷdd saith wŷthnos wedi'r Pasc.
Sul y Drindod, sŷdd wŷth wŷthnos wedi'r Pasc.
Y Sul cyntaf o Adfent, ŷw'r Sul nesaf i wŷl St. *Andrew*, pa un bynnag a'l cŷn a'i gwedi.

Taflen o'r holl Wyliau, A'r sydd iw cadw yn Eglwys Loeger a Chymru, trwy'r flwyddyn.

YR holl Suliau yn y flwŷddŷn.
Jonawr 1. Dŷdd gwŷl Enwaediad ein Harglwŷdd Iesu Grist.
Jonawr 6. Dŷdd Ystwŷll.
Jonawr 25. Dŷdd gwŷll Saint Paul.
Chwefror 2. Dŷdd gwŷl Fair y canhwŷllau, neu Puredigaeth y fendigedig forwŷn.
Chwefror 24. Dŷdd gwŷl Saint Matthias yr Apostol.
Mawrth 25. Dŷdd gwŷl Cenadwri y fendigedig Fair Forwŷn.
Ebrill 25. Dŷdd gwŷl Saint Marc yr Efangylwr.
Mai 1. Dŷdd gwŷl Saint Philip, a Saint Iaco yr Apostolion.
Dŷdd gwŷl Jou Derchafael ein Harglwŷdd Iesu Grist.
Mehefin 11. Dŷdd gwŷl Saint Barnabas.
Mehefin 24. Dŷdd gwŷl Natalic Saint Joan Fedyddiwr.
Mehefin 29 .Dŷdd gwŷl Saint Peter yr Apostol.
Gorphennaf 25. Dŷdd gwŷl Saint Jago yr Apostol.
Awst 24. Dŷdd gwŷl Saint Bartholomews yr Apostol.
Medi 21. Dŷdd gwŷl Saint Matthew yr Apostol.
Medi 29 Dŷdd gwŷl Saint Michael yr Arch-Angel, a'r holl Angylion.
Hydref 18. Dŷdd gwŷl Saint Luc yr Efangylwr.
Hydref 28. Dŷdd gwŷl Saint Simon, a Saint Jud yr Apostolion.
Tachwedd 1. Dŷdd gwŷl yr Holl Sainct.
Tachwedd 30. Dŷdd gwŷl Saint Andrews yr Apostol.
Rhagfŷr 21. Dŷdd gwŷl Saint Thomas yr Apostol.
Rhagfŷr 25. Dŷdd gwŷl Natalic ein Harglwŷdd Iesu Grist.
Rhagfŷr 26. Dŷdd gwŷl Saint Stephen y Merthŷr.
Rhagfŷr 27. Dŷdd gwŷl Saint Joan yr Efangylwr.
Rhagfŷr 28. Dŷdd gwŷl y Mil Feibion, neu y Sanctaidd Iân Wirioniaid
Dŷdd Llun, a dŷdd Mawrth y Pasc.
Dŷdd Llun, a dŷdd Mawrth y Sul gwŷn.

Rhagfŷr

Taflen o'r Nos-wyliau iw cadw yn y flwyddyn

Rhagfyr 24. Nos-wŷl Natalic ein Harglwŷdd Iesu Grist.
Chwefror 1. Nos-wŷl Puredigaeth y Fendigedig Fair Forwŷn.
Chwefror 23. Nos-wŷl Saint Matthias yr Apostol.
Mawrth 24. Nos-wŷl Cennadwri y Fendigedig Fair Forwŷn.
Nos-wŷl y Pasc.
Nos-wŷl y Derchafael.
Nos-wŷl y Sul-Gwŷn.
Mehefin 23. Nos-wŷl Saint Joan Fedyddiwr.
Mehefin 28. Nos-wŷl Saint Peter yr Apostol.
Gorphennaf 24. Nos-wŷl Saint Jaco yr Apostol.
Awst 23. Nos-wŷl Saint Bartholomew yr Apostol.
Medi 20. Noswŷl Saint Matthew yr Apostol.
Hydref 27. Nos-wŷl Saint Simon, a Saint Jud yr Apostolion.
Hydref 31. Nos-wŷl yr Holl Sainct.
Tachwedd 29. Nos-wŷl Saint Andrews yr Apostol.
Rhagfyr 20. Noswŷl Saint Thomas yr Apostol.

Gwŷbyddwch, os digwŷdd un o'r dyddiau Gwŷlion hŷn ar ddŷdd llun, yna'r Noswŷl a gedwir ar ddŷdd Sadwrn, ac nid ar y Sul nesaf o'i flaen.

Taflen o'r Dyddiau Ympryd neu Ardbeorwydd.

1 Y Deugein nŷdd Grawŷs.

Dyddiau y Cŷd-coriau, ar y pedwar amser, y rhain sŷ'n canlŷn isod.

2 Dŷdd Mercher, Dŷdd Gwener, a Dŷdd Sadwrn, ar ol y Sul cyntaf o'r Grawŷs.
Dŷdd Mercher, Dŷdd Gwener, a Dŷdd Sadwrn, ar ol y Sul-Gwŷn.
Dŷdd Mercher, Dŷdd Gwener, a Dŷdd Sadwrn, ar ol y 14 dŷdd o Fis *Medi*.
Dŷdd *Mercher*, Dŷdd Gwener, a Dŷdd Sadwrn, ar ol y 13 dŷdd o Fis Rhagfŷr.

3 Tridiau y Gweddiau, y rhain ydŷnt, Dŷdd Llun, Dŷdd *Mawrth*, a Dŷdd Gwener oflaen y Sanctaidd Ddŷdd Jou, neu Dderchafael ein Haglwŷdd Jesu Grist.

4 Pôb dŷdd Gwener yn y flwŷddŷn, onid y dŷdd gwener a ddigwŷdd ar ddŷdd natalic Crist.

Amryw Ddyddiau Solemn, ar ba rai yr apwyntwyd Gwasanaeth neilltuol.

1. Y Pummed Dŷdd o Dachwedd, sef dŷdd brâd y Papistiaid, drwŷ bowdr Gwn, i chwŷthu i fynu y Brenin, a'r Parliament i'r awŷr ar unwaith, yn y flwŷddŷn 1605.

2 Y Degfed ar hugain dŷdd o Jonawr, sef *Marthyri* y Brenin *Charles* y cyntaf, yr hŷn a wnaed yn gywilyddus yn y flwŷddŷn o oed Jesu 1648.

3. Y Nawfed ar hugain Dŷdd o Fai, yr hwn oedd Natalic, a dŷdd dychweliad y Brenin *Charles* yr Ail.

TAFLEN

Taflen o'r Gwyliau Symudol, wedi eu Rhag-fwrw dros Ddeg ar hugain o Flynyddoedd

Oedran yr Arglwydd	Y Prif.	Yr Epact	Llythyren y Sul.	Suliau wedi'r Ystwyll	Sul Septuagesima.	Y dydd cyntaf o'r Grawys, neu dydd mercher y Lludw.	Dydd Sul Y Pasc.	Sul Y Gweddiau.	dydd Iou Y Derchafael.	Y Sul Gwyn.	Suliau wedi'r Drindod	Y Sul cyntaf o'r Adfent.
1701	11	1	E	5	chwefror 16	mawrth 5	ebrill 20	mai 25	mai 29	mehefin 8	23	Tachwedd 30
1702	12	12	D	3	chwefror 1	chwefror 18	ebrill 5	mai 10	mai 14	mai 24	25	Tachwedd 29
1703	13	23	C	2	Jonawr 24	chwefror 10	mawrth 28	mai 2	mai 6	mai 16	22	Tachwedd 28
1704	14	4	B A	4	chwefror 13	chwefror 29	ebrill 16	mai 21	mai 25	mehefin 4	23	Rhagfyr 3
1705	15	15	G	4	chwefror 4	chwefror 21	ebrill 8	mai 13	mai 17	mai 27	27	Rhagfyr 2
1706	16	26	F	1	Jonawr 20	chwefror 6	mawrth 24	ebrill 28	mai 2	mai 12	27	Rhagfyr 1
1707	17	7	E	4	chwefror 9	chwefror 26	ebrill 13	mai 18	mai 22	mehefin 1	24	Tachwedd 30
1708	18	18	D C	3	chwefror 2	chwefror 17	ebrill 4	mai 9	mai 13	mai 23	25	Tachwedd 28
1709	19	29	B	6	chwefror 20	mawrth 9	ebrill 24	mai 29	mehefi. 2	mehefin 12	22	Tachwedd 27
1710	1	11	A	4	chwefror 5	chwefror 22	ebrill 9	mai 14	mai 18	mai 28	25	Rhagfyr 3
1711	2	22	G	2	Jonawr 28	chwefror 14	ebrill 1	mai 6	mai 10	mai 20	26	Rhagfyr 2
1712	3	3	F E	3	Jonawr 30	mawrth 5	ebrill 20	mai 25	mai 29	mehefin 8	25	Tachwedd 30
1713	4	14	D	3	chwefror 1	chwefror 18	ebrill 5	mai 10	mai 14	mai 24	25	Tachwedd 29
1714	5	25	C	2	Jonawr 24	chwefror 10	mawrth 28	mai 2	mai 6	mai 16	26	Tachwedd 28
1715	6	6	B	5	chwefror 13	mawrth 2	ebrill 17	mai 22	mai 26	mehefin 5	23	Tachwedd 27
1716	7	17	A G	3	Jonawr 29	chwefror 14	ebrill 1	mai 6	mai 10	mai 20	26	Rhagfyr 2
1717	8	28	F	5	chwefror 17	mawrth 6	ebrill 21	mai 26	mai 30	mehefin 9	23	Rhagfyr 1
1718	9	9	E	4	chwefror 9	chwefror 26	ebrill 13	mai 18	mai 22	mehefin 1	24	Tachwedd 30
1719	10	20	D	2	Jonawr 25	chwefror 11	mawrth 29	mai 3	mai 7	mai 17	26	Tachwedd 29
1720	11	1	C B	5	chwefror 14	mawrth 1	ebrill 17	mai 22	mai 26	mehefin 5	23	Tachwedd 27
1721	12	12	A	4	chwefror 5	chwefror 22	ebrill 9	mai 14	mai 18	mai 28	25	Rhagfyr 3
1722	13	23	G	2	Jonawr 21	chwefror 7	mawrth 25	ebrill 29	mai 3	mai 13	27	Rhagfyr 2
1723	14	4	F	4	chwefror 10	chwefror 27	ebrill 14	mai 19	mai 23	mehefin 2	24	Rhagfyr 1
1724	15	15	E D	3	chwefror 2	chwefror 18	ebrill 5	mai 10	mai 14	mai 24	25	Tachwedd 29
1725	16	26	C	2	Jonawr 24	chwefror 10	mawrth 28	mai 2	mai 6	mai 16	26	Tachwedd 28
1726	17	7	B	4	chwefror 6	chwefror 23	ebrill 10	mai 15	mai 19	mai 29	24	Tachwedd 27
1727	18	18	A	3	Jonawr 29	chwefror 15	ebrill 2	mai 7	mai 11	mai 21	26	Rhagfyr 3
1728	19	29	G F	5	chwefror 17	mawrth 6	ebrill 21	mai 26	mai 30	mehefin 9	23	Rhagfyr 1
1729	1	11	E	3	chwefror 2	chwefror 19	ebrill 6	mai 11	mai 15	mai 25	25	Tachwedd 30
1730	2	22	D	2	Jonawr 25	chwefror 11	mawrth 29	mai 3	mai 7	mai 17	26	Tachwedd 29

Gwybyddwch fod cyfrifolaeth blwyddyn ein Harglwydd yn Eglwys *Loegr*, yn dechreu y Pummed Dydd ar hugain o *Fawrth*.

Y DREFN AM FOREUOL, A PHRYDNHAWNOL WEDDI,

Iw Dywedyd beunydd, a'u harferu trwy'r flwyddyn.

Y Foreuol, a'r Brŷdnhawnol weddi, a arferir yn y mann cynnefinol o'r Eglwŷs, Cappel, neu Ganghell; Oddieithr i Ordinari y lle farnu yn amgenach. A'r canghellau a gânt sefŷll yn y môdd yr oeddŷnt o'r blaen.

Ac ymma noder, fôd yn rhaid cadw, a chynnal Addurniadau'r Eglwŷs, a'i gweinidogion a'r bôb amser o'u gweinidogaeth, yr un môdd ac yr oeddŷnt yn Eglwŷs Loeger trwŷ awdurdod y Parliament, yn yr ail flwŷddŷn o deŷrnasiad Brenin Edwart y chweched.

Y DREFN AM WEDDI FOREUOL,

bob dydd Trwy'r flwyddyn.

* *Ar ddechreu y Weddi Foreuol, darllenned y Gweinidog a llêf uchel, rŷw un neu ychwaneg o'r synhwŷrau hŷn o'r Scrythŷr lân, y rhai sŷdd yn canlŷn. Ac yno dyweded yr hŷn sŷdd yscrifennedig ar ôl y Synhwŷrau.*

PAn ddychwelo yr annuwiol oddiwrth ei ddrygioni yr hŷn a wnaeth, a gwneuthur barn a chyfiawnder, efe a geidw yn fŷw ei Enaid. (*Ezeciel* 18. 27.)

Yr wŷt yn cydnabod fy nghamweddau: a'm pechod sŷdd yn wastad ger fy mron.

Cuddia dy wŷneb oddiwrth fy mhechodau: a deléa fy hôll anwireddau. (*Psalm* 51. 9.)

Aberthau Duw ydŷnt ysprŷd drylliedig: calon ddrylliog, gystuddiedig, O Dduw ni ddirmygi. (*Psalm* 51. 17.)

Rhwŷgwch eich calonnau ac nid eich dillad; ac ymchwelwch at yr Arglwŷdd eich Duw: O herwŷdd grasla wn a thrugarog ŷw efe, hwŷrfrydig i ddigofaint, a mawr ei drugaredd, ac edifeiriol am ddrwg. (*Joel* 2. 13)

Gan yr Arglwŷdd ein Duw a mae trugareddau a maddeuant, er gwrthryfelu o honom iw erbŷn; Ni wrandawsom ychwaith ar lais yr Arglwŷdd ein Duw, i rodio yn ei gyfreithiau ef, y rhai a roddodd efe o'n blaen ni.

Cospa fi, Arglwŷdd, etto mewn barn nid yn dy lîd, rhag it fy ngwneuthur yn ddiddim. (*Jeremi* 10. 24.)

Edifarhewch, canŷs nesaodd teŷrnas nefoedd. (*Matthew* 3. 2.)

Mi a godaf, ac âf at fy nhâd, ac a ddywedaf wrtho, Fy Nhâd, pechais yn erbŷn y Nêf ac o'th flaen ditheu; ac mwŷach nid ydwŷf deilwng i'm galw yn Fâb i ti. (*Luc* 15. 18, 19.)

Naddôs i'r farn a'th wâs. o herwŷdd ni chyfiawnheir neb bŷw yn dy olwg di. *ps* 143.2

Os dywedwn, nad oes ynom bechod, yr ydŷm yn ein twŷllo ein hunain, a'r gwirionedd nid ŷw ynom. Os cyfaddefwn ein pechodau, ffyddlon ŷw efe, fel a maddeuo i ni ein pechodau, ac i'n glanhâo oddiwrth bób anghyfiawnder. (1 *Ioan* 1. 8, 9.)

FY anwŷl gariadus frodŷr, mae yr Scrythŷr lân yn ein cynhyrfu mewn amrŷw fannau, i gydnabod, ac i gyffessu ein haml bechodau, a'n hanwiredd; ac na wnelem na'u cuddio na'u celu yngwŷdd yr Holl-alluog Dduw ein Tâd nefol, eithr eu cyffessu a gostyngedig, isel, edifarus, ac ufudd galon, er mwŷn caffael o honom faddeuant am danŷnt, trwŷ ei anfeidrol ddaioni, a'i drugaredd ef. A chŷd ddylem ni bôb amser addef yn ostyngedig ein pechodau ger bron Duw; Etto ni a ddylem yn bennaf wneuthur hyrnŷ pan ymgynhullom i gŷd-gyfarfod, i dalu diolch am yr aml ddaioni a dderbyniasom ar ei law ef, i ddatcan ei haeddedigcaf foliant, i wrando ei sancteiddiaf air ef, ac i erchi y cyfrŷw bethau ac a fyddo cymmwŷs ac angenrheidiol, yn gystal ar lês y corph a'r enaid. O herwŷdd paham myfi a erfynaf, ac a attolygaf i chwi, cynnifer ac sŷdd ymma yn bressennol, gŷd-tŷnnu a myfi. a chalon bur, ac a lleferydd gostyngedig, hŷd yngorseddfa y nefol rad, gan ddywedŷd ar fy ôl i.

* *Cyffes gyffredin iw dywedyd gan yr hôll gynnulleidfa ar ôl y Gweinidog, gan ostwng ar eu gliniau ôll.*

HOll-alluog Dduw a thrugarogcaf Dâd, Ni a aethom ar gyfeiliorn allan o'th ffyrdd di, fel defaid ar gyfyrgoll; Nyni a ddilŷnasom ormod ar amcanion, a chwantau ein calonnau ein hunain: Nyni a wnaethom yn erbŷn dy sancteiddiol gyfreithiau: Nyni adawsom heb wneuthud y pethau, a ddylesem eu gwneuthur, ac a wnaethom y pethau ni ddylesem eu gwneuthur; Ac nid oes iechŷd ynom, eithr tydi O Arglwŷdd, cymmer drugaredd arnom ddrŵg weithredwŷr truain, Arbet ti hwŷntwŷ, O Dduw, y rhai sŷ'n cyffessu eu beiau; Cyweiria di y sawl sŷdd yn edifarus. Yn ôl dy addewidion a yspyssŵyd i ddŷn, yng-Hrist Iesu ein Harglwŷdd. A channiadtâ drugarogcaf Dâd er ei swŷn ef, sŷw o honom rhag llaw mewn duwiol, union a sobr fuchedd, i ogoniant dy sancteiddiol Enw: Amen.

* *Y gollyngdod neu faddeuant pechodau, iw datcan gan y gweinidog yn unic yn ei sefŷll, a'r bobl etto ar eu gliniau.*

YR Holl-Alluog Dduw, Tâd ein Harglwŷdd Iesu Grist, yr hwn ni ddeisŷf farwolaeth pechadur, eithr yn hyttrach ymchwelŷd o honaw oddiwrth ei anwiredd a bŷw: Ac a roddes allu a gorchymŷn iw weinidogion, i ddeclario ac i fynegu iw bobl sŷdd yn edifarus, ollyngdod a maddeuant am eu pechodau: Efe a bardyna, ac a ollwng y rhai oll sŷ wir edifeiriol, ac yn ddiffuant yn credu iw sancteiddiol Efengŷl ef. Herwŷdd paham attolygwn ni iddo ganiadtau i ni wir edifeirwch, a'i Yspryd glân, fel a byddo bodlon ganddo y pethau yr ydŷm y prŷd hŷn yn eu gwneuthur, a bôd y rhan arall o'n bywŷd rhag llaw yn bûr, ac yn sancteiddiol, megis a delom o'r diwedd iw lawenŷdd tragywŷddol, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd.

* *Attebed y bobl ymma, ac ar ddiwedd pôb un o'r gweddiau eraill. Amen.*

* *Yna a gostwng y Gweinidog ar ei liniau, ac a ddywed weddi yr Arglwŷdd a llef uchel, a'r bobl hefŷd ar eu gliniau, yn ei dywedŷd gydag ef, yn y fan ymma, ac ymhâ lê bynnag yr arferir hi yn y gwasanaeth.*

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy deŷrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar megis a mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddiw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwared ni rhag drŵg: Canŷs eiddot ti ŷw'r Deŷrnas a'r gallu, a'r gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

Yna a dywaid ef yn yr un môdd.

Arglwŷdd agor ein gwefusau,

Atteb. A'n genau a fynega dy foliant.

Offeiriad. Duw bryssia i'n cynnorthwŷo.

Atteb. Arglwŷdd pryssura i'n cymmorth.

* *Yna a'r bobl yn eu sefŷll yr Offeiriad a ddywed.*

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awrhon, ac a bŷdd yn wastad yn oes oesoedd. Amen.

Offeiriad. Molwch yr Arglwŷdd.

Atteb. Moliannus fyddo Enw'r Arglwŷdd.

* *Yna a dywedir, neu a cenir y Psalm hon sŷ'n canlŷn, oddieithr ar Ddŷdd Pasc. ar yr hwn y mae Anthem arall gwedi ei appwŷntio; ac a'r y namyn un ugain dŷdd o bôb mîs, ni ddarllenir 'mono yn y fan hon, ond yn arferol gŷlch y Psalmau.*

Psalm 95.

DEuwch, canwn i'r Arglwŷdd: ymlawenhawn yn nerth ein hiechŷd.

Deuwn ger ei fron ef a diolch: canwn yn llafar iddo Psalmau.

Canŷs yr Arglwŷdd sŷdd Dduw mawr; a Brenin mawr ar yr hôll Dduwiau.

Oblegit yn ei law ef a mae gorddyfnderau y ddaiar: ac ef pieu uchelder y mynyddoedd.

Y môr sŷdd eiddo, canŷs efe a'i gwnaeth: a'i ddwŷlaw a luniasant y sych dîr.

Deuwch addolwn, a syrthiwn i lawr, a gostyngwn ger bron yr Arglwŷdd ein gwneuthurwr.

Canŷs efe ŷw ein Duw ni: a ninnau ŷm bobl ei borfa ef, a defaid ei ddwŷlaw.

Heddiw

Heddiw o gwrandewch ar ei leferŷdd, na chaledwch eich calonnau: megis yn yr ymrysonfa, yn nŷdd profedigaeth yn yr anialwch.

Lle a temptiodd eich tadau fi, a profasant fi, a gwelsant fy ngweithredoedd.

Deugain mhlynedd yr ymrysonais a'r genhedlaeth hon, a dywedais: pobl gyfeiliornus yn eu calonnau ydŷnt hwŷ, canŷs nid adnabuant fy ffŷrdd.

Wrth y rhai a tyngais yn fy llîd, na ddelent i'm gorphwŷsfa.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân: Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awrhon, ac a bŷdd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

* *Yn ôl hŷn a dilŷn rhŷw* Psalmau *mewn trefn, megis yr appwŷntiwŷd. Ac ar ddiwedd pôb* Psalm *drwŷ'r flwŷddŷn, a'r un môdd ar ddiwedd* Benedictus, Benedicite, Magnificat, a nunc dimittis, *a dywedir.*

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awrhon, ac a bŷdd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

* *Yna a darllenir yn llawn llythŷr, a lleferŷdd uchel y llîth gyntaf, gwedi ei chymerŷd allan o'r hên Destament; megis ac yr appwŷntiwŷd wrth y Calender oddieithr, bôd llithiau priod wedi asseinio i'r dŷdd hwnnw. Y gweinidog a ddarlleno, safed, ac ymchweled, megis a galler ei glywed yn oreu gan bawb oll ar a fo yn bresenol. Ac yn ôl hynnŷ a dywedir neu cenir yr Hŷmn a elwir* Te Deum laudamus, *yn gymraeg beunŷdd trwŷ'r holl flwŷddŷn.*

* *Oslaen pôb llîth y Gweinidog a ddywed,* Ymma a mae yn dechreu y cyfryw bennod neu adnod o'r cyfrŷw bennod o'r llyfr a'r llyfr. *Ac ar ol pôb llîth,* Ymma a terfyn y llith gyntaf neu'r ail.

Te Deum Laudamus.

TI Dduw a folwn: ti a gydnabyddwn yn Arglwŷdd.

Yr hôll ddaiar a'th fawl di y Tâd tragywŷddawl.

Arnat ti a llefa yr holl Angylion: y nefoedd a'r holl nerthoedd o'u mewn.

Arnat ti a llefa Cherubin a Seraphin, a lleferŷdd ddibaid.

Sanct, Sanct, Sanct: Arglwŷdd Dduw Sabaoth.

Nefoedd a daiar sŷdd yn llawn o'th ogoniant.

Gogoneddus gôr yr Apostolion: a'th fawl di.

Moliannus nifer y Prophwŷdi: a'th fawl di.

Ardderchog lu y Merthyri: a'th fawl di.

Yr Eglwŷs lân trwŷ'r holl Fŷd: a'th addef di.

Y Tâd o anfeidrawl fawredd.

Dy anrhydeddus wîr: ac unic Fâb.

Hefŷd yr Yspryd glân: y diddanwr.

Ti Crîst, ŷw Brenin y gogoniant.

Ti ŷw tragywŷddol Fâb y Tâd.

Pan gymmeraist arnat waredu dŷn: ni ddiystyraist fru yr wŷryf.

Pan orchfygaist holl nerth angeu: yr agoraist deŷrnas nêf i bawb a gredant.

Ti sŷdd yn eistedd ar ddeheu law Duw: yngogoniant y Tâd.

Yr ŷm ni yn credu mae tydi a ddaw yn farnwr arnom.

Gan hynnŷ yr attolygwn i ti gynnorthwŷo dy weision: y rhai a brynaist a'th werthfawr waed.

Pâr iddŷnt gael eu cyfrif gyd a'th Sainct: yn y gogoniant tragywŷddol.

Arglwŷdd cadw dy bobl: a bendithia dy etifeddiaeth.

Llyfodraetha hwŷ: a derchafa hwŷ yn dragywŷdd.

Beunŷdd ac fŷth a clodforwn dydi.

Ac anrhydeddwn dy Enw: bŷth ac yn oes oesoedd.

Teilynga Arglwŷdd: ein cadw y dŷdd hwn yn ddi bechod.

Arglwŷdd trugarhâ wrthŷm: trugarhâ wrthŷm.

Arglwŷdd dy drugaredd a ddêl arnom: megis yr ŷm yn ymddiried ynot.

Arglwŷdd ynot [illegible] ymddiriedais: na'm gwradwŷdder yn dragywŷdd.

Neu'r caniad hwn: [illegible] &c.

CHwy-chwi holl weith[illegible] Arglwŷdd, bendithiwch [illegible] molwch ef, a mawrhewch ef [illegible] wŷdd,

Chwychwi Angylion yr Arglwŷdd, bendithiwch yr Arglwŷdd, molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi nefoedd, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi y dyfroedd sŷdd uwchben y ffurfafen, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi nerthoedd yr Arglwŷdd, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi haul a lleuad, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi sêr y nefoedd, bendithiwch yr Arglwŷdd molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi gafodau, a gwlîth, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi wŷntoedd Duw, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi dân, a gwrês, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi aiaf, a hâf, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi wlithoedd, a rhewoedd, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi rew, ac oerfel, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi iâ, ac eira, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi nosau, a dyddiau, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi oleuni, a thywŷllwch, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷd.

Chwychwi fellt, a chymylau, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywdŷdd.

Bendithied ŷ ddaiar yr Arglwŷdd: moled ef, a mawrhaed ef yn dragywŷdd.

Chwychwi fynyddoedd, a brynniau, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi hôll wŷrddion bethau ar y ddaiar, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi ffynhonnau, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi foroedd, a llifeiraint, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi fôr-filod, ac oll ag sŷdd yn ymsymmud yn y dyfroedd, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi hôll adar yr awŷr, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi ôll anifeiliaid, ac yscrublaid, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi blant dynnion, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Bendithied Israel yr Arglwŷdd: moled ef, a mawrhaed ef yn dragywŷdd.

Chwychwi offeiriaid yr Arglwŷdd, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi wasanaeth-wŷr yr Arglwŷdd, bendithiwch yr Arlgwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi ysprydion, ac eneidiau y cyfiawn, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi y rhai sanctaidd, a gostyngedig o galon, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Chwychwi Ananias, Azarias, a Misael, bendithiwch yr Arglwŷdd: molwch ef, a mawrhewch ef yn dragywŷdd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Ysprŷd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bŷdd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

* *Yna a darllennir yn yr un môdd yr ail llith, gwedi ei chymmerŷd allan o'r Testament newŷdd.*

newydd. Ac wedi hynny yr Hymn sy'n canlyn, oddieithr pan ddigwydd ei ddarllen ymhennod y dydd neu yn yr Efengyl ar ddydd St. Ioan Fedyddiwr.

Benedictus. *Luc* 1. 68.

BEndigedig fyddo Arglwydd Dduw Israel: canys efe a ymwelodd, ac a brynnodd ei bobl.

Ac a dderchafodd iechydwriaeth nerthol i ni: yn nhy Ddafydd ei wasanaeth-wr.

Megis a dywedodd trwy enau ei sanctaidd brophwydi: y rhai oedd o ddechreuad y byd.

Yr anfonai efe i ni ymwared rhag ein gelynnion; ac oddiwrth ddwylo pawb o'n caseion.

A gwnai efe drugaredd a'n tadau; ac a cofiai ei sanctaidd gyfammod:

A'r llw yr hwn a dyngodd ef wrth ein Tad Abraham: sef bod iddo ganiadhau i ni, gwedi ein ymwared oddiwrth ddwylo ein gelynion, allu ei wasanaethu ef yn ddiofn.

Mewn sancteiddrwydd a chyfiawnder ger ei fron ef holl ddyddiau ein bywyd.

A thitheu fab a elwir yn brophwyd i'r Goruchaf; canys ti a ei o flaen wyneb yr Arglwydd, i barodtoi ei ffyrdd ef,

Ac i roddi gwybodaeth iechydwriaeth iw bobl ef; gan faddeu eu pechodau,

O herwydd tiriondeb trugaredd ein Duw; trwy yr hon yr ymwelodd a ni godiad haul o'r uchelder:

I roddi llewyrch i'r rhai sy yn eistedd mewn tywyllwch a chyscod angeu, ac i gyfeirio ein traed i ffordd tangneddyf.

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Mab, ac i'r Yspryd glan.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

Neu y Psalm hon, *Jubilate Deo,*

Psalm 100.

CEnwch yn llafar i'r Arglwydd, yr holl ddaiar: gwasanaethwch yr Arglwydd mewn llawenydd, deuwch yn ei wydd ef mewn gorfoledd.

Gwybyddwch mai yr Arglwydd sydd Dduw: efe a'n gwnaeth, ac nid ni ein hunain: ei bobl ef ydym, a defaid ei borfa.

Ewch i mewn iw byrth ef a diolch, ac iw lysoedd a moliant, cenwch, diolchwch iddo, a chlodforwch ei enw.

Canys daionus yw yr Arglwydd, a'i drugaredd sydd yn dragywydd, a'i wirionedd a beru o genhedlaeth i genhedlaeth byth.

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Mab, ac i'r Yspryd glan.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Yna a cenir neu a dywedir Credo'r Apostolion, gan y gweinidog, a'r bobl yn eu sefyll. Oddieithr yn y dyddiau hynny yn unig ar y rhai yr appwyntiwyd Credo* S. Athanasius *iw ddarllain.*

CRedaf yn Nuw Tad, Holl gyfoethawg, Creawdr nef a daiar. Ac yn Iesu Grist ei un Mab ef, ein Harglwydd ni: yr hwn a gaed trwy yr Yspryd glan, a aned o Fair forwyn: a ddioddefodd dan Bontius Pilate, a groeshoelwyd, a fu farw ac a gladdwyd, a ddiscynnodd i uffern, y trydydd dydd cyfododd o farw; ac escynnodd i'r nefoedd, ac i mae yn eistedd ar ddeheu-law Dduw Tad holl gyfoethawg, Oddiyno a daw i farnu byw a meirw. Credaf yn yr Yspryd glan, yr Eglwys lan gatholic, Cymmun y saint, Maddeuant pechodau, Cyfodiad y cnawd, a'r bywyd tragywyddol. Amen.

¶ *Ac yn ol hynny, y gweddiau sy yn canlyn, a phawb yn gostwng yn ddefosionol ar eu gliniau, y gweinidog yn gyntaf a lefara a llef uchel*

Yr Arglwydd a fo gyda chwi.

Atteb. A chyda'th Yspryd ditheu.

Y Gweinidog. Gweddiwn.

Arglwydd trugarha wrthym.

Crist trugarha wrthym.

Arglwydd trugarha wrthym.

¶ *Yna y Gweinidog, a'r yscolheigion, a'r bobl, a ddywedant weddi yr Arglwydd a lleferydd uchel.*

EIn Tad yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy deyrnas. Bydded dy ewyllys ar y ddaiar, megis a mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddiw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel

a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwared ni rhag drwg: Amen.

* *Yna y Gweinidog yn ei sefyll a ddywaid.*
Arglwŷdd dangos dy drugaredd arnom.
Atteb. A chaniadha i ni dy iechŷdwriaeth.
Offeiriad. Arglwŷdd cadw y Brenin.
Atteb. A gwrando ni yn drugarog pan alwom arnat.
Offeiriad. Gwisg dy weinidogion ag iawnder.
Atteb. A gwna dy ddewisol bobl yn llawen.
Offeiriad. Arglwŷdd cadw dy bobl.
Atteb. A bendithia dy etifeddiaeth.
Offeiriad. Arglwŷdd dyro dangneddŷf yn ein dyddiau.
Atteb. Gan nad oes neb arall, a ymladd trosom, onid tydi Dduw yn unig.
Offeiriad. Duw glanhâ ein calonnau ynom.
Atteb. Ac na chymmer dy Yspryd glân oddiwrthŷm.

* *Yna a canlŷn tri Cholect; Y cyntaf o'r dŷdd, yr hwn a sŷdd yr un ag a appwyntir ar y cymmun. Yr ail, am dangneddŷf. Y trydŷdd, am râd i fŷw yn ddâ. Y ddau Golect ddiweddaf ni chyfenwidir bŷth, onid eu dywedŷd beunŷdd ar y Foreuol weddi, trwŷ'r holl flwŷddŷn, fel a canlŷn, a phawb ar eu gliniau,*

Yr ail Colect am dangneddyf.

DUw, yr hwn ŵŷt awdwr tangneddŷf, a charwr cydtundeb, yr hwn o'th iawn adnabod, y mae ein buchedd dragywŷdd yn sefŷll arnom, a'th wasanaeth ŷw gwir fraint: Amddiffŷn nyni dy ostyngedig weision, rhag holl ruthrau ein gelynnion; fel a gallom trwŷ gwbl ymddiried yn dy amddiffŷn di, nac ofnom allu gwrthwŷnebwŷr: trwŷ nerth Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Y trydydd Colect am gael rhad.

O Arglwŷdd nefol Dâd, Holl-alluog, a thragywŷddol Dduw, yr hwn a'n cedwaist yn ddiangol hŷd ddechreu'r dŷdd heddiw, amddiffŷn nyni ynddo a'th gadarn allu, a chaniadha na syrthiom y dŷdd hwn mewn un pechod, ac nad elom mewn un rhŷw berŷgl, eithr bôd ein holl weithredoedd wedi eu trefnu, a'u llywiaw wrth dy lywodraeth, i wneuthur yn wastad y peth sŷdd gyfiawn yn dy olwg di, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

* *Mewn corau, a mannau llê'r arferont ganu, ymma a canlŷn yr Anthem.*

* *Yna y pum* gweddi sŷ'n canlŷn a ddarllenir ymma, oddieithr pan ddarllenir y Letani; Ac yna y ddwŷ olaf yn unig a ddarllenir fel a maent gwedi eu cyfleu yno.

Gweddi tros fawrhydi y Brenin.

O Arglwŷdd ein Tâd nefol, goruchel, a galluog, Brenin y Brenhinoedd, Arglwŷdd yr Arglwŷddi, unig lywiawdr y Tywŷsogion, yr hwn ŵŷt o'th eisteddle yn edrŷch ar holl drigolion y ddaiar, ni a attolygwn, ac a erfyniwn i ti, edrŷch o honot yn ddarbodus ar ein grasusaf ddaionus Arglwŷdd Frenin *William*, ac fellŷ ei gyflawni êf o râd dy sanctaidd Yspryd, fel y bô iddo yn wastadol bwŷso at dy feddwl, a rhodio yn dy ffŷrdd, cynnyscaedda ef yn helaeth a donniau nefol, caniadha iddo mewn llwŷddiant ac iechŷd hir hoedl, nertha ef, mòdd y gallo orescŷn, a gorchfygu ei hôll elynnion, ac o'r diwedd yn ol y fuchedd hon, bôd iddo fwŷnhau llawenŷdd a dedwŷddŷd tragywŷddol, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Gweddi tros y Frenhinawl Deulu.

HOll-alluog Dduw, ffynnon pôb daioni, yr ydŷm ni yn ostyngedig yn attolwg i ti fendithio Catherine y Frenhines weddw, y Dwŷsoges Ann o Ddenmarc, a'r hôll Frenhinol Deulu. Cynnyscaedda hwŷ a'th Yspryd glân, cyfoethoga hwŷ a'th nefol râs, llwŷdda hwŷ a phôb dedwŷddwch, a dŵg hwŷ i'th dragywŷddol deyrnas, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Gweddi tros yr Eglwys-wyr, a'r bobl.

HOll-gyfoethog a thragywŷddol Dduw yr hwn ŵŷt yn unig yn gwneuthur rhyfeddodau, danfon i lawr ar ein Escobion, a Churadiaid, a'r hôll gynnulleidfaoedd a orchymynnwŷd tan eu gofal hwŷnt, iachol Yspryd dy râd, ac fel a gallont wir ryngu bôdd i ti, tywallt arnŷnt ddyfal wlith dy

fendith

sendith: Caniadha hyn Arglwydd, er anrhydedd ein dadleuwr, a'n cyfryngwr Iesu Grist. Amen.

Gweddi o waith S. Chrysostom.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni râd y prŷd hwn, drwŷ gysundeb a chŷd-gyfarch i weddio arnat, ac wŷt yn addo pan ymgynnullo dau neu drî yn dy Enw, fod i ti ganiadhau eu gofynnion: cyflawna yr awr hon, O Arglwŷdd, ddymuniad a deisyfiad dy weision, fel a bô mwŷaf buddiol iddŷnt, gan ganiadhau i ni yn y Bŷd hwn wŷbodaeth am dy wirionedd, ac yn y Bŷd a ddaw, fywŷd tragywŷddol. Amen.

2 Cor. 13. 14.

RHâd ein Harglwŷdd Iesu Grist, a serch Duw, a chymdeithas yr Yspryd glân, a fyddo gyda ni oll bŷth bythoedd. Amen.

* Ymma a diwedd trefn y Foreuol weddi trwŷ'r flwŷddŷn.

Y DREFN AM WEDDI BRYD-NHAWNOL,

bob dydd trwy'r flwyddyn.

* Ar ddechreu y weddi Brŷdnhawnol, darllenned y Gweinidog a llêf uchel rŷw un neu ychwaneg o'r synhwŷrau hŷn o'r Scrythŷr lân, y rhai sŷdd yn canlŷn. Ac yno dyweded yr hŷn sŷdd yscrifennedig ar ôl y Sentensiau.

PAn ddychwelo yr annuwiol oddiwrth ei ddrygioni yr hwn a wnaeth, a gwneuthur barn a chyfiawnder, hwnnw a geidw yn fŷw ei Enaid.

Yr wŷf yn cydnabod fy nghamweddau: a'm pechod sŷdd yn wastad ger fy mron.

Cuddia dy wŷneb oddiwrth fy mhechodau: a delea fy holl anwireddau.

Aberthau Duw ydŷnt yspryd drylliedig: calon ddrylliog gystuddiedig, O Duw ni ddirmygi.

Rhwŷgwch eich calonnau ac nid eich dillad; ac ymchwelwch at yr Arglwŷdd eich Duw: O herwŷdd grasiawn a thrugarog ŷw efe, hwŷrfrydig i ddigofaint, a mawr ei drugaredd, ac edifeiriol am ddrwg.

Gan yr Arglwŷdd ein Duw a mae trugareddau a maddeuant, er gwrthryfelu o honom iw erbŷn; Ni wrandawsom ychwaith ar lais yr Arglwŷdd ein Duw, i rodio yn ei gyfreithiau ef, y rhai a roddodd efe o'n blaen ni.

Cospa fi, Arglwŷdd etto mewn barn, nid yn dy lid, rhag it fy ngwneuthur yn ddiddim.

Edifarhewch, canys nessaodd Teyrnas nefoedd.

Mi godaf ac a âf at fy nhâd, ac a ddywedaf wrtho, Fy Nhâd, pechais yn erbŷn y Nef ac o'th flaen ditheu; ac mwŷach nid ydwŷf deilwng i'm galw yn Fâb i ti.

Na ddôs i'r farn a'th wâs, o herwŷdd ni chyfiawnhêir nêb bŷw yn dy olwg di.

Os dywedwn, nad oes ynom bechod, yr ydŷm yn ein twŷllo ein hunain, a'r gwirionedd nid ŷw ynom. Os cyfaddefwn ein pechodau, ffyddlon ŷw efe, fel a maddeuo i ni ein pechodau, ac i'n glanhao oddiwrth bôb anghyfiawnder.

FY anwŷl gariadus frodŷr, a mae yr Scrythŷr lân yn ein cynhyrfu mewn amrŷw fannau, i gydnabod, ac i gyffessu ein haml bechodau, a'n hanwiredd, ac na wnelem na'u cuddio na'u celu yngŵŷdd yr Holl-alluog Dduw ein Tâd nefol, eithr eu cyffessu a gostyngedig, isel, edifarus ac ufudd galon, er mwŷn caffael o honom faddeuant amdanŷnt, trwŷ ei anfeidrol ddaloni a'i drugaredd ef. A chŷd ddylem ni bôb amser addef yn ostyngedig ein pechodau ger bron Duw; Etto ni a ddylem yn bennaf wneuthur hynnŷ pan ymgynhullom i gŷd-gyfarfod, i dalu diolch am yr aml ddaioni a dderbyniasom ar ei law ef, i ddatcan ei haeddedigcaf foliant, i wrando ei sancteiddiaf air êf, ac i erchi y cyfryw bethau ac a fyddo cymmwŷs ac angenrheidiol, yn gystal ar lês y corph a'r enaid.

O herwŷdd paham myfi a erfyniaf, ac a attolygaf i chwi, cynnifer ac sŷdd ymma yn bressennol, gŷd-tynnu a myfi a chalon bur, ac a lleferŷdd gostyngedig, hŷd yngorseddfa y nefol râd, gan ddywedŷd ar fy ôl i.

* *Cyffês gyffredin iw dywêdŷd gan yr hôll gynnulleidfa ar ôl y Gwêinidog, gan ostwng ar eu glinniau ôll.*

HOll alluog Dduw, a thrugarogcaf Dâd, Ni a aethom ar gyfeiliorn allan o'th ffŷrdd di, fel defaid ar gyfyrgoll; Nyni a ddilŷnasom ormod ar amcanion, a chwantau ein calonnau ein hunain: Nyni a wnaethom yn erbŷn dy sancteiddiol gyfreithiau: Nyni a adawsom heb wneuthud y pethau a ddylesem eu gwneuthur, ac a wnaethom y pethau ni ddylesem eu gwneuthur; Ac nid oes iechŷd ynom, eithr tydi O Arglwŷdd cymmer drugaredd arnom ddrŵg weithredwŷr truain, Arbed ti hwŷnt, O Dduw, y rhai sŷ'n cyffessu eu beiau; Adnewŷdda di y sawl sŷdd yn edifarus: Yn ôl dy addewidion a yspyssŵyd i ddŷn, yng-Hyrîst Iesu ein Harglwŷdd. A chaniadta drugarogcaf Dâd er ei swŷn ef, fŷw o honom rhag llaw mewn duwiol, union, a sobr fuchedd, i ogoniant dy sancteiddiol Enw: Amen.

* *Y gollyngdod neu faddeuant pechodau, iw ddwedyd gan y gweinidog yn unig yn ei sefŷll, a'r bobl etto ar eu gliniau.*

YR Holl-Alluog Dduw, Tâd ein Harglwŷdd Iesu Grist, yr hwn ni ddeisŷf farwolaeth pechadur, eithr yn hyttrach ymchwelŷd o honaw oddiwrth ei anwiredd a bŷw: Ac a roddes allu a gorchymŷn iw weinidogion, i gyhoeddi, ac i fynegu iw bobl sŷdd yn edifarus, ollyngdod a maddeuant am eu pechodau: Efe a bardyna, ac a ollwng y rhai oll sŷ wîr edifeiriol, ac yn ddiffuant yn credu iw sancteiddiol Efengŷl ef. O herwŷdd paham attolygwn ni iddo ganiadtau i ni wîr edifeirwch, a'i Yspryd glân, fel a byddo bodlon ganddo y pethau yr ydŷm y prŷd hwn yn eu gwneuthur, a bôd y rhan arall o'n bywŷd rhag llaw yn bûr, ac yn sanctaiddiol, fel a delom o'r diwedd iw lawenŷdd tragywŷddol, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd.

* *Attebed y bobl ymma, ac ar ddiwedd pob un o'r gweddiau eraill. Amen.*

* *Yna a gostwng y Gweinidog ar ei liniau, ac a ddywed weddi yr Arglwŷdd a llêf uchel, a'r bobl hefŷd ar eu gliniau, yn ei dywedŷd gydag ef, yn y fan ymma, ac ymhâ lê bynnag yr arferir hi yn y gwasanaeth.*

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy deŷrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar, megis a mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddiw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwared ni rhag drŵg: Canŷs eiddot ti ŷw'r Deŷrnas, a'r gallu, a'r gogoniant, yn oes oesoedd. Amen.

Yna a dywaid ef yn yr un mŵdd.

Arglwŷdd agor ein gwefusau,

Atteb A'n genau a fynega dy foliant.

Offeiriad. Duw bryssia i'n cynnorthwŷo.

Atteb. Arglwŷdd pryssura i'n cymmorth.

* *Yna a'r bobl yn eu sefŷll, yr Offeiriad a ddywed.*

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Ysprŷd glân.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awrhon, ac a bŷdd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

Offeiriad. Molwch yr Arglwŷdd.

Atteb. Moliannus fyddo Enw'r Arglwŷdd.

* *Yna a dywedir, neu a cenir y* Psalmau *mewn trefn, megis yr appwŷntiwŷd hwŷ. Yna llith o'r hên Destament, megis ac yr appwŷntiwŷd. Yn ôl hynnŷ* Magnificat, *neu gân y Forwŷn fendigedig, yn Gymraeg, megis a canlŷn.*

Magnificat. Luc 1. 46.

FY enaid a fawrha yr Arglwŷd: a'm hysprŷd a lawenychodd yn Nuw fy iachawdr.

Canŷs efe a edrychodd ar ostyngeiddrwŷdd ei wasanaethyddes.

Oblegid wele o hŷn allan, yr hôll genhedlaethau a'm geilw yn wŷnfŷdedig.

Canŷs yr hwn sŷdd Alluog a wnaeth i mi fawredd: a sanctaidd ŷw ei enw ef.

A'i drugaredd sŷdd yn oes oesoedd, ar y rhai a'i hofnant ef.

Efe a ddangosodd nerth a'i fraich: efe a wascarodd y rhai beilchion ym mwriadau eu calonnau.

Efe a dynnodd i lawr y cedyrn o'u heisteiddfau, ac a dderchafodd y rhai isel-rådd.

Efe a lanwodd y rhai newynog a phethau dâ: ac a anfonodd ymmaith y rhai goludog mewn eisieu.

Efe a gynnorthwyodd ei wâs Israel, gan gofio ei drugaredd, (fel a dywedodd wrth ein tadau, Abraham a'i hâd) yn dragywydd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bydd yn wastad, yn oes oesoedd.

* *Neu ynteu y Psalm hon; Oddieithr ar y namynunfed dydd ar hugain o'r mis, pan ddarllennir hi ar drefn gyffredin y Psalmau.*

Psalm. 98.

CEnwch i'r Arglwydd ganiad newydd, canys efe a wnaeth bethau rhyfedd: a'i ddeheulaw, ac a'i fraich sanctaidd a parodd iddo ei hun iechydwriaeth.

Yspyssodd yr Arglwydd ei iechydwriaeth: a datcuddiodd ei gyfiawnder yngolwg y cenhedloedd.

Cofiodd ei drugaredd, a'i wirionedd i dy Israel: a hôll derfynau y ddaiar a welsant iechydwriaeth ein Duw ni.

Cenwch yn llafar i'r Arglwydd, yr hôll ddaiar: llefwch, ac ymlawenhewch, a chenwch.

Cenwch i'r Arglwydd gyda'r delyn: sef gyda'r delyn, a llêf canmoliaeth.

Cenwch yn llafar o flaen yr Arglwydd y Brenin: a'r yr udcyrn, a sain trwmpet.

Rhued y môr, ac sydd ynddo, y Byd, a'r rhai a drigant ynddo.

Cured y llifeiriant eu dwylo: a chydganed y mynyddoedd o flaen yr Arglwydd, canys efe a ddaeth i farnu y ddaiar.

Efe a farna'r Byd mewn cyfiawnder: a'r bobloedd mewn uniondeb.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

* *Yna llith o'r Testament newydd megis yr appwyntir: Ac yn ôl hynny* Nunc dimittis, *neu gân* Simeon, *yn Gymraeg, fel a canlyn.*

Luc 2. 29.

YR awrhon Arglwydd a gollyngi dy wâs mewn tangneddyf yn ôl dy air.

Canys fy llygaid a welsant dy iechydwriaeth.

Yr hon a barodtôaist ger bron wyneb yr hôll bobl.

I fôd yn oleuni i oleuo y Cenhedloedd, ac yn ogoniant i'th bobl Israel.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

* *Neu y Psalm hon oddieithr ar y deuddegfed dydd o'r Mis.*

Psalm 67.

DUw a drugarhâo wrthym, ac a'n bendithio, a thywynned llewyrch ei wyneb arnom, a thrugarhaed wrthym.

Fel yr adwaener dy ffordd ar y ddaiar, a'th iechydwriaeth ymhlith yr hôll genhedloedd.

Molianned y bobl di O Dduw; molianned yr hôll bobl dydi.

Llawenhaed y cenhedloedd a byddant hyfryd, canys tydi a ferni y bobl yn uniawn, ac a lywodraethi y Cenhedloedd ar y ddaiar.

Molianned y bobl di O Dduw; molianned yr hôll bobl dydi.

Yna y ddaiar a rydd ei ffrwyth: a Duw, sef ein Duw ni a'n bendithia.

Duw a'n bendithia: a hôll derfynau y ddaiar a'i hofnant ef.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

* *Yna a cenir neu a dywedir Credo'r Apostolion, gan y Gweinidog, a'r bobl yn eu sefyll.*

CRedaf yn Nuw Tâd, Holl gyfoethog, Creawdr nêf a daiar. Ac yn Iesu Grist

ei un Mâb ef, ein Harglwŷdd ni: yr hwn a gaed trwŷ yr Yspryd glân, a aned o Fair forwŷn: a ddioddefodd dan Bontius Pilate, a groeshoelwŷd, a fu farw ac a gladdwŷd, a ddiscynnodd i uffern, y trydŷdd dŷdd cyfododd o farw; ac escynnodd i'r nefoedd, ac a mae yn eistedd ar ddeheu-law Duw Tâd holl-gyfoethog, Oddiyno a daw ef i farnu bŷw a meirw. Credaf yn yr Yspryd glân, yr Eglwŷs lân gatholic, Cymmun y sainct, Maddeuant pechodau, Cyfodiad y cnawd, a'r bywŷd tragywŷddol. Amen.

* *Ac yn ôl hynnŷ, y gweddi au sŷ'n canlŷn a phawb yn gostwng yn ddefosionol ar eu gliniau, y Gweinidog yn gyntaf a lefara a llêf uchel.*

Yr Arglwŷdd a fo gyda chwi.

Atteb. A chyda'th Yspryd dithau.

Y Gweinidog. Gweddiwn.

Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

Crist trugarhâ wrthŷm.

Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

* *Yna y Gweinidog, a'r yscolheigion, a'r bobl, a ddywedant weddi yr Arglwŷdd a llefer ŷdd uchel.*

Ein Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy deyrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar, megis a mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddiw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwared ni rhag drwg: Amen.

* *Yna y Gweinidog yn ei sefŷll a ddywaid.*

Arglwŷdd dangos dy drugaredd arnom.

Atteb. A chaniadha i ni dy iechŷdwriaeth.

Offeiriad. Arglwŷdd cadw y Brenin.

Atteb. A gwrando ni yn drugarog pan alwom arnat.

Offeiriad. Gwisg dy weinidogion ag iawnder.

Atteb. A gwna dy ddewisol bobl yn llawen.

Offeiriad. Arglwŷdd cadw dy bobl.

Atteb. A bendithia dy etifeddiaeth.

Offeiriad. Arglwŷdd dyro dangnueddŷf yn ein dyddiau.

Atteb. Gan nad oes neb arall a ymladd trosom, onid tydi Dduw yn unig.

Offeiriad. Duw glanhâ ein calonnau ynom.

Atteb. Ac na chymmer dy Yspryd glân oddiwrthŷm.

* *Yna a canlŷn tri Cholect; Y cyntaf o'r dŷdd, Yr ail am dangnedd ŷf. Y trydŷdd, am gynhorthwŷ yn erbŷn pôb perŷgl, fel a canlŷn ymma rhac llaw; Ar ddau Golect ddiweddaf a ddywedir bôb dŷdd ar brŷdnawnol weddi, heb gyfnewid.*

Yr ail Colect ar y brydnawnol Weddi.

DUw oddiwrth ba un a daw pôb addunedd sanctaidd, pôb cyngor dâ, a phôb gweithred gyfiawn, dyro i'th wasanaethddynion yr unrhŷw dangnheddŷf a'r na ddichon y bŷd ei roddi; môdd a gallo ein calonnau ymroi i ufuddhau i'th orchymmŷnnion; a thrwŷ dy amddiffyniad i ni rhag ofn ein gelynnion, allu o honom dreulio ein hamser mewn heddwch a thangneddŷf, drwŷ haeddedigaethau Iesu Grist ein Iachawdr. Amen.

Y trydedd Colect am gynnorthwy yn erbyn pop peryglau.

GOleua ein tywŷllwch, ni a attolygwn i ti O Arglwŷdd; a thrwŷ dy fawr drugaredd amddiffŷn nyni rhag pôb perŷgl ac enbŷdrwŷdd y nôs hon; er serch ar dy un Mâb ein Iachawdr Iesu Grist. Amen.

* *Mewn corau, a mannau llê'r arferent ganu ymma a can'ŷn yr Anthem.*

Gweddi tros Fawrhydi y Brenin.

O Arglwŷdd ein Tâd nefol, goruchel, a galluog, Brenin y Brenhinoedd, Arglwŷdd yr Arglwŷddi, unig lywiawdr y Tywŷsogion, yr hwn wŷt o'th eisteddle yn edrŷch ar holl drigolion y ddaiar, ni a attolygwn, ac a erfyniwn i ti, edrŷch o honot yn ddarbodus ar ein grasusaf ddaionus Arglwŷdd Frenin *William*, ac fellŷ ei gyflawni ef o râd dy sanctaidd Yspryd, fel a bô iddo yn wastadol bwŷso at dy feddwl, a rhodio yn dy ffŷrdd, cynnyscaedda ef yn helaeth a donniau nefol, caniadha iddo mewn llwŷddiant ac iechŷd hir hoedl, nertha ef, môdd y gallo orescŷn

orescŷn, a gorchfygu ei hôll elynnion, ac o'r diwedd yn ol y fuchedd hon, bód iddo fwŷnhau llawenŷdd a dedwŷddŷd tragywŷddol, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Gweddi tros y Frenhinawl Deulu.

HOll-alluog Dduw, ffynnon pôb daioni, yr ydŷm ni yn ostyngedig yn attolwg i ti fendithio Catherine y Frenhines weddw, y Dwŷsoges Ann o Ddenmarc, a'r hôll Frenhinol Deulu. Cynnyscaedda hwŷ a'th Ysprŷd glân, cyfoethoga hwŷ a'th nefol râs, llwŷdda hwŷ a phôb dedwŷddwch, a dŵg hwŷ i'th dragywŷddol deŷrnas, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Gweddi tros yr Eglwys-wyr, a'r bobl.

HOll-gyfoethog a thragywŷddol Dduw yr hwn ŵŷt yn unig yn gwneuthur rhyfeddodau, danfon i lawr ar ein Escobion, a Churadiaid, a'r hôll gynnulleidfaoedd a orchymynnwŷd tan eu gofal hwŷnt, iachol Ysprŷd dy râd, ac fel a gallont wîr ryngu bôdd i ti, tywallt arnŷnt ddyfal wlîth dy fendith: Caniadha hŷn Arglwŷdd, er anrhydedd ein dadleuwr, a'n cyfryngwr Iesu Grist. Amen.

Gweddi o waith S. Chrysostom.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni râd y prŷd hwn, drwŷ gyfundeb a chŷd-gyfarch i weddio arnat, ac ŵŷt yn addo pan ymgynnullo dau neu drî yn dy Enw, fód i ti ganiadhau eu gofynnion: cyflawna yr awr hon, O Arglwŷdd, ddymuniad a deisyfiad dy weision, fel a bô mwŷaf buddiol iddŷnt, gan ganiadhau i ni yn y Bŷd hwn wŷbodaeth am dy wirionedd, ac yn y Bŷd a ddaw, fywŷd tragywŷddol. Amen.

2 Cor. 13. 14.

RHâd ein Harglwŷdd Iesu Grist, a serch Duw, a chymdeithas yr Ysprŷd glân, a fyddo gyda ni oll bŷth bythoedd. Amen.

* *Ymma a diwedd trefn y brŷdnhawnol weddî trwŷ'r flwŷddŷn.*

---

* *Ar y Gwŷliau hŷn, sef dŷdd Natalic Crist, dŷdd gŵŷl Ystwŷll, dŷdd gwŷl Matthias; dŷdd Pasc, y Derchafael, y Sul-gwŷn, dŷdd gwŷl Joan Fedyddiwr, Sainct Jago, Sainct Bartholomeus, S. Matthêw, S. Simon a S. Jud, S. Andrews, a Sûl y Drindod, a cenir neu a dywêdir ar y wêddi Foreuol, yn llê crêdo'r Apostolion, y cyffês hon o'n ffŷdd Grîstionogawl, a elwir yn gyffredin, credo* S. Athanasius, *gan y Gweinidog, ar bobl yn sêfŷll.*

Quicunque Vult.

PWŷ bynnag a fynno fód yn gadwedig, o flaen dim rhaid iddo gynnal y ffŷdd gatholic.

Yr hon ffŷdd, onis ceidw pôb dŷn yn gyfan, ac yn ddihalog: diammeu a collir ef yn dragywŷdd.

A'r ffŷdd gatholic ŷw hon, bôd i ni addoli un Duw yn Drindod, a'r Drindod yn undod.

Nid cymmysgu o honom y personau: na gwahanu y sylwedd.

Canŷs un person sŷdd i'r Tâd, arall i'r Mâb: ac arall i'r Ysprŷd glân.

Eithr Duwdod y Tâd, y Mâb, a'r Ysprŷd glân sŷdd unrhŷw: gogoniant gogyfuwch, mawrhydi gogŷd-tragywŷddol.

Unrhŷw ŷw'r Tâd, unrhŷw ŷw'r Mâb; unrhŷw ŷw'r Ysprŷd glân.

Digreêdig Dâd, digreêdig Fâb, a digreêdig Ysprŷd glân.

Anfesuredig Dâd, anfesuredig Fâb, ac anfesuredig Ysprŷd glân.

Tragywŷddol Dâd, tragywŷddol Fâb, a thragywŷddol Ysprŷd glân.

Ac etto nid ydŷnt dri tragywŷddolion; onid un tragywŷddol.

Ac fel nad ŷnt dri anfesuredigion, na thrî digreêdigion: onid un digreêdig, ac un anfesuredig.

Fellŷ yn gyffelŷb, Holl-alluog ŷw'r Tâd, Holl-alluog ŷw'r Mab, Holl-alluog ŷw'r Ysprŷd glân.

Ac etto nid ŷnt dri Holl-alluogion: onid un Holl-alluog.

Fellŷ y Tâd sŷ Dduw, y Mab sŷ Dduw a'r Ysprŷd glân sŷ Dduw.

Ac etto nid ŷnt dri Duwiau: onid un Duw.

Fellŷ y Tâd sŷdd Arglwŷdd, y Mâb sŷdd Arglwŷdd; a'r Ysprŷd glân sŷdd Arglwŷdd.

Ac etto nid ŷnt dri Arglwŷddi: onid un

un Arglwŷdd.

Canŷs fel i'n cymhellir trwŷ'r gristionogaidd wirionedd: i gyfadde fôd pôb person o honaw ei hun yn Dduw, ac yn Arglwŷdd;

Fellŷ i'n gwaherddir trwŷ'r Gatholic grefŷdd: i ddywedŷd, fôd tri Duwiau, neu dri Arglwŷddi.

Y Tâd ni wnaethwŷd gan néb: ni's crewŷd, ac ni's cenhedlwŷd.

Y Mâb sŷdd o'r Tâd yn unig: heb ei wneuthur, na'i greû, eithr wedi ei genhedlu.

Yr Yspryd glân sŷdd o'r Tâd, ac o'r Mâb: heb ei wneuthur, na'i greû, na'i genhedlu, ond yn deilliaw.

Wrth hynnŷ, un Tâd sŷdd, nid tri Thâd, un Mâb, nid tri Mâb; un Yspryd glân, nid tri o Ysprydion glân.

Ac yn y Drindod hon, nid oes un gŷnt, neu gwedi ei gilŷdd: nid oes un mwŷ na llai na'u gilŷdd.

Ond yr hôll dri phersonau ydŷnt ogŷd. tragywŷddol; a gogyfuwch.

Ac fellŷ ym mhôb péth, fel a dywedwŷd uchod: yr undod yn y Drindod, a'r Drindod yn yr undod sŷdd iw haddoli.

Pwŷ bynnag gan hynnŷ a fynno fôd yn gadwedig synnied fellŷ o'r Drindod.

I mae hefŷd yn angenrhaid (er mwŷn tragywŷddol iechŷdwriaeth) gredu o ddŷn yn ffyddlawn am gnawdoliaeth ein Harglwŷdd Iesu Grîst.

Canŷs yr iawn ffŷdd ŷw, credu, a chyffessu o honom: fôd ein Harglwŷdd ni, Iesu Grîst Fâb Duw, yn Dduw, ac yn ddŷn.

Duw o sylwedd y Tâd, wedi ei genhedlu cŷn yr oesoedd: a dŷn o sylwedd ei fam, wedi ei eni yn y bŷd.

Perffaith Dduw, a pherffaith ddŷn, o enaid rhesymmol, a dynol gnawd, yn hanfod.

Gogyfuwch a'r Tâd, oblegid ei Dduwdod: a llai na'r Tâd, oblegid ei ddyndod.

Yr hwn, er ei fôd yn Dduw, ac yn ddŷn: er hynnŷ, nid ŷw efe ddau, onid un Crist.

Un, nid trwŷ ymchwelŷd y Duwdod yn gnawd: onid gan gymmerŷd y dyndawd at Dduw.

Un igŷd ôll, nid gan gymmyscu y sylwedd: onid trwŷ undod person.

Canŷs fel a mae yr enaid rhesymmol a'r cnawd yn un dŷn: fellŷ Duw a dŷn sŷdd un Crist.

Yr hwn a ddioddefodd am ein iechŷdwriaeth: a ddiscynnodd i uffern, a gyfododd y trydŷdd dŷdd o farw.

Escynnodd i'r nefoedd, ac i mae yn eistedd ar ddeheu-law'r Tâd, Duw Holl-alluog: oddiyno a daw i farnu bŷw a meirw.

Ac ar ei ddyfodiad, a cyfŷd pôb dŷn yn eu cŷrph eu hunain: ac a roddant gyfrif am eu gweithredoedd eu hunain.

A'r rhai a wnaethant ddâ, a ânt i'r bywŷd tragywŷddol: a'r rhai a wnaethant ddrwg, i'r tân tragywŷddol.

Hon ŷw'r ffŷdd gatholic: yr hon pwŷ bynnag ni's credo yn ffyddlon, ni all efe fôd yn gadwedig.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bŷdd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

---

* *Ymma a canlŷn y Letani, neu Ymbiliau cyffredinol iw canu, neu iw dywedŷd ar ôl y Foreuol Weddi, ar y Suliau, y Mercherau, a'r Gwenerau. ac ar amserau eraill, pan orchmynnir gan yr Ordinari.*

Duw Tâd o'r Nêf: trugarhâ wrthŷm wîr bechaduriaid.

Duw Tâd o'r Nêf: trugarhâ wrthŷm wîr bechaduriaid.

Duw Fâb, pryn-wr y Bŷd: trugarhâ wrthŷm wîr bechaduriaid.

Duw Fâb pryn-wr y bŷd: trugarhâ wrthŷm wîr bechaduriaid

Duw Yspryd glân, yn deilliaw oddiwrth y Tâd a'r Mâb; trugarhâ wrthŷm wîr bechaduriaid.

Duw Yspryd glân, yn deilliaw oddiwrth y Tâd a'r Mâb; trugarhâ wrthŷm wîr bechaduriaid.

Y gogoned lân fendigaid Drindod, tri pherson, ac un Duw: trugarha wrthŷm wîr bechaduriaid.

Y gogoned lân fendigaid Drindod, tri pherson, ac un Duw: trugarhâ wrthŷm wîr bechaduriaid.

Na

Na chofia Arglwŷdd ein anwiredd, nac anwiredd ein rhieni, ac na ddyro ddial am ein pechodau: arbed nyni Arglwŷdd daionus, arbed dy bobl a brynaist a'th werthfawr waed, ac na lidia wrthŷm yn dragywŷdd.

Arbed ni Arglwŷdd daionus.

Oddiwrth bôb drŵg, ac anffawd, oddiwrth bechod; oddiwrth ystrŷw a chŷrch y cythrael, oddiwrth dy lîd, ac oddiwrth farnedigaeth dragywŷddol.

Gwared ni Arglwŷdd *daionus.*

Oddiwrth bôb dallineb calon, oddiwrth falchder, a gwâg ogoniant, a ffug sancteiddrwŷdd, oddiwrth genfigen, casedd, a bwriad drŵg, a phôb anghariadoldeb.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Oddiwrth anniweirdeb, a phôb pechod marwol, ac oddiwrth holl dwŷll y Bŷd, y cnawd, a'r cythrael.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Oddiwrth fellt a thymhestl, oddiwrth blâ, haint y nodeu, a newŷn, oddiwrth ryfel ac ymladd, ac oddiwrth angeu disyfed.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Oddiwrth bôb terfŷsc, a dirgel frâd, a gwrthryfel, oddiwrth bôb ffals ddysceidiaeth, ac opiniwn annuwiol a schism, oddiwrth galedrwŷdd calon, a dirmŷg ar dy air a'th orchymmŷn.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Trwŷ ddirgelwch dy gnawdoliaeth, trwŷ dy sanctaidd anedigaeth, a'th enwaediad, trwŷ dy fedŷdd, dy ymprŷd a'th brofedigaeth.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Trwŷ dy ddirfawr ing, a'th chwŷs gwaedlŷd, drwŷ dy grôg a'th ddioddefaint, drwŷ dy werthfawr angeu, a'th gladdedigaeth, drwŷ dy anrhydeddus gyfodiad, a'th escynnaid, a thrwŷ ddyfodiad yr Yspryd glân.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Yn holl amser ein trallod, yn holl amser ein gwŷnfŷd, yn awr angeu, ac yn nŷdd y farn.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Nyni bechaduriaid a attolygwn i ti ein gwrando, O Arglwŷdd Dduw, a theilyngu o honot gadw, rheoli, a llywodraethu dy lân Eglwŷs gatholic yn y ffordd union.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot gadw a nerthu, i'th wîr addoli mewn iawnder, a glendid buchedd, dy wasanaeth-ŵr WILIAM ein grasusaf Frenin, a'n pen-llywŷdd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot lywodraethu ei galon yn dy ffŷdd, ofn, a chariad, ac iddo ymddiried bŷth ynot, ac ymgais yn wastad a'th anrhydedd, a'th ogoniant.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot ei amddiffŷn a'i gadw, gan roddi iddo fuddugoliaeth ar ei holl elynion.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot fendithio a chadw *Catherin* y Frenhines weddw, y Dywŷsoges *Ann* o *Ddenmarc*, a'r holl Frenhinawl deulu.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot lewyrchu yr holl Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid, ag iawn wŷbodaeth a deall dy air: ac iddŷnt hwŷ trwŷ eu pregethiad a'u buchedd, ei fynegu a'i ddangos yn ddyladwŷ.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot gynnysgaeddu Arglwŷddi'r Cyngor, a'r holl fonedd, a grâs, doethineb, a deall.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot fendithio a chadw y pen swŷddogion, gan roddi iddŷnt râs i wneuthur cyfiawnder, ac i faentumio'r gwîr.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot fendithio a chadw dy holl bobl.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i bob cenhedlaeth, undeb, tangneddŷf a chŷd-gordio.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i ni galon i'th garu, ac i'th ofni, ac i fŷw yn ddiesceulus yn ôl dy orchymynnion.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu

Teilyngu o honot roddi i'th bobl ychwaneg o râd, i wrando yn ufudd dy air, ac iw dderbŷn o bur ewŷllŷs, ac i gynhyrchu ffrwŷth yr Yspryd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot ddwŷn i'r ffordd wir, bawb ar a aeth ar gyfeiliorn, ac a dwŷllwŷd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot nerthu y rhai sŷ yn sefŷll, a chysuro, a chynnorthwŷo y rhai sŷ a gwan galon, a chyfodi y sawl a syrthiant, ac o'r diwedd curo i lawr Satan tan ein traed.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot gymorth, helpu, a diddanu pawb a'r sŷdd mewn perŷgl, angen a helbul.

Nyni a attolygwn i ti eîn gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot gadw pawb a'r sŷdd yn ymdaith ar fôr a thir, pôb gwraig wrth escor plant, pôb clwŷfus, a rhai bychain, a thosturio wrth bawb a fyddo mewn caethiwed a charchar.

Nyni a attolygwn i ti eîn gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot amddiffŷn ac ymgleddu y plant amddifaid, a'r gwragedd gweddwon, a phawb sŷdd yn unig, ac yn goddef pwŷs plaid orthrech.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot drugarhau wrth bôb dŷn.

Nyni a attolygwn i tî ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot faddeu i'n gelynnion, erlidwŷr, ac enllibwŷr, a throi eu calonnau.

Nyni a attolygwn i ti eîn gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot roddi a chadw er ein llês, amserol ffrwŷthau y ddaiar, môdd a caffom mewn amser dyledus eu mwŷnhau.

Nynî a attolygwn i tî ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i ni wir edifeirwch, a maddeu i ni ein holl bechodau, ein esceulustra, a'n hanwŷbod, a'n cynhyscaeddu a rhâd dy Yspryd glân, i wellhau ein buchedd yn ol dy air sanctaidd.

Nynî a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Mâb Duw: attolygwn i ti ein gwrando.

Mâb Duw: attolygwn i ti eîn gwrando.

Oen Duw, yr hwn ŵyt yn dileu pechodau'r bŷd.

Caniadhâ i ni dy dangneddŷf.

Oen Duw, yr hwn ŵyt yn dileu pechodau'r bŷd.

Trugarhâ wrthŷm.

Christ clŷw nyni.

Chrîst clŷw nyni.

Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

Arglwŷdd trugarhâ wrthŷm.

Crist trugarha wrthŷm.

Crîst trugarhâ wrthŷm.

Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

Arglwŷdd trugarhâ wrthŷm.

* *Yna a dywaid yr Offeiriad, a'r bobl gydag ef weddi'r Arglwŷdd.*

Ein Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy deŷrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar, megis a mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddiw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwared ni rhag drŵg: Amen.

Offeiriad. Arglwŷdd na wna a nyni yn ôl ein pechodau.

Atteb. Ac na obrwŷa ni yn ôl ein hanwireddau.

Gweddiwn.

Duw Tâd trugarog, yr hwn nid ŵyt yn dirmygu ochenaid calon gystuddiedig, nag adduned y gorthrymmedig: cynnorthwŷa yn drugarog ein gweddiau, y rhai yr ydŷm ni yn eu gwneuthur ger dy fron, yn ein trallod a'n blin-fŷd, pa brŷd bynnag a gwascant arnom: a gwrando ni yn rasusol, fel a bo i'r drygau hynnŷ, y rhai a mae ystrŷw, a dichell diafol neu ddŷn yn eu gwneuthur i'n herbŷn, fyned yn ofer, a thrwŷ raglumiaeth dy ddaioni di, iddŷnt fôd yn wascaredig, môdd na'n briwer ni dy weision drwŷ erlŷn nêb, a gallu o honom bŷth ddiolch i ti yn dy lân Eglwŷs, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd.

Arglwydd, cyfod, cymmorth ni, a gwared ni er mwyn dy Enw.

O Dduw, ni a glywsom a'n clustiau, a'n tadau a fynegasant i ni y gweithredoedd ardderchog a wnaethost yn eu dyddiau, ac yn y cynfyd o'u blaen hwy.

Arglwydd, cyfod, cymmorth ni, a gwared ni er mwyn dy anrhydedd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mab, ac i'r Yspryd glân.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awrhon, ac a bydd yn wastad, yn oes oesoedd. Amen.

Rhag ein gelynnion amddiffyn ni, Crist.

Yn rasol edrych ar ein poenedigaethau.

Yn dosturus ystyria wrth drymder ein calonnau.

Yn drugarog maddeu bechodau dy bobl.

Yn garedigol gan drugaredd gwrando ein gweddiau.

Iesu Fab Dafydd, trugarhâ wrthym.

Yr awr hon a phob amser teilynga ein gwrando O Crist.

Yn rasol clyw ni, O Crist, yn rasol clyw nyni O Arglwydd Grist.

Offeiriad. Arglwydd dangos dy drugaredd arnom.

Atteb. Fel yr ym yn ymddiried ynot.

Gweddiwn.

NYni a attolygwn i ti O Arglwydd Dâd, yn drugarog edrych ar ein gwendid, ac er gogoniant dy Enw, ymchwel oddiwrthym yr holl ddrygau a ddarfu i ni o wir gyfiawnder eu haeddu, a chaniadha fod i ni yn ein holl drallod ddodi ein cyfan ymddiried, a'n gobaith yn dy drugaredd; ac bŷth dy wasanaethu mewn sancteiddrwydd, a phurdeb buchedd, i'th anrhydedd a'th ogoniant trwy ein hunig gyfryngwr, a'n dadleuwr Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Gweddi o waith S. Crysostom.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni râd y prŷd hwn, drwy gyfundeb a chyd-gyfarch i weddio arnat, ac wyt yn addo pan ymgynnullo dau neu dri yn dy Enw, tôd i ti ganiadhau eu gofynnion: cyflawna yr awr hon, O Arglwydd ddymuniad a deisyfiad dy weision, fel a bo mwyaf buddiol iddynt, gan ganiadhau i ni yn y bŷd hwn wybodaeth am dy wirionedd, ac yn y Bŷd a ddaw, fywyd tragywyddol. Amen.

2 Cor. 13. 14.

RHâd ein Harglwydd Jesu Grist, a serch Duw, a chymdeithas yr Yspryd glân, a fyddo gyda ni oll bŷth bythoedd. Amen.

Ymma a diweddiff y Letani.

GWEDDIAU A DIOLCH AR AMRYW ACHOSION,

Iw harfer o flaen y ddwy Weddi Ddiweddaf o'r Letani, neu o'r Foreuol a'r Bryd-nhawnol Weddi.

GWEDDIAU.

Am Wlaw.

O Dduw nefol Dâd, yr hwn drwy dy Fab Iesu Grist, a addewaist i bawb a geisiont dy Deyrnas, a'th gyfiawnder, bob peth angenrheidiol iw cynhaliaeth corphorol: danfon i ni wrth ein hangenoctid, ni a attolygwn i ti, gyfryw dywydd a chafodydd cymedrol, mòdd a gallom dderbyn ffrwythau y ddaiar, i'n cwmfort ni, ac i'th urdduniant titheu, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Am Dywydd Teg.

HOll-alluog Arglwydd Dduw, yr hwn am bechod dyn a foddaist unwaith yr holl Fyd, oddieithr wyth-nyn o bobl, ac yn ol hynny o'th fawr drugaredd a addewaist na's destrywit fellu bŷth drachefn, yn ostyngedig, ni a attolygwn i ti, er i ni am ein hanwireddau haeddu pla o wlaw a dyfroedd.

etto

etto wrth ein gwîr edifeirwch, danfon i ni y cyfrŷw dywŷdd a hinon, fel a gallom dderbŷn ffrwŷthau y ddaiar mewn amſer dyladwŷ, a dyſcu trwŷ dy goſpedigaeth wellau ein bucheddau, ac am dy wareidd-der roddi i ti foliant a gogoniant, trwŷ Ieſu Grîſt ein Harglwŷdd. Amen.

Ar amſer Drudaniaeth a newyn.

O Dduw Tâd o'r Nêf, drwŷ ddawn pa un a diſcŷn y glaw, a mae y ddaiar yn ffrwŷthlawn, yr hilia anifeilaid, ac yr amlhâ'r pyſcod: edrŷch attolwg, ar adfŷd dy bobl, a chaniadha am y prinder ar drudaniaeth yr ŷm-ni yr awrhon yn ei ddioddef, yn gwbl gytan am ein anwiredd, iddo drwŷ dy drugarog ddaioni di, ymchwelŷd yn rhâd ac yn helaethrwŷdd, er cariad Ieſu Grîſt ein Harglwŷdd, i'r hwn gyda thydi, a'r yſprŷd glân, a bo anrhydedd a gogoniant, yn oes oeſoedd. Amen.

Neu hon.

O Dduw Drugarog Dâd, yr hwn yn amſer *Eliſeus* y Prophwŷd, a droaiſt yn ddiſymmwth y prinder a'r Drudaniaeth yn *Samaria* yn helaethrwŷdd a rhâd, cymmer drugaredd arnom, fel a bo i ni (y rhai am ein pechodau a boenir yr awrhon a'r cyffelŷb adfŷd) dderbŷn yr un fâth brydol gymmorth; Trwŷ dy nefol fendith, pâr gynnŷrch ar ffrwŷthau y ddaiar, a chaniadha fôd i ni ſŷ'n derbŷn dy haelionus lawnder, arferu yr unrhŷw i'th ogoniant di; i gymmorth eraill ſŷ'n dwŷn eiſieu, ac i'n diddanwch ein hunain, trwŷ Ieſu Grîſt ein Harglwŷdd. Amen.

Ar amſer Rhyfel, a therfyſcau.

HOll-Alluog Dduw, Brenin yr hôll Frenhinoedd, a phen llywiawdr pôb peth, yr hwn ni ddichon un creadur wrthladd ei nerth, i'r hwn a perthŷn o gyfiawnder goſpi pechaduriaid, a bôd yn drugarog wrth y rhai a fyddont wîr edifeiriol: Cadw a gwared nyni, yn oſtyngedig ni attolygwn i tî rhag dwŷlaw ein gelynnion, goſtwng eu balchder, gorchfyga eu drygioni, a gwradwŷdda eu bwriadau, mòdd y gallom yn arfog gan dy amddiffŷn di, fôd bŷth yn gadwedig rhag pôb perygl, i'th ogoneddu di yr hwn wŷt unig roddwr pôb buddugoliaeth a gor uchafiaeth, drwŷ haeddedigaethau dy un Mab Ieſu Grîſt ein Harglwŷdd. Amen.

Yn amſer pla cyffredin, neu glefyd.

HOll-alluog Dduw, yr hwn yn dy lîd yn yr anialwch a anfonaiſt blâ ar dy bobl dy hun, oblegid eu gwarſythni, a'u gwrth ryfel yn erbŷn *Moſes* ac *Aaron*, ac hefŷd yn amſer y Brenin *Dafŷdd* a laddaiſt a phlâ nodau, ddengmîl a thri.ugain mîl, ac yn man gan gofio dy drugaredd a faddeuaiſt i'r lleill: Trugarha wrthŷm wîr bechaduriaid, y rhai a darfu i ddirfawr haint a marwolaeth ymweled a ni, fel megis y prŷd hwnnw derbyniaiſt gymmod, ac a gorchymynnaiſt i'th Angel beidio a choſpi, fellu bôd yn awr yn wiw gennit dynnŷ oddiwrthŷm y blâ a'r gofudus haint ymma, trwŷ Ieſu Grîſt ein Harglwŷdd, Amen.

* *Yn wŷthnos y cŷd-coriau iw dywedŷd bob dŷdd, tros y rhaî a fyddant î dderbyn urddau cyſſegredîg.*

HOll-alluog Dduw, ein Tâd nefawl, yr hwn a brynaiſt i ti Eglwŷs gyffredinol trwŷ werthfawr waed dy anwŷl Fâb, Edrych yn ddarbodus ar yr unrhŷw; ac ar hŷn o amſer cyfarwŷdda a llyfodraetha feddyliau dy weiſion yr Eſcobion, a Bugeiliaid dy braidd, fel na ddodant ddwŷlo yn ebrwŷdd ar nêb, eithr bôd iddŷnt ddewis yn ffyddlon, ac yn ſynhwŷrol wŷr addas i waſanaethu yn ſanctaidd weinidogaeth dy Eglwŷs. A dyro dy Râs a'th fendith nefawl, i'r ſawl a urdder i bôb ſwŷddyddiaeth ſanctaiddlân, fel a bo iddŷnt trwŷ eu buchedd a'u hathrawiaeth oſod allan dy ogoniant, ac hyfforddio iechŷdwriaeth pawb ôll, trwŷ Ieſu Grîſt ein Harglwŷdd. Amen.

Neu hon.

HOll-alluog Dduw, rhoddwr pôb dawn daionus, yr hwn o'th Dduwiol ddarbodaeth a oſodaiſt amrŷwiol Raddau yn dy Eglwŷs, Ni attolygwn yn ufudd i ti, roddi dy Râs i'r ſawl ôll a alwer i bôb ſwŷdd a Gweinidogaeth yn yr unrhŷw; Ac fellu cyflawna hwŷnt a'th wîr athrawiaeth, a chynyſcaedda hwŷnt a dinlweidrwŷdd buchedd,

edd, fel a gwasanaethont yn ffyddlon ger dy fron, i ogoniant dy ddirfawr Enw, ac er llês i'th Eglwŷs sanctaidd, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

** Gweddi tros uchel Lŷs y Parliament, iw dywedŷd tra fônt yn eistedd*

O Dduw grasusaf, yn ufudd attolygwn i ti, megis tros y Deŷrnas hon yn gyffredinol, fellŷ yn enwedig tros yr uchel Lŷs Parliament yn gynnulledig yr awr hon, tan ein duwiolaf a'n grasusaf Arglwŷdd, Frenin; deilyngu o honot lyfodraethu a llwŷddo eu hôll ymgynghoriadau er derchafiad i'th ogoniant, er daioni i'th Eglwŷs, ac er diogelwch, anrhydedd a llwŷddiant i'n Harglwŷdd Frenin, a'i deŷrnasoedd: Trwŷ eu llafur hwŷ, fellŷ trefner a gwastadtâer pôb pêth ar y sail oreu a chadarnaf, fel a bo heddwch a Dedwŷddwch, Gwirionedd a Chyfiawnder, ffŷdd a Duwioldeb yn sefydlog, yn ein plîth trwŷ'r holl Genhedlaethau. Hŷn a phôb pêth arall anghenrhaid iddŷnt hwŷ, i ni, ac i'th Eglwŷs ôll, yr ŷm yn ostyngedig yn eu herfŷn yn Enw a chyfryngdod Iesu Grist ein Harglwŷdd, a'n Iachawdr bendigedig. Amen.

** Colect neu weddi tros bôb stât o ddynnion, iw harfer pan na bô bwŷnniedig dywedŷd y Letani.*

O Arglwŷdd, Creawdr a Cheidwad pôb dŷn, yn ostyngedig attolygwn i ti tros bôb stât a grâdd o ddynnion, ar fôd yn wiw gennit ysbysu iddŷnt dy ffŷrdd, dy iechŷdwriaeth i'r holl Genhedloedd. Yn bennaf erfynniwn arnat tros lwŷddiannus stât yr Eglwŷs Gatholic, fel gan gael ei harwain a'i llyfodraethu gan dy yspryd grasusol, a caffo pawb eu proffessu, ac yn eu galw eu hunain yn Gristionogion eu tywŷs arhŷd ffordd y gwirionedd, a chynnal y ffŷdd mewn undeb yspryd, rhwŷmŷn tangnheddŷf ac uniondeb buchedd. Yn ddiweddaf ni a orchymynwn i'th dâdawl ymgeledd y rhai ôll a gystuddir mewn un môdd, neu sŷdd yn gyfŷng arnŷnt mewn meddwl, corph, neu stât [** yn enwedig y sawl tros pa rai a dymunir ein gweddiau*] ryngu bôdd i ti eu diddanu, a'u cymmorth yn ôl angenrheidiau pôb un, gan roddi iddŷnt ammynedd dan eu dioddefiadau, a dedwŷddol ymwared o'u hôll gystuddiau. A hŷn a erfyniwn er mwŷn Iesu Grist. Amen.

** Hŷn a ddywedir pan ddymuno un weddiau y gynulleidfa.*

** Gweddi a ellir ei dywedŷd ar ôl pob un o'r rhai o'r blaen.*

O Dduw yr hwn a bia o naturiaeth a phriodoldeb, drugarhau yn wastad a maddeu, derbŷn ein hufudd weddiau, ac er ein bôd ni yn rhwŷm gan gaethiwed cadwŷnau ein pechodau, er hynnŷ dattoder ni gan dosturi dy drugaredd, er anrhydedd Iesu Grist ein cyfryngwr a'n dadleuwr. Amen.

DIOLCHIADAU.

Diolch cyffredinol.

HOll alluog Dduw, Tâd y trugareddau, yr ydŷm ni dy weision annheilwng yn rhoddi i ti ein diolch gostyngeiddiaf a ffyddlonaf am dy hôll ddaioni a'th Drugareddau i ni ac i bôb dŷn [** yn enwedig i'r rhai sŷ yr awr hon yn ewŷllysio offrymmu it eu moliannau, a u diolch am y tosturi a ryglŷddiast iddŷnt yn ddiweddar*] Ni a'th fendithiwn am ein Creadigaeth, am ein Cadwraeth, ac am holl fendithion y bywŷd hwn. Eithr uwchlaw pôb dim am dy anfeidrol gariad ym mhrynedigaeth y Bŷd, trwŷ ein Harglwŷdd Iesu Grist, am y moddion o Râs, ac am obaith Gogoniant. Ac ni attolygwn i ti roddi i ni y cyfrŷw ddwŷs ac iawn ymsynniad ar dy holl Drugareddau, fel a bo ein calonnau yn ddiffuant yn ddiolchgar, ac fel a mynegom dy foliant, nid a'n gwefusau yn unig, eithr yn ein bucheddau, trwŷ ymroddi i'th wasanaeth, a thrwŷ rodio ger dy fron mewn sancteiddrwŷdd ac uniondeb tros ein holl ddyddiau, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd; i'r hwn gyda thydi, a'r Yspryd glân bydded yr holl anrhydedd a'r gogoniant byth bythoedd. Amen.

** Dyweder hŷn pan fo un a weddiwŷd trosto yn deisŷf talu diolch.*

Am gael Glaw.

O Dduw ein Tâd nefol, yr hwn drwŷ dy rasol ragluniaeth, wŷt yn peri

i'r glaw cynnar a'r diweddar ddifcŷn ar y ddaiar, fel a gallo ddwŷn ffrwŷth er mwŷniant dŷn: yr ydŷm ni yn rhoi i ti oftyngedig ddiolch, fôd yn wiw gennit wrth ein dirfawr angenrhaid, ddanfon i ni o'r diwedd law hyfrŷd ar dy etifeddiaeth, a'i hireiddio pan oedd fŷch, i'n mawr ddiddanwch ni dy weifion anwiw, ac i ogoniant dy fanctaidd Enw, trwŷ dy drugareddau yn Iefu Grift ein Harglwŷdd. Amen.

Am dywydd teg.

O Arglwŷdd Dduw, yr hwn yn gyfiawn a'n daroftyngaift ni drwŷ dy ddiweddar blâ o anfeidrol wlaw a dyfroedd, ac yn dy Drugaredd a gymmhorthaift, ac a ddiddenaift ein heneidiau, drwŷ y tymmhoraidd a'r bendigedig gyfnewid ymma ar dywŷdd, Nyni a folianwn ac a ogoneddwn dy fanctaidd Enw am dy drugaredd hwn, ac a ddatcanwn bŷth dy drugareddau, o genhedlaeth i genhedlaeth, trwŷ Iefu Grift ein Harglwŷdd. Amen.

Am helaethrwydd.

O Drugarogcaf Dâd, yr hwn o'th raffon ddaioni a wrandewaift ddefofionol weddiau dy Eglwŷs, ac a droaift ein prinder ni a'n drudaniaeth yn rhâd ac yn helaethrwŷdd: yr ydŷm yn rhoi i ti oftyngedig ddiolch am dy ragorol haelioni hwnnw, ac yn attolwg i ti barhau dy garedigrwŷdd ymma tuagattom, fel a rhoddo ein tîr i ni ei ffrwŷthau toraethog, i'th ogoniant di, a'n diddanwch ninnau, trwŷ Iefu Grift ein Harglwŷdd. Amen.

Am heddwch, ac ymwared oddiwrth ein gelynnion.

HOll-Alluog Dduw, yr hwn wŷt gadarn dŵr ymddiffŷn i'th weifion, rhag wŷneb eu gelynnion; yr ydŷm ni yn rhoddi i ti foliant, a diolch am ein hymwared ni oddiwrth y mawr a'r amlwg beryglon oedd i'n hamgylchu; yr ydŷm ni yn cydnabod mai dy ddaioni di ŷw, na'n rhoddwŷd ni i fynu yn yfclyfaeth iddŷnt hwŷ, ac yn attolwg i ti yn waftadol barhau dy gyfryw drugareddau tuagattom, fel a gallo yr holl fŷd wŷbod mai tydi ŷw ein hachubwr, a'n cadarn waredwr ni, drwŷ Iefu Grift ein Harglwŷdd. Amen.

Am Tdfryd, neu adroddi heddwch cyffredinol gartref.

TRagywŷddol Dduw ein Tâd nefol, yr hwn yn unig wŷt yn gwneuthur i ddynnion fôd yn unfrŷd mewn tŷ, ac yn goftegu cynddeiriogrwŷdd y bobl afreolus, Ni a fendithiwn dy Enw fanctaidd, Deilyngu o honot lonyddu y cythryfwl terfyfcus a gyffrowŷd yn ddiweddar yn ein plith: Ac yn ufudd yr attolygwn i ti ganiadtau i bôb rhai o honom râs, i rodio o hŷn allan yn oftyngedig i'th orchymynion fanctaidd, a chan fŷw mewn buchedd ddiftaw, a heddychol ymhôb duwioldeb a goneftrwŷdd, i offrymmu yn ddibaid i ti ein haberth o foliant a diolchgarwch, am dy drugareddau hŷn tuagattom, trwŷ Iefu Grift ein Harglwŷdd. Amen.

Am ymwared oddiwrth bla y nodau, neu ryw glefyd arall.

O Arglwŷdd Dduw, yr hwn a'n harchollaift ni am ein pechodau, ac a'n difethaift am ein hanwireddau, drwŷ dy ddiweddar ymweliad gorthrwm ac ofnadwŷ; ac etto ynghanol dy farnedigaeth a gofiaift dy drugaredd, ac a achubaift ein heneidiau allan o fafn angeu: yr ydŷm ni yn offrwm i'th dadol ddaioni, ein hunain, ein heneidiau, a'n cŷrph, y rhai a waredaift di, i fôd yn aberth bŷwiol i ti, gan foliannu a mawrygu yn waftadol dy drugareddau ygnhanol yr Eglwŷs, trwŷ Iefu Grift ein Harglwŷdd. Amen.

Neu hyn.

YR Ydŷm ni yn oftyngedig yn cyfaddef ger dy fron di, O drugarogcaf Dâd, y gallafei yr holl gofpedigaethau a fygythir yn dy gyfraith, yn gyfiawn ddifcŷn arnom ni, o herwŷdd ein haml drofeddau, a chaledwch ein calonnau: Etto gan fôd yn wiw gennit o'th dynêr drugaredd, ar ein gwan a'n hanheilwng ymddaroftyngiad ni, efmwŷthau y blâ niweidiol, a'r hwn yn ddiweddar i'n cyftuddiwŷd, ac edfrŷd llêf gorfoledd ac iechŷdwriaeth yn ein cyfaneddau: yr ydŷm ni yn offrwm i'th dduwiol fawredd, aberth moliant a diolch, gan glodfori a mawrygu dy ogoneddus Enw, o herwŷdd dy ymgeledd a'th ragddarbodaeth drofom, drwŷ Iefu Grift ein Harglwŷdd. Amen.

Y COLECTAU, EPISTOLAU, A'R EFENGYLAU,

A arferir trwy'r flwyddyn.

* *Noda, am y Colect a appwyntir i bôb Sul, a Gwŷl a bo iddo Nôs wŷl; a dywedir ef ar y gwasanaeth Prydnhawnol ar y Nôs-wŷl.*

Y Sul cyntaf yn Adfent.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, dyro râd i ni i ymwrthod a gweithredoedd y tywyllwch, ac i wisgo arfau y goleuni, ynawr yn amser y fuchedd farwol hon, (prŷd a daeth dy Fâb Iesu Grist i ymweled a nyni mewn mawr ostyngeiddrwydd) fel a byddo i ni yn y dydd diweddaf, pan ddelo efe drachefn yn ei ogoneddus fawredd, i farnu bŷw a meirw, gyfodi i'r fuchedd anfarwol, trwyddo ef yr hwn sŷdd yn bŷw, ac yn teyrnasu gyda thi a'r Yspryd glân, yr awr hon ac yn dragywydd. Amen.

* *Y Colect hwn a ddywedir beunydd gyda'r colectau eraill yn Adfent hŷd Nôs Natalic.*

Yr Epistol. *Rhufeiniaid.* 13. 8.

NA fyddwch yn nylêd nêb o ddim, ond o garu bawb eu gilydd: canys yr hwn sŷdd yn caru arall, a gyflawnodd y Gyfraith. Canys hyn, Na odineba, Na lâdd, Na ladradta, Na ddŵg gam dystiolaeth, Na thrachwanta: ac od oes un gorchymmyn arall, i mae wedi ei gynnwys yn gryno yn yr ymadrodd hwn, Câr dy gymmydog fel di dy hun. Cariad ni wna ddrŵg iw gymmydog; am hynny cyflawnder y gyfraith ŷw cariad. A hyn, gan wŷbod yr amser, ei bôd hi weithian yn brŷd i ni i ddeffroi o gysgu: canys yr awr hon a mae ein iechydwriaeth ni yn nês na phan gredasom. Y nôs a gerddodd ymmhell, a'r dydd a nessaodd, am hynny bwriwn oddiwrthym weithredoedd y tywyllwch, a gwisgwn arfau y goleuni. Rhodiwn yn weddus, megis wrth liw dydd; nid mewn cyfeddach, a meddwdod; Nid mewn cŷd-orwedd, ac anlladrwydd; nid mewn cynnen a chenfigen: Eithr gwisgwch amdanoch yr Arglwydd Iesu Grist, ac na wnewch rag-ddarbod tros y cnawd, er mwyn cyflawni ei chwantau ef.

Yr Efengyl. S. *Matthew.* 21. 1

A Phan ddaethant yn gyfagos i Jerusalem, a'u dyfod hwy i Bethphage, i fynydd yr Olewydd, yna yr anfonodd yr Iesu ddau ddiscybl: Gan ddywedyd wrthynt, Ewch i'r pentref sŷdd ar eich cyfer, ac yn y man chwi a gewch assyn yn rhwym, ac ebol gyda hi: gollyngwch hwynt, a dygwch attafi. Ac os dywed nêb ddim wrthych, dywedwch, Y mae'n rhaid i'r Arglwydd wrthynt: ac yn y man efe a'u denfyn hwynt. A hyn ôll a wnaethwyd, fel a cyflawnid yr hyn a ddywedasid trwy'r Prophwyd, gan ddywedyd, Dywedwch i ferch Sion, Wele, dy Frenin yn dyfod i ti yn addfwyn, ac yn eistedd ar assyn, ac ebol llwdn assyn arferol a'r iau. Y discyblion a aethant, ac a wnaethant fel a gorchymynnasei'r Jesu iddynt. A hwy a ddygasant yr assyn a'r ebol: ac a ddodasant eu dillad arnynt, ac a'i gosodasant ef i eistedd ar hynny. A thyrfa ddirfawr a danasant eu dillad ar y ffordd: eraill a dorrasant gangau o'r gwydd, ac a'u tanasant ar hyd y ffordd. A'r tyrfeydd, y rhai oedd yn myned orblaen, a'r rhai oedd yn dyfod ar ôl, a lefasant, gan ddywedyd, Hosanna i fâb Dafydd, Bendigedig ŷw'r hwn sŷdd yn dyfod yn enw'r Arglwydd. Hosanna yn y goruchafion. Ac wedi ei ddyfod ef i mewn i Jerusalem, y ddinas ôll a gynhyrfodd, gan ddywedyd, pwy ŷw hwn? A'r tyrfeydd a ddywedasant, Hwn ŷw Jesu y Prophwyd o Nazareth yn Galilea. A'r Jesu a aeth i mewn i Deml Dduw, ac a daflodd allan bawb ar oedd yn gwerthu ac yn prynu yn y Deml: ac a ddymchwelodd i lawr fyrddau y newidwŷr arian, a chadeiriau y rhai oedd yn gwerthu colommennod; Ac a ddywedodd wrthynt, Scrifennwyd, Tŷ gweddi y gelwir fy nhŷ i; ond chwi a'i gwnaethoch yn ogof lladron.

Yr ail Sûl yn Adsent.

Y Colect.

YGwŷnfŷdedig Arglwŷdd, yr hwn a beraist yr holl Scrythŷr lân yn scrifennedig er mwŷn ein athrawiaeth, a'n haddŷsg ni: Caniadha fôd i ni yn y cyfrŷw fôdd ei gwrando, ei darllain, ei chwiliaw, a'i dyscu, ac o'n mewn ei mwŷnhau, fel a gallom trwŷ ammynedd a diddanwch dy gyssegredig air, gofleidio ac ymgynnal wrth fendigaid obaith y fuchedd dragywŷddol, yr hon a roddaist i ni, yn ein Iachawdr Iesu Grist. Amen.

Yr Epistol. Rhufeiniaid. 15. 4.

PA bethau bynnag a scrifennwŷd or blaen, er addŷsg i ni yr scrifennwŷd hwŷnt, fel trwŷ ammynedd a diddanwch yr Scrythyrau, a gallem gael gobaith. A Duw yr ammynedd a'r diddanwch, a roddo i chwi synnied yr un pêth tuagat eu gilŷdd yn ôl Crist Iesu: Fel a galloch yn un-frŷd, o un genau, ogoneddu Duw, a Thâd ein Harglwŷdd Iesu Grist. O herwŷdd pa ham, derbyniwch ei gilŷdd, megis ag a derbyniodd Crist ninnau i ogoniant Duw. Ac yr wŷf yn dywedŷd, wneuthur Iesu Grist yn weinidog i'r enwaediad, er mwŷn gwirionedd Duw, er mwŷn cadarnhau yr addewidion a wnaethwŷd i'r tadau. Ag fel a byddau i'r Cenhedloedd ogoneddu Duw am ei drugaredd, fel a mae yn scrifennedig; Am hŷn a cyffesaf i ti ymhlîth y Cenhedloedd, ac a canaf i'th Enw. A thrachefn i mae yn dywedŷd Ymlawenhewch Genhedloedd gyda'i bobl ef. A thrachefn, Molwch yr Arglwŷdd yr holl Genhedloedd, a chlodforwch ef yr holl bobloedd. A thrachefn i mae Esaias yn dywedŷd, Fe fŷdd gwreiddin Jesse, a'r hwn a gyfŷd i lyfodraethu y Cenhedloedd: ynddo ef a gobeithia y Cenhedloedd. A Duw'r gobaith a'ch cyflawno o bôb llawenŷdd a thangnedd ŷf gan gredu, fel a cynnyddoch mewn gobaith, trwŷ nerth yr Ysprŷd glân.

Yr Efengŷl. S. *Luc.* 21. 25.

A Bŷdd arwŷddion yn yr haul, a'r lleuad, a'r sér, ac ar y ddaiar ing cenhedloedd gan gyfing-gyngor; a'r môr a'r tonnau yn rhuo. A dynnion yn llewygu gan ofn, i disgwŷl am y pethau sŷ yn dyfod ar y ddaiar; oblegid nerthoedd y nefoedd a yscydwir. Ac yna a gwelant Fáb y dŷn yn dyfod mewn cwmmwl, gyda gallu a gogoniant mawr. A phan ddechreuo'r pethau hŷn ddyfod, edrychwch i fynu, a chodwch eich pennau: canŷs i mae eich ymwared yn nesau. Ac efe a ddywedodd ddameg iddŷnt, Edrychwch ar y ffigŷs bren, a'r holl brenniau; Pan ddeiliant hwŷ, weithian chwi a welwch, ac a wŷddoch o honoch eich hun, fôd yr hâf yn agos. Fellŷ chwithau, pan weloch y pethau hŷn yn digwŷdd, gwŷbyddwch fôd Teŷrnas Dduw yn agos. Yn wîr meddaf i chwi, nid â yr oes hon heibio, hŷdoni ddêl y cwbl i ben. Y nêf a'r ddaiar a ânt heibio, ond fy ngeiriau i nid ânt heibio ddim.

Y trydŷdd Sul yn Adsent.

Y Colect.

O Arglwŷdd Iesu Grîst, yr hwn ar dy ddyfodiod cyntaf a anfonaist dy gennadwr i barodtoi dy ffordd o'th flaen, Caniadha i weinidogion a goruchwilwŷr ddirgeledigaethau fellu i barodtoi ac arloesi dy ffordd gan droi calonnau y rhai anufuddi ddoethineb y cyfiawn, fel ar dy ail ddyfodiad i farnu'r Bŷd i'n caffer yn bobl gymmeradwŷ yn dy olwg di, yr hwn wŷt yn bŷw ac yn teŷrnasu gyda'r Tâd a'r Ysprŷd glân bŷth yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. 1 *Corin.* 4. 1.

FEllu cyfrifed dŷn nyni, megis gweinidogion i Grist, a goruchwŷl-wŷr ar ddirgeledigaethau Duw. Am ben hŷn, yr ydŷs yn disgwŷl mewn goruchwŷl-wŷr, gael un yn ffyddlon. Eithr gennifi bychan iawn ŷw fy marnu gennŷch chwi, neu gan farn dŷn: ac nid wŷf chwaith yn fy marnu fy hun, Canŷs ni wn i ddim arnaf fy hun; ond yn hŷn ni'm cyfiawnhawŷd, ond yr Arglwŷdd ŷw yr hwn sŷdd yn fy marnu. Am hynnŷ, na fernwch ddim cŷn yr amser, hŷdoni ddêlo yr Arglwŷdd, yr hwn a oleua ddirgelion y tywŷllwch, ac a eglura fwriadau y calonnau, ac yna a bŷdd y glód i bób un gan Dduw.

Yr

Yr Efengŷl. S. *Matthew.* 11. 2.

AC Joan, pan glybu yn y carchar weithredoedd Crist, wedi danfon dau o'i ddiscyblion, A ddywedodd wrtho, Ai dydi yw'r hwn sŷ'n dyfod, neu ai un arall yr ydŷm yn ei ddisgwŷl? A'r Jesu a attebodd, ac a ddywedodd wrthŷnt, Ewch, a mynegwch i Joan y pethau a glywch ac a welwch. I mae'r deillion yn gweled eil-waith, a'r cloffion yn rhodio, a'r cleifion gwahanol wedi eu glanhau, a'r byddariaid yn clywed: I mae y meirw yn cyfodi, a'r tlodion yn cael pregethu yr Efengŷl iddŷnt. A dedwŷdd yw'r hwn ni rwŷstrir ynofi. Ac a hwŷ yn myned ymaith, yr Jesu a ddechreuodd ddywedŷd wrth y bobloedd am Joan, Pa beth yr aethoch allan i'r anialwch i edrŷch am dano? Ai corsen yn yscwŷd gan wŷnt? Ond pa beth yr aethoch allan iw weled? Ai dŷn wedi ei wisco â dillad esmwŷth? Wele, y rhai sŷ yn gwisco dillad esmwŷth, mewn tai brenhinoedd a maent. Ond pa beth yr aethoch allan iw weled? Ai Prophwŷd? Ie meddaf i chwi, a mwŷ na Phrophwŷd. Canys hwn ydŷw efe am yr hwn yr scrifennwŷd, Wele, yr ydwŷfi yn anfon fy nghennad o flaen dy wŷneb, yr hwn a barodtoa dy ffordd o'th flaen.

Y Pedwaredd Sûl yn Adfent.

Y Colect.

DErcha Arglwŷdd, attolwg i ti dy gadernid, a thyred i'n plith, ac a mawr nerth cymmorth ni, fel gan fôd arnom, (O herwŷdd ein pechodau a'n hanwiredd) ddirfawr luddias a rhwŷstr i redeg yr yrfa a osodir o'n blaen, bydded i'th ddaionus Râd ti ein gwared ni yn ebrwŷdd trwŷ ddiwygiad dy Fâb a'n Harglwŷdd, i'r hwn gyda thi a'r Yspryd glân a byddo anrhydedd a gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol. Philipiaid 4. 4.

LLawenhewch yn yr Arglwŷdd yn wastadol: a thrachefn meddaf, llawenhewch. Bydded eich arafwch yn hyspŷs i bôb dŷn. I mae'r Arglwŷdd yn agos. Na ofelwch am ddim: Eithr ymhôb pêth mewn gweddi ac ymbil gyda diolchgarwch, gwneler eich deisyfiadau chwi yn hyspŷs ger bron Duw. A thangneddŷf Duw yr hwn sŷdd uwchlaw pôb deall, a geidw eich calonnau a'ch meddyliau yng-Hrist Iesu.

Yr Efengŷl. S. *Joan* 1. 19.

HOn ŷw tystiolaeth Joan, pan anfonodd yr Iddewon o Jerusalem Offeiriaid a Lefiaid, i ofŷn iddo, Pwŷ wŷt ti? Ac efe a gyffesodd, ac ni wadodd, a chonffesodd Nid myfi ŷw'r Crist. A hwŷ a ofŷnnasant iddo, Beth ynteu? Ai Elias wŷt ti? Yntef a ddywedodd, Nagê. Ai'r Prophwŷd wŷt ti? Ac efe a attebodd, Nagê. Yna a dywedasant wrtho, Pwŷ wŷt ti? Fel a rhoddom atteb i'r rhai a'n danfonodd. Bêth yr wŷt ti yn ei ddywedŷd amdanat dy hun. Ebŷr efe, Myfi ŷw llêf un yn gwaeddi yn y diffaethwch, uniawnwch ffordd yr Arglwŷdd; Fel a dywedodd Esay y Prophwŷd. A'r rhai a anfonesid, oedd o'r Phariseaid. A hwŷ a ofŷnnasant iddo, ac a ddywedasant wrtho, Paham gan hynnŷ yr wŷt ti yn bedyddio, onid ydwŷt ti na'r Crist, nac Elias, na'r Prophwŷd? Joan a attebodd iddŷnt, gan ddywedŷd, Myfi sŷ yn bedyddio a dwfr, ond i mae un yn sefŷll yn eich plith chwi, yr hwn nid adwaenoch chwi. Efe ŷw'r hwn sŷdd yn dyfod ar fy ôl i, yr hwn a aeth o'm blaen i: yr hwn nid ydwŷfi deilwng i ddatod carrei ei escid. Y pethau hŷn a wnaethwŷd yn Bethabara, y tu hwnt i'r Iorddonen, llê yr oedd Joan yn bedyddio.

Ganedigaeth ein Harglwŷdd, neu Ddŷdd Natalic Crist.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni dy unig anedig Fâb i gymerŷd ein hanian arno, iw eni ar gyfen i'r amser ymma o forwŷn bur: Caniadha i ni fôd wedi ein hadgenhedlu, a'n gwneuthur yn blant i ti trwŷ fabwŷs a rhâd, a pheunŷdd ein hadnewŷddu trwŷ dy lân Yspryd, trwŷ yr unrhŷw ein Harglwŷdd Iesu Grist, yr hwn sŷdd yn bŷw ac yn teŷrnasu gyda thi a'r unrhŷw Yspryd, bŷth yn un Duw yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epiſtol. Hebreaid. 1. 1.

DUw wedi iddo leſaru lawer gwaith, a llawer môdd gŷnt wrth y tadau, trwŷ y Prophwŷdi: yn y dyddiau diweddaf hŷn a leſarodd wrthŷm ni yn ei Fâb. Yr hwn a wnaeth efe yn etifedd pôb pêth, trwŷ'r hwn hefŷd a gwnaeth efe y bydoedd. Yr hwn ag efe yn ddiſclairdeb ei ogoniant ef, ac yn wir lun ei berſon ef, ac yn cynnal pôb pêth trwŷ air ei nerth, wedi puro ein pechodau ni trwŷddo ef ei hun, a eiſteddodd ar ddeheu law y mawredd, yn y goruchleoedd. Wedi ei wneuthur o hynnŷ yn well na'r Angelion, o gymmaint ac yr etifeddodd efe Enw mwŷ rhagorol na hwŷnt hwŷ. Canŷs wrth bwŷ o'r Angelion a dywedodd efe un amſer? Fy mâb ydwŷt ti myfi heddŷw a'th genhedlais di. A thrachefn, Myfi a fyddaf iddo ef yn Dâd, ac efe a fŷdd i mi yn Fâb. A thrachefn, pan ŷw yn dwŷn y cyntaf-anedig i'r Bŷd, i mae yn dywedŷd, Ac addoled holl Angelion Duw ef. Ac am yr Angelion i mae yn dywedŷd, yr hwn ſŷdd yn gwneuthur ei Angelion yn yſprydion, a'i weinidogion yn fflam dân. Ond wrth y Mâb, Dy orſeddfaingc di, O Dduw, ſŷdd yn oes oeſoedd: teŷrn-wialen uniondeb, ŷw teŷrn-wialen dy deŷrnas di. Ti a geraiſt gyfiawnder, ac a gaſeaiſt anwiredd, am hynnŷ i'th eneiniodd Duw, ſef dy Dduw di, ag olew gorfoledd tuhwnt i'th gyfeillion. Dydi yn y dechreuad, Arglwŷdd, a ſylfaenaiſt y ddaiar, a gwaith dy ddwŷlo di ŷw y nefoedd. Hwŷnt hwŷ a ddarfyddant, ond tydi ſŷdd yn parhau: A hwŷnt hwŷ oll fel dilledŷn a heneiddiant. Ac megis gwiſg a plygi di hwŷnt, a hwŷ a newidir: Ond tydi yr un ydwŷt, a'th flynyddoedd ni phallant.

Yr Efengŷl. S. *Joan.* 1. 1.

YN y dechreuad yr oedd y Gair, a'r Gair oedd gyda Duw, a Duw oedd y Gair. Hwn oedd yn y dechreuad gyda Duw. Trwŷddo ef a gwnaethwŷd pôb pêth; Ac hebddo ef ni wnaethwŷd dim a'r a wnaethwŷd. Ynddo ef yr oedd bywŷd, a'r bywŷd oedd oleuni dynnion. A'r goleuni ſŷdd yn llewŷrchu yn y tywŷllwch, a'r tywŷllwch nid oedd yn ei amgyffred. Yr ydoedd gŵr wedi ei anfon oddiwrth Dduw, a'i enw Joan. Hwn a ddaeth yn dyſtiolaeth, fel a tyſtiolaethei am y goleuni, fel a credei pawb trwŷddo ef. Nid efe oedd y goleuni, ond efe a anfoneſid fel a tyſtiolaethei am y goleuni. Hwn ydoedd y gwîr oleuni, yr hwn ſŷdd yn goleuo pôb dŷn a'r ſŷdd yn dyfod i'r Bŷd. Yn y Bŷd yr oedd efe, a'r Bŷd a wnaethwŷd trwŷddo ef; a'r Bŷd nid adnabu ef. At ei eiddo ei hun a daeth, a'r eiddo ei hun ni dderbŷniaſant ef. Ond cynnifer ac a'i derbŷniaſant ef, efe a roddes iddŷnt allu i fôd yn feibion i Dduw, ſef i'r ſawl a gredant yn ei enw ef. Y rhain ni aned o waed, nag o ewŷllŷs y cnawd, nag o ewŷllŷs gŵr, eithr o Dduw. A'r gair a wnaethwŷd yn gnawd, ac a drigodd yn ein plith ni, (ac ni a welſom ei ogoniant ef, gogoniant megis yr unig-anedig oddiwrth y Tâd) yn llawn grâs a gwirionedd.

Dŷdd gwŷl Sanct Stephen.

Y Colect.

CAniadha i ni O Arglwŷdd, yn ein holl ddioddefiadau ymma ar y ddaiar, o herwŷdd tyſtiolaeth i'th wirionedd di, edrŷch yn ddyfal tua'r nêf, a thrwŷ ffŷdd gael canfod y gogoniant a ddatcuddir, ac yn llawn o'r Yſprŷd glân, ddyſgu caru a bendithio ein herlidwŷr drwŷ eſampl dy gyn-Ferthŷr St. Stephen, yr hwn a weddiodd tros ei arteithwŷr arnat ti: O Ieſu wŷnfŷdedig, yr hwn wŷt yn ſefŷll ar Ddeheu law Duw i gymmorth y rhai oll ſŷdd yn dioddef er dy fwŷn di, ein hunig Cyfryngwr a'n Dadleuwr. Amen.

* *Yna a canlŷn y Colect o'r Natalic, yr hwn a ddywedir yn oeſtad hŷd uchel-wŷl Dŷdd Calan.*

Yn lle'r Epiſtol. Actau. 7. 55.

AC Stephen yn gyflawn o'r yſprŷd glân, a edrychodd yn ddyfal tua'r nêf, ac a welodd ogoniant Duw, a'r Ieſu yn ſefŷll ar ddeheulaw Dduw. Ac efe a ddywedodd; Wele, mi a welaf y nefoedd yn agored, a Mâb y dŷn yn eiſtedd ar ddeheu law Duw. Yna a gwaeddaſant a llêf uchel, ac a gaeaſant eu cluſtiau, ac a ruthraſant yn unfrŷd arno.

Ac

Ac a'i bwriasant allan o'r ddinas, ac a'i llabyddiasant, a'r tystion a ddodasant eu dillad wrth draed dyn ieuangc a elwid Saul. A hwy a labyddiasant Stephen, ac efe yn galw ar Dduw, ac yn dywedyd, Arglwydd Iesu derbyn fy yspryd. Ac efe a ostyngodd ar ei liniau, ac a lefodd a llef uchel, Arglwydd na ddôd y pechod hwn yn eu herbyn. Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a hunodd.

Yr Efengyl. S. *Matthew.* 23. 34.

WEle, yr ydwyf yn danfon attoch brophwydi, a doethion, ac Scrifenyddion: a rhai o honynt a leddwch, ac a groeshoeliwch, a rhai o honynt a ffrewyllwch yn eich Synagogau, ac a erlidiwch o dref i dref. Fel a dêlo arnoch chwi yr hôll waed cyfiawn a'r a ollyngwyd ar y ddaiar, o waed Abel gyfiawn, hyd waed Zacharias fab Barachias, yr hwn a laddasoch rhwng y Deml a'r allor. Yn wir meddaf i chwi, daw hyn ôll ar y genhedlaeth hon. Jerusalem, Jerusalem, yr hon wyt yn lladd y prophwydi, ac yn labyddio y rhai a ddanfonir attat, pa sawl gwaith a mynnaswn gasclu dy blant ynghyd, megis a cascl iar ei chywion tan ei hadenydd, ac ni's mynnech. Wele, yr ydys yn gadel eich ty i chwi yn anghyfannedd. Canys meddaf i chwi, Ni'm gwelwch yn ôl hyn, hydoni ddywedoch, Bendigedig yw yr hwn sydd yn dyfod yn enw yr Arglwydd.

Dydd gwyl. St. *Joan Efangylwr.*

Y Colect.

ARglwydd trugarog, ni a attolygwn i ti fwrw dy ddisclair belydr goleu ar y Eglwys, fel a bo iddi wedi ei goleuo gan athrawiaeth dy wynfydedig Apostol, ac Efangylwr Sanct Joan, allu rhodio felly yngoleuni dy wirionedd, fel a byddo iddi yn y diwedd ddyfod i oleuni bywyd tragywyddol trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 *Joan.* 1. 1.

YR hyn oedd o'r dechreuad, yr hyn a glywsom, yr hyn a welsom a'n llygaid, yr hyn a edrychasom arno, ac a deimlodd ein dwylo am air y bywyd. (Canys y bywyd a eglurhawyd, ac ni a'i gwelsom, ac ydym yn tystiolaethu, ac yn mynegi i chwi y bywyd tragywyddol, yr hwn oedd gyda'r Tâd, ac a eglurhawyd i ni.) Yr hyn a welsom ac a glywsom, yr ydym yn ei fynegi i chwi, fel a caffoch chwithau hefyd gymdeithas gyda ni: a'n cymdeithas ni yn wir sydd gyda'r Tâd, a chyda'i Fâb ef Iesu Grist. A'r pethau hyn yr ydym yn eu scrifennu attoch, fel a byddo eich llawenydd yn gyflawn. A hon yw'r gennadwri a glywsom ganddo ef, ac yr ydym yn ei hadrodd i chwi, mai goleuni yw Duw, ac nad oes ynddo ddim tywyllwch. Os dywedwn fôd i ni gymdeithas ag ef, a rhodio yn y tywyllwch, celwyddog ydym, ac nid ydym yn gwneuthur y gwirionedd. Eithr os rhodiwn yn y goleuni, megis a mae efe yn y goleuni, mae i ni gymdeithas a'u gilydd, a gwaed Iesu Grist ei Fâb ef, sydd yn ein glânhau ni oddiwrth bôb pechod. Os dywedwn nad oes ynom bechod, yr ydym yn ein twyllo ein hunain, a'r gwirionedd nid yw ynom. Os cyfaddefwn ein pechodau, ffyddlon yw efe, a chyfiawn, fel a maddeuo i ni ein pechodau, ac i'n glanhâo oddiwrth bôb anghyfiawnder. Os dywedwn na phechasom, yr ydym yn ei wneuthur ef yn gelwyddog, a'i air ef nid yw ynom.

Yr Efengyl. S. *Joan.* 21. 19.

YR Jesu a ddywedodd wrth Beter, canlyn fi. A Pheter a drôdd, ac a welodd y discybl (yr oedd yr Jesu yn ei garu) yn canlyn: yr hwn hefyd a bwysasei ar ei ddwyfron ef ar swpper, ac a ddywedasei, pwy, Arglwydd, yw yr hwn a'th fradycha di? Pan welodd Peter hwn, efe a ddywedodd wrth yr Jesu, Arglwydd, ond bêth a wna hwn? Yr Jesu a ddywedod wrtho, Os mynnaf iddo aros hydoni ddelwyf, bêth yw hynny i ti? canlyn di fy fi. Am hynny yr aeth y gair ymma allan ymhlith y brodyr, na fyddeu y discybl hwnnw farw: ac ni ddywedasei yr Jesu wrtho, na fyddei efe farw: ond, Os mynnaf iddo aros hydoni ddelwyf, bêth yw hynny i ti? Hwn yw'r discybl sydd yn tystiolaethu am y pethau hyn, ac a scrifennodd y pethau hyn: ac ni a wyddom fôd ei dystiolaeth ef yn wir. Ac i mae hefyd lawer o bethau eraill a wnaeth yr Iesu, y rhai pe d yscrifennid hwy bôb yn un ac un, nid wyf

yn

yn tybied a cynhwŷseu y Bŷd y llyfrau a yscrifennid.

Dŷdd gwŷl y Gwirioniaid.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn o enau plant bychain y rhai yn sugno, a beraist nerth, ac a wnaethost i blant aflafar dy ogoneddu trwŷ farw, Marweiddia, a llâdd bôb rhŷw anwiredd ynom; a nertha ni a'th Râs fel (trwŷ fuchedd ddiniweid a ffŷdd ddiyscog hŷd angeu) a gogoneddom dy enw bendigedig, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Am yr Epistol. Datcuddiad 14. 1.

AC mi a edrychais, ac wele Oen yn sefŷll ar fynŷdd Sion, a chydag ef bedair mil a saith-ugain mil, a chanthŷnt Enw ei Dâd ef yn yscrifennedig yn eu talcennau. Ac mi a glywais lêf o'r nêf, fel llêf dyfroedd lawer, ac fel llêf taran fawr: Ac mi a glywais lêf telŷnorion yn canu ar eu telynau. A hwŷ a ganasant megis caniad newŷdd ger bron yr orseddfaingc, a cher bron y pedwar anifail, a'r Henuriaid: ac ni allodd nêb ddyscu y gân, ond y pedair mîl a'r saith ugain mîl, y rhai a brynwŷd oddiar y ddaiar. Y rhai hŷn ŷw y rhai ni halogwŷd a gwragedd; canŷs gwŷryfon ydŷnt: y rhai hŷn ŷw y rhai sŷ'n dilŷn yr Oen, pa lê bynnag yr elo. y rhai hŷn a brynwŷd oddiwrth ddynnion, yn flaen-ffrwŷth i Dduw ac i'r Oen. Ac yn eu genau ni chaed twŷll: canŷs difai ydŷnt ger bron gorseddfaingc Duw.

Yr Efengŷl, S. Matthew 2. 13.

WEle Angel yr Arglwŷdd yn ymddangos i Joseph mewn breuddwŷd, gan ddywedŷd, Cyfod, cymmer y Mâb bychan a'i fam, a ffô i'r Aipht, a bŷdd yno hŷd oni ddywedwŷf i ti; Canŷs ceisio a wna Herod y mâb bychan, iw ddifetha ef. Ac ynteu pan gyfododd a gymmerth y mâb bychan a'i fam o hŷd nôs, ac a giliodd i'r Aipht. Ac a fu yno hŷd farwolaeth Herod, fel a cyflawnid yr hŷn a ddywedwŷd gan yr Arglwŷdd trwŷ'r prophwŷd, gan ddywedŷd, O'r Aipht a gelwais fy mâb. Yna Herod pan weleu ei siommi gan ŷ doethion, ffrommodd yn aruthr, ac a ddanfonodd ac laddodd yr holl fechgŷn oedd yn Bethlehem ac yn ei holl gyffiniau o ddwŷflwŷdd oed a than hynnŷ, wrth yr amser yr ymofŷnnasai efe yn fanwl a'r doethion. Yna a cyflawnwŷd yr hŷn a ddywedesid gan Jeremia prophwŷd, gan ddywedŷd. Llef a glybwŷd yn Rama, galar, a gwŷlofain, ac ochain mawr, Rachel yn wŷlo am ei phlant, ac ni fynnei ei chyssuro, am nad oeddŷnt.

Y Sul gwedi dŷdd Natalic Crist.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist i ni dy unig-anedig Fâb, i gymmerŷd ein hanian arno, iw eni ar gyfen i'r amser ymma o forwŷn bur: Caniadha i ni fôd wedi ein hadgenhedlu, a'n gwneuthur yn blant i ti trwŷ fabwŷs a rhâd, beunŷdd ein hadnewŷddu trwŷ dy lân Yspryd, trwŷ yr unrhŷw ein Harglwŷdd Jesu Grist, yr hwn sŷdd yn bŷw, ac yn teŷrnasu gyda thi a'r unrhŷw Yspryd, bŷth yn un Duw, yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol. Galatiaid 4. 1.

AHŷn yr wŷf yn ei ddywedŷd: dros gymmaint o amser ag a mae'r etifedd yn fachgen, nid oes dim rhagor rhyngddo a gwâs, er ei fôd yn Arglwŷdd ar y cwbl. Eithr y mae efe tan ymgeleddwŷr a llywodraethwŷr, hŷd yr amser a osodwŷd gan y tâd. Fellu ninnau hefŷd pan oeddŷm fechgŷn oeddŷm gaethion tan wŷddorion y Bŷd. Ond pan ddaeth cyflawnder yr amser, y danfonodd Duw ei Fâb, wedi ei wneuthur o wraig, wedi ei wneuthur tan y Ddeddf, fel a prynei y rhai oedd tan y Ddeddf. fel a derbyniem y mabwŷsiad. Ac o herwŷdd eich bôd yn feibion, yr anfonodd Duw Yspryd ei Fâb i'ch calonnau chwi yn llefain, Abba, Dâd. Fellu nid wŷt ti mwŷ yn wâs, ond yn Fâb ac os Mâb, etifedd hefŷd i Dduw trwŷ Grist.

Yr Efengŷl. S. Matthew 1. 18.

A Ganedigaeth yr Jesu Crist oedd fel hŷn: wedi dyweddio Mair ei fam e a Joseph, cŷn eu dyfod hwŷ ynghŷd, hi

a gafwŷd yn feichiog o'r Yspryd glân. A Joseph ei gŵr hi, gan ei fôd yn gyfiawn, ac heb chwennych ei gwneuthur hi yn siampl, a ewyllysiodd i rhoi hi ymmaith yn ddirgel. Ac efe yn meddwl y pethau hyn, wele, angel yr Arglwŷdd a ymddangôsodd iddo mewn breuddwŷd, gan ddywedŷd, Joseph mâb Dafŷdd, nag ofna gymmerŷd Mair dy wraig, oblegid yr hŷn a genhedlwŷd ynddi, sŷdd o'r Yspryd glân. A hi a escor ar fâb, a thi a elwi ei enw ef Iesu, oblegid efe a wared ei bobl oddiwrth eu pechodau. A hŷn ôll a wnaethwŷd fel a cyflawnid yr hŷn a ddywedwŷd gan yr Arglwŷdd trwŷ'r prophwŷd gan ddywedŷd, Wele, Morwŷn a fŷdd feichiog, ac a escor ar Fab, a hwŷ a alwant ei enw ef Emmanuel, (yr hŷn o'i gyfieithu ŷw Duw gyda ni.) A Joseph pan ddeffroes o gŵsc, a wnaeth megis a gorchymmŷnasei Angel yr Arglwŷdd iddo, ac a gymmerodd ei wraig, Ac nid adnabu efe hi hŷdoni escorodd hi ar ei Mâb cyntaf-anedig, a galwodd ei enw ef Jesu.

Dŷdd Enwaediad Crist.

Yr Colect.

HOll-alluog Dduw yr hwn a wnaethost i'th wŷnfŷdedig Fâb ddei bŷn enwaediad, a bôd yn ufudd i'r Ddeddf er mwŷn Dŷn: Caniadha i ni iawn enwaediad yr Yspryd, fel a bo i'n calonnau, a'n hôll aelodau (wedi eu marwolaethu oddiwrth fydol a chnawdol anwŷdau) allu ymhôb rhŷw beth ufuddhau i'th wŷnfŷdedig ewyllys, trwŷ'r unrhŷw dy Fâb Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Yr Epistol. Rhufeiniaid. 4. 8.

DEdwŷdd ŷw y gŵr nid ŷw yr Arglwŷdd yn cyfrif pechod iddo. A ddaeth y dedwŷddwch hwn (gan hynnŷ) ar yr Enwaediad yn unig, ynteu ar y Dienwaediad hefŷd? Canŷs yr ydŷm yn dywedŷd ddarfod cyfrif ffŷdd i Abraham yn gyfiawnder. Pa fôdd gan hynnŷ a cyfrifwŷd hi? Ai pan oedd yn yr Enwaediad, ynteu yn y dienwaediad? Nid yn yr Enwaediad, ond yn y dienwaediad. Ac efe a gymmerth arwŷdd yr Enwaediad yn sêl cyfiawnder y ffŷdd, yr hon oedd ganddo yn y dienwaediad, fel a byddeu efe yn dâd pawb a gredent yn y dienwaediad, fel a cyfrifid cyfiawnder iddŷnt hwŷthau hefŷd. Ac yn dâd yr Enwaediad, nid i'r rhai o'r Enwaediad yn unig, onid i'r sawl hefŷd a gerddant lwŷbrau ffŷdd Abraham ein tâd ni, yr hon oedd ganddo yn y dienwaediad. Canŷs nid trwŷ y Ddeddf a daeth yr addewid i Abraham, neu iw hâd, a byddei ef yn etifedd y Bŷd, eithr trwŷ gyfiawnder ffŷdd. Canŷs os y rhai sŷdd o'r Ddeddf ŷw'r etifeddion, gwnaed ffŷdd yn ofer, a'r addewid yn ddirŷm.

Yr Efengyl. S. Luc. 2. 15.

A Bu, pan aeth yr Angelion ymaith oddiwrthŷnt i'r nêf, y bugeiliaid hwŷthau a ddywedasant wrth eu gilŷdd, Awn hŷd Bethlehem, a gwelwn y peth hŷn a wnaethwŷd, yr hwn a yspysodd yr Arglwŷdd i ni. A hwŷ a ddaethant ar frŷs, ac a gawsant Fair a Joseph, a'r dŷn bâch yn gorwedd yn y preseb. A phan welsant, hwŷ a gyhoeddasant y gair a ddywedesid wrthŷnt am y bachgen hwn. A phawb ar a'u clywsant, a ryfeddasant am y pethau a ddywedaseu y bugeiliaid wrthŷnt. Eithr Mair a gadwodd y pethau hŷn oll, gan eu hystyrried yn ei chalon. A'r bugeiliaid a ddychwelasant, gan ogoneddu a moliannu Duw, am yr hôll bethau a glywsent ac a welsent, fel a dywedesid wrthŷnt. A phan gyflawnwŷd wŷth niwrnod i enwaedu ar y dŷn bâch, galwŷd ei enw ef Iesu, yr hwn a henwasid gan yr Angel, cŷn ei ymddwŷn ef yn y grôth.

** Yr un Colect, Epistol, ac Efengyl, a gaiff wasanaethu bôb dŷdd ar ol hŷn hŷd yr Ystwŷll.*

Dŷdd gwŷl Ystwŷll, neu'r Seren-wŷl, sef ymddangosiad Crist i'r Cenhedloedd.

Colect.

DUw yr hwn drwŷ dywŷsogaeth Seren a ddangosaist dy unig-anedig Fâb i'r Cenhedloedd. Caniadha yn drugarog i ni y rhai ydŷm i'th adnabod yrawron drwŷ ffŷdd, allu yn ôl y fuchedd hon gael mwŷniant

dy ogoneddus Dduwdod, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Yr Epistol. Ephesiaid 3. 1.

ER mwŷn hŷn myfi Paul, carcharwr Jesu Grist trosoch chwi y Cenhedloedd. Os clywsoch am orchwiliaeth grâs Duw, yr hon a roddwŷd i mi tuagattoch chwi. Mai trwŷ ddatcuddiad yr yspysodd efe i mi y dirgelwch, (megis yr scrifennais o'r blaen ar ychydig eiriau. Wrth yr hŷn a gellwch, pan ddarllennoch, wŷbod fy neall i yn nirgelwch Crist.) Yr hwn yn oesoedd eraill nid eglurwŷd i feibion dynnion, fel a mae yr awrhon wedi ei ddatcuddio iw sanctaidd Apostolion a'i Brophwŷdi, trwŷ'r Ysprŷd, a byddai y cenhedloedd yn gŷd-etifeddion, ac yn gŷd-gorph, ac yn gŷd-gyfranogion o'i addewid ef yng-Hrist, trwŷ'r Efengŷl. I'r hon i'm gwnaed i yn weinidog, yn ôl rhôdd grâs Duw, yr hwn a roddwŷd i mi, yn ôl grymmus weithrediad ei allu ef. I mi y llai na'r lleiaf o'r hôll Sainct a rhoddwŷd y grâs hwn, i efangylu ymŷsg y Cenhedloedd, anchwiliadwŷ olud Crist. Ac i egluro i bawb bêth ŷw cymdeithas y dirgelwch, yr hwn oedd guddiedig o ddechreuad y Bŷd yn Nuw, yr hwn a greawdd bôb peth trwŷ Jesu Grist. Fel a byddei yr awrhon yn hyspŷs i'r tywŷsogaethau, ac i'r awdurdodau, yn y nefolaidd leoedd, trwŷ'r Eglwŷs, fawr amrŷw ddoethineb Duw. Yn ôl yr arfaeth dragywŷddol, yr hon a wnaeth efe yng-Hrist Jesu ein Harglwŷdd ni. Yn yr hwn a mae i ni hyfdra, a dyfodfa mewn hyder, trwŷ ei ffŷdd ef.

Yr Efengŷl. S. *Matthew.* 2. 1.

AC wedi geni yr Jesu ym-Methlehem Judea, yn nyddiau Herod frenin, wele, doethion a ddaethant o'r dwŷrain i Jerusalem. Gan ddywedŷd, pa lê y mae'r hwn a anwŷd yn Frenin ir Iddewon? Canŷs gwelsom ei seren ef yn y dwŷrain, a daethom iw addoli ef. Ond pan glybu Herod frenin, efe a gyffrowŷd, a holl Jerusalem gydag ef. A chwedi dwŷn ynghŷd yr holl Archoffeiriaid, ac scrifennyddion y bobl, efe a ymofynnodd a hwŷnt pa le a ganesid Crist. A hwŷ a ddywedasant wrtho, ym-Methlehem Judea, canŷs fellu'r scrifennwŷd trwŷ'r prophwŷd. A thitheu Bethlehem tîr Juda, nid lleiaf wŷt ymhlîth tywŷsogion Juda, canys o honot ti a daw tywŷsog, yr hwn a fugeilia fy mhobl Israel. Yna Herod wedi galw y doethion yn ddirgel, a'u holodd hwŷnt yn fanwl am yr amser yr ymddangosasei y seren. Ac wedi eu danfon hwŷ i Bethlehem, efe a ddywedodd, ewch, ac ymofynnwch yn fanwl am y mâb bychan, a phan gaffoch ef, mynegwch i mi, fel a gallwŷf finneu ddyfod, a'i addoli ef. Hwŷthau wedi clywed y Brenin a aethant, ac wele y seren a welsent yn y dwŷrain, a aeth o'u blaen hwŷ hŷdoni ddaeth hi a sefŷll goruwch y lle yr oedd y mâb bychan. A phan welsant y seren, llawenhasant a llawenŷdd mawr dros ben A phan ddaethant i'r tŷ, hwŷ a welsant y mâb bychan gyda Mair ei fâm, a hwŷ a syrthiasant i lawr, ac a'i haddolasant ef: Ac wedi egorŷd eu trysorau, a offrymmasant iddo anrhegion; aur, a thus, a myrrh. Ac wedi eu rhybuddio hwŷ gan Dduw trwŷ freuddwŷd, na ddychwelent at Herod, hwŷ a aethant drachefn iw gwlad rhŷd ffordd arall.

Y Sûl cyntaf gwedi'r Ystwyll.

Y *Colect.*

ARglwŷdd, nyni a attolygwn i ti dderbŷn yn drugarog weddiau dy bobl sŷdd yn galw arnat: a chaniadha iddŷnt ddeall a gwŷbod yr hŷn a ddylent ei wneuthur, a chael hefŷd râd a gallu yn ffyddlon i wneuthur yr unrhŷw, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Yr Epistol. Rhufeiniaid. 12. 1.

AM hynnŷ yr wŷf yn attolwg i chwi, frodŷr, er trugareddau Duw, roddi o honoch eich cŷrph yn aberth bŷw, sanctaidd, cymmeradwŷ gan Dduw: yr hŷn ŷw eich rhesymmol wasanaeth chwi. Ac na chŷdymffurfiwch a'r Bŷd hwn, eithr ymnewidwch trwŷ annewŷddiad eich meddwl, fel a profoch beth ŷw daionus a chymmeradwŷ, a pherffaith ewŷllŷs Duw. Canŷs yr wŷf yn dywedŷd, trwŷ'r grâs a roddwŷd i mi, wrth bôb un sŷdd yn eich plîth, na byddo i neb uchel-synnied yn amgen nag a dylid synnied,

eithr

eithr synnied i sobrwydd, fel a rhannodd Duw i bôb un fesur ffŷdd. Canys megis a mae gennym aelodau lawer mewn un corph, ac nad oes gan yr holl aelodau mo'r un swydd. Fellu ninnau, a ni yn llawer, ydym un corph yng-Hrist, a phôb un yn aelodau iw gilydd.

Yr Efengyl. Luc. 2. 41.

RHieni yr Iesu a aent i Jerusalem bôb blwyddyn, ar ŵyl y Pasc. A phan oedd efe yn ddeuddeg-mlwydd oed, hwynt hwy a aethant i fynu i Jerusalem, yn ôl defod yr ŵyl. Ac wedi gorphen y dyddiau, a hwy yn dychwelyd, arhosodd y bachgen Iesu yn Jerusalem, ac ni wyddai Joseph a'i fam ef. Eithr gan dybied ei fôd ef yn y fintai, hwy a aethant daith diwrnod ac a'i ceisiasant ymhlith eu cenhedl a'u cyd-nabod. A chwedi na chawsant ef, hwy a ddychwelasant i Jerusalem, gan ei geisio ef. A bu, yn ôl tridiau, gael o honynt hwy ef yn y Deml, yn eistedd ynghanol y Doctoriaid, yn gwrando arnynt, ac yn eu holi hwynt. A synnu a wnaeth pawb ar a'i clywsant ef, o herwydd ei ddeall ef, a'i attebion. A phan welsant ef, bu aruthr ganddynt: a'i fam a ddywedodd wrtho, Fy mâb, pa ham a gwnaethost fellu i ni? Wele, dy dâd a minneu yn ofudus a'th gelsiasom di. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa ham a ceisiech fi? Oni wyddech fod yn rhaid i mi fôd ynghylch y pethau a berthyn i'm Tâd? A hwy ni ddeallasant y gair a ddywedasei efe wrthynt. Ac efe a aeth i wared gyda hwynt, ac a ddaeth i Nazareth, ac a fu ostyngedig iddynt. A'i fam ef a gadwodd yr holl eiriau hyn yn ei chalon. A'r Jesu a gynnyddodd mewn doethineb, a chorpholaeth, a ffafor gyda Duw a dynnion.

Yr ail Sûl gwedi'r Ystwyll.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, yr hwn wyt yn llyfodraethu pôb peth yn nêf a'r ddaiar, clyw yn drugarog eirchion dy bobl, A chaniadha i ni dy dangneddyf holl ddyddiau ein bywyd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rhufeiniaid 12. 6.

GAn fôd i ni amryw ddonniau, yn ôl y grâs a roddwyd i ni, pa un bynnag ai prophwydoliaeth, prophwydwn yn ôl cyssondeb y ffydd. Ai gweinidogaeth, byddwn ddyfal yn y weinidogaeth; neu'r hwn sydd yn athrawiaethu, yn yr athrawiaeth. Neu'r hwn sydd yn cynghori, yn y cyngor; yr hwn sydd yn cyfrannu, gwnaed mewn symlrwydd: yr hwn sydd yn llywodraethu, mewn diwydrwydd; yr hwn sydd yn trugarhau, mewn llawenydd. Bydded cariad yn ddiragrith, casséwch y drwg, a glynwch wrth y dâ. Mewn cariad brawdol byddwch garedig iw gilydd, yn rhoddi parch yn blaenori eu gilydd. Nid yn ddiog mewn diwydrwydd, yn wresog yn yr Yspryd, yn gwasanaethu yr Arglwydd. Yn llawen mewn gobaith, yn ddioddefgar mewn cystudd, yn dyfal barhau mewn gweddi. Yn cyfrannu i gyfreidiau'r Sainct, ac yn dilyn lletteugarwch. Bendithiwch y rhai sydd yn eich ymlid: bendithiwch, ac na felldithiwch. Byddwch lawen gyda'r rhai sydd lawen, ac wylwch gyda'r rhai sy'n wylo. Byddwch yn un-fryd a'u gilydd: heb roi eich meddwl ar uchel bethau, eithr yn gydostyngedig a'r rhai isel-radd.

Yr Efengyl. S. Joan 2. 1.

A'R trydydd dydd yr oedd priodas yn Cana Galilea: a mam yr Jesu oedd yno. A galwyd yr Jesu hefyd a'i ddiscyblion i'r briodas. A phan ballodd y gwîn, mam yr Jesu a ddywedodd wrtho ef, Nid oes ganddynt mo'r gwîn. Jesu a ddywedodd wrthi, Beth sydd i mi a wnelwyf a thi wraig? ni ddaeth fy awr i etto. Ei fam ef a ddywedodd wrth y gwasanaeth-wyr, Beth bynnag a ddywedo efe wrthych, gwnewch. Ac yr oedd yno chwech o ddyfr-lestri meini, wedi eu gosod, yn ôl defod puredigaeth yr Iddewon, y rhai a ddalient bôb un ddau ffircyn neu dri. Jesu a ddywedodd wrthynt, Llennwch y dyfr-lestri o ddwfr. A hwy a'u llanwasant hyd yr ymyl. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Gollyngwch yn awr, a dygwch at lyfodraethwr y wlêdd. A hwy a ddygasant. A phan brofodd llywodraethwr y wlêdd y dwfr a wnaethid yn wîn, (ac ni wyddei o ba lé yr

 ydoedd

ydoedd, eithr y gwasanaethwŷr, yr rhai a ollyngasent y dwfr, a wyddent) llyfodraethwr y wlêdd a alwodd ar y priod-fâb. Ac a ddywedodd wrtho, Pôb dŷn a esŷd y gwin dâ yn gyntaf, ac wedi iddŷnt yfed yn ddâ, gesŷd yna un a fo gwaeth: titheu a gedwaist y gwin dâ hŷd yr awr hon. Hŷn o ddechreu gwrthiau a wnaeth yr Jesu yn Cana Galilea, ac a eglurodd ei ogoniant, a'i ddiscyblion a gredasant ynddo.

Y trydŷdd Sûl gwedi'r Ystwŷll.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywŷddol Dduw, edrŷch yn drugarog ar ein gwendid; ac ar ein holl beryglon, a'n hanghenion, estŷn dy ddeheulaw i'n cymmorth, ac i'n hamddiffŷn, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Yr Epistol. Rhufeiniaid 12. 16.

NA fyddwch ddoethion yn eich tŷb eich hunain. Na thelwch i nêb ddrwg am ddrwg. Darperwch bethau gonest yngolwg pôb dŷn. Os ŷw bossibl, (hŷd y mae ynoch chwi) byddwch heddychlawn a phôb dŷn. Nag ymddiêlwch, rai anwŷl, onid rhoddwch lê i ddigofaint: canŷs i mae yn scrifennedig, I mi a mae dial, myfi a dalaf mêdd yr Arglwŷdd. Am hynnŷ os dy elŷn a newŷna, portha ef: os sycheda, dyro iddo ddiod, canŷs wrth wneuthur hŷn, ti a bentyrri farwor tanllŷd am ei ben ef. Na orchfyger di gan ddrygioni, eithr gorchfyga di ddrygioni trwŷ ddaioni.

Yr Efengŷl. S. Matthew 8. 1.

GWedi dyfod yr Jesu i wared o'r mynŷdd, tyrfeŷdd lawer a'i canlŷnasant ef. Ac wele, un gwahan-glwŷfŷs a ddaeth, ac a'i haddolodd ef, gan ddywedŷd, Arglwŷdd, os mynni, di a elli fy nglanhau i. A'r Jesu a estynnodd ei law, ac a gyffyrddodd ag ef, gan ddywedŷd, Gwnaf, glanhâer di. Ac yn y fan ei wahan-glwŷf ef a lanhawŷd. A dywedodd yr Jesu wrtho, Gwêl na ddywedŷch wrth nêb: eithr dôs, dangos dy hun i'r offeiriad, ac offrymma y rhôdd a orchymynnodd Moses, er tystiolaeth iddŷnt. Ac wedi dyfod yr Iesu i mewn i Capernaum, daeth atto ganwriad, gan ddeisyfu arno. A dywedŷd, Arglwŷdd, i mae fy ngwâs yn gorwedd gartref yn glâf o'r parlŷs, ac mewn poen ddirfawr. A'r Iesu a ddywedodd wrtho, Mi a ddeuaf, ac a'i hiachâ ef. A'r canwriad a attebodd, ac a ddywedodd, Arglwŷdd nid ydwŷfi deilwng i ddyfod o honot tan fy nghronglwŷd: eithr yn unig dywed y gair, a'm gwâs a iacheir. Canŷs dŷn ydwŷf finneu tan awdurdod, a chennif filwŷr tanaf: a dywedaf wrth hwn, cerdd, ac efe a â: ac wrth arall, Tyred, ac efe a ddaw; ac wrth fy ngwâs Gwna hŷn, ac efe a'i gwnâ. A'r Jesu pan glybu a ryfeddodd, ac a ddywedodd wrth y rhai oedd yn canlŷn, Yn wîr meddaf i chwi, ni chefais gymmaint ffŷdd, na ddo yn yr Israel. Ac yr ydwŷf yn dywedŷd i chwi, a daw llawer o'r dwŷrain a'r gorllewin, ac a eisteddant gydag Abraham, ac Isaac, a Jacob, yn nheŷrnas nefoedd. Ond plant y deŷrnas a deflir i'r tywŷllwch eithaf: yno a bŷdd gwŷlofain a rhingcian dannedd. A dywedodd yr Jesu wrth y canwriad, dôs ymaith, ac megis credaist bydded i ti. A'i wâs a iachawŷd yn yr awr honno.

Y pedwaredd Sûl gwedi'r Ystwŷll.

Y Colect.

DUw, yr hwn a wŷddost ein bôd ni wedi ein gosod mewn cymmaint a chynnifer o beryglon, ac nas gallwn o herwŷdd gwendid dynol, sefŷll bôb amser yn unlawn: caniadha i ni y cyfrŷw, dy nerth a'th nodded i'n cymmorth ymhôb perŷgl, ac i'n harwain trwŷ bôb profedigaeth, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Yr Epistol. Rhufeiniaid 13. 1.

YMddarostynged pôb enaid i'r awdurdodau goruchel, canŷs nid oes awdurdod onid oddiwrth Dduw: a'r awdurdodau sŷdd, gan Dduw a maent wedi eu hordeinio. Am hynnŷ, pwŷ bynnag sŷdd yn ymosod yn erbŷn yr awdurdod, sŷdd yn gwrthwŷnebu ordinhâd Duw: a'r rhai a wrthwŷnebant, a dderbŷniant, farnedigaeth iddŷnt eu hunain. Canŷs Tywŷsogion nid ydŷnt ofnadwŷ i weithredoedd dâ, eithr i rhai drwg. A fynni di nad ofnech yr awdurdod? gwna'r hŷn sŷdd ddâ; a thi a gai glôd ganddo. Canŷs

gweinidog

gweinidog Duw ydŷw ef i ti er daioni: eithr os gwnei ddrŵg, ofna, canŷs nid ŷw efe yn dwŷn y cleddŷf yn ofer. Oblegid gweinidog Duw ŷw efe, dialudd llîd i'r hwn ſŷdd yn gwneuthur drŵg. O herwŷdd pa ham, angenrhaid ŷw ymddaroſtwng, nid yn unig o herwŷdd llîd, eithr o herwŷdd cydwŷbod hefŷd. Canŷs am hŷn yr ydŷch yn talu teŷrnged hefŷd, oblegid Gwaſanaeth-wŷr Duw ydŷnt hwŷ yn gwilied ar hŷn ymma. Telwch gan hynnŷ i bawb eu dyledion, teŷrnged i'r hwn a mae teŷrnged yn ddyledus, toll i'r hwn a mae toll; ofn ir' hwn a mae ofn; parch i'r hwn a mae parch yn ddyledus.

Yr Efengŷl. S. *Matthew.* 8. 23.

AC wedi iddo fyned i'r llong, ei ddiſcyblion a'i canlŷnaſant ef. Ac wele, bu cynnwrf mawr yn y môr, hŷdoni chuddwŷd y llong gan y tonnau: eithr efe oedd yn cyſgu. A'i ddiſcyblion a ddaethant atto, ac a'i deffroeſant, gan ddywedŷd, Arglwŷdd cadw ni, darfu amdanom. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Pa ham yr ydŷch yn ofnus, o chwi o ychydig ffŷdd? Yna a cododd efe, ac a ceryddodd y gwŷntoedd a'r môr; a bu dawelwch mawr. A'r dynnion a ryfeddaſant, gan ddywedŷd, Pa rŷw un ŷw hwn, gan fôd y gwŷntoedd hefŷd a'r môr yn ufuddhau iddo? Ac wedi ei ddyfod ef i'r lan arall, i wlâd y Gergeſiaid, dau ddieflig a gyfarfuant ag ef, y rhai a ddeuent o'r beddau, yn dra ffyrnig, fel na allai nêb fŷned y ffordd honno. Ac wele, hwŷ a lefaſant, gan ddywedŷd, Ieſu fâb Duw, beth ſŷdd i ni a wnelom a thi? a ddaethoſt di ymma i'n poeni ni cŷn yr amſer. Ac yr oedd ymhell oddiwrthŷnt genfaint o lawer o fôch yn pori. A'r cythreuliaid a ddeiſyfiaſant arno, gan ddywedŷd, Os bwrri ni allan, caniadha i ni fyned ymaith, i'r genfaint fôch. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Ewch. A hwŷ wedi myned allan, a aethant i'r genfaint fôch, ac wele, yr holl genfaint fôch a ruthrodd tros y dibŷn i'r môr, ac a fuant feirw yn y dyfroedd. A'r mochiaid a ffoeſant: ac wedi eu dyfod hwŷ i'r ddinas, hwŷ a fynegaſant bôb peth, a pha beth a ddarfuaſei i'r rhai dieflig. Ac wele, yr holl ddinas a ddaeth allan i gyfarfod a'r Jeſu: a phan ei gwelſant, attolygaſant iddo ymadel o'u cyffiniau hwŷnt.

Y pummed Sûl gwedi'r Yſtwŷll.

Y Colect.

ARglwŷdd, ni a attolygwn i ti gadw dy Eglwŷs a'th deulu yn waſtad yn dy wir grefŷdd, fel a gallont hwŷ ôll y ſawl ſŷdd yn ymgynnal yn unig wrth obaith dy nefol râd, bŷth gael nawdd dy ddiogel amddiffŷn, trwŷ Jeſu Griſt ein Harglwŷdd. Amen.

Yr Epiſtol. Coloſiaid 3. 12.

MEgis etholedigion Duw, ſanctaidd ac anwŷl, gwiſgwch amdanoch ymyſcaroedd trugareddau, cymmwŷnaſgarwch, goſtyngeiddrwŷdd, addfwŷnder, ymaros. Gan gŷd-ddwŷn a'u gilŷdd, a maddeu iw gilŷdd, os bŷdd gan nêb gwerŷl yn erbŷn nêb: megis ac a maddeuodd Criſt i chwi, fellu gwnewch chwithau. Ac am ben hŷn oll gwiſgwch gariad, yr hwn ŷw rhwŷmŷn perffeithrwŷdd. A llywodraethed tangneddŷf Dduw yn eich calonnau, i'r hwn hefŷd i'ch galwŷd yn un corph: a byddwch ddiolchgar. Preſwŷlied gair Criſt ynoch yn helaeth, ymhôb doethineb: gan ddyſcu, a rhybuddio bawb eu gilŷdd, mewn Pſalmau, a hymnau, ac odlau yſprydol, gan ganu trwŷ râs yn ein calonnau i'r Arglwŷdd. A pha beth bynnag a wneloch, ar air neu ar weithred, gwnewch bôb peth yn Enw'r Arglwŷdd Ieſu, gan ddiolch i Dduw, a'r Tâd Trwŷddo ef.

Yr Efengŷl, S. *Matthew* 13. 24.

TEŷrnas nefoedd ſŷdd gyffelŷb i ddŷn a hauodd hâd dâ yn ei faes. A thra yr oedd y dynnion yn cyſgu, daeth ei elŷn ef, ac a hauodd efrau ymhlith y gwenith, ac a aeth ymaith. Ac wedi i'r eginŷn dyfu a dwŷn ffrwŷth, yna'r ymddangoſodd yr efrau hefŷd. A gweiſion gŵr y tŷ a ddaethant, ac a ddywedaſant wrtho, Arglwŷdd, oni hauaiſt di hâd dâ yn dy faes? o ba lê gan hynnŷ a mae'r efrau ynddo? Yntef a ddywedodd wrthŷnt, y gelŷn ddŷn a wnaeth hŷn. A'r gweiſion a ddywedaſant wrtho, A fynni di gan hynnŷ i ni fyned a'u caſclu hwŷnt?

Ac efe a ddywedodd, na fynnaf: rhag i chwi wrth gasclu'r efrau, ddiwreiddio'r gwenith gyda hwŷnt. Gadewch i'r ddau gŷd-tyfu hŷd y cynhaiaf: ac yn amser y cynhaiaf a dywedaf wrth y medel-wŷr, Cesglwch yn gyntaf yr efrau, a rhwŷmwch hwŷnt yn yscubau, iw llwŷr-losci, ond Cesglwch y gwenith i'm hyscubor.

Y chweched Sûl gwedi'r Ystwŷll.

Y Colect.

O Dduw, Bendigedig Fâb yr hwn a ymddangosodd, fel a dattodai weithredoedd diafol, ac a gwnae ni yn feibion i Dduw, ac yn etifeddion bywŷd tragywŷddol, Caniadha i ni, attolygwn i ti, gan fôd gennŷm y gobaith hŷn, ein puro ein hunain, megis a mae ynteu yn bur; fel pan ymddangoso eilwaith gyda nerth a gogoniant mawr, i'n gwneler yn gyffelŷb iddo ef yn dragywŷddol, a'i ogoneddus deŷrnas: Ymha un gyda thi, O Dâd, a chyda thi, O Ysprŷd glân, a mae efe yn bŷw, ac yn teŷrnasu bŷth, yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. 1 Joan 3. 1.

GWelwch pa fâth gariad a roes y Tâd arnom, fel i'n gelwid yn feibion i Dduw: oblegid hŷn nid edwŷn y Bŷd chwi, oblegid nad adnabu efe ef. Garedigion, yr awrhon meibion i Dduw ydŷm, ac nid amlygwŷd etto bêth a fyddwn: Eithr ni a wŷddom pan ymddangoso ef, a byddwn gyffelŷb iddo: oblegid ni a gawn ei weled ef megis ag a mae. A phôb un sŷdd ganddo y gobaith hŷn ynddo ef, yn ei buro ei hun, megis a mae yntef yn bur. Pôb un ac sŷdd yn gwneuthur pechod, sŷdd hefŷd yn gwneuthur anghyfraith: oblegid anghyfraith ŷw pechod. A chwi a wŷddoch ymddangos o honaw ef, fel a deleai ein pechodau ni: ac ynddo ef nid oes pechod. Pôb un ag sŷdd yn aros ynddo ef, nid ŷw yn pechu: Pôb un ag sŷdd yn pechu, ni's gwelodd ef, ac ni's adnabu ef. O blant bychain, na thwŷlled nêb chwi: yr hwn sŷdd yn gwneuthur cyfiawnder, sŷdd gyfiawn, megis a mae yntef yn gyfiawn. Yr hwn sŷdd yn gwneuthur pechod o ddiafol y mae: canŷs i mae diafol yn pechu o'r dechreuad: I hŷn yr ymddangosodd Mâb Duw, fel a dattodai weithredoedd diafol.

Yr Efengŷl. S. Matthew 24. 23.

YNa os dywed nêb wrthŷch, Wele, Dyma Grist, neu Dyna: na chredwch. Canŷs cyfŷd gau-Gristiau, a gau-brophwŷdi ac a roddant arwŷddion mawrion, a rhyfeddodau, hŷdoni thwŷllant, pe byddei bossibl le yr etholedigion. Wele, rhag-ddywedais i chwi. Am hynnŷ os dywedant wrthŷch, Wele, mae efe yn y diffaethwch, nac ewch allan: Wele, yn yr stafelloedd, na chredwch. Oblegid fel a daw y fellten o'r dwŷrain, ac a tywŷnna hŷd y gorllewŷn, felly hefŷd a bŷdd dyfodiad Mâb y dŷn. Canŷs pa lê bynnag a byddo y gelain, yno'r ymgascl yr eryrod. Ac yn y fan, wedi gorthrymder y dyddiau hynnŷ, a tywŷllir yr haul, a'r lleuad ni rŷdd ei goleuni, a'r sêr a sŷrthiant o'r nêf, a nerthoedd y nefoedd a ysgydwir. Ac yna yr ymddengŷs arwŷdd Mâb y dŷn yn y nêf: ac yna a galara holl lwŷthau'r ddaiar, a hwŷ a welant Fâb y dŷn yn dyfod ar gymmylau'r nêf, gyda nerth a gogoniant mawr. Ac efe a ddenfŷn ei Angelion, a mawr sain ud-corn: a hwŷ a gasclant ei etholedigion ef ynghŷd, o'r pedwar gwŷnt, o eithafoedd y nefoedd, hŷd eu heithafoedd hwŷnt.

Y Sûl a elwir Septuagesima, neu y trydŷdd Sûl cŷn y Grawŷs.

Y Colect.

ARglwŷdd, ni a attolygwn i ti wrando yn ddarbodus weddiau dy bobl, fel a byddo i ni y rhai a gospir yn gyfiawn am ein camweddau, allu yn drugarog gael ein ymwared gan dy ddaioni di, er gogoniant dy Enw, trwŷ Iesu Grist ein Iachawdwr, yr hwn sŷdd yn bŷw, ac yn teŷrnasu gyda thi a'r Ysprŷd glân bŷth yn un Duw, heb drangc na gorphen, yn oes oesoedd. Amen.

Yr Epistol. 1 Corinthiaid 9. 24.

ONi wŷddoch chwi fôd y rhai sŷdd yn rhedeg mewn gyrfa, igŷd yn rhedeg; ond bôd un yn derbŷn y gamp? Fellŷ rhedwch fel a caffoch afael. Ac mae pôb un a'r sŷdd yn ymdrechu, yn ymgadw ymhôb peth;

a hwŷnt hwŷ yn wir, fel a derbyniont goron lygredig, eithr nyni un anllygredig. Yr wŷfi gan hynnŷ fellu yn rhedeg, nid megis ar amcan, fellu yr wŷf yn ymdrechu, nid fel un yn curo yr awŷr. Ond yr wŷfi yn cospi fy nghorph, ac yn ei ddwŷn yn gaeth; rhag i mi mewn un môdd, wedi i mi bregethu i eraill, fôd fy hun yn anghymmeradwŷ.

Yr Efengyl. S. Matthew 20. 1.

TEyrnas nefoedd sŷdd debŷg i ŵr o berchen Tŷ, yr hwn a aeth allan a hi yn dŷddhau, i gyflogi gweith-wŷr iw winllan. Ac wedi cydtuno a'r gweith-wŷr am geiniog y dŷdd, efe a'u hanfonodd hwŷ iw winllan. Ac efe a aeth allan ynghŷlch y drydedd awr, ac a welodd eraill yn sefŷll yn segur yn y farchnadfa: Ac a ddywedodd wrthŷnt, Ewch chwithau i'r winllan, a pha bêth bynnag a fyddo cyfiawn, mi a'i rhoddaf i chwi. A hwŷ a aethant ymaith. Ac efe a aeth allan drachefn ynghŷlch y chweched a'r nawfed awr, ac a wnaeth yr un môdd. Ac efe a aeth allan ynghŷlch yr unfed awr ar ddêg, ac a gafodd eraill yn sefŷll yn segur, ac a ddywedodd wrthŷnt, Pa ham a sefwch chwi ymma rhŷd y dŷdd yn segur? Dywedasant wrtho, Am na chyflogodd nêb nyni; Dywedodd yntef wrthŷnt, Ewch chwithau i'r winllan, a pha beth bynnag a fyddo cyfiawn, chwi a'i cewch. A phan aeth hi yn hwŷr, Arglwŷdd y winllan a ddywedodd wrth ei oruchwiliŵr, Galw'r gweithwŷr, a dyro iddŷnt eu cyflog, gan ddechreu o'r rhai diweddaf, hŷd y rhai cyntaf. A phan ddaeth y rhai a gyflogesid ynghŷlch yr unfed awr ar ddêg, hwŷ a gawsant bôb un geiniog. A phan ddaeth y rhai cyntaf, hwŷ a dyblasant a caent fwŷ: a hwŷthau a gawsant bôb un geiniog. Ac wedi iddŷnt gael, grwgnach a wnaethant yn erbŷn Gŵr y Tŷ, Gan ddywedŷd, Un awr y gweithiodd y rhai olaf hŷn, a thi a'u gwnaethost hwŷnt yn gystal a ninnau, y rhai a ddygasom bwŷs y dŷdd a'r gwrês. Yntef a attebodd, ac a ddywedodd wrth un o honŷnt, Y cyfaill, nid ydwŷf yn gwneuthur cam a thi: onid er ceiniog a cydtunaist a mi? Cymmer yr hŷn sŷdd eiddot, a dôs ymaith: yr ydwŷf yn ewyllysio rhoddi i'r olaf hwn, megis i titheu. Ai nid cyfreithlawn i mi wneuthur a synnwŷf a'r eiddof fy hun? neu a ydŷw dy lygad ti yn ddrŵg am fy môd i yn ddâ? Fellu y rhai olaf a fyddant yn flaenaf, a'r rhai blaenaf yn olaf: canŷs llawer sŷdd wedi eu galw, ac ychydig wedi eu dewis.

Y Sûl a elwir Sexagesima, neu'r ail Sûl cŷn y Grawŷs.

Y Colect.

O Arglwŷdd Dduw, yr hwn a weli nad ydŷm ni yn ymddiried mewn un weithred a wnelom: Caniadha yn Drugarog fôd i ni drwŷ dy nerth, gael ein hamddiffŷn rhag pôb gwrthwŷneb, trwŷ Iesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Yr Epistol. 2 Corinthiaid 11. 19.

YR ydŷch yn goddef ffyllaid yn llawen, gan fôd eich hun yn synhwŷrol. Canŷs yr ydŷch yn goddef, os bŷdd un i'ch caethiwo, os bŷdd un i'ch llwŷr-fwŷdta, os bŷdd un yn cymmerŷd gennŷch, os bŷdd un yn ymdderchafu, os bŷdd un yn eich taro chwi ar eich wŷneb. Am amharch yr ydwŷf yn dywedŷd, megis pe buasem ni weiniaid: eithr ym mha bêth bynnag a mae nêb yn hŷf, (mewn ffolineb yr wŷf yn dywedŷd) hŷ wŷf finneu hefŷd. Ai Hebreaid ydŷnt hwŷ? fellu finneu. Ai Israeliaid ydŷnt hwŷ? Fellu finneu. Ai hâd Abraham ydŷnt hwŷ? fellu finneu. Ai Gweinidogion Crist ydŷnt hwŷ? (yr ydwŷf yn dywedŷd yn ffôl) mwŷ wŷf fi. Mewn blinderau yn helaethach, mewn gwialennodiau tros fesur, mewn carcharau yn amlach, mewn marwolaethau yn fynŷch. Gan yr Iddewon bum-waith a derbynlais ddeugain gwialennod onid un. Tair gwaith i'm curwŷd a gwiail; Unwaith i'm llabyddwŷd; teir gwaith a torrodd llong arnaf; nosŵaith a diwrnod a bum yn y dyfn-fôr: Mewn teithiau yn fynŷch, ym mheryglon llif-ddyfroedd; ym mheryglon lladron; ym mheryglon fy nghenedl fy hun; ym mheryglon gan y Cenhedloedd; ym mheryglon yn y ddinas; ym mheryglon yn yr anialwch; ym mheryglon ar y môr; ym mheryglon ym mhlith brodyr gau: Mewn llafur a lludded: mewn anhunedd yn fynŷch; mewn newyn

a syched; mewn ymprydiau yn fynych; mewn anwŷd a noethni. Heblaw y pethau sŷ yn digwŷdd oddiallan, yr ymosod yr hwn sŷdd arnaf beunŷdd, y gofal tros yr holl Eglwŷsi. Pwŷ sŷ wan, nad wŷf finneu wan? Pwŷ a dramgwŷddir, nad wŷf finneu yn llosci? Os rhaid ymffrostio, mi a ymffrostiaf am y pethau sŷ yn perthŷn i'm Gwendid. Duw, a Thâd ein Harglwŷdd ni Jesu Grist, yr hwn sŷdd fendigedig yn oes oesoedd, a ŵŷr nad wŷf yn dywedŷd celwŷdd.

Yr Efengŷl. S. Luc 8. 4.

GWedi i lawer o bobl ymgynnull ynghŷd, a chyrchu atto o bôb dinas, efe a ddywedodd ar ddammeg, Yr hauwr a aeth allan i hau ei hâd: ac wrth hau, pêth a syrthiodd ar ymŷl y ffordd, ac a sathrwŷd, ac ehediaid y nêf a'i bwŷdtaodd. A phêth arall a syrthiodd ar y graig, a phan eginodd a gwŷwodd, am nad oedd iddo wlŷbaniaeth. A pheth arall a syrthiodd ymŷsc drain, a'r drain a gŷd-tyfasant, ac a'i tagasant ef. A phêth arall a syrthiodd ar dîr dâ, ac a eginodd, ac a ddug ffrwŷth ar ei ganfed. Wrth ddywedŷd y pethau hŷn efe a lefodd, Y nêb sŷdd a chlustiau ganddo i wrando, Gwrandawed. A'i ddiscyblion a ofŷnnasant iddo, gan ddywedŷd, Pa ddammeg oedd hon? Yntef a ddywedodd, I chwi a rhoddwŷd gwŷbod dirgeloedd teyrnas Dduw, eithr i eraill ar ddamhegion, fel yn Gweled na welant, ac yn clywed na ddeallant. Ac dymma'r ddammeg: Yr hâd ŷw Gair Duw. A'r rhai ar ymŷl y ffordd, ydŷw y rhai sŷ yn Gwrando: wedi hynnŷ i mae diafol yn dyfod, ac yn dwŷn ymaith y Gair o'u calon hwŷnt, rhag iddŷnt gredu a bôd yn Gadwedig. A'r rhai ar y Graig, ŷw y rhai pan glywant, a dderbyniant y gair yn llawen: a'r rhai hŷn nid oes ganddŷnt wreiddin, y rhai sŷdd yn credu tros amser, ac yn amser profedigaeth yn cilio. A'r hwn a syrthiodd ymŷsc drain, ŷw y rhai a wrandawsant, ac wedi iddŷnt fyned ymaith, hwŷ a dagwŷd gan ofalon, a golud, a melyswedd buchedd, ac nid ydŷnt yn dwŷn ffrwŷth i berffeithrwŷdd. A'r hwn ar y tîr dâ, ŷw y rhai hŷn, y rhai a chalon hawddgar a dâ, ŷdŷnt yn Gwrando y Gair, ac yn ei gadw, ac yn dwŷn ffrwŷth trwŷ amynedd.

Y Sûl a elwir Quinquagesima, neu Sûl Ynŷd.

Y Colect.

O Arglwŷdd, yr hwn a ddyscaist na thâl dim ein holl weithredoedd a wnelom heb gariad perffaith; anfon dy Yspryd glân, a thywallt yn ein calonnau ragorol ddawn cariad perffaith, gwîr rwŷmŷn tangneddŷf, a hôll rinweddau dâ, heb yr hwn pwŷ bynnag sŷdd yn bŷw a gyfrifir yn farw ger dy fron di, Caniadha hŷn er mwŷn dy un Mâb Iesu Grist. Amen.

Yr Epistol. 1 Corinthiaid 13. 1.

PE llefarwn a thafodau dynnion ac Angelion, ac heb fôd gennif gariad, yr wŷf fel efŷdd yn seinio, neu sŷmbal yn tingcian. A phe byddei gennif brophwŷdoliaeth, a gwŷbod o honof y dirgelion oll, a phôb gwŷbodaeth; a phe bai gennif yr holl ffŷdd, fel a gallwn symmudo mynyddoedd, ac heb gennif gariad; nid wŷfi ddim. A phe porthwn y tlodion a'm holl ddâ; a phe rhoddwn fy ngorph iw losci, ac heb gariad gennif, nid ŷw ddim llesâd i mi. I mae cariad yn hir-ymaros, yn gymwŷnascar, cariad nid ŷw yn cynfigennu, nid ŷw cariad yn ymffrostio, nid ŷw yn ymchwŷddo; Nid ŷw yn gwneuthur yn anweddaidd; nid ŷw yn ceisio yr eiddo ei hun; ni chythruddir; ni feddwl ddrwg; Nid ŷw lawen am anghyfiawnder, onid cŷd-lawenhau a mae a'r Gwirionedd. Mae yn dioddef pôb dim, yn credu pôb dim, yn gobeithio pôb dim, yn ymaros a phôb dim. Cariad bŷth ni chwŷmp ymaith: eithr pa un bynnag a'i prophwŷdoliaethau, hwŷ a ballant: a'i tafodau, hwŷ a beidiant: a'i gwŷbodaeth, hi ddiflanna. Canŷs o ran a gwŷddom, ac o ran yr ydŷm yn Prophwŷdo. Eithr pan ddelo yr hŷn sŷdd berffaith, yna yr hŷn sŷdd o ran a ddileuir. Pan oeddwn fachgen, fel bachgen a llefarwn, fel bachgen a deallwn, fel bachgen a meddyliwn: ond pan aethŷm yn ŵr, mi a rois heibio bethau bachgennaidd. Canŷs gweled yr ydŷm yr awr hon trwŷ ddrŷch mewn dammeg, ond yna wŷneb yn wŷneb. Yn awr yr adwaen o ran, ond yna yr adnabyddaf megis i'm hadwaenir. Yr awr

hon

hon y mae yn aros, ffŷdd, gobaith, cariad, y tri hŷn, a'r mwŷaf o'r rhai hŷn ŷw cariad.

Yr Efengŷl. S. Luc. 18. 31.

YR Jesu a gymmerodd y deuddeg atto, ac a ddywedodd wrthŷnt, Wele, yr ydŷm ni yn myned i fynu i Jerusalem, a chyflawnir pôb peth a'r sŷdd yn scrifennedig trwŷ'r prophwŷdi am Fab y dŷn. Canŷs efe a draddodir i'r cenhedloedd, ac a watwerir, ac a amherchir, ac a boerir arno: Ac wedi iddŷnt ei fflangellu a lladdant ef, a'r trydŷdd dŷdd efe a adgyfŷd. A hwŷ ni ddeallasant ddim o'r pethau hŷn, a'r gair hwn oedd guddiedig oddiwrthŷnt, ac ni wŷbuant y pethau a ddywedwŷd. A bu, ag efe yn nesau at Jericho, i rŷw ddŷn dall fôd yn eistedd yn ymyl y ffordd yn cardotta. A phan glybu efe y dyrfa yn myned heibio, efe a ofynnodd pa beth oedd hŷn. A hwŷ a ddywedasant iddo mai Jesu o Nazareth oedd yn myned heibio. Ac efe a lefodd, gan ddywedŷd, Jesu Fab Dafŷdd trugarhâ wrthif. A'r rhai oedd yn myned o'r blaen a'i ceryddasant ef i dewi: ond efe a lefodd yn fwŷ o lawer, Mab Dafŷdd trugarha wrthif. A'r Jesu a safodd, ac a orchymynnodd ei ddwŷn ef atto: a phan ddaeth yn agos, efe a ofynnodd iddo, Gan ddywedŷd, pa peth a fynni di i mi ei wneuthur i ti? Yntef a ddywedodd, Arglwŷdd, cael o honof fy ngolwg. A'r Jesu a ddywedodd wrtho, Cymmer dy olwg; dy ffŷdd a'th iachaodd. Ac allan o law a cafodd efe ei olwg, ac a'i canlynodd ef, gan ogoneddu Duw: a'r hôll bobl pan welsant, a roesant folsant i Dduw.

Y Dŷdd cyntaf o'r Grawŷs, yr hwn a elwir yn gyffredin Dŷdd Mercher y Lludw.

Y Colect.

HOll gyfoethog a thragywŷddol Dduw, yr hwn ni chasheî ddim a'r a wnaethost, ac a faddeui bechodau pawb ag sŷ edifeiriol; crêa a gwna ynom newŷdd a drylliedig galonnau; fel a bo i ni gan ddyledus ddolurio am ein pechodau, a chyfaddef ein trueni, allu caffael gennit, Dduw yr hôll drugaredd, gwbl faddeuant a gollyngdod, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

* *Y Colect hwn a ddarllennir bôb dŷdd o'r grawŷs, arol y colect a appwŷntir ir diwrnod.*

Yn lle yr Epistol. Joel. 2. 12.

DYchwelwch, attafi medd yr Arglwŷdd a'ch hôll galon, ag ymprŷd hefŷd, a gwylofain, ac a galar. A rhwŷgwch eich calon, ac nid eich dillad; ac ymchwelwch at yr Arglwŷdd eich Duw: o herwŷdd grasslawn, a thrugarog ŷw efe, hwŷrfrydig i ddigofaint, a mawr ei drugaredd, ac edifeiriol am ddrwg. Pwŷ a wŷr a drŷ efe ac edifarhau, a gweddill bendith ar ei ôl, sef bwŷd offrwm, a diod offrwm i'r Arglwŷdd eich Duw? Cenwch udcorn yn Seion, cyssegrwch ymprŷd, gelwch gymmanfa: Cesclwch y bobl; cyssegrwch y gynnulleidfa: cynhullwch yr henuriaid; cesclwch y plant, a'r rhai yn sugno bronnau: deled y priodfab allan o'i stafell, a'r briodferch allan o stafell ei gwelŷ: Wŷled yr offeiriaid, gweinidogion yr Arglwŷdd, rhwng y porth a'r allor, a dywedant; arbed dy bobl O Arglwŷdd, ac na ddyro dy etifeddiaeth i warth; i lyfodraethu o'r cenhedloedd arnŷnt; pa ham a dywedent ym mhlith y bobloedd, pa lê a mae eu Duw hwŷnt.

Yr Efengŷl S. Matthew. 6. 16.

PAn ymprydioch, na fyddwch fel y rhagrithwŷr yn wŷneb drist: canŷs anffurfio eu hwŷnebau a maent, fel yr ymddangosont i ddynnion eu bôd yn ymprydio, yn wîr meddaf i chwi, maent yn derbŷn eu gwobr. Ond pan ymprydiech di, enneinia dy ben, a golch dy wŷneb, Fel nad ymddangosech i ddynnion dy fôd yn ymprydio, ond i'th Dâd yr hwn sŷdd yn y dirgel; a'th Dâd yr hwn sŷdd yn gweled yn y dirgel, a dâl i ti yn yr amlwg. Na thryssorwch i'wch dryssorau ar y ddaiar, lle a mae gwŷfŷn a rhwd yn llygru, a lle a mae lladron yn cloddio trwodd, ac yn lladradta. Ond tryssorwch i'wch dryssorau yn y nêf, lle nid oes na gwŷfŷn na rhŵd yn llygru, a lle ni's cloddia lladron trwodd, ac ni's lladradtant. Canŷs llê mae eich trysor yno a bŷdd eich calon hefŷd.

Y Sûl cyntaf yn y Grawys.

Y Colect.

O Arglwydd, yr hwn er ein mwyn a ymprydiaist ddeugain nhiwrnod, a deugain nhôs, dyro i ni râd i ymarfer o gyfryw ddirwest, fel a byddo i ni gan ostwng ein cnawd i'r Yspryd, bŷth ufuddhau i'th dduwiol annog, mewn iawnder a gwir sancteiddrwydd, i'th anrhydedd, a'th ogoniant, yr hwn wyt yn bŷw, ac yn teyrnasu, gyda'r Tâd, a'r Yspryd glân yn un Duw, heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yr Epistol. 2 Corinthiaid 6. 1.

NYni gan gŷdweithio, ydŷm yn attolwg i chwi, na dderbynioch râs Duw yn ofer: (Canŷs i mae efe yn dywedŷd, mewn amser cymmeradwŷ i'th wrandewais, ac yn nŷdd iechŷdwriaeth i'th gynhorthwŷais: wele yn awr yr amser cymmeradwŷ, wele yn awr ddŷdd yr iechŷdwriaeth) Heb roddi dim achos tramgwŷdd mewn dim, fel na feier ar y weinidogaeth: Ond gan ein dangos ein hunain ymmhôb pêth, fel gweinidogion Duw, mewn ammynedd mawr, mewn cystuddiau, mewn anghenion, mewn cyfyngderau, mewn gwialennodau, mewn carcharau, mewn terfysceu, mewn poenau, mewn gwiliadwriaethau, mewn ymprydiau, Mewn purdeb, mewn gwŷbodaeth, mewn hir-ymaros, mewn tiriondeb, yn yr Yspryd glân, mewn cariad diragrith, Yng air y gwirionedd, yn nerth Duw, trwŷ arfau cyfiawnder, ar ddeheu, ac ar asswŷ, Trwŷ barch ac amharch, trwŷ anglod a chlôd, megis twŷllwŷr, ac er hynnŷ yn eirwir; Megis anadnabyddus, ac er hynnŷ yn adnabyddus, megis yn meirw, ac wele bŷw ydŷm; megis wedi ein ceryddu, a heb ein lladd; Megis wedi ein tristâu, ond yn oestad yn llawen; megis yn dlodion, ond yn cyfoethogi llawer: megis heb ddim gennŷm, ond etto yn meddiannu pôb pêth.

Yr Efengyl. S. Matthew 4. 1.

YNa yr Jesu a arweinwŷd i fynu i'r anialwch gan yr Yspryd iw demptio gan ddiafol. Ac wedi iddo ymprydio ddeugain nhiwrnod a deugain nôs, yn ol hynnŷ efe a newŷnodd. A'r temptiwr pan ddaeth atto, a ddywedodd, Os mâb Duw wŷt ti, arch i'r cerrig hŷn fôd yn fara. Ac yntef a attebodd, ac a ddywedodd, Scrifennwŷd, Nid trwŷ fara yn unig a bŷdd bŷw dŷn, ond trwŷ bôb gair a ddêl allan o enau Duw. Yna a cymerth diafol ef i'r ddinas sanctaidd, ac a'i gosododd ef ar binacl y deml; Ac a ddywedodd wrtho, Os mâb Duw wŷti, bwrw dy hun i lawr; canŷs scrifennwŷd, a rhŷdd efe orchymmŷn iw angelion am danat, a hwŷ a'th ddygant yn eu dwŷlo, rhag taro o honot un amser dy droed wrth garreg. Yr Jesu a ddywedodd wrtho, Scrifennwŷd drachefn, Na themptia yr Arglwŷdd dy Dduw. Drachefn a cymmerth diafol ef i fynŷdd tra uchel, ac a ddangosodd iddo hôll deyrnasoedd y bŷd, a'u gogoniant. Ac a ddywedodd wrtho, Hŷn ôll a roddaf i ti, os syrthi i lawr a'm haddoli i. Yna yr Jesu a ddywedodd wrtho, ymmaith Satan; canŷs scrifennwŷd, yr Arglwŷdd dy Dduw a addoli, ac ef yn unig a wasanaethi. Yna i gadawodd diafol ef: ac wele angelion a ddaethant, ac a weiniasant iddo.

Yr ail Sûl o'r Grawys.

Y Colect.

HOllalluog Dduw, yr hwn wŷt yn gweled nad oes gennŷm ddim meddiant o'n nerth ein hunain i'n cymmorth ein hunain. cadw di ni oddifewn ac oddiallan, sef enaid a chorph, fel yr amddiffynner ni rhag pôb gwrthwŷneb a ddigwŷddo i'r corph, a rhag pôb drwg feddwl a wna niwed na chynnwrf i'r enaid, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 Thessaloniaid. 4. 1.

YMhellach gan hynnŷ, frodŷr, yr ydŷm yn attolwg i chwi, ac yn deisŷf yn yr Arglwŷdd Jesu, megis a derbyniasoch gennŷm pa fôdd a dylech rodio a bodloni Duw, ar i chwi gynnyddu fwŷ fwŷ. Canŷs chwi a wŷddoch pa orchymmynion a roddasom i chwi, trwŷ'r Arglwŷdd Jesu. Canŷs hŷn

ŷw ewyllys Duw, sef eich sancteiddiad chwi, ar ymgadw o honoch rhag godineb: A'r fedru o bôb un o honoch feddiannu ei lestr ei hun mewn sancteiddrwydd, a pharch: Nid mewn gwŷn trachwant, megis y Cenhedloedd y rhai nid adwaenant Dduw: Na byddo i nêb orthrymmu na thwyllo ei frawd mewn dim: canys dialudd ŷw'r Arglwydd ar y rhai hŷn ôll, megis a dywedasom i chwi o'r blaen, ac a tystiasom. Canys ni alwodd Duw nyni i aflendid, ond i sancteiddrwydd. Am hynny, y nêb sydd yn dirmygu, nid dŷn a mae yn ei ddirmygu, ond Duw, yr hwn hefyd a roddes ei Yspryd glân ynom ni.

Yr Efengyl. S. Matthew. 15. 21.

A'R Jesu a aeth oddiyno, ac a giliodd i duedda Tyrus a Sidon. Ac wele, gwraig o Ganaan a ddaeth o'r parthau hynny, ac a lefodd, gan ddywedyd wrtho, Trugarhâ wrthif, O Arglwydd, Fâb Dafydd, I mae fy merch yn ddrŵg ei hwyl gan gythrael. Ond nid attebodd efe iddi un gair. A daeth ei ddyscyblion atto, ac a attolygasant iddo, gan ddywedyd, Gollwng hi ymaith, canys i mae hi yn llefain ar ein hôl. Ac efe a attebodd, ac a ddywedodd, Ni'm danfonwyd i ond at ddefaid colledig Tŷ Israel. Ond hi a ddaeth, ac a'i haddolodd ef, gan ddywedyd, Arglwydd cymmorth fi. Ac efe a attebodd, ac a ddywedodd, Nid dâ cymmeryd bara y plant, a'i fwrw i'r cŵn. Hitheu a ddywedodd, Gwir ŷw Arglwydd: canys mae'r cŵn yn bwyta o'r briwsion sy'n syrthio oddiar fwrdd eu harglwyddi, Yna yr attebodd yr Jesu, ac a ddywedodd wrthi, Ha wraig, mawr ŷw dy ffydd: bydded i ti fel yr wyt yn ewyllysio. A'i merch a iachawyd o'r awr honno allan.

Y trydydd Sûl o'r Grawys.

Y Colect.

NI a attolygwn i ti, Hollalluag Dduw, edrych o honot ar ddeisyfiadau dy ufudd weision, ac estyn ddeheu law dy fawredd i fôd yn ymwared i ni yn erbyn ein gelynion, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Yr Epistol. Ephesiaid. 5. 1.

BYddwch gan hynny ddilynwyr Duw, fel plant anwyl: A rhodiwch mewn cariad, megis a carodd Crist ninnau, ac a'i rhoddodd ei hun trosom ni yn offrwm ac yn aberth i Dduw, o arogl peraidd. Eithr godineb, a phôb aflendid, neu gybydd-dra, na henwer chwaith yn eich plith, megis a gweddei i Saint: Na serthedd, nac ymadrodd ffôl, na choeg-ddigrifwch, pethau nid ydynt weddus: ond yn hytrach rhoddi diolch. Canys yr ydych chwi yn gwybod hyn, am bôb putteiniwr, neu aflan, neu gybydd, yr hwn sydd ddelwaddolwr, nad oes iddynt etifeddiaeth yn Nheyrnas Crist a Duw. Na thwylled nêb chwi a geiriau ofer: Canys oblegid y pethau hŷn a mae digofaint Duw yn dyfod ar blant yr anufudd-dod. Na fyddwch gan hynny gyfrannogion a hwynt. Canys yr oeddych chwi gynt yn dywyllwch, ond yrawron goleuni ydych yn yr Arglwydd: rhodiwch fel plant y goleuni, (Canys ffrwyth yr Yspryd sydd ymhôb daioni, a chyfiawnder, a gwirionedd) Gan brofi bêth sydd gymmeradwy gan yr Arglwydd. Ac na fydded i chwi gydgyfeillach a gweithredoedd anffrwythlawn y tywyllwch, ond yn hytrach argyoeddwch hwynt. Canys brwnt ŷw adrodd y pethau a wneir ganddynt hwy yn ddirgel. Ond pôb pêth, wedi'r argyoedder, a eglurir gan y goleuni: canys bêth bynnag sydd yn egluro, goleuni ŷw. O herwydd pa ham a mae efe yn dywedyd, Deffro di yr hwn wyt yn cyscu, a chyfod oddiwrth y meirw; a Christ a oleua i ti.

Yr Efengyl. S. Luc. 11. 14.

YR Jesu oedd yn bwrw allan gythrael, a hwnnw oedd fud: a bu wedi i'r cythrael fyned allan, i'r mudau lefaru: a'r bobloedd a ryfeddasant. Ond rhai o honynt a ddywedasant, Trwy Beelzebub pennaeth y cythreuliaid a mae efe yn bwrw allan gythreuliaid. Ac eraill gan ei demptio, a geisiasant ganddo arwydd o'r nêf. Yntef yn gwybod eu meddyliau hwynt, a ddywedodd wrthynt, Pôb teyrnas wedi ymrannu yn ei herbyn ei hun, a anghyfanneddir: a thŷ yn erbyn tŷ, a syrth. Ac os Satan

Y Sûl cyntaf yn y Grawŷs.

Y Colect.

O Arglwŷdd, yr hwn er ein mwŷn a ymprydiaist ddeugain nhiwrnod, a deugain nhôs, dyro i ni râd i ymarfer o gyfryw ddirwest, fel a byddo i ni gan ostwng ein cnawd i'r Yspryd, bŷth ufuddhau i'th dduwiol annog, mewn iawnder a gwir sancteiddrwŷdd, i'th anrhydedd, a'th ogoniant, yr hwn wŷt yn bŷw, ac yn teŷrnasu, gyda'r Tâd, a'r Yspryd glân yn un Duw, heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yr Epistol. 2 Corinthiaid 6. 1.

NYni gan gŷdweithio, ydŷm yn attolwg i chwi, na dderbynioch râs Duw yn ofer: (Canŷs i mae efe ŷn dywedŷd, mewn amser cymmeradwŷ i'th wrandewais, ac yn nŷdd iechŷdwriaeth i'th gynhorthwŷais: wele yn awr yr amser cymmeradwŷ, wele yn awr ddŷdd yr iechŷdwriaeth) Heb roddi dim achos tramgwŷdd mewn dim, fel na feier ar y weinidogaeth: Ond gan ein dangos ein hunain ymmhôb pêth, fel gweinidogion Duw, mewn ammynedd mawr, mewn cystuddiau, mewn anghenion, mewn cyfyngderau, mewn gwialennodau, mewn carcharau, mewn terfysgau, mewn poenau, mewn gwiliadwriaethau, mewn ymprydiau, Mewn purdeb, mewn gwŷbodaeth, mewn hir-ymaros, mewn tiriondeb, yn yr Ysprŷd glân, mewn cariad diragrith, Yng air y gwirionedd, yn nerth Duw, trwŷ arfau cyfiawnder, ar ddeheu, ac ar asswŷ, Trwŷ barch ac amharch, trwŷ anglod a chlôd, megis twŷllwŷr, ac er hynnŷ yn eirwir; Megis anadnabyddus, ac er hynnŷ yn adnabyddus, megis yn meirw, ac wele bŷw ydŷm; megis wedi ein ceryddu, a heb ein lladd; Megis wedi ein tristâu, ond yn oestad yn llawen; megis yn dlodion, ond yn cyfoethogi llawer: megis heb ddim gennŷm, ond etto yn meddiannu pôb pêth.

Yr Efengŷl. S. Matthew 4. 1.

YNa yr Jesu a arweinwŷd i fynu i'r anialwch gan yr Ysprŷd iw demptio gan ddiafol. Ac wedi iddo ymprydio ddeugain nhiwrnod a deugain nôs, yn ol hynnŷ efe a newŷnodd. A'r temptiwr pan ddaeth atto, a ddywedodd, Os mâb Duw wŷt ti, arch i'r cerrig hŷn fôd yn fara. Ac yntef a attebodd, ac a ddywedodd, Scrifennwŷd, Nid trwŷ fara yn unig a bŷdd bŷw dŷn, ond trwŷ bôb gair a ddêl allan o enau Duw. Yna a cymerth diafol ef i'r ddinas sanctaidd, ac a'i gosododd ef ar binacl y deml; Ac a ddywedodd wrtho, Os mâb Duw wŷti, bwrw dy hun i lawr; canŷs scrifennwŷd, a rhŷdd efe orchymmŷn iw angelion am danat, a hwŷ a'th ddygant yn eu dwŷlo, rhag taro o honot un amser dy droed wrth garreg. Yr Jesu a ddywedodd wrtho, Scrifennwŷd drachefn, Na themptia yr Arglwŷdd dy Dduw. Drachefn a cymmerth diafol ef i fynŷdd tra uchel, ac a ddangosodd iddo hôll deŷrnasoedd y bŷd, a'u gogoniant. Ac a ddywedodd wrtho, Hŷn ôll a roddaf i ti, os syrthi i lawr a'm haddoli i. Yna yr Jesu a ddywedodd wrtho, ymmaith Satan; canŷs scrifennwŷd, yr Arglwŷdd dy Dduw a addoli, ac ef yn unig a wasanaethi. Yna a gadawodd diafol ef: ac wele angelion a ddaethant, ac a weiniasant iddo.

Yr ail Sûl o'r Grawŷs.

Y Colect.

HOllalluog Dduw, yr hwn wŷt yn gweled nad oes gennŷm ddim meddiant o'n nerth ein hunain i'n cymmorth ein hunain. cadw di ni oddifewn ac oddiallan, sef enaid a chorph, fel yr amddiffynner ni rhag pôb gwrthwŷneb a ddigwŷddo i'r corph, a rhag pôb drwg feddwl a wna niwed na chynnwrf i'r enaid, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 Thessaloniaid. 4. 1.

YMhellach gan hynnŷ, frodŷr, yr ydŷm yn attolwg i chwi, ac yn deisŷf yn yr Arglwŷdd Jesu, megis a derbyniasoch gennŷm pa fôdd a dylech rodio a bodloni Duw, ar i chwi gynnyddu fwŷ fwŷ. Canŷs chwi a wŷddoch pa orchymmynion a roddasom i chwi, trwŷ'r Arglwŷdd Jesu. Canŷs hŷn

ŷw

ŷw ewyllys Duw, sef eich sancteiddiad chwi, ar ymgadw o honoch rhag godineb: A'r fedru o bôb un o honoch feddiannu ei lestr ei hun mewn sancteiddrwydd, a pharch: Nid mewn gwŷn trachwant, megis y Cenhedloedd y rhai nid adwaenant Dduw: Na byddo i nêb orthrymmu na thwyllo ei frawd mewn dim: canys dialudd ŷw'r Arglwydd ar y rhai hŷn ôll, megis a dywedasom i chwi o'r blaen, ac a tystiasom. Canys ni alwodd Duw nyni i aflendid, ond i sancteiddrwydd. Am hynny, y nêb sŷdd yn dirmygu, nid dŷn a mae yn ei ddirmygu, ond Duw, yr hwn hefyd a roddes ei Yspryd glân ynom ni.

Yr Efengyl. S. Matthew. 15. 21.

A'R Jesu a aeth oddiyno, ac a giliodd i duedda Tyrus a Sidon. Ac wele, gwraig o Ganaan a ddaeth o'r parthau hynny, ac a lefodd, gan ddywedyd wrtho, Trugarhâ wrthif, O Arglwydd, Fâb Dafydd, I mae fy merch yn ddrwg ei hwyl gan gythrael. Ond nid attebodd efe iddi un gair. A daeth ei ddyscyblion atto, ac a attolygasant iddo, gan ddywedyd, Gollwng hi ymaith, canys i mae hi yn llefain ar ein hôl. Ac efe a attebodd, ac a ddywedodd, Ni'm danfonwyd i ond at ddefaid colledig Tŷ Israel. Ond hi a ddaeth, ac a'i haddolodd ef, gan ddywedyd, Arglwydd cymmorth fi. Ac efe a attebodd, ac a ddywedodd, Nid dâ cymmeryd bara y plant, a'i fwrw i'r cŵn. Hitheu a ddywedodd, Gwîr ŷw Arglwydd: canys mae'r cŵn yn bwyta o'r briwsion sŷ'n syrthio oddiar fwrdd eu harglwyddi, Yna yr attebodd yr Jesu, ac a ddywedodd wrthi, Ha wraig, mawr ŷw dy ffydd: bydded i ti fel yr wyt yn ewyllysio. A'i merch a iachawyd o'r awr honno allan.

Y trydydd Sûl o'r Grawys.

Y Colect.

NI a attolygwn i ti, Hollalluog Dduw, edrych o honot ar ddeisyfiadau dy ufudd weision, ac estyn ddeheu law dy fawredd i fôd yn ymwared i ni yn erbyn ein gelynion, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Yr Epistol. Ephesiaid. 5. 1.

BYddwch gan hynny ddilynwyr Duw, fel plant anwyl: A rhodiwch mewn cariad, megis a carodd Crist ninnau, ac a'i rhoddodd ei hun trosom ni yn offrwm ac yn aberth i Dduw, o arogl peraidd. Eithr godineb, a phôb aflendid, neu gybydd-dra, na henwer chwaith yn eich plith, megis a gweddei i Sainct: Na serthedd, nac ymadrodd ffôl, na choeg-ddigrifwch, pethau nid ydynt weddus: ond yn hyttrach rhoddi diolch. Canys yr ydych chwi yn gwybod hyn, am bôb putteiniwr, neu aflan, neu gybydd, yr hwn sŷdd ddelwaddolwr, nad oes iddynt etifeddiaeth yn Nheyrnas Crist a Duw. Na thwylled nêb chwi a geiriau ofer: Canys oblegid y pethau hŷn a mae digofaint Duw yn dyfod ar blant yr anufudd-dod. Na fyddwch gan hynny gyfrannogion a hwynt. Canys yr oeddych chwi gynt yn dywyllwch, ond yrawron goleuni ydych yn yr Arglwydd: rhodiwch fel plant y goleuni, (Canys ffrwyth yr Yspryd sŷdd ymhôb daioni, a chyfiawnder, a gwirionedd) Gan brofi bêth sŷdd gymmeradwy gan yr Arglwydd. Ac na fydded i chwi gydgyfeillach a gweithredoedd anffrwythlawn y tywyllwch, ond yn hytrach argyoeddwch hwynt. Canys brwnt ŷw adrodd y pethau a wneir ganddynt hwy yn ddirgel. Ond pôb pêth, wedi'r argyoedder, a eglurir gan y goleuni: canys bêth bynnag sŷdd yn egluro, goleuni ŷw. O herwydd pa ham a mae efe yn dywedyd, Deffro di yr hwn wyt yn cyscu, a chyfod oddiwrth y meirw; a Christ a oleua i ti.

Yr Efengyl. S. Luc. 11. 14.

YR Jesu oedd yn bwrw allan gythrael, a hwnnw oedd fud: a bu wedi i'r cythrael fyned allan, i'r mudau lefaru: a'r bobloedd a ryfeddasant. Ond rhai o honynt a ddywedasant, Trwy Beelzebub pennaeth y cythreuliaid a mae efe yn bwrw allan gythreuliaid. Ac eraill gan ei demptio, a geisiasant ganddo arwydd o'r nêf. Yntef yn gwybod eu meddyliau hwynt, a ddywedodd wrthynt, Pôb teyrnas wedi ymrannu yn ei herbyn ei hun, a anghyfanneddir: a thŷ yn erbyn tŷ, a syrth. Ac os Satan

heſŷd a ſŷdd wedi ymrannu yn ei erbŷn ei hun, pa fôdd a ſaif ei deŷrnas ef? Gan eich bôd yn dywedŷd, mai trwŷ Beelzebub yr wŷſi yn bwrw allan gythreuliaid. Ac os trwŷ Beelzebub yr wŷſi yn bwrw allan gythreuliaid, trwŷ bwŷ a mae eich plant chwi yn eu bwrw hwŷnt allan? am hynnŷ a byddant hwŷ yn farn-wŷr arnoch chwi. Ond os myfi trwŷ fŷs Duw, ydwŷf yn bwrw allan gythreuliaid, diammeu ddyfod Teŷrnas Dduw attoch chwi. Pan fyddo un crŷf arfog yn cadw ei neuadd, i mae yr hŷn ſŷdd ganddo mewn heddwch. Ond pan ddêl un cryfach nag ef arno, a'i orchfygu, efe a ddwŷg ymaith ei hôll arfogaeth ef, yn yr hon yr oedd yn ymddiried, ac a ran ei anrhaith ef. Y nêb nid ŷw gyda mi, ſŷdd yn fy erbŷn: a'r nêb nid ŷw yn caſclu gyda mi, ſŷdd yn gwaſcaru. Pan êl yr Yſprŷd aflan allan o ddŷn, efe a rodia mewn lleoedd ſychion, gan geiſio gorphwŷſdra: a phrŷd na chaffo, efe a ddywed, Mi a ddychwelaf i'm tŷ o'r llê a daethum allan. A phan ddêl, i mae yn ei gael wedi ei yſcubo a'i drefnu: Yna yr â efe ac a cymmer atto ſaith yſprŷd eraill gwaeth nag ef ei hun; a hwŷ a ânt i mewn, ac a arhoſſant yno: a diwedd y dŷn hwnnw ſŷdd gwaeth na'i ddechreuad. A bu fel yr oedd efe yn dywedŷd hŷn, rhŷw wraig o'r dyrfa a gododd ei llêf, ac a ddywedodd wrtho, Gwŷn ei fŷd y grôth a'th ddŷg di, a'r bronnau a ſugnaiſt. Ond efe a ddywedodd, Yn hytrach Gwŷn eu bŷd y rhai ſŷdd yn gwrando gair Duw, ac yn ei gadw.

Y pedwaredd Sûl *o'r* Grawŷs.

Y Colect.

CAniadhâ, ni attolygwn i ti Hollalluog Dduw, fôd i ni y rhai a haeddaſom gael ein poeni am ein drŵg weithredoedd, trwŷ gonffordd dy râd ti allu yn drugarog gael hawſhâd, trwŷ ein Harglwŷdd a'n iachawdwr Jeſu Griſt. *Amen.*

Yr Epiſtol. Galatiaid; 4. 21.

DYwedwch i mi y rhai ydŷch yn chwennŷch bôd tan y ddeddf, onid ydŷch chwi yn clywed y Ddeddf? Canŷs i mae yn Scrifennedig fôd i Abraham ddau fâb: un o'r waſanaeth ferch, ac un o'r wraig rŷdd. Ond yr hwn oedd o'r waſanaeth-ferch, a aned yn ôl y cnawd: a'r hwn oedd o'r wraig rŷdd, trwŷ'r addewid. Yr hŷn bethau ydŷnt mewn cyffelybiaeth: canŷs y rhai hŷn ŷw y ddau Deſtament, un yn ddiau o fynŷdd Sina, yn cenhedlu i gaethiwed, yr hon ŷw Agar: Canŷs yr Agar ymma ŷw mynŷdd Sina yn Arabia; ac i mae yn cyfatteb i'r Jeruſalem ſŷdd yn awr, ac i mae yn gaeth hi a'i phlant. Ond y Jeruſalem honno uchod, ſŷdd rŷdd, yr hon ŷw ein mam ni ôll. Canŷs ſcrifennedig ŷw, Llawenha di yr ammhlantadwŷ, yr hon nid wŷt yn heppilio: torr allan a llefa, yr hon nid wŷt yn eſcor: canŷs i'r unig i mae llawer mwŷ o blant nag i'r hon a mae iddi ŵr. A ninnau frodŷr, megis yr oedd Iſaac, ydŷm blant yr addewid. Ond megis y prŷd hynnŷ, yr hwn a anwŷd yn ôl y cnawd a erlidiai yr hwn a anwŷd yn ôl yr Yſprŷd; fellu yr awr hon hefŷd. Ond bêth a mae'r Scrythŷr yn ei ddywedŷd? Bwrw allan y waſanaethferch a'i mâb; canŷs ni chaiff mâb y waſanaethferch etifeddu gyda mâb y wraig rŷdd. Fellu frodŷr, nid plant i'r waſanaethferch ydŷm, ond i'r wraig rŷdd.

Yr Efengŷl. S. Joan. 6. 1.

YR Jeſu a aeth tros fôr Galilea, hwnnw ŷw môr Teiberias. A thyrfa fawr a'i canlynodd ef, canŷs hwŷ a welſent ei arwŷddion, y rhai a wnaethei efe ar y cleifion. A'r Jeſu a aeth i fynu i'r mynŷdd, ac a eiſteddodd yno gyda'i ddyſcyblion. A'r Paſc, gwŷl yr Iddewon oedd yn agos. Yna'r Jeſu a dderchafodd ei lygaid, ac a welodd fôd tyrfa fawr yn dyfod atto, ac a ddywedodd wrth Philip, O ba lê a prynwn ni fara, fel a caffo y rhai hŷn fwŷdta? (A hŷn a ddywedodd efe iw brofi ef: canŷs efe a wŷddei bêth yr oedd efe ar fedr i wneuthur) Philip a'i hattebodd ef, Gwerth dau can ceiniog o fara nid ŷw ddigon iddŷnt hwŷ, fel a gallo pôb un o honŷnt gymmerŷd ychydig. Un o'i ddyſcyblion a ddywedodd wrtho, (Andreas brawd Simon Peter,) i mae ymma rŷw fachgennŷn, a chanddo bum torth haidd, a dau byſcodŷn: ond beth ŷw hynnŷ rhwng cynnifer? A'r Jeſu a ddywedodd,

perwch i'r dynnion eistedd i lawr. Ac yr oedd glâs-wellt lawer yn y fan honno. Fellu y gwŷr a eisteddasant i lawr, ynghŷlch pum mil o nifer. A'r Jesu a gymmerth y torthau, ac wedi iddo ddiolch, efe a'u rhannodd i'r dyscyblion, a'r dyscyblion i'r rhai oedd yn eistedd: fellu hefŷd o'r pyscod, cymmaint ag a fynnasant. Ac wedi eu digoni hwŷnt, efe a ddywedodd wrth ei ddyscyblion, Cesclwch y briwfwŷd a gweddill, fel na choller dim. Am hynnŷ hwŷ a'i casclasant, ac a lanwasant ddeuddeg basced a'r briwfwŷd, o'r pum torth haidd, a weddillasei gan y rhai a fwŷdtasent. Yna y dynnion, pan welsant yr arwŷdd a wnaethei'r Jesu, a ddywedasant, Hwn yn ddieu ŷw y Prophwŷd oedd ar ddyfod i'r bŷd.

Y pummed Sûl o'r Grawŷs.

Y Colect.

NI attolygwn i ti Holl-alluog Dduw, edrŷch o honot yn drugarog ar dy bobl: fel a bo iddŷnt trwŷ dy fawr ddaioni, gael bŷth eu llyfodraethu a'u cadw mewn enaid a chorph, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Hebreaid. 9. 11.

CRist wedi dyfod yn Arch-offeiriad y daionus bethau a fyddent, trwŷ Dabernacl mwŷ a pherffeithiach, nid o waith llaw, hynnŷ ŷw, nid o'r adeiladaeth ymma, Nid chwaith trwŷ waed geifr a lloi, ond trwŷ ei waed ei hun yr aeth efe unwaith i mewn i'r Gyssegr, gan gael i ni dragywŷddol ryddhâd. Oblegid os ydŷw gwaed teirw a geifr. a lludw anner wedi ei daenellu ar y rhai a halogwŷd, yn sancteiddio i bureiddiad y cnawd, Pa faint mwŷ a bŷdd i waed Crist (yr hwn trwŷ yr Yspryd tragywŷddol a'i hoffrymmodd ei hun yn ddifai i Dduw,) buro eich cydwŷbod chwi oddiwrth weithredoedd meirwon, i wasanaethu y Duw bŷw? Ac am hynnŷ i mae efe yn Gyfryngwr y Cyfammod newŷdd, megis trwŷ fôd marwolaeth yn ymwared oddiwrth y trosseddau oedd tan y Cyfammod cyntaf, a cai y rhai a alwŷd dderbŷn addewid yr etifeddiaeth dragywŷddol.

Yr Efengŷl. S. Joan. 8. 46

PWŷ o honoch a'm hargyoedda i o bechod? ac od wŷfi yn dywedŷd y gwir, pa ham nad ydŷch yn credu i mi? Y mae yr hwn sŷdd o Dduw, yn gwrando geiriau Duw; am hynnŷ nid ydŷch chwi yn eu gwrando, am nad ydŷch o Dduw. Yna'r attebodd yr Iddewon, ac a dywedasant wrtho ef, Ond dâ yr ydŷm ni yn dywedŷd, mai Samaritan wŷt ti, a bôd gennit gythrael? Yr Jesu a attebodd, Nid oes gennif gythrael, ond yr wŷfi yn anrhydeddu fy Nhâd, ac yr ydŷch chwithau yn fy ni-anrhydŷddu inneu. Ac nid wŷfi yn ceisio fy ngogoniant fy hun: I mae un a'i cais ac a farna. Yn wir, yn wîr, meddaf i chwi, os ceidw nêb fy ymadrodd i, ni wêl efe farwolaeth yn dragywŷdd. Yna a dywedodd yr Iddewon wrtho, Yn awron a gwŷddom fôd gennit gythrael: bu Abraham farw, a'r Prophwŷdi, ac meddi di, Os ceidw nêb fy ymadrodd i, nid archwaetha efe farwolaeth yn dragywŷdd. Ai mwŷ wŷt ti nag Abraham ein tâd ni, yr hwn a fu farw? a'r Prophwŷdi a fuant feirw: pwŷ yr wŷt ti yn dy wneuthur dy hun? Yr Jesu a attebodd, Os myfi am gogonedda fy hun, fy ngogoniant i nid ŷw ddim: fy Nhâd ŷw'r hwn sŷdd yn fy ngogoneddu i, yr hwn yr ydŷch chwi yn dywedŷd mai eich Duw chwi ŷw. Ond nid adnabuoch chwi ef: ond myfi a'i hadwaen ef: ac os dywedaf nad adwaen ef, myfi a fyddaf debŷg i chwi yn gelwŷddog: ond mi a'i hadwaen ef, ac yr wŷf yn cadw ei ymadrodd ef. Gorfoledd oedd gan eich tâd Abraham weled fy nŷdd i: ac efe a'i gwelodd hefŷd ac a lawenychodd. Yna a dywedodd yr Iddewon wrtho, Nid wŷt ti ddeng mlwŷdd a deugain etto, ac a welaist di Abraham? Yr Jesu a ddywedodd wrthŷnt, Yn wir, yn wîr, meddaf i chwi, cŷn bôd Abraham, yr wŷfi. Yna hwŷ a godasant gerrig iw taflu atto ef. Ar' Jesu a ymguddiodd, ac a aeth allan o'r Deml.

Y Sûl nesaf oslaen y Pasc.

Y Colect.

HOll-gyfoethog a thragywŷddol Dduw, yr hwn o'th garedigol serch ar ddŷn, a ddanfonaist dy Fâb ein Iachawdwr Jesu

Grist i gymmeryd arno ein cnawd, ac i ddioddef angeu ar y groes, fel a gallai bôb rhyw ddyn ddilyn esampl ei fawr ostyngeiddrwydd ef; Caniadhâ o'th drugaredd fod i ni ganlyn esampl ei ddioddefaint, a bod yn gyfrannogion o'i gyfodiad, trwy yr unrhyw Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Y Epistol. Philemon. 2. 5.

BYdded ynoch y meddwl ymma, yr hwn oedd hefyd yng Hrist Jesu. Yr hwn ac efe yn ffurf Duw, ni thybiodd yn drais fod yn ogyfuwch a Duw. Ond efe a'i dibrisiodd ei hun, gan gymmeryd arno agwedd gwâs, ac a wnaed mewn cyffelybiaeth dynnion. A'i gael mewn dull fel dyn, efe a'i darostyngodd ei hun, gan fod yn ufudd hyd angeu, ie hyd angeu'r groes. O herwydd pa ham Duw a'i tradderchafodd yntef, ac a roddodd iddo Enw, yr hwn sydd goruwch pob enw. Fel yn Enw Jesu y plygeu pob glin o'r nefolion, a'r daiarolion, a than ddaiarolion bethau. Ac a cyffesei pob tafod fod Jesu Grist, yn Arglwydd, er gogoniant i Dduw'r Tâd.

Yr Efengyl. S. Matthew. 27. 1.

APhan ddaeth y boreu, cyd-ymgynghorodd yr hôll Arch-offeiriaid, a Henuriaid y bobl, yn erbyn yr Jesu, fel a rhoddent ef i farwolaeth. Ac wedi iddynt ei rwymo, hwy a'i dygasant ef ymaith, ac a'i traddodasant ef i Pontius Pilat y rhaglaw. Yna pan weleu Judas, yr hwn a'i bradychodd ef, ddarfod ei gondemnio ef, bu edifar ganddo, ac a ddug drachefn y dêg ar hugain arian i'r Arch-offeiriaid, a'r Henuriaid. Gan ddywedyd, pechais gan fradychu gwaed gwirion. Hwythau a ddywedasant, Pa bêth yw hynny i ni? edrych di at hynny. Ac wedi iddo daflu'r arian yn y Deml, efe a ymadawodd ac a aeth, ac a ymgrogodd. A'r Arch-offeiriaid a gymerasant yr arian, ac a ddywedasant, Nid cyfreithlawn i ni eu bwrw hwynt yn y dryssorfa: canys gwerth gwaed ydyw. Ac wedi iddynt gyd-ymgynghori, hwy a brynasant a hwynt faes y crochanydd, yn gladdfa dieithraid. Am hynny a galwyd y maes hwnnw, Maes y gwaed hyd heddyw. (Yna a cyflawnwyd yr hyn a ddywedwyd trwy Jeremias y prophwyd, gan ddywedyd, A hwy a gymmerasant y dêg ar hugain arian, prîs y prisiedig, yr hwn a brynasant gan feibion Israel. Ac a'u rhoesant hwy am faes y crochanydd, megis a gosododd yr Arglwydd i mi.) A'r Jesu a safodd ger bron y rhaglaw: a'r rhaglaw a ofynnodd iddo, gan ddywedyd, ai ti yw Brenin yr Iddewon? A'r Jesu a ddywedodd wrtho, Yr wyt ti yn dywedyd. A phan gyhuddid ef gan yr Arch-offeiriaid a'r Henuriaid, nid attebodd efe ddim. Yna a dywedodd Pilat wrtho, Oni chlywi di faint o betheu a maent hwy yn eu tystiolaethu yn dy erbyn di? Ac nid attebodd efe iddo un gair: fel a rhyfeddodd y rhaglaw yn fawr. Ac ar yr wŷl honno yr arferei y rhaglaw ollwng yn rhydd i'r bobl un carcharor, yr hwn a fynnent. Ac yna yr oedd ganddynt garcharor hynod, a elwid Barabbas. Wedi iddynt gan hynny ymgasclu ynghyd, Pilat a ddywedodd wrthynt, Pa un a fynnwch i mi ei ollwng yn rhydd i chwi? Barabbas, ai yr Jesu, yr hwn a elwir Crist? Canys efe a wyddeu mai o genfigen a traddodasent ef. Ac efe yn eistedd ar yr orsedd-faingc, ei wraig a ddanfonedd atto, gan ddywedyd, Na fydded i ti a wnelych a'r cyfiawn hwnnw: canys goddefais lawer heddyw mewn breuddwyd o'i achos ef: A'r Arch-offeiriaid a'r Henuriaid a berswadiasant y bobl, fel a gofynnent Barabbas, ac a difethent yr Jesu. A'r rhaglaw a attebodd, ac a ddywedodd wrthynt, Pa un o'r ddau a fynnwch i mi ei ollwng yn rhydd i chwi? Hwythau a ddywedasant, Barabbas. Pilat a ddywedodd wrthynt, Pa bêth gan hynny a wnâf i'r Jesu, yr hwn a elwir Crist? Hwythau oll a ddywedasant wrtho, Croeshoelier ef. A'r rhaglaw a ddywedodd, Ond pa ddrwg a wnaeth efe? Hwythau a lefasant yn fwy, gan ddywedyd, Croeshoelier ef. A Philat, pan welodd nad oedd dim yn tyccio, ond yn hytrach bod cynnwrf, a gymmerth ddwfr, ac a olchodd ei ddwylo ger bron y bobl, gan ddywedyd, Di-euog ydwyf fi oddiwrth waed y cyfiawn hwn, edrychwch chwi. A'r hôll bobl a attebasant, ac a ddywedasant, Bydded ei waed ef arnom

ni,

ni, ac ar ein plant. Yna a gollyngodd efe Barabbas yn rhŷdd iddŷnt: ond yr Jesu a fflangellodd efe, ac a'i rhoddodd iw groeshoelio. Yna mil-wŷr y rhaglaw a gymmerasant yr Jesu i'r dadleu dy, ac a gynnullasant atto yr hôll fyddin. A hwŷ a'i diosgasant ef, ac a roesant amdano fantell o scarlat. A chwedi iddŷnt blethu coron o ddrain, hwŷ a'i gosodasant ar ei ben ef, a chorsen yn ei law ddeheu, ac a blygasant eu gliniau ger ei fron ef, ac a'i gwatwarasant, gan ddywedŷd, Henffŷch well, Brenin yr Iddewon. A hwŷ a boerasant arno, ac a gymmerasant y gorsen, ac a'i tarawsant ef ar ei ben. Ac wedi iddŷnt ei watwar, hwŷ a'i diosgasant ef o'r fantell, ac a'i gwiscasant a'i ddillad ei hun, ac a'i dygasant ef ymaith i'w groeshoelio. Ac fel yr oeddŷnt yn myned allan, hwŷ a gawsant ddŷn o Cyréne, a'i enw Simon, hwn a gymmellasant i ddwŷn ei groes ef. A phan ddaethant i lê a elwid y Golgotha, yr hwn a elwir Lle'r benglog. Hwŷ a roesant iddo iw yfed finegr yn gymmyscedig a bustl; ac wedi iddo ei brofi, ni fynnodd efe yfed. Ac wedi iddŷnt ei groeshoelio ef, hwŷ a rannasant ei ddillad, gan fwrw coel-bren: er cyflawni y pêth a ddywedwŷd trwŷ'r prophwŷd, hwŷ a rannasant fy nillad yn eu plith, ac ar fy ngwisg a bwriasant goel-bren. A chan eistedd hwŷ a'i gwiliasant ef yno. A gosodasant hefŷd uwch ei ben ef, ei achos yn scrifennedig, HWN YW JESU, BRENIN YR IDDEWON. Yna croeshoeliwŷd gydag ef ddau leidr, un ar y llaw ddeheu, ac un ar yr asswŷ. A'r rhai oedd yn wyned heibio a'i cablasant ef, gan yscwŷd eu pennau. A dywedŷd, Ti yr hwn a ddinistri'r Deml, ac a'i hadeiledi mewn tridiau, gwared dy hun: os ti ŷw Mâb Duw, discŷn oddiar y groes. A'r un môdd yr Arch-offeiriaid hefŷd, gan watwar, gyda'r Scrifennyddion a'r Henuriaid, a ddywedasant. Efe a waredodd eraill, ei hunan ni's gall efe ei waredu: os Brenin Israel ŷw, descynned yr awron oddiar y groes, ac ni a gredwn iddo. Ymddiriedodd yn Nuw: gwareded efe ef yrawron, os efe a'l mŷn ef: canŷs efe a ddywedodd, Mâb Duw ydwŷf. A'r un pêth hefŷd a edliwiodd y lladron iddo, y rhai a groeshoeliasid gydag ef. Ac o'r chweched awr bu tywŷllwch ar yr hôll ddaiar, hŷd y nawfed awr. Ac ynghŷlch y nawfed awr a llefodd yr Jesu a llêf uchel, gan ddywedŷd, Eli, Eli, Lama Sabachthani? hynnŷ ŷw, Fy Nuw, fy Nuw, paham i'm gadewaist? A rhai o'r sawl oedd yn sefŷll yno, pan glywsant, a ddywedasant, i mae hwn yn galw am Elias. Ac yn y fan un o honŷnt a redodd, ac a gymmerth yspwrn, ac a'i llanwodd o finegr, ac a'i rhoddes ar gorsen, ac a'i diododd ef. A'r llaill a ddywedasant, Paid, edrychwn a ddaw Elias iw waredu ef. A'r Jesu, wedi llefain drachefn a llêf uchel, a ymadawodd a'r yspryd. Ac wele, llen y Deml a rwŷgwŷd yn ddau, oddifnu hŷd i wared: a'r ddaiar a grynodd, a'r meini a holltwŷd. A'r beddau a agorwŷd: a llawer o gŷrph y Sainct a hunasent, a gyfodasant. Ac a ddaethant allan o'r beddau ar ôl ei gyfodiad ef, ac a aethant i mewn i'r ddinas sanctaidd, ac a ymddangosasant i lawer. Ond y canwriad, a'r rhai oedd gydag ef yn gwilied yr Jesu, wedi gweled y ddaiargrŷn, a'r pethau a wnaethid, a ofnasant yn fawr, gan ddywedŷd, Yn wîr Mâb Duw ydoedd hwn.

Y Dŷdd llûn nesaf o flaen y Pasc.

Yn llê yr Epistol. Isaia. 63. 1.

PWŷ ŷw hwn yn dyfod o Edom, yn gôch ei ddillad o Bozra? hwn sŷdd hardd yn ei wisc, yn ymdaith yn amlder ei rŷm? myfi, yr hwn a lefaraf mewn cyfiawnder, ac a wŷf gadarn i iachau. Paham yr ydwŷt yn gôch dy ddillad, a'th wiscoedd fel hwn a sathrei mewn gwinwrŷf? Sethrais y gwinwrŷf fy hunan, ac o'r bobl nid oedd un gyda mi; canŷs mi a'u sathraf hwŷnt yn fy nig, ac a'u mathraf hwŷnt yn fy llidiawgrwŷdd; a'u gwaed hwŷnt a daenellir ar fy nillad, a'm hôll wiscoedd a lychwinaf. Canŷs dŷdd dial sŷdd yn fy nghalon, a blwŷddŷn fy ngwaredigion a ddaeth. Edrychais hefŷd, ac nid oedd gynnorthwŷwr; rhyfeddais hefŷd am nad oedd gynnhaliwr, yna fy mraich fy hun a'm hachubodd, a'm

llidiawg-

llidiawgrwydd a'm cynhaliodd. Ac mi a sathraf y bobl yn fy nig, ac a'u meddwaf hwynt yn fy llidiawgrwydd; a'u cadernid a ddescynnaf i'r llawr. Cofiaf drugareddau yr Arglwydd, a moliant Duw, yn ol yr hyn oll a roddodd Duw i ni, ag amlder ei ddaioni i dy Israel, yr hyn a roddodd efe iddynt yn ol ei dosturiaethau, ac yn ol amlder ei drugareddau. Canys efe a ddywedodd, diau fy mhobl ydynt hwy, meibion ni ddywedant gelwydd; fellu efe a aeth yn iachawdwr iddynt. Yn eu holl gystudd hwynt, efe a gystuddiwyd, ac Angel ei gydrycholdeb a'u hachubodd hwynt; yn ei gariad, ac yn ei drugaredd a gwaredodd efe hwynt: Efe a'u dygodd hwynt, ac a'u harweiniodd yr holl ddyddiau gynt. Hwythau oeddynt wrthryfelgar, ac a ofidiasant ei Yspryd sanctaidd ef; am hynny a trodd efe yn elyn iddynt, ac yr ymladdodd yn eu herbyn. Yna a cofiodd efe y dydddiau gynt, Moses a'i bobl, gan ddywedyd, mae'r hwn a'u dygodd hwynt i fynu o'r mor, gyda bugail ei braidd? mae'r hwn a osododd ei Yspryd sanctaidd o'i fewn ef. Yr hwn a'i tywysodd hwynt a deheu-law Moses, ac a'i ogoneddus fraich, gan hollti y dyfroedd o'u blaen hwynt, i wneuthur iddo ei hun enw tragywyddol; Yr hwn ai harweiniodd hwynt trwy y dyfnderau, fel march yn yr anialwch, fel na thramgwyddent? Fel a descyn anifail i'r dyffryn, a gwna Yspryd yr Arglwydd iddo orphwys: fellu a twysaist dy bobl, i wneuthur it enw gogoneddus. Edrych o'r nefoedd, a gwel; o annedd dy sancteiddrwydd, a'th ogoniant: mae dy zel, a'th gadernid, lluosogrwydd dy dosturiaethau, a'th drugareddau tuag attafi? a ymattaliasant? Canys ti yw ein Tad ni, er nad edwyn Abraham ni, ac na'n cydnebydd Israel; ti Arglwydd yw ein Tad ni, ein gwaredydd; dy enw sydd erioed. Paham Arglwydd a gwnaethost i ni gyfeiliorni allan o'th ffyrdd? ac a caledaist ein calonnau oddiwrth dy ofn? dychwel er mwyn dy weision, llwythau dy etifeddiaeth. Tros ychydig ennyd a meddiannodd dy bobl sanctaidd, ein gwrthwynebwyr a sathrasant dy gyssegr di. Nyni ydym eiddo ti, erioed ni buost yn Arglwyddiaethu arnynt hwy, ac ni elwid dy enw arnynt.

Yr Efengyl. S. Marc. 14. 1.

AC wedi deu-ddydd yr oedd y Pasc, a gwyl y bara croyw: a'r Arch-offeiriaid a'r Scrifennyddion a geisiasant pa fodd a dalient ef trwy dwyll, ac a lladdent ef. Eithr dywedasant, Nid ar yr wyl, rhag bod cynnwrf ymhlith y bobl. A phan oedd efe yn Bethania, yn nhy Simon y gwahanglwyfus, ag efe yn eistedd i fwydta, daeth gwraig a chanddi flwch o ennaint, o nard gwlyb gwerth-fawr, a hi a dorrodd y blwch, ac a'i tywalltodd ar ei ben ef. Ac yr oedd rhai yn anfodlon ynddynt eu hunain, ac yn dywedyd, I ba beth a gwnaethwyd y golled hon o'r ennaint? Oblegid fe allasid gwerthu hwn uwchlaw trichan ceiniog, a'u rhoddi i'r tylodion. A hwy a ffrommasant yn ei herbyn hi. A'r Jesu a ddywedodd, Gadewch iddi, pa ham a gwnewch flinder iddi? hi a wnaeth weithred dda arnafi. Canys bob amser a cewch y tylodion gyda chwi, a phan fynnoch gellwch wneuthur da iddynt hwy: ond myfi ni chewch bob amser. Hyn a allodd hon, hi a'i gwnaeth: hi a achubodd y blaen i eneinio fy nghorph erbyn y claddedigaeth. Yn wir meddaf i chwi, pa le bynnag a pregether yr Efengyl hon, yn yr holl fyd, yr hyn a wnaeth hon hefyd a adroddir er coffa amdani. A Judas Iscariot, un o'r deuddeg, a aeth ymmaith at yr Arch-offeiriaid, iw fradychu ef iddynt. A phan glywsant, fe fu lawen ganddynt, ac a addawsant roi arian iddo. Yntef a geisiodd pa fodd a gallai yn gymmwys ei fradychu ef. A'r dydd cyntaf o wyl y bara croyw, pan aberthent y Pasc, dywedodd ei ddiscyblion wrtho; I ba le yr wyt ti yn ewyllysio i ni fyned i barodtoi i ti, i fwydta y Pasc? Ac efe a anfonodd ddau o'i ddyscyblion, ac a ddywedodd wrthynt, Ewch i'r ddinas, a chyfarfydd a chwi ddyn yn dwyn stenaid o ddwfr; dilynwch ef. A pha le bynnag yr el i mewn, dywedwch wrth wr y ty, Fod yr Athro yn dywedyd, Pa le a mae'r llettty, lle a gallwyf mi a'm dyscyblion, fwydta'r Pasc? Ac efe a ddengys i chwi, oruwch-stafell fawr

fawr wedi ei thanu yn barod: yno paratowch i ni. A'i ddyscyblion a aethant, ac a ddaethant i'r ddinas, ac a gawsant megis a dywedasei efe wrthŷnt, ac a barodtoesant y Pasc. A phan aeth hiyn hŵyr, efe a ddaeth gyda'r deuddeg. Ac fel yr oeddŷnt yn eistedd, ac yn bwŷdta, yr Jesu a ddywedodd, Yn wir meddaf i chwi, un o honoch, yr hwn sŷdd yn bwŷdta gyda myfi, a'm bradycha i. Hwŷthau a ddechreuasant dristhau, a dywedŷd wrtho bób un ac un, Ai myfi? ac arall, Ai myfi? Ac efe a attebodd ac a ddywedodd wrthŷnt, Un o'r deuddeg, yr hwn sŷdd yn gwlychu gyda mi yn y ddyscl ŷw efe. Mâb y dŷn yn wir sŷdd yn myned ymaith, fel a mae yn scrifennedig amdano: ond gwae'r dŷn hwnnw trwŷ'r hwn a bradychir Mâb y dŷn: dâ a fuasai i'r dŷn hwnnw pe nas ganesid. Ag fel yr oeddŷnt yn bwŷdta, yr Jesu a gymerodd fara, ac a'i bendithiodd, ac a'i torrodd ac a'i rhoddodd iddŷnt, ac a ddywedodd, Cymmerwch, bwŷdtewch, hwn ŷw fy nghorph. Ac wedi iddo gymmerŷd y cwppan, a rhoi diolch, efe a'i rhoddodd iddŷnt: a hwŷnt ôll a yfasant o hono. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Hwn ŷw fy ngwaed i o'r Testament newŷdd, yr hwn a dywelltir tros lawer. Yn wir yr wŷf yn dywedŷd wrthŷch, nad yfaf mwŷ o ffrwŷth y winwŷdden, hŷd y dŷdd hwnnw, pan yfwŷf ef yn newŷdd yn Nheŷrnas Dduw. Ac wedi iddŷnt ganu mawl, hwŷ a aethant allan i fynŷdd yr Olewŷdd. A dywedodd yr Jesu wrthŷnt, Chwi a ddifodlonir ôll o'm plegid i y nôs hon; canŷs scrifennedig ŷw, Tarawaf y bugail, a'r defaid a wascerir. Ond wedi i mi adgyfodi, mi a âf o'ch blaen chwi i Galilea. Ond Peter a ddywedodd wrtho, Pe byddai bawb wedi eu rhwŷstro, etto ni byddaf fi. A dywedodd yr Jesu wrtho, Yn wir yr ydwŷf yn dywedŷd i ti, heddŷw o fewn y nôs hon, cŷn canu o'r ceiliog ddwŷ-waith a gwedi fi deir-gwaith. Ond efe a ddywedodd yn helaethach o lawer, Pe gorfyddai i mi farw gyda thi ni'th wadaf ddim. A'r un môdd a dywedasant ôll. A hwŷ a ddaethant i lê yr oedd ei enw Gethsemane: ac efe a ddywedodd wrth ei ddyscyblion, Eisteddwch ymma tra fyddwŷf yn gweddio. Ac efe a gymmerth gydag ef Beter, ag Iaco, ac Joan, ac a ddechreuodd ymohdio a thristhau yn ddirfawr. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, I mae fy enaid yn athrist hŷd angeu: arhoswch ymma, a gwiliwch. Ac efe a aeth ychydig ym-mlaen, ac a syrthiodd ar y ddaiar, ac a weddiodd, o bai bossibl ar fyned yr awr honno oddiwrtho. Ac efe a ddywedodd, Abba Dád, pób pêth sŷdd bossibl i ti: trô heibio y cwppan hon oddiwrthif: ond nid y pêth yr ydwŷfi yn ei ewŷllysio, ond y pêth yr ydwŷt ti. Ac efe a ddaeth ac a'u cafodd hwŷ yn cyscu, ac a ddywedodd wrth Peter Simon, ai cyscu yr wŷti? oni allit wilio un awr? Gwiliwch a gweddiwch, rhag eich myned mewn temptasiwn: yr yspryd yn ddieu sŷdd barod; ond y cnawd sŷdd wan. Ac wedi iddo fyned ymaith drachefn, efe a weddiodd gan ddywedŷd yr un ymadrodd. Ac wedi iddo ddychwelŷd, efe a'u cafodd hwŷnt drachefn yn cyscu (canŷs yr oedd eu llygaid hwŷnt wedi trymhau) ac ni wŷddent bêth a attebent iddo. Ac efe a ddaeth y drydedd waith, ac a ddywedodd wrthŷnt, Cyscwch weithian, a gorphwŷswch: digon ŷw, daeth yr awr: wele, yr ydŷs yn bradychu Mâb y dŷn i ddwŷlo pechaduriaid. Cyfodwch, awn; wele, I mae yr hwn sŷdd yn fy mradychu yn agos. Ac yn y man, ac efe etto yn llefaru, daeth Judas, un o'r deuddeg, a chydag ef dyrfa fawr, a chleddŷfau, a ffŷnn, oddiwrth yr Arch-offeiriaid, a'r Scrifenyddion, a'r Henuriaid. A'r hwn a'i bradychodd ef a roddasai arwŷdd iddŷnt, gan ddywedŷd Pwŷ bynnag a gusanwŷf, hwnnw ŷw; deliwch ef, a dygwch ymaith yn siccr. A phan ddaeth, yn ebrwŷdd efe a aeth atto, ac a ddywedodd, Rabbi, Rabbi, ac a'i cusanodd ef. A hwŷthau a roesant eu dwŷlo arno, ac a'i daliasant ef. A rhŷw un o'r rhai oedd yn sefŷll ger llaw, a dynnodd ei gleddŷf, ac a darawodd wâs yr Archoffeiriad, ac a dorrodd ymaith ei glust ef. A'r Jesu a attebodd, ac a ddywedodd wrthŷnt, Ai megis at leidr a daethoch allan a chleddŷfau, ac a ffŷnn i'm dal i? Yr oeddwn

i beunŷdd gyda chwi yn athrawiaethu yn y Deml, ac ni'm daliasoch: ond rhaid ŷw cyflawni'r Scrythyrau. A hwŷnt ôll a'i gadawsant ef, ac a ffoesant. A rhŷw ŵr ieuangc oedd yn ei ddilŷn ef, wedi ymwisco a lliain main ar ei gorph noeth, a'r gwŷr ieuaingc a'i daliasant ef; A hwn a adawodd y lliain, ac a ffôdd oddiwrthŷnt yn noeth. A hwŷ a ddygasant yr Jesu at yr Arch-offeiriad: a'r hôll Arch-offeriaid, a'r Henuriaid, a'r Scrifennyddion, a ymgasclasant gydag ef. A Pheter a'i canlynodd ef o hirbell, hŷd yn llŷs yr Arch-offeiriad: ac yr oedd efe yn eistedd gyda'r gwasanaethwŷr, ac yn ymdwŷmno wrth y tân. A'r Arch offeiriaid, a'r hôll gyngor, a geisiasant dystiolaeth yn erbŷn yr Jesu, iw roi ef i'w farwolaeth, ac ni chawsant. Canŷs llawer a ddygasant gau dystiolaeth yn ei erbŷn ef, ond nid oedd eu tystiolaeth hwŷ yn gysson. A rhai a gyfodasant, ac a ddygasant gam-dystiolaeth yn ei erbŷn ef, gan ddywedŷd, Ni a'i clywsom ef yn dywedŷd, mi a ddinistriaf y Deml hon o waith dwŷlo, ac mewn tridiau yr adeiladaf arall, heb fôd o waith llaw. Ac etto nid oedd eu tystiolaeth hwŷ fellu yn gysson. A chyfododd yr Arch-offeiriad yn y canol, ac a ofynnodd i'r Jesu, gan ddywedŷd, oni attebi di ddim? bêth a mae y rhai hŷn yn ei dystiolaethu yn dy erbŷn? Ac efe a dawodd, ac ni attebodd ddim. Drachefn yr Arch-offeiriad a ofynnodd iddo, ac a ddywedodd wrtho, Ai tydi ŷw Crist Mâb y Bendigedig? A'r Jesu a ddywedodd, Myfi ŷw: a chwi a gewch weled Mâb y dŷn yn eistedd ar ddeheu-law y gallu, ac yn dyfod ynghymmylau y nêf. Yna'r Arch-offeiriad, gan rwŷgo ei ddillad, a ddywedodd, Pa raid i ni mwŷ wrth dystion? Chwi a glywsoch y gabledd: bêth dybygwch chwi? A hwŷnt ôll a'i condemniasant ef, ei fôd yn euog o farwolaeth. A dechreuoddd rhai boeri arno, a chuddio ei wŷneb, a'i gernodio, a dywedŷd wrtho, Prophwŷda. A'r gweinidogion a'i tarawsant ef a gwiail. Ac fel yr oedd Peter yn y llŷs i wared, daeth un o forwŷnion yr Arch-offeiriad: A phan gansu hi Beter yn ymdwŷmno, hi a edrychodd arno, ac a ddywedodd, Titheu hefŷd oeddit gyda'r Jesu o Nazareth. Ac efe a wadodd, gan ddywedŷd, Nid adwaen i ef, ac ni wn i bêth yr wŷt yn ei ddywedŷd. Ac efe aeth allan i'r porth a'r ceiliog a ganodd. A phan welodd y llangces ef drachefn, hi a ddechreuodd ddywedŷd wrth y rhai oedd yn sefŷll yno, I mae hwn yn un o honŷnt. Ac efe a wadodd drachefn. Ac ychydig wedi hynnŷ y rhai oedd yn sefŷll ger llaw a ddywedasant wrth Peter drachefn, Yn wîr yr wŷti yn un o honŷnt, canŷs Galilead wŷt, a'th leferŷdd sŷdd debŷg. Ond efe a ddechreuodd regu, a thyngu, Nid adwaen i y dŷn ymma yr ydŷch chwi yn dywedŷd amdano. A'r ceiliog a ganodd yr ail waith: a Pheter a gofiodd y gair a ddywedasei'r Jesu wrtho, Cŷn canu o'r ceiliog ddwŷ-waith, ti a'm gwedi deirgwaith. A chan ystyried hynnŷ efe a wŷlodd.

Y Dŷdd mawrth nesaf oflan y Pasc.

Yn llê'r Epistol. Isaia. 50. 5.

YR Arglwŷdd Dduw a agorodd fy nghlust, a minneu ni wrthwŷnebais, ac ni chiliais yn fy ôl. Fy nghorph a roddais i'r cur-wŷr, a'm cernau i'r rhai a dynnai'r blew, ni chuddiais fy wŷneb oddiwrth wradwŷdd, a phoeredd. O herwŷdd yr Arglwŷdd Dduw a'm cymmorth, am hynnŷ ni'm cywilyddir; am hynnŷ gosodais fy wŷneb fel callestr, a gwn na'm cywilyddir. Agos ŷw'r hwn a'm cyfiawnhâ, pwŷ a ymryson a mi? safwn ynghŷd, pwŷ ŷw fy ngwrthwŷnebwr? nessaed attaf. Wele'r Arglwŷdd a'm cynnorthwŷa, pwŷ ŷw'r hwn a'm bwrw yn euog? wele, hwŷnt ôll a heneiddiant fel dilledŷn, y gwŷfŷn a'u hyssa hwŷnt. Pwŷ yn eich mŷsc sŷdd yn ofni'r Arglwŷdd, yn gwrandaw ar lais ei wâs ef, yn rhodio mewn tywŷllwch ac heb lewŷrch iddo? gobeithied yn enw'r Arglwŷdd, ac ymddiried yn ei Dduw. Wele chwi ôll y rhai ydŷch yn cynneu tân, ac yn eich amgylchu eich hunain a gwreichion; rhodiwch wrth lewŷrch eich tân, ac wrth y gwreichion a gynneuasoch; o'm llaw i a bŷdd hŷn i chwi; mewn gofud a gorweddwch.

Yr Efengyl. S. *Marc.* 15. 1.

AC yn y fan, y boreu, yr ymgynghorodd yr Arch-offeiriaid gyda'r Henuriaid, a'r Scrifennyddion, a'r hôll gyngor, ac wedi iddynt rwymo'r Jesu hwy a'i dygasant ef ymaith, ac a'i traddodasant at Pilat. A gofynnodd Pilat iddo, Ai ti yw Brenin yr Iddewon? yntef a attebodd, ac a ddywedodd wrtho, Yr wyt ti yn dywedyd. A'r Arch-offeiriaid a'i cyhuddasant ef o lawer o bethau, ond nid attebodd efe ddim. A Philat drachefn a ofynnodd iddo, gan ddywedyd, Onid attebi di ddim? wele faint o bethau a maent yn eu tystiolaethu yn dy erbyn. Ond yr Jesu etto nid attebodd ddim; fel a rhyfeddodd Pilat. Ac ar yr wyl honno a gollyngai efe yn rhydd iddynt un carcharor, yr hwn a ofynnent iddo. Ac yr oedd un a elwid Barabbas yr hwn oedd yn rhwym gydai gyd-terfysg-wyr, y rhai yn y derfysc a wnaethent lofruddiaeth. A'r dyrfa gan groch-lefain, a ddechreuodd ddeisyf arno wneuthur fel a gwnaethai bôb amser iddynt. A Philat a attebodd iddynt, gan ddywedyd, A fynnwch chwi i mi ollwng yn rhydd i chwi Frenin yr Iddewon? (Canys efe a wyddai mai o genfigen a traddodasai yr Arch-offeiriaid ef.) A'r Arch-offeiriaid a gynhyrfasent y bobl, fel a gollyngai yn hytrach Barabbas yn rhydd iddynt. A Philat a attebodd, ac a ddywedodd drachefn wrthynt, Beth gan hynny a fynnwch i mi ei wneuthur i'r hwn yr ydych yn ei alw, Brenin yr Iddewon? A hwythau a lefasant drachefn, Croeshoelia ef. Yna Pilat a ddywedodd wrthynt, Ond a ddrwg a wnaeth efe? A hwythau a lefasant fwy-fwy, Croeshoelia ef. A Philat yn chwennych bodloni'r bobl, a ollyngodd yn rhydd iddynt Barabbas, a'r Jesu wedi iddo i fflangellu, a draddododd efe i'w groeshoelio. A'r milwyr a'i dygasant ef i fewn i'r llys a elwir Pretorium: a hwy a alwasant ynghyd yr hôll fyddin. Ac a'i gwisgasant â phorphor, ac a blethasant goron o ddrain, ac a'i dodasant am ei ben: Ac a ddechreuasant gyfarch iddo, Hanffych well, Brenin yr Iddewon. A hwy a gurasant ei ben ef a chorsen, ac a boerasant arno, a chan ddodi eu glinniau i lawr, a'i haddolasant ef. Ac wedi iddynt ei watwar ef, hwy a ddiosgasant y porphor oddiam dano, ac a'i gwiscasant ef a'i ddillad ei hun, ac a'i dygasant allan iw groeshoelio. A hwy a gymmellasant un Simon o Cyrene, yr hwn oedd yn myned heibio, wrth ddyfod o'r wlâd, sef tâd Alexander a Rufus, i ddwyn ei groes ef. A hwy a'i harweiniasant ef i lê a elwid Golgotha: yr hyn o'i gyfieuthu yw, llê'r benglog: Ac a roesant iddo i'w yfed win myrhllyd; ond efe ni's cymmerth. Ac wedi iddynt ei groeshoelio, hwy a rannasant ei ddillad ef, gan fwrw coel-bren arnynt, bêth a gai bôb un. A'r drydedd awr oedd hi, a hwy a'i croeshoeliasant ef. Ac yr oedd yscrifen ei achos ef wedi ei hargraphu, BRENIN YR IDDEWON. A hwy a groeshoeliasant gydag ef ddau leidr un ar y llaw ddeheu, ac un ar yr asswy iddo; A'r Scrythyr a gyflawnwyd, yr hon a ddywed, Ac efe gyfrifwyd gyda'r rhai anwir. A'r rhai oedd yn myned heibio a'i cablasant ef, gan yscwyd eu pennau a dywedyd, Och, tydi yr hwn wyt yn dinistrio y Deml, ac yn ei hadeiladu mewn tridiau: Gwared dy hun, a descyn oddiar y groes. Yr un ffunyd yr Arch-offeiriaid hefyd yn gwatwar, a ddywedasant wrth ei gilydd, gyda'r Scrifennyddion, Eraill a waredodd, ei hun ni's gall ei wared. Descynned Crist Brenin yr Israel, yrawron oddiar y groes, fel a gwelom, ac a credom. A'r rhai a groeshoeliasid gydag ef, a'i difenwasant ef. A phan ddaeth y chweched awr, bu tywyllwch ar yr hôll ddaiar hyd y nawfed awr. Ac ar y nawfed awr y dolefodd yr Jesu a llêf uchel, gan ddywedyd, Eloi, Eloi, lamma sabachthani? yr hyn o'i gyfieuthu yw; Fy Nuw, fy Nuw, pa ham i'm gadewaist? A rhai o'r rhai a safent ger llaw, pan glywsant, a ddywedasant, Wele, I mae efe yn galw ar Elias. Ac un a redodd, ac a lanwodd yspwrn yn llawn o finegr, ac a'i dododd ar gorsen, ac a'i diododd ef, gan ddywedyd, Peidiwch, edrychwn a ddaw Elias iw dynnu ef i lawr. A'r Jesu a lefodd a llêf uchel, ac a ymadawodd a'r yspryd. A llen y Deml a rwygwyd

 yn

yn ddwŷ, oddifynu hŷd i wared. A phan welodd y Canwriad, yr hwn oedd yn sefŷll ger llaw, gyferbŷn ag ef, ddarfod iddo, yn llefain felly, ymado a'r yspryd, efe a ddywedodd, Yn wir, Mâb Duw oedd y dŷn hwn.

Y Dŷdd mercher nesaf o flaen y Pasc.

Yr Epistol. Hebreaid. 9. 16.

LLe byddo Testament, rhaid ŷw digwŷddo marwolaeth y Testament-ŵr. Canŷs wedi marw dynnion i mae Testament mewn grŷm, oblegid nid oes etto nerth ynddo tra fyddo y Testament-ŵr yn fŷw. O ba achos ni chyssegrwŷd y cyntaf heb waed. Canŷs gwedi 'Foses adrodd yr hôll orchymmŷn, yn ôl y gyfraith, wrth yr hôll bobl, ef a gymmerodd waed lloi a geifr, gyda dwfr, a gwlân porphor, ac yssop, ac a'u taenellodd ar y llyfr, a'r bobl ôll. Gan ddywedŷd, Hwn ŷw gwaed y Testament a orchymmynnodd Duw i chwi. Y Tabernacl hefŷd, a hôll lestri y gwasanaeth, a daenellodd efe a gwaed yr un môdd. A chan mwŷaf trwŷ waed a purir pôb pêth wrth y gyfraith, ac heb ollwng gwaed nid oes maddeuant. Rhaid oedd gan hynnŷ i bortreiadau y pethau sŷdd yn y nefoedd, gael eu puro a'r pethau hŷn: a'r pethau nefol eu hunain ag aberthau gwell na'r rhai hŷn. Canŷs nid i'r Cyssegr o waith llaw portreiad y gwir Gyssegr, yr aeth Crist i mewn, ond i'r nêf ei hun, i ymddangos yn awr ger bron Duw trosom ni. Nac fel yr offrymmei ef ei hun yn fynŷch, megis a mae yr Arch-offeiriad yn myned i mewn i'r Cyssegr bôb blwŷddŷn a gwaed arall. Oblegid yna rhaid fuasei iddo yn fynŷch ddioddef er dechreuad y Bŷd. Ond yrawron unwaith yn niwedd y Bŷd yr ymddangosodd efe, i ddileu pechod, trwŷ ei aberthu ei hun. Ac megis a gosodwŷd i ddynnion farw unwaith, ac wedi hynnŷ bôd barn: Fellu Crist hefŷd, wedi ei offrymmu unwaith i ddwŷn ymaith bechodau llawer, a ymddengŷs yr ail waith heb pechod, i'r rhai sŷdd yn ei ddisgwŷl er iechŷdwriaeth.

Yr Efengyl. S. Luc. 22. 1.

ANessaoedd gŵŷl y bara croyw, yr hon a elwir y Pasc. A'r Arch-offeiriaid a'r Scrifennyddion a geisiasant pa fôdd a difethent ef: oblegid yr oedd arnŷnt ofn y bobl. A Satan a aeth i mewn i Judas, yr hwn a gyfenwŷd Iscariot, yr hwn oedd o rifedi'r deuddeg. Ac efe a aeth ymmaith, ac a ymddiddanodd a'r Arch-offeiriaid, a'r blaenoriaid, pa fôdd a bradychei efe ef iddŷnt. Ac yr oedd yn llewen ganddŷnt: a hwŷ a gyttunasant ar roddi arian iddo. Ac efe a addawodd: ac a geisiodd amser cyfaddas iw fradychu ef iddŷnt yn absen y bobl. A daeth dŷdd y bara croyw, ar yr hwn yr oedd rhaid lladd y Pasc. Ac efe a anfonodd Peter ac Joan, gan ddywedŷd, Ewch parodtowch i ni'r Pasc, fel a bwŷdtâom. A hwŷ a ddywedasant wrtho, Pa lê a mynni barodtoi o honom? Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Wele, pan ddeloch i mewn i'r ddinas, cyferfŷdd a chwi ddŷn yn dwŷn ftenaid o ddwfr: canlynwch ef i'r tŷ llê yr êl efe i mewn. A dywedwch wrth ŵr y tŷ, I mae'r Athro yn dywedŷd wrthit, Pa lê a mae'r llettŷ, llê a gallwŷf fwŷdta'r Pasc gyda'm dyscyblion? Ac efe a ddengŷs i chwi oruwch-ystafell fawr, wedi ei thanu, yno parodtowch: A hwŷ a aethant, ac a gawsant fel a dywedasei efe wrthŷnt, ac a barodtoesant y Pasc. A phan ddaeth yr awr, efe a eisteddodd i lawr, a'r deuddeg Apostolion gydag ef. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Mi a chwennychais yn fawr fwŷdta'r Pasc hwn gyda chwi, cŷn dioddef o honof. Canŷs yr ydwŷf yn dywedŷd i chwi, Ni fwŷdtaf fi mwŷach o honaw, hŷdoni chyflawner yn Nheŷrnas Dduw. Ac wedi iddo gymmerŷd y cwppan, a rhoddi diolch, efe a ddywedodd, Cymmerwch hwn, a rhennwch yn eich plith. Canŷs yr ydwŷf yn dywedŷd i chwi, nad yfaf o ffrwŷth y winwŷdden, hŷdoni ddêl teŷrnas Dduw. Ac wedi iddo gymmerŷd bara, a rhoi diolch, efe a'i torrodd, ac a'i rhoddodd iddŷnt, gan ddywedŷd, Hwn ŷw fy nghorph, yr hwn yr ydŷs yn ei roddi trosoch: gwnewch hŷn er coffa amdanaf.

Yr

Yr un môdd y cwppan hon ŷw'r Teſtament
newŷdd yn fy ngwaed i, yr hwn yr ydŷs
yn ei dywallt troſoch. Ond wele law'r
hwn ſŷdd yn fy mradychu, gyda mi ar y
bwrdd. Ac yn wir, i mae Mâb y dŷn yn
myned, megis a mae wedi ei liniaethu : ond
gwae'r dŷn hwnnw, trwŷ'r hwn a bradychir
ef. Hwŷthau a ddechreuaſant ymofŷn yn
eu plith eu hun, pwŷ o honŷnt oedd yr
hwn a wnai hynnŷ. A bu ymryſon yn eu
plith : pwŷ o honŷnt a dybygid ei fod yn
fwŷaf. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, i mae
brenhinoedd y cenhedloedd yn arglwŷdd-
iaethu arnŷnt: a'r rhai ſŷ mewn awdurdod
arnŷnt, a elwir yn bendefigion. Ond na
fyddwch chwi fellu : ond y mwŷaf yn eich
plith chwi, bydded megis yr ieuangaf, a'r
pennaf, megis yr hwn ſŷdd yn gweini.
Canŷs pa un fwŷaf, ai'r hwn ſŷdd yn eiſtedd
ar y bwrdd, ai'r hwn ſŷdd yn gwaſanaethu?
ond yr hwn ſŷdd yn eiſtedd ar y bwrdd?
ond yr ydwŷfi yn eich mŷſc, fel un yn gwaſ-
anaethu. A chwi ŷw y rhai a aroſaſoch
gyda mi yn fy mhrofedigaethau. Ac yr
wŷfi yn ordeinio i chwi deŷrnas, megis yr
ordeiniodd fy Nhâd i minneu. Fel a bwŷd-
taoch ac yr yfoch ar fy mwrdd i yn fy
nheŷrnas, ac yr eiſteddoch ar orſeddfeŷdd,
yn barnu deuddeg llwŷth Iſrael. A'r Arg-
lwŷdd a ddywedodd, Simon, Simon, wele,
Satan a'ch ceiſiodd chwi, i'ch nithio fel
gwenith: Ond mi a weddiais troſot, na
ddiffygiei dy ffŷdd di: ditheu pan i'th droer,
cadarnhâ dy frodŷr. Ac efe a ddywedodd
wrtho, Arglwŷdd, yr ydwŷfi yn barod i
fyned gyda thi i garchar, ac i angeu. Yntef
a ddywedodd, Yr wŷf yn dywedŷd i ti
Peter, Na chân y ceiliog heddŷw, nes i ti
wadu dair gwaith yr adwaeni fi. Ac efe a
ddywedodd wrthŷnt, Pan i'ch anfonais heb
na phwrs, na chôd, nag eſgidiau; a fu
arnoch eiſieu dim? a hwŷ a ddywedaſant,
Na ddo ddim. Yna a dywedodd wrthŷnt,
Ond yn awr, y nêb ſŷdd ganddo bwrs, cym-
mered, a'r un môdd gôd: a'r nêb nid oes
ganddo, gwerthed ei bais a phryned gleddŷf.
Canŷs yr wŷf yn dywedŷd i chwi, fôd yn
rhaid etto gyflawni ynoſi y pêth hŷn a ſcri-
fennwŷd, ſef, A chyda'r anwir a cyfrifwŷd
ef. Canŷs i mae diben i'r pethau amdana fi.
A hwŷ a ddywedaſant, Arglwŷdd, wele ddau
gleddŷf ymma. Ac efe a ddywedodd wrth-
ŷnt, Digon ŷw. Ac wedi iddo fyned allan,
efe a aeth, yn ôl ei arfer, i fynŷdd yr Ole-
wŷdd: a'i ddyſcyblion hefŷd a'i canlŷnaſant
ef. A phan ddaeth efe i'r man, efe a ddy-
wedodd wrthŷnt, Gweddiwch nad eloch
mewn profedigaeth. Ac efe a dynnodd oddi
wrthŷnt tuag ergŷd carreg, ac wedi iddo
fyned ar ei liniau, efe a weddiodd, Gan ddy-
wedŷd, O Dâd, os ewŷllyſi droi heibio y
cwppan hon oddiwrthif: er hynnŷ nid fy
ewŷllŷs i, ond yr eiddot ti a wneler. Ac
Angel o'r nêf a ymddangoſodd iddo, yn ei
nerthu ef. Ac efe mewn ymdrech meddwl
a weddiodd yn ddyfalach, a'i chwŷs ef oedd
fel defnynnau gwaed, yn deſcŷn ar y ddaiar.
A phan gododd ef o'i weddi, a dyfod at ei
ddyſcyblion, efe a'u cafodd hwŷnt yn cyſcu
gan driſtwch: Ac a ddywedodd wrthŷnt,
Pa ham yr ydŷch yn cyſcu? codwch a gwe-
ddiwch nad eloch mewn profedigaeth. Ac
efe etto yn llefaru, wele dyrfa, a hwn a elwir
Judas, un o'r deuddeg oedd yn myned o'u
blaen hwŷnt, ac a neſaodd at yr Jeſu, iw gu-
ſanu ef. A'r Jeſu a ddywedodd wrtho, Judas
a'i â chuſan yr wŷti yn bradychu Mâb y
dŷn? A phan welodd y rhai oedd yn ei gŷlch
ef, y pêth oedd ar ddyfod, hwŷ a ddywedaſant
wrtho, Arglwŷdd, a darawn ni a chleddŷf?
A rhŷw un o honŷnt a darawodd wâs yr
Arch-offeiriad, ac a dorrodd ymaith ei gluſt
ddehau ef. A'r Jeſu a attebodd ac a ddyw-
edodd, Goddefwch hŷd yn hŷn. Ac efe a
gyffyrddodd a'i gluſt, ac a'i iachâodd ef.
A'r Jeſu a ddywedodd wrth yr Arch-offeir-
iaid, a blaenoriaid y Deml, a'r henuriaid,
y rhai a ddaethent atto, Ai fel at leidr a
daethoch chwi allan â chleddŷfau, ac a ffŷn?
Pan oeddŵn beunŷdd gyda chwi yn y Deml,
nid eſtŷnnaſoch ddwŷlo i'm herbŷn: ond
hon ŷw eich awr chwi, a gallu'r tywŷllwch.
A hwŷ a'i daliaſant ef, ac a'i harweiniaſant,
ac a'i dygaſant i mewn i dŷ'r Arch-offeiriad.
A Pheter a ganlynodd o hirbell. Ac wedi
iddŷnt gynneu tân ynghanol y neuadd, a
chŷd-eiſtedd o honŷnt, eiſteddodd Peter
yntef yn eu plith hwŷnt. A phan ganfu
rhŷw

rhŷw langces ef yn eistedd wrth y tân, a dal sulw arno, hi a ddywedodd, yr oedd hwn hefŷd gydag ef. Yntef a'i gwadodd ef, gan ddywedŷd, O wraig, nid adwaen i ef. Ac ychydig wedi, un arall a'l gwelodd ef, ac a ddywedodd, Yr wŷt titheu hefŷd yn un o honŷnt. A Pheter a ddywedodd, O ddŷn, nid ydwŷf. Ac ar ôl megis yspaid un awr, rhŷwun arall a daerodd, gan ddywedŷd, Mewn gwirionedd, yr oedd hwn hefŷd gydag ef: canŷs Galilead ŷw. A Pheter a ddywedodd, Y dŷn, ni's gwn bêth yr wŷt yn ei ddywedŷd. Ac yn y man, ac efe etto yn llefaru, canodd y ceiliog. A'r Arglwŷdd a drôdd, ac a edrychodd ar Beter: a Pheter a gofiodd ymadrodd yr Arglwŷdd, fel a dywedasei efe wrtho, Cŷn canu o'r ceiliog, y gwedi fi deirgwaith. A Pheter a aeth allan, ac a ŵylodd yn chwerw dôst. A'r gwŷr oedd yn dal yr Jesu, a'i gwatwarasant ef, gan ei daro. Ac wedi iddŷnt guddio ei lygaid ef, hwŷ a'i tarawsant ef ar ei wŷneb, ac a ofŷnnasant iddo, gan ddywedŷd, Prophwŷda, Pwŷ ŷw'r hwn a'th darawodd di? A llawer o bethau eraill gan gablu, a ddywedasant yn ei erbŷn ef. A phan aeth hi yn ddŷdd, ymgynnullodd Henuriaid y bobl, a'r Arch-offeiriaid, a'r Scrifennyddion, ac a'i dygasant ef iw Cyngor hwŷnt, Gan ddywedŷd, Ai ti ŷw Crist? dywed i ni. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Os dywedaf i chwi, ni chredwch ddim: Ac os gofynnaf hefŷd i chwi, ni'm hattebwch, ac ni'm gollyngwch ymaith. Yn ôl hŷn a bŷdd Mâb y dŷn yn eistedd ar ddeheu-law gallu Duw. A hwŷ ôll a ddywedasant, Ai Mâb Duw gan hynnŷ ydwŷt ti? Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Yr ydŷch chwi yn dywedŷd fy môd. Hwŷthau a ddywedasant, Pa raid i ni mwŷach wrth dystiolaeth? canŷs clywsom ein hunain o'i eneu ef ei hun.

Dydd Iou o flaen y Pasc.

Yr Epistol. 1 *Corinthiaid.* 11. 17.

WRth ddywedŷd hŷn, nid ydwŷf yn eich canmol, eich bôd yn dyfod ynghŷd, nid er gwell, ond er gwaeth. Canŷs yn gyntaf, pan ddeloch ynghŷd yn yr Eglwŷs, yr ydwŷf yn clywed fôd anrafaelion yn eich mŷsc chwi, ac o ran yr wŷf yn credu. Canŷs rhaid ŷw bôd hefŷd hereſiaid yn eich mŷsc; fel a byddo y rhai cymmeradwŷ yn eglur yn eich plîth chwi. Pan fyddoch chwi gan hynnŷ yn dyfod ynghŷd i'r un llê, nid bwŷdta swpper yr Arglwŷdd ydŷw hŷn. Canŷs i mae pôb un wrth fwŷdta yn cymmerŷd ei swpper ei hun o'r blaen, ac un sŷdd a newŷn arno, ac arall sŷdd yn feddw. Onid oes gennŷch dal i fwŷdta ac i yfed? Ai dirmygu yr ydŷch chwi Eglwŷs Duw? A gwradwŷddo y rhai nid oes ganddŷnt? Pa bêth a ddywedaf wrthŷch? a ganmolaf i chwi yn hŷn? nid wŷf yn eich canmol. Canŷs myfi a dderbyniais gan yr Arglwŷdd yr hŷn hefŷd a draddodais i chwi; fôd i'r Arglwŷdd Jesu y nôs a bradychwŷd ef, gymmerŷd bara: Ac wedi iddo ddiolch, efe a'i torrodd, ac a ddywedodd, Cymmerwch, bwŷdtewch, hwn ŷw fy nghorph, yr hwn a dorrir trosoch: gwnewch hŷn er coffa am danaf. Yr un môdd efe a gymmerodd y cwppan wedi swpperu, gan ddywedŷd, Y cwppan hon ŷw'r Testament newŷdd yn fy ngwaed, gwnewch hŷn cynnifer gwaith bynnag yr yfoch, er coffa am danaf: Canŷs cynnifer gwaith bynnag a bwŷdtaoch y bara hwn, ac yr yfoch y cwppan hon, a dangoswch farwolaeth yr Arglwŷdd oni ddelo. Am hynnŷ, pwŷ bynnag a fwŷdtao y bara hwn, neu a yfo gwppan yr Arglwŷdd yn annheilwng, euog fŷdd o gorph a gwaed yr Arglwŷdd. Ond holed dŷn ef ei hun, ac felly bwŷdtaed o'r bara, ac yfed o'r cwppan. Canŷs yr hwn sŷdd yn bwŷdta ac yn yfed yn annheilwng, sŷdd yn bwŷdta ac yn yfed barnedigaeth iddo ei hun, am nad ŷw yn iawn farnu corph yr Arglwŷdd. Oblegid hŷn a mae llawer yn weiniaid ac yn llesc yn eich mŷsc, a llawer yn huno. Canŷs, pe iawn farnem ni ein hunain, ni'n bernid. Ond pan i'n bernir, i'n ceryddir gan yr Arglwŷdd, fel na'n damner gyda'r Bŷd. Am hynnŷ, fy mrodŷr, pan ddeloch ynghŷd i fwŷdta, arhoswch ei gilŷdd. Ond os bŷdd newŷn ar nêb, bwŷdtaed gartref, fel na ddeloch ynghŷd i farnedigaeth. Ond y

pethau

pethau eraill mi a'u trefnaf pan ddelwyf.

Yr Efengyl. S. Luc. 23. 1.

A'R hôll liaws o honynt, a gyfodasant, ac a'i dygasant ef at Pilat: Ac a ddechreuasant ei gyhuddo ef, gan ddywedyd, Ni a gawsom hwn yn gŵyrdroi'r bobl, ac yn gwahardd rhoi teyrnged i Cesar, gan ddywedyd mai efe ei hun yw Crist frenin. A Philat a ofynnodd iddo, gan ddywedyd, Ai di yw Brenin yr Iddewon? Ac efe a attebodd iddo ac a ddywedodd, Yr wyt ti yn dywedyd. A dywedodd Pilat wrth yr Arch-offeiriaid a'r bobl, Nid wyf fi yn cael dim bai ar y dyn hwn. A hwy a fuant daerach, gan ddywedyd, I mae efe yn cyffroi'r bobl, gan ddyscu trwy hôll Judea, wedi dechreu o Galilea hyd ymma. A phan glybu Pilat sôn am Galilea, efe a ofynnodd a'i Galilead oedd y dyn, A phan wybu efe ei fôd ef o lywodraeth Herod: efe a'i hanfonodd ef at Herod, yr hwn oedd yntef yn Jerusalem y dyddiau hynny. A Herod, pan welodd yr Jesu, a lawenychodd yn fawr: canys yr oedd efe yn chwennych er ystalm ei weled ef, oblegid iddo glywed llawer am dano ef: ac yr ydoedd yn gobeithio cael gweled gwneuthur rhyw arwydd ganddo ef. Ac ef a'i holodd ef mewn llawer o eiriau: ond efe nid attebodd ddim iddo. A'r Arch-offeiriaid a'r Scrifennyddion a safasant gan ei gyhuddo ef yn haerllyg. A Herod a'i filwyr wedi iddo ei ddiystyru ef, a'i watwar, a'i wisco â gwisc glaerwen, a'i danfonodd ef drachefn at Pilat. A'r dwthwn hwnnw yr aeth Pilat a Herod yn gyfeillion: canys yr oeddynt o'r blaen mewn gelyniaeth a'u gilydd. A Philat wedi galw ynghyd yr Arch-offeiriaid, a'r llywiawdwyr, a'r bobl, A ddywedodd wrthynt. Chwi a ddygasoch y dyn hwn attafi, fel un a fyddai yn gŵyrdroi'r bobl: ac wele myfi a'i holais ef yn eich gŵydd chwi, ac ni chefais yn y dyn hwn ddim bai o ran y pethau yr ydych chwi yn ei gyhuddo ef am danynt: Na Herod chwaith: canys anfonais chwi atto ef, ac wele, dim yn haeddu marwolaeth ni's gwnaed iddo. Am hynny mi a'i ceryddaf ef, ac a'i gollyngaf ymaith. Canys yr ydoedd yn rhaid iddo ollwng un yn rhydd iddynt ar yr ŵyl. A'r hôll liaws a lefasant ar unwaith, gan ddywedyd, Bwrw hwn ymaith, a gollwng i ni Barabbas yn rhydd. (Yr hwn, am ryw derfysc a wnaethid yn y ddinas, a llofruddiaeth, oedd wedi ei daflu i garchar.) Am hynny Pilat a ddywedodd wrthynt drachefn, gan ewyllysio gollwng yr Jesu yn rhydd. Ond hwy a lefasant arno, gan ddywedyd, Croeshoelia, croeshoelia ef. Ac efe a ddywedodd wrthynt y drydedd waith, Canys pa ddrwg a wnaeth efe? ni chefais i ddim achos marwolaeth ynddo, am hynny mi a'i ceryddaf ef, ac a'i gollyngaf yn rhydd. Hwythau a fuant daerion a llefau uchel gan ddeisyfu ei groeshoelio ef: a'u llefau hwynt a'r Arch-offeiriaid a orfuant. A Philat a farnodd wneuthur eu deisyfiad hwynt. Ac efe a ollyngodd yn rhydd iddynt yr hwn am derfysc a llofruddiaeth a fwriasid yngharchar, yr hwn a ofynnasant: ond yr Jesu a draddododd efe iw hewyllys hwynt. Ac fel yr oeddynt yn ei arwain ef ymaith, hwy a ddaliasant un Simon o Cyrene, yn dyfod o'r wlâd, ac a ddodasant y groes arno ef, iw dwyn ar ôl yr Jesu. Ac yr oedd yn ei ganlyn ef liaws fawr o bobl, ac o wragedd: y rhai hefyd oedd yn cwynfan, ac yn galaru, o'i blegid ef. A'r Jesu wedi troi attynt, a ddywedodd, Merched Jerusalem nag ŵylwch o'm plegid i, ond ŵylwch o'ch plegid eich hun, ac oblegid eich plant: Canys wele, i mae'r dyddiau yn dyfod yn y rhai a dywedant, Gwyn eu byd y rhai amhlantadwy, a'r crothau ni heppiliasant, a'r bronnau ni roesant sugn. Yna a dechreuant ddywedyd wrth y mynyddoedd, Syrthiwch arnom: ac wrth y brynniau, Cuddiwch ni. Canys os gwnant hyn yn y pren ir, pa bêth a wneir yn y crin? Ac arweinwyd gydag ef hefyd ddau ddrwg weithredwyr eraill, iw rhoi iw marwolaeth. A phan ddaethant i'r llê a elwir Calfaria, yno a croeshoeliasant ef, a'r drwg weithredwyr: un ar y llaw ddeheu, a'r llall ar yr asswy. A'r Jesu a ddywedodd, O Dâd, maddeu iddynt: canys ni wyddant pa bêth a maent yn ei wneuthur. A hwy a rannasant ei ddillad ef, ac a fwriasant goelbren. A'r bobl a safasant yn edrych, a'r pennaethiaid

naethiaid hefyd gyda hwynt a watwarasant, gan ddywedyd, Eraill a waredodd efe, gwareded ef ei hun, os hwn yw Crist, etholedig Dduw. A'r milwyr hefyd a'i gwatwarasant ef, gan ddyfod atto, a chynnig iddo finegr, A dywedyd, Os tydi yw brenin yr Iddewon, gwared dy hun. Ac yr ydoedd hefyd yscrifen wedi ei scrifennu uwch ei ben ef, a llythyrennau Groeg, a Lading, a Hebrew, HWN YW BRENIN YR IDDEWON. Ac un o'r drwg weithredwyr a grogasid, a'i cablodd ef, gan ddywedyd, Os tydi yw Crist, gwared dy hun a ninnau. Ond y llall a attebodd, ac a'i ceryddodd ef, gan ddywedyd, Onid wyt ti yn ofni Duw, gan dy fod dan yr un ddamnedigaeth? A nyni yn wir yn derbyn yn gyfiawn; (Canys yr ydym yn derbyn yr hyn a haeddei y pethau a wnaethom:) eithr hwn ni wnaeth ddim allan o'i lê. Ac efe a ddywedodd wrth yr Jesu, Arglwydd cofio fi, pan ddelych i'th deyrnas. A'r Jesu a ddywedodd wrtho, Yn wir meddaf i ti, Heddyw a byddi gyda mi ymmharadwys. Ac yr ydoedd hi ynghylch y chweched awr, a thywyllwch a fu ar yr holl ddaiar hyd y nawfed awr. A'r haul a dywyllwyd, a llen y Deml a rwygwyd yn ei chanol. A'r Jesu gan lefain a llef uchel a ddywedodd, O Dâd, i'th ddwylo di a gorchymynnaf fy yspryd. Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a drengodd. A'r Canwriad pan welodd y pêth a wnaethwyd, a ogoneddodd Dduw, gan ddywedyd, Yn wir yr oedd hwn yn wr cyfiawn. A'r holl bobloedd, y rhai a ddaethent ynghyd i edrych hyn, wrth weled y pethau a wnaethwyd, a ddychwelasant, gan guro eu dwyfronnau. A'i holl gydnabod ef a safasant o hirbell, a'r gwragedd, y rhai a'i canlynasent ef o Galilea, yn edrych ar y pethau hyn.

Dydd Gwener y Crog-lith.

Y Colectau.

HOll-alluog Dduw, ni a attolygwn i ti edrych o honot yn rasusol ar dy deulu hwn tros yr hwn a bu fodlawn gan ein Harglwydd Jesu Grist gael ei fradychu, a'i roddi yn nwylaw dynnion anwir, a dioddef angeu ar y groes, yr hwn sydd yn byw ac yn teyrnasu gyda thydi a'r Yspryd glân, byth yn un Duw heb drangc na gorphen. *Amen.*

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, trwy Yspryd pa un a llywodraethir ac a sancteiddir holl gorph yr Eglwys, derbyn ein herfynion a'n gweddiau, y rhai yr ydym ni yn eu hoffrwm ger dy fron di dros bob grâdd o ddynnion yn dy sanctaidd Eglwys, fel a bo i bob aelod o honi yn ei alwedigaeth a'i wasanaeth, allu yn gywir, ac yn dduwiol dy wasanaethu di, trwy ein Harglwydd a'n Iachawdwr Jesu Grist. *Amen.*

O Drugarog Dduw, yr hwn a wnaethost bob dyn, ac ni chashei ddim a'r a wnaethost, ac ni fynnit farwolaeth pechadur, onid yn hytrach ymchwelyd o hono a byw: trugarhâ wrth yr holl Iddewon, Twrciaid, Anffyddloniaid, a Hereticiaid, a chymmer oddiwrthynt bob anwybodaeth, caledwch calon, a dirmyg ar dy air, ac fellu dwg hwynt adref, wynfydedig Arglwydd, at dy braidd, fel a bont gadwedig ymmhlith gweddillion y gwir Israeliaid, a bod yn un gorlan, dan yr un bugail Jesu Grist ein Harglwydd, yr hwn sydd yn byw ac yn teyrnasu, &c. *Amen.*

Yr Epistol. Hebreaid. 10. 1.

Y Gyfraith, yr hon sydd ganddi gyscod daionus bethau i ddyfod, ac nid gwir ddelw y pethau ni's gall trwy yr aberthau hynny, y rhai a maent bob blwyddyn yn eu hoffrymmu yn wastadol, byth berffeithio y rhai a ddêl atti. Oblegid yna hwy a beidiasent a'u hoffrymmu, am na buasei gydwybod pechod mwy gan y rhai a addolasent, wedi eu glanhau unwaith: Ond yn yr aberthau hynny a mae adgoffa pechodau bob blwyddyn. Canys amhossibl yw i waed teirw a geifr dynnu ymaith bechodau. O herwydd pa ham a mae efe wrth ddyfod i'r byd, yn dywedyd, Aberth ac offrwm ni's mynnaist, ond corph a gymmhwysaist i mi: Offrymmau poeth, a thros bechod ni buost fodlon iddynt: Yna a dywedais, Wele fi yn dyfod (i mae yn scrifennedig yn nechreu

y llyfr am danaf) i wneuthur dy ewŷllŷs di O Dduw. Wedi iddo ddywedŷd, uchod, Aberth, ac offrwm, ac offrymmau poeth, a thros bechod ni's mynnaist, ac nid ymfodlonaist ynddŷnt, y rhai yn ôl y Gyfraith a offrymmir; Yna a dywedodd, Wele fi yn dyfod i wneuthur dy ewŷllŷs di, O Dduw: i mae yn tynnu ymaith y cyntaf fel y gosodei yr ail. Trwŷ yr hwn ewŷllŷs yr ydŷm ni wedi ein sancteiddio, trwŷ offrymmiad corph Jesu Grist unwaith. Ac i mae pôb offeiriad yn sefŷll beunŷdd yn gwasanaethu, ag yn offrymmu yn fynŷch yr un aberthau, y rhai ni allant fŷth ddeleu pechodau: Ond hwn wedi offrymmu un aberth dros bechodau, yn dragywŷdd a eisteddodd ar ddeheu law Duw: O hŷn allan yn disgwŷl hŷdoni osoder ei elynion ef yn droed-faingc iw draed ef. Canŷs ag un offrwm a perffeithiodd efe yn dragywŷddol y rhai sŷ wedi eu sancteiddio, Ac mae yr Ysprŷd glân hefŷd yn tystiolaethu i ni: canŷs wedi iddo ddywedŷd o'r blaen, Dymma'r Cyfammod, yr hwn a ammoda fi â hwŷnt ar ôl y dyddiau hynnŷ, medd yr Arglwŷdd, Myfi a osodaf fy nghyfreithiau yn eu calonnau, ac a'u scrifennaf yn eu meddyliau: A'u pechodau, a'u hanwireddau ni chofiaf mwŷach. A lle a mae maddeuant am y rhai hŷn, nid oes mwŷach offrwm tros bechod. Am hynnŷ frodŷr gan fôd i ni rydd-did i fyned i mewn i'r Cyssegr trwŷ waed Jesu, rhŷd ffordd newŷdd, a bŷwiol, yr hon a gyssegrodd efe i ni, trwŷ'r llen, sef ei gnawd ef: A bôd i ni Offeiriad mawr ar dŷ Duw: Nesawn â chalon gywir, mewn llawn hyder ffŷdd, wedi glânhau ein calonnau oddiwrth gydwŷbod ddrwg, a golchi ein corph â dwfr glân. Daliwn gyffes ein gobaith yn ddisigl,(canŷs ffyddlon ŷw'r hwn a addawodd.) A chŷd-ystyriwn bawb eu gilŷdd, i ymannog i gariad a gweithredoedd dâ: Heb esceuluso ein cŷd-gynulliad ein hunain, megis a mae arfer rhai, ond annog bawb eu gilŷdd, a hynnŷ yn fwŷ, o gymmaint a'ch bôd yn gweled y dŷdd yn nesau.

Yr Efengŷl. S. Joan. 19. 1.

YNa gan hynnŷ a cymmerodd Pilat yr Jesu, ac a'i fflangellodd ef. A'r milwŷr a blethasant goron o ddrain,ac a'i gosodasant ar ei ben ef, ac a roesant wisc o borphor amdano: Ac a ddywedasant, Henffŷch well Brenin yr Iddewon, ac a roesant iddo gernodiau. Pilat gan hynnŷ a aeth allan drachefn, ac a ddywedodd wrthŷnt, Wele, yr wŷfi yn ei ddwŷn ef allan i chwi, fel a gwŷpoch nad wŷfi yn cael ynddo ef un bai. Yna daeth yr Jesu allan, yn arwein y goron ddrain, a'r wisc borphor. A Philat a ddywedodd wrthŷnt, Wele y dŷn. Yna yr Arch-offeiriaid a'r swŷddogion, pan welsant ef, a lefasant, gan ddywedŷd, Croeshoelia, Croeshoelia ef. Pilat a ddywedodd wrthŷnt, Cymmerwch chwi ef a chroeshoeliwch: canŷs nid wŷfi yn cael dim bai ynddo. Yr Iddewon a attebasant iddo, i mae gennŷm ni gyfraith, ac wrth ein cyfraith ni, efe a ddylei farw, am iddo ei wneuthur ei hun yn Fâb Duw. A phan glybu Pilat yr ymadrodd hwnnw, efe a ofnodd yn fwŷ: Ac a aeth drachefn i'r dadleu-dŷ, ac a ddywedodd wrth yr Jesu, O ba lê yr wŷt ti? Ond ni roes yr Jesu atteb iddo. Yna Pilat a ddywedodd wrtho, Oni ddywedi di wrthif fi? oni wŷddost di fôd gennif awdurdod i'th groeshoelio di, a bôd gennif awdurdod i'th ollwng yn rhŷdd? Yr Jesu a attebodd, Ni byddei iti ddim awdurdod arnafi, oni bai ei fôd wedi ei roddi i ti oddiuchod: am hynnŷ yr hwn am traddododd i ti sŷdd fwŷ ei bechod. O hynnŷ allan ceisiodd Pilat ei ollwng ef yn rhŷdd: ond yr Iddewon a lefasant, gan ddywedŷd, Os gollyngi di hwn yn rhŷdd, nid wŷt ti yn garedig i Cesar: pwŷ bynnag a'i gwnelo ei hun yn frenin, i mae yn dywedŷd yn erbŷn Cesar. Yna Pilat pan glybu yr ymadrodd hwn, a ddŷg allan yr Jesu, ac a eisteddodd ar yr orsedd-faingc, yn y llê a elwir y Palmant, ac yn Hebrew Gabbatha. A darpar-wŷl y Pasc oedd hi, ac ynghŷlch y chweched awr: ac efe a ddywedodd wrth yr Iddewon, Wele eich Brenin. Ond hwŷ a lefasant, Ymmaith ag ef, ymmaith ag ef,

croeshoelia ef. Pilat a ddywedodd wrthŷnt, A groeshoeliaf fi eich Brenin chwi? A'r Arch offeiriaid a attebasant, Nid oes i ni Frenin ond Cesar. Yna gan hynnŷ, efe a'i traddodes ef iddŷnt i'w groeshoelio: a hwŷ a gymmerasant yr Jesu, ac a'i dygasant ymaith. Ac efe gan ddwŷn ei groes, a ddaeth i lê a elwid llê'r Benglog, ac a elwir yn Hebrew Golgotha: Llê a croeshoeliasant ef, a dau eraill gydag ef, un o bôb tu, a'r Jesu yn y canol. A Philat a scrifennodd ditl, ac a'i dododd ar y groes. A'r scrifen oedd, JESU O NAZARETH, BRENIN YR IDDEWON. Y titl hwn gan hynnŷ a ddarllennodd llawer o'r Iddewon: oblegid agos i'r ddinas oedd y fan llê a croeshoeliwŷd yr Jesu, ac yr oedd wedi ei scrifennu yn Hebrew, Groeg, a Lading. Yna Arch-offeiriaid yr Iddewon a ddywedasant wrth Pilat, Na scrifenna, Brenin yr Iddewon, ond dywedŷd o hono ef, Brenin yr Iddewon ydwŷfi. Pilat a attebodd, yr hŷn a scrifennais a scrifennais. Yna'r milwŷr wedi iddŷnt groeshoelio yr Jesu, a gymmerasant ei ddillad ef, (ac a wnaethant bedair rhan, i bôb milwr ran) a'i bais ef: a'i bais ef oedd ddiwniad, wedi ei gwau o'r cyrr uchaf trwŷddi ôll. Hwŷthau a ddywedasant wrth eu gilŷdd, Na thorrwn hi, ond bwriwn goel-brennau am dani, eiddo pwŷ a fŷdd hi: fel y cyflawnid yr Scrythŷr sŷdd yn dywedŷd, Rhannasant fy nillad yn eu mŷsc, ac am fy mhais a bwriasant goel-brennau. A'r milwŷr a wnaethant y pethau hŷn. Ac yr oedd yn sefŷll wrth groes yr Jesu, ei fam ef, a chwaer ei fam ef, Mair gwraig Cleophas, a Mair Fagdalen. Yr Jesu gan hynnŷ pan welodd ei fam, a'r dyscybl, yr hwn a garei efe, yn sefŷll ger llaw, a ddywedodd wrth ei fam, O wraig, wele dy fâb. Gwedi hynnŷ a dywedodd wrth y dyscybl, Wele dy fam. Ac o'r awr honno allan, a cymmerodd y dyscybl hi iw gartref. Wedi hynnŷ yr Jesu yn gwŷbod fôd pôb pêth wedi ei orphen weithian, fel y cyflawnid yr Scrythŷr, a ddywedodd, I mae syched arnaf. Yr oedd gan hynnŷ lestr wedi ei osod yn llawn o finegr: a hwŷ a lanwasant yspwrn o finegr, ac a'i rhoddasant ynghŷlch ysop, ac a'i dodasant wrth ei enau ef. Yna pan gymmerodd yr Jesu y finegr, efe a ddywedodd, Gorphennwŷd; a chan ogwŷddo ei ben, efe a roddes i fynu yr ysprŷd. Yr Iddewon gan hynnŷ, fel nad arhoe y cyrph ar y groes ar y Sabbath, o herwŷdd ei bôd yn ddarpar-wŷl, (canŷs mawr oedd y dŷdd Sabbath hwnnw) a ddeisyfiasant ar Pilat, gael torri eu hesceiriau hwŷnt, a'u tynnu i lawr. Yna y mil-wŷr a ddaethant, ac a dorrasant esceiriau y cyntaf, a'r llall, yr hwn a groeshoeliasid gydag ef. Ond wedi iddŷnt ddyfod at yr Jesu, pan welsant ef wedi marw eusus, ni thorrasant ei esceiriau ef: Ond un o'r mil-wŷr a wanodd ei ystlŷs ef â gwaiwffon, ac yn y fan daeth allan waed a dwfr. A'r hwn a'i gwelodd a dystiolaethodd, a gwîr ŷw ei dystiolaeth: ac efe a ŵŷr ei fôd yn dywedŷd gwîr, fel a credoch chwi. Canŷs y pethau hŷn a wnaethwŷd, fel a cyflawnid yr Scrythŷr, Ni thorrir asgwrn o honaw. A thrachefn, Scrythŷr arall sŷdd yn dywedŷd, Hwŷ a edrychasant ar yr hwn a wanasant.

Nôs Pasc.

Y Colect.

CAniadhâ, O Arglwŷdd megis i'n bedyddir i farwolaeth dy fendigedig Fâb ein Iachawdwr Jesu Grist, fôd i ni fellu trwŷ farwolaethu yn wastad ein gwŷniau llygredig, gael ein claddu gydag ef, a thrwŷ'r Bêdd a phorth angeu fyned ymlaen, trwŷ ei haeddedigaethau ef, yr hwn a fu farw, ac a gladdwŷd, ac a ail-gyfododd er ein mwŷn, sef, dy Fâb Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 Peter. 3. 17.

GWell ydŷw, os ewŷllŷs Duw a'i mŷnn, i chwi, ddioddef yn gwneuthur daioni, nag yn gwneuthur drygioni: Oblegid Crist hefŷd unwaith a ddioddefodd tros bechodau, y Cyfiawn tros yr anghyfiawn; fel y dygei ni at Dduw, wedi ei farwolaethu yn y cnawd, ond ei fŷwhau yn yr Ysprŷd: Trwŷ'r hwn yr aeth efe hefŷd ac a bregethodd

ethodd i'r yſprydion yngharchar; Y rhai a fu gŷnt anufudd, pan, unwaith yr oedd hîr ammynedd Duw yn aros yn nyddiau Noe, tra y darperid yr arch, yn yr hon ychydig, ſef ŵyth enaid, a achubwŷd trwŷ ddwfr. Cyffelybiaeth cyf-attebol i'r hwn, ſŷdd yr awron yn ein hachub ninnau, ſef bedŷdd, (nid bwrw ymaith ſudreddi y cnawd, ond ymatteb cydwŷbod ddâ tuagat Dduw) trwŷ adgyfodiad Jeſu Grîſt: Yr hwn ſŷdd ar ddeheu-law Duw, wedi myned i'r nêf: a'r Angelion, a'r awdurdodau, a'r galluoedd, wedi eu daroſtwng iddo.

Yr Efengyl. S. Matthew. 27. 57.

WEdi ei myned hi yn hŵyr, daeth gŵr goludog o Arimathea, a'i enw Joſeph, yr hwn a fuaſei yntau yn ddyſcybl i'r Jeſu; Hwn a aeth at Pilat, ac a ofynnodd gorph yr Jeſu. Yna a gorchymmynnodd Pilat roddi'r corph. A Joſeph wedi cymmerŷd y corph, a'i hamdôdd â lliain glân: Ac a'i goſododd ef yn ei fêdd newŷdd ei hun, yr hwn a dorraſei efe yn y graig, ac a dreiglodd faen mawr wrth ddrŵs y bêdd, ac a aeth ymaith. Ac yr oedd yno Mair Magdalen, a Mair arall, yn eiſtedd gyferbŷn a'r bêdd. A thrannoeth, yr hwn ſŷdd ar ôl y darpar-ŵyl, yr ymgynhullodd yr Arch-offeiriaid a'r Phariſeaid at Pilat, Gan ddywedŷd, Arglwŷdd, i mae yn gôf gennŷm ddywedŷd o'r twŷllwr hwnnw, ac efe etto yn fŷw, Wedi tri-diau a cyfodaf. Gorchymmŷn gan hynnŷ gadw y bêdd yn ddiogel hŷd y trydŷdd dŷdd, rhag dyfod ei ddyſcyblion o hŷd nôs, a'i ladradta ef, a dywedŷd wrth y bobl, Efe a gyfododd o feirw: a bŷdd yr ymryfuſedd diweddaf yn waeth na'r cyntaf. A dywedodd Pilat wrthŷnt, Y mae gennŷch wiliadwriaeth, ewch, gwnewch mor ddiogel ag y medroch. A hwŷ a aethant, ac a wnaethant y bêdd yn ddiogel ac a ſeliaſant y maen, gyda'r wiliadwriaeth.

Dŷdd Pâſc.

* *Ar Foreuol Weddi, yn llê y Pſalm* Deuwch, canwn i'r Arglwŷdd. &c. *y cenir, neu a dywedir yr Anthemau hŷn.*

CRîſt ein Pâſc ni, a aberthwŷd troſom ni; Am hynnŷ cadwn ŵŷl, nid a hên lefain, nag a lefain malais a drygioni, ond â bara croyw purdeb a gwirionedd.

CRiſt yn cyfodi o feirw, yrawron ni bŷdd marw: nid Arglwŷddiaetha angeu arno ef mwŷach. Canŷs fel a bu efe farw, efe a fu farw unwaith i bechod: ac fel y mae yn fŷw, bŷw y mae i Dduw, Fellu chwithau hefŷd cyfrifwch eich hunain yn feirw i bechod, ond yn fŷw i Dduw, yng-Hriſt Jeſu ein Harglwŷdd.

CRiſt a gyfodwŷd oddiwrth y meirw, ac a wnaed yn flaen-ffrwŷth y rhai a hunaſant. Canŷs, gan fôd marwalaeth trwŷ ddŷn, trwŷ ddŷn hefŷd a mae adgyfodiad y meirw, Oblegid, megis yn Adda y mae pawb yn meirw; fellu hefŷd ynghriſt a bŷwheir pawb.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yſprŷd glân.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu a mae yr awr hon, ac a bŷdd yn waſtad, yn oes oeſoedd. *Amen.*

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwŷ dy unig-anedig Fâb Jeſu Grîſt, a orchfygaiſt angeu, ac a agoraiſt i ni borth y bywŷd tragywŷddol; yn ufudd yr attolygwn i ti, megis (drwŷ dy râd yſpyſawl yn ein hachub) yr wŷt yn peri deiſyfiadau dâ i'n meddyliau: fellu trwŷ dy ddyfal gymmorth, allu o honom eu dwŷn i berffeithrwŷdd cyflawn, trwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd, yr hwn ſŷdd yn bŷw, ac yn teŷrnaſu gyda thydi a'r Yſprŷd glân, bŷth yn un Duw heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yr Epiſtol. Coloſiaid. 3. 1.

OS cŷd-gyfodwch gydâ Chriſt, ceiſiwch y pethau ſŷdd uchod, llê mae Criſt yn eiſtedd ar ddeheu-law Duw. Rhoddwch eich ſerch ar bethau ſŷdd uchod, nid ar bethau ſŷdd ar y ddaiar. Canŷs meirw ydŷch,

ydŷch, a'ch bywŷd a guddiwŷd gyda Christ yn Nuw. Pan ymddangoso Crist, ein bywŷd ni, yna hefŷd yr ymddangoswch chwithau gydag ef mewn gogoniant. Mawrhêwch gan hynnŷ eich aelodau, y rhai sŷdd ar y ddaiar, godineb, aflendid, gwŷn, dryg-chwant, a chybydd-dod, yr hon sŷdd eulŷn-addoliaeth: O achos yr hŷn bethau a mae digofaint Duw yn dyfod ar blant yr anufudd-dod. Yn y rhai hefŷd a rhodiasoch chwithau gŷnt, Pan oeddŷch yn bŷw ynddŷnt.

Yr Efengŷl. S. Joan. 20. 1.

Y Dŷdd cyntaf o'r wŷthnos, Mair Magdalen a ddaeth y boreu, (a hi etto yn dywŷll,) at y bêdd, ac a welodd y maen wedi ei dynnu ymaith oddiar y bêdd: Yna a rhedodd hi, ac a ddaeth at Simon Peter, a'r dyscŷbl arall, yr hwn yr oedd yr Jesu yn ei garu, ac a ddywedodd wrthŷnt, Hwŷ a ddygasant yr Arglwŷdd ymaith o'r bêdd, ac ni wŷddom ni pa lê a dodasant ef. Yna Peter a aeth allan, a'r dyscŷbl arall, a hwŷ a ddaethant at y bêdd: Ac a redasant ill dau ynghŷd: a'r dyscŷbl arall a redodd o'r blaen, yn gŷnt na Pheter, ac a ddaeth yn gyntaf at y bêdd. Ac wedi iddo grymmu, efe a ganfu y llieniau wedi eu gosod: er hynnŷ nid aeth efe i mewn. Yna a daeth Simon Peter yn ei ganlŷn ef, ac a aeth i mewn i'r bêdd, ac a ganfu y llieiniau wedi eu gosod: A'r napcin a fuasai am ei ben ef, wedi ei osod, nid gyda'r llieiniau ond o'r nailltu, wedi ei blygu mewn llê arall. Yna yr aeth y dyscŷbl arall hefŷd i mewn, yr hwn a ddaethei yn gyntaf at y bêdd, ac a welodd, ac a gredodd. Canŷs hŷd yn hŷn ni wŷddent yr Scrythŷr, fôd yn rhaid iddo gyfodi o farw. Yna y dyscyblion a aethant ymaith drachefn adref.

Dŷdd Llun y Pasc.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwŷ dy unig-anedig fâb Jesu Grist a orchfygaist angeu, ac a agoraist i ni borth y bywŷd tragywŷddol: yn ufudd yr attolygwn i ti, megis (drwŷ dy râd yspysol yn ein hachub) yr wŷt yn peri deisyfiadau dâ i'n meddyliau, fellu trwŷ dy ddyfal gymmorth allu o honom eu dwŷn i ben dâ, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd, yr hwn sŷdd yn bŷw, ac yn teŷrnasu gyda thydi a'r Ysprŷd glân, bŷth yn un Duw heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yn llê'r Epistol. Actau. 10. 34.

PEter a egorodd ei eneu, ac a ddywedodd, Yr wŷf yn deall mewn gwirionedd, nad ydŷw Duw dderbyniwr wyneb. Ond ymmhob cenhedl, y nêb sŷdd yn ei ofni ef, ac yn gweithredu cyfiawnder, sŷdd gymeradwŷ ganddo ef. Y gair yr hwn a anfonodd Duw i blant Israel, gan bregethu tangneddŷf trwŷ Jesu Grist, efe ŷw Arglwŷdd pawb ôll. Chwychwi a wŷddoch y gair a fu yn hôll Judea, gan ddechreu o Galilea, wedi y bedŷdd a bregethodd Joan: Y môdd yr eneiniodd Duw Jesu o Nazareth a'r Ysprŷd glân, ac â nerth, yr hwn a gerddodd o amgŷlch gan wneuthur daioni, ac iachâu pawb a'r oedd wedi eu gorthrymmu gan ddiafol: oblegid yr oedd Duw gydag ef. A ninnau ydŷm dystion o'r pethau ôll a wnaeth efe yngwlâd yr Iddewon, ac yn Jerusalem, yr hwn a laddasant, ac a groeshoeliasant ar bren. Hwn a gyfododd Duw y trydŷdd dŷdd, ac a'i rhoddodd ef iw wneuthur yn amlwg. Nid i'r bobl ôll, ond i'r tystion etholedig o'r blaen gan Dduw, sef i ni, y rhai a fwŷdtasom, ac a yfasom gydag ef, wedi ei adgyfodi ef o farw. Ac efe a orchymynnodd i ni bregethu i'r bobl, a thystiolaethu mae efe ŷw'r hwn a ordeiniwŷd gan Dduw, yn farnwr bŷw a meirw. I hwn y mae'r hôll Brophwŷdi yn dwŷn tystiolaeth, a derbŷn pawb a gredo ynddo ef faddeuant pechodau, drwŷ ei enw ef.

Yr Efengŷl. S. Luc. 24. 13.

WEle, dau o honŷnt oedd yn myned y dŷdd hwnnw i Drêf a'i henw Emmaus, yr hon oedd ynghŷlch triugain stâd oddiwrth Jerusalem: Ac yr oeddŷnt hwŷ yn ymddiddan a'u gilŷdd, am yr hôll bethau hŷn a ddigwŷddasent. A bu, fel yr

yr oeddynt yn ymddiddan, ac yn ymofyn a'u gilydd, yr Jesu ei hun hefyd a nesâodd, ac a aeth gyda hwynt. Ond eu llygaid hwynt a attalwyd, fel na's adwaenent ef. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa ryw ymadroddion yw y rhai hyn yr ydych yn eu bwrw at eu gilydd, dan rodio, ag yn wynebdrist? Ac un o honynt a'i enw Cleophas, gan atteb a ddywedodd wrtho, A wyt ti yn unig yn ymdeithydd yn Jerusalem, ac ni wybuost y pethau a wnaethwyd ynddi hi, yn y dyddiau hyn? Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa bethau? Hwythau a ddywedasant wrtho, Y pethau ynghylch Jesu o Nazareth, yr hwn oedd wr o brophwyd, galluog mewn gweithred a gair, ger bron Duw a'r holl bobl. A'r modd y traddododd yr Archoffeiriaid a'n llywodraethwyr ni ef, i farn marwolaeth, ac a'i croeshoeliasant ef. Ond yr oeddym ni yn gobeithio mai efe oedd yr hwn a waredei'r Israel: ac heblaw hyn oll, heddyw yw'r trydydd dydd, er pan wnaethwyd y pethau hyn. A hefyd rhai gwragedd o honom ni, a'n dychrynasant ni, gwedi iddynt fod yn foreu wrth y bedd: A phan na chawsant ei gorph ef, hwy a ddaethant, gan ddywedyd weled o honynt weledigaeth o Angelion, y rhai a ddywedent ei fod ef yn fyw. A rhai o'r rhai oedd gyda nyni, a aethant at y bedd, ac a gawsant fellu, fel a dywedasei y gwragedd; ond efe ni's gwelsant. Ac efe a ddywedodd wrthynt, O ynfydion, a hwyrfrydig o galon i gredu'r holl bethau a ddywedodd y prophwydi. Ond oedd raid i Grist ddioddef y pethau hyn, a myned i mewn iw ogoniant? A chan ddechreu ar Moses, a'r holl brophwydi, efe a esponiodd iddynt yn yr holl Scrythyrau, y pethau amdano ei hun. Ac yr oeddynt yn nesau i'r dref lle yr oeddynt yn myned: ac yntef a gymmerth arno ei fod yn myned ymhellach. A hwy a'i cymmellasant ef, gan ddywedyd. Aros gyda ni, canys mae hi yn hwyrhau, a'r dydd yn darfod. Ac efe a aeth i mewn i aros gyda hwynt. A darfu, ac efe yn eistedd gyda hwynt, efe a gymmerodd fara, ac a'i bendithiodd, ac a'i torrodd, ac a'i rhoddodd iddynt. A'u llygaid hwynt a egorwyd, a hwy a'i hadnabuant ef: ac efe a ddiflannodd allan o'u golwg hwynt. A hwy a ddywedasant wrth eu gilydd, Onid oedd ein calon ni yn llosci ynom, tra'r ydoedd efe yn ymddiddan â ni ar y ffordd, a thra'r ydoedd efe yn agoryd i ni'r Scrythyrau? A hwy a godasant yr awr honno, ac a ddychwelasant i Jerusalem, ac a gawsant yr unarddeg wedi ymgasclu ynghyd, a'r sawl oedd gyda hwynt, Yn dywedyd, Yr Arglwydd a gyfododd yn wir, ac a ymddangosodd i Simon. A hwythau a adroddasant y pethau a wnaethid ar y ffordd, a pha fodd yr adnabuwyd ef ganddynt, wrth dorriad y bara.

Dydd Mawrth Pásc.

Y Colect.

Holl-alluog Dduw, yr hwn drwy dy unig anedig fâb Jesu Grist a orchfygaist angeu, ac a agoraist i ni borth y bywyd tragywyddol: yn ufudd yr attolygwn i ti, megis (drwy dy râd yspysol yn ein hachub) yr wyt yn peri deisyfiadau dâ i'n meddyliau, fellu trwy dy ddyfal gymmorth allu o honom eu dwyn i ben dâ, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gyda thydi a'r Yspryd glân, byth yn un Duw, heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yn lle'r Epistol. Actau. 13. 26.

Ha-wyr frodyr, plant o genedl Abraham, a'r rhai yn eich plith sydd yn ofni Duw, i chwi a danfonwyd gair yr iechydwriaeth hon. Canys y rhai oedd yn preswylio yn Jerusalem, a'u tywysogion, heb adnabod hwn, na lleferydd y Prophwydi, y rhai a ddarllennid bôb Sabbath, gan ei farnu ef, a'u cyflawnasant. Ac er na chawsant ynddo ddim achos angeu, hwy a ddymunasant ar Pilat ei lâdd ef. Ac wedi iddynt gwblhau pôb peth a'r a scrifennasid amdano ef, hwy a'i descynnasant ef oddiar y pren, ac a'i dodasant mewn bedd. Ond Duw a'i cyfododd ef oddiwrth y meirw: Yr hwn a welwyd, dros ddyddiau lawer, gan y rhai a ddaethei i fynu gydag ef o Galilea

i Jerusalem, y rhai sydd dystion iddo wrth y bobl. Ac yr ydym ni yn efangylu i chwi, yr addewid a wnaed i'r tadau, ddarfod i Dduw gyflawni hwn i ni eu plant hwy, gan iddo adgyfodi'r Jesu: Megis ag yr yscrifennwyd yn yr ail Psalm, Fy mâb i ydwyt ti, myfi heddyw a'th genhedlais. Ac am iddo ei gyfodi ef o'r meirw, nid i ddychwelyd mwy i lygredigaeth, a dywedodd fel hyn, Rhoddaf i chwi sicr drugareddau Dafydd. Ac am hynny i mae yn dywedyd mewn Psalm arall, Ni adewi i'th Sanct weled llygredigaeth. Canys Dafydd wedi iddo wasanaethu ei genhedlaeth ei hun trwy ewyllys Duw, a hunodd, ac a ddôdwyd at ei dadau, ac a welodd lygredigaeth. Am hynny, bydded hyspys i chwi, Ha-wyr frodyr, mai trwy hwn yr ydys yn pregethu i chwi faddeuant pechodau: A thrwy hwn a cyfiawnhéir pôb un sydd yn credu, oddiwrth yr hôll bethau, y rhai ni allech drwy gyfraith Moses gael eich cyfiawnhau oddiwrthynt. Gwiliwch gan hynny, na ddêl arnoch y pêth a ddywedwyd yn y Prophwydi, Edrychwch, ô ddirmyg-wyr, a rhyfeddwch, a diflennwch: canys yr wyf yn gwneuthur gweithred yn eich dyddiau, gwaith ni chredwch ddim, er i nêb ei ddangos i chwi.

Yr Efengyl. S. Luc. 24. 36.

YR Jesu a safodd yn eu canol hwynt, ac a ddywedodd wrthynt, Tangneddyf i chwi. Hwythau wedi brawychu, ac ofni, a dybiasant weled o honynt yspryd. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa ham i'ch trallodir, a pha ham a mae meddyliau yn codi yn eich calonnau? Edrychwch fy nwylo a'm traed, mae myfi fy hun ydyw: Teimlwch fi, a gwelwch, canys nid oes gan yspryd gnawd ac escyrn, fel a gwelwch fôd gennifi. Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a ddangosodd iddynt ei ddwylo a'i draed. Ac a hwy etto heb gredu gan lawenydd, ac yn rhyfeddu, efe a ddywedodd wrthynt, A oes gennych ddim bwyd? A hwy a roesant iddo ddarn o byscodyn wedi ei rostio, ac o ddil-mêl. Yntef a'i cymmerodd, ac a'i bwytaodd yn eu gŵydd hwynt. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Dymma'r geiriau a ddywedais i wrthych, pan oeddwn etto gyda chwi, bôd yn rhaid cyflawni pôb pêth a scrifennwyd ynghyfraith Moses, a'r Prophwydi, a'r Psalmau, amdanafi. Yna yr agorodd efe eu deall hwynt, Fellu yr Scrifennwyd, ac fellu yr oedd yn rhaid i Grist ddioddef, a chyfodi o feirw y trydydd dydd: A phregethu edifeirwch, a maddeuant pechodau yn ei enw ef, ymhlith yr hôll genhedloedd, gan ddechreu yn Jerusalem. Ac yr ydych chwi yn dystion o'r pethau hyn.

Y Sûl cyntaf gwedi'r Pâsc.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist dy un Mâb i farw dros ein pechodau, ac i gyfodi drachefn dros ein cyfiawnhâd: Caniadhâ i ni fellu fwrw ymaith sur-does drygioni ac anwiredd, fel a gallom yn wastad dy wasanaethu di ymhurdeb buchedd a gwirionedd, trwy haeddedigaethau dy un Mâb Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 Joan 5. 4.

BEth bynnag a aned o Dduw, i mae yn gorchfygu'r Bŷd: a hon yw'r oruchafiaeth sydd yn gorchfygu y bŷd, sef ein ffydd ni. Pwy yw'r hwn sydd yn gorchfygu'r bŷd, onid yr hwn sydd yn credu mai Jesu yw Mâb Duw? Dymma'r hwn a ddaeth trwy ddwfr a gwaed, sef Jesu Grist: nid trwy ddwfr yn unig, ond trwy ddwfr a gwaed: a'r Yspryd yw'r hwn sydd yn tystiolaethu, oblegid yr Yspryd sydd wirionedd. Oblegid y mae trî yn tystiolaethu yn y nêf, y Tâd, y Gair, a'r Yspryd glân: a'r trî hyn un ydynt. Ac i mae trî yn tystiolaethu ar y ddaiar, yr Yspryd, a'r dwfr, a'r gwaed: a'r trî hyn, yn un y maent yn cyttuno. Os tystiolaeth dynnion yr ydym yn ei dderbyn, I mae tystiolaeth Duw yn fwy: canys hyn yw tystiolaeth Duw, yr hon a dystiolaethodd efe am ei fâb. Yr hwn sydd yn credu ym Mâb Duw, sydd ganddo y dystiolaeth ynddo ei hun: yr hwn nid yw yn credu i Dduw, a'i gwnaeth ef yn gelwyddog, oblegid na chredodd y dystiolaeth

laeth a dyſtiolaethodd Duw am ei Fâb. A hon ŷw'r dyſtiolaeth, roddi o Dduw i ni fywŷd tragywŷddol: a'r bywŷd hwn ſŷdd yn ei Fâb ef. Yr hwn a mae y Mâb ganddo, Imae y bywŷd ganddo: a'r hwn nid ŷw ganddo Fâb Dnw, nid oes ganddo fywŷd.

Yr Efengŷl. S. *Joan.* 20. 19.

YNa, a hi yn hwŷr y dŷdd cyntaf hwnnw o'r wŷthnos, a'r dryſau yn gaead, llê yr oedd y dyſcyblion wedi ymgaſclu ynghŷd, rhag ofn yr Iddewon, daeth yr Jeſu, ac a ſafodd yn y canol, ac a ddywedodd wrthŷnt, Tangneddŷf i chwi. Ac wedi iddo ddywedŷd hŷn, efe a ddangoſodd iddŷnt ei ddwŷlo, a'i yſtlŷs. Yna'r dyſcyblion a lawenychaſant, pan welſant yr Arglwŷdd. Yna a dywedodd yr Jeſu wrthŷnt drachefn, Tangneddŷf i chwi: megis a danfonodd y Tâd fi, yr wŷf finneu yn eich danfon chwi. Ac wedi iddo ddywedŷd hŷn, efe a anadlodd arnŷnt, ac a ddywedodd wrthŷnt, Derbyniwch yr Yſprŷd glân. Pwŷ bynnag a maddeuoch eu pechodau, maddeir iddŷnt: a'r eiddo pwŷ bynnag a attalioch, hwŷ a attaliwŷd.

Yr ail Sûl gwedi'r Pâſc.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaiſt dy un Mâb i ni yn aberth tros bechod, a hefŷd yn eſampl o fuchedd dduwiol, dyro i ni dy râs fel a gallom bŷth yn ddiolchgar dderbŷn ei anrhaethawl leſhâd ef; a hefŷd beunŷdd ymroi i ganlŷn bendigedig lwybrau ei wîr lanaf fuchedd ef, trwŷ yr un Jeſu Griſt ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epiſtol. 1 *Peter.* 2. 19.

HYn ſŷdd raſol, os ŷw nêb o herwŷdd cydwŷbod i Dduw yn dwŷn triſtwch, gan ddioddef ar gam. Oblegid pa glôd ŷw, os pan bechoch a chael eich cernodio, y byddwch dda eich ammynedd? ond os a chwi yn gwneuthur yn ddâ, ac yn dioddef, y byddwch ddâ eich ammynnedd, hŷn ſŷdd raſol ger bron Duw. Canŷs i hŷn i'ch galwŷd hefŷd, oblegid Criſt yntef a ddioddefodd troſom ni, gan adel i ni eſampl, fel y canlynech ei ôl ef: Yr hwn ni wnaeth bechod, ac ni chaed twŷll yn ei eneu: Yr hwn pan ddifenwŷd, ni ddifenwodd drachefn, pan ddioddefodd ni fygythiodd: ond rhoddodd ar y nêb ſŷdd yn barnu yn gyfiawn. Yr hwn ei hun a ddug ein pechodau ni yn ei gorph ar y pren: fel gwedi ein marw i bechodau, a byddom bŷw i gyfiawnder: trwŷ gleiſiau yr hwn yr iachawŷd chwi. Canŷs yr oeddŷch megis defaid yn myned ar gyfeiliorn: ond yn awr chwi a ddychwelwŷd at fugail ac eſcob eich eneidiau.

Yr Efengŷl. S. *Joan.* 10. 11.

CRiſt a ddywedodd Myfi ŷw'r bugail dâ: y bugail dâ ſŷdd yn rhoddi ei enioes dros y defaid. Ond y gwâs cyflog, a'r hwn nid ŷw fugail, yr hwn nid eiddo y defaid, ſŷdd yn gweled y blaidd yn dyfod, ac yn gadel y defaid, ac yn ffoi: a'r blaidd ſŷdd yn eu ſclyfio hwŷ, ac yn tarfu y defaid. Y mae'r gwâs cyflog yn ffoi, oblegid mai gwâs cyflog ŷw, ac nid oes ofal arno am y defaid. Myfi ŷw y bugail dâ: ac a adwaen yr eiddof fi, ac a'm hadweinir gan yr eiddofi. Fel yr edwŷn y Tâd fyfi, fellu yr adwaen inneu y Tâd: ac yr ydwŷf yn rhoddi fy enioes dros y defaid. A defaid eraill ſŷ gennif, y rhai nid ŷnt o'r gorlan hon: y rhai hynnŷ hefŷd ſŷ raid i mi eu cyrchu, a'm llais i a wrandawant, a bŷdd un gorlan, ac un bugail.

Y trydŷdd Sûl gwedi'r Pâſc.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn wŷt yn dangos i bawb ſŷ ar gyfeiliorn lewŷrch dy wirionedd, er eu dwŷn i ffordd cyfiawnder, Caniadhâ i bawb a dderbynier i gymdeithas crefŷdd Griſt, allu o honŷnt ymogelŷd y cyfrŷw bethau ac y ſŷdd wrthwŷneb iw proffeſs, a chanlŷn y ſawl bethau ôll ac a fyddo yn cydtuno a'r unrhŷw, trwŷ ein Harglwŷdd Jeſu Griſt. *Amen.*

Willam

Yr Epistol. 1 S. *Peter.* 2. 11.

ANwylyd, yr wyf yn attolwg i chwi megis dieithriaid a phererinion, ymgedwch oddiwrth chwantau cnawdol, y rhai sydd yn rhyfela yn erbyn yr enaid. Gan fod a'ch ymarweddiad yn onest ymysc y Cenhedloedd: fel, lle maent yn eich goganu megis drwg-weithredwyr, y gallont o herwydd eich gweithredoedd da a welant, ogoneddu Duw yn nydd yr ymweliad. Ymddarostyngwch oblegid hyn i bob dynol ordinhad, o herwydd yr Arglwydd: pa un bynnag ai i'r brenin, megis goruchaf: Ai i'r llywiawdwyr, megis trwyddo ef wedi eu danfon, er dial ar y drwg weithredwyr, a mawl i'r gweithredwyr da. Canys fellu y mae ewyllys Duw, fod i chwi trwy wneuthur daioni, ostegu anwybodaeth dynnion ffolion; Megis yn rhyddion, ac nid a rhydd-did gennych megis cochl malais, ond fel gwasanaethwyr Duw. Perchwch bawb. Cerwch y brawdoliaeth. Ofnwch Dduw. Anrhydeddwch y brenin.

Yr Efengyl. S. *Ioan.* 16. 16.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei ddyscyblion. Ychydig ennyd, ac ni'm gwelwch, a thrachefn ychydig ennyd, a chwi a'm gwelwch, am fy mod yn myned at y Tad. Am hynny a dywedodd rhai o'i ddyscyblion wrth eu gilydd, Beth yw hyn y mae efe yn ei ddywedyd wrthym, Ychydig ennyd, ac ni'm gwelwch; a thrachefn ychydig, ennyd, a chwi a'm gwelwch, ac am fy mod yn myned at y Tad? Am hynny hwy a ddywedasant, Beth yw hyn y mae efe yn ei ddywedyd, Ychydig ennyd? ni wyddom ni beth y mae efe yn ei ddywedyd. Yna y gwybu'r Jesu eu bod hwy yn ewyllysio gofyn iddo, ac a ddywedodd wrthynt, Ai ymofyn yr ydych a'u gilydd am hyn, oblegid i mi ddywedyd, Ychydig ennyd, ac ni'm gwelwch, a thrachefn ychydig ennyd, chwi a'm gwelwch? Yn wir, yn wir, meddaf i chwi, chwi a wylwch ac a alerwch, a'r Byd a lawenycha: eithr chwi a fyddwch drist ion, ond eich tristwch a droir yn llawenydd. Gwraig wrth escor sydd mewn tristwch, am ddyfod ei hawr: ond gwedi geni y plentyn, nid yw hi yn cofio ei gofud mwyach, gan lawenydd geni dyn i'r Byd. A chwithau am hynny ydych yr awron mawn tristwch: ond mi a ymwelaf a chwi drachefn, a'ch calon a lawenycha, a'ch llawenydd ni ddwg neb oddiarnoch.

Y pedwaredd Sul gwedi'r Pasc.

Y Colect.

HOll-alluog Duw, yr hwn yn unig a biau llywodraethu afreolus chwantau a gwyniau dynnion pechadurus, Caniadha i'th bobl, fod iddynt garu yr hyn yr wyt yn ei orchymmyn, a deisyfu yr hyn yr wyt yn ei addo, fel ym mhlith amrafael ddamweiniau y byd, allu o'n calonnau gwbl aros yn y lle y mae gwir lawenydd iw gaffael, trwy Jesu Grist ein Harglwydd *Amen.*

Yr Epistol. S. *Iaco.* 1. 17.

POb rhoddiad daionus, a phob rhodd berffaith, oddiuchod y mae, yn descyn oddiwrth Dad y goleuni, gydar hwn nid oes gyfnewidiad, na chyscod troiadigaeth. O'i wir ewyllys yr ennillodd efe nyni, trwy air y gwirionedd, fel a byddem ryw flaenffrwyth o'i greaduriaid ef. O achos hyn, fy mrodyr anwyl, bydded pob dyn brysur i wrando, diog i lefaru, a diog i ddigofaint. Canys digofaint gwr, nid yw yn cyflawni cyfiawnder Duw. O herwydd pa ham, rhoddwch heibio bob budreddi, a helaethrwydd malais, a thrwy addfwynder derbyniwch yr impiedig air, yr hwn a ddichon gadw eich eneidiau.

Yr Efengyl. S. *Ioan.* 16. 5.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei ddyscyblion yn awr yr wyf yn myned at yr hwn a'm hanfonodd, ac nid yw neb o honoch yn gofyn i mi I ba le yr wyt ti yn myned? Ond am i mi ddywedyd y pethau hyn i chwi, tristwch a lanwodd eich calon. Ond yr wyf i yn dywedyd gwirionedd i chwi, buddiol yw i chwi fy myned i ymaith: canys, onid af,

afi, ni ddaw y Diddanudd attoch: ond os mi a af, mi a'i hanfonaf ef attoch. A phan ddel, efe a argyoedda y byd o bechod, ac o gyfiawnder, ac o farn: O bechod, am nad ydynt yn credu ynofi: O gyfiawnder, am fy mod yn myned at fy Nhad, ac ni'm gwelwch i mwyach: O farn, oblegid tywysog y Byd hwn a farnwyd. Y mae gennif etto lawer o bethau iw dywedyd i chwi, ond ni ellwch eu dwyn yrawron. Ond pan ddel efe, sef yspryd y gwirionedd, efe a'ch tywys chwi i bob gwirionedd: canys ni lefara o hono ei hun, ond pa bethau bynnag a glywo, a lefara efe, a'r pethau sy i ddyfod a fynega efe i chwi. Efe a'm gogonedda i, canys efe a gymmer o'r eiddof, ac a'i mynega i chwi. Yr holl bethau sy eiddo'r Tad, ydynt eiddofi: o herwydd hyn y dywedais mai o'r eiddofi y cymmer ac a mynega i chwi.

Y pummed Sul ar ol y Pasc.

Y Colect.

ARglwydd, oddiwrth ba un a daw pob daioni, caniadha i ni dy ufudd weision, allu o honom trwy dy sanctaidd ysprydoliaeth di, feddwl y pethau a fo union, a thrwy dy ymgeleddus dywysogaeth eu gwneuthur yn ddibennus, trwy ein Harglwydd Jesu Grist. *Amen.*

Yr Epistol. S. Jaco. 1. 22.

A Byddwch wneuthurwyr y gair, ac nid gwrandawyr yn unig, i'ch twyllo eich hunain. Oblegid os yw neb yn wrandawr y gair, a heb fod yn wneuthur-wr, y mae hwn yn debyg i wr yn edrych ei wynebpryd naturiol mewn drych. Canys efe a'i hedrychodd ei hun, ac a aeth ymaith, ac yn y man efe a anghofiodd pa fath ydoedd. Ond yr hwn a edrych ar berffaith gyfraith rhydd-did, ac a barhao ynddi, a hwn heb fod yn wrandawr anghofus, ond gwneuthur-wr y weithred, efe a fydd dedwydd yn ei weithred. Os yw neb yn eich mysc yn cymeryd arno fod yn grefyddol, heb attal ei dafod, ond twyllo ei galon ei hun, ofer yw crefydd hwn. Crefydd bur a dihalogedig ger bron Duw a'r Tad, yw hyn, ymweled a'r ymddifaid, a'r gwragedd gweddwon, yn eu hadfyd, a'i gadw ei hun yn ddifrycheulyd oddiwrth y byd.

Yr Efengyl. S. Joan. 16. 23.

YN wir, yn wir, meddaf i chwi, pa bethau bynnag a ofynnoch i'r Tad yn fy enw, efe a'u rhydd i chwi. Hyd yn hyn ni ofynnasoch ddim yn fy enw i: gofynnwch, a chwi a gewch, fel a byddo, eich llawenydd yn gyflawn. Y pethau hyn a leferais wrthych mewn damhegion; ond i mae yr awr yn dyfod, pan na lefarwyf wrthych mewn damhegion mwyach, ond y mynegaf i chwi yn eglur am y Tad. Y dydd hwnnw, a gofynnwch yn fy enw: ac nid wyf yn dywedyd i chwi, a gweddia fi ar y Tad trosoch; Canys y Tad ei hun sydd yn eich caru chwi, am i chwi fy ngharu i, a chredu fy nyfod i allan oddiwrth Dduw. Mi a ddaethym allan oddiwrth y Tad, ac a ddaethum i'r byd: drachefn yr wyf yn gadel y byd, ac yn myned at y Tad. Ei ddyscyblion a ddywedasant wrtho, Wele yr wyti yn awr yn dywedyd yn eglur, ac nid wyt yn dywedyd un ddammeg. Yn awr a gwyddom a gwyddost di bob peth, ac nad rhaid it ymofyn o neb a thi: wrth hyn yr ydym yn credu ddyfod o honot allan oddiwrth Dduw. Yr Jesu a'u hattebodd hwynt, A ydych chwi yn awr yn credu? Wele, i mae yr awr yn dyfod, ac yr awron hi a ddaeth, a gwasceriř chwi bob un at yr eiddo, ac a gadewch fi yn unig; ac nid wyf yn unig, oblegid i mae y Tad gyda mi. Y pethau hyn a ddywedais wrthych fel a caffech dangneddyf ynof. Yn y byd gorthrymder a gewch; ond cymmerwch gysur, myfi a orchfygais y byd.

Dydd Iou y Derchafael.

Y Colect.

CAniadha ni a attolygwn i ti Hollalluog Dduw, megis ag yr ym ni yn credu ddarfod i'th unig-anedig fab ein Harglwydd Jesu Grist dderchafu i'r nefoedd; fellu

fellu bôd i ninnau â meddyl-fryd ein calon allu ymdderchafu yno, a chydag ef drigo yn wasdadol, yr hwn sŷ'n bŷw ac yn teyrnasu gyda thi a'r Yspryd glân yn un Duw, heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yn llê'r Epistol. Actau. 1. 1.

Y Traethawd cyntaf a wnaethum, o Theophilus, am yr hôll bethau a ddechreuodd yr Jesu eu gwneuthur a'u dyscu. Hŷd y dŷdd a derbyniwŷd ef i fynu, wedi iddo trwŷ yr Yspryd glân roddi gorchymmynion i'r Apostolion a etholasei. I'r rhai hefŷd yr ymddangosodd ef yn fŷw wedi iddo ddioddef, trwŷ lawer o arwŷddion sicr, gan fôd yn weledig iddynt tros ddeugain nhiwrnod, a dywedŷd y pethau a berthynent i deyrnas Dduw. Ac wedi ymgynnull gyda hwŷnt, efe a orchymmynnodd iddŷnt nad ymadawent o Jerusalem, ond disgwŷl am addewid y Tâd, yr hwn, ebŷr ef, a glywsoch gennifi. Oblegid Joan yn ddiau a fedyddiodd â dwfr, ond chwi a fedyddir a'r Yspryd glân, cyn nemmawr o ddyddiau. Gan hynnŷ wedi eu dyfod hwŷ ynghŷd, hwŷ a ofynnasant iddo, gan ddywedŷd, Arglwŷdd, ai'r prŷd hŷn a rhoddi drachefn y Frenhiniaeth i Israel? Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Ni pherthŷn i chwi wŷbod yr amseroedd, na'r prydiau, y rhai a osododd y Tâd yn ei feddiant ei hun: Ond chwi a dderbyniwch nerth yr Yspryd glân wedi iddo ddyfod arnoch, ac a fyddwch dystion i mi yn Jerusalem, ac yn hôll Judea, a Samaria, ac hŷd eithaf y ddaiar. Ac wedi iddo ddywedŷd y pethau hŷn, a hwŷnt hwŷ yn edrŷch, efe a dderchafwŷd i fynu: a chwmmwl a'i derbyniodd ef allan o'u golwg hwŷnt. Ac fel yr oeddŷnt yn edrŷch yn ddyfal tua'r nêf, ac efe yn myned i fynu, wele, dau ŵr a safodd ger llaw iddŷnt, mewn gwisc wen: Y rhai hefŷd a ddywedasant, Chwi wŷr o Galilea, pa ham a sefwch yn edrŷch tua'r nêf? Yr Jesu hwn, yr hwn a gymmerwŷd i fynu oddiwrthŷch i'r nêf, a ddaw fellu yn yr un mŏdd ag a gwelsoch ef yn myned i'r nêf.

Yr Efengyl. S. Marc. 16. 14.

Yr Jesu a ymddangosodd i'r un ar ddeg, a hwŷnt yn eistedd i fwŷdta, ac a ddannododd iddŷnt eu hangrediniaeth a'u calongaledwch: am na chredasent y rhai a'i gwelsent ef wedi adgyfodi. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Ewch i'r hôll Fŷd, a phregethwch yr Efengŷl i bôb creadur. Y nêb a gredo, ac a fedyddier a fŷdd cadwedig: ond y nêb ni chredo a gondemnir. A'r arwŷddion hŷn a ganlynant y rhai a gredant, Yn fy enw i y bwriant allan gythreuliaid: ac â thafodau newŷddion a llefarant: Seirph a godant ŷmaith, ac os yfant ddim marwol, ni wna iddŷnt ddim niwed: ar y cleifion a rhoddant eu dwŷlo, a hwŷ a fyddant iach. Ac fellu yr Arglwŷdd, wedi llefaru wrthŷnt, a gymmerwŷd i fynu i'r nêf, ag a eisteddodd ar ddeheulaw Dduw. A hwŷthau a aethant allan, ac a bregethasant ymhôb man, a'r Arglwŷdd yn cŷdweithio, ac yn cadarnhau'r gair trwŷ arwŷddion y rhai oedd yn canlŷn.

Y Sul ar ôl dydd y Derchafael.

Y Colect.

O Dduw, Brenin y gogoniant, yr hwn a dderchefaist dy un Mab Jesu Grist â mawr oruchafiaeth i'th deyrnas yn y nefoedd: Attolygwn i ti na âd ni yn anniddan, ond danfon i ni dy Yspryd glân i'n diddanu, a dercha ni i'r unfan llê yr aeth ein Iachawdr Crist o'r blaen; yr hwn sŷdd yn bŷw, ac yn teyrnasu gyda thi a'r Yspryd glân yn un Duw, heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yr Epistol. 1 Peter. 4. 7.

Diwedd pôb peth a nesaodd: am hynnŷ byddwch sobr, a gwiliadwrus i weddio. Ond oflaen pôb peth bydded gennŷch gariad helaeth tuagat eu gilŷdd: canŷs cariad a guddia liaws o bechodau. Byddwch letugar y naill i'r llall, heb rwgnach. Pôb un megis a derbyniodd rŏdd, cyfrennwch a'u gilŷdd, fel daionus orchwŷlwŷr amrŷw râs Duw. Os llefaru a wna nêb, llefared megis geiriau Duw: os gweini y mae nêb, gwnaed megis o'r gallu a mae Duw yn ei

roddi

oddi: fel ymhôb pêth a gogonedder Duw trwŷ Jesu Grist, i'r hwn a byddo y gogoniant a'r gallu, yn oes oesoedd. *Amen.*

Yr Efengyl. S. Joan. 15. 26. a rhan o'r un Bennod ar bymtheg.

PAn ddêl y Diddanudd, yr hwn a anfonaf i chwi oddiwrth y Tâd, (sef Yspryd y gwirionedd, yr hwn sŷdd yn deilliaw oddiwrth y Tâd,) efe a dystiolaetha amdana fi. A chwithau hefŷd a dystiolaethwch, am eich bôd o'r dechreuad gyda mi. Y pethau hŷn a ddywedais i chwi, fel na rwŷstrer chwi. Hwŷ a'ch bwriant chwi allan o'r Synagogau: ac a mae'r awr yn dyfod, a tybia pwŷ bynnag a'ch lladdo, ei fôd yn gwneuthur gwasanaeth i Dduw. A'r pethau hŷn a wnant i chwi, oblegid nad adnabuant y Tâd, na myfi. Ond y pethau hŷn a ddywedais i chwi, fel pan ddêl yr awr, a cofioch hwŷnt, ddarfod i mi ddywedŷd i chwi.

Y Sûl gwŷn.

Y Colect.

DUw, yr hwn ar gyfen i'r amser ymma a ddyscaist galonnau dy ffyddlonion, gan anfon iddŷnt lewŷrch dy lân Yspryd: Caniadha i ni trwŷ yr unrhŷw Yspryd, ddeall yr iawn farn ymhôb pêth, a bŷth lawenychu yn ei wŷnfŷdedig ddiddanwch ef, trwŷ ryglyddau Jesu Grist ein Iachawdr, yr hwn sŷdd yn bŷw, ac yn teyrnasu gyda thi yn undeb yr unrhŷw Yspryd, yn un Duw heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yn llê'r Epistol. Actau. 2. 1.

WEdi dyfod dŷdd y Pentecost, yr oeddŷnt hwŷ ôll yn gytun yn yr un llê. Ac yn ddisymmwth a daeth sŵn o'r nêf, megis gwŷnt nerthol yn rhuthro, ac a lanwodd yr hôll dŷ llê yr oeddŷnt yn eistedd. Ac ymddangosodd iddŷnt dafodau gwahanedig megis o dân, ac efe a eisteddodd ar bôb un o honynt. A hwŷ ôll a lanwŷd a'r Yspryd glân, ac a ddechreuasant lefaru â thafodau eraill, megis a rhoddodd yr Yspryd iddŷnt ymadrodd. Ac yr oedd yn trigo yn Jerusalem, Iddewon, gwŷr bucheddol o bôb cenedl dan y nêf. Ac wedi myned y gair o hŷn, daeth y lliaws ynghŷd, ac a drallodwŷd, o herwŷdd bôd pôb un yn eu clywed hwŷ yn llefaru yn ei iaith ei hun. Synnodd hefŷd bawb, a rhyfeddu a wnaethant, gan ddywedŷd wrth eu gilŷdd, Wele, onid Galilieaid ŷw y rhai hŷn oll sŷ yn llefaru? A pha fôdd yr ydŷm ni yn eu clywed hwŷnt, bôb un yn ein hiaith ein hun, yn yr hon i'n ganed ni? Parthiaid, a Mediaid, ac Elemitiaid, a thrigolion Mesopotamia, a Judea, a Chappadocia, Pontus ag Asia: Phrigia, a Phamphilia, yr Aipht, a pharthiau Libya, yr hon sŷdd ger llaw Cyrene: a dieithraid o Rufeinwŷr, Iddewon a Phroselytiaid, Cretiaid, ac Arabiaid, yr ydŷm ni yn eu clywed hwŷnt yn llefaru yn ein hiaith ni, fawrion weithredoedd Duw.

Yr Efengyl. S. Joan. 14. 15.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei ddyscyblion ô cherwch fi, cedwch fy ngorchymmynion. A mi a weddiaf ar y Tâd, ac efe a rŷdd i chwi Ddiddanudd arall, fel yr arhoso gyda chwi yn dragywŷddol: Yspryd y gwirionedd, yr hwn ni ddichon y bŷd ei dderbŷn, am nad ŷw yn ei weled, nag yn ei adnabod ef: ond chwi a'i hadwaenoch ef, o herwŷdd a mae yn aros gyda chwi, ac ynoch a bŷdd efe. Nis gadawaf chwi yn ymddifaid: mi a ddeuaf attoch chwi. Etto ennŷd bâch, a'r bŷd ni'm gwêl mwŷ: ond chwi a'm gwelwch, canŷs bŷw wŷf fi, a bŷw fyddwch chwithau hefŷd. Y dŷdd hwnnw a gwŷbyddwch fy mod i yn fy Nhâd, a chwithau ynofi, a minneu ynoch chwithau. Yr hwn sŷdd a'm gorchymynion i ganddo, ac yn eu cadw hwŷnt, efe ŷw'r hwn sŷdd yn fy ngharu i: a'r hwn sŷdd yn fy ngharu i, a gerir gan fy Nhâd i: a minneu a'i cara ef, ac a'm hegluraf fy hun iddo. Dywedodd Judas wrtho, (nid yr Iscariot) Arglwŷdd, pa bêth ŷw'r achos yr wŷt ar fedr dy eglurhau dy hun i ni, ac nid i'r bŷd? Yr Jesu a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Os câr nêb fi, efe a geidw fy ngair, a'm Tâd a'i câr yntef, a nyni a ddeuwn atto, ac a wnawn ein trigfa gydag ef. Yr hwn nid ŷw

ŷw yn fy ngharu i, nid ŷw yn cadw fy ngeiriau: a'r gair yr ydŷch yn ei glywed, nid eiddofi ydŷw, ond eiddo y Tâd a'm hanfonodd i. Y pethau hŷn a ddywedais wrthŷch, a mi yn aros gyda chwi. Ond y Diddanudd, yr Yſprŷd glân, yr hwn a enfŷn y Tâd yn fy enw i, efe a ddŷſg i chwi yr hôll bethau, ac a ddŵg ar gôf i chwi yr hôll bethau a ddywedais i chwi. Yr wŷf yn gadel i chwi dangnheddŷf, fy nhangnheddŷdd yr ydwŷf yn ei roddi i chwi: nid fel a mae y bŷd yn rhoddi, yr wŷfi yn rhoddi i chwi: na thralloder eich calon, ac nag ofned. Clywſoch fel a dywedais wrthŷch, Yr wŷf yn myned ymaith, ac mi a ddeuaf attoch. Pe carech fi, chwi a lawenhaech am i mi ddywedŷd, Yr wŷf yn myned at y Tâd: canŷs a mae fy Nhâd yn fwŷ na myfi. Ac yr awron a dywedais i chwi cŷn ei ddyfod, fel pan ddêl, a credoch. Nid ymddiddanaf â chwi nemmawr bellach: canŷs tywŷſog y bŷd hwn ſŷdd yn dyfod, ac nid oes iddo ddim ynofi. Ond fel a gwŷpo'r bŷd fy môd i yn caru y Tâd, ac megis a gorchymynnodd y Tâd i mi, fellu yr wŷf yn gwneuthur.

Dydd llun yn wythnos y Sul-gwyn.

Y Colect.

DUw, yr hwn ar gyfen i'r amſer ymma a ddyſcaiſt galonnau dy ffyddloniaid, gan anfon iddŷnt lewŷrch dy lân Yſprŷd: Caniadha i ni trwŷ yr unrhŷw yſprŷd, ddeall yr iawn farn ymhôb pêth, a bŷth lawenychu yn ei wŷnfŷdedig ddiddanwch ef, trwŷ ryglyddau Jeſu Griſt ein Iachawdr, yr hwn ſŷdd yn bŷw, ac yn teŷrnaſu gyda thi yn undeb yr unrhŷw yſprŷd, yn un Duw heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yn llê'r Epiſtol. Actau. 10. 34.

PEter a egorodd ei eneu, ac a ddywedodd, Yr wŷf yn deall mewn gwirionedd, nad ydŷw Duw dderbyniwr wŷneb. Ond ymmhôb cenhedl, y nêb ſŷdd yn ei ofni ef, ac yn gweithredu cyfiawnder, ſŷdd gymeradwŷ ganddo ef. Y gair yr hwn a anfonodd Duw i blant Iſrael, gan bregethu tangneddŷf trwŷ Jeſu Griſt, efe ŷw Arglwŷdd pawb ôll. Chwychwi a wŷddoch y gair a fu yn hôll Judea, gan ddechreu o Galilea, wedi y bedŷdd a bregethodd Joan: Y môdd yr eneiniodd Duw Jeſu o Nazareth a'r Yſprŷd glân, ac â nerth, yr hwn a gerddodd o amgŷlch gan wneuthur daioni, ac iachâu pawb a'r oedd wedi eu gorthrymmu gan ddiafol: oblegid yr oedd Duw gydag ef. A ninnau ydŷm dyſtion o'r pethau ôll a wnaeth efe yngwlâd yr Iddewon, ac yn Jeruſalem, yr hwn a laddaſant, ac a groeſhoeliaſant ar bren. Hwn a gyfododd Duw y trydŷdd dŷdd, ac a'i rhoddodd ef iw wneuthur yn amlwg. Nid i'r bobl ôll, ond i'r tyſtion etholedig o'r blaen gan Dduw, ſef i ni, y rhai a fwŷttaſom, ac a yfaſom gydag ef, wedi ei adgyfodi ef o farw. Ac efe a orchymynnodd i ni bregethu i'r bobl, a thyſtiolaethu mae efe ŷw'r hwn a ordeiniwŷd gan Dduw, yn farnŵr bŷw a meirw. I hwn y mae'r hôll Brophwŷdi yn dwŷn tyſtiolaeth, a derbŷn pawb a gredo ynddo ef faddeuant pechodau, drwŷ ei enw ef. A Pheter etto yn llefaru y geiriau hŷn, ſyrthiodd yr Yſprŷd glân ar bawb a oedd yn clywed y gair. A'r rhai o'r enwaediad a oeddŷnt yn credu. Cynniſer ac a ddaeth gyda Pheter, a ſynnaſant, dywallt dawn yr Yſprŷd glân ar y cenhedloedd hefŷd. Canŷs yr oeddŷnt yn eu clywed hwŷ yn llefaru â thafodau, ac yn mawrygu Duw. Yna yr attebodd Peter, A all nêb luddias dwfr, fel na fedyddier y rhai hŷn, y rhai a dderbyniaſant yr yſprŷd glân, fel ninnau? Ac efe a orchymynnodd eu bedyddio hwŷnt yn enw yr Arglwŷdd: yna a deiſŷfiaſant arno aros tros ennŷd o ddyddau.

Yr Efengyl. S. *Joan.* 3. 16.

FEllu a carodd Duw y bŷd, fel a rhoddodd efe ei unig-anedig Fâb, fel na choller pwŷ bynnag a gredo ynddo ef, onid caffel o hono fywŷd tragywŷddol. Oblegid ni ddanfonodd Duw ei Fâb i'r bŷd i ddamnio'r bŷd, ond fel yr achubid y bŷd trwŷddo ef. Yr hwn ſŷdd yn credu ynddo ef, ni ddemnir: ond yr hwn nid ŷw yn credu, a ddamniwŷd euſys: o herwŷdd na chredodd

yn

yn enw unig-anedig Fab Duw. A hon yw'r ddamnedigaeth, ddyfod goleuni i'r byd, a charu o ddynnion y tywyllwch yn fwy na'r goleuni: canys yr oedd eu gweithredoedd hwy yn ddrwg. O herwydd pôb un a'r sydd yn gwneuthur drwg, sydd yn casâu y goleuni, ac nid yw yn dyfod i'r goleuni, fel nad argyoedder ei weithredoedd ef: Ond yr hwn sydd yn gwneuthur gwirionedd, sydd yn dyfod i'r goleuni, fel yr eglurhaer ei weithredoedd ef, mai yn Nuw a gwnaed hwynt.

Dydd Mawrth yn wythnos y Sul gwyn.

Y Colect.

DUw, yr hwn ar gyfen i'r amser ymma a ddyscaist galonnau dy ffyddloniaid, gan anfon iddynt lewyrch dy lân yspryd; Caniadhâ i ni trwy yr unrhyw yspryd, ddeall yr iawn farn ymhôb peth, a bŷth lawenychu yn ei wynfydedig ddiddanwch ef, trwy ryglyddau Jesu Grist ein Iachawdr, yr hwn sydd yn byw, ac yn teyrnasu gyda thi yn undeb yr unrhyw yspryd, yn un Duw heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yn lle'r Epistol. Actau. 8. 14.

PAn glybu yr Apostolion yn Jerusalem, dderbyn o Samaria air Duw, hwy a anfonasant attynt Beter ac Joan. Y rhai wedi eu dyfod i wared, a weddiasant drostynt, ar iddynt dderbyn yr Yspryd glân. Canys etto nid oedd efe wedi syrthio ar nêb o honynt, ond yr oeddynt yn unig wedi eu bedyddio yn enw yr Arglwydd Jesu. Yna hwy a ddodasant eu dwylaw arnynt, a hwy a dderbyniasant yr Yspryd glân.

Yr Efengyl. S. Joan. 10. 1.

YN wir, yn wir, meddaf i chwi, yr hwn nid yw yn myned i mewn drwy'r drws i gorlan y defaid, ond sydd yn dringo ffordd arall, lleidr ac yspeiliwr yw. Ond yr hwn sydd yn myned i mewn drwy'r drws, bugail y defaid ydyw. I hwn a mae y dryssor yn agoryd, ac a mae y defaid yn gwrando ar ei lais ef: ac a mae efe yn galw ei ddefaid ei hun erbyn eu henw, ac yn eu harwain hwy allan. Ac wedi iddo yrru allan ei ddefaid ei hun, a mae efe yn myned o'u blaen hwy: a'r defaid sydd yn ei ganlyn ef, oblegid maent yn adnabod ei lais ef. Ond y dieithr ni's canlynant, ond ffoant oddiwrtho, oblegid nad adwaenant lais dieithriaid. Y ddammeg hon a ddywedodd yr Jesu wrthynt: ond hwy ni wybuant pa bethau ydoedd y rhai yr oedd ef yn eu llefaru wrthynt. Am hynny yr Jesu a ddywedodd wrthynt drachefn, Yn wir, yn wir meddaf i chwi, myfi yw drŵs y defaid. Cynnifer ôll ag a ddaethant o'm blaen i, lladron ac yspeilwyr ynt; ond ni wrandawodd y defaid arnynt. Myfi yw y drŵs; os â nêb i mewn drwofi, efe a fydd cadwedig; ac efe a â i mewn ac allan, ac a gaiff borfa. Nid yw lleidr yn dyfod ond i ladradta, ac i lâdd, ac i ddestrywio, myfi a ddaethym fel a caent fywyd, ac a caent ef yn helaethach.

Sul y Drindod.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, yr hwn a roddaist i ni dy weision râd gan gyffessu ac addef y wir ffydd, i adnabod gogoniant y dragywyddol Drindod, ac yn nerth y duwiol fawredd i addoli yr undod: Nyni a attolygwn i ti fôd i ni trwy gadernid y ffydd hon, gael ein hamddiffyn oddiwrth bôb gwrthwyneb, yr hwn wyt yn byw, ac yn teyrnasu, yn un Duw bŷth, heb ddiwedd. *Amen.*

Yn lle'r Epistol. Datcuddiad. 4. 1.

YN ôl y pethau hyn yr edrychais, ac wele ddrŵs wedi ei agoryd yn y nêf, a'r llais cyntaf a glywais, oedd fel llais udcorn yn ymddiddan â mi; gan ddywedyd, Dring i fynu ymma, a mi a ddangosaf i ti y pethau sy raid eu bôd ar ôl hyn. Ac yn y man yr oeddwn yn yr yspryd: ac wele, yr oedd gorsedd-faingc wedi ei gosod yn y nêf, ac un yn eistedd ar yr orsedd-faingc: A'r hwn oedd yn eistedd oedd yn debyg yr olwg arno i faen Jaspir a Sardin: ac yr oedd

enfŷs o amgŷlch yr orſedd-faingc, yn debŷg yr olwg arno i Smaragdus. Ac ynghŷlch yr orſedd-faingc yr oedd pedair gorſedd-faingc ar hugain: ac ar y gorſedd-feingciau a gwelais bedwar Henuriaid ar hugain yn eiſtedd, wedi eu gwiſco mewn dillad gwnnion: ac yr oedd ganddŷnt ar eu pennau goronau aur. Ac yr oedd yn dyfod allan o'r orſedd-faingc, fellt, a tharanau, a lleiſiau: ac yr oedd ſaith o lampau tân yn lloſci ger bron yr orſeddfaingc, y rhai ŷw ſaith Yſprŷd Duw. Ac o flaen yr orſedd-faingc yr ydoedd môr o wŷdr, yn debŷg i grŷſtal: ac ynghanol yr orſedd-faingc, ac ynghŷlch yr orſedd-faingc, yr oedd pedwar anifail yn llawn o lygaid o'r tu blaen, ac or tu ôl. A'r anifail cyntaf oedd debŷg i lêw, a'r ail anifail yn debŷg i lô, a'r trydŷdd anifail oedd ganddo wŷneb fel dŷn, a'r pedwerŷdd anifail oedd debŷg i erŷr yn hedeg. A'r pedwar anifail oedd ganddŷnt, bôb un o honŷnt chwech o adenŷdd o'u hamgŷlch, ac yr oeddŷnt oddi fewn yn llawn llygaid; ac nid oeddŷnt yn gorphywŷs ddŷdd na nôs, yn dywedyd, Sanct, Sanct, Sanct, Arglwŷdd Duw Hollalluog, yr hwn oedd, a'r hwn ſŷdd, a'r hwn ſŷdd i ddyfod. A phan fyddo yr anifeiliaid yn rhoddi gogoniant, ac anrhydedd, a diolch, i'r hwn oedd yn eiſtedd ar yr orſedd-faingc, yr hwn ſŷdd yn bŷw yn oes oeſoedd, Y mae y pedwar Henuriaid ar hugain yn ſyrthio ger bron yr hwn oedd yn eiſtedd ar yr orſedd-faingc, ac yn addoli yr hwn ſŷdd yn bŷw yn oes oeſoedd: ac yn bwrw eu coronau ger bron yr orſedd-faingc, gan ddywedŷd: Teilwng wŷt O Arglwŷdd i dderbŷn gogoniant, ac anrhydedd, a gallu; canŷs ti a greaiſt bôb pêth, ac o herwŷdd dy ewŷllŷs di a maent, ac a crewŷd hwŷnt.

Yr Efengŷl. S. Joan. 3. 1.

YR oedd dŷn o'r Phariſeaid, a'i enw Nicodemus, pennaeth yr Iddewon: Hwn a ddaeth at yr Jeſu liw nôs, ac a ddywedodd wrtho, Rabbi, nyni a wŷddom mai dyſcawdr ydwŷt ti, wedi dyfod oddi wrth Dduw: canŷs ni allei nêb wneuthur y gwrthiau hŷn yr wŷt ti yn eu gwneuthur, oni bai fôd Duw gydag ef. Jeſu a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Yn wîr yn wîr, meddaf i ti, oddieithr geni dŷn drachefn, ni ddichon ef weled teyrnas Dduw. Nicodemus a ddywedodd wrtho, Pa fôdd a dichon dŷn ei eni, ac efe yn hên? a ddichon efe fyned i grôth ei fam eilwaith, a'i eni? Jeſu a attebodd ac a ddywedodd, Yn wîr yn wîr meddaf i ti, oddieithr geni dŷn o ddwfr ac o'r Yſprŷd, ni ddichon efe fyned i mewn i deyrnas Dduw. Yr hŷn a aned o'r cnawd, ſŷdd gnawd: a'r hŷn a aned o'r Yſprŷd, ſŷdd yſprŷd. Na ryfedda ddywedŷd o honof wrthit, I mae yn rhaid eich geni chwi drachefn. Mae'r gwŷnt yn chwŷthu llê i mynno; a thi a glywi ei ſŵn ef, ond ni wŷddoſt o ba lê a mae yn dyfod, nag i ba lê a mae yn myned; Felly a mae pôb un a'r a aned o'r Yſprŷd. Nicodemus a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Pa fôdd a dichon y pethau hŷn fôd? Jeſu a attebodd ac a ddywedodd wrtho, A wŷt ti yn ddyſcawdr yn Iſrael, ac ni wŷddoſt y pethau hŷn? Yn wîr yn wîr meddaf i ti, mai yr hŷn a wŷddom yr ydŷm yn ei lefaru, a'r hŷn a welſom yr ydŷm yn ei dyſtiolaethu; a'n tyſtiolaeth ni nid ydŷch yn ei derbŷn. Os dywedais i chwi bethau daiarol, a chwithau nid ydŷch yn credu; pa fôdd, os dywedaf i chwi bethau nefol, a credwch? Ac ni eſcynnodd nêb i'r nêf, oddieithr yr hwn a ddeſcynnodd o'r nêf, ſef Mâb y dŷn, yr hwn ſŷdd yn y nêf. Ac megis a derchafodd Moſes y ſarph yn y diffaethwch, felly a mae yn rhaid derchafu Mâb y dŷn: Fel na choller, pwŷ bynnag a gredo ynddo ef, onid caffael o honaw fywŷd tragywŷddol.

Y Sûl cyntaf gwedi'r Drindod.

Y Colect.

DUw, yr hwn wŷt wîr nerth i bawb ôll ag ſŷ yn ymddiried ynot, yn drugarog derbŷn ein gweddiau: A chan na ddichon gwendid ein marwol anian wneuthur dim dâ hebot ti, Caniadhâ i ni gymmorth dy râd, fel a bô i ni gan gadw dy orchymynion, ryngu bôdd i ti ar ewŷllŷs a gweithred: trwŷ Jeſu Griſt ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr

Yr Epistol. 1 S. *Joan.* 4. 7.

ANwŷlŷd, carwn eu gilŷdd: oblegid cariad o Dduw a mae: a phôb un ac sŷdd yn caru, o Dduw a ganwŷd ef, ac a mae efe yn adnabod Duw. Yr hwn nid ŷw yn caru, nid adnabu Dduw; oblegid Duw cariad ŷw. Yn hŷn yr eglurwŷd cariad Duw tuagattom ni, oblegid ddanfon o Dduw ei unig anedig Fâb i'r bŷd, fel a byddem fŷw trwŷddo ef. Yn hŷn a mae cariad, nid am i ni garu Duw, ond am iddo ef ein caru ni, ac anfon ei Fâb i fôd yn iawn dros ein pechodau. Anwŷlŷd, os felly a carodd Duw ni, ninnau hefŷd a ddylem garu eu gilŷdd. Ni welodd nêb Dduw erioed: os carwn ni eu gilŷdd, i mae Duw yn trigo ynom, ac a mae ei gariad ef yn berffaith ynom. Wrth hŷn a gwŷddom ein bôd yn trigo ynddo ef, ac yntef ynom ninnau, am ddarfod iddo roddi i ni o'i Yspryd. A ninnau a welsom, ac ydŷm yn tystiolaethu, ddarfod i'r Tâd ddanfon y Mâb, i fôd yn Iachawdr i'r bŷd. Pwŷ bynnag a gyffeso fôd Jesu yn Fâb Duw, a mae Duw yn aros ynddo ef, ac yntef yn Nuw. A nyni a adnabuom, ac a gredasom y cariad sŷdd gan Dduw tuagattom ni, Duw cariad ŷw: a'r hwn sŷdd yn aros mewn cariad, sŷdd yn aros yn Nuw, a Duw ynddo yntef. Yn hŷn a perffeithiwŷd ein cariad ni, fel a caffom hyder ddŷdd y farn: oblegid megis ag a mae efe, yr ydŷm ninnau hefŷd yn y bŷd hwn. Nid oes ofn mewn cariad, ond i mae perffaith gariad yn bwrw allan ofn: oblegid mae i ofn boenedigaeth; a'r hwn sŷdd yn ofni ni pherffeithiwŷd mewn cariad. Yr ydŷm ni yn ei garu ef, am iddo ef yn gyntaf ein caru ni. Os dywed nêb, Yr wŷf yn caru Duw, ac efe yn casâu ei frawd, celwŷddog ŷw; canŷs yr hwn nid ŷw yn caru ei frawd yr hwn a welodd, pa fôdd a gall ef garu Duw yr hwn ni's gwelodd? A'r gorchymmŷn hwn sŷdd gennŷm oddiwrtho ef, fôd i'r hwn sŷdd yn caru Duw, garu ei frawd hefŷd.

Yr Efengyl. S. *Luc.* 16. 19.

YR oedd rhŷw ŵr goludog, ac a wiscid â phorphor a lliain main, ac yr oedd yn cymmerŷd bŷd dâ yn helaeth-wŷch beunŷdd; Yr oedd hefŷd rŷw gardodtŷn, a'i enw Lazarus, yr hwn a fwrid wrth ei borth ef yn gornwŷdlŷd: Ac yn chwennychu cael ei borthi a'r briwsion a syrthieu oddiar fwrdd y gŵr cyfoethog, ond y cŵn a ddaethant, ac a lyfasant ei gornwŷdŷdd ef. A bu, i'r cardottŷn farw, a'i ddwŷn gan yr Angelion i fynwes Abraham: a'r goludog hefŷd a fu farw, ac a gladdwŷd. Ac yn uffern efe a gododd ei olwg, ac efe mewn poennau, ac a ganfu Abraham o hirbell, a Lazarus yn ei fynwes. Ac efe a lefodd, ac a ddywedodd, O dâd Abraham, trugarhâ wrthif, a danfon Lazarus, i drochi pen ei fŷs mewn dwfr, ac i oeri fy nhafod: canŷs fe a'm poenir yn y fflam hon. Ac Abraham a ddywedodd, Hâ fâb, coffa i ti dderbŷn dy wŷnfŷd yn dy fywŷd, ac felly Lazarus ei adfŷd, ac yn awr y diddenir ef, ac a poenir ditheu. Ac heb law hŷn ôll, rhyngom ni a chwithau a gosodwŷd Ceunant mawr; fel na allo y rhai a fynnent drammwŷ oddiymma attoch chwi, na'r rhai oddiyna, drammwŷ attom ni. Ac efe a ddywedodd, Yr wŷf yn attolwg i ti, gan hynnŷ, ô dâd, ddanfon o honot ef i dŷ fy nhâd; Canŷs a mae i mi bump o frodŷr; fel a tystiolaetho iddŷnt hwŷ, rhag dyfod o honŷnt hwŷthau hefŷd i'r llê poenus hwn. Abraham a ddywedodd wrtho, I mae ganddŷnt Moses a'r Prophwŷdi; gwrandawant arnŷnt hwŷ. Yntef a ddywedodd, Nagê, y Tâd Abraham; ond os â un oddiwrth y meirw attŷnt, hwŷ a edifarhânt. Yna Abraham a ddywedodd wrtho, Oni wrandawant ar Moses a'r Prophwŷdi, ni chredant chwaith, pe codei un oddiwrth y meirw.

Yr ail Sul gwedi'r Drindod.

Y Colect.

O Arglwŷdd, yr hwn ni phelli bŷth gynnorthwŷo a llywodraethu y rhai yr ydwŷt yn eu meithrin yn dy ddilŷs ofn a'th gariad, Cadw ni, ni attolygwn i ti, dan dy ddarbodus nodded, a phar i ni yn ddibaid ofni a charu dy Enw bendigedig, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 S. *Joan.* 3. 13.

NA ryfeddwch, fy mrodŷr, os ŷw'r bŷd yn eich casâu chwi. Nyni a wŷddom ddarfôd ein symmud ni o farwolaeth i fywŷd, oblegid ein bôd yn caru y brodŷr: yr hwn nid ŷw yn caru ei frawd, a mae yn aros ym marwolaeth. Pôb un ac sŷdd yn casau ei frawd, lleiddiad dŷn ŷw; a chwi a wŷddoch nad oes i un lleiddiad dŷn fywŷd tragywŷddol yn aros ynddo. Yn hŷn yr adnabuom gariad Duw, oblegid ddodi o hono ef ei einioes drosom ni: a ninnau a ddylem ddodi ein heinioes tros y brodŷr. Ond yr hwn sŷdd ganddo dda'r bŷd hwn, ac a welo ei frawd mewn eisieu, ac a gaeo ei dosturi oddiwrtho, pa fôdd a mae cariad Duw yn aros ynddo ef? Fy mhlant bychain, na charwn ar air, nag ar dafod yn unig, ond mewn gweithred a gwirionedd. Ac wrth hŷn a gwŷddom ein bôd o'r gwirionedd, ac a siccrhawn ein calonnau ger ei fron ef. Oblegid os ein calon a'n condemnia, mwŷ ŷw Duw na'n calon, ac efe a ŵŷr bôb pêth. Anwŷlŷd, os ein calon ni'n condemnia, a mae gennŷm hyder ar Dduw. A pha bêth bynnag a ofynnom, yr ydŷm yn ei dderbŷn ganddo ef, oblegid ein bôd yn cadw ei orchymynion ef, ac yn gwneuthur y pethau sŷdd yn rhyngu bôdd yn ei olwg ef. A hwn ŷw ei orchymŷn ef, gredu o honom yn Enw ei Fâb ef Jesu Grist, a charu eu gilŷdd, megis a rhoes efe orchymmŷn i ni. A'r hwn sŷdd yn cadw ei orchymmynion ef, sŷdd yn trigo ynddo ef, ac yntef ynddo yntef: ac wrth hŷn a gwŷddom ei fôd ef yn aros ynom, sef o'r yspryd a roddodd ef i ni.

Yr Efengŷl. S. *Luc.* 14. 16.

RHŷw ŵr a wnaeth swpper mawr, ac a wahoddodd lawer: Ac a ddanfonodd ei wâs brŷd swpper, i ddywedŷd wrth y rhai a wahoddasid, Deuwch, canŷs weithian a mae pôb pêth yn barod. A hwŷ ôll a ddechreuasant yn un-frŷd ymescusodi. Y cyntaf a ddywedodd wrtho, Mi a brynais dyddŷn, ac a mae yn rhaid i mi fyned a'i weled: attolwg i ti, cymmer fi yn escusodol. Ac arall a ddywedodd, Mi a brynais bum iau o ychen, ac yr ydwŷf yn myned i'w profi hwŷnt: attolwg i ti, cymmer fi yn escusodol. Ac arall a ddywedodd, Mi a briodais wraig, ac am hynnŷ ni's gallafi ddyfod. A'r gwâs hwnnw, pan ddaeth adref, a fynegodd y pethau hŷn iw Arglwŷdd Yna gŵr y tŷ wedi digio, a ddywedodd wrth ei wâs, dôs allan ar frŷs i'r hewloedd ac ystrydoedd y ddinas, a dŵg i mewn ymma y tlodion, a'r anafus, a'r cloffion a'r deillion. A'r gwâs a ddywedodd, Arglwŷdd, gwnaethwŷd fel a gorchymynnaist, ac etto a mae llê. A'r Arglwŷdd a ddywedodd wrth y gwâs, Dôs allan i'r prif-ffŷrdd a'r caeau, a chymmell hwŷnt i ddyfod i mewn, fel a llanwer fy nhŷ. Canŷs yr wŷf yn dywedŷd i chwi, na chaiff yr un o'r gwŷr hynnŷ a wahoddwŷd, brofi o'm swpper i.

Y trydedd Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

ARglwŷdd ni attolygwn i ti yn drugarog ein gwrando, a megis a rhoddaist i ni feddyl-frŷd calon i weddio, caniadha drwŷ dy fawr nerth i ni gael ein hamddiffŷn a'n diddanu ymhôb perygl ac adfŷd, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 S. *Peter.* 5. 5.

BYddwch bawb yn ostyngedig iw gilŷdd, ac ymdrwsiwch oddifewn a gostyngeiddrwŷdd: oblegid a mae Duw yn gwrthwŷnebu y beilchion, ac yn rhoddi grâs i'r rhai gostyngedig. Ymddarostyngwch gan hynnŷ tan alluog law Dduw, fel i'ch derchafo mewn amser cyfaddas: Gan fwrw eich holl ofal arno ef, canŷs a mae efe yn gofalu trosoch chwi. Byddwch sobr, gwiliwch: oblegid a mae eich gwrth-wŷnebwr diafol, megis llew rhuadwŷ, yn rhodio oddiamgŷlch, gan geisio y nêb a allo ei lyngcu. Yr hwn gwrthwŷnebwch, yn gadarn yn y ffŷdd, gan wŷbod fôd yn cyflawni yr un blinderau yn eich brodŷr, y rhei sŷdd yn y bŷd. A Duw pôb grâs, yr hwn a'ch galwodd chwi iw dragywŷddol ogoniant trwŷ Grist Jesu, wedi i chwi ddioddef ychydig, a'ch perffeithio chwi, a'ch cadarnhao, a'ch cryfhao, a'ch sefydlo; Iddo ef a byddo y gogoniant, a'r gallu, yn oes oesoedd. *Amen.*

Yr Efengŷl. S. *Luc.* 15. 1.

AC yr oedd yr hôll Bublicanod a'r pechaduriaid yn neſſau atto ef i wrando arno. A'r Phariſeaid, a'r Scrifennyddion a rwgnachaſant, gan ddywedŷd, I mae hwn yn derbŷn pechaduriaid, ac yn bwŷdta gyda hwŷnt. Ac efe a adroddodd wrthŷnt y ddammeg hon, gan ddywedŷd. Pa ddŷn o honoch a chantho gant o ddefaid, ac os cŷll un o honŷnt, nid ŷw yn gadel yr amyn un pum ugain yn yr anialwch, ac yn myned ar ôl yr hon a gollwŷd, hŷdoni chaffo efe hi? Ac wedi iddo ei chael, efe a'i dŷg hi ar ei yſcwŷddau ei hun yn llawen. A phan ddêl adref, efe a eilw ynghŷd ei gyfeillion a'i gymmydogion, gan ddywedŷd wrthŷnt, Llawenhêwch gyda mi, canŷs cefais fy nafad a gollaſid. Yr wŷf yn dywedŷd i chwi, mae fellu a bŷdd llawenŷdd yn y nêf am un pechadur a edifarhâo, mwŷ nag am onid un pum ugain o rai cyfiawn, y rhai nid rhaid iddŷnt wrth edifeirwch. Neu pa wraig, a chanddi ddêg drŷll o arian, os cŷll hi un drŷll, ni oleu ganwŷll, ac yſcubo'r tŷ, a cheiſio yn ddyfal, hŷd onis caffo ef? Ac wedi iddi ei gael, hi a eilw ynghŷd ei chyfeilliesau a'i chymdogeſau, gan ddywedŷd, Cŷd-lawenhewch â mi, canŷs cefais y drŷll a gollaſwn. Fellu, meddaf i chwi, a mae llawenŷdd yngŵŷdd Angelion Duw am un pechadur a edifarhâo.

Y pedwaredd Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

O Dduw Nodd-wr pawb ôll y ſŷdd yn ymddiried ynot, heb pa un nid oes dim nerthawg, na dim ſanctaidd, chwanega ac amlhâ arnom dy drugaredd, fel a gallom (a thi yn llywiawdr ac yn dywŷſog i ni) dreiddio drwŷ'r pethau bydol, môdd na chollom yn llŵŷr y pethau tragywŷddol: Caniadhâ hŷn nefol Dâd, er mwŷn Jeſu Griſt ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epiſtol. Rhufeiniaid. 8. 18.

YR ydwŷf yn cyfrif nad ŷw dioddefiadau yr amſer preſennol hwn, yn haeddu eu cyffelybu i'r gogoniant a ddatcuddir i ni. Canŷs awŷdd-frŷd y creadur ſŷdd yn diſgwŷl am ddatcuddiad meibion Duw. Canŷs y creadur ſŷdd wedi ei ddaroſtwng i oferedd, nid o'i fôdd, ond oblegid yr hwn a'i daroſtyngodd: Tan obaith a rhŷddheir y creadur ynteu hefŷd, o gaethiwed llygredigaeth, i rydd-did gogoniant plant Duw. Canŷs ni a wŷddom fôd pôb creadur yn cŷd-ochenaidio, ac yn cŷd-ofudio hŷd y prŷd hŷn. Ac nid yn unig y creadur, ond ninnau hefŷd y rhai ſŷdd gennŷm flaen-ffrwŷth yr Yſprŷd; yr ydŷm ninnau ein hunain hefŷd yn ochenaidio ynom ein hunain, gan ddiſgwil y mabwŷſiad, ſef prynedigaeth ein corph.

Yr Efengŷl. S. Luc. 6. 36.

BYddwch gan hynnŷ drugarogion, megis ag a mae eich Tâd yn drugarog. Ac na fernwch, ac ni'ch bernir: Na chondemniwch, ac ni'ch condemnir: maddeuwch, a maddeuir i chwithau: Rhoddwch, a rhoddir i chwi: meſur dâ, pwŷſedig, ac wedi ei yſcwŷd, ac yn myned troſodd a roddant yn eich mynwes: canŷs a'r un meſur ag a meſuroch, a meſurir i chwi drachefn. Ac efe a ddywedodd ddammeg wrthŷnt, A ddichon y dall dwŷſo'r dall? oni ſyrthiant ill dau yn y clawdd. Nid ŷw'r dŷſcybl uwch law ei athro: ond pôb un perffaith a fŷdd fel ei athro. A pha ham yr wŷti yn edrŷch ar y brycheuŷn ſŷdd yn llygad dy frawd, ac nad ydwŷt yn yſtyried y trawſt ſŷdd yn dy lygad dy hun? Neu pa fôdd a gelli di ddywedŷd wrth dy frawd, Fy mrawd, gâd i mi dynnu allan y brycheuŷn ſŷdd yn dy lygad, a thitheu heb weled y trawſt ſŷdd yn dy lygad dy hun? O ragrithiwr, bwrw allan y trawſt o'th lygad dy hun yn gyntaf, ac yna a gweli yn eglur dynnu allan y brycheuŷn ſŷdd yn llygad dy frawd.

Y pummed Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

CAniadhâ Argiwŷdd, ni attolygwn i ti, fôd i chwŷl y Bŷd hwn, trwŷ dy reoledigaeth di gael ei drefnu mor dangneddyfol ag y gallo dy Eglwŷs dy waſanaethu yn llawen ymhôb duwiol heddwch, trwŷ Jeſu Griſt ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 S. *Peter.* 3. 8.

BYddwch ôll yn un-frŷd, yn cŷd-oddef a'i gilŷdd, yn caru fel brodŷr, yn drugarogion, yn fwŷnaidd: Nid yn talu drŵg am ddrŵg, neu senn am senn: ond yngwrthwŷneb, yn bendithio: gan wŷbod mai i hŷn i'ch galwŷd, fel yr etifeddoch fendith. Canŷs y nêb a ewŷllysio hoffi bywŷd, a gweled dyddiau dâ, attalied ei dafod oddi wrth ddrŵg, a'i wefusau rhag adrodd twŷll. Gocheled y drŵg, a gwnaed y dâ; ceisied heddwch, a dilyned ef. Canŷs mae llygaid yr Arglwŷdd ar y rhai cyfiawn, a'i glustiau ef tuagat eu gweddi hwŷnt: ond i mae wŷneb yr Arglwŷdd yn erbŷn y rhai sŷ yn gwneuthur drŵg. A phwŷ a'ch dryga chwi, os byddwch yn dilŷn yr hŷn sŷdd ddâ? Ond o bŷdd i chwi hefŷd ddioddef o herwŷdd cyfiawnder, dedwŷdd ydŷch: Ond nag ofnwch rhag eu hofn hwŷnt, ac na'ch cynnhyrfer: Ond sancteiddiwch yr Arglwŷdd Dduw yn eich calonnau.

Yr Efengŷl. S. *Luc.* 5. 1.

BU hefŷd a'r bobl yn pwŷso atto i wrando gair Duw, yr oedd yntef yn sefŷll yn ymŷl llŷn Genesareth; Ac efe a welai ddwŷ long yn sefŷll wrth y llŷn: a'r pyscodwŷr a aethent allan o honŷnt, ac oeddŷnt yn golchi eu rhwŷdau. Ac efe a aeth i mewn i un o'r llongau, yr hon oedd eiddo Simon, ac a ddymunodd arno wthio ychydig oddi wrth y tir: ac efe a eisteddodd, ac a ddyscodd y bobloedd allan o'r llong. A phan beidiodd a llefaru, efe a ddywedodd wrth Simon, Gwthia i'r dwfn, a bwriwch eich rhwŷdau am helfa. A Simon a attebodd, ac a ddywedodd wrtho, o feistr, er i ni boeni rhŷd y nôs, ni ddaliasom ni ddim: etto ar dy air di, mi a fwriaf y rhwŷd. Ac wedi iddŷnt wneuthur hynnŷ, hwŷ a ddaliasant liaws mawr o byscod: a'u rhwŷd hwŷnt a rwŷgodd. A hwŷ a amneidiasant ar eu cyfeillion oedd yn y llong arall, i ddyfod iw cynnorthwŷo hwŷnt: a hwŷ a ddaethant, a llanwasant y ddwŷ long, onid oeddŷnt hwŷ ar suddo. A Simon Peter pan welodd hynnŷ, a syrthiodd wrth liniau'r Jesu, gan ddywedŷd, Dôs ymmaith oddiwrthif, canŷs dŷn pechadurus wŷfi, O Arglwŷdd. Oblegid braw a ddaethei arno ef, a'r rhai ôll oedd gydag ef, o herwŷdd yr helfa byscod a ddaliasent hwŷ: A'r un ffunŷd ar Jaco ac Joan hefŷd, meibion Zebedeus, y rhai oedd gyfranogion â Simon. A dywedodd yr Jesu wrth Simon, Nag ofna; o hŷn allan a deli ddynnion. Ac wedi iddŷnt ddwŷn y llongau i dir, hwŷ a adawsant bôb pêth ac a'i dilŷnasant ef.

Y chwechbed Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

DUw, yr hwn a arlwŷaist i'r rhai a'th garant gyfrŷw bethau daionus ag y sŷdd uwch ben pôb deall dŷn, tywallt i'n calonnau gyfrŷw serch arnat, fel a byddo i ni gan dy garu uwchlaw pôb dim, allu mwŷnhau dy addewidion, y rhai sŷ fwŷ rhagorol na dim a fedrom ni ei ddeisŷf: trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Rhufeiniaid. 6. 3.

ONi wŷddoch chwi am gynnifer o honom ag a fedyddiwŷd i Grist Jesu, ein bedyddio ni iw farwolaeth ef? Claddwŷd ni gan hynnŷ gydag ef trwŷ fedŷdd i farwolaeth, fel megis ag a cyfodwŷd Crist o farw trwŷ ogoniant y Tâd, fellu a rhodiom ninnau hefŷd mewn newŷdd-deb buchedd. Canŷs os gwnaed ni yn gŷd-blanhigion i gyffelybiaeth ei farwolaeth ef, fellu a byddwn ni gyffelybiaeth ei adgyfodiad ef. Gan wŷbod hŷn, ddarfod croeshoelio ein hên ddŷn ni gydag ef, er mwŷn dirymmu corph pechod, fel rhag llaw na wasanaethom bechod. Canŷs mae yr hwn a fu farw, wedi ei rŷddhau oddiwrth bechod. Ac os buom feirw gyda Christ, yr ydŷm ni yn credu a byddwn fŷw hefŷd gydag ef. Gan wŷbod nad ŷw Crist, yr hwn a gyfodwŷd oddiwrth y meirw, yn marw mwŷach, nad arglwŷddiaetha marwolaeth arno mwŷach. Canŷs fel a bu efe farw, efe a fu farw unwaith i bechod: ac fel a mae yn bŷw, bŷw a mae i Dduw. Fellu chwithau hefŷd, cyfrifwch eich hunain yn feirw i bechod, ond yn fŷw i Dduw, yng Hrist Jesu ein Harglwŷdd.

Yr Efengyl. S. Matthew: 5. 20.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei Ddyscyblion, oni bŷdd eich cyfiawnder yn helaethach nâ chyfiawnder yr Scrifennyddion, a'r Phariseaid, nid ewch i mewn i deyrnas nefoedd. Clywsoch ddywedŷd gan y rhai gynt, Na lâdd: a phwŷ bynnag a laddo, euog fŷdd o farn. Ond yr ydwŷfi yn dywedŷd i chwi, pôb un a ddigio wrth ei frawd heb achos, a fŷdd euog o farn: a phwŷ bynnag a ddywedo wrth ei frawd, Raca, a fŷdd euog o gyngor: a phwŷ bynnag a ddywedo, dydi ynfŷd, a fŷdd euog o dân uffern. Gan hynnŷ, os dygi dy rôdd i'r allor, ac yno dyfod i'th gôf fôd gan dy frawd ddim yn dy erbŷn, Gâd yno dy rôdd ger bron yr allor, a dôs ymaith: yn gyntaf cymmoder di a'th frawd, ac yno tyred, ac offrwm dy rôdd. Cytuna a'th wrthwŷneb-ŵr ar frŷs, tra fyddech ar y ffordd gydag ef: rhag un amser i'th wrthwŷneb-ŵr dy roddi di yn llaw'r barnŵr, ac i'r barnŵr dy roddi at y swŷddog, a'th daflu yngharchar. Yn wîr meddaf itti, ni ddoi di allan oddiyno hŷdoni thalech y ffyrling eithaf.

Y seithfed Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

ARglwŷdd yr hôll nerth a'r cadernid, yr hwn wŷt Awdwr a rhoddwr pôb daioni, planna yn ein calonnau gariad dy Enw, ychwanega ynom wîr grefŷdd, Maetha nyni a phôb daioni, ac o'th fawr drugaredd cadw ni yn yr unrhŷw, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Rhufeiniaid. 6. 19.

YN ôl dull dynol yr ydwŷf yn dywedŷd, oblegid gwendid eich cnawd chwi. Canŷs megis ag a rhoddasoch eich aelodau yn weision i aflendid ac anwiredd, i anwiredd; felly yr awrhon, rhoddwch eich aelodau yn weision i gyfiawnder, i sancteiddrwŷdd. Canŷs pan oeddŷch yn weision pechod, rhyddion oeddŷch oddiwrth gyfiawnder. Pa ffrwŷth gan hynnŷ, oedd i chwi y prŷd hynnŷ, o'r pethau a mae arnoch yr awr hon gywilŷdd o'u plegid? canŷs diwedd y pethau hynnŷ ŷw marwolaeth. Ac yr awron, wedi eich rhŷddhau oddiwrth bechod, a'ch gwneuthur yn weision i Dduw, a mae i chwi eich ffrwŷth yn sancteiddrwŷdd, a'r diwedd yn fywŷd tragywŷddol. Canŷs cyflog pechod ŷw marwolaeth: ond dawn Duw ŷw bywŷd tragywŷddol, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd.

Yr Efengyl. S. Marc. 8. 1.

YN y dyddiau hynnŷ, pan oedd y dyrfa yn fawr iawn, ac heb ganddŷnt ddim iw fwŷdta, a galwodd yr Jesu ei ddyscyblion atto, ac a ddywedodd wrthŷnt, Yr wŷfi yn tosturio wrth y dyrfa, oblegid i maent hwŷ dridiau weithian yn aros gyda mi, ac nid oes ganddŷnt ddim iw fwŷdta: Ac os gollyngaf hwŷnt ymaith ar eu cythlwng, iw Tai eu hunain, hwŷ a lewygant ar y ffordd: canŷs rhai o honŷnt a ddaeth o bell. A'i ddyscyblion ef a'i hattebasant, O ba lê a gall nêb ddigoni y rhai hŷn â bara, ymma yn yr anialwch? Ac efe a ofynnodd iddŷnt, Pa sawl torth sŷdd gennŷch? A hwŷ a ddywedasant, Saith. Ac efe a orchymynnodd i'r dyrfa eistedd ar y llawr, ac a gymmerodd y saith dorthau, ac a ddiolchodd, ac a'u torrodd hwŷnt, ac a'u rhoddodd iw ddyscyblion, fel a gosodent hwŷnt ger eu bronnau, A gosodasant hwŷnt ger bron y bobl. Ac yr oedd ganddŷnt ychydig byscod bychain: ac wedi iddo fendithio, efe a barodd ddodi y rhai hynnŷ hefŷd ger eu bronnau hwŷnt. A hwŷ a fwŷdtasant, ac a ddigonwŷd: a hwŷ a godasant o'r briw-fwŷd gweddill, saith fasgedaid. A'r rhai a fwydtasent oedd ynghŷlch pedair mîl: ac efe a'u gollyngodd hwŷnt ymmaith.

Yr wŷthfed Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

O Dduw, yr hwn trwŷ dy ddiball ragluniaeth wŷt yn llywodraethu pôb pêth yn y nêf, a'r ddaiar; yn ufudd ni a attolygwn i ti fwrw oddiwrthŷm bôb pêth niweidiol, a rhoddi o honot i ni bôb pêth a fyddo dâ ar ein llês, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Rhufeiniaid. 8. 12.

YR Brodyr, dyled-wyr ydym, nid i'r cnawd, i fyw yn ôl y cnawd. Canys os byw yr ydych yn ôl y cnawd, meirw fyddwch; ond os ydych yn marweiddio gweithredoedd y corph trwy'r Yspryd, byw fyddwch. Canys y sawl a arweinir gan Yspryd Duw, y rhai hyn sydd blant i Dduw. Canys ni dderbyniasoch yspryd caethiwed drachefn i beri ofn; ond derbyniasoch yspryd mabwysiad, trwy'r hwn yr ydym yn llefain Abba Dâd. I mae yr Yspryd hwn yn cyd-tystiolaethu a'n hyspryd ni, ein bôd ni yn blant i Dduw. Ac os plant, etifeddion hefyd, sef etifeddion i Dduw, a chyd etifeddion â Christ; os ydym yn cyd-ddioddef gydag ef, fel i'n cyd ogonedder hefyd.

Yr Efengyl. S. Matthew. 7. 15.

YMogelwch rhag y gau brophwydi, y rhai a ddeuant attoch yngwiscoedd defaid, ond oddifewn bleiddiaid rheibus ydynt hwy. Wrth eu ffrwythau yr adnabyddwch hwynt. A gasgl rhai rawn-win oddiar ddrain, neu ffigys oddiar yscell? Fellu pôb pren dâ sydd yn dwyn ffrwythau dâ, ond y pren drwg sydd yn dwyn ffrwythau drwg. Ni ddichon pren dâ ddwyn ffrwythau drwg, na phren drwg ddwyn ffrwythau dâ. Pôb pren heb ddwyn ffrwythau dâ, a dorir i lawr, ac a deflir yn tân. O herwydd pa ham, wrth eu ffrwythau yr adnabyddwch hwynt. Nid pôb un sydd yn dywedyd wrthif, Arglwydd, Arglwydd, a ddaw i mewn i deyrnas nefoedd, ond yr hwn sydd yn gwneuthur ewyllys fy Nhâd, yr hwn sydd yn y nefoedd.

Y nawfed Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

CAniadhâ i ni Arglwydd, attolwg i ti, yr Yspryd i feddwl ac i wneuthur bŷth y cyfryw bethau ag a fo cyfiawn, fel a byddo i ni (y rhai ni allwn hebot wneuthur dim sydd ddâ) allu trwoti fyw yn ôl dy ewyllys, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 Corinthiaid. 10. 1.

NI fynnwn i chwi fôd heb wybod, frodyr, fôd ein tadau ôll tan y cwmmwl, a'u myned ôll trwy y môr; A'u bedyddio hwy ôll i Moses, yn y cwmmwl, ac yn y môr; A bwydta o bawb o honynt yr un bwyd ysprydol, Ac yfed o bawb o honynt yr un ddiod ysprydol: (canys hwy a yfasant o'r graig ysprydol a oedd yn canlyn; a'r graig oedd Grist) Ond ni su Duw fodlon i'r rhan fwyaf o honynt: canys cwympwyd hwynt yn y diffaethwch. A'r pethau hyn a wnaed yn siamplau i ni, fel na chwennychem ddrygioni, megis ag a chwennychasant hwy. Ac na fyddwch eulyn-addolwyr, megis rhai o honynt hwy, fel a mae yn scrifennedig, Eisteddodd y bobl i fwydta, ac i yfed, ac a gyfodasant i chwareu. Ac na odinebwn, fel y godinebodd rhai o honynt hwy, ac a syrthiodd mewn un dydd dair mil ar hugain. Ac na themptiwn Grist megis ag a temptiodd rhai o honynt hwy, ac a'u destrywiwyd gan seirph. Ac na rwgnachwch, megis a grwgnachodd rhai o honynt hwy, ac a'u destrywiwyd gan y dinistrydd. A'r pethau hyn ôll a ddigwyddasant yn siamplau iddynt hwy, ac a scrifennwyd yn rhybydd i ninnau, ar y rhai a daeth terfynau yr oesoedd. Am hynny, yr hwn sydd yn tybied ei fôd yn sefyll, edryched na syrthio. Nid ymaflodd ynoch demptasiwn, onid un dynol: ond ffyddlon yw Duw, yr hwn ni âd eich temptio uwch law yr hyn â alloch, ond a wna ynghyd a'r temptasiwn ddiangfa hefyd, fel a galloch ei ddwyn.

Yr Efengyl. S. Luc. 16. 1.

YR Jesu a ddywedodd wrth ei ddyscyblion, Yr oedd rhyw wr goludog, yr hwn oedd ganddo oruchwiliwr, a hwn a gyhuddwyd wrtho, ei fôd ef megis yn afradloni ei ddâ ef. Ac efe a'i galwodd ef, ac a ddywedodd wrtho, Pa bêth yw hyn yr wyf yn ei glywed amdanat? dyro gyfrif o'th oruchwiliaeth: canys ni elli fôd mwy yn oruchwiliwr. A'r goruchwiliwr a ddywedodd ynddo ei hun, Pa bêth a wnâf, canys i mae fy Arglwydd yn dwyn yr oruchwiliaeth oddiarnaf? cloddio ni's gallaf, a chardotta sydd gywylyddus gennif. Mi a wn bêth a wnâf, fel pan i'm bwrier allan o'r oruchwiliaeth, a derbyniont fi i'w tai.

Ac wedi iddo alw atto bôb un o ddyledwŷr ei Arglwŷdd, efe a ddywedodd wrth y cyntaf, Pa faint sŷdd arnati o ddyled i'm Harglwŷdd? Ac efe a ddywedodd, Can mesur o olew. Ac efe a ddywedodd wrtho, Cymmer dy scrifen, ac eistedd ar frŷs, ac scrifenna ddêg a deugain. Yna a dywedodd wrth un arall, A pha faint o ddyled sŷdd arnat titheu? Ac efe a ddywedodd, Can mesur o wenith. Ac efe a ddywedodd wrtho, Cymmer dy scrifen, ac scrifenna bedwar ugain. A'r Arglwŷdd a ganmolodd y gorchwiliwr anghyfiawn, am iddo wneuthur yn gall: oblegid i mae plant y bŷd hwn yn gallach yn eu cenhedlaeth, na phlant y goleuni. Ac yr wŷf yn dywedŷd i chwi, Gwnewch i chwi gyfeillion o'r Mammon anghyfiawn: fel pan fo eisieu arnoch i'ch derbyniont i'r tragywŷddol bebŷll.

Y degfed Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

BYdded dy drugarog glustiau, O Arglwŷdd, yn agored i weddiau dy ufudd weision, ac fel a bô iddŷnt gael eu gofynnion, gwna iddŷnt erchi y cyfrŷw bethau ag a ryngo bôdd i ti, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 Corinthiaid. 12. 1.

AM ysprydol ddonniau frodŷr, ni fynnwn i chwi fôd heb wŷbod. Chwi a wŷddoch mai Cenhedloedd oeddŷch, yn eich arwain ymaith at yr eulŷnnod mudion, fel i'ch tywŷsid. Am hynnŷ yr wŷf yn yspysu i chwi, nad oes nêb yn llefaru trwŷ Ysprŷd Duw, yn galw yr Jesu yn escymmun bêth: ac ni all nêb ddywedŷd yr Arglwŷdd Jesu, ond trwŷ yr Ysprŷd glân. Ac a mae amrŷw ddonniau, ond yr un Ysprŷd. Ac a mae amrŷw weinidogaethau, ond yn un Arglwŷdd. Ac y mae amrŷw weithrediadau, ond yr un ŷw Duw, yr hwn sŷdd yn gweithredu pôb pêth ymmhawb. Ond eglurhâd yr Ysprŷd a roddir i bôb un er llesâd. Canŷs i un trwŷ yr Ysprŷd a rhoddir ymadrodd doethineb, ac i arall ymadrodd gwŷbodaeth, trwŷ yr un Ysprŷd. Ac i arall ffŷdd, trwŷ yr un Ysprŷd; Ac i arall ddawn i iachâu, trwŷ yr un Ysprŷd: Ac i arall wneuthur gwrthiau, ac i arall Brophwŷdoliaeth, ac i arall wahaniaeth ysprydoedd; ac i arall amrŷw dafodau, ac i arall gyfieithiad tafodau. A'r hôll bethau hŷn, a mae'r un a'r unrhŷw Ysprŷd yn eu gweithredu, gan rannu i bôb un o'r nailltu, megis a mae yn ewŷllysio.

Yr Efengŷl. S. Luc. 19. 41.

AG wedi iddo ddyfod yn agos, pan welodd efe y ddinas, efe a wŷlodd trosti, Gan ddywedŷd, Pe gwŷbasit ditheu, ie yn dy ddŷdd hwn, y pethau a berthynent i'th heddwch: ond a maent yn awr yn guddiedig oddiwrth dy lygaid. Canŷs daw y dyddiau arnat, a'th elynion a fwriant glawdd o'th amgŷlch, ac a'th amgylchant, ac a'th warchaeant o bôb parth; Ac a'th wnânt yn gŷd-wastad a'r llawr, a'th blant o'th fewn; ac nid adawant ynot faen ar faen: o herwŷdd nad adnabuost amser dy ymweliad. Ac efe a aeth i mewn i'r Deml, ac a ddechreuodd fwrw allan y rhai oedd yn gwerthu ynddi, ac yn prynu: Gan ddywedŷd wrthŷnt, Y mae yn scrifennedig, Fy nhŷ i, tŷ gweddi ŷw: ond chwi a'i gwnaethoch yn ogof lladron. Ac yr oedd efe beunŷdd yn athrawiaethu yn y Deml.

Yr unfedarddeg Sûl gwedi'r Drindod,

Y Colect.

DUw, yr hwn wŷt yn egluro dy Hollalluog nerth, yn bennaf gan ddangos trugaredd a thosturi, yn drugarog dyro i ni y cyfrŷw fesur o'th Râs, fel y bô i ni gan redeg rhŷd ffordd dy orchymmynnion, gyrhaeddŷd dy radol addewidion, a chael ein gwneuthur yn gyfrannogion o'th nefol drysor, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 Corinthiaid. 15. 1.

YR ydwŷf yn yspysu i chwi (frodŷr) yr Efengŷl a bregethais i chwi, yr hon hefŷd a dderbyniasoch, ac yn yr hon yr ydŷch yn sefŷll, Trwŷ yr hon i'ch cedwir hefŷd, os ydŷch yn dal yn eich côf â pha

ymadrodd

ymadrodd yr efangylais i chwi, oddieithr darfod i chwi gredu yn ofer. Canŷs mi a draddodais i chwi ar y cyntaf, yr hŷn hefŷd a dderbyniais; Farw o Grîst tros ein pechodau ni, yn ôl yr Scrythyrau: A'i gladdu, a'i gyfodi y trydedd dŷdd, yn ôl yr Scrythyrau: A'i weled ef gan Cephas, yna gan y deuddeg. Wedi hynnŷ a gwêlwŷd ef gan fwŷ na phum cant brodŷr ar unwaith, o'r rhai a mae y rhan fwŷaf yn aros hŷd yr awr hon; ond rhai a hunasant. Wedi hynnŷ a gwêlwŷd ef gan Jaco, yna gan yr hôll Apostolion. Ac yn ddiweddaf oll a gwelwŷd ef gennif finneu fel gan un a anwŷd allan o amser. Canŷs myfi ŷw'r lleiaf o'r Apostolion, yr hwn nid wŷf addas i'm galw yn Apostol, am i mi erlid Eglwŷs Dduw. Ond trwŷ râs Duw yr ydwŷf yr hŷn ydwŷf; a'i râs ef, yr hwn a roddwŷd i mi, ni bu yn ofer; ond mi a lafuriais yn helaethach na hwŷnt ôll; ac nid myfi chwaith, ond grâs Duw yr hwn oedd gyda mi. Am hynnŷ pa un bynnag, ai myfi ai hwŷnt hwŷ; fellu yr ydŷm yn pregethu, ac fellu a credasoch chwi.

Yr Efengŷl. S. *Luc.* 18. 9.

CRist a ddywedodd y ddammeg hon hefŷd, wrth y rhai oedd yn hyderu arnŷnt eu hunain eu bôd yn gyfiawn, ac yn diystyru eraill: Dau ŵr a aethant i fynu i'r Deml i weddio: un yn Pharisead, a'r llall yn Bublican. Y Pharisead o'i sefŷll a weddiodd rhyngddo ac ef ei hun fel hŷn, O Dduw, yr wŷf yn diolch i ti nad wŷfi fel a mae dynnion eraill, yn drawsion, yn anghyfiawn, yn odinebwr; neu fel y Publican hwn chwaith. Yr wŷf yn ymprydio ddwŷwaith yn yr wŷthnos, yr wŷf yn degymmu cymmaint ôll ac a feddaf. A'r Publican gan sefŷll o hirbell, ni feiddieu gymmaint a chodi ei olwg tua'r nêf, ond efe a gurodd ei ddwŷfron, gan ddywedŷd, O Dduw bŷdd drugarog wrthif bechadur. Dywedaf i chwi, aeth hwn i wared iw dŷ, wedi ei gyfiawnhau yn fwŷ na'r llall: canŷs pôb un ag sŷdd yn ei dderchafu ei hun, a ostyngir: a phôb un ag sŷdd yn ei ostwng ei hun, a dderchefir.

Y deuddegfed Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

HOllalluog a thragywŷddol Dduw, yr hwn yn wastad wŷt barodtach i wrando, na nyni i weddio, ac wŷt arferol o roddi mwŷ nag a ofynom, neu a haeddom, tywallt arnom amlder dy drugaredd, gan faddeu i ni y cyfrŷw bethau ag y mae ein cydwŷbod yn eu hofni, a dôd i ni y cyfrŷw ddaionus bethau, nad ŷm deilwng iw gofŷn, ond trwŷ haeddiad a chyfryngiad Jesu Grist dy fâb di, a'n Harglwŷdd ni. *Amen.*

Yr Epistol. 2 *Corinthiaid.* 3. 4.

YCyfrŷw hyder sŷdd gennŷm trwŷ Grist ar Dduw: Nid o herwŷdd ein bôd yn ddigonol o honom ein hunain, i feddwl dim megis o honom ein hunain, ond ein digonedd ni sŷdd o Dduw: Yr hwn hefŷd a'n gwnaeth ni yn weinidogion cymmwŷs y Testament newŷdd, nid i'r llythyren ond i'r Yspryd. Canŷs mae y llythyren yn lladd, ond yr Yspryd sŷdd yn bŷwhau. Ac os bu gweinidogaeth angeu mewn llythyrennau wedi eu hargraphu ar gerrig, mewn gogoniant, fel na allei plant yr Israel edrŷch yn graff yn wŷneb Moses, gan ogoniant ei wŷnebprŷd, yr hwn ogoniant a ddilewŷd: Pa fôdd yn hytrach na bŷdd gweinidogaeth yr Yspryd mewn gogoniant? Canŷs os bu gweinidogaeth damnedigaeth yn ogoniant, mwŷ o lawer a mae gweinidogaeth cyfiawnder yn rhagori mewn gogoniant.

Yr Efengŷl. S. *Marc.* 7. 31.

YR Jesu a aeth drachefn ymaith o dueddau Tyrus a Sidon, ac a ddaeth hŷd fôr Galilea, trwŷ ganol terfynau Decapolis. A hwŷ a ddygasant atto un byddar ac attal dywedŷd arno, ac a attolygasant iddo ddodi ei law arno ef. Ac wedi iddo i gymmerŷd ef o'r nailltu allan o'r dyrfa, efe a estynnodd ei fysedd yn ei glustiau ef, ac wedi iddo boeri, efe a gyffyrddodd a'i dafod ef. A chan edrŷch tua'r nêf, efe a ocheneidiodd, ac a ddywedodd wrtho, Ephphatha, hynnŷ ŷw, ymagor. Ac yn ebrwŷdd ei glustiau ef a agorwŷd, a rhwŷm ei dafod a ddatodwŷd,

ac efe a lefarodd yn eglur. Ac efe a waharddodd iddŷnt ddywedyd i nêb: Ond pa mwŷaf a gwaharddodd efe iddŷnt, mwŷ o lawer a cyhoeddasant. A synnu a wnaethant yn anfeidrol, gan ddywedŷd, Da a gwnaeth efe bôb pêth: I mae efe yn gwneuthur i'r byddar glywed, ac i'r mudion ddywedŷd.

Y *Trydŷdd ar ddêg* Sûl *gwedi'r* D*rindod.*

Y Colect.

HOll-alluog a thrugarog Dduw, o rôdd pwŷ un yn unig a daw, bôd i'th bobl ffyddlon dy wasanaethu yn gywir, ac yn foledig: Caniadhâ, ni a erfynnwn i ti, allu o honom fellu dy wasanaethu di yn y bywŷd hwn, fel na phallo gennŷm yn y diwedd fwŷnhâu dy nefol addewidion, trwŷ haeddedigaethau Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Galatiaid. 3. *16.*

IAbraham a gwnaethwŷd yr addewidion, ac iw hâd ef. Nid ŷw yn dywedŷd, Ac iw hadau, megis am lawer; ond megis am un, Ac i'th hâd ti; yr hwn ŷw Crist. A hŷn yr wŷf yn ei ddywedŷd, am yr ammod a gadarnhawŷd o'r blaen gan Dduw yng Hrist, nad ŷw y Ddeddf oedd bedwar cant a dêg ar hugain o flynyddoedd gwedi, yn ei ddirymmu, i wneuthur yr addewid yn ofer. Canŷs os o'r Ddeddf a mae yr etifeddiaeth, nid ŷw mwŷach o'r addewid: ond Duw a'i rhoddodd i Abraham drwŷ addewid. Bêth gan hynnŷ ŷw'r Ddeddf? Oblegid trosseddau y rhoddwŷd hi yn ychwaneg, hŷd oni ddelei yr hâd, i'r hwn a gwnaethid yr addewid: a hi a drefnwŷd trwŷ Angelion, yn llaw Cyfryngwr. A chyfryngwr nid ŷw i un; ond Duw sŷdd un. A ydŷw y Ddeddf gan hynnŷ yn erbŷn addewidion Duw? Na atto Duw: canŷs pe rhoesid Deddf a allasei fŷwhau, yn wir o'r Ddeddf a buasai cyfiawnder. Ond cŷd-gaeodd yr Scrythŷr bôb pêth tan bechod, fel a rhoddid yr addewid trwŷ ffŷdd Jesu Grist, i'r rhai sŷ yn credu.

Yr Efengŷl. S. Luc. 10. 23.

GWŷn eu bŷd y llygaid sŷdd yn gweled y pethau yr ydŷch chwi yn eu gweled. Canŷs yr wŷf yn dywedŷd i chwi, ewŷllysio o lawer o brophwŷdi a brenhinoedd weled y pethau yr ydŷch chwi yn eu gweled, ac ni's gwelsant; a chlywed y pethau yr ydŷch chwi yn eu clywed, ac ni's clywsant. Ac wele, rhŷw gyfreithiwr a gododd, gan ei demptio ef, a dywedŷd, Athro, pa beth a wnâf i gael etifeddu bywŷd tragywŷddol? Yntef a ddywedodd wrtho, Pa bêth sŷdd Scrifennedig yn y gyfraith? pa fôdd a darllenni? Ac efe gan atteb a ddywedodd, Ti a geri yr Arglwŷdd Dduw a'th hôll galon, ac a'th hôll enaid, ac a'th hôll nerth, ac a'th hôll feddwl: a'th gymmydog fel di dy hun. Yntef a ddywedodd wrtho, Ti a attebaist yn uniawn: gwna hŷn, a bŷw fyddi. Ond efe, yn ewŷllysio ei gyfiawnhau ei hun, a ddywedodd wrth yr Jesu, A phwŷ ŷw fy nghymmydog? A'r Jesu gan atteb a ddywedodd, Rhŷw ddŷn oedd yn myned i wared o Jerusalem i Jericho, ac a syrthiodd ym mŷsc lladron, y rhai wedi ei ddiosc ef a'i archolli, a aethant ymaith, gan ei adael yn hanner marw. Ac ar ddamwain, rhŷw offeiriad a ddaeth i wared y ffordd honno, a phan ei gwelodd, efe a aeth o'r tu arall heibio. A'r un ffunŷd lefiad hefŷd, wedi dyfod i'r fan, a'i weled ef, aeth o'r tu arall heibio. Ond rhŷw Samariad wrth ymdaith, a ddaeth atto ef, a phan ei gwelodd, a dosturiodd: Ac a aeth atto, ac a rwŷmodd ei archollion ef, gan dywallt ynddŷnt olew a gwîn: ac a'i gosododd ef ar ei anifail ei hun, ac a'i dug ef i lettŷ, ac a'i hymgleddodd. A thrannoeth wrth fyned ymmaith, efe a dynnodd allan ddwŷ geiniog, ac a'u rhoddodd i'r llettŷ-ŵr, ac a ddywedodd wrtho, Cymmer ofal trosto: a pha bêth bynnag a dreuliech yn ychwaneg, pan ddelwŷf drachefn mi a'i talaf i ti. pwŷ gan hynnŷ o'r tri hŷn yr ydwŷt ti yn tybied ei fôd yn gymmydog i'r hwn a syrthiasai ymmhlith y lladron? Ac efe a ddywedodd, Yr hwn a wnaeth drugaredd ag ef. A'r Jesu am hynnŷ a ddywedodd wrtho, Dôs, a gwna ditheu yr un môdd.

Y pedwaredd ar ddêg Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, dyro i ni anghwaneg o ffŷdd, gobaith, a chariad perffaith, ac fel a gallom gael yr hŷn yr wŷt yn ei addo, gwna i ni garu yr hŷn yr wŷt yn ei orchymŷn, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Galatiaid. 5. 16.

YR wŷf yn dywedŷd, Rhodiwch yn yr Yspryd, ac na chyflawnwch drachwant y cnawd. Canŷs mae y cnawd yn chwennychu yn erbŷn yr Yspryd, a'r Yspryd yn erbŷn y cnawd: a'r rhai hŷn a wrthwŷnebant ei gilŷdd, fel na alloch wneuthur bêth bynnag a ewŷllysioch. Ond os gan yr Yspryd i'ch arweinir, nid ydych tan y Ddeddf. Hefŷd amlwg ŷw gweithredoedd y cnawd, y rhai ŷw, tor-priodas, godineb, aflendid, anlladrwŷdd, Delw-addollaeth, swŷn-gyfaredd, casineb, cynhennau, gwŷn-fydau, llîd, ymrysonau, ymbleidio, heresiau, Cenfigennau, llofruddiaeth, meddwdod, cyfeddach, a chyffelŷb i'r rhai hŷn: am y rhai yr wŷfi yn rhag-ddywedŷd wrthŷch, megis ag a rhag ddywedais, na chaiff y rhai sŷ yn gwneuthur y cyfrŷw bethau etifeddu teyrnas Dduw. Ond ffrwŷth yr Yspryd ŷw cariad, llawenŷdd, tangneddŷf, hir-ymaros, cymmwŷnasgarwch, daioni, ffŷdd, addfwŷnder, dirwest. Yn erbŷn y cyfrŷw nid oes Ddeddf. A'r rhai sŷdd yn eiddo Crist, a groeshoeliasant y cnawd, a'i wŷniau, a'i chwantau.

Yr Efengyl. S. Luc. 17. 11.

BU hefŷd, ac efe yn myned i Jerusalem, fyned o hono ef trwŷ ganol Samaria a Galilea. A phan oedd efe yn myned i mewn i rŷw drêf, cyfarfu ag ef ddêg o wŷr gwahangleifion, y rhai a safasant o hirbell: A hwŷ a godasant eu llêf, gan ddywedŷd, Jesu feistr, trugarhâ wrthŷm. A phan welodd efe hwŷnt, efe a ddywedodd wrthŷnt, Ewch a dangoswch eich hunain i'r offeiriaid. A bu fel yr oeddŷnt yn mynd fe a'i glanhawŷd hwŷnt. Ac un o honŷnt, pan welodd ddarfod ei iachâu, a ddychwelodd, gan foliannu Duw â llêf uchel. Ac efe a syrthiodd ar ei wŷneb wrth ei draed ef, gan ddiolch iddo a Samariad oedd ef. A'r Jesu gan atteb a ddywedodd, Oni lanhawŷd y dêg? ond pa lê a mae'r naw? Ni chaed a ddychwelasant i roi gogoniant i Dduw ond yr estron hwn. Ac efe a ddywedodd wrtho, Cyfod, a dos ymaith, dy ffŷdd a'th iachâodd.

Y pymthegfed Sûl gwedi'r Drindod.

Y Colect.

CAdw, attolygwn i ti Arglwŷdd, dy Eglwŷs, a'th dragywŷddol drugaredd: a chan na ddichon gwendid dŷn hebot ti onid syrthio, cadw ni bŷth trwŷ dy borth oddiwrth bôb pêth niweidiol, ac arwain ni at bôb pêth buddiol i'n hiechŷdwriaeth, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Galatiaid. 6. 11.

GWelwch cyhŷd y llythŷr a scrifennais attoch, a'm llaw fy hun. Cynnifer sŷ yn ewŷllysio ymdeghâu yn y cnawd, y rhai hŷn sŷ yn eich cymmell i'ch enwaedu, yn unig fel nad erlidier hwŷ oblegid croes Crist. Canŷs nid ŷw y rhai a enwaedir, eu hunain yn cadw y Ddeddf: ond ewŷllysio a maent enwaedu arnoch chwi, fel a gorfoleddont yn eich cnawd chwi. Ond na atto Duw i mi ymffrostio, ond ynghroes ein Harglwŷdd Jesu Grist: drwŷ yr hwn a croeshoelwŷd y bŷd i mi, a minneu i'r bŷd. Canŷs yng-Hrist Jesu ni ddichon Enwaediad ddim, na di-enwaediad, ond creadur newŷdd. A chynnifer ag a rodiant yn ôl y rheol hon, tangneddŷf arnŷnt a thrugaredd, ac ar Israel Duw, O hŷn allan, na flined nêb fi: canŷs dwŷn yr wŷfi yn fy nghorph nodau'r Arglwŷdd Jesu. Grâs ein Harglwŷdd Jesu Grist a fyddo gyda'ch yspryd chwi, frodŷr. *Amen.*

Yr Efengyl. S. Matthew. 6. 24.

NI ddichon nêb wasanaethu dau arglwŷdd, canŷs naill a'i efe a gasâ y naill, ac a gâr y llall, ai efe a ymlŷn wrth y naill, ac a esceulusa'r llall. Ni ellwch wasanaethu Duw a Mammon. Am hynny meddaf i chwi, na ofalwch am eich bywŷd, pa bêth a fwŷdtaoch, neu pa bêth a yfoch, nag

nag am eich corph, pa bêth a wiscoch; onid ŷw'r bywŷd yn fwŷ na'r bwŷd, a'r corph yn fwŷ na'r dillad? Edrychwch ar adar y nefoedd? oblegid nid ydŷnt yn hâu, nag yn medi, nag yn cywain i yscuboriau, ac y mae eich Tâd nefol yn eu porhi hwŷ: Onid ydŷch chwi yn rhagori llawer arnŷnt hwŷ? A phwŷ o honoch gan ofalu a ddichon chwanegu un cyfŷdd at ei faintioli? A pha ham yr ydŷch chwi yn gofalu am ddillad? ystyriwch lili'r maes, pa fôdd y maent yn tyfu: nid ydŷnt nag yn llafurio, nag yn nyddu: Ond yr wŷf yn dywedŷd i chwi, na wiscwŷd Solomon yn eu hôll ogoniant, fel un o'r rhai hŷn. Am hynnŷ os dillada Duw fellu lysieun y maes, yr hwn fŷdd heddŷw, ac y foru a fwrir i'r ffwrn: oni ddillada efe chwi yn hytrach o lawer, ô chwi o ychydig ffŷdd? Am hynnŷ na ofelwch, gan ddywedŷd, Bêth a fwŷdtawn, neu bêth a yfwn, neu â pha bêth yr ymddilladwn? (Canŷs yr hôll bethau hŷn a mae y cenhedloedd yn eu ceisio) oblegid gŵŷr eich Tâd nefol fôd arnoch eisieu yr hôll bethau hŷn. Ond yn gyntaf ceisiwch deŷrnas Dduw, a'i gyfiawnder ef, a'r hôll bethau hŷn a roddir i chwi yn ychwaneg. Na ofalwch gan hynnŷ tros drannoeth: canŷs tranneth a ofala am ei bethau ei hun, digon i'r diwrnod ei ddrŵg ei hun.

Yr unfed ar bymtheg Sul gwedi'r Drindod.

Y Colect.

ARglwŷdd, attolygwn i ti, fôd i'th wastadol dosturi lanhâu ac amddiffŷn dy Eglwŷs: a chan na all hi barhau mewn diogelwch heb dy fendigedig nodded, cadw hi bŷth gan dy borth a'th ddaioni, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Ephesiaid. 3. 13.

YR wŷf yn dymuno na lwfrhâoch oblegid fy mlinderau i trosoch, yr hŷn ŷw eich gogoniant chwi. O herwŷdd hŷn yr wŷf yn plygu fy ngliniau at Dad ein Harglwŷdd Jesu Grîst, O'r hwn yr henwir yr hôll deulu yn y nefoedd, ac ar y ddaiar; A rhoddi o hono ef i chwi yn ôl cyfoeth ei ogoniant, fôd wedi ymgadarnhâu mewn nerth, trwŷ ei Yspryd ef, yn y dŷn oddifewn: Ar fôd Crîst yn trigo trwŷ ffŷdd yn eich calonnau chwi; Fel a galloch wedi eich gwreiddio, a'ch seilio mewn cariad, ymgyffred gyda'r hôll Sainct, bêth ŷw'r llêd, a'r hŷd, a'r dyfnder, a'r uchder: A gwŷbod cariad Crîst, yr hwn fŷdd uwchlaw gwŷbodaeth: Fel eich cyflawner â hôll gyflawnder Duw. Ond i'r hwn a ddichon wneuthur yn drâ-rhagorol, y tu hwnt i bôb pêth yr ydŷm ni yn eu dymuno, neu yn eu meddwl yn ôl y nerth fŷdd yn gweithredu ynom ni, Iddo ef a byddo y gogoniant yn yr Eglwŷs trwŷ Grîst Jesu, tros yr hôll genhedlaethau, hŷd yn oes oesoedd. *Amen.*

Yr Efengŷl. S. Luc. 7. 11.

ABu drannoeth, iddo fyned i ddinas a elwid Nain: a chydag ef yr aeth llawer o'i ddyscyblin, a thyrfa fawr. A phan ddaeth efe yn agos at borth y ddinas, wele un marw a ddygid allan, yr hwn oedd unig fab ei fam, a hono yn weddw: a bagad o bobl y ddinas oedd gyda hi. A'r Arglwŷdd pan welodd hi, a gymmerodd drugaredd arni, ac a ddywedodd wrthi, Nag wŷla. A phan ddaeth attŷnt, efe a gyffyrddodd a'r elor: (a'r rhai a oedd yn ei dwŷn a safasant) ac efe a ddywedodd, Y mâb ieuangc, yr wŷf yn dywedŷd, wrthit, cyfod. A'r marw a gyfododd yn ei eistedd, ac a ddechreuodd lefaru: ag efe a'i rhoddodd i'w fam. Ac ofn a ddaeth ar bawb: a hwŷ a ogoneddasant Dduw, gan ddywedŷd, prophwŷd mawr a gyfododd yn ein plith: ac ymwelodd Duw a'i bobl. A'r gair hwn a aeth allan amdano drwŷ

hôll Judea, a thrwŷ gwbl o'r wlâd oddi amgylch.

Y deuŝed ar bymtheg Sul gwedi'r Drindod.

Y Colect.

ARglwŷdd, ni attolygwn i ti fôd dy rad bôb amſer yn ein rhagflaenu, ac yn ein dilŷn; a pheri o honot i ni yn waſtad ymroddi i bôb gweithred ddâ, trwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epiſtol. Epheſiaid. 4. 1.

DEiſŷf gan hynnŷ arnoch yr wŷfi y carcharor yn yr Arglwŷdd, ar rodio o honoch yn addas i'r alwedigaeth i'ch galwŷd iddi; Gyda phôb goſtyngeiddrwŷdd ac addfwŷnder, ynghŷd â hirymaros, gan oddef eu gilŷdd mewn cariad: Gan fôd yn ddyfal i gadw undeb yr Yſprŷd, ynghwlwm tangneddŷf. Un corph ſŷdd, ac un yſprŷd, megis ag i'ch galwŷd yn un gobaith eich galwedigaeth; Un Arglwŷdd, un ffŷdd, un bedŷdd: Un Duw a Thâd ôll, yr hwn ſŷdd goruwch ôll, a thrwŷ ôll, ac ynoch ôll.

Yr Efengŷl. S. Luc. 14. 1.

BU hefŷd, pan ddaeth efe i dŷ un o bennathiaid y Phariſeaid ar y Sabbath, i fwŷdta bara, iddŷnt hwŷthau ei wilied ef. Ac wele, yr oedd ger ei fron ef rŷw ddŷn yn glâf o'r dropſi. A'r Jeſu gan atteb a leſarodd wrth y cyfreithwŷr, a'r Phariſeaid, gan ddywedŷd, Ai cyfreithlawn iachâu ar y Sabbath? A thewi a wnaethant. Ac efe a'i cymmerodd atto, ac a'i iachâodd ef, ac a'i gollyngodd ymaith: Ac a attebodd iddŷnt hwŷthau, ac a ddywedodd, Aſſŷn neu ŷch pa un o honoch a ſŷrth i bwll, ac yn ebrwŷdd ni's tŷnn ef allan ar y dŷdd Sabbath? Ac ni allent roi atteb yn ei erbŷn ef am y pethau hŷn. Ac efe a ddywedodd wrth y gwahoddedigion ddammeg, pan yſtyriodd fel yr oeddŷnt yn dewis yr eiſteddleoedd uchaf; gan ddywedŷd wrthŷnt, Pan i'th wahodder gan nêb i neithior, nag eiſtedd yn y llê uchaf, rhag bôd un anrhydeddusach na thi, wedi ei wahodd ganddo: Ac i hwn a'th wahoddodd di ac yntef, ddyfod a dywedŷd wrthit, Dyro lê i hwn; ac yno dechreu o honot ti trwŷ gywilŷdd gymmerŷd y llê iſaf. Ond pan i'th wahodder, dôs ac eiſtedd yn y llê iſaf, fel pan ddelo'r hwn a'th wahoddodd di, a gallo efe ddywedŷd wrthit, Y cyfaill, eiſtedd yn uwch i fynu: yna a bŷdd i ti glôd yngŵŷdd y rhai a eiſteddant gyda thi ar y bwrdd. Canŷs pôb un a'i derchafo ei hun, a oſtyngir: a'r hwn ſŷdd yn ei oſtwng ei hun, a dderchefir.

Y Trydŷdd ar bymtheg Sul gwedi'r Drindod.

Y Colect.

O Arglwŷdd, ni a attolygwn i ti ganiadhâu i'th bobl râd i wrthladd profedigaethau y bŷd, y cnawd, a'r cythrael, a phur galon a meddwl i'th ddilŷn di yr unig Dduw trwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epiſtol. 1 *Cointhiaid.* 1. 4.

YR ydwŷf yn diolch i'm Duw bôb amſer droſoch chwi, am y grâs Duw a rodded i chwi yng-Hrîſt Jeſu Am eich bôd ymhôb pêth wedi eich cyfoethogi ynddo ef, mewn pôb ymadrodd a phôb gwŷbodaeth, Megis a cadarnhawŷd tyſtiolaeth Crîſt ynoch. Fel nad ydŷch yn ôl mewn un dawn, yn diſgwil am ddatcuddiad ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt: Yr hwn hefŷd a'ch cadarnhâ chwi hŷd y diwedd, yn ddiargyoedd, yn nŷdd ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt.

Yr Efengŷl. S. Matthew. 22. 34.

GWedi clywed o'r Phariſeaid ddarfod i'r Jeſu oſtegu y Saduceaid, hwŷ a ymgynullaſant ynghŷd i'r un llê. Ac

un o honŷnt, yr hwn oedd gyfreithiwr, a ofynnodd iddo gan ei demptio, a dywedŷd, Athro, pa un ŷw'r gorchymŷn mawr yn y gyfraith? A'r Jesu a ddywedodd wrtho, Câr di yr Arglwŷdd dy Dduw a'th hôll galon, ac a'th hôll enaid, ag a'th hôll feddwl: Hwn ŷw'r cyntaf, a'r gorchymŷn mawr. A'r ail sŷdd gyffelŷb iddo, Câr dy gymmydog fel di dy hun. Ar y ddau orchymŷn hŷn, a mae'r hôll gyfraith a'r prophwŷdi yn sefŷll. Ac wedi ymgasclu o'r Phariseaid ynghŷd, yr Jesu a ofynnodd iddŷnt, Gan ddywedŷd, Bêth a dybygwch chwi am Grist? mâb i bwŷ ydŷw? dywedent wrtho, Mâb Dafŷdd. Dywedai yntef wrthŷnt, Pa fôdd gan hynnŷ a mae Dafŷdd yn yr Ysprŷd yn ei alw ef yn Arglwŷdd? gan ddywedŷd, Dywedodd yr Arglwŷdd wrth fy Arglwŷdd, Eistedd ar fy neheulaw, hŷdoni osodwŷf dy elynion yn droed-faingc i'th draed ti. Os ŷw Dafŷdd gan hynnŷ yn ei alw ef yn Arglwŷdd, pa fôdd a mae efe yn fab iddo? Ac ni allodd nêb atteb gair iddo: ac ni feiddiodd nêb o'r dŷdd hwnnw allan ymofŷn ag ef mwŷach.

Y pedwareddarbymtheg Sul gwedi'r Drindod

Y *Colect*.

O Dduw, gan na allwn ni hebot ti ryngu bôdd i ti, oth drugaredd caniadhâ fôd i'th lân Ysprŷd ymmhôb pêth unioni a llyfodraethu ein calonnau, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Ephesiaid. 4. 17.

HYn gan hynnŷ yr wŷf yn ei ddywedŷd, ac yn ei dystiolaethu yn yr Arglwŷdd, na rodioch chwi mwŷach fel a mae y Cenhedloedd eraill yn rhodio yn oferedd eu meddwl; Wedi tywŷllu eu deall, wedi ymddieithro oddiwrth fuchedd Dduw, drwŷ'r anwŷbodaeth sŷdd ynddŷnt trwŷ ddallineb eu calon: Y rhai wedi diddarbodi, a ymroesant i drythyllwch, i wneuthur pôb aflendid yn unchwant. Ond chwychwi nid fellu a dyscasoch Grist: Os bu i chwi ei glywed ef, ac os dyscwŷd chwi ynddo, megis a mae'r gwirionedd yn yr Jesu: Dodi o honoch heibio, o ran yr ymwareddiad cyntaf, yr hên ddŷn, yr hwn sŷdd lygredig yn ôl y chwantau twyllodrus: Ac ymadnewŷddu yn ysprŷd eich meddwl, A gwisco y dŷn newŷdd, yr hwn yn ôl Duw a grewŷd mewn cyfiwnder, a gwîr sancteiddrwŷdd. O herwŷdd pa ham, gan fwrw ymmaith gelwŷdd, dywedwch y gwîr bôb un wrth ei gymmydog: oblegid aelodau ydŷm i'n gilŷdd. Digiwch, ac na phechwch: na fachluded yr haul ar eich digofaint chwi: Ac na roddwch lê i ddiafol. Yr hwn a ladrattâodd, na ladratted mwŷach, ond yn hytrach cymmered boen, gan weithio a'i ddwŷlo yr hŷn sŷdd ddâ, fel a byddo ganddo bêth iw gyfrannu, i'r hwn a mae angen arno. Na ddeued un ymadrodd llygredig allan o'ch geneu chwi: ond y cyfrŷw un ac a fyddo dâ i adeiladu yn fuddiol, fel a paro râs i'r gwrandawŷr. Ac na thristêwch lân Ysprŷd Duw, trwŷ'r hwn i'ch seliwŷd hŷd ddŷdd prynedigaeth. Tynner ymmaith oddiwrthŷch bôb chwerwedd, a llîd, a dîg, a llefain, a chabledd, gyda phôb drygioni. A byddwch gymwŷnasgar iw gilŷdd, yn dosturiol, yn maddeu iw gilŷdd, megis a maddeuodd Duw er mwŷn Crist i chwithau.

Yr Efengŷl. S. Matthew. 9. 1.

YR Jesu a aeth i mewn i'r llong, ac a aeth trosodd, ac a ddaeth iw ddinas ei hun. Ac wele, hwŷ a ddygasant atto ŵr clâf o'r parlŷs, yn gorwedd mewn gwelŷ; a'r Jesu yn gweled eu ffŷdd hwŷ, a ddywedodd wrth y clâf o'r parlŷs, Ha fab cymmer gyssur, maddeuwŷd i ti dy bechodau. Ac wele,

rhai o'r Scrifennyddion a ddywedasant ynddŷnt eu hunain, i mae hwn yn cablu. A phan gwŷbu yr Jesu eu meddyliau, efe a ddywedodd, Pa ham a meddyliwch ddrŵg yn eich calonnau? Canŷs pa un hawsaf, ai dywedŷd, maddeuwŷd i ti dy bechodau, ai dywedŷd, cyfod a rhodia? Ond fel a gwŷpoch fod awdurdod gan fab y dŷn ar y ddaiar i faddeu pechodau (yna a dywedodd efe wrth y claf o'r parlŷs) cyfod, cymmer dy welŷ i fynu, a dôs i'th dŷ. Ac efe a gyfododd, ac a aeth ymaith i'w dŷ ei hun. A'r tyrfeuydd pan welsant, rhyfeddu a wnaethant! a gogoneddu Duw yr hwn a roesei gyfrŷw awdurdod i ddynnion.

Yr Ugeinfed Sul gwedi'r Drindod.

Y Colect.

HOll-gyfoethog a thrugarog Dduw, o'th ragorol ddaioni cadw ni, ni attolygwn i ti, rhag pôb pêth a'n dryga, fel a byddom yn barod yn enaid a chorph, i allu â chalonnau rhyddion gyflawni y cyfrŷw bethau ag a fynnit ti eu gwneuthur, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Ephesiaid. 5. 15.

GWelwch gan hynnŷ, pa fôdd a rhodioch yn ddiesceulus: nid fel annethion, ond fel doethion; Gan brynu'r amser, oblegid y dyddiau sŷ ddrŵg. Am hynnŷ na fyddwch annoethion, ond yn deall bêth ŷw ewŷllŷs yr Arglwŷdd. Ac na feddwer chwi gan wîn, yn yr hŷn a mae gormodedd, ond llanwer chwi â'r Yspryd: Gan lefaru wrth eu gilŷdd mewn Psalmau a Hŷmnau, ac odlau ysprydol: gan ganu a phyngcio yn eich calon i'r Arglwŷdd: Gan ddiolch yn wastad i Dduw a'r Tad am bôb pêth, yn enw ein Harglwŷdd Jesu Grîst: Gan ymddarostwng iw gilŷdd yn ofn Duw.

Yr Efengŷl. S. Matthew. 22. 2.

YR Jesu a ddywedodd, Cyffelŷb ŷw teyrnas Nefoedd i rŷw Frenin a wnaeth briodas i'w fab: Ac a ddanfonodd ei weision i alw y rhai a wahoddasid i'r briodas, ac ni fynent hwŷ ddyfod. Drachefn efe anfonodd weision eraill, gan ddywedŷd, Dywedwch wrth y rhai a wahoddwŷd, Wele, parodtoais fy nghinio, fy ychen a'm pescadigion a laddwŷd, a phôb pêth sŷdd barod, deuwch i'r briodas. A hwŷ yn ddiystŷr ganddŷnt, a aethant ymaith, un i'w faes, ac arall iw fasnach. A'r llaill a ddaliasant ei weision ef, ac a'u hamharchasant, ac a'u lladdasant. A phan glybu y Brenin, efe a lidiodd, ac a ddanfonodd eu luoedd; ac a ddinistriodd y lleiddiaid hynnŷ, ac a loscodd eu dinas hwŷnt. Yna efe a ddywedodd wrth ei weision, Yn wîr y briodas sŷdd barod, ond y rhai a wahoddasid nid oeddŷnt deilwng. Ewch gan hynnŷ i'r brî-ffŷrdd, a chynnifer ag a gaffoch, gwahoddwch i'r briodas. A'r gweision hynnŷ a aethant allan i'r brî-ffŷrdd, ac a gasclasant ynghŷd gynnifer ôll ag a gawsant, drŵg a dâ: a llanwŷd y briodas o wahoddedigion. A phan ddaeth y Brenin i mewn i weled y gwahoddedigion, efe a ganfu yno ddŷn heb wîsc briodas amdano. Ac efe a ddywedodd wrtho, Y cyfaill, pa fôdd a daethost imewn ymma, heb fôd gennit wîsc briodas? Ac yntef a aeth yn fud. Yna y dywedodd y Brenin wrth y gweinidogion, Rhwŷmwch ei draed a'i ddwŷlo, a chymmerwch ef ymaith, a theflwch i'r tywŷllwch eithaf: yno a bŷdd gwŷlofain a rhingcian dannedd. Canŷs llawer sŷ wedi eu galw, ac ychydig wedi eu dewis.

Yr unfed ar hugain Sul gwedi'r Drindod.

Y Colect.

O Drugarog Arglwŷdd, ni attolygwn

ti ganiadhau i'th ffyddlawn bobl faddeuant a thangneddŷf, fel a glanhaer hwŷnt oddiwrth eu hôll bechodau, ac a gwasanaethont ti â meddwl heddychol, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Ephesiaid. 6. 10.

FY mrodŷr, ymnerthwch yn yr Arglwŷdd, ac ynghadernid ei allu ef. Gwiscwch ôll arfogaeth Duw, fel a galloch sefŷll yn erbŷn cynllwŷnion diafol. Oblegid nid ŷw ein hymdrech ni yn erbŷn gwaed a chnawd, ond yn erbŷn tywŷsogaethau, yn erbŷn awdurdodau, yn erbŷn bydol-lywiawdwŷr tywŷllwch y bŷd hwn, yn erbŷn drygau ysprydol yn y nefolaidd leoedd. Am hynnŷ cymmerwch attoch hôll arfogeath Duw, fel a galloch wrth-sefŷll yn y dŷdd drŵg, ac wedi gorphen pôb pêth, sefŷll. Sefwch gan hynnŷ wedi amgŷlch wregysu eich lwŷnau â gwirionedd, a gwisco dwŷfronneg cyfiawnder: A gwisco am eich traed escidiau parodtôad Efengŷl tangneddŷf. Uwch law pôb dim, wedi cymmerŷd tarian y ffŷdd, a'r hwn a gellwch ddiffoddi hôll biccellau tanllŷd y fall. Cymmerwch hefŷd helm yr iechŷdwriaeth, a chleddŷf yr Ysprŷd, yr hwn ŷw gair Duw: Gan weddio bôb amser, a phôb rhŷw weddi a deisyfiad yn yr ysprŷd, a bôd yn wiliadwrus at hŷn ymma, trwŷ bôb dyfal-bara, a deisyfiad tros yr holl Sainct: A throsof finneu, fel a rhodder i mi ymadrodd drwŷ agorŷd fy ngeneu yn hŷ, i yspysu dirgelwch yr Efengŷl: Tros yr hon yr wŷf yn gennad mewn cadwŷn: Fel a traethwŷf yn hŷ amdani, fel a perthŷn i mi draethu.

Yr Efengŷl. S. Joan. 4. 46.

YR oedd rhŷw bendefig yr hwn yr oedd ei fâb yn glâf yn Capernaum. Pan glybu hwn ddyfod o'r Jesu o Judea i Galilea, efe a aeth atto ef, ac a attolygodd iddo ddyfod i wared, ac iachâu ei fâb ef: canŷs yr oedd efe ymmron marw. Yna yr Jesu a ddywedodd wrtho ef, Oni welwch chwi arwŷddion a rhyfeddodau, ni chredwch. Y pendefig a ddywedodd wrtho ef, O Arglwŷdd, tyred i wared cŷn marw fy machgen. Jesu a ddywedodd wrtho ef, Dôs ymmaith; mae dy fâb yn fŷw. A'r gŵr a gredodd y gair a ddywedasei'r Jesu wrtho, ac efe a aeth ymaith. Ac fel yr oedd efe yr awron yn myned i wared, ei weision a gyfarfuant ag ef, ac a fynegasant, gan ddywedŷd, Y mae dy fachen yn fŷw. Yna efe a ofynnodd iddŷnt yr awr a gwellhasei arno. A hwŷ a ddywedasant wrtho, Doe, y seithfed awr a gadawodd y crŷd ef. Yna a gwŷbu'r Tâd mai yr awr honno oedd, yn yr hon a dywedasei Jesu wrtho ef; Y mae dy fâb yn fŷw. Ac efe a gredodd, a'i hôll dŷ. Yr ail arwŷdd ymma drachefn a wnaeth yr Jesu, wedi dyfod o Judea i Galilea.

Y ddeufed ar hugain Sul gwedi'r Drindod,

Y Colect.

ARglwŷdd, ni attolygwn i ti, gadw dy deulu, yr Eglwŷs mewn duwioldeb gwastadol, fel a bô trwŷ dy nodded ti, iddi gael ei gwaredu oddiwrth bôb gwrthwŷneb, ac yn ddefosionol ymroi i'th wasanaethu di mewn gweithredoedd dâ, er gogoniant i'th Enw, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Philippiaid. 1. 3.

I'M Duw yr ydwŷf yn diolch ymhôb coffa am danoch, Bôb amser ymhôb deisyfiad o'r eiddof trosoch chwi ôll, gan wneuthur fy neisyfiad gyda llawenŷdd: Oblegid eich cymdeithas chwi yn yr Efengŷl, o'r dŷdd cyntaf hŷd yr awr hon: Gan fôd yn hyderus yn hŷn, a bŷdd i'r hwn a ddechreuodd ynoch waith dâ, ei orphen hŷd ddŷdd Jesu Grîst:

Megis

Megis a mae yn iawn i mi synied hŷn am danoch ôll, am eich bôd gennif yn fy nghalon, yn gymmaint a'ch bôd chwi ôll, yn gystal yn fy rhwŷmau, ac yn fy amddiffŷn, a chadarnhad yr Efengŷl, yn gyfrannogion â mi o râs. Canŷs Duw sŷdd dŷst i mi, mor hiraethus wŷf am danoch ôll yn ymyscaroedd Jesu Grîst. A hŷn yr wŷf yn ei weddio, ar amlhau o'ch cariad chwi etto fwŷ fwŷ, mewn gwŷbodaeth, a phôb synwŷr. Fel a profoch y pethau sŷdd a gwahaniaeth rhyngddŷnt: fel a byddoch bûr a didramgwŷdd hŷd ddŷdd Crîst: Wedi eich cyflawni a ffrwŷthau cyfiawnder, y rhai sŷdd trwŷ Jesu Grîst, er gogoniant a moliant i Dduw.

Yr Efengŷl. S. Matthew. 18. 21.

PEter a ddywedodd wrth yr Jesu, Arglwŷdd, pa sawl gwaith a pecha fy mrawd i'm herbŷn, ac a maddeuaf iddo? ai hŷd seith-waith? Yr Jesu a ddywedodd wrtho, Nid wŷf yn dywedŷd wrthit, hŷd seith-waith, onid hŷd ddeng-waith a thriugain seith-waith. Am hynnŷ a cyffelybir teŷrnas nefoedd i rŷw Frenin, a fynnei gael cyfrif gan ei weision. A phan ddechreuodd gyfrif, fe a ddygwŷd atto un a oadd yn ei ddylêd ef o ddengmîl o dalentau. A chan nad oedd ganddo ddim i dalu, gorchymynodd ei Arglwŷdd ei werthu ef, a'i wraig, a'i blant, a chwbl a'r a feddei, a thalu'r ddylêd. A'r gwâs a syrthiodd i lawr, ac a'i haddolodd ef, gan ddywdŷd, Arglwŷdd, bŷdd ymarhous wrthif, a mi a dalaf i ti y cwbl ôll. Ac Arglwŷdd y gwâs hwnnw a dosturiodd wrtho, ac a'i gollyngodd, ac a faddeuodd iddo y ddylêd. Ac wedi myned o'r gwâs hwnnw allan, efe a gafodd un o'i gŷd-weision, yr hwn oedd yn ei ddylêd ef o gan ceiniog: ac efe a ymaflodd ynddo, ac a'i llindagodd, gan ddywedŷd, Tâl i mi yr hŷn sŷdd ddyledus arnat. Yna a syrthiodd ei gŷd-wâs wrth ei draed ef, ac a ymbiliodd ag ef, gan ddywedŷd, bŷdd ymarhous wrthif, a mi a dalaf i ti y cwbl ôll. Ac ni's gwnai efe: ond myned a'i fwrw ef yngharchar, hŷdoni thalei yr hŷn oedd ddyledus. A phan welodd ei gŷd-weision y pethau a wnaethid, bu ddrŵg dros ben ganddŷnt: a hwŷ a ddaethant, ac a fynegasant i'w harglwŷdd yr hôll bethau a fuasei. Yna ei Arglwŷdd wedi ei alw ef atto, a ddywedodd wrtho. Ha wâs drŵg, maddeuais i ti yr hôll ddylêd honno, am i ti ymbil â mi: Ac oni ddylesit titheu drugarhau wrth dy gŷd-wâs, megis a trugarheais inneu wrthit ti? A'i Arglwŷdd a ddigiodd, ac a'i rhoddodd ef i'r poen-wŷr, hŷd oni thalei yr hŷn ôll oedd ddyledus iddo. Ac fellu a gwna fy Nhâd nefol i chwithau, oni faddeuwch o'ch calonnau bôb un i'w frawd eu camweddau.

Y Trydŷdd ar hugian Sûl gwedi'r Drindod.

Y *Colect.*

DUw ein nodded a'n cadernid, yr hwn wŷt awdur pôb duwiolder, gwrando yn ebrwŷdd ni atolygwn i ti ddefosionol weddiau dy Eglwŷs; a chaniadha i ni am yr hŷn yr ŷm yn ei erchi yn ffyddlawn, allu o honom eu cael yn gyflawn, trwŷ Jesu Grîst ein Harlwŷdd. *Amen.*

Yr *Epistol. Philippiaid.* 3. 17.

BYddwch ddilynwŷr i mi, frodŷr, ac erdychwch ar y rhai sŷ yn rhodio fellu, megis yr ydŷm ni yn esampl i chwi. (Canŷs mae llawer yn rhodio, am y rhai y dywedais i chwi yn fynŷch, ac yr ydwŷf yr awron hefŷd, tan wŷlo yn dywedŷd, mai gelynion croes Crîst ydŷnt: Diwedd y rhai ŷw distrŷw; Duw y rhain ŷw eu bol, a'u gogoniant yn eu cywilŷdd: y rhai sŷdd yn synnied

pethau daiarol.) Canŷs ein hymwaredd-iad ni sŷdd yn y nefoedd, o'r llê hefŷd yr ydŷm yn disgwŷl yr Iachawdwr, yr Arglwŷdd Jesu Grîst: Yr hwn a gyf-newidia ein corph gwael ni, fel a gwneler ef yr un ffurf a'i gorph gogoneddus ef, yn ôl y nerthol weithrediad trwŷ'r hwn a dichon efe, ddarostwng ie bôb pêth iddo ei hun.

Yr *Efangŷl. S. Matthew.* 22. 15.

YNa'r aeth y Phariseaid ac a gym-merasant gyngor pa fôdd a rhwŷ-dent ef yn ei ymadrodd. A hwŷ a ddanfonasant atto eu dyscyblion ynghŷd a'r Herodiaid, gan ddywedŷd, Athro, ni a wŷddom dy fôd yn eirwir, ac yn dyscu ffordd Dduw mewn gwirionedd, ac nad oes arnat ofal rhag nêb: oblegid nid wŷti yn edrŷch ar wŷneb dynnion. Dywed i ni gan hynnŷ, beth yr wŷti yn ei dybied: ai cyfreithlawn ŷw rhoddi te-yrnged i Cesar, ai nid ŷw? Ond yr Jesu a wŷbu eu drygioni hwŷ, ac a ddywedodd, Pa ham yr ydŷch yn fy nhemptio i, chwi ragrith-wŷr? Dangoswch i mi arian y deyrnged. A hwŷ a ddygasant atto geiniog. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Eiddo pwŷ ŷw y ddelw hon a'r argraph? Dywedasant wrtho, Eiddo Cesar. Yna a dywedodd wrthŷnt, Telwch chwithau eiddo Cesar i Cesar, ac eiddo Duw i Dduw. A phan glywsant hwŷ hŷn, rhyfeddu a wnaethant, a'i adel ef a myned ymaith.

Y *pedwaredd ar hugain Sûl gwedi'r Drindod*

Y *Colect.*

ARglwŷdd, attolygwn i ti ollwng dy bobl oddiwrth eu camweddau, fel a byddom trwŷ dy ddawnus drugar-edd ryddion oddiwrth rwŷmedigaethau ein hôll bechodau, y rhai drwŷ ein gwawdol freuolder a wnaethom: Can-iadha hŷn er cariad ar Jesu Grîst ein Harglwŷdd bendigedig, a'n Iachawdr. *Amen.*

Yr *Epistol. Colosiaid.* 1. 3.

YR ydŷm yn diolch i Dduw a Thâd ein Harglwŷdd Jesu Grîst, gan we-ddio trosoch chwi yn wastadol: er pan glywsom am eich ffŷdd yng-Hrîst Jesu, am y cariad sŷdd gennŷch tuagat yr hôll Sainct: Er mwŷn y gobaith a roddwŷd i gadw i chwi yn y nefoedd, am yr hon y clywsoch o'r blaen yngair gwirionedd yr Efengŷl; Yr hon sŷdd wedi dyfod attoch chwi, megis ac a mae yn yr hôll Fŷd; ac sŷdd yn dwŷn ffrwŷth, megis ac yn eich plîth chwithau, er y dŷdd a clywsoch, ac a gwŷbuoch râs Duw mewn gwirionedd. Megis ac a dyscasoch gan Epaphras ein hanwŷl gŷdwas, yr hwn sŷdd trosoch chwi yn ffyddlon wei-nidog i Grîst: Yr hwn hefŷd a amlygodd i ni eich cariad chwi yn yr Yspryd. O herwŷdd hŷn, ninnau hefŷd, er y dŷdd a clywsom nid ydŷm yn peidio a gweddio trosoch, a deisŷf eich cyflawni chwi â gwŷbodaeth ei ewŷllŷs ef, ymhôb doethineb a deall ysprydol: Fel a rhod-ioch yn addas i'r Arglwŷdd, i bôb rhyngu bôdd, gan ddwŷn ffrwŷth ym-hôb gweithred ddâ, a chynnyddu yng-wŷbodaeth am Dduw. Wedi eich nerthu â phôb nerth, yn ôl ei gadernid gogoneddus ef, i bôb dioddefgarwch a hîr-ymaros, gyda llawenŷdd: Gan ddiolch i'r Tâd, yr hwn a'n gwnaeth ni yn gymwŷs i gael rhan o etifeddiaeth y Sainct yn y goleuni.

Yr *Efengŷl. S. Matthew.* 9. 18.

TRa'r oedd yr Jesu yn dywedŷd hŷn wrthŷnt, wele, daeth rhŷw ben-naeth, ac a'i haddolodd ef, gan ddywe-dŷd, Arglwŷdd, Bu farw fy merch yr awr hon, ond tyred a gosod dy law arni, a bŷw fŷdd hi. A'r Jesu a gododd, ac a'i canlynodd ef, a'i ddyscyblion. (Ac

wele, gwraig y buasei gwaed-lif arni ddeuddeng mlhynedd, a ddaeth o'r tu cefn iddo, ac a gyffyrddodd ag ymyl ei wisc ef. Canys hi a ddywedasei ynddi ei hun, Os câf yn unig gyffwrdd a'i wisc ef, iach fyddaf. Yna'r Jesu a drôdd, a phan welodd ef hi, efe a ddywedodd, Ha ferch bydd gyssurus, dy ffydd a'th iachaodd. A'r wraig a iachawyd o'r awr honno. A phan ddaeth yr Jesu i dŷ'r pennaeth, a gweled y cerddorion, a'r dyrfa yn terfyscu, Efe a ddywedodd wrthynt, Ciliwch: canys ni bu farw'r llangces: ond cyscu a mae hi. A hwy a'i gwatwarasant ef. Ac wedi bwrw y dyrfa allan, efe a aeth i mewn, ac a ymaflodd yn ei llaw hi: a'r llangces a gyfododd. A'r gair o hyn a aeth tros yr hôll wlad honno.

Y *pummed ar hugain Sul gwedi'r Drindod.*

Y *Colect.*

DEffro Arglwydd ni attolygwn i ti, ewyllyssion dy ffyddloniaid, fel a gallont drwy ddwyn aml ffrwyth gweithredoedd da, gael gennit ti yn ehelaeth eu gobrwyo, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Yn *lle'r Epistol. Jeremia.* 23. 5.

WEle y dyddiau yn dyfod, mêdd yr Arglwydd, a cyfodaf i Ddafydd Flaguryn cyfiawn, a brenin a deyrnasa, ac a lwydda, ac a wna farn, a chyfiawnder ar y ddaiar. Yn ei ddyddiau ef yr achubir Juda, ac Israel a bresswylia yn ddiogel; a hyn fydd ei enw, ar yr hwn a gelwir ef, Yr Arglwydd ein cyfiawnder. Am hynny wele y dyddiau yn dyfod, mêdd yr Arglwydd, prŷd na ddywedant mwyach, byw yw'r Arglwydd, yr hwn a ddûg feibion Israel i fynu o wlad yr Aipht; Ond byw yw'r Arglwydd, yr hwn a ddûg i fynu, ac a dywysodd hâd tŷ Israel o dir y gogledd, ac o bôb gwlad lle a gyrraswn i hwynt; a hwy a gânt aros yn eu gwlad eu hun.

Yr *Efengyl. S. Joan.* 6. 5.

YNa'r Jesu a dderchafodd ei lygaid, ac a welodd fôd tyrfa fawr yn dyfod atto, ac a ddywedodd wrth Philip, O ba lê a prynwn ni fara, fel a caffo y rhai hyn fwydta? (A hyn a ddywedodd efe iw brofi ef: canys efe a wyddei bêth yr oedd efe ar fedr ei wneuthur) Philip a'i hattebodd ef, Gwerth dau can ceiniog o fara nid yw ddigon iddynt hwy, fel a gallo pôb un o honynt gymeryd ychydig. Un o'i ddyscyblion a ddywedodd wrtho, Andreas brawd Simon Peter. Y mae ymma ryw fachgenyn, a chanddo bum torth haidd, a dau byscodyn: ond bêth yw hynny rhwng cynnifer? A'r Jesu a ddywedodd, Perwch i'r dynnion eistedd i lawr. Ac yr oedd glas-wellt lawer yn y fan honno. Fellu y gwŷr a eisteddasant i lawr, ynghylch pum mil o nifer. A'r Jesu a gymerth y torthau, ac wedi iddo ddiolch, efe a'u rhannodd i'r dyscyblion, a'r dyscyblion i'r rhai oedd yn eistedd: fellu hefyd o'r pyscod, cymaint ac a fynnasant. Ac wedi eu digoni hwynt, efe a ddywedodd wrth ei ddyscyblion, Cesclwch y briwfwyd gweddill, fel na chollir dim. Am hynny hwy a'i cascl asant, ac a lanwasant ddeuddeg bascedaid o'r briw-fwyd, o'r pum torth haidd, a weddillasei gan y rhai a fwytasent. Yna y dynnion, pan welsant yr arwydd a wnaethei'r Jesu, a ddywedasant Hwn yn ddiau yw y Prophwyd oedd ar ddyfod i'r byd.

¶ *O bydd ychwaneg o Suliau o flaen Sul yr Adfent, cymerer gwasanaeth rhai o'r Suliau a adawyd heb ddarllain ar ôl yr ystwyll, i gyflawni cynnifer ag sydd yn nissyg yma. Ac os bydd llai, gadawer y rhai a fo tros ben; Proseidier fôd arfer y Colect, Epistol a'r Efengyl ddiweddaf yma bôb amser ar y Sul o flaen yr Adfent.*

Sanct Andreas Apostol.

Y *Colect.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn a roddaist gyfrŷw rad i'th fendigedig Apostol S. Andreas, fel yr ufuddhaodd efe yn ebrwŷdd i alwad dy Fab Jesu Grîst, ac a'i dilynodd ef yn ddirwŷstr: Caniadha i ni oll wedi ein galw gan dy air bendigedig, yn frau ymroddi o honom yn ufudd i gyflawni dy sanctaidd orchymynion, trwŷ yr unrhŷw Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol Rhufeiniaid. 10. 9.

OS cyffessi a'th eneu yr Arglwŷdd Jesu, a chredu yn dy galon, i Dduw ei gyfodi ef o farw, cadwedig fyddi. Canŷs a'r galon a credir i gyfiawnder, ac a'r geneu a cyffessir i iechŷdwriaeth. Oblegid i mae'r Scrythŷr yn dywedŷd, Pwŷ bynnag sŷdd yn credu ynddo ef, ni chywilyddir. Canŷs nid oes gwahaniaeth rhwng Iddew a Groegwr, oblegid yr un Arglwŷdd ar bawb, sŷdd oludog i bawb ac sŷdd yn galw arno. Canŷs pwŷ bynnag a alwo ar Enw yr Arglwŷdd, cadwedig fŷdd. Pa fôdd gan hynnŷ a galwant ar yr hwn ni chredasant ynddo? a pha fôdd a credant yn yr hwn na chlywsant sôn amdano? a pha fôdd a clywant heb bregethwr? a pha fôdd a pregethant, onis danfonir hwŷnt? megis a mae yn scrifennedig, Mor brydferth ŷw traed y rhai sŷ'n Efangylu tangneddŷf, y rhai sŷdd yn Efangylu pethau daionus! Ond nid ufuddhasant hwŷ oll i'r Efengŷl; Canŷs y mae Esaias yn dywedŷd; O Arglwŷdd, pwŷ a gredodd i'n hymadrodd ni; am hynnŷ ffŷdd sŷdd trwŷ glywed, a chlywed trwŷ air Duw. Ond meddaf, oni chlywsant hwŷ; Yn ddieu i'r hôll ddaiar yr aeth eu sŵn hwŷ, a'u geiriau hŷd derfynau y bŷd. Ond meddaf, Oni wŷbu Israel; Yn gyntaf mae Moses yn dywedŷd, Mi a baraf i chwi wynfydu trwŷ rai nid ŷw genedl; Trwŷ genedl anneallus i'ch digiaf chwi. Ond i mae Esaias yn ymhyfhau, ac yn dywedŷd, cafwŷd fi gan y rhai nid oeddŷnt yn fy ngheisio; a gwnaed fi yn eglur i'r rhai nid oeddŷnt yn ymofyn amdanaf. Ac wrth yr Israel a mae yn dywedŷd, ar hŷd y dŷdd yr estynnais fy nwylo at bobl anufudd, ac yn gwrth ddywedŷd.

Yr Efengŷl. S. Matthew. 4. 18.

AR Jesu yn rhodio wrth fôr Galilea, efe a ganfu ddau frodŷr, Simon yr hwn a elwir Peter, ac Andreas ei frawd, yn bwrw rhwŷd i'r môr (canŷs pyscodwŷr oeddŷnt) Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Dowch ar fy ôl i, ac mi a'ch gwnaf yn byscodwŷr dynnion. A hwŷ yn y fan, gan adel y rhwŷdau, a'i canlŷnasant ef. Ac wedi myned rhagddo oddi yno, efe a welodd ddau frodŷr eraill, Jaco fab Zebedeus, ac Joan ei frawd mewn llong gyda Zebedeus eu tâd, yn cyweirio eu rhwŷdau: ac efe a'u galwodd hwŷ. Hwŷthau yn ebrwŷdd gan adel y llong a'u tâd, a'i canlŷnasant ef.

Sanct Thomas Apostol.

Y Colect.

HOll-alluog a bŷth fŷwiol Dduw, yr hwn, er mwŷ o sicrhawch y ffŷdd, a oddefaist i'th sanctaidd Apostol Thomas ammeu cyfodiad dy fab: Caniadha i ni cyn berffeithied, ac mor gwbl ddiammeu gredu yn dy Fab Jesu Grîst, fel na cherydder ein ffŷdd yn dy olwg bŷth: gwrando arnom, O Arglwŷdd, drwŷ yr unrhŷw Jesu Grîst, i ba un gyda thi a'r Yspryd glan a bô'r hôll anrhydedd a'r gogoniant, yr awron ac yn oes oesoedd. *Amen.*

Yr Epiſtol. Ephesiaid. 2. 19.

WEithian gan hynnŷ nid ydŷch chwi mwŷach yn ddieithriaid a dyfodiaid, ond yn gŷd-ddinaſyddion a'r Sainct, ac yn deulu Duw ; Wedi eich goruwch adeiladu ar ſail yr Apoſtolion a'r Prophwŷdi, ac Jeſu Grîſt ei hun yn ben-congl-faen : Yn yr hwn a mae yr hôll adeilad, wedi ei chymmwŷs gŷd gyſſylltu, yn cynnyddu yn Deml ſanct-aidd yn yr Arglwŷdd : Yn yr hwn i'ch cŷd-adeiladwŷd chwithau yn breſwŷlfod i Dduw trwŷ yr Yſprŷd.

Yr Efengŷl. S. Joan. 20. 24.

THomas, un or deuddeg, yr hwn a elwir Didimus, nid oedd gyda hwŷnt, pan ddaeth yr Jeſu. Y dyſcyb-lion eraill gan hynnŷ a ddywedaſant wrtho, Ni a welſom yr Arglwŷdd. Yn-tef a ddywedodd wrthŷnt, Oni chaf weled yn ei ddwŷlo ef ôl yr hoelion, a dodi fy mŷs yn ôl yr hoelion, a dodi fy llaw yn ei yſtlŷs ef, ni chredaf fi. Ac wedi wŷth niwrnod, drachefn yr oedd ei ddyſcyblion ef i mewn, a Thomas gyda hwŷnt. Yna yr Jeſu a ddaeth a'r dryſau yn gaead, ac a ſafodd yn y canol, ac a ddywedodd, Tangneddŷf i chwi. Wedi hynnŷ a dywedodd efe wrth Thomas, Moes ymma dy fŷs, a gwêl fy nwŷlo ; ac eſtŷn dy law, a dôd yn fy yſtlŷs, ac na fŷdd anghredadŷn, ond credadŷn. A Thomas a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Fy Arglwŷdd, a'm Duw. Yr Jeſu a ddywedodd wrtho, am i ti fy ngweled, Thomas, a credaiſt: bendigedig ŷw y rhai ni welſant, ac a gredaſant. A llawer hefŷd o arwŷddion eraill a wnaeth yr Jeſu yngwŷdd ei ddyſcyblion y rhai nid ydŷnt ſcrifennedig yn y llyfr hwn. Ond y pethau hŷn a ſcrifennwŷd, fel a credoch chwi mai yr Jeſu ŷw Crîſt, Mab Duw, a chan gredu, a caffoch fywŷd yn ei enw ef.

Troeiad S. Paul.

Y Colect.

O Dduw, yr hwn drwŷ Bregethiad y gwŷnfŷdedig Apoſtol S. Paul a beraiſt i oleuni'r Efengŷl lewŷrchu tro yr holl fŷd, Caniadha, ni attolygwn i ti, allu o honom ni, gan ddal ei ryfedd ymchweliad mewn coffa, ddangos ein diolchgarwch i ti am yr unrhŷw, drwŷ ddilŷn y fendigedig athrawiaeth, yr hon a ddyſcodd efe trwŷ Jeſu Grîſt ein Har-glwŷdd. *Amen.*

Yn llê'r Epiſtol. Actau. 9. 1.

A Saul etto yn chwŷthu bygythiau a chelanedd, yn erbŷn dyſcyblion yr Arglwŷdd, a aeth at yr Archoffeiriad. Ac a ddeiſyfodd ganddo lythyrau i Dda-maſcus, at y Sŷnagogau, fel os cai efe nêb o'r ffordd hon, na gwŷr, na gwragedd, a gallai efe eu dwŷn hwŷ yn rhwŷm i Jeruſalem. Ac fel yr oedd efe yn ym-daith, bu iddo ddyfod yn agos i Dda-maſcus, ac yn ddiſymmwth llewŷrchodd o'i amgŷlch oleuni o'r nêf. Ac efe a ſyrthiodd ar y ddaiar, ac a glybu lais yn dywedŷd wrtho, Saul, Saul, pa ham yr wŷt yn fy erlid i? Yntef a ddywedodd, pwŷ wŷt ti, Arglwŷdd ; A'r Arglwŷdd a ddywedodd, Myfi ŷw Jeſu, yr hwn yr wŷt ti yn ei erlid : Caled ŷw i ti wingo yn erbŷn y ſymbylau. Ynteu gan grynu ac a braw arno, a ddywedodd, Arglwŷdd bêth a fynni di i mi ei wneuthur ; A'r Arglwŷdd a ddywedodd wrtho, Cyfod a dôs i'r ddinas, ac fe a ddywedir i ti p bêth ſŷ raid i ti ei wneuthur. A'r gwŷ oedd yn cŷd teithio ag ef, a ſafaſant y fûd, gan glywed y llais, ac heb wel nêb. A Saul a gyfododd oddiar y ddaia a phan agorwŷd ei lygaid ni welei nêb : ond hwŷ a'i tywŷſaſant ef erbŷ ei law, ac a'i dygaſant ef i mewn i Da maſcus. Ac efe a fu dridiau heb wel ac ni wnaeth na bwŷdta, nag yfed. A

yr oedd rhŷw ddyscybl yn Damascus, a'i enw Ananias. A'r Arglwŷdd a ddywedodd wrtho ef mewn gweledigaeth, Ananias. Yntef a ddywedodd, wele fi, Arglwŷdd. A'r Arglwŷdd a ddywedodd wrtho, Cyfod, a dôs i'r heol a elwir Uniawn, a chais yn nhŷ Judas un a'i enw Saul, o Tharsus: canŷs wele a mae yn gweddio: Ac efe a welodd mewn gweledigaeth ŵr a'i enw Ananias, yn dyfod i mewn, ac yn dodi ei law arno, fel a gwelei eilwaith. Yna yr attebodd Ananias, O Arglwŷdd, mi a glywais gan lawer am y gŵr hwn, faint o ddrygau a wnaeth efe i'th Sainct di yn Jerusalem: Ac ymma a mae ganddo awdurdod oddiwrth yr Arch-offeiriaid, i rwŷmo pawb sŷ'n galw ar dy enw di. A dywedodd yr Arglwŷdd wrtho: dôs ymaith, canŷs a mae hwn yn llestr etholedig i mi, i ddwŷn fy enw ger bron cenhedloedd, a brenhinoedd, a phlant Israel. Canŷs myfi a ddangosaf iddo pa faint o bethau sŷdd raid iddo ef eu dioddef, er mwŷn fy enw i. Ac Ananias a aeth ymaeth, ac a aeth i mewn i'r tŷ, ac wedi dodi ei ddwŷlo arno, efe a ddywedodd, Y brawd Saul, yr Arglwŷdd a'm hanfonodd i (Jesu yr hwn a ymddangosodd i ti ar y ffordd y daethost) fel a gwelŷch drachefn, ac i'th lanwer a'r Yspryd glân. Ac yn ebrwŷdd a syrthiodd oddiwrth ei lygaid ef, megis cenn, ac efe a gafodd ei olwg yn y man; ac efe a gyfododd, ac a fedyddiwŷd. Ac wedi iddo gymmerŷd bwŷd, efe a gryfhaodd. A bu Saul, gyda'r dyscyblion oedd yn Damascus, dalm o ddyddiau. Ac yn ebrwŷdd yn y Sŷnagogau, efe a bregethodd Grîst, mai efe ŷw Mab Duw. A phawb a'r a'i clybu ef, a synnasant ac a ddywedasant, ond hwn ŷw'r un oedd yn difetha yn Jerusalem, y rhai a alwent ar yr enw hwn, ac a ddaeth ymma er mwŷn hŷn, fel a dygei hwŷnt yn rhwŷm at yr Arch-offeiriaid; Ond Saul a gynnyddodd fwŷ fwŷ o nerth, ac a orchfygodd yr Iddewon oedd yn preswŷlio yn Damascus, gan gadarnhau mai hwn ŷw'r Crîst.

Yr Efengŷl S. Matthew. 19. 27.

PEter a attebodd ac a ddywedodd wrth yr Jesu, wele, nyni a adawsom bôb pêth, ac a'th ganlŷnasom di: bêth gan hynnŷ a fŷdd i ni; A'r Jesu a ddywedodd wrthŷnt, Yn wîr meddaf i chwi, a cewch chwi y rhai a'm canlŷnasoch i, yn yr adanedigaeth, pan eisteddo Mab y dŷn ar orsedd ei ogoniant, eisteddwch chwithau ar ddeuddeg gorsedd yn barnu deuddeg llwŷth Israel. A phôb un a'r adawodd dai, neu frodŷr, neu chwiorŷdd, neu dad, neu fam, neu wraig, neu blant, neu diroedd, er mwŷn fy enw i, a dderbŷn y can cymaint, a bywŷd tragywŷddol a etifedda ef. Ond llawer o'r rhai blaenaf a fyddant yn olaf: a'r rhai olaf yn flaenaf.

Cyflawniad Crîst yn y Deml, yr hwn a elwir yn gyffredinol Puredigaeth y Sanctes Mair Forwŷn.

Y *Colect.*

HOll-alluog a thragywŷddol Dduw, ni a attolygwn yn ufuddol i'th fawredd, megis ac ar gyfen i heddŷw a presentiwŷd yn y deml dy unig anedig fab yn sylwedd ein cnawd ni: fellu Caniadha ein presentio i ti a chalonnau pûr-lân, trwŷ'r unrhŷw Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yn llê'r unrhŷw Epistol. *Malachi.* 3. 1.

WEle fi yn anfon fy nghenad, ac efe a arloesa y ffordd o'm blaen i: ac yn ddisymmwth a daw'r Arglwŷdd, yr hwn yr ydŷch yn ei geisio, iw Deml; sef angel y cyfammod, yr hwn yr ydŷch yn ei chwennych: wele efe yn dyfod, mêdd Arglwŷdd y lluoedd. Ond pwŷ a oddef

oddef ddŷdd ei ddyfodiad ef? a phwŷ a saif pan ymddangoso ef? canŷs a mae efe fel tân y toddŷdd, ac fel sebon y golchyddion. Ac efe a eistedd fel purwr, a glanhâwr arian; ac efe a bura feibion Lefi, ac a'i coetha hwŷnt fel aur, ac fel arian: fel a byddont yn offrymmu i'r Arglwŷdd offrwm mewn cyfiawnder. Yna a bŷdd melŷs gan yr Arglwŷdd offrwm Juda, a Jerusalem; megis yn y dyddiau gŷnt, ac fel y blynyddoedd gŷnt. A mi a nesaf attoch chwi i farn, a byddaf dŷst cyflŷm yn erbŷn yr hudolion, ac yn erbŷn y godineb-wŷr, ac yn erbŷn yr anudon-wŷr, ac yn erbŷn camattal-wŷr cyflog y cyflogedig, a'r rhai sŷ'n gorthrymmu y weddw, a'r ymddifad, a'r dieithr, ac heb fy ofni i, mêdd Arglwŷdd y lluoedd.

Yr Efengŷl. S. Luc. 2. 22.

WEdi cyflawni dyddiau ei phuredigaeth hi, yn ôl deddf Moses, hwŷ a'i dygasant ef i Jerusalem, iw gyflwŷno i'r Arglwŷdd: (Fel yr scrifennwŷd yn neddf yr Arglwŷdd, Pôb gwrrŷw cyntaf-anedig, a elwir yn sanctaidd i'r Arglwŷdd) ac i roddi aberth, yn ôl yr hŷn a ddywedwŷd yn neddf yr Arglwŷdd, pâr o durturod, neu ddau gŷw clommen. Ac wele, yr oedd gŵr yn Jerusalem, a'i enw Simeon, a'r gŵr hwn oedd gyfiawn a duwiol, yn disgwŷl am ddiddanwch yr Israel: a'r Ysprŷd glân oedd arno. Ac yr oedd wedi ei yspysu iddo gan yr Ysprŷd glân, na welai efe angeu, cŷn iddo weled Crîst yr Arglwŷdd. Ac efe a ddaeth trwŷ'r Ysprŷd i'r Deml: a phan ddûg ei rieni y dŷn bâch Jesu, i wneuthur trosto yn ôl defod y gyfraith; Yna efe a'i cymmerth ef yn ei freichiau, ac a fendithiodd Dduw, ac a ddywedodd; Yr awrhon Arglwŷdd, a gollyngi dy wâs mewn tangneddŷf yn ôl dy air: Canŷs fy llygaid a welsant dy iechŷdwriaeth; Yr hon a barodtoaist ger bron wŷneb yr hôll bobloedd: Goleuni i oleuo y cenhedloedd, a gogoniant dy bobl Israel. Ac yr oedd Joseph a'i fam ef yn rhyfeddu am y pethau a ddywedwŷd am dano ef. A Simeon a'i bendithiodd hwŷnt, ac a ddywedodd wrth Fair ei fam ef, Wele, hwn a osodwŷd yn gwŷmp, ac yn gyfodiad i lawer yn Israel, ac yn arwŷdd yr hwn a dywedir yn ei erbŷn: (A thrwŷ dy enaid di dy hun hefŷd yr â cleddŷf) fel a datcuddir meddyliau llawer o galonnau. Ac yr oedd un Anna brophwŷdes, merch Phanuel; o lwŷth Aser: hon oedd oedrannus iawn, ac a fuasei fŷw gyda'i gŵr saith mlynedd, o'i morwŷndod: ac a fasei yn weddw ynghŷlch pedair a phedwar ugain mhlynedd, yr hon nid ae allan o'r Deml, ond gwasanaethu Duw mewn ymprydiau, a gweddiau, ddŷdd a nôs. A hon hefŷd yn yr awr hono, gan sefŷll ger llaw, a foliannodd yr Arglwŷdd, ac a lefarodd am dano ef wrth y rhai oll oedd yn disgwŷl ymwared yn Jerusalem. Ac wedi iddŷnt orphen pôb pêth, yn ôl deddf yr Arglwŷdd, hwŷ a ddychwelasant i Galilea, iw dinas eu hun Nazareth. A'r bachgen a gynnyddodd, ac a gryfhaodd yn yr Ysprŷd, yn gyflawn o ddoethineb: a grâs Duw oedd arno ef.

Dŷdd Sanct Matthias.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn yn lle Judas fradwr a ddetholaist dy ffyddlawn wâs Matthias i fôd o nifer dy ddeuddeg Apostolion; Caniadha fôd dy Eglwys bôb amser yn gadwedig oddi wrth Apostolion ffeilsion, a bôd ei threfnu a'i llyfodraethu gan wîr a ffyddlawn fugeiliaid, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Actau. 1. 15.

YN y dyddiau hynnŷ Peter a gyfododd i fynu ynghanol y dyscylion, ac a ddywedodd (a nifer yr henwau yn yr uu man oedd ynghŷlch ugain a chant) Ha-wŷr frodŷr, yr oedd yn rhaid cyflawni yr Scrythŷr ymma a rag-ddywedodd yr Yspryd glân trwŷ eneu Dafydd, am Judas, yr hwn a fu flaenor i'r rhai a ddaliasant yr Jesu: Canŷs efe a gyfrifwŷd gyda ni, ac a gawsei ran o'r weinidogaeth hon. A hwn a brynodd faes â gwobr anwiredd, ac wedi ymgrogi, a dorrodd yn ei ganol: a'i hôll ymyscaroedd ef a dywalltwŷd allan. A bu hyspŷs hŷn i hôll breswŷlwŷr Jerusalem, hŷd oni elwir y maes hwnnw yn eu tafodd priodol hwŷ, Aceldama, hynnŷ ŷw, maes y gwaed. Canŷs scrifennwŷd yn llyfr y Psalmau, Bydded ei drigfan ef yn ddiffaethwch, ac na bydded a drigo ynddi: A chymmered arall ei escobaeth ef. Am hynnŷ mae yn rhaid, o'r gwŷr a fu yn cŷd-ymdaith â ni (yr hôll amser yr aeth yr Arglwŷdd Jesu i mewn ac allan yn ein plîth ni. Gan ddechreu o fedŷdd Joan hŷd y dŷdd a cymerwŷd ef i fynu oddiwrthŷm ni) bôd un o'r rhai hŷn gyda ni, yn dŷst o'i adgyfodiad ef. A hwŷ a osodasant ddau gar bron, Joseph yr hwn a henwid Barsabas, ac a gyfenwid Justus, a Matthias: A chan weddio hwŷ a ddywedasant, Tydi Arglwŷdd, yr hwn a wŷddost galonnau pawb, dangos pa un o'r ddau hŷn a etholaist, i dderbŷn rhan o'r weinidogaeth hon, a'r Apostoliaeth, o'r hon a cyfeiliornodd Judas, i fyned iw lê ei hun. A hwŷ a fwriasant eu coelbrennau hwŷnt: ac ar Matthias a syrthiodd y coel-bren, ac efe a gyfrifwŷd gyda'r un Apostol ar ddêg.

Yr Efengŷl. S. Matthew. 11. 25.

YR amser hynnŷ yr attebodd yr Jesu, ac a ddywedodd, i ti yr ydwŷf yn diolch, O Dâd, Arglwŷdd nêf a daiar, am i ti guddio y pethau hŷn rhag y doethion a'r rhai deallus, a'u ddatcuddio o honot i rai bychain. Ie O Dâd, canŷs fellu a rhyngodd bôdd i ti. Pôb pêth a roddwŷd i mi gan fy Nhâd: ac nid edwŷn nêb y Mâb, ond y Tâd: ac nid edwŷn nêb y Tâd, ond y Mâb, a'r hwn yr ewŷllysio y Mâb ei ddatcuddio iddo. Deuwch attaf i bawb ac sŷdd yn flinderog, ac yn llwŷthog; ac mi a esmŷthâf arnoch. Cymmerwch fy iâu arnoch, a dyscwch gennif, canŷs addfwŷn ydwŷf, a gostyngedig o galon: a chwi a gewch orphywŷstra i'ch eneidiau. Canŷs fy iâu sŷdd esmwŷth, a'm baich sŷdd yscafn.

Cyfarchiad Mair wŷrŷf fendigedig.

Y Colect.

NI attolygwn i ti O Arglwŷdd, dywallt dy râd yn ein calonnau, fel, megis ac a gwŷddom gnawdoliaeth Jesu Grîst dy Fâb trwŷ gennadwri yr angel; fellu trwŷ ei grôg a'i ddioddefaint, bôd i ni gael ein dwŷn i ogoniant ei adgyfodiad ef, trwŷ yr unrhŷw Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yn lle'r Epistol. Esay. 7. 10.

A'R Arglwŷdd a chwanegodd lefaru wrth Ahaz, gan ddywedŷd, Gofŷn it arwŷdd gan yr Arglwŷdd dy Dduw; gofŷn o'r dyfnder, neu o'r uchelder oddi arnodd. Ond Ahaz a ddywedodd, ni ofynnaf, ac ni themptiaf yr Arglwŷdd. A dywedodd yntef, gwrandewch yr awron tŷ Dafŷdd, a'i bychan gennŷch flino dynnion, oni flinoch hefŷd fy Nuw? Am hynnŷ yr Arglwŷdd ei hun a ddyru i chwi arwŷdd: wele morwŷn a fŷdd feichiog, ac a escor ar fâb, ac a eilw ei enw Immanuel. Ymenŷn a mêl a fwŷttŷ efe, fel a medro ymwrthod a'r drwg, ac ethol y dâ.

Yr Efengyl. S. Luc. 1. 26.

AC yn y chweched mîs, yr anfonwŷd yr Angel Gabriel oddiwrth Dduw, i ddinas yn Galilea, a'i henw Nazareth, At forwŷn wedi ei dyweddio i ŵr a'i enw Joseph, o dŷ Ddafŷdd: ac enw'r forwŷn oedd Mair. A'r Angel a ddaeth i mewn atti, ac a ddywedodd, Henffŷch well, yr hon a gefaist râs, yr Arglwŷdd sŷdd gyda thi: Bendigaid wŷt ymhlîth gwragedd. A hitheu pan welodd, a gythryblwŷd wrth ei ymadrodd ef: a meddylio a wnaeth, pa fath gyfarch oedd hwn. A dywedodd yr Angel wrthi, Nag ofna, Mair: canŷs ti a gefaist ffafor gyda Duw. Ac wele, ti a gei feichiogi yn dy grôth, ac a efcori ar fab, ac a elwi ei enw ef Jesu. Hwn fŷdd mawr, ac a elwir yn Fab y Goruchaf, ac iddo y rhŷdd yr Arglwŷdd Duw orfedd ei Dad Dafŷdd. Ac efe a deŷrnasa ar dŷ Jacob yn dragywŷdd, ac ar ei frenhiniaeth ni bŷdd diwedd. A Mâir a ddywedodd wrth yr Angel, Pa fôdd a bŷdd hŷn, gan nad adwaen i ŵr? A'r Angel a attebodd, ac a ddywedodd wrthi, Yr Yspryd glân a ddaw arnat ti, a nerth y Goruchaf a'th gyfcoda di: am hynnŷ hefŷd, y pêth sanctaidd a aner o honoti, a elwir yn Fab Duw. Ac wele, Elizabeth dy gares, i mae hitheu wedi beichiogi ar fab yn ei henaint: a hwn ŷw'r chweched mîs iddi hi, yr hon a elwid yn am-mhlant-adwŷ. Canŷs gyda Duw ni bŷdd dim yn ammhossibl. A dywedodd Mair, Wele wasanaethyddes yr Arglwŷdd, bydded i mi yn ôl dy air. A'r Angel a aeth ymaith oddiwrthi hi.

Dydd S. Marc.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a ddysgaist dy fanctaidd Eglwŷs a nefol athrawiaeth dy Efangylwr S. Marc; dôd ti i ni râd, na byddom fel plant, ymchweledig gan bôb awel o wâg ddyfceidiaeth; Ond bôd i ni yn ffŷrf ymgadarnhau yngwirionedd dy lân Efengŷl: trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Ephefiaid. 4. 7.

I Bôb un o honom y rhoed grâs, yn ôl mesur dawn Crist. O herwŷdd pa ham, a mae efe yn dywedŷd, Pan dderchafodd i'r uchelder, efe a gaethiwodd gaethiwed, ac a roddes roddion i ddynion. (Ond, efe a dderchafodd, bêth ŷw ond darfod iddo hefŷd ddefcŷn yn gyntaf i barthau isaf y ddaiar? Yr hwn a ddefcynnodd, ŷw yr hwn hefŷd a efcynnodd goruwch yr hôll nefoedd, fel a cyflawnei bôb pâth.) Ac efe a roddodd rai yn Apostolion, a rhai yn Brophwŷdi, a rhai yn Efangylwŷr, a rhai yn Fugeiliaid, a rhai yn Athrawon: I berffeithio y Saint, i waith y weinidogaeth, i adeilad corph Crîst: Hŷd oni ymgyfarfyddom ôll yn undeb ffŷdd, a gwŷbodaeth Mâb Duw, yn ŵr parffaith, at fasur oedran cyflawnder Crîst. Fel na byddom mwŷach yn blantas, yn bwhwmman ac yn ein cŷlcharwain a phôb awel dyfceidiaeth, trwŷ dwŷll dynnion, trwŷ gyfrwŷstra, i gynllwŷn i dwŷllo: Ond gan fôd yn gywir mewn cariad, cynyddu o honom iddo ef ymhôb pêth, yr hwn ŷw'r pen, sef Crîst: O'r hwn a mae yr hôll gorph wedi ei gŷd-ymgynnull a'i gŷd-gyssylltu, trwŷ bôb cymmal cynhaliaeth, yn ôl y nerthol weithrediad ym mesur pôb rhan, yn gwneuthur cynnŷdd y corph, iw adeilad ei hun mewn cariad.

Yr Efengŷl. S. Joan. 15. 1.

MYfi ŷw y wîr wîn-wŷdden, a'm Tad ŷw'r llafurwr. Pôb cangen ynofi heb ddwŷn ffrwŷth, a mae efe yn ei thynnu ymaeth: a phôb un a ddygo ffrwŷth, a mae efe yn ei glanhau, fel a dygo fwŷ o ffrwŷth. Yr awron yr

ydŷch

ydŷch chwi yn lân, trwŷ'r gair a lefarais wrthŷch. Arhoſwch ynofi, a mi ynoch chwi: megis na all y gangen ddwŷn ffrwŷth o honi ei hun, onid erŷs yn y wîn-wŷdden: Fellu ni ellwch chwithau, onid arhoſwch ynofi. Myfi ŷw'r wîn-wŷdden, chwithau ŷw'r canghennau: yr hwn ſŷdd yn aros ynofi, a minneu ynddo yntef, hwnnw ſŷdd yn dwŷn ffrwŷth lawer: Oblegid hebofi ni ellwch chwi wneuthur dim. Onid erŷs un ynofi, efe a daflwŷd allan megis cangen, ac a wŷwodd, ac a maent yn eu caſclu hwŷnt, ac yn eu bwrw yn tân, a hwŷ a loſcir. Os arhoſwch ynofi, ac aros fy'm geiriau ynoch, bêth bynnag a ewŷllysioch, gofynnwch, ac efe a fŷdd i chwi. Yn hŷn a gogoneddwŷd fy Nhâd, ar ddwŷn o honoch ffrwŷth lawer; a dyſcyblion fyddwch i mi. Fel a carodd y Tâd fi, fellu a cerais inneu chwithau: arhoſwch yn fy nghariad i. Os cedwch fy ngorchymynion, chwi a arhoſwch yn fy nghariad: Fel a cedwais i orchymynion fy Nhâd, ac yr wŷf yn aros yn ei gariad ef, Hŷn a ddywedais wrthŷch, fel yr arhoſei fy llawenŷdd ynoch, ac a byddei eich llawenŷdd yn gyflawn.

Dŷdd S. Philip, a S. Jaco.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn o'i wîr adnabod ŷw bywŷd tragywŷddol: Caniadha i ni berffaith adnabod dy Fab Jeſu Grîſt i fôd yn ffordd, yn wirionedd, ac yn fywŷd, fel gan ddilŷn esample dy ſanctaidd Apoſtolion Philip ac Jaco, y bô i ni rodio yn ddyfal ar y ffordd ſŷ'n arwain i fywŷd tragywŷddol drwŷ'r unrhŷw dy Fab Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epiſtol. S. James. 1. 1.

IAco gwaſanaethwr Duw, a'r Arglwŷdd Jeſu Grîſt, at y deuddeg llwŷth ſŷdd ar waſcar, annerch. Cyfrifwch yn bôb llawenydd, fy mrodŷr, pan ſyrthioch mewn amryw brofedigaethau: Gan wŷbod fôd profiad eich ffŷdd chwi yn gweithredu ammynedd. Ond caffed ammynedd ei pherffaith waith, fel a byddoch berffaith a chyfan, heb ddiffygio mewn dim. O bŷdd ar nêb o honoch eiſieu doethineb, gofynned gan Dduw yr hwn ſŷdd yn rhoi yn haelionus i bawb, ac heb ddannod: a hi a roddir iddo ef. Ond gofynned mewn ffŷdd, heb ammeu dim. Canŷs yr hwn ſŷdd yn ammeu, ſŷdd gyffelŷb i donn y môr, a chwelir ac a deflir gan y gwŷnt. Canŷs na feddylied y dŷn hwnnw, a derbŷn efe ddim gan yr Arglwŷdd. Gŵr dau ddyblŷg ei feddwl, ſŷdd anwaſtad yn ei hôll ffŷrdd. Y brawd o râdd iſel, llawenyched yn ei oruchafiaeth: A'r cyfoethog, yn ei ddaroſtyngiad: canŷs megis blodeuŷn y glas-wellŷn a diflanna efe. Canŷs cyfododd yr haul gyda gwrês, a gwŷwodd y glas-wellŷn, a'i flodeuŷn a gwŷmpodd, a thegwch ei brŷd ef a gollodd: Fellu hefŷd a diflanna y cyfoethog yn ei ffŷrdd. Gwŷn ei fŷd y gŵr ſŷdd yn goddef profedigaeth: canŷs pan fyddo profedig, efe a dderbŷn goron y bywŷd, yr hon a addawodd yr Arglwŷdd i'r rhai a'i carant ef.

Yr Efengŷl. S. Joan. 14. 1.

A'R Jeſu a ddywedodd wrth ei ddyſcyblion, na thralloder eich calon: Yr ydŷch yn credu yn Nuw, credwch ynof finneu hefŷd. Yn nhŷ fy Nhâd a mae llawer o drigfannau: a phe amgen, mi a ddywedaſwn i chwi, yr wŷfi yn myned i barodtoi llê i chwi. Ac os myfi a af, ac a barodtoaf lê i chwi, mi a ddeuaf drachefn, ac a'ch cymmeraf chwi attaf fy hun: Fel llê yr wŷfi, a byddoch chwithau hefŷd. Ac i ba lê yr wŷfi yn myned, chwi a wŷddoch, a'r ffordd a wŷddoch. Dywedodd Thomas wrtho, Arglwŷdd, ni wŷddom ni i ba lê

yr wŷt ti yn myned; a pha fôdd a gallwn wŷbod y Ffordd? Yr Jesu a ddywedodd wrrho ef, Myfi ŷw'r ffordd, a'r gwirionedd, a'r bywŷd: Nid ŷw nêb yn dyfod at y Tâd, ond trwof fi. Ped adnabasech fi, fy Nhâd hefŷd a adnabasech: ac o hŷn allan yr adwaenoch ef, a chwi a'i gwelsoch ef. Dywedodd Philip wrtho, Arglwŷdd, dangos i ni y Tâd, a digon ŷw i ni. Yr Jesu a ddywedodd wrtho, A ydwŷf gyhŷd o amser gyda chwi, ac nid adnabuost fi Philip? y nêb a'm gwelodd i, a welodd y Tâd: a pha fôdd yr wŷt ti yn dywedŷd, Dangos i ni y Tâd? Onid wŷt ti yn credu fy môd i yn y Tâd, a'r Tâd ynof finneu? y geiriau yr wŷfi yn eu llefaru wrthŷch, nid o honof fy hun yr wŷf yn eu llefaru; ond y Tâd yr hwn sŷdd yn aros ynof, efe sŷdd yn gwneuthur y gweithredoedd. Credwch fi, fy môd i yn y Tâd, a'r Tâd ynof finneu: ac onid ê, credwch fi er mwŷn y gweithredoedd eu hun. Yn wîr, yn wîr, meddaf i chwi, yr hwn sŷdd yn credu ynofi, y gweithredoedd yr wŷfi yn eu gwneuthur, ynteu hefŷd a'u gwna, a mwŷ na'r rhai hŷn a wna efe: oblegid yr wŷf fi yn myned at fy Nhâd. A pha bêth bynnag a ofynnoch yn fy enw i, hynnŷ a wnaf: fel a gogonedder y Tâd yn y Mab. Os gofynnwch ddim yn fy enw i, mi a'i gwnaf.

Sanct Barnabas Apostol.

Y *Colect.*

O Arglwŷdd Dduw Holl-alluog, yr hwn a wisgaist dy sanctaidd Apostol Barnabas â rhagorawl roddion dy Ysprŷd glân; Na âd i ni fôd yn ddeffygiol o'th amrŷw ddonniau, nac etto o râd iw harfer hwŷnt bôb amser i'th anrhydedd di a'th ogoniant: trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yn lle'r Epistol. Actau. 11. 22.

A'R gair a ddaeth i glustiau yr Eglwŷs oedd yn Jerusalem, am y pethau hŷn; a hwŷ a anfonasant Barnabas, i fyned hŷd Antiochia. Yr hwn pan ddaeth, a gweled grâs Duw, a fu lawen ganddo, ac a gynghorodd bawb ôll, trwŷ lwŷr-frŷd calon i lynu wrth yr Arglwŷdd. Oblegid yr oedd efe yn ŵr dâ, ac yn llawn o'r Ysprŷd glân, ac o ffŷdd: a llawer o bobl a chwanegwŷd i'r Arglwŷdd. Yna yr aeth Barnabas i Tharsus, ei geisio Saul, ac wedi iddo ei gael, efe a'i dug i Antiochia. A bu iddŷnt flwŷddŷn gyfan ymgynnull yn yr Eglwŷs, a dyscu pobl lawer, a bôd galw y dyscyblion yn Gristionogion yn gyntaf yn Antiochia. Ac yn y dyddiau hynnŷ, daeth prophwŷdi o Jerusalem i wared i Antiochia. Ac un o honŷnt, a'i enw Agabus, a gyfododd, ac a arwŷddocâodd drwŷ yr Ysprŷd, a byddei newŷn mawr dros yr hôll fŷd; yr hwn hefŷd a fu tan Claudius Cæsar. Yna'r dyscyblion, bôb un yn ôl ei allu, a fwriadasant anfon cymmorth i'r brodŷr oedd yn presswŷlio yn Judæa. Yr hŷn bêth hefŷd a wnaethant, gan ddanfon at yr Henuriaid, drwŷ law Barnabas a Saul.

Yr Efengŷl. S. Joan. 15. 12.

DYmma fy ngorchymŷn i, ar i chwi garu ei gilŷdd, fel a cerais i chwi. Cariad mwŷ na hwn nid oes gan nêb, sef bôd i un roi ei einioes dros ei gyfeillion. Chwy-chwi ŷw fy nghyfeillion, os gwnewch pa bethau bynnag yr wŷf yn eu gorchymŷn i chwi. Nid ydwŷf mwŷach yn eich galw yn weision: Oblegid y gwâs ni ŵŷr bêth a mae ei Arglwŷdd yn ei wneuthur: Ond mi a'ch gelwais chwi yn gyfeillion, oblegid pôb pêth a'r a glywais gan fy Nhâd, a yspysais i chwi. Nid chwi a'm dewisasoch i, ond myfi a'ch dewisais chwi, ac a'ch

ordeiniais

ordeiniais chwi, fel yr elech ac a dygech ffrwyth, ac yr arhoisi eich ffrwyth, megis pabêth bynnag a ofynnoch gan y Tad yn fy enw i, a rhoddo efe i chwi.

S. Joan Fedyddiwr.

Y Colect.

HOll-alluog Duw, o ragluniaeth pa un a ganed yn rhyfedd dy wâs Joan Fedyddiwr, ac yr anfonwyd ef i arlwyo ffordd dy Fab Jesu Grist ein Iachawdr, gan bregethu edifeirwch: gwna i ni fellu ddilyn ei ddysceidiaeth a'i sanctaidd fywyd ef, fel a gallom wîr ddiferhau yn ôl ei bregeth, ac yn ol ei esampl yn wastadol draethu y gwirionedd, yn hyderus geryddu camwedd, ac yn ddioddef er mwyn y gwirionedd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Am yr Epistol. Isaia. 40. 1.

CYssurwch, cyssurwch fy mhobl, medd eich Duw. Dywedwch wrth fodd calon Jerusalem, llefwch wrthi hi, gyflawni ei milwriaeth, Ddileu ei hanwiredd; O herwydd derbyniodd o law'r Arglwydd yn ddau ddyblyg am ei hôll bechodau. Llêf un yn llefain yn yr anialwch, parodtowch ffordd yr Arglwydd, uniawnwch lwybr ein Duw ni, yn y diffaethwch. Pôb pant a gyfodir, a phôb mynydd a bryn a ostyngir, y gŵyr a wneir yn uniawn, a'r anwastad yn wastadedd. A gogoniant yr Arglwydd a ddatcuddir, a phôb cnawd ynghyd a'i gwêl: Canys geneu'r Arglwydd a lefarodd hyn. Y llêf a ddywedodd, gwaedda: Yntef a ddywedodd, bêth a waeddaf? pôb cnawd sydd wellt, a'i hôll ddaioni fel blodeuyn y maes. Gwywa y gwelltyn, syrth y blodeuyn; canys Yspryd yr Arglwydd a chwythodd arno; gwellt yn ddieu yw'r bobl. Gwywa y gwelltyn, syrth y blodeuyn; Ond gair ein Duw ni a saif byth. Dring rhagot, yr efangyles Seion, i fynydd uchel; dercha fa dy lêf trwy nerth, O efangyles Jerusalem: Derchafa, nac ofna; Dywed wrth ddinasoedd Juda, wele eich Duw chwi. Wele'r Arglwydd Dduw a ddaw mewn cadernid, a'i fraich a lywodraetha trosto; Wele ei wobr gydag ef, a'i waith o'i flaen. Fel bugail a portha efe ei braidd, a'i fraich a cascl ei ŵyn, ac a'u dwg yn ei fynwes, ac a goledda y mammogiaid.

Yr Efengyl. S. Luc. 1. 57.

A Chyflawnwyd tymp Elizabeth i escor, a hi a escorodd ar fab. A'i chymydogion a'i chenedl a glybu fawrhau o'r Arglwydd ei drugaredd arni: a hwy a gyd-lawenychasant a hi. A bu, ar yr wythfed dydd, hwy a ddaethant i enwaedu ar y dyn bach, ac a'i galwasant ef, Zachaias, ar ôl henw ei Dâd. A'i fam a attebodd ac a ddywedodd, Nid fellu: ond Joan y gelwir ef. Hwythau a ddywedasant wrthi, Nid oes neb o'th genedl a elwir ar yr enw hwn. A hwy a wnaethant amnaid ar ei dâd ef, pa fodd a mynnei efe ei henwi ef. Yntef a alwodd am Argraph lêch, ac a Scrifennodd, gan ddywedyd, Joan yw ei enw ef. A rhyfeddu a wnaethant ôll. Ac agorwyd ei eneu ef yn ebrwydd, a'i dafod ef a ryddhawyd, ac efe a lefarodd, gan fendithio Duw. A daeth ofn ar bawb oedd yn trigo yn eu cylch hwy: a thrwy hôll fynydd-dir Judea a cyhoeddwyd y geiriau hyn ôll. A phawb a'r a'u clywsant a'u gosodasant yn eu calonnau, gan ddywedyd, Bêth fydd y bachgennyn hwn? A llaw'r Arglwydd oedd gydag ef. A'i dâd ef Zacharias a gyflawnwyd o'r Yspryd glân, ac a brophwydodd, gan ddywedyd, Bendigedig fyddo Arglwydd Dduw Israel, canys efe a ymwelodd, ac a wnaeth ymwared iw bobl: Ac efe a dderchafodd gorn iechydwriaeth i ni, yn nhy Ddafydd ei wasanaethwr: Megis a

llefarodd trwŷ enau ei sanctaidd brophwŷdi, y rhai oedd o ddechreuad y bŷd, Fel a byddai i ni ymwared rhag ein gelynion, ac o law pawb o'n caseion: I gwblhau ei drugaredd a'n tadau, ac i gofio ei sanctaidd gyfammod: Y llŵ a dyngodd efe wrth ein tâd Abraham, ar roddi i ni, Gwedi ein rhyddhau o law ein gelynion, ei wasanaethu ef yn ddiofn, Mewn sancteiddrwŷdd a chyfiawnder ger ei fron ef, hôll ddyddiau ein bywŷd A thitheu fachgennŷn, a elwir yn brophwŷd i'r Goruchaf: Canŷs ti a ei o flaen wŷneb yr Arglwŷdd, i barodtoi ei ffyrdd ef; I roddi gwŷbodaeth iechŷdwriaeth i'w bobl, trwŷ faddeuant o'u pechodau, O herwŷdd tiriondeb trugaredd ein Duw, trwŷ yr hon yr ymwelodd a ni godiad haul o'r uchelder, I lewŷrchu i'r rhai sŷ yn eistedd mewn tywŷllwch a chyscod angeu, i gyfeirio ein traed i ffordd tangneddŷf. A'r bachgen a gynnyddodd, ac a gryfhawŷd yn yr Yspryd, ac a fu yn y diffaethwch hŷd y dŷdd yr ymddangosodd ef i'r Israel.

Dŷdd Sanct Peter.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwŷ dy Fab Jesu Grist a roddaist i'th Apostol S. Peter laweroedd o ddonniau arbennig, ac a orchymynaist iddo o ddifrif borthi dy braidd; Gwna, ni a attolygwn i ti, i'r hôll Escobion, a'r bugeiliaid, yn ddyfal bregethu dy sanctaidd air, ac i'r bobl yn ufuddgar ddilŷn yr unrhŷw, fel a byddo iddŷnt hwŷ allu derbŷn coron y gogoniant tragywŷddol, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Am yr Epistol. *Actau.* 12. 1.

YNghŷlch y prŷd hynnŷ yr estynnodd Herod Frenin ei ddwŷlo, i ddrygu rhai o'r Eglwŷs. Ac efe a laddodd Jacob brawd Joan a'r cleddŷf. A phan welodd fôd yn dda gan yr Iddewon hynnŷ, efe a chwanegodd ddala Peter hefŷd (A dyddiau y bara croŷw ydoedd hi) Yr hwn wedi ei ddal a roddodd efe yngharchar, ac a'i traddododd at bedwar pedwariaid o fil-wŷr iw gadw, gan ewŷllysio ar ôl y Pasc ei ddwŷn ef allan at y bobl. Fellu Peter a gadwŷd yn y carchar, ond gweddi ddyfal a wnaethwŷd gan yr Eglwŷs at Dduw drosto ef. A phan oedd Herod a'i frŷd ar ei ddwŷn ef allan, y nos honno yr oedd Peter yn cyscu rhwng dau filwr, wedi ei rwŷmo a dwŷ gadwŷn, a'r ceidwaid o flaen y drŵs oeddŷnt yn cadw y carchar. Ac wele Angel yr Arglwŷdd a safodd ger llaw, a goleuni a ddiscleiriodd yn y carchar, ac efe a darawodd ystlŷs Peter, ac a'i cyfododd ef, gan ddywedŷd; Cyfod yn fuan: a'i gadwŷni ef a syrthiasant oddiwrth ei ddwŷlo. A dywedodd yr Angel wrtho, Ymwregysa, a rhwŷm dy sandalau, ac fellu a gwnaeth efe; Yna a dywedodd, bwrw dy wîsg amdanat, a chanlŷn fi. Ac efe a aeth allan, ac a'i canlynodd ef, ac ni's gwŷbu mai gwir oedd y pêth a wnaethid gan yr Angel, ond yr oedd yn tybied mai gweled gweledigaeth yr oedd. Ac wedi myned o honŷnt heblaw y gyntaf a'r ail wiliadwriaeth, hwŷ a ddaethant i'r porth haiarn, yr hwn sŷdd yn arwain i'r ddinas, yr hwn a ymagorodd iddŷnt o'i waith ei hun: ac wedi eu myned allan, hwŷ a aethant 'rhŷd un heol, ac yn ebrwŷdd yr Angel a aeth ymaith oddiwrtho. A Pheter, wedi dyfod atto ei hun, a ddywedodd, Yn awr a gwn yn wîr anfon o'r Arglwŷdd ei angel, i'm gwared i allan o law Herod. ac oddiwrth hôll ddisgwiliad pobl yr Iddewon.

Yr Efengŷl. *S. Matthew.* 16. 13.

WEdi dyfod yr Jesu i dueddau Cæsarea Philippi, efe a ofynodd

iw ddyscyblion, gan ddywedyd, pwy a mae dynnion yn dywedyd fy mod i, Mâb y dyn? A hwy a ddywedasant, rhai mai Joan Fedyddiwr, a rhai mai Elias, ac eraill mai Jeremias, neu un o'r prophwydi. Efe a ddywedodd wrthynt, Ond pwy meddwch chwi ydwyfi? A Simon Peter a attebodd, ac a ddywedodd, Ti yw Crist, mâb y Duw byw: A'r Jesu gan atteb a ddywedodd wrtho, Gwyn dy fyd ti Simon mab Jona: Canys nid cig a gwaed a ddatcuddiodd hyn i ti, ond fy Nhâd yr hwn sydd yn y nefoedd. Ac yr ydwyf finneu yn dywedyd i ti, mai ti yw Peter, ac ar y graig hon yr adeiladaf fy Eglwys: a phyrth uffern ni's gorchfygant hi. A rhoddaf i ti agoriadau teyrnas nefoedd: a pha bêth bynnag a rwymech ar y ddaiar, a fydd rhwymedig yn y nefoedd: a pha bêth bynnag a ryddhaech ar y ddaiar, a fydd wedi ei ryddhau yn y nefoedd.

Sanct Jago Apostol.

Y Colect.

CAniadha, O drugarog Dduw, megis a bu i'th wynfydedig Apostol Saint Jago, gan ymado a'i Dâd, a chwbl a'r oedd eiddo, yn ebrwydd ufuddhaodd i alwad dy Fâb Jesu Grist, a'i ddilyn ef, fellu i ninnau gan ymwrthod a hôll fydol ac a chnawdol ewyllysion, yn dragywydd fôd yn barod i ddilyn dy orchymynnion sanctaidd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Am yr Epistol. Actau. 11. 27. a rhan o'r 12.

YN y dyddiau hynny, daeth Prophwydi o Jerusalem i wared i Antiochia. Ac un o honynt a'i enw Agabus, a gyfododd, ac a arwyddoccaodd drwy yr Yspryd, a byddei newyn mawr dros yr hôll Fyd; Yr hwn hefyd a fu tan Claudius Cæsar. Yna'r dyscyblion, bôb un yn ôl ei allu, a fwriadasant anfon cymmorth i'r brodyr oedd yn preswylio yn Judæa. Yr hyn bêth hefyd a wnaethant, gan ddanfon at yr Henuriaid, drwy law Barnabas a Saul. Ac ynghylch y pryd hynny yr estynnodd Herod Frenin ei ddwylo i ddrygu rhai o'r Eglwys. Ac efe a laddodd Jacob brawd Joan a'r cleddyf. A phan welodd fod yn dda gan yr Iddewon hynny, efe a chwanegodd ddala Peter hefyd.

Yr Efengyl. S. Matthew: 20. 20.

YNa a daeth mam meibion Zebedæus atto, gyda'i meibion, gan addoli, a deisyf rhyw bêth ganddo. Ac efe a ddywedodd wrthi, Pa bêth a fynni? Dywedodd hitheu wrtho, Caniadha gael o'm dau fâb hyn eistedd, y naill ar dy law ddeheu, a'r llall ar dy law asswy, yn dy frenhiniaeth. A'r Jesu a attebodd, ac a ddywedodd, Ni wyddoch chwi bêth yr ydych yn ei ofyn. A ellwch chwi yfed o'r cwppan yr ydwyfi yn yfed o honaw, a'ch bedyddio a'r bedydd a bedyddir fi? Dywedasant wrtho, Gallwn. Ac efe a ddywedodd wrthynt, diau yr yfwch o'm cwppan, ac i'ch bedyddir a'r bedydd i'm bedyddir ac ef: Ond eistedd ar fy llaw ddeheu, ac ar fy llaw asswy, nid eiddof fi yw ei roddi, ond i'r sawl a darparwyd gan fy Nhâd. A phan glybu y dêg hyn, hwy a sorrasant wrth y ddau frodyr. A'r Jesu a'u galwodd hwynt atto, ac a ddywedodd, Chwi a wyddoch fôd pennaethiaid y cenhedloedd yn trâ-arglwyddiaethu arnynt, a'r rhai mawrion yn tra-awdurdodi arnynt hwy. Ond nid fellu a bydd yn eich plith chwi: Ond pwy bynnag a fynno fôd yn fawr yn eich plith chwi, bydded yn weinidog i chwi. A phwy bynnag a fynno fôd yn bennaf yn eich plith, bydded yn wâs i chwi. Megis na ddaeth Mâb y dyn i wasanaethu iddo, ond i wasanaethu eraill, ac i roddi ei einioes yn brîd-werth dros lawer.

Sanct Bartholomeus Apostol.

Y Colect.

HOllalluog, a bŷth-barhaus Dduw; yr hwn a roddaist râd i'th Apostol Bartholomeus, i wîr gredu, ac i bregethu dy air; Nyni a attolygwn i ti ganiadhau i'th Eglwys gwbl garu yr hŷn a gredodd efe, ac i bregethu a derbŷn yr unrhŷw, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Am yr Epistol. Actau. 5. 12.

TRwŷ ddwŷlaw yr Apostolion a gwnaed arwŷddion, a rhyfeddodau lawer, ymhlîth y bobl (ac yr oeddŷnt ôll yn gydtûn ymhorth Solomon. Ond ni feiddieu nêb o'r lleill ymgyssylltu a hwŷnt, ond y bobl oedd yn eu mawrhau. A chwanegwŷd attŷnt rai yn credu yn yr Arglwŷdd, lliaws o wŷr a gwrâgedd hefŷd.) Hŷd oni ddygent y rhai cleifion allan rhŷd yr heolŷdd, a'u gosod ar welŷau a glythau, fel o'r hŷn lleiaf a cyscodei cyscod Peter, pan ddelei heibio, rai o honŷnt. A lliaws a ddaeth hefŷd ynghŷd, o'r dinasoedd o amgŷlch Jerusalem, gan ddwŷn rhai cleifion, a rhai a drallodid gan ysprydion aflan, a rhain a iachawŷd ôll.

Yr Efengŷl. S. Luc. 22. 24.

A Bu ymryson yn eu plîth: pwŷ o honŷnt a dybygid ei fôd yn fwyaf. Ac efe a ddywedodd wrthŷnt, Y mae Brenhinoedd y cenhedloedd yn arglwŷddiaethu arnŷnt: a'r rhai sŷ mewn awdurdod arnŷnt, a elwir yn bendefigion. Ond na fyddwch chwi fellu: ond y mwyaf yn eich plîth chwi, bydded megis yr ieuangaf, a'r pennaf, megîs yr hwn sŷdd yn gweini. Canŷs pa un fwŷaf, ai'r hwn sŷdd yn eistedd ar y bwrdd, ai'r hwn sŷdd yn gwasanaethu? ond yr hwn sŷdd yn eistedd ar y bwrdd? Ond ydwŷfi yn eich mŷsg, fel un yn gwasanaethu. A chwychwi ŷw y rhai a arhosasoch gyda mi yn fy mhrofedigaethau. Ac yr wŷfi yn ordeinio i chwi deŷrnas, megis yr ordeiniodd fy Nhad i minneu, Fel a bwŷdtaoch ac yr yfoch ar fy mwrdd yn fy nheŷrnas, ac yr eisteddoch ar orseddfeŷdd, yn barnu deuddeg llwŷth Israel.

S. Matthew Apostol.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn drwŷ dy wŷnfŷdedig Fab a elwaist Fathew o'r dollfa, i fôd yn Apostol, ac yn Efangylwr: Caniadha i ni râd i ymwrthod a hôll gybyddus ddeisyfion, ac a thrachwantus serch golud bydol, ac i ddilŷn dy ddywededig Fab Jesu Grîst, yr hwn sŷdd yn bŷw, ac yn teŷrnaasu gyda thi a'r Yspryd glân yn un Duw heb drangc na gorphen. *Amen.*

Yr Epistol. 2 *Corinthiaid.* 4. 1.

GAn fôd i ni y weinidogaeth hon, megis a cawsom drugaredd, nid ydŷm yn pallu. Ond ni a ymwrthodasom a chuddiedig bethau cywilŷdd, heb rodio mewn cyfrwŷstra, na thrîn gair Duw yn dwŷllodrus; Ond trwŷ eglurhâd y gwirionedd, yr ydŷm yn ein canmol ein hunain wrth bôb cydwŷbod dynnion, yngolwg Duw. Ac os cuddiedig ŷw ein Efengŷl ni, yn y rhai colledig a mae yn guddiedig. Yn y rhai a dallodd Duw y bŷd hwn feddyliau y rhai digrêd, fel na thywŷnneu iddŷnt lewŷrch Efengŷl gogoniant Grîst, yr hwn ŷw delw Duw. Canŷs nid ydŷm yn ein pregethu ein hunain, ond Crîst Jesu yr Arglwŷdd, a ninnau yn weision i chwi er mwŷn Jesu. Canŷs Duw yr hwn a orchymynnodd i'r goleuni lewŷrchu o dywŷllwch, a lewŷrchodd yn ein calonnau, i roddi goleuni gwŷbodaeth gogoniant Duw, yn wŷneb Jesu Grîst.

Yr Efengŷl. S. Matthew. 9. 9.

AC fel yr oedd yr Jesu yn myned oddiyno, efe a ganfu ŵr yn eistedd wrth y dollfa, a elwid Matthew, ac a ddywedodd wrtho, canlŷn fi. Ac efe a gyfododd, ac a'i canlynodd ef. A bu ac efe yn eistedd i fwŷdta yn y tŷ, wele hefŷd, publicanod lawer a phechaduriaid a ddaethant, ac a eisteddasant gyda'r Jesu a'i ddyscyblion. A phan welodd y Phariseaid, hwŷ a ddywedasant wrth ei ddyscyblion ef, Pa ham a bwŷdtŷ eich Athro chwi gyda'r publicanod a'r pechaduriaid? A phan glybu'r Jesu, efe a ddywedodd wrthŷnt; Nid rhaid i'r rhai iâch wrth feddig, ond 'ir rhai cleifion. Ond ewch, a dyscwch pa bêth ŷw hŷn, Trugaredd yr ydwŷf yn ei ewŷllysio, ac nid aberth: Canŷs ni ddaethŷm i alw rhai cyfiawn, ond pechaduriaid i edifeirwch.

S. Mihangel a'r hôll Angelion.

Y Colect.

TRagywŷddol Dduw, yr hwn a ordeiniaist ac a osodaist wasanaethau'r hôll Angelion a dynion mewn trefn ryfedd: Caniadha yn drugarog megis y mae dy Angalion sanctaidd yn wastad yn gwneuthur i ti wasanaeth yn y nefoedd, fellu bôd o honŷnt drwŷ dy drefniad di yn borth ac amddiffŷn i ni ar y ddaiar, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Am yr Epistol. Datcuddiad. 12. 7.

ABu ryfel yn y nêf: Michael a'i angelion a ryfelasant yn erbŷn y ddraig, a'r ddraig a ryfelodd, a'i hangelion hitheu. Ac ni orfuant, a'u llê hwŷnt ni's cafwŷd mwŷach yn y nêf. A bwriwŷd allan y ddraig fawr, yr hên sarph, yr hon a elwir diafol, a Satan, yr hwn sŷdd yn twŷllo'r hôll fŷd, efe a fwriwŷd allan i'r ddaiar, a'i angelion a fwriwŷd allan gydag ef. Ac mi a glywais lêf uchel yn dywedŷd yn y nêf, Yr awron a daeth iechŷdwriaeth, a nerth, a theŷrnas ein Duw ni, a gallu ei Grîst ef: canŷs cyhuddwr ein brodŷr ni a fwriwŷd i'r llawr, yr hwn oedd yn eu cyhuddo hwŷ ger bron ein Duw ni, ddŷdd a nôs. A hwŷ a'i gorchfygasant ef trwŷ waed yr Oen, a thrwŷ air eu tystiolaeth hwŷnt: ac ni charasant eu henioes hŷd angeu. O herwŷdd hŷn llawenhewch, y nefoedd, a'r rhai ydŷch yn trigo ynddŷnt. Gwae y rhai sŷdd yn trigo ar y ddaiar, a'r môr, canŷs diafol a ddescynnodd attoch chwi, a chanddo lîd mawr, o herwŷdd ei fôd yn gwŷbod nad oes iddo ond ychydig amser.

Yr Efengŷl. S. Matthew. 18. 1.

YR awr honno a daeth y dyscyblion at yr Jesu, gan ddywedŷd, Pwŷ sŷdd fwŷaf yn nheŷrnas nefoedd? A'r Jesu a alwodd atto fachgennŷn, ac a'i gosododd yn eu canol hwŷnt, ac a ddywedodd, Yn wîr a dywedaf i chwi, oddieithr eich troi chwi, a'ch gwneuthur fel plant bychain, nid ewch chwi ddim i mewn i deŷrnas nefoedd. Pwŷ bynnag gan hynnŷ a'i gostyngo ei hunan fel y bachgennŷn hwn, hwnnw ŷw'r mwŷaf yn nheŷrnas nefoedd. A phwŷ bynnag a dderbynio gyfrŷw fachgennŷn yn fy enw i, a'm derbŷn i. A phwŷ bynnag a rwŷstro un o'r rhai bychain hŷn a gredant ynofi, dâ a fyddai iddo pe crogid maen melin am ei wddwf, a'i foddi yn eigion y môr. Gwae'r bŷd oblegid rhwŷstrau: Canŷs angenrhaid ŷw dyfod rhwŷstrau, er hynnŷ gwae y dŷn hwnnw drwŷ'r hwn a daw y rhwŷstr. Am hynnŷ, os dy law, neu dy droed a'th rwŷstra, torr hwŷnt ymmaith, a thafl oddiwrthit, gwell ŷw i ti fyned i mewn i'r bywŷd yn glôff neu yn anafus, nag a

chennit ddwŷ law, neu ddau droed, dy daflu i'r tân tragywŷddol. Ac os dy lygad a'th rwŷstra, tŷnn ef allan, a thafl oddiwrthit: gwell ŷw i ti yn un-llygeidiog fyned i mewn i'r bywŷd, nag a dau lygad gennit, dy daflu i dân uffern. Edrychwch na ddirmygoch yr un o'r rhai bychain hŷn: Canŷs yr ydwŷf yn dywedŷd i chwi, fôd eu hangelion hwŷ yn y nefoedd, bôb amser yn gweled wŷneb fy Nhâd, yr hwn sŷdd yn y nefoedd.

S. Luc Efangylwr.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a elwaist Luc y phŷsygwr, yr hwn a mae ei foliant yn yr Efengŷl, i fôd yn Efangylwr a phŷsygwr i'r enaid. Rhynged bôdd i ti, drwŷ iachus feddiginiaeth ei ddysceidiaeth ef, iachau hôll heintiau ein heneidiau, trwŷ haeddedigaethau dy Fâb Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 2 *Timotheus.* 4. 5.

GWilia di ymhôb pêth, dioddef adfŷd: Gwna waith Efangylŵr, cyflawna dy weinidogaeth. Canŷs myfi yrawron a aberthir, ac amser fy ymddattodiad i a nesaodd. Mi a ymdrechais ymdrech dêg, mi a orphennais fy ngyrfa, mi a gedwais y ffŷdd. O hŷn allan rhoddwŷd coron cyfiawnder iw chadw i mi, yr hon a rŷdd yr Arglwŷdd, y barnŵr cyfiawn, i mi yn y dŷdd hwnnw: ac nid yn unig i mi, ond hefŷd i bawb a garant ei ymddangosiad ef. Bŷdd ddyfal i ddyfod attaf yn ebrwŷdd: Canŷs Demas a'm gadawodd, gan garu y Bŷd presennol, ac a aeth ymaith i Thessalonica, Crescens i Galatia, Titus i Dalmatia. Luc yn unig sŷdd gyda mi. Cymmer Marc, a dŵg gyda thi: Canŷs buddiol ŷw efe i mi i'r weinidogaeth. Tychicus hefŷd a ddanfonais i Ephesus. Y cochl a adewais i yn Troas gyda Charpus, pan ddelŷch dŵg gyda thi, a'r llyfrau, yn enwedig y memrwn. Alexander y gôf copr a wnaeth i mi ddrygau lawer: taled yr Arglwŷdd iddo yn ôl ei weithredoedd. Yr hwn hefŷd gochel ditheu: Canŷs efe a safodd yn ddirfawr yn erbŷn ein hymadroddion ni.

Yr Efengŷl. S. Luc. 10. 1.

YR Arglwŷdd a ordeiniodd ddêg a thriugain eraill hefŷd, ac a'u danfonodd hwŷnt bob yn ddau, o flaen ei wŷneb, i bôb dinas a man, lle'r oedd efe ar fedr dyfod. Am hynnŷ efe a ddywedodd wrthŷnt, Y cynhaiaf yn wîr sŷdd fawr, ond y gweithwŷr yn anaml: Gweddiwch gan hynnŷ ar Arglwŷdd y cynhaiaf am ddanfon allan weithwŷr i'w gynhaiaf. Ewch wele, yr wŷfi yn eich danfon chwi fel ŵŷn ymŷsg bleiddiaid. Na ddygwch gôd, nag ysgrepan, nag escidiau: ac na chyferchwch well i nêb ar y ffordd. Ac i ba dŷ bynnag yr eloch i mewn, yn gyntaf dywedwch, Tangneddŷf i'r tŷ hwn. Ac os bŷdd yno fab tangneddŷf, eich tangneddŷf a orphwŷs arno: os amgen, hi a ddychwel attoch chwi. Ac yn y tŷ hwnnw arhoswch, gan fwŷdta ac yfed y cyfrŷw bethau ac a gaffoch ganddŷnt: Canŷs teilwng ŷw i'r gweithwr ei gyflog

---

S. Simon, a S. Jude Apostolion.

Y Colect.

HOllalluog Dduw, yr hwn a adeiladaist dy Eglwŷs ar sail yr Apostolion, a'r prophwŷdi, ac Jesu Grîst, ei hun yn ben congl-faen: Caniadha i ni fôd felly ein cyssylltu ynghŷd yn undeb yspryd, gan eu dysceidiaeth hwŷ, fel i'n gwneler yn sanctaidd Deml gymeradwŷ gennit, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Yr Epistol S. Jud. 1.

JUdas, gwasanaethwr Jesu Grîst, a brawd Iago, at y rhai a sancteiddwŷd gan Dduw Tad, ac a gadwŷd yn Jesu Grîst, ac a alwŷd: Trugaredd i chwi, a thangneddŷf, a chariad a luosoger. Anwŷlŷd, pan roddais bôb diwŷdrwŷdd ar scrifennu attoch am yr iechŷdwriaeth gyffredinol, angenrhaid oedd i mi scrifennu attoch, gan eich annog i ymdrech ymhlaid y ffŷdd, yr hon a rodded unwaith i'r Sainct. Canŷs i mae rhŷw ddynnion wedi ymlusco i mewn, y rhai a rag-ordeinwŷd er ystalm i'r farnedigaeth hon, annuwiolion, yn troi grâs ein Duw ni i drythyllwch, ac yn gwadu yr unig Arglwŷdd Dduw, a'n Harglwŷdd Jesu Grîst. Ewŷllysio gan hynnŷ yr ydwŷf eich coffâu chwi, gan eich bôd unwaith yn gwŷbod hŷn, i'r Arglwŷdd wedi iddo waredu y bobl o dîr yr Aipht, ddestrywio eilwaith y rhai ni chredasant. Yr Angelion hefŷd y rhai ni chadwasant eu dechreuad, ond a adawsant eu trigfa eu hun, a gadwodd ef mewn cadwŷnau tragywŷddol tan dywŷllwch, i farn y dŷdd mawr. Megis a mae Sodom a Gomorrha, a'r dinasoedd o'u hamgŷlch mewn cyffelŷb fôdd â hwŷnt wedi putteinio, a myned ar ôl cnawd arall, wedi eu gosod yn esampl, gan ddioddef dialedd tân tragywŷddol. Yr unffunŷd hefŷd a mae y breuddwŷdwŷr hŷn, yn halogi'r cnawd, yn diystyru llywodraeth, ac yn cablu y rhai sŷ mewn awdurdod.

Yr Efengŷl. S. Joan. 15. 17.

HYn yr wŷf yn ei orchymŷn i chwi, garu o honoch ei gilŷdd. Os ŷw'r bŷd yn eich casâu chwi, chwi a wŷddoch gasâu o hono fyfi o'ch blaen chwi. Pe byddech o'r bŷd, y bŷd a garei'r eiddo: ond oblegid nad ydych o'r bŷd, ond i mi eich dewis allan o'r bŷd, am hynnŷ a mae'r bŷd yn eich casâu chwi. Cofiwch yr ymadrodd a ddywedais i wrthŷch, Nid ŷw'r gwâs yn fwŷ na'i Arglwŷdd: os erlidiasant fi, hwŷ a'ch erlidiant chwithau: os cadwasant fy ngair i, yr eiddoch chwithau hefŷd a gadwant. Ond hŷn ôll a wnant i chwi er mwŷn fy enw i, am nad adwaenant yr hwn am hanfonodd i. Oni bai fy nyfod a llefaru wrthynt, ni buasei arnŷnt bechod: Ond yr awron nid oes ganddynt escus am eu pechod. Yr hwn sŷdd yn fy nghasâu i, sŷdd yn casâu fy Nhâd hefŷd. Oni bai wneuthur o honof yn eich plîth y gweithredoedd ni wnaeth nêb arall, ni buasei arnŷnt bechod: ond yr awron hwŷ a welsant, ac a'm casâuasant i, a'm Tâd hefŷd. Ond fel a cyflawnid y gair sŷdd scrifennedig yn eu cyfraith hwŷnt: Hwŷ a'm casâuasant yn ddiachos. Ond pan ddêl y Diddanudd, yr hwn a anfonaf i chwi oddiwrth y Tâd (sef yspryd y gwirionedd, yr hwn sŷdd yn deilliaw oddiwrth y Tâd) efe a dystiolaetha am dana fi. A chwithau hefŷd a dystiolaethwch, am eich bôd o'r dechreuad gyda mi.

Gwŷl yr hôll Sainct.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a gysylltaist ynghŷd dy etholedigion yn un cyfundeb a chymdeithas yn nirgel gorph dy Fab Crîst ein Harglwŷdd: Caniadha i ni râd fellu i ganlŷn dy fendigedig Sainct ym mhôb rhinweddol a duwiol fywŷd, fel a gallom ddyfod i'r anrhaethawl lawenŷdd hwnnw a barodtoaist i'r rhai yn ddiffuant sŷ i'th garu, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Am yr Epistol, Datcuddiad. 7. 2.

AC mi a welais Angel arall yn dyfod i fynu oddiwrth godiad haul, a sêl y Duw bŷw ganddo: ac efe a lefodd â llêf uchel ar y pedwar Angel, i'r rhai

a rhoddaſid gallu i ddrygu'r ddaiar a'r môr, Gan ddywedŷd, Na ddrygwch y ddaiar, na'r môr, na'r preniau, nes darfod i ni ſelio gwaſanaethwŷr ein Duw ni yn eu talcennau. Ac mi a glywais nifer y rhai a ſeliwŷd: Yr oedd wedi eu ſelio gant a phedair a daugain o filoedd, o hôll lwŷthau meibion Iſrael. O lwŷth Juda, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: O lwŷth Reuben, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: o lwŷth Gad, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: O lwŷth Aſer, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: o lwŷth Nepthali, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: o lwŷth Manaſſes, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: o lwŷth Simeon, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: o lwŷth Lefi, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: o lwŷth Iſachar, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: o lwŷth *Za*bulon, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: o lwŷth Joſeph, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio: o lwŷrh Beniamin, yr oedd deuddeng-mîl wedi eu ſelio. Wedi hŷn mi a edrychais, ac wele dyrfa fawr, yr hon ni allei nêb ei rhifo, o bôb cenedl, a llwŷthau, a phobloedd, ac ieithoedd, yn ſefŷll ger bron yr orſedd-faingc, a cher bron yr Oen, wedi eu gwiſco mewn dillad gwŷnion, a phalm-wŷdd yn eu dwŷlo: Ac yn llefain a llêf uchel, gan ddywedŷd, Iechŷdwriaeth i'n Duw ni, yr hwn ſŷdd yn eiſtedd ar yr orſedd-faingc, ac i'r Oen. A'r hôll Angelion a ſafaſant o amgŷlch yr orſedd-faingc, a'r Henuriaid, a'r pedwar anifail: ac a ſyrthiaſant ger bron yr orſedd-faingc ar eu hwŷnebau, ac a addolaſant Dduw, Gan ddywedŷd, Amen: Y fendith, a'r gogoniant, a'r doethineb, a'r diolch, a'r anrhydedd, a'r gallu, a'r nerth a fyddo i'n Duw ni yn oes oeſoedd. Amen.

Yr Efengŷl. S. Matthew. 5. 1.

PAn welodd yr Ieſu y tyrfaoedd, efe a eſcynnodd i'r mynŷdd: ac wedi iddo eiſtedd, ei ddyſcyblion a ddaethant atto. Ac efe a agorodd ei eneu, ac a'u dyſcodd hwŷnt, gan ddywedŷd, Gwŷn eu bŷd y tlodion yn yr yſprŷd: canŷs eiddŷnt yw teŷrnas nefoedd. Gwŷn eu bŷd y rhai ſŷdd yn galaru: canŷs hwŷ a ddiddenir. Gwŷn eu bŷd y rhai addfwŷn: canŷs hwy etifeddant y ddaiar. Gwŷn eu bŷd y rhai ſŷdd arnŷnt newŷn a ſyched am gyfiawnder: canŷs hwŷ a ddiwellir. Gwŷn eu bŷd y rhai trugarogion: canŷs hwŷ a gânt drugaredd. Gwŷn eu bŷd y rhai pûr o galon: canŷs hwŷ a welant Dduw. Gwŷn eu bŷd y tangneddŷf-wŷr: canŷs hwŷ a elwir yn blant i Dduw. Gwŷn eu bŷd y rhai a erlidir o achos cyfiawnder: canŷs eiddŷnt ŷw teŷrnas nefoedd. Gwŷn eich bŷd pan i'ch gwradwŷddant, ac i'ch erlidiant, ac a dywedant bôb drygair yn eich erbŷn, er fy mwŷn i, a hwŷ yn gelwŷddog. Byddwch lawen a hyfrŷd, canŷs mawr ŷw eich gwobr yn y nefoedd: oblegid felly yr erlidiaſant hwŷ y prophwŷdi a fu o'ch blaen chwi.

Y Drefn am Weinidogaeth Swpper yr Arglwydd, neu'r Cymmun bendigedig.

CYnniſer ac a fyddo yn amcanu bôd yn gyfrannogion o'r Cymmun bendigedig, a arwŷddocânt eu henwau i'r Curat rŷw amſer y diwrnod or blaen o'r lleiaf.

¶ *Ac o bŷdd un o'r rhai hynnŷ yn ddrwg-fucheddol cyhoedd, fel a byddo ef gwrthwŷnebus gan y gynnulleidfa: neu a wnaeth gam iw gymmydog ar air, neu ar weithred: Y Curat wrth gael gwŷbodaeth o hynnŷ, a'i geilw ef, ac a'i cynghôra na ryfygo efe er dim*

ddyfod

ddyfod i fôrd yr Arglwŷdd, hŷd oni ddeclario efe yn gyhoeddus ei fôd yn wir edifeiriol, a darfod iddo wellhau ei ddrŵg fuchedd o'r blaen; Fel a bodloner y gynnulleidfa wrth hynnŷ, yr hon a rwŷstrasid o'r blaen; A darfod iddo wneuthur iawn i'r nêb a gwnaethe gamwedd a hwŷnt: Neu o'r lleiaf, ddatcan ei fôd mewn cyflawn frŷd i wneuthur fellu yn gyntaf ag a gallo yn gymhedrol.

¶ *Y drefn hon a arfer y Curat am y sawl a gwŷpo efe fôd malais a chasineb yn rheoli rhyngthŷnt; ni ddioddef iddŷnt fôd yn gyfrannogion o fwrdd yr Arglwŷdd, hŷd pan wŷpo eu bôd hwŷnt wedi cydtuno. Ac os un o'r pleidiau anheddychol a fŷdd bodlawn i faddeu o eigion ei galon, gwbl ac a wnaethwŷd yn ei erbŷn, ac i wneuthur iawn i bawb ag a rwŷstrodd ynteu ei hunan; a'r blaid arall ni fŷn ei ddwŷn i dduwiol undeb, onid sefŷll yn wastad yn ei wrthnysigrwŷdd a'i falais. Y Gweinidog yn yr achos hynnŷ a ddyleu dderbŷn y dŷn edifeiriol i'r Cymmun bendigedig, ac nid y dŷn ystyfnig anhydŷn. Profeidier fôd i bôb Gweinidog fellu yn troi heibio nêb fel yr yspysir yn hwn; neu'r rhagwahannod nesaf o'r Rubric ymma, yn rhwŷmedig i roddi cyfrif o'r unrhŷw i'r ordinari, ofewn 14 diwrnod ar ôl hynnŷ o'r pellaf, A'r Ordinari a ddilŷn yn erbŷn y troseddwr yn ôl y Canon.*

Y bwrdd ar amser Cymmun â lliain gwŷn têg arno, a saif ygHorph yr Eglwŷs, neu yn y Gafell, lle byddo y foreuol a'r brŷdnhawnol weddi wedi ordeinio eu dywedŷd: A'r offeiriad, gan sefŷll wrth yr ystlŷs gogledd i'r bwrdd, a ddywaid weddi yr Arglwŷdd, a'r Colect sŷdd yn canlŷn, a'r bobl ar eu gliniau.

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy enw. Delet dy deyrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar, megis a mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddŷw ein bara beunyddiol. A meddeu i ni ein dyledion, fel a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwared ni rhag drŵg. Amen.

Colect.

YR hollalluog Dduw, i'r hwn a mae pôb calon yn agored, a phôb deisŷf yn gydnabyddus, a rhag yr hwn nid oes dim dirgel yn guddiedig, glanhâ feddyliau ein calonnau trwŷ ysprydoliaeth dy lân Yspryd, fel a carom dydi yn berffaith, ac a mawrhaom yn deilwng dy Enw sanctaidd, trwŷ Grist ein Harglwŷdd. Amen.

¶ *Yna yr offeirlad gan droi at y bobl a draetha yn eglur y deng-air deddf ôll. A'r bobl ar eu gliniau ar ôl pôb un o'r gorchymynion a archant drugaredd Duw am eu torri hwŷnt o'r blaen, a Grâs i gadw'r unrhŷw rhagllaw, fel a mae yn canlŷn.*

Gweinidog.

DUw a lefarodd y geiriau hŷn ac a ddywedodd, Myfi ŷw yr Arglwŷdd dy Dduw: Na fydded it dduwiau eraill onid myfi.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, a gostwng ein calonneu i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog. Na wna it dy hun ddelw gerfiedig, na llûn dim a'r sŷdd yn y nefoedd uchod, neu yn y ddaiar isod, nac yn y dwfr tan y ddaiar: Na ostwng iddŷnt ac na Addola hwŷnt, Canŷs myfi yr Arglwŷdd dy Dduw ydwŷf Dduw eiddigus, yn ymweled a phechodau y tadau ar y plant, hŷd y drydedd a'r bedwaredd genhedlaeth o'r rhai a'm casânt, ac yn gwneuthur trugaredd i filoedd o'r rhai a'm carant, ac a gadwant fy ngorchymynnion.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, a gostwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog. Na chymmer Enw yr Arglwŷdd dy Dduw yn ofer, canŷs nid

gwirion gan yr Arglwŷdd yr hwn a gymmero ei Enw ef yn ofer.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog. Cofia gadw yn ſanctaidd y dŷdd Sabdath. Chwe diwrnod y gweithi ac a gwnei dy hôll waith, ond y ſeithfed dŷdd ŷw Sabbath yr Arglwŷdd dy Dduw. ar y dŷdd hwnnw na wna ddim gwaith, dydi, na'th fâb, na'th ferch, na'th wâs, na'th forwŷn, na'th anifail, na'r dŷn dieithr a ſyddo o fewn dy bŷrth. Canŷs mewn chwe diwrnod a gwnaeth yr Arglwŷdd nêf a daiar, y môr, ac ôll ſŷdd ynddŷnt, ac a orphywŷſodd y ſeithfed dŷdd: O herwŷdd pa ham a bendithiodd yr Arglwŷdd y ſeithfed dŷdd, ac a'i ſancteiddiodd ef.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog. Anrhydedda dy dâd a'th fam, fel yr eſtynner dy ddyddiau ar y ddaiar yr hon a rŷdd yr Arglwŷdd dy Dduw i ti.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyraith hon.

Gweinidog. Na ladd.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog. Na wna odineb.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog. Na ladradta.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog. Na ddŵg gam dyſtiolaeth yn erbŷn dy gymmydog.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, a goſtwng ein calonnau i gadw y gyfraith hon.

Gweinidog. Na chwennŷch dŷ dy gymmydog, na chwennŷch wraig dy gymmydog, na'i wâs, na'i forwŷn, na'i ŷch, na'i aſſŷn, na dim a'r ſŷdd eiddo.

Pobl. Arglwŷdd trugarha wrthŷm, ac ſcrifenna yr hôll ddeddfau hŷn yn ein calonnau, ni attolygwn i ti.

¶ *Yno a Canlŷn un o'r ddau Golect hŷn dros y Brenin, a'r Offeiriad yn ei ſeſſill megis o'r blaen ac yn dywedŷd:*

Gweddiwn

HOllalluog Dduw, yr hwn ſŷdd a'i deŷrnas yn dragywŷddol, a'i allu yn anfeidrol, cymmer drugaradd ar yr hôll Eglwŷs, a rheola fellu galon dy ddewiſedig waſanaethwr *Wiliam*, ein Brenin a'n llywŷdd, fel a gallo efe [gan wŷbod i bwŷ a mae yn weinidog] uchlaw pôb dim geiſio dy anrhydedd a'th ogoniant: Ac fel a gallom ninnau a'i hôll ddeiliaid ef [gan feddylied yn ddyledus oddiwrth bwŷ a mae yr awdurdod ſŷdd iddo] yn ffyddlon ei waſanaethu, a'i anrhydeddu, ac yn oſtyngedig ufuddhau iddo, ynot ti, ac erot ti, yn ôl dy fendigedig air a'th ordinhâd, trwŷ Jeſu Griſt ein Harglwŷdd, yr hwn gyda thi a'r Yſpŷd glân, ſŷdd yn bŷw, ac yn teŷrnaſu yn dragywŷdd yn un Duw heb drangc na gorphen. Amen.

¶ *Neu.*

HOllalluog a thragywŷddol Dduw, fe'n dyſcir gan dy air ſanctaidd, fôd calonnau Brenhinoedd wrth dy reolaeth a'th lywodraeth di, a'th fôd ti yn eu goſod hwŷnt ac yn eu hymchwelŷd, fel a mae dy dduwiol ddoethineb yn gweled bôd yn oreu: Yr ydŷm ni yn oſtyngedig yn attolwg i ti, fellu oſod a llywodaethu calon *Wiliam* dy waſanacthwr, ein Bernin a'n llywŷdd, fel a gallo efe yn ei hôll feddyliau, geiriau, a gweithredoedd, yn waſtad geiſio dy anrhydedd di, a'th ogoniant, a myfyrio ar gadw dy bobl a rodded

pwŷ ni thybygai wneuthur cam a sarhâad mawr iddo? O herwŷdd pa ham, fy anwŷl garedigeaf frodŷr yng-Hrîst, gwiliwch yn ddâ rhag i chwi, wrth ymwrthod a'r Swpper sancteiddiol hwn, gyffroi digofaint Duw i'ch erbŷn. Hawdd i ddŷn ddywedŷd, ni chymmunaf fi, o herwŷdd bôd negesau bydol i'm rhwŷstro: Ond y cyfŷw escusodion nid ydŷnt mor hawdd eu derbŷn yn gymmeradwŷ ger bron Duw, Os dywed nêb, yr wŷfi yn bechadur brwnt, ac am hynnŷ yn ofni dyfod: P'am gan hynnŷ nad ydŷch chwi yn edifarhau, ac yn gwellhau? Pan fo Duw yn eich galw, onid oes gywilŷdd arnoch ddywedŷd na ddowch? Pan ddylech chwi ymchwelyd at Dduw, a ymescusodwch chwi a dywedŷd nad ydŷch barod? Ystyriwch yn ddifrif ynoch eich hunain, leied a dâl y cyfrŷw goeg escusodion ger bron Duw. Y rhai a wrthodasant y wlêdd yn yr Efengŷl, oblegid iddŷnt brynu tyddŷn, neu brofi eu hychen, neu oblegid eu priodi, ni chawsant fellu mo'u hescusodi, onid eu cyfrif yn annheilwng o'r wlêdd nefawl. Myfi o'm rhan i, a fyddaf barod, ac o herwŷdd fy swŷdd, yr ydwŷf yn eich gwahodd yn Enw Duw, Yr wyf i'ch galw o ran Crîst, ag megis a caroch eich iechŷdwriaeth eich hunain yr wŷf i'ch cynghori i fôd yn gyfrannogion o'r Cymmun bendigedig hwn. Ac fel a bu wiw gan Fab Duw ymado a'i einioes gan farw ar y groes dros eich iechŷd chwi, fellu yn yr un môdd a dylech chwithau gymmerŷd y Cymmun er côf am offrymmiad ei angeu ef, fel a gorchymynnodd efe ei hun. Yn awr, os chwychwi a esceuluswch wneuthur hŷn, Meddyliwch ynoch eich hunain faint y camwedd yr ydŷch yn ei wneuthur â Duw, ac mor flin ŷw'r boen sŷdd goruwch eich pennau am hynnŷ, pan ydŷch yn anhydŷn yn ymgadw oddiwrth Fwrdd yr Arglwŷdd, ac yn ymneilltuo oddiwrth eich brodŷr, y rhai sŷ'n dyfod i ymborthi ar wlêdd y nefolaf luniaeth hwnnw. Os chwi a ddyfal ystyriwch y pethau hŷn, trwŷ râs Duw chwi a ddychwelwch i feddwl a fo gwell. Er mwŷn caffael o honoch hynnŷ nid arbedwn ni wneuthur yn ostyngedig ein erfyniau i'r Hollalluog Dduw ein Tad nefol.

¶ *Ar amser Ministriad y Cymmun, a'r Cymmunwŷr wedi eu cyfleu yn weddus i gymmerŷd y Sacrament Bendigedig, yr Offeiriad a ddywed y Cyngor hwn.*

ANwŷl Garedigion yn yr Arglwŷdd, y sawl sŷdd yn meddwl dyfod i fendigedig Gymmun corph a gwaed ein Iachawdr Crîst, rhaid i chwi ystyried y môdd a mae Sanct Paul yn cynghori pawb iw profi, ac iw holi eu hunain yn ddyfal, cŷn iddŷnt ryfygu bwŷdta o'r Bara hwnnw, ac yfed o'r gwppan honno. Canŷs fel a mae y llês yn fawr, os a chalon wîr edifeiriol, ac a bŷwiol ffŷdd a cymmerwn y Sacrament bendigedig hwnnw (canŷs yna yr ŷm ni yn ysprydawl yn bwŷdta cîg Crîst, ac yn yfed ei waed ef; Yna yr ydŷm yn trigo yng-Hrîst a Chrîst ynom ninnau, yr ŷm ni yn un a Chrîst, a Chrîst a ninau) fellu a mae'r perigl yn fawr, os ni a'i cymmer yn annheilwng. Canŷs yna yr ŷm ni yn euog o gorph a gwaed Crîst ein Iachawdr, yr ydŷm ni yn bwŷdta ac yn yfed ein barnedigaeth ein hunain, heb ystyried corph yr Arglwŷdd: Yr ydŷm yn ennŷn digofaint Duw i'n herbŷn, yr ŷm ni yn ei annog ef i'n plau ag amrafael glefydau, ac amrŷw fath o farwolaeth. Bernwch gan hynnŷ eich hunain (frodŷr) megis na'ch barner gan yr Arglwŷdd. Gwîr edifarhewch am eich pechodau a aeth heibio. Bŷdded gennŷch fŷwiol a diogel ffŷdd yng-Hrîst ein

Iachawdr,

Iachawdr. Gwellhewch eich buchedd, a byddwch mewn cariad perffaith a phawb; Fellu a byddwch weddus gyfrannogion o'r dirgeledigaethau sancteiddiol hyn. Ac oflaen pôb pêth a mae yn rhaid i chwi roddi goſtyngeiddiaf a charedigcaf ddiolch i Dduw Tâd, y Mâb, a'r Yſpryd glân, am brynedigaeth y Bŷd, drwy angeu a dioddefaint ein Iachawdr Crîst, Duw a dŷn, yr hwn a ymoſtyngodd i angeu ar y groes droſom ni bechaduriaid truain, y rhai oeddŷm yn gorwedd mewn tywŷllwch a chyſcod angeu, fel a gallei efe ein gwneuthur ni yn blant i Dduw, a'n dyrchafael i fywŷd tragywŷddol. Ac er cofio o honom yn waſtad ddirfawr gariad ein Harglwŷdd a'n hunig Iachawdr Jeſu Grîst fel hŷn yn marw droſom, a'r aneirif ddonniau daionus, y rhai drwŷ dywallt ei werthfawr waed a ennillodd efe i ni: efe a oſododd, ac a ordeiniodd ſanctaidd ddirgeledigaethau, fel Gwŷſtlon o'i gariad, a gwaſtadol gôf am ei angeu er mawr ac anherfynawl gyſur i ni. Gan hynnŷ iddo ef, gyda'r Tâd, a'r Yſprŷd glân, rhoddwn (fel yr ŷm rwŷmedigcaf) waſtadol ddiolch, gan ymoſtwng yn gwbl iw ſanctaidd ewŷllys ef: a myfyrio ei waſanaethu ef mewn gwîr ſancteiddrwŷdd, a chyfiawnder, hôll ddyddiau ein heinioes. Amen.

¶ *Yna a dywed yr offeiriad wrth y rhai a fo yn dyfod i gymmerŷd y Cymmun bendigedig.*

CHwy-chwi y ſawl ſŷdd yn wîr, ac yn ddifrifol yn edifarhau am eich pechodau, ac ſŷdd mewn cariad perffaith a'ch cymmydogion, ac yn meddwl dilŷn buchedd newŷdd, a chanlŷn gorchymmynion Duw, a rhodio o hŷn allan yn ei ffŷrdd ſancteiddiol ef. Deuwch yn nês trwŷ ffŷdd, a chymmerwch y Sacrament ſancteiddiol hwn i'ch cyſuro, a gwnewch eich goſtyngedig gyffes i'r Hollalluog Dduw, gan oſtwng yn ufudd ar eich gliniau.

¶ *Yna a dywedir y gyffes gyffredin hon, yn enw pawb o'r rhai a ſyddont ar feddwl cymmerŷd y Cymmun bendigedig, gan un o'r Gweinidogion, yntef a'r bobl ôll yn goſtwng yn ufudd ar eu gliniau ac yn dywedŷd.*

HOllalluog Dduw, Tâd ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt, gwneuthurwr pôb dim, barnwr pob dŷn, yr ŷm ni yn cydnabod, ac yn ymofudio dros ein amrŷw bechodau a'n hanwiredd, y rhai o ddŷdd i ddŷdd yn orthrwm a wnaethom, ar feddwl, gair, a gweithred, yn erbŷn dy Dduwiol fawredd, gan annog yn gyfiawnaf dy ddigofaint a'th fâr i'n herbŷn. Yr ydŷm yn ddifrifol yn edifarhau, ac yn ddrwg gan ein calonnau, dros ein camweithredoedd hŷn, eu coffa ſŷ drwm gennŷm, eu baich ſŷdd anrhaith ei oddef: Trugarha wrthŷm, trugarha wrthŷm, drugarogcaf Dâd, er mwŷn dy un Mâb ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt, maddeu i ni yr hŷn ôll a aeth heibio, a chaniadha i ni allu bŷth o hŷn allan dy waſanaethu a'th fodloni, mewn newŷdd-deb buchedd, er anrhydedd a gogoniant dy enw; Trwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd. Amen.

¶ *Yna yr offeiriad neu yr Eſcob [os bŷdd yn gydrychiol] a ſaif, a chan droi at y bobl, a ddatcan yr Abſoluſion hwn.*

HOllalluog Dduw, ein Tad nefawl, yr hwn o'i fawr drugaredd a addawodd faddeuant pechodau i bawb, gan edifeirwch calon a gwîr ffŷdd a ymchwel atto, a drugarhao wrthŷch, a faddeuo i chwi, ac a'ch gwaredo oddiwrth eich hôll bechodau, ac a'ch cadarnhao, ac a'ch cryfhao, ymhôb daioni, ac a'ch dygo i fywŷd tragywŷddol, trwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd. Amen.

Yn

Yn ôl hynnŷ y dywed yr Offeiriad.

Gwrandewch pa rŷw eiriau cyssorddus a ddywed ein Iachawdr Crîst wrth bawb a wîr ymchwelont atto êf.

DEuwch attafi bawb ac sŷdd yn trafaelio, ac yn llwŷthog, a mi a esmwŷthâf arnoch.

Fellu y carodd Duw y bŷd, fel y rhoddodd efe ei unig-anedig Fâb, môdd nad elai nêb a gredai ynddo êf ynghyfyrgoll, ond caffael bywŷd tragywŷddol.

Gwrandewch hefŷd bêth a mae Sanct Paul yn ei ddywedŷd.

Hwn sŷdd air gwîr, a theilwng i bawb iw dderbŷn, ddyfod o Jesu Grîst i'r bŷd i iachâu pechaduriaid.

Gwrandewch hefŷd bêth a ddywaid Sanct Joan.

Os pecha nêb, mae i ni ddadleu-wr gydâ'r Tad, Jesu Grîst y cyfion; ac efe ŷw yr aberth dros ein pechodau.

¶ *Yn ôl y rhai hŷn yr â yr Offeiriad rhagddo, gan ddywedŷd.*

Derchefwch eich calonnau.

Atteb. Yr ydŷm yn ei derchafu i'r Arglwŷdd.

Yr Offeiriad. Diolchwn i'n Harglwŷdd Dduw.

Atteb. Mae yn addas, ac yn gyfiawn gwneuthur hynnŷ.

¶ *Yna yr Offeiriad a drŷ at Fwrdd yr Arglwŷdd, ac a ddywed:*

YMae yn gwbl addas, yn gyfiawn, a'n rhwymedig ddyled ni ŷw, bôb amser, ac ymhôb llê ddiolch i ti Arglwŷdd [*Sancteiddiol Dâd*] Oll-alluog, Dragywŷddol Dduw.

Y geiriau hŷn. [Sancteiddiol Dâd] *a adewir heibio ar Sûl y Drindod.*

¶ *Ymma y canlŷn y rhagymadroddion priodawl wrth yr amser, os bŷdd yr un wedi ei osod yn yspysawl. Ac onid e, yn ddi-dor y canlŷn.*

GAn hynnŷ gydag Angelion ac Archangelion, a chydag ôll gwmpeini nêf, y moliannwn, ac y mawrhawn dy ogoneddus Enw, gan dy foliannu yn wastad a dywedŷd, Sanct, Sanct, Sanct, Arglwŷdd Dduw y lluoedd. Nêf a daiar sŷdd yn llawn o'th ogoniant: gogoniant a fô i ti O Arglwŷdd goruchaf. Amen.

¶ *Rhagymadroddion priawd.*

¶ *Ar ddŷdd Natalic Crîst, a saith niwrnod gwedi.*

AM i ti roddi Jesu Grîst dy un Mâb iw eni ar gyfer yr amser ymma drosom ni: yr hwn trwŷ weithrediad yr Yspryd glan a wnaethwŷd yn wîr ddŷn, o hanfod y forwŷn Mair ei fam, a hynnŷ heb ddim pechod, i'n gwneuthur ni yn lân oddiwrth bôb pechod. Gan hynnŷ gydag Angelion ac Arch-angelion, &c.

¶ *Ar ddŷdd Pâsc, a saith niwrnod gwedi.*

ONid yn bendifaddef, yr ŷm yn rhwŷmedig i'th foliannu, dros anrhydeddus gyfodiad dy Fâb Jesu Grîst ein Harglwydd: Canŷs efe ŷw'r gwîr oen Pâsc, yr hwn a offrymwŷd drosom, ac a ddileodd bechod y Bŷd, yr hwn trwŷ ei angeu ei hun a ddinistriodd angeu, a thrwŷ ei adgyfodiad i fywŷd a adferodd i ni fywŷd tragywŷddol: Gan hynnŷ gydâg Angelion, &c.

¶ *Ar ddŷdd y Derchafael, a saith ddŷdd gwedi.*

TRwŷ dy anwŷl garedigcaf Fâb Jesu Grîst ein Harglwŷdd, yr hwn yn ôl ei anrhydeddus gyfodiad, a ymddangosodd yn eglur iw hôll Apostolion, ac yn eu golwg a escynnodd i'r nefoedd,

i barodtoi lle i ni, megis lle y mae efe, yno yr escynnom ninnau hefŷd, ac y teyrnasom gydag êf mewn gogoniant: Gan hynnŷ gydâg Angelion, &c.

¶ *Ar ddŷdd Sulgwŷn, a chwe diwrnod ar ôl.*

TRwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd, oddiwrth yr hwn yn ôl ei gywiraf addewid y descynnodd yr Yspryd glân ar gyfer yr amser ymma o'r nêf a disymmwth sŵn mawr megis gwŷnt nerthol, ar wêdd tafodau tanllŷd: gan ddiscŷn ar yr Apostolion iw dyscu hwŷnt, ac iw harwain i bôb gwirionedd, gan roddi iddŷnt ddawn amrŷw ieithoedd, a hyder hefŷd gydâ chariad gwresog, yn ddyfal i bregethu yr Efengŷl i'r hôll genhedloedd, trwŷ yr hŷn i'n dygwŷd allan o dywŷllwch, a chyfeiliorni, i'th eglur oleuni, ac i wîr wŷbodaeth am danat ti, a'th Fab Jesu Grîst. Gan hynnŷ gydâg Angelion, &c.

¶ *Ar ŵyl y Drindod yn unig.*

YR hwn wŷt un Duw, un Arglwŷdd, nid un person yn unig, onid tri pherson mewn un sylwedd. Canŷs yr hŷn ydŷm yn ei gredu am ogoniant y Tâd, hynnŷ yr ydŷm yn ei gredu am y Mâb, ac am yr Yspryd glân, heb na gwahaniaeth, nac anghymmedrolder. Gan hynnŷ gydâg, &c.

¶ *Ar ôl pôb un o'r Rhagymadroddion hŷn yn ddi-dor y cenir neu y dywedir.*

GAn hynnŷ gydag Angelion ac Archangelion, a chydag ôll gwmpeini nêf, y moliannwn, ac y mawrhâwn dy ogoneddus Enw, gan dy foliannu yn wastad a dywedŷd, Sanct, Sanct, Sanct, Arglwŷdd Dduw'r lluoedd. Nêf a daiar sŷdd yn llawn o'th ogoniant: gogoniant a fô i ti O Arglwŷdd goruchaf. Amen.

¶ *Yna yr Offeiriad ar ei liniau wrth fwrdd yr Arglwŷdd, a ddywed yn enw yr hôll rai a gymmerant y Cymmun, y weddi hon y sŷdd yn canlŷn.*

NId ŷm ni yn rhyfygu dyfod i'th fwrdd di ymma drugarog Arglwŷdd, drwŷ ymddiried yn ein cyfiawnder ein hunain, ond yn dy aml a'th ddirfawr drugaredd di, nid ydŷm ni deilwng cymmaint ag i gasclu'r briwsion tan dy fwrdd di: Ond tydi ŷw yr un Arglwŷdd, yr hwn a bia o briodoldeb yn wastad drugarhâu, Caniadhâ i ni gan hynnŷ Arglwŷdd grasawl, fellu fwŷdta cnawd dy anwŷl Fâb Jesu Grîst, ac yfed ei waed êf, fel y gallo ein cŷrph pechadurus gael eu gwneuthur yn lân drwŷ ei gorph êf, a'n heneidiau eu golchi drwŷ ei werthfawroccaf waed êf, fel y gallom bŷth drigo ynddo êf, ac ynteu ynom ninnau. Amen.

¶ *Pan ddarffo i'r Offeiriad (yn sefŷll wrth y Bwrdd fellu) drefnu y Bara a'r Gwin, fel y gallo yn barodtach ac yn weddeiddach dorri y Bara yngwŷdd y Bobl, a chymmerŷd y Cwppan iw ddwŷlo, efe a ddywŷd weddi y Cyssegriad, fel y mae yn canlŷn.*

HOll-alluog Dduw ein Tâd nefol, yr hwn o'th dyner drugaredd a roddaist dy un Mâb Jesu Grîst i ddioddef angeu ar y groes er ein prynu, yr hwn a wnaeth yno (trwŷ ei offrymiad ei hun yn offrymedic unwaith) gyflawn, berffaith, a digonawl aberth, offrwm, ac iawn, dros bechodau yr hôll fŷd; ac a ordeiniodd, ac yn ei sanctaidd Efengŷl a orchymynnodd i ni gadw tragywŷddol goffa am ei werth-fawr angeu hynnŷ, nes ei ddyfod drachefn. Gwrando ni drugarog Dâd, ni attolygwn i ti, a chaniadhâ i ni, gan gymmerŷd dy greaduriaid hŷn o fara a gwîn, yn ôl sanctaidd ordinhâd dy Fâb Jesu Grîst ein Iachawdr,

a côf am ei angeu a'i ddioddefaint, allu bôd yn gyfrannogion o'i fendigedig gorph a'i waed. Yr hwn ar y nôs honno y bradychwŷd, [a] a gymmerth fara, ac wedi iddo ddiolch [b] Efe a'i torrodd, ac a'i rhoddodd iw ddyfcyblion, gan ddywedŷd: Cymmerwch bwŷdtewch, [c] hwn ŷw fy nghorph yr hwn yr ydŷs yn ei roddi drosoch, gwnewch hŷn er côf am danaf. Yr un môdd gwedi swpper [d] êfe a gymmerth y cwppan, ac wedi iddo ddiolch êfe a'i rhoddodd iddŷnt gan ddywedŷd, Yfwch o hwn bawb, canŷs hwn [e] ŷw fy ngwaed o'r Testament newŷdd, yr hwn yr ydŷs yn ei dywallt drosoch, a thros lawer er maddeuant pechodau: gwnewch hŷn cynnifer gwaith ag ei hyfoch er côf amdanaf. Amen.

[a] *Yma y cymmer yr Offeiriad y ddysgl iw ddwŷlo.*

[b] *Ac yma efe a dŷrr y Bara.*

[c] *Ac yma y dŷd ei law ar yr hôll fara.*

[d] *Ymma y cymmer y Cwppan iw law.*

[e] *Ac ymma y dŷd ei law ar bôb llestr, Cwppan, neu fflagon yn yr hwn y bô dim gwîn iw gyssegru.*

¶ *Ymma y gweinidog a gymmer y Cymmun yn gyntaf yn y ddau rŷw ei hun, ac yna'r aiff ymlaen i roddi yr unrhŷw i'r Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid yr un môdd (os bŷdd yr un yn bresennol.) Ac wedi hynnŷ i'r bobl hefŷd mewn trefn iw dwŷlaw, a phawb yn ostyngedig ar eu gliniau. A phan roddo y Bara i bôb un, efe a ddywed;*

CОrph ein Harglwŷdd Jesu Grîst, yr hwn a roddwŷd drosot ti, a gadwo dy gorph a'th enaid i fywŷd tragywŷddol: Cymmer, a bwŷdta hwn er côf farw o Grîst drosot ti, ac ymborth arno yn dy galon drwŷ ffŷdd, gan roddi diolch.

¶ *A'r Gweinidog a fô yn rhoddi y cwppan i bôb un a ddywed,*

GWaed ein Harglwŷdd Jesu Grîst, yr hwn a dywalltwŷd drosot ti, a gatwo dy gorph a'th enaid i fywŷd tragywŷddol: ŷf hwn er côf tywallt gwaed Crîst trosot ti, a bŷdd ddiolchgar.

¶ *Os bŷdd y Bara neu'r Gwîn cyssegredig wedi eu treulio ôll cŷn cymmuno o bawb, cyssegred yr Offeiriad ychwaneg yn ôl y dull uchod, gan ddechreu ar* (Ein Iachawdr Crîst y nôs, &c.) *i fendigo y Bara. Ac ar* (Yr un môdd gwedi Swpper &c.) *i fendigo y Cwppan.*

¶ *Pan fô pawb wedi Cymmuno, y Gweinidog a ddychwel at Fwrdd yr Arglwŷdd, a thrwŷ barch a esŷd arno a fô yngweddill o'r Elementau cyssegredig gan danu lliain glân trostŷnt.*

¶ *Yna yr Offeiriad a ddywed weddi yr Arglwŷdd, a'r bobl yn adrodd pôb arch o honi ar ei ôl ef.*

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Delet dy deŷrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drŵg: Canŷs eiddot ti ŷw'r Deŷrnas a'r gallu a'r gogoniant yn oes oesoedd. Amen.

¶ *Wedi hynnŷ y dywedir fel y canlŷn.*

O Arglwŷdd, a nefawl Dâd, yr ydŷm ni dy ostyngedig weision yn cwbl ddeisyfu ar dy dadol ddaioni yn drugarog dderbŷn ein haberth hŷn o foliant a diolch, gan erfŷn arnat yn ostyngeiddiaf, ganiadhâu bôd trwŷ ryglyddon

ac angeu dy Fâb Jeſu Grîſt, a thrwŷ ffŷdd yn ei wead ef, i ni ac i'th hôll Eglwys gael maddeuant o'n pechodau, a phob donniau eraill o'i ddioddefaint ef. Ac ymma yr ŷm yn offrwm ac yn cynnhyrchu; i ti O Arglwŷdd, ein hunain, ein heneidiau, a'n cyrph, i fod yn aberth rheſymmol, ſanctaidd, a bywiol i ti, gan attolygu i ti yn oſtyngedig fod i bawb o honom ar ſŷ gyfrannogion o'r Cymmun bendigaid hwn; gael ein cyflawni â'th rad, ac â'th nefol fendith. Ac er ein bod ni yn annheilwng drwŷ ein hamrafaelion bechodau, i offrwm i ti un aberth: etto ni a attolygwn i ti gymmeryd ein rhwŷmedig ddylêd, a'n gwaſanaeth hyn, nid gan bwŷſo ein haeddedigaethau, onid gan faddeu ein pechodau, trwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd, trwŷ yr hwn, a chyda'r hwn, yn undod yr Yſprŷd glân, hôll anrhydedd a gogoniant a fyddo i ti Dâd hollalluog, yn oes oeſoedd. Amen.

¶ *Neu hŷn.*

HOll-alluog, a bŷth-fŷwiol Dduw, yr ydŷm ni yn dirfawr ddiolch i ti, am fod yn wiw gennit ein porthi ni y rhai a gymmeraſom yn ddyledus y dirgeledigaethau ſancteiddiol hyn, ag yſprydawl ymborth gwerthfawroccaf gorph a gwaed dy Fâb ein Iachawdr Jeſu Grîſt, ac wŷt yn ein ſiccrhau ni drwy hynny o'th ymgeledd, ac o'th ddaioni i ni, a'n bôd yn wîr aelodau wedi ein corpholaethu yn nirgel gorph dy Fab, yr hwn ŷw gwŷnfŷdedig gynnulleidfa yr holl ffyddlon bobl, a'n bôd hefyd trwy obaith yn etifeddion dy deŷrnas dragywŷddol, gan haeddedigaethau gwerthfawroccaf angeu a dioddefaint dy anwŷl Fâb: Ac yr ŷm ni yn oſtyngedig yn attolygu i ti O nefawl Dâd, fellu ein cynnorthwŷo ni a'th râd, fel y gallom yn waſtad aros yn y ſanctaidd gymdeithas honno, a gwneuthur pôb rhŷw weithredoedd dâ ag a ordeiniaiſt i ni rodio ynddŷnt, trwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd, i'r hwn gyda thi a'r Yſprŷd glân, y bô hôll anrhydedd, a gogoniant yn dragywŷddol. Amen.

¶ *Yna y dywedir, neu y cenir.*

GOgoniant i Dduw yn yr uchelder, ac yn y ddaiar tangneddŷf, ewŷllŷs dâ i ddynnion. Ni a'th addolwn, ni a'th fendithiwn, ni a'th ogoneddwn, i ti y diolchwn am dy fawr ogoniant Arglwŷdd Dduw, frenin nefol, Duw Tâd Holl-alluog.

Arglwŷdd, yr unig genhedledig Fâb Jeſu Grîſt, Arglwŷdd Dduw, Oen Duw, Fab y Tâd, yr hwn wŷt yn dileu pechodau y Bŷd, trugarhâ wrthŷm. Ti yr hwn wŷt yn dileu pechodau'r Bŷd. Trugarhâ wrthŷm. Ti yr hwn wŷt yn dileu pechodau y Bŷd, derbŷn ein gweddi. Ti yr hwn wŷt yn eiſtedd ar ddeheu-law Dduw Tâd, trugarhâ wrthŷm.

Canŷs ti yn unig wŷt ſanctaidd, ti yn unig wŷt Arglwŷdd, ti yr unig Grîſt, gyda'r Yſprŷd glân wŷt oruchaf yngogoniant Duw Tâd. Amen.

¶ *Yna yr Offeiriad (neu yr Eſcob os bŷdd yn breſennol) a ollwng y bobl ymaith â'r fendith hon.*

TAngneddŷf Dduw yr hwn ſŷdd uwchlaw pôb deall, a gadwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwŷbodaeth a chariad Duw a'i Fâb Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd. A bendith Dduw Hollalluog, y Tâd, y Mâb, a'r Yſprŷd glân, a fyddo i'ch plith, ac a drigo gydâ chwi yn waſtad. Amen.

¶ *Y Colectau iw dywedŷd yn ôl yr offrymiad, prŷd na bô un Cymmun, bôb rhŷw ddiwrnod, un neu ychwaneg. A'r un*

rhai

rhai a ellir eu dywedyd hefyd cynnifer amser ac y byddo achos yn gwasanaethu, y Colectau ar y foreuol neu'r Brydnhawnol weddi, y Cymmun, neu y Letani, fel y gwelo y Gweinidog fod yn gymhesur.

CYnnorthwŷa ni yn drugarog Arglwŷdd, yn ein gweddiau hŷn, a'n erfŷniau, a llywodraetha ffordd dy wasanaeth-ddynion, tuagat gaffaeliad iechŷd tragywŷddawl, fel ymmŷsc holl gyfnewidiau a damweiniau y bywŷd marwol hwn, y gallont bŷth gael eu hamddiffyn drwŷ dy radlawnaf a'th barodtaf borth, trwy Jesu Grîst ein Harglwŷdd. Amen.

HOll-alluog Arglwŷdd, a bŷth-fŷwiol Dduw, ni a attolygwn i ti fod yn wiw gennit uniawni, sancteiddio, a llywodraethu ein calonnau a'n cŷrph, yn ffŷrdd dy ddeddfau ac yngweithredoedd dy orchymmynnion, megis trwŷ dy gadarnaf nodded, ymma ac yn dragywŷddol, y gallom fôd yn gadwedig gorph ac enaid, trwŷ ein Harglwŷdd a'n Iachawdr Jesu Grîst. Amen.

CAniadha, ni attolygwn i ti Holl-alluog Dduw, am y geiriau a glywsom heddŷw a'n clustiau oddiallan, eu bôd fellu drwŷ dy rad, wedi eu plannu yn ein calonnau oddimewn, fel y gallont ddwŷn ynom ffrwŷth buchedd ddâ, er anrhydedd a moliant i'th Enw, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. Amen.

RHag-flaena ni, O Arglwŷdd, yn ein hôll weithredoedd, â'th radlonaf hoffder, a rhyddhâ ni â'th barhaus gymmorth, fel yn ein hôll weithredoedd dechreuedig, annherfŷnedig, a therfŷnedig ynot ti, y gallom foliannu dy sanctaidd Enw, ac yn y diwedd gael gan dy drugaredd fywŷd tragywŷddol, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

HOll-alluog Dduw, ffynnon ŷr hôll ddoethineb, yr hwn wŷt yn gwŷbod ein hangenrheidiau cŷn eu gofynnom, a'n hanwŷbodaeth yn gofŷn: Ni a attolygwn i ti, dosturio wrth ein gwendid, a'r pethau hynnŷ, y rhai oblegid ein hannheilyngdod ni feiddiwn, ac oblegid ein dallineb ni fedrwn eu gofŷn, fod yn deilwng gennit eu rhoddi i ni er teilyngdod dy Fâb Jesu Grîst ein Harglwŷdd. Amen.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a addewaist wrando eirchion y rhai a ofynnant yn Enw dy Fâb, ni a attolygwn i ti ostwng yn drugarog dy glustiau attom ni, y rhai a wnaethom yr awr hon ein gweddiau a'n erfynion attat, a chaniadha am y pethau hŷn a archasom yn ffyddlawn yn ôl dy ewyllys, allu o honom eu caffael yn hollawl, i borthi ein hangen, ac er eglurhau dy ogoniant, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. Amen.

¶ *Ar y Sulian a gwŷliau eraill oni bŷdd Cymmun, y dywedir y cwbl ag a osodwŷd ar y Cymmun, hŷd ddiwedd y weddi gyffredin* (dros holl ystâd Eglwŷs Crist yn milwrio ymma ar y ddaiar) *ac un neu ychwaneg o'r Colectau a adroddwŷd uchod, gan ddibennu a'r fendith.*

¶ *Ac ni bŷdd gwasanaethu Swpper yr Arglwŷdd, oddieithr bôd nifer cymmwŷs o bobl i gymmuno gŷdâ'r offeiriad, fel y gwelo efe fôd yn iawn.*

¶ *Ac oni bŷdd mwŷ nag ugein-nŷn yn y plwŷf, o bwŷll i gymmerŷd y Cymmun, etto ni bŷdd un Cymmun, oni bŷdd pedwar, neu dri o'r lleiaf i gymmuno gydâ'r offeiriad.*

¶ *Ac mewn Eglwŷsŷdd Cadeiriol, Colegiat, a Cholegau, lle byddo llawer o Offeiriaid, a Diaconiaid, cymmerant hwŷ ôll y Cymmun*

Cymmun gyda'r offeiriad bôb Sûl o'r lleiaf, oni bŷdd ganddŷnt achos rhesymmol i'r gwrthwŷneb.

¶ *Ac er dileu pôb achos o ymryson ac ofergoel sŷdd, neu a allo fôd gan nêb yn y bara a'r gwîn, fe a wasanaetha bôd y bara yn gyfryw ag sŷdd arferedig iw fwŷdta ond y bara gwenith o'r gorau a'r puraf ag a aller ei gael yn gymmwŷs.*

¶ *Ac os bŷdd dim o'r Bara a'r gwîn heb ei gyssegru tros ben, y Curat a'i Caiff iddo ei hun. Ond os bŷdd dim o'r hŷn a gyssegrwŷd yngweddill, ni ddygir dim o hono allan o'r Eglwŷs, Ond yr offeiriad, a chyfrŷw o'r Cymmunwŷr ag a eilw efe atto, a fwŷdtânt ac a yfant yr unrhŷw drwŷ barch, yn ebrwŷdd ar ôl y fendith.*

¶ *Y bara a'r gwîn i'r Cymmun a barodtoir gan y Curat a wardeniaid yr Eglwŷs, ar gôst y plwŷf.*

¶ *Noda hefŷd fôd i bôb plwŷfol Gymmuno o'r lleiaf dair gwaith yn y flwŷddŷn, ac o hynnŷ bôd y Pâsc yn un; A'r Pâsc bôb blwŷddŷn bôd i bôb plwŷfol gyfrif a'i* Berson, Ficar, *neu ei Gurat, neu ei brocurator, neu ei brocuratoriaid, a thalu iddŷnt, neu iddo êf yr hôll ddyledion Eglwŷsig a fô yn arferedig, yn ddyledus yna, ar yr amser hynnŷ iw talu.*

¶ *Pan orphenner gwasanaeth Duw, yr Arian a roddwŷd ar yr offrymmiadau a ddosperthir i rŷw wasanaeth duwiol a chardodawl, fel y bô i'r Gweinidog a wardeiniaid yr Eglwŷs weled yn gymmwŷs: Os hwŷ ni chydtunant yn hynnŷ, dosparther hwŷnt fel yr appwŷntio yr Ordinari.*

LLe yr ordeinir yn y gwasanaeth hŷn o Finistriad Swpper yr Arglwŷdd, bôd i'r Cymmunwŷr gymmeryd yr unrhŷw ar eu gliniau (yr hŷn a ordeinwŷd ar feddwl dâ, sef, yn arwŷddoccâad o'n hufudd a'n diolchgar gydnabod o ddonniau daionus Crîst a roddir ynddo i bôb cymmunwr addas, ac er gochelyd y cyfrŷw halogedigaeth ac anrhefn yn y Cymmun bendigedig a allai heb hŷn ddigwŷddo) er hynnŷ fel na bô i nêb, nag o anwŷbodaeth a gwendid gam gymmerŷd, nag o falais a chyndynrwŷdd anurddo yr arwŷdd hon o benlino; Yspyssir ymma na feddylier trwŷ hŷn, ac na ddylid gwneuthur dim addoliad, nag i fara a gwîn y Sacrament a gymmerir yno yn gorphorawl, nag i nêb rŷw gydrycholdeb corphorawl o anianol gnawd a gwaed Crîst. Canŷs a mae Bara a Gwîn y Sacrament yn aros yn wastad yn eu gwîn anianol ddefnyddiau, fel nad aller eu haddoli (Canŷs hynnŷ a fyddei Eulŷn addoliad iw ffieiddio gan bôb Cristion ffyddlon) Ac y mae corph a Gwaed anianol ein Iachawdr Crîst yn y nêf, ac nid ymma: Canŷs ni chŷdsai fôd Corph Crîst yn wîr anianol, a'i fôd ar yr un amser o fewn y chwaneg o fannau, nag un.

Gweinidogaeth Bedydd Public Plant Bychain, iw arfer yn yr Eglwys.

¶ R*Hybuddier y bobl, fod yn gymhesuraf na wasanaether y Bedŷdd ond ar Suliau, a dyddiau gwŷlion eraill, pan fyddo y nifer mwŷaf o'r bobl yn dyfod ynghŷd, yn gystal, er mwŷn bôd i'r gynnulleidfa yno yn bresennol dystiolaethu derbyniad y saul a fedyddier yr amser hynnŷ, i nifer Eglwŷs Grist, a hefŷd oblegid ym medŷdd rhai bychain bôd i bôb dŷn a fô yno yn bresennol alw ei gôf atto am ei broffes ei hun a wnaeth i Dduw yn ei fedŷdd. O herwŷdd hynnŷ hefŷd y mae yn gymmhesur bôd gwasanaeth*

y

y Bedydd yn yr iaith gyffredin. Ac er hyn ymma oll (os bydd angenrheidiol) fe ellir bedyddio rhai bychain ar bob dydd arall.

¶ *A nodd y bydd i bob plentyn gwryw a fedyddier ddau Dâd bedydd ac un Fam fedydd, ac i bôb plentyn Benyw un Tâd bedydd a Dwy Fam fedydd.*

¶ *Pan fyddo plant iw bedyddio fe a ddylei eu tadau roddi rhybudd tros nôs, neu y boran cyn dechreu y foreuol weddi, i'r Curat. Bydded y tadau bedydd, a'r mammau bedydd, a'r bobl, yn barod wrth y bedyddfan, naill ai yn y man ar ôl y llith ddiweddaf o'r foreuol weddi, neu ynteu yn y man ar ôl y llith ddiweddaf ar y Brydnhawnol weddi, megis y gosodo y Curat yn ôl ei ystyriaeth ei hun. A'r Offeiriad yn dyfod at y Bydyddfan (yr hwn a lenwir yr amser hwnnw â dwfr glân) ac yn sefyll yno a ddywed.*

A fedyddiwyd y plentyn hwn eusys, ai na fedyddiwyd?

¶ *Os attebant,* Na ddô, *Yna aed yr Offeiriad rhagddo, fel y mae yn canlyn*

FY 'ngharedigion, yn gymmaint ac ymddwyn a geni pôb dyn mewn pechod, a bôd ein Iachawdr Crist yn dywedyd na ddichon nêb gael myned i mewn i deyrnas Dduw, oddieithr ei ail-eni ef o ddwfr ac o'r Yspryd glân; Attolwg yr wyf i chwi alw ar Dduw Tâd, trwy ein Harglwydd Jesu Grist, ar fod iddo o'i ddaionus drugaredd ganiatâu i'r plentyn hwn y pêth drwy nerth natur ni all ddyfod iddo, gael ei fedyddio â dwfr ac â'r Yspryd glân, a'i dderbyn i lân Eglwys Crist, a bôd yn aelod bywiol o'r unrhyw.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

Gweddiwn.

HOll-alluog a thragywyddol Dduw, yr hwn o'th fawr drugaredd a gedwaist Noe a'i deulu yn yr Arch rhag eu cyfrgolli gan ddwfr; a hefyd a dwysaist yn ddiangol blant yr Israel dy bobl drwy y môr côch, gan arwyddoccâu wrth hynny dy lân fedydd; a thrwy fedydd dy garedig Fâb Jesu Grist yn afon yr Iorddonen a sancteiddiaist ddwfr er dirgel olchedigaeth pechodau: Attolygwn i ti er dy aneirif drugareddau, edrych o honot yn drugarog ar y plentyn hwn, ei sancteiddio a'i lânhau â'r Yspryd glân, fel y byddo iddo gael ei wared oddiwrth dy lîd, a'i dderbyn i Arch Eglwys Crist, a chan fôd yn gadarn mewn ffydd, yn llawen gan obaith, ac wedi ymwreiddio yngharîad perffaith, allu o hono fordwyo tros donnau y byd trallodus hwn, ac o'r diwedd, allu dyfod i dîr y bywyd tragywyddawl, yno i deyrnasu gyda thi heb drangc na gorphen, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

HOll-alluog ac anfarwol Duw, porth pôb anghenog, nawdd-wr pawb a gilio attat am gynhorthwy, bywyd y rhai a gredant, a chyfodiad y meirw: yr ŷm yn galw arnat tros y dyn bychan ymma, ar iddo yn dyfod i'th lân fedydd gael derbyn maddeuant o'i bechodau, drwy adanedigaeth ysprydol. Derbyn êf Arglwydd, megis yr addewaist trwy dy garedig Fâb, gan ddywedyd, Gofynnwch, a rhodbir i chwi, Ceisiwch, a chwi a gewch, Curwch ac fe agorir i chwi. Fellu yn awr dyro i ni, a ni yn gofyn; pâr i ni gael, a ni yn ceisio; agor y porth i ni sy'n curo; fel y gallo y dyn bychan ymma fwynhâu tragywyddol fendith dy nefol olchiad, a dyfod i'r deyrnâs dragywyddawl, yr hon a addewaist trwy Grist ein Harglwydd. Amen.

¶ Yna

¶ *Yna y bobl a safant ar eu traed, a'r Offeiriad a ddywed.*

Gwrandewch ar eiriau yr Efengŷl a scrifennodd Sanct Marc yn y ddegfed bennod, a'r trydŷdd wers ar ddêg.

HWŷ a ddygasant blant bychain at Grîst, fel y cyffyrddei efe â hwŷnt: a'r dyscyblion a gerŷddasant y rhai oedd yn eu dwŷn hwŷnt. A'r Jesu pan welodd hynnŷ fu anfodlon iawn, ac a ddywedodd wrthŷnt gadewch i blant bychain ddyfod attafi, ac na waherddwch hwŷnt: canŷs eiddo y cyfrŷw rai ŷw teŷrnas Dduw. Yn wîr meddaf i chwi, pwŷ bynnag ni dderbynnio deŷrnas Dduw fel dŷn bâch, nid â efe i mewn iddi. Ac efe a'u cymmerodd hwŷ yn ei freichiau, ac a ddododd ei ddwŷlaw arnŷnt, ac a'u bendithiodd.

¶ *Ar ôl darllen yr Efengŷl, y traetha y Gweinidog y cyngor bŷrr ymma ar eiriau yr Efengŷl.*

Y Caredigion, chwi glywch yn yr Efengŷl hon eiriau ein Iachawdr Crîst, yn gorchymmŷn dwŷn plant atto, pa wêdd y ceryddodd ef y rhai a fynnaseu eu cadw oddiwrtho; pa wêdd y cynghora ef i bôb dŷn ganlŷn eu gwiriondeb hwŷ. Yr ydŷch chwi yn deall, wrth ei agwedd êf a'i weithred, môdd y dangosodd ei ewŷllŷs dâ iddŷnt: canŷs efe a'i cofleidiodd hwŷ yn ei freichiau, efe a roddodd ei ddwŷlaw arnŷnt ac a'u bendithiodd hwŷnt. Nac amheuwch gan hynnŷ, ond credwch yn ddifrif, y cymmer ef yr un ffunŷd yn ymgeleddgar y dŷn bychan ymma, y cofleidia efe êf a breichi[illegible] ei drugaredd, y dyrŷ iddo fendith y bywŷd tragywŷddawl, ac y gwnâ êf yn g[illegible]annog o'i ddi-drangc deŷrnas. O h[illegible]ydd pa ham, gan ein bôd yn [illegible]edu fel hŷn am ewŷllŷs dâ ein Tâd nefol tuagat y dŷn bychan ymma wedi ei amlŷgu trwŷ ei Fâb Jesu Grîst; ac heb ddim ammeu gennŷm nad ŷw yn derbŷn yn rasusol ein gweithred garedigol hon o ddwŷn y plentŷn hwn i'w sanctaidd Fedŷdd êf; diolchwn yn ffyddlon, ac yn ddefoesionol iddo, gan ddywedŷd.

HOll-alluog a thragywŷddol Dduw, Nefol Dâd, yr ŷm ni yn ostyngedig yn diolch i ti fod yn wiw gennit ein galw i wŷbodaeth dy râs, a ffŷdd ynot: Ychwanega yr wŷbodaeth hon, a chadarnhâ y ffŷdd hon ynom yn wastad; dyro dy Ysprŷd glân i'r dŷn bychan ymma fel y ganer ef eilwaith, a'i wneuthur yn etifedd Iechŷd tragywŷddol, trwŷ ein Harglwŷdd Jesu Grîst, yr hwn sŷdd yn bŷw, ac yn teŷrnasu gydâ thi, a'r Ysprŷd glân, yr awr hon ac yn dragywŷdd. Amen.

¶ *Yna dyweded yr Offeiriad wrth y Tadau-bedŷdd, a'r Mammau-bedŷdd, yn y môdd hŷn.*

ANwŷl Garedigion bobl, chwi a ddygasoch y plentŷn hwn ymma i'w fedyddio, chwi a weddiasoch ar fôd yn wiw gan ein Harglwŷdd Jesu Grîst ei dderbŷn êf, a maddeu iddo ei bechodau, a'i sancteiddio â'r Ysprŷd glân: a rhoddi iddo deŷrnas nefoedd, a bywŷd tragywŷddol. Chwi a glywsoch hefŷd ddarfod i'n Harglwŷdd Jesu Grîst addo yn ei Efengŷl ganiadhau yr hôll bethau hŷn a weddiasoch chwi am danŷnt: yr hwn addewid efe o'i ran êf a'i ceidw yn wîr ddiogel, ac a'i cwblhâ. O herwŷdd pa achos yn ôl yr addewid hwn a wnaeth Crîst, rhaid ŷw i'r dŷn bychan ymma yn ffyddlon ar ei ran ynteu addo trwochchwi sŷ feichiau drosto [hŷd oni ddêl i mewn oedran iw gymmerŷd arno ei hun] ymwrthod â diafol, a'i hôll weithredoedd, ac yn wastad credu gwŷnfŷdedig air Duw, ac yn ufudd gadw ei orchymynnion.

Am hynnŷ y gofynnaf.

A Ydwŷt ti yn enw y plentŷn hwn yn ymwrthod â diafol, ac a'i hôll weithredoedd, coeg rodres, a gwâg-orfoledd y bŷd, a'i hôll chwantau cybyddus, anyſprydol ewŷllŷs y cnawd, fel na ddilynech hwŷnt, ac na'th dywŷſer ganddŷnt?

Atteb. Yr ydwŷf yn ymwrthod â hwŷnt ôll.

Gweinidog.

A Wŷt ti yn credu yn Nuw Tâd Holl-gyfoethog Creawdr nêf a daiar? Ac yn Jeſu Grîſt ei un Mab êf ein Harglwŷdd ni? A'i genhedlu o'r Yſprŷd glân? A'i eni o Fair forwŷn; iddo ddioddef dan Pontius Pilatus, ei groeſhoelio, ei farw a'i gladdu? diſcŷn o hono i Uffern, a'i gyfodi y trydŷdd dŷdd, ac eſcŷn o hono i'r Nefoedd, a'i fôd yn eiſtedd ar ddeheulaw Dduw Tâd Holl-alluog, ac y daw efe oddiyno yn niwedd y bŷd i farnu bŷw a meirw? A wŷt ti yn credu yn yr Yſprŷd glân, yr Eglwŷs lân Gatholic, Cymmun y Sainct, maddeuant pechodau; adgyfodiad y cnawd, a bywŷd tragywŷddol gwedi angeu?

Atteb. Hŷn ôll yr ŵŷf yn ei gredu yn ddilŷs.

Gweinidog. A Fynni di dy fedyddio yn y ffŷdd hon.

Atteb. Hynnŷ ŷw fy ewŷllŷs.

Gweinidog. A Gedwi ditheu yn ufudd lân ewŷllŷs Duw a'i Orchymmynion, gan rodio yn yr unrhŷw hôll ddyddiau dy fywŷd?

Atteb. Gwnâf.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

O Drugarog Dduw, caniadha fellu gladdu yr hên Adda yn y plentŷn hwn, fel y cyfoder y dŷn newŷdd ynddo êf. Amen.

Caniadha fôd i hôll chwantau'r cnawd farw ynddo, ac i bôb pêth a berthŷn i'r Yſprŷd allu bŷw a chynnyddu ynddo. Amen.

Caniadha fôd iddo nerth a gallu i gael yr oruchafiaeth, a'r gorfod yn erbŷn diafol, y bŷd, a'r cnawd. Amen.

Caniadha fod i bwŷ bynnag y ſŷdd ymma wedi ei gyſſegru i ti trwŷ ein ſwŷdd a'n gweinidogaeth ni, allu hefŷd fôd yn gynyſcaeddol o rinweddau nefol, a bôd iddynt gael eu tragywŷddol obrwŷau drwŷ dy drugaredd, O fendigedig Arglwŷdd Dduw, yr hwn wŷt yn bŷw, ac yn llyfodraethu pôb pêth, yn oes oeſoedd. Amen.

H Oll-gyfoethog, fŷth-fŷwiol Dduw yr hwn y bu i'th garedigcaf Fâb Jeſu Grîſt dros faddeuant o'n pechodau, oddef gollwng o'i werth-fawr yſtlŷs ddwfr a gwaed, a rhoddi gorchymmŷn iw ddyſcyblion fyned a dyſgu pob cenedl, a'u bedyddio yn Enw y Tâd, a'r Mab, a'r Yſprŷd glân: Yſtyria attolygwn i ti wrth weddiau dy gynnulleidfa, ſancteiddia y dwfr hwn er dirgel olchedigaeth pechodau, a chaniadha fôd i'r plentŷn hwn a fedyddir yr awr hon ynddo, dderbŷn cyflawnder dy râs, ac aros bŷth yn nifer dy ffyddlon blant etholedig, trwŷ Jeſu Grîſt ein Harhlwŷdd. Amen.

¶ *Yna y cymmer yr Offeiriad y dŷn bychan yn ei ddwŷlaw, ac a ddywed wrth y Tadau bedŷdd a'r Mammau bedŷdd.*

Henwch y plentŷn.

Ac yna gan ei enwi ar eu hôl hwŷ (Os hwŷ a yſpyſant y gall y plentŷn ddio[illegible] hynnŷ yn ddâ) efe a'i trocha ef y[illegible]r yn ddieſceulus, ac yn ddarbodus, g[illegible]dŷd.

E Yr ydwŷf yn dy fedyddio [illegible] Enw'r Tâd, a'r Mab, a'r Yſprŷd glân. Amen.

¶ *Ac*

¶ *Ac os ypſyſant ſod y plentyn yn wan, digon ſydd Bwrw dwfr arno, gan ddywedyd y geiriau dywededig ucha.*

E Yr ydwyfi yn dy fedyddio di yn Enw'r Tad, a'r Mâb, a'r Yſprŷd glan. Amen.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

YR ydŷm ni yn derbŷn y plentŷn hwn i gynnulleidfa defaid Crîſt, ac yn ei * nodi êf ag arwŷdd y grog, yn arwŷddoccâd na bô iddo rhag llaw gymmerŷd yn gywilŷdd gyffeſſu ffŷdd Crîſt a groeſhoelwŷd, ac iddo ymladd yn ŵrol tan ei faner êf yn erbŷn pechod, y bŷd, a'r cythrael, a pharhau yn filŵr ffyddlawn ac yn wâs i Grîſt, hôll ddyddiau ei einioes. Amen.

** Ymma yr Offeiriad a wneiff groes yn nhalcen y dŷn bâch.*

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

GAn ddarfod yn awr, garedigion frodŷr, adeni, a dodi y plentŷn hwn ynghorph Eglwŷs Crîſt, diolchwn ninnau i'r Holl-alluog Dduw am ei ddaioni hŷn, ac o gŷd-undeb gwnawn ein gweddiau ar y Goruchaf Dduw, ar fôd iddo ddiweddu y rhan arall o'i fywŷd yn ôl hŷn o ddechreuad.

¶ *Yna a dywedir a phawb ar eu gliniau:*

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, ſancteiddier dy Enw. Delet dy Deŷrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddŷw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drwg. Amen.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

MAwr ddiolchwn i ti drugaroccaf Dâd, ryngu bôdd it i adeni y plentŷn hwn a'th Yſprŷd glân, a'i dderbŷn yn blentŷn i ti dy hûn trwŷ fabwŷs, a'i gorphori i'th lân Eglwŷs. Ac yn oſtyngedig yr attolygwn i ti ganiadhau, Gan ei fôd êf yn farw i bechod, ac yn bŷw i gyfiawnder, ac yn gladdedig gyda Chrîſt yn ei angeu, iddo allu croeſhoelio yr hên ddŷn, ac yn hollawl ymwrthod â hôll gorph pechod, ac fel megis y mae efe wedi ei wneuthur yn gyfrannog o angeu dy Fab, iddo fôd heſŷd yn gyfrannog o'i gyfodiad, ac fellu o'r diwedd ynghŷd a'r rhan arall o'th lân Eglwŷs, bôd o hono yn etifedd dy deŷrnas dragywŷddol, drwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd. Amen.

¶ *Yna a phawb yn ſeſyll, yr Offeiriad a ddywed i'r Tadau Bedŷdd, a'r mammau Bedŷdd hŷn o gyngor yn canlŷn.*

YN gymmaint a darfod i'r plentŷn hwn addo trŵo-chwi, ei feichniafon, ymwrthod a diafol, a'i hôll weithredoedd, credu yn-Nuw, a'i waſanaethu êf: Rhaid i chwi feddwl, mai eich rhan a'ch dylêd yŵ, gweled ddyſcu o'r plentŷn hwn, cŷn gynted ag a gallo ddyſcu, pa ryw hynod adduned, addewid, a phroffes a wnaeth efe ymma drŵoch-chwi. Ac er mwŷn gallu o hono wŷbod y pethau hŷn yn well, chwi a elwch arno i wrando pregethau. Ac yn bendifaddef rhaid i chwi weled dyſcu o hono y Credo, Gweddi yr Arglwŷdd, a'r dêg gorchymmynnion yn yr iaith gyffredin; a phôb pêth arall a ddylei Griſtion ei wŷbod, a'i gredu, er iechŷd iw enaid; a bôd meithrin y plentŷn hwn yn rhinweddol, iw hyweddu mewn buchedd dduwiol a Chriſtianogawl, gan gofio yn waſtad, fôd Bedŷdd yn arwŷddocâu i ni ein proffes, hynnŷ ŷw, bôd i ni ganlŷn eſampl ein Iachawdr Crîſt, a'n gwneuthur yn gyffelŷb iddo êf: fel megis ag y bu efe farw ac a cyfododd

drachefn drosom ni; fellu a dylem ni y rhai a fedyddiwŷd, farw oddiwrth bechod, a chyfodi i gyfiawnder, gan farwolaethu yn wastad ein holl ddrygioni, a'n gwyniau llygredig, a pheunŷdd myned rhagom ymhôb rhinwedd ddâ, a buchedd dduwiol.

¶ *Ymma y chwanega efe ddywedŷd.*

RHaid i chwi edrŷch dwyn y Plentŷn hwn at yr Escob iw Gonffurmio ganddo cŷn gynted ag y medro ddywedŷd y Credo, Gweddi'r Arglwŷdd, a'r Deng-air Deddf yn yr iaith gyffredin, ac yr addyscer ymhellach ynghatechism yr Eglwŷs a osodwŷd allan ar fedr hynnŷ.

YSbŷs ŷw trwŷ Air Duw am blant a fedyddir, ac a fyddant feirw heb wneuthur pechod gweithredol, eu bôd yn ddiammeu yn gadwedig.

I Symmud ymaith bob amheuaeth am arfer arwŷdd y Groes yn y Bedŷdd, gwîr ddeongliad hynnŷ, a'r iawn achosion o'i gadw, a ellir eu gweled yn y ddegfed Canon ar hugain, a ddoded allan gyntaf yn y flwŷddŷn MDCIV. 1604.

Gweinidogaeth Bedydd Prifat Plant, Mewn tai gartref.

BYdded i'r Curadiaid o bob plwŷf rybuddio yn fynŷch y bobl, nad oedant fedŷdd eu plant bellach na'r Sul cyntaf neu'r ail, nesaf ar ol eu geni, neu rŷw ddŷdd gŵŷl arall a ddigwŷddo rhyngddŷnt, oddieithr ar achos mawr a chyfreithlawn, a'r cyfrŷw a dderbynnio y Curat.

¶ *A hefŷd hwŷ a'u rhybuddiant, na pharont fedyddio eu plant gartref yn eu tai, heb achos mawr ac angen: a phan gymhello angenrhaid iddŷnt wneuthur hynnŷ, yna y bedŷdd a finistrir yn y modd hŷn.*

¶ *Yn gyntaf bydded i weinidog y Plwŷf (neu yn ei absen i rŷw weinidog cyfreithlawn arall a ellir ei gael) gydâ'r rhai a fyddo yn y fan, alw ar Dduw, a dywedŷd Gweddi'r Arglwŷdd, a chynnifer o'r Colectau pwŷntiedig uchod iw dywedŷd yn ffurf y Bedŷdd Public, ac a âd yr amser, a'r angen presennol; Ac yna, wedi henwi y plentŷn gan rŷw un a fyddo yn bresennol, y Gweinidog a fwrw ddwfr arno gan ddywedŷd y geiriau hŷn.*

F. Yr wŷfi yn dy fedyddio di yn Enw'r Tâd, a'r Mab, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna pawb yn gostwng ar eu gliniau, y Gweinidog a rŷdd ddiolch i Dduw, ac a ddywed.*

MAwr ddiolchwn i ti, Drugarogcaf Dad, ryngu bôdd i ti ad-eni y plentŷn hwn a'th Yspryd glân, a'i dderbŷn yn blentŷn i ti dy hun trwŷ fabwŷsiad, a'i gorphori i'th lân Eglwŷs. Ac yn ostyngedig yr attolygwn i ti ganiadhau iddo, megis yn awr y gwnaed ef yn gyfrannog o angeu dy Fab, iddo fod hefŷd fellu o'i adgyfodiad, ac fellu o'r diwedd, ynghŷd a'r rhan arall o'th Sanct, bôd o iddo etifeddu dy deŷrnas dragywŷddol trwy'r unrhyw dy Fab Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

¶ *Ac nag amheuant am y dŷn bâch a fedyddier fellu, nad ŷw efe wedi ei fedyddio yn ddeddfol, ac yn ddigonol, Ac na ddyler ei fedyddio mwŷ. Ond er hynnŷ i gŷd, os y plentŷn a fedyddiwŷd yn y modd hwn a fŷdd bŷw rhag llaw, hwnn fŷdd ei ddwŷn ef i'r Eglwŷs, fel y gallo Gweinidog yr un plwŷf, [os efe ei hun a fedyddiodd y dŷn bâch,] yspysu i'r gynnulleidfa wîr ffurf y Bedŷdd, a arferasei*

asei o'r blaen gartref, ac ar yr un achos hwnnw efe a ddywed fel hyn:

Yr wŷf yn hyspysu i chwi ddarfod i ni yn ol dyledus Orodedigaeth yr Eglwŷs ar yr amser a'r amser, yn y lle a'r lle, yngŵŷdd llawer o dystion fedyddio y plentyn hwn.

¶ *Ond os gweinidog cyfreithlawn arall a fedyddiodd y dŷn bach, yna Gweinidog y plwŷf, yn yr hwn y ganed neu y bedyddiwŷd y dŷn bâch, a examia ac a hola, a fedyddiwŷd y plentŷn yn gyfreithlawn, neu nato? Yn yr hŷn achos os y rhai a ddygant y plentŷn i'r Eglwŷs a attebant ddarfod bedyddio y plentŷn eusus, yna holed y Gweinidog hwŷ ymmhellach gan ddywedŷd.*

GAn bwŷ a bedyddiwŷd y dŷn bâch hwn.

Pwŷ oedd yn y fan, pan fedyddiwŷd y dŷn bâch hwn.

O herwŷdd a gallai fôd, darfod gadael heibio rŷw bethau a berthŷn i hanffod y Sacrament hwn trwŷ ofn neu frŷs, yn y cyfrŷw gyfyngder: Am hynnŷ y gofynnaf i chwi ymmhellach,

A pha ddefnŷdd a bedyddiwŷd y plentŷn hwn?

A pha eiriau a bedyddiwŷd y plentŷn hwn?

¶ *Ac os y Gweinidog a brawf wrth attebion y rhai a ddygasant y plentŷn atto, fod pôb peth wedi ei wneuthur modd y dylei: Yna na fedyddied efe y plentŷn drachefn, ond ei dderbŷn yn un o ddiadell y gwîr Gristionogion, gan ddywedŷd fel hŷn.*

YR ydwŷfi yn hyspysu i chwi ddarfod gwneuthur pôb pêth yn ddâ yn y [illegible] hwn, ac wrth iawn drefn berthynasol, wrth fedyddio y plentŷn ymma, yr hwn wedi ei eni mewn pechod dechreuol, ac mewn digofaint Duw, sydd yn awr drwŷ olchiad yr ad-anedigaeth ymmedŷdd, wedi ei dderbŷn i nifer plant Duw, ac etifeddion bywŷd tragywŷddol: Canŷs nid ŷw ein Harglwŷdd Jesu Grist yn nacâu ei râd a'i drugaredd i gyfrŷw rai bychain, ond y mae yn garueiddiaf yn eu gwahodd atto, megis y tystia yr Efengŷl fendigedig i'n Cysur ni, yn y wêdd hon.

Yr Efengŷl. S. Marc. 10. 13.

HWŷ a ddygasant blant bychain at Grist, fel y cyffyrddei êfe a hwŷnt: a'r dyscyblion a gerŷddasant y rhai oedd yn eu dwŷn hwŷnt. A'r Jesu pan welodd hynnŷ a fu anfodlon iawn, ac a ddywedodd wrthŷnt, gadewch i blant bychain ddyfod attafi, ac na waherddwch hwŷnt: canŷs eiddo y cyfrŷw rai ŷw teŷrnas Dduw. Yn wir meddaf i chwi, pwŷ bynnag ni dderbynio deŷrnas Duw fel dŷn bâch, nid a efe i mewn iddi. Ac efe a'u cymmerodd hwŷ yn ei freichiau, ac a ddododd ei ddwŷlo arnŷnt, ac a'u bendithiodd.

¶ *Yn ol darllen yr Efengŷl, y traetha y Gweinidog y cyngor bŷr ymma ar eiriau yr Efengŷl.*

Y Caredigion, chwi a glywch yn yr Efengŷl hon eiriau ein Iachawdwr Crist, yn gorchymmŷn dwŷn plant atto, pa wêdd a ceryddodd efe y rhai a fynnasei eu cadw oddiwrtho; pa wêdd y mae efe yn cynghori i bôb dŷn ganlŷn eu gwirioneb hwŷ. Yr ydŷch chwi yn deall wrth ei agwedd êf a'i weithred, mòdd y dangosodd ei ewŷllŷs dâ iddŷnt: canŷs efe a'u cofleidiodd hwŷ yn ei freichiau, efe a roddodd ei ddwŷlaw arnŷnt, ac a'u bendithiodd hwŷnt. Nag ambeuwch gan hynnŷ, ond credwch yn ddifrif, ddarfod iddo gymmerŷd yr un ffunŷd yn ymgeleddgar y dŷn bychan hwn, a'i gofleidio êf â breichiau ei drugaredd, ac (fel yr addawodd yn ei air sanctaidd) a rhŷdd iddo fendith

y bywŷd tragywŷddol, ac a'i gwna yn gyfrannog o'i ddi-drangc deŷrnas. O herwŷdd paham, a nyni yn credu fel hŷn am ewŷllŷs da ein Tâd nefol, wedi ei amlygu trwŷ ei Fâb Jesu Grist, tuag at y dŷn bychan: diolchwn yn ffyddlon, ac yn ddefoesionol iddo, gan ddywedŷd y weddi a ddyscodd yr Arglwŷdd ei hun i ni.

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Delet dy deyrnas. Bydded dy ewŷllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddŷw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drŵg. Amen.

HOll-alluog a thragywŷddol Dduw, Nefol Dâd, yr ŷm ni yn ostyngedig yn diolch i ti fôd yn wiw gennit ein galw i wŷbodaeth dy râs, a ffŷdd ynot: Ychwanega yr wŷbodaeth hon, a chadarnha y ffŷdd hon ynom yn wastad; Dyro dy Ysprŷd glân i'r dŷn bychan ymma fel y ganer efe eilwaith, a'i wneuthur yn etifedd Iechŷd tragywŷddol, trwŷ ein Harglwŷdd Jesu Grîst, aros yn wasanaethwr i ti, a chaffael dy addewid, trwŷ yr unrhŷw dy Fâb ein Harglwŷdd Jesu Grist, yr hwn sŷdd yn bŷw, ac yn teŷrna[illegible] gyda thi, a'r Ysprŷd glan, yr awr hon, ac yn dragywŷdd. Amen.

¶ *Yna y gofŷn yr Offeiriad enw y dŷn-bychan, a phan ddarffo i'r Tadau-bedŷdd a'r Mammau-bedŷdd ei adrodd, y Gweinidog a ddywed:*

A Ydwŷt ti yn enw y plentŷn hwn, yn ymwrthod a diafol, ac a'i hôll weithredoedd, coeg rodres, a gwâg orfoledd y bŷd, a'i hôll chwantau cybyddus, anysprydol ewŷllŷs y cnawd, fel na ddilynech hwŷnt, ac na'th dywŷser ganddŷnt.

Atteb. Yr ydwŷf yn ymwrthod â hwŷnt ôll.

Gweinidog. A Wŷt ti yn credu yn Nuw Tâd Holl-gyfoethog, Creawdr nêf a daiar? Ac yn Jesu Grist ei un Mâb êf ein Harglwŷdd ni? A'i genhedlu o'r Ysprŷd glan? A'i eni o Fair forwŷn; iddo ddioddef dan Pontius Pilatus, ei groshoelio, ei farw a'i gladdu? deicŷn o hono i Uffern, a'i gyfodi y trydŷdd dŷdd, ac escŷn o hono i'r nefoedd, a'i fôd yn eistedd ar ddeheulaw Dduw Tâd Holl-alluog, ac y daw efe oddiyno yn niwedd y bŷd i farnu bŷw a meirw? A wŷt ti yn credu yn yr Ysprŷd glân, yr Eglwŷs lân Gatholic, Cymmun y Sainct, maddeuant pechodau; adgyfodiad y cnawd, a bywŷd tragywŷddol gwedi angeu?

Atteb. Hŷn ôll yr wŷf yn ei gredu yn ddilŷs.

Gweinidog. A Gedwi ditheu yn ufudd lân ewŷllŷs Duw a'i Orchymmynnion, gan rodio yn yr unrhŷw hôll ddyddiau dy fywŷd?

Atteb. Gwnâf.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

YR ydŷm ni yn derbŷn y plentŷn hwn i gynnulleidfa defaid Crist, ac yn ei † nodi êf ag arwŷdd y grôg yn arwŷddoccâd na bô iddo rhag llaw gymmerŷd yn gywilŷdd [illegible] essu ffŷdd Crist [illegible] groes-hoelwŷd, ac idd[illegible] ymladd yn wrol tan ei [illegible], yn erbŷn pechod, y bŷd, a'r [illegible] pharhau yn filwr ffyddlawn ac [illegible] i Grist, hôll ddyddiau ei einioes. Amen.

† Ymma yr Offeiriad a wneiff groes yn nhalcen y dŷn bâch.

¶ *Yna*

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

GAn ddarfod yn awr, garedigion frodŷr, ad-eni, a dodi y plentyn hwn ynghorph Eglwŷs Crist, diolchwn ninnau i'r Holl-alluog Dduw am ei ddaioni hŷn, ac o gŷd-undeb gwnawn ein gweddiau ar y Goruchaf Dduw, ar fod iddo ddiweddu y rhann arall o'i fywŷd yn ôl hŷn o ddechreuad.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

MAwr ddiolchwn i ti drugarogcaf Dâd, ryngu bôdd it' i ad-eni y plentŷn hwn â'th Ysprŷd glân, a'i dderbŷn yn blentŷn i ti dy hun trwŷ fabwŷsiad, a'i gorphori i'th lân Eglwŷs: ac yn ostyngedig yr attolygwn i ti ganiadhau, gan ei fôd êf yn farw i bechod, ac yn bŷw i gyfiawnder, ac yn gladdedig gyda Christ yn ei angeu, allu croeshoelio yr hên ddŷn, ac yn hollawl ymwrthod â hôll gorph pechod: ac megis y mae efe wedi ei wneuthur yn gyfrannog o angeu dy Fâb, iddo fôd hefŷd yn gyfrannog o'i gyfodiad, ac fellu o'r diwedd, ynghŷd a'r rhann arall o'th lân Eglwŷs, bôd o hono yn etifedd dy deŷrnas dragywŷddol, drwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

¶ *Yna a phawb yn sefyll, yr Offeiriad a ddyned i'r Tadau Bedŷdd a'r mammau bedŷdd hŷn o gyngor yn canlŷn.*

YN gymmaint a darfod i'r plentŷn hwn addo trwochwi, ei feichniafon, ymwrthod â diafol, a'i hôll weithredoedd, credu yn-Nuw, a'i wasanaethu êf: Rhaid i chwi feddwl, mai eich rhan a'ch dylêd ŷw, gweled ddyscu o'r plentŷn hwn, cŷn gynted ag y gallo ddyscu, pa rŷw hynod adduned, addewid, a phroffes a wnaeth efe ymma drwoch-chwi. Ac er mwŷn gallu o hono wŷbod y pethau hŷn yn well, chwi a elwch arno i wrando pregethau. Ac yn bendifaddef rhaid i chwi weled dyscu o hono y Credo, Gweddi yr Arglwŷdd, a'r dêg gorchymmynnion yn yr iaith gyffredin, a phob pêth arall a ddylei Gristion ei wŷbod, a'i gredu, er iechŷd iw enaid; a bôd meithrin y plentyn hwn yn rhinweddol, iw hyweddu mewn buchedd dduwiol a Christionogawl, gan gofio yn wastad, fôd Bedŷdd yn arwŷddoccau i ni ein proffess, hynnŷ ŷw, bôd i ni ganlŷn esampl ein Iachawdr Crist, a'n gwneuthur yn gyffelŷb iddo êf: fel megis ag y bu efe farw, ac y cyfododd drachefn drosom ni, fellu y dylem ni y rhai a fedyddiwŷd, farw oddiwrth bechod, a chyfodi i gyfiawnder, gan farwolaethu yn wastad ein hôll ddrygioni, a'n gwuniau llygredig, a pheunŷdd myned rhagom ymhôb rhinwedd ddâ, a buchedd dduwiol.

¶ *ONd os y rhai a ddygant y plentŷn i'r Eglwŷs a wnânt y cyfrŷw atteb an-yspysol i ofynnion yr Offeiriad, fel na aller gwŷbod a ddarfu bedyddio y plentŷn â dwfr, yn enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Ysprŷd glân, (yr hŷn sŷdd o hanffod y bedŷdd:) yna bedyddied yr Offeiriad êf yn ôl y ffurf scrifennedig uchod am y bedŷdd Public, oddieithr wrth drochi y dŷn-bâch yn y bedyddfan efe a arfer y Ffurf hon ar eiriau.*

ONi ddarfu dy fedyddio di eusŷs, E. yr wŷfi yn dy fedyddio di, yn Enw'r Tâd, a'r Mâb a'r Ysprŷd glân. Amen.

Gweinidogaeth Bedydd y rhai o oedran Addfettach, ac yn medru atteb trostynt eu hunain.

P*In fyddo rhŷw rai o oedran addfedtach iw bedyddio, yspyser hynnŷ mewn prŷd i'r Escob, neu i'r nêb a appwŷntia efe i hynnŷ, wŷthnos gron o'r lleiaf, gan eu rhieni, neu*

rŷw

rŷw rai deallus eraill, fel y galler cymmerŷd gofal dyledus iw profi, a ydŷnt wedi eu haddysgu yn ddigonol yn Egwŷddorion y ffŷdd Gristionogawl, ac fel y galler eu cynghori i ymbarodtoi trwŷ weddiau ac ympryd i gymmerŷd y Sacrament bendigedig hwn.

¶ *Ac os hwŷ a gaffer yn gymhesur, yna bydded y Tadau Bedŷdd a'r Mammau bedŷdd (a'r bobl wedi ymgynnull ar y Sul neu Ddŷdd gŵŷl pwŷntiedig) barod iw presentio hwŷ wrth y bedydd-fan, yn ebrwŷdd ar ôl yr ail llith, naill ai ar y Foreuol neu'r Brydnhawnol weddi, megis yn neall y Curat y bernir yn gymmwŷs.*

¶ *A'r Offeiriad yn sefŷll yno a ofŷn, a fedyddiwŷd yr un o'r rhai a bresentir yma, ai na ddô? Os hwŷ attebant,* Na ddo: *Yna yr Offeiriad a ddŷwed fel hŷn.*

FY Anwŷl garedigion, yn gymmaint ac ymddwŷn a geni pôb dŷn mewn pechod, ac mai cnawd ŷw yr hŷn a enir o gnawd, a'r rhai ŷnt yn y cnawd ni allant ryngu bôdd Duw, Ond bŷw mewn pechod, gan wneuthur lliaws o bechodau gweithredol; a bôd ein Iachawdr Crist yn dywedŷd na ddichon neb gael myned i mewn i deŷrnas Duw, oddieithr ei adgenhedlu a'i Eni o newŷdd o ddwfr ac o'r Yspryd glân, Attolwg yr wŷf i chwi alw ar Dduw Tâd, trwŷ ein Harglwŷdd Jesu Grist, ar fôd iddo o'i ddaionus drugaredd ganiadhau i'r rhai hŷn ŷ peth drwŷ nerth natur ni allant ddyfod iddo, gael eu bedyddio â dwfr ac a'r Yspryd glân, a'u derbŷn i lân Eglwŷs Grist, a bôd yn aelodau bŷwiol o'r unrhŷw.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

Gweddiwn.

¶ (*Ac ymma y Gynnulleidfa ôll a ostyngant ar eu gliniau.*)

HOll-alluog a thragywŷddol Dduw, yr hwn o'th fawr drugaredd a gedwaist Noe a'i deulu yn yr Arch rhag eu cyfrgolli gan ddwfr; a hefyd a dywŷsaist yn ddiangol blant yr Israel dy bobl drwŷ y môr côch, gan arwŷddoccau wrth hynnŷ dy lân fedŷdd; a thrwŷ fedŷdd dy garedig Fâb Jesu Grist yn afon Iorddonen a sancteiddiaist yr elfen ddwfr, er dirgel olchiad pechod ymaith: Attolygwn i ti er dy aneirif drugareddau, edrŷch o honot yn drugarog ar dy weision hŷn, eu glanhau, a'u sancteiddio a'r Yspryd glân, fel y byddo iddŷnt hwŷ gael eu gwared oddiwrth dy lîd, a'i derbŷn i Arch Eglwŷs Grist, a chan fôd yn gadarn mewn ffŷdd, yn llawen gan obaith, ac wedi ymwreiddio yngariad perffaith, allu o honŷnt fordwŷo tros donnau y bŷd trallodus hwn, fel y bô iddŷnt o'r diwedd, ddyfod i dîr y bywŷd tragywŷddol, yno i deŷrnasu, gyda thi heb drangc na gorphen, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

HOll-alluog ac anfarwol Duw, porth pôb anghenog, nawdd-wr pawb a gilio attat am gynhorthwŷ, bywŷd y rhai a gredant, a chyfodiad y meirw: yr ŷm yn galw arnat tros y dynnion ymma, ar iddŷnt yn dyfod i'th lân fedŷdd, gael derbŷn maddeuant o'u pechodau, drwŷ adanedigaeth ysprydol. Derbŷn hwŷnt Arglwŷdd, megis yr addewaist trwŷ dy garedig Fâb, gan ddywedŷd, Gofynnwch, a rhoddir i chwi, Ceisiwch, a chwi a gewch, Curwch ac fe agorir i chwi. Fellu yn awr dyro i ni, a ni yn gofŷn; pâr i ni gael, a ni yn ceisio: agor y porth i ni sŷ'n curo; fel y gallo y dynnion ymma fwŷnhau tragywŷddol fendith dy nefol olchiad, a dyfod i'r deŷrnas dragywŷddawl, yr hon a addewaist trwŷ Grist ein Harglwŷdd. Amen.

¶ *Yna y bobl a safant ar eu traed; yr Offeiriad a ddywaid.*

Gwrandewch ar eiriau yr Efengŷl

a

a scrifennodd Sanct Joan yn y drydŷdd bennod, yn dechreu ar y wers gyntaf hŷd y nawfed.

AC yr oedd dŷn o'r Pharisæaid, a'i enw Nicodemus, pennaeth yr Iddewon, Hwn a ddaeth at yr Jesu liw nôs, ac a ddywedodd wrtho, Rabbi, nyni a wŷddom mai dyscawdr ydwŷt ti, wedi dyfod oddiwrth, Dduw: canŷs ni allei nêb wneuthur y gwrthiau hŷn yr wŷt ti yn eu gwneuthur oni bai fôd Duw gydag êf. Jesu a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Yn wir meddaf i ti, oddieithr geni dŷn drachefn, ni ddichon efe weled teŷrnas Dduw. Nicodemus a ddywedodd wrtho, pa fôdd y dichon dŷn ei eni, ac efe yn hên? A ddichon efe fyned i grôth ei fam eilwaith, a'i eni? Jesu a attebodd ac a ddywedodd, Yn wîr, yn wîr, meddaf i ti, oddieithr geni dŷn o ddwfr ac o'r Yspryd, ni ddichon efe fyned i mewn i deŷrnas Dduw. Yr hŷn a aned o'r cnawd sŷdd gnawd: a'r hŷn a aned o'r Yspryd, sŷdd yspryd. Na ryfedda ddywedŷd o honofi wrthit, Y mae yn rhaid eich geni chwi drachefn. Y mae'r gwŷnt yn chwŷthu lle y mynno: a thi a glywi ei sŵn ef, ond ni wŷddost o ba le y mae yn dyfod, nac i ba le y mae yn myned. Fellu y mae pôb un a'r a aned o'r Yspryd.

¶ *Gwedi hŷn efe a ddywed y Cyngor hwn yn canlŷn.*

YCaredigion, chwi a glywch yn yr Efengŷl hon eiriau eglur ein Iachawdr Crist; Oddieithr geni dŷn o ddwfr ac o'r Yspryd, ni ddichon efe fyned i mewn i deŷrnas Dduw. O hŷn a gellwch weled mawr angenrheidrwŷdd y Sacrament hwn, lle galler ei gael. Yr un wêdd yn ebrwŷdd o flaen ei Escynniad i'r Nêf (megis y darllennwn yn y bennod ddiweddaf o Efengŷl Sanct Marc) Efe a roddodd orchymmŷn iw Ddyscyblion, Gan ddywedŷd, Ewch i'r hôll Fŷd, a phregethwch yr Efengŷl i bôb Creadur, Y nêb a gredo ac a fedyddier a fŷdd cadwedig; Ond y nêb ni chredo a gondemnir. Hŷn hefŷd sŷdd yn dangos i ni y dirfawr lesâd a fedwn o hynnŷ. O herwŷdd pa ham Sanct Peter yr Apostol, [pan wrth ei bregethiad cyntaf o'r Efengŷl, a dwŷs bigwŷd llaweroedd yn eu calon, ac a dywedasant wrtho êf a'r Apostolion eraill, Ha wŷr frodyr, Beth a wnawn ni] a attebodd ac a ddywedodd wrthŷnt, Edifarhewch, a Bedyddier pob un o honoch er madd-euant pechodau, a chwi a dderbynniwch Ddawn yr Yspryd Glân. Canys i chwi y mae yr addewid, ac i'ch Plant, ac i bawb ymmhell, sêf, cynnifer ag a alwo yr Arglwŷdd ein Duw ni: Ac â llawer o ymadroddion eraill y cynghorodd efe hwŷnt, gan ddywedŷd ymgedwch rhag y genhedlaeth drofaus hon. Canŷs [megis y tystiolaetha yr un Apostol mewn man arall] Bedydd hefŷd sŷdd yr awron yn ein hachub ni [nid bwrw ymaith fudreddi y Cnawd, ond ymatteb cydwŷbod dda tuagat Dduw] trwŷ Adgyfodiad yr Jesu Grist. Nag amheuwch gan hynnŷ, ond credwch yn ddifrif a cymmer efe yn ymgeleddgar y rhai presennol hŷn, sŷ wîr edifeiriol, ac yn dyfod atto trwŷ ffydd, y caniadha efe iddŷnt faddeuant o'u pechodau, ac a dyrŷ iddŷnt yr Yspryd Glân, a rhŷdd iddŷnt fendith y bywŷd tragywŷddol, ac a'u gwna hwŷ yn gyfrannogion o'i ddidrangc deŷrnas.

O herwŷdd paham, a ni yn credu fel hŷn am ewŷllŷs da ein Tad nefol, tuagat y rhai hŷn, a amlygir trwŷ ei Fab êf Jesu Grist, Diolchwn yn ffyddlon ac yn ddefoesionol iddo, a dywedwn.

HOll-alluog a thragywŷddol Dduw Nefol Dâd, yr ŷm ni yn ostyngedig yn diolch i ti fôd yn wiw gennit ein galw i wŷbodaeth dy râs, a ffŷdd ynot:

Ychwanega

Ychwanega yr wŷbodaeth hon, a chadarnha y ffŷdd hon ynom yn waſtad; dyro dy Yſprŷd glân i'r rhai hŷn fel y ganer hwŷnt eilwaith, a'i gwneuthur yn etifeddion Iechŷd tragywŷddol, trwŷ ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt, yr hwn ſŷdd yn bŷw, ac yn teŷrnaſu gydâ thi, a'r Yſprŷd glan, yr awr hon ac yn dragywŷdd. Amen.

¶ *Yna dyweded yr Offeiriad wrth y rhai a fônt iw bedyddio yn y môdd hŷn.*

CHwychwi Garedigion y rhai a ddaethoch ymma yn deiſŷf cael derbŷn Glân fedŷdd, a glywſoch y môdd y gweddiodd y Gynnulleidfa, a'r fod yn wiw gan ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt eich derbŷn chwi, eich bendithio, faddeu i chwi eich pechodau, a rhoddi i chwi deyrnas nêf a bywŷd tragywŷddol. Chwi a glywſoch hefŷd fod i'n Harglwŷdd Jeſu Grîſt addo yn ei ſanctеddlan Air, ganiadhau yr hôll bethau hŷn a weddiaſom am danŷnt, yr hwn addewid efe o'i ran êf a'i ceidw yn wîr ddiogel, ac a'i cwblhâ. O herwŷdd pa achos yn ôl yr addewid hwn a wnaeth Crîſt, rhaid i chwi yn ffyddlon o'ch rhann chwithau addo yngwŷdd y rhai hŷn eich tyſtion, a cher bron yr hôll gynnulleidfa hon, ymwrthod â diafol, a'i hôll weithredoedd, ac yn waſtad credu gwŷnfŷdedig air Duw, ac yn ufudd cadw ei orchymynnion.

¶ *Yna y goſŷn yr Offeiriad i'r rhai a ddaethant iw bedyddio, bôb yn un yr ymofynnion hŷn.*

A Ydwŷt ti yn ymwrthod â diafol, ac a'i hôll weithredoedd, coeg odres, a gwâg orfoledd y bŷd, a'i hôll chwantau cybyddus, anyſprydol ewŷllys y cnawd, fel na ddilynech hwŷnt, ac a'th dywŷſer ganddŷnt?

Atteb. Yr ydwŷf yn ymwrthod â hwŷnt oll.

Gweinidog. A Wŷt ti yn credu yn Nuw Tâd Holl-gyfoethog, Creawdr nêf a daiar? Ac yn Jeſu Grîſt ei un Mâb êf ein Harglwŷdd ni? A'i genhedlu o'r Yſprŷd glân; A'i eni o Fair forwŷn; iddo ddioddef dan Pontius Pilatus, ei groeſhoelio, ei farw a'i gladdu; deſcŷn o hono i Uffern, a'i gyfodi y trydŷdd dŷdd, ac eſcŷn o hono i'r nefoedd, a'i fod yn eiſtedd ar ddeheulaw Dduw Tâd Hôll-alluog, ac a daw efe oddiyno yn niwedd y Bŷd i farnu bŷw a meirw? A wŷt ti yn credu yn yr Yſprŷd glân, yr Eglwŷs lân Gatholic, Cymmun y Sainct, maddeuant pechodau; adgyfodiad y cnawd, a bywŷd tragywŷddol gwedi angeu?

Atteb. Hŷn ôll yr wŷf yn ei gredu yn ddilŷs.

Gweinidog. A Fynni di dy fedyddio yn y ffŷdd hon.

Atteb. Hynnŷ ŷw fy ewŷllŷs.

Gweinidog. A Gedwi ditheu yn ufudd, lân ewŷllŷs Duw a'i Orchymmynnion, gan rodio yn yr unrhŷw hôll ddyddiau dy fywŷd.

Atteb. Mi a ymegniaf ar wneuthur fellu, a Duw yn gynnorthwŷwr i mi.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

O Drugarog Dduw, caniadha fellu gladdu yr hên Adda yn y rhai hŷn, fel y cyfoder y dŷn newŷdd ynddŷnt hwŷ. Amen.

Caniadha fôd i hôll chwantau'r cnawd farw ynddŷnt, ac i bôb pêth a berthŷn i'r Yſprŷd allu bŷw a chynnyddu ynddŷnt. Amen.

Caniadha fôd iddŷnt nerth a gallu i gael yr oruchafiaeth, a'r gorfod yn erbŷn diafol, y bŷd, a'r cnawd. Amen

Caniadha fôd i bwŷ bynnag ſŷdd ymma wedi ei gyſſegru i ti trwŷ ein

swŷdd a'n gweinidogaeth ni, allu hefŷd bod yn gynyscaeddol o rinweddau nefol, a bod iddynt gael eu tragywyddol obrwŷau drwŷ dy drugaredd, O fendigedig Arglwŷdd Dduw, yr hwn wŷt yn bŷw, ac yn llywodraethu pob pêth, yn oes oesoedd. Amen.

HOll-gyfoethog sŷth-fŷwiol Dduw, yr hwn y bu i'th garedigcaf Fâb Jesu Grîst dros faddeuant o'n pechodau, oddef gollwng o'i werth fawr ystlŷs ddwfr a gwaed, a rhoddi gorchymmŷn i'w ddyscyblion fyned a dyscu pôb cenedl, a'u bedyddio yn Enw y Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân: Ystyria attolwg i ti wrth weddiau dy gynnulleidfa, sancteiddia y dwfr hwn er dirgel olchedigaeth pechodau, a chaniadha fôd i'r rhai hŷn a fedyddir yr awrhon ynddo, dderbŷn cyflawnder dy râs, ac aros bŷth yn nifer dy ffyddlon blant etholedig, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. Amen.

¶ *Yna yr Offeiriad a gymmer bôb un o'r rhai a fedyddir gerfŷdd ei law ddeheu, a chan ei osod ef yn gyfleus gerllaw y Bedydd-fan, môdd y gwelo oreu, a ofŷn i'r Tadau bedŷdd, ac i'r Mammau bedŷdd yr Enw; Ac yna efe a'i trocha yn y dwfr neu a dywallt ddwfr arno ef, gan ddywedŷd.*

E. Yr wŷfi yn dy fedyddio di yn Enw y Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad*

YR ydŷm ni yn derbŷn y person ymma i gynnulleidfa defaid Crîst, ac yn ei * nodi êf ac arwŷdd y grôg yn arwŷddocad na bô iddo rhag llaw gymmerŷd yn gywilŷdd gyffessu ffŷdd Crîst a groeshoeliwŷd, ac iddo ymladd yn wrol tan ei faner êf, yn erbŷn pechod, y bŷd, a'r cythrael a pharhau yn filwr ffyddlawn ac yn was i Grîst, holl ddyddiau ei einioes. Amen.

* *Ymma yr Offeiriad a wneiff groes yn nhalcen y dŷn.*

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

GAn ddarfod ŷn awr, garedigion frodŷr, ad-eni, a dodi y personau hyn ynghorph Eglwŷs Crîst, diolchwn ninnau i'r Holl-alluog Dduw am ei ddaioni hŷn, ac o gydtundeb gwnawn ein gweddiau ar y goruchaf Dduw, ar fod iddo ddiweddu y rhan arall o'u bywyd yn ol hyn o ddechreuad.

¶ *Yna y dywedir a phawb ar eu gliniau.*

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Delet dy Deŷrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddŷw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drwg. Amen.

YR ŷm ni yn ostyngedig yn diolch i ti, Nefol Dâd, fôd yn wiw gennit ein galw i wŷbodaeth dy Râs, a ffŷdd ynot: Ychwanega yr wŷbodaeth hon, a chadarnhâ y ffŷdd hon ynom yn wastad: Dyro dy Yspryd glân i'r rhai hŷn, fel gwedi eu geni eilwaith, a'u gwneuthur yn etifeddion iechŷd tragywŷddol, Trwŷ ein Harglwŷdd Jesu Grist y gallont barhau yn weision i ti, a mwŷnhau dy addewidion trwŷ'r un ein Harglwŷdd Jesu Grîst, dy Fâb, yr hwn sŷdd yn bŷw ac yn teŷrnasu gyda thi, yn undod yr unrhŷw Yspryd Glân yn dragywŷddol. Amen.

¶ *Yna a phawb yn eu sefŷll yr Offeiriad a adrodd y Cyngor hwn isod, gan ddywedŷd yn gyntaf wrth y Tadau bedŷdd a'r Mammau bedŷdd.*

YN gymmaint a darfod i'r Rhai hŷn addo yn eich gwŷdd chwi ym-

wrthod a Diafol a'i hôll weithredoedd, Credu yn Nuw, a'i wasanaethu, rhaid i chwi feddwl mai eich rhan a'ch Dylêd chwi ŷw dwŷn ar gôf iddŷnt, pa rŷw hynod adduned, addewid, a phroffes a wnaethant yr awr hon ger bron y Gynnulleidfa hon, ac yn enwedig ger eich bron chwi eu tystion etholedig. Chwi hefŷd a elwch arnŷnt, i arferu pôb dyfalwch i gael eu haddyscu yn iawn sancteiddlan Air Duw: fel a gallont fellu gynnyddu mewn Grâs, ac yngwŷbodaeth ein Harglwŷdd Jesu Grîst, a bŷw yn Dduwiol, yn uniawn ac yn sobr yn y bŷd presennol hwn.

¶ [*Ac yna (gan ddywedŷd wrth y rhai newŷdd fedyddio) efe a â rhagddo fel hŷn.*]

AC am a berthŷn i chwi y rhai yr awron yn eich Bedŷdd a arwisgasoch Grîst, eich rhan chwithau a'ch dylêd ŷw, gan eich bôd wedi eich gwneuthur yn blant i Dduw, ac yn blant y goleuni, trwŷ ffŷdd yn Jesu Grîst, rhodio yn attebol i'ch galwedigaeth Gristionogol, a megis y gweddei i blant y Goleuni, gan gofio yn wastad, fôd Bedŷdd yn arwŷddoccau i ni ein proffess, hynnŷ ŷw, bôd i ni ganlŷn esampl ein Iachawdr Crist, a'n gwneuthur yn gyffelŷb iddo êf: fel megis ag y bu efe farw, ac y cyfododd drachefn drosom ni, fellu y dylem ni y rhai a fedyddiwŷd, farw oddiwrth bechod, a chyfodi i gyfiawnder, gan farwolaethu yn wastad ein hôll ddrygioni, a'n gwuniau llygredig, a pheunŷdd myned rhagom ymhôb rhinwedd ddâ, a buchedd dduwiol.

¶ *Iawn ŷw, i bôb un a fedyddier fel hŷn, gael ei Gonffirmio gan yr Escob cŷn gynted ag y gallo yn gymwŷs ar ôl ei Fedŷdd, fel y bo rhŷdd iddo ddyfod i'r Cymmun bendigedig.*

¶ *Os bŷdd dwŷn nêb o'r cyfrŷw, na fedyddiwŷd yn eu mebŷd, iw bedyddio cŷn dyfod i oedran pwŷll, i fedru atteb drostŷnt eu hunain, digonol fŷdd arfer y gwasanaeth am Fedŷdd Public plant bychain, neu [ar ddygŷn berŷgl] y gwasanaeth am Fedŷdd Prifat, gan newid rhŷw eiriau y bo achos yn peri eu newidio.*

Y Catechism; Sef hynny yw, Athrawiaeth iw dyscu gan bob plentyn, cyn ei ddwyn i'w gonffirmio gan yr Escob.

Qwestion. BEth ŷw dy enw di?

Atteb. *N.* neu *M.*

Qwestion. Pwŷ a roddodd yr enw hwnnw arnat ti?

Atteb. Fy nhadau bedŷdd, a'm mamau bedŷdd wrth fy medyddio pan i'm gwnaethwŷd yn aelod i Grîst, yn blentŷn i Dduw, ac yn etifedd teŷrnas nêf.

Cwestiwn. Pa bêth a wnaeth dy dadau bedŷdd a'th fammau bedŷdd yr amser hwnnw trosot ti?

Atteb. Hwŷ a addawsant, ac a addunasant dri phêth yn fy enw. Yn gyntaf ymwrthod o honof â diafol, ac â'i hôll weithredoedd, rhodres, a gorwagedd y bŷd anwir hwn, a phechadurus chwantau y cnawd. Yn ail bôd i mi gredu hôll byngciau ffŷdd Cristion. Ac yn drydŷdd, cadw o honof wŷnfŷdedig ewŷllŷs Duw a'i orchymmynnion, a rhodio yn yr unrhŷw hôll ddyddiau fy mywŷd.

Qwestion. 'Onid wŷt ti yn tybied dy fôd yn rhwŷmedig i gredu ac i wneuthur megis ag yr addawsant hwŷ trosot ti?

 Atteb.

Atteb. Ydwŷf yn wir, a thrwŷ nerth Duw fellu a gwnaf. Ac yr wŷfi yn mawr ddiolch i'n Tâd nefol, am iddo fy ngalw i gyfryw ſtât Iechŷdwriaeth trwŷ Jeſu Grîſt ein Iachawdr. Ac mi attolygaf i Dduw roddi i mi ei râd, môdd a gallwŷf aros yn yr unrhŷw hôll ddyddiau fy einioes.

Qweſtion. Adrodd i mi ſannau dy ffŷdd.

Atteb. CRedaf yn Nuw Dâd Hôll-gyfoethog, Creawdr nêf a daiar. Ac yn Jeſu Grîſt ei un Mab ef, ein Harglwŷdd ni: yr hwn a gaed trwŷ yr Yſprŷd glan, a aned o Fair forwŷn: a ddioddefodd dan Bontius Pilatus, a groeſhoeliwŷd, a fu farw ac a gladdwŷd, a ddeſcynnodd i uffern, y trydŷdd dŷdd y cyfododd o farw; a eſcynnodd i'r nefoedd, ac y mae yn eiſtedd ar ddeheulaw Dduw Dâd ôll gyfoethawg. Oddi yno y daw i farnu bŷw a meirw. Credaf yn yr Yſprŷd glan, yr Eglwŷs lân Gatholic, Cymmun y Sainct, maddeuant pechodau, Cyfodiad y cnawd, a'r bywŷd tragywŷddol. Amen.

Qweſtion. Pa beth yr wŷt ti yn ei ddyſcu yn bennaf yn y pyngciau hŷn o'th ffŷdd?

Atteb. Yn gyntaf yr wŷf yn dyſcu credu yn Nuw Dâd, yr hwn a'm gwnaeth i a'r hôll fŷd.

Yn ail yr ydwŷf yn dyſcu credu yn Nuw Fab, yr hwn a'm prynodd i a phôb rhŷw ddŷn.

Yn drydŷdd, yr wŷf yn dyſcu credu yn Nuw Yſprŷd glan yr hwn ſŷdd i'm ſancteiddio i, a hôll etholedig bobl Dduw.

Qweſtion. Ti a ddywedaiſt ddarfod i'th Dadau-bedŷdd a'th Fammau-bedŷdd, addo troſot ti, fôd i ti gadw gorchymmynion Duw; Dywed titheu i mi pa niſer ſŷdd o honŷnt.

Atteb. Dêg.

Qweſtion. Pa rai ydŷnt?

Atteb. Y Rhai hynnŷ a leſarodd Duw yn yr ugeinfed bennod o Exodus, gan ddywedŷd, Myfi ŷw'r Arglwŷdd dy Dduw yr hwn a'th ddûg di ymmaith o dîr yr Aipht, o dŷ y caethiwed.

I. Na fydded i ti dduwiau eraill onid myfi.

II. Na wnâ it dy hun ddelw gerfiedig, na llûn dim ag ſydd yn y nefoedd uchod, neu yn y ddaiar iſod; nag yn y dwfr tan y ddaiar. Na oſtwng iddŷnt ac na addola hwŷnt: Oblegid myfi yr Arglwŷdd dy Dduw wŷf Dduw eiddigus, yn ymweled a phechodau'r tadau ar y plant, hŷd y drydedd a'r bedwaredd genhedlaeth o'r rhai a'm caſânt, ac yn gwneuthur trugaredd i filoedd o'r rhai a'm carant, ac a gadwant fy ngorchymmynion.

III. Na chymmer Enw yr Arglwŷdd dy Dduw yn ofer, canŷs nid gwirion gan yr Arglwŷdd yr hwn a gymmero ei Enw êf yn ofer.

IV. Coſia gadw yn ſanctaidd y dŷdd Sabbath. Chwê diwrnod y gweithi, ac a gwnei dy hôll waith: Ond y ſeithfed dŷdd ŷw Sabbath yr Arglwŷdd dy Dduw: ar y dŷdd hwnnw na wna ddim gwaith, tydi, na'th fâb, na'th ferch, na'th wâs, na'th forwŷn, na'th anifail, na'r dŷn dieithr a fyddo o fewn dy bŷrth, canŷs mewn chwê diwrnod a gwnaeth yr Arglwŷdd nêf a daiar, y môr, a'r hŷn ôll ſŷdd ynddŷnt, A gorffywŷſodd y ſeithfed dŷdd. O herwŷdd pa ham y bendithiodd yr Arglwŷdd y ſeithfed dŷdd, ac a'i ſancteiddodd êf.

V. Anrhydedda dy dâd a'th fam, fel yr eſtynner dy ddyddiau ar y ddaiar yr hon a rŷdd yr Arglwŷdd dy Dduw i ti.

VI. Na

VI. Na lâdd.
VII. Na wna odineb.
VIII. Na ledradta.
IX Na ddŵg gam dystiolaeth yn erbŷn dy gymmydog.
X. Na chwennych dŷ dy gymmydog, na chwennŷch wraig dy gymmydog, na'i wâs, na'i forwyn, na'i ŷch, na'i assŷn, na dim ar sŷdd eiddo.

Qwestion. Beth yr wŷt ti yn ei ddyscu yn bennaf wrth y gorchymmynion hŷn?

Atteb. Yr ydwŷf yn dyscu dau bêth: fy nylêd tuagat Dduw, a'm dylêd tuagat fy nghymmydog.

Qwestion. Pa bêth ŷw dy ddylêd tuag at Dduw?

Atteb. Fy nylêd tuag at Dduw, ŷw Credu ynddo, ei ofni, a'i garu, â'm hôll galon, â'm hôll feddwl, â'm holl enaid, ac â'm hôll nerth, Ei addoli êf, diolch iddo, rhoddi fy hôll ymddiried ynddo, galw arno, anrhydeddu ei sanctaidd Enw ef a'i air, a'i wasanaethu yn gywir hôll ddyddiau fy mywŷd.

Qwestion. Pa bêth ŷw dy ddylêd tuag at dy gymmydog?

Atteb. Fy nylêd tuag at fy nghymmydog ŷw, ei garu fel fi fy hun, a gwneuthur i bôb dŷn megis a chwennychwn iddo wneuthur i minneu. Caru o honof, anrhydeddu, a chymmorth fy nhâd a'm mam. Anrhydeddu, ac ufuddhau i'r Brenin a'i swŷddogion. Ymddarostwng i'm hôll lywiawdŷr, dyscawdwŷr, Bugeiliaid ysprydol, ac athrawon. Ymddwŷn o honof yn ostyngedig, gan berchi pawb o'm gwell. Na wnelwŷf niwed i nêb ar air na gweithred. Bôd yn gywir ac yn union ymhôb pêth a wnelwŷf. Na bo na châs na digllonedd yn fy nghalon i nêb. Cadw o honof fy nwŷlaw rhag chwilenna a lledradta, cadw fy nhafod rhag dywedŷd celwŷdd, cabl-eiriau, na drŵg absen. Cadw fy nghorph mewn cymhedroldeb, sobrwŷdd, a diweirdeb. Na chybyddwŷf ac na ddeisyfwŷf ddâ na golud nêb arall. Ond dyscu, a llafurio yn gywir, i geisio ennill fy mywŷd, a gwneuthur a ddylwŷf, ymmha rŷw fuchedd bynnag a rhyngo bôdd i Dduw fy ngalw.

Qwestion. Fy anwŷl blentŷn, gwŷbydd hŷn ymma, nad wŷt ti abl i wneuthur y pethau hŷn o honot dy hun, nag i rodio yngorchymmynion Duw, nag iw wasanaethu ef, heb ei yspysol rad ef; yr hwn sŷdd raid i ti ddyscu yn wastad ymorawl amdano trwŷ ddyfal weddi. Gan hynnŷ moes i mi glywed a fedri di ddywedŷd gweddi yr Arglwŷdd.

Atteb.

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy deŷrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar megis a mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddŷw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drŵg. Amen.

Qwestion. Pa beth yr wŷt ti yn ei ofyn gan Dduw yn y weddi hon?

Atteb. Ydwŷf yn gofŷn i'm Harglwŷdd Dduw ein Tâd nefol, yr hwn ŷw rhodd-ŵr pôb daioni, ddanfon ei râd arnaf, ac ar yr hôll bobl, fel y gallom ei anrhydeddu ef, a'i wasanaethu, ac ufuddhau iddo megis y dylem. Ac yr wŷf yn gweddio ar Dduw ddanfon i ni bôb pêth angenrheidiol, yn gystal i'n heneidiau, ag i'n cŷrph; A bôd yn drugarog wrthŷm, a maddeu i ni ein pechodau; A rhyngu bodd iddo ein cadw a'n hamddiffyn ymhob perigl ysprydol, a chorphorol: A chadw o hono nyni rhag pôb pechod ac anwiredd, a rhag ein gelyn ysprydol, a rhag angeu tragywŷddol. A hŷn yr ydwŷf yn ei obeithio

y gwna efe o'i drugaredd a'i ddaioni, trwŷ ein Harglwŷdd Jesu Grîst: ac am hynnŷ yr wŷf yn dywedŷd, Amen, Bydded felly.

Qwestion.

PA sawl Sacrament a ordeiniodd Crîst yn ei Eglwŷs?

Atteb. Dau yn unig, megis yn gyffredinol yn angenrhaid i iechydwriaeth, sef, Bedŷdd, a Swpper yr Arglwydd.

Qwestion. Pa beth yr wyt ti yn ei ddeall wrth y gair hwn Sacrament?

Atteb. Yr wŷfi yn deall Arwŷdd gweledig oddiallan, o râs ysprydol oddi fewn a roddir i ni; yr hwn a ordeiniodd Crîst ei hun, megis môdd i ni i dderbŷn y grâs hwnnw trwŷddo, ac i fôd yn wŷstl i'n siccrhau ni o'r grâs hwnnw.

Qwestion. Pa sawl rhan sŷdd mewn Sacrament?

Atteb. Dwŷ, yr arwŷdd gweledig oddiallan, a'r gras ysprydol oddifewn.

Qwestion. Pa bêth ŷw'r Arwŷdd gweledig oddiallan, neu'r ffurf yn y Bedŷdd?

Atteb. Dwfr: yn yr hwn y bedyddir un, Yn Enw'r Tad, a'r Mab, a'r Ysprŷd glân.

Qwestion. Pa bêth ŷw'r grâs ysprydol oddifewn?

Atteb. Marwolaeth i bechod, a genedigaeth newŷdd i gyfiawnder. Canys gan ein bôd ni wrth naturiaeth wedi ein geni mewn pechod, ac yn blant digofaint, drwŷ Fedŷdd a gwneir ni yn blant grâs.

Qwestion. Pa bêth a ddisgwilir gan y rhai a fedyddier?

Atteb. Edifeirwch, drwŷ'r hon y maent yn ymwrthod â phechod: A ffŷdd, drwŷ'r hon y maent yn ddiyscog yn credu addewidion Duw, y rhai a wneir iddŷnt yn y Sacrament hwnnw.

Qwestion. Pa ham wrth hynnŷ a bedyddir plant bychain, prŷd na's gallant o herwŷdd eu ieuengtŷd gyflawni y pethau hŷn?

Atteb. Oblegid eu bôd yn addaw pôb un o'r ddau drwŷ eu meichiau, yr hwn addewid pan ddelont i oedran, y maent hwŷ eu hunain yn rhwŷm iw gyflawni.

Qwestion. Pa ham yr ordeiniwŷd Sacrament Swpper yr Arglwŷdd?

Atteb. Er mwŷn tragywŷddol gôf am aberth dioddefaint marwolaeth Crîst, a'r lleshâd yr ydŷm ni yn ei dderbŷn oddiwrtho.

Qwestion Pa bêth ŷw y rhan oddi allan, neu'r Arwŷdd, yn Swpper yr Arglwŷdd?

Atteb. Bara a gwîn, y rhai a orchymmynnodd yr Arglwydd eu derbŷn.

Qwestion. Pa bêth ŷw y rhan oddifewn, neu'r peth a arwŷddocceir?

Atteb. Corph a gwaed Crîst, y rhai y mae'r ffyddloniaid yn wîr ac yn ddiau yn eu cymmerŷd ac yn ei derbŷn, yn Swpper yr Arglwŷdd.

Qwestion. Pa leshâd yr ydŷm ni yn ei gael wrth gymmeryd y Sacrament hwn?

Atteb. Cael cryfhâu a diddanu ein heneidiau drwŷ Gorph a gwaed Crîst, megis a mae ein cŷrph yn cael drwŷ'r bara a'r gwîn.

Qwestion Pa bêth sŷ' raid i'r rhai a ddêl i Swpper yr Arglwydd ei wneuthur?

Atteb. Eu holi eu hunain, a ydŷnt hwŷ yn wîr edifeiriol am eu pechodau a aeth heibio, ac yn siccr amcanu dilŷn buchedd newŷdd: a oes ganddŷnt ffŷdd fywiol yn nhrugaredd Duw drwŷ Grîst, gyda diolchus gôf am ei angeu ef, ac a ydŷnt hwŷ mewn cariad perffaith â phôb dŷn.

¶ *Bydded i Gurat pôb plwŷf yn ddiesceulus, ar y Suliau a gwŷliau, ar ôl yr ail llith o'r*

o'r Gosper ddyscu ar osteg yn yr Eglwŷs, a holi cynnifer o blant ei Blwŷf, ag a ddanfonwŷd atto, (megis a tybio efe fôd yn gymhesur) yn rhŷw ran o'r Catechism hwn.

¶ *A bydded i bôb tâd a mam, a phôb perchen tylaŷth beri iw plant, iw gwasanaeth-ddynnion, ac iw Prentisiaid,(y rhai ni ddyscasant eu Catechism ddyfod i'r Eglwŷs ar yr amser gosodedig a gwrando yn ufudd, a bôd wrth y lywodraeth y Curat, hŷd oni ddarffo iddŷnt ddyscu pôb pêth ac sŷdd ymma wedi ei osod iw ddyscu ganddŷnt.*

¶ *Er cynted ag y delo Plant i oedran cymhedrol, ac a medront ddywedŷd yn Iaith eu mam, sannau y ffŷdd, gweddi yr Arglwŷdd, y dêg gorchymmynnion, a hefŷd medru o honŷnt atteb i ymofynnion eraill o'r Catechism bŷrr ymma: Yna dygir hwŷ at yr Escob; Ac i lôb un o honŷnt y bŷdd Tâd bedŷdd neu Fam fedŷdd megis yn Dŷst o'i Gonffirmasion.*

¶ *A pha brŷd bynnag a rhoddo yr Escob ystyriaeth am ddwŷn plant atto, i'w Conffirmio, Curat pôb plwŷf a ddŵg neu a ddenfŷn yn scrifennedig tan ei law henwau y rhai oll, o fewn ei blwŷf, ag a dybio efe fôd yn gymmwŷs iw presentio i'r Escob, iw Conffirmio. Ac os yr Escob, a'u gwêl hwŷnt yn gymeradwŷ, efe a'u Conffirmia hwŷnt yn y drefn, sŷ'n canlŷn.*

Trefn Conffirmasion, neu Arddodiad Dwylo ar y sawl a fedyddiwyd, ac a ddaethant i oedran pwyll.

¶ *Ar y dŷdd pwŷntiedig wedi gosod yn eu lle cynnifer ag a fo y prŷd hynnŷ i'w Conffirmio, ac yn sefŷll mewn trefn o flaen yr Escob, efe [neu rŷw Weinidog arall pwŷntiedig ganddo ef] a dderllŷn y rhag-ymadrodd hwn sŷdd yn canlŷn.*

ER mwŷn bôd ministrio Conffirmasion er mwŷ o adeilad i'r sawl a'i dernnio, tybiodd yr Eglwŷs yn ddâ, na Conffirmio nêb rhag llaw onid cyfw a fedro ddywedŷd y Credo, Gweddi Arglwŷdd, a'r Deng-air ddeddf, ac a dro hefŷd atteb i gyfrŷw ymofynnion a nhwŷsir yn y Catechism bŷrr. Yr hon efn sŷdd wedd lus iawn ei chadw, er llu o'r Plant) wedi eu dyfod weithian edran synwŷr, ac wedi dyscu y petha addawsei eu Tadau bedŷdd a'u ammau-bedŷdd trostŷnt wrth eu beddio,) eu hun, á'u genau eu hunain,(ac cŷdsynniad eu hunain ar osteg yngdd yr Eglwŷs,) gadarnhau a chonmio yr unrhŷw; a hefŷd addaw trwŷ Râs Duw yr ymegnîant yn wastad i gadw yn ffyddlon y cyfrŷw bethau, ag a fu iddŷnt hwŷ a'u cyffes eu hunain gŷdsynniaw arnŷnt.

¶ *Yna a dywed yr Escob.*

A Ydŷch chwi ymma yngwŷdd Duw a'r gynnulleidfa hon yn adnewŷddu yr addewid parchus, a'r adduned a wnaethwŷd yn eich henw chwi wrth eich Bedyddio, gan gadarnhau a chonffirmio yr unrhŷw eich hunian, a chan gydnabod eich bod eich hunain yn rhwŷmedig i gredu a gwneuthur yr hôll bethau a addawodd eich Tadau bedŷdd a'ch mammau bedŷdd trosoch chwi?

¶ *A phôb un a ettŷb yn glywedawg.*

Yr ydwŷf.

Yr Escob.

EIn porth ni sŷdd yn Enw yr Arglwŷdd.

Atteb. Yr hwn a wnaeth nêf a daiar.

Escob. Bendigaid ŷw Enw yr Arglwŷdd.
Atteb. O hŷn hŷd yn oes oesoedd.
Escob. Arglwŷdd gwrando ein gweddiau.
Atteb. A deled ein llêf hŷd attat.

Escob.

Gweddiwn.

HOll-alluog a bŷth-fŷwiol Dduw, yr hwn a fu wiw gennit adgenhedlu dy weision hŷn trwŷ ddwfr a'r Yspryd glân, ac a roddaist iddŷnt faddeuant o'u holl bechodau: nertha hwŷ, ni a attolygwn i ti Arglwŷdd, a'th Yspryd glân y Diddan-ŵr: A pheunŷdd ychwanega ynddŷnt dy aml ddonniau o râd, Yspryd doethineb a deall, Yspryd cyngor a nerth ysprydol; Yspryd gwŷbodaeth a gwîr dduwioldeb; A chyflawnhâ hwŷ Arglwŷdd ag Yspryd dy sanctaidd ofn, Yr awr hon ac yn dragywŷdd. Amen.

¶ *Yna a phôb un o honŷnt yn ei drefn yn gostwng ar ei liniau ger bron yr Escob, efe a ddŷd ei law ar ben pôb un, gan ddywedŷd.*

AMddiffŷn Arglwŷdd y plentŷn hwn [neu dy wás hwn] â'th rás nefol, fel y byddo iddo barhau yn eiddot ti bŷth, a pheunŷdd gynnyddu yn dy Yspryd glân fwŷ fwŷ, hŷd oni ddêl i'th deŷrnas dragywŷddol. Amen.

¶ *Yna y dywed yr Escob.*

Yr Arglwŷdd a fo gyda chwi.
Atteb. A chyda'th Yspryd dithau.

¶ *Ac (a phawb ar eu gliniau) yr Escob a ddywed yn hellach.*

Gweddiwn.

EIn Tâd yr hwn wyt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy deyrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drwg. Amen.

¶ *A'r Colect hwn.*

HOll-alluog a bŷth-fŷwiol Dduw, yr hwn wŷt yn peri i ni ewŷllysio, a gwneuthur yr hŷn sŷdd ddâ ac yn gymmeradwŷ gan dy fawredd: Yr ydŷm yn gwneuthur ein gostyngedig erfynnion attat dros dy weision hŷn, y rhai [yn ôl esampl dy sanctaidd Apostolion] a gosodasom ein dwŷlo arnŷnt, i'w siccrhau hwŷ trwŷ yr arwŷdd hwn, fod dy ymgeledd a'th radlawn ddaioni tuag attŷnt: Bydded dy dadol law, ni a attolygwn i ti, bŷth arnŷnt: Bydded dy Yspryd glân bŷth gyda hwŷ, ac fellu tywŷs hwŷ yngwŷbodaeth ac ufudd-dod dy air, mòdd y gallont yn y diwedd fwŷnhau bywŷd tragywŷddol, trwŷ ein Harglwŷdd Jesu Grist, yr hwn gyda thi, a'r Yspryd glân sŷdd yn bŷw ac yn teŷrnasu yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

HOll-alluog Arglwŷdd, a bŷth-fŷwiol Dduw, ni a attolygwn i ti fod yn wiw gennit uniawni, sancteiddio, a llywodraethu ein calonnau a'n cyrph, yn ffŷrdd dy ddeddfau, ac yngweithredoedd dy orchymynnion, megis trwŷ dy gadarnaf nodded, ymma ac yn dragywŷddol, a gallom fôd yn gadwedig gorph ac enaid, trwŷ ein Harglwŷdd a'n Iachawdr Jesu Grist. Amen.

¶ *Yna y Bendithia yr Escob hwŷnt, gan ddywedŷd hŷn.*

BEndith yr Holl-alluog Dduw, y Tâd, y Mâb a'r Yspryd glân, fyddo arnoch, ac a drigo gyda chwi yn dragywŷdd. Amen.

¶ *Ac ni dderbynnir nêb i'r Cymmun sanctaidd, nes iddo gael ei Gonffirmasion, neu fôd o hono yn barod, ac yn ewyllysgar i'w gonffirmio.*

bŷwhêir pawb. ond pôb un yn ei drefn ei hun. Y blaenffrwŷth ŷw Criſt, wedi hynnŷ y rhai ydŷnt eiddo Criſt, yn ei ddyfodiad ef. Yna y bŷdd y diwedd, wedi y rhoddo efe y deŷrnas i Dduw a'r Tad, wedi iddo ddileu pôb pendefigaeth, a phôb awdurdod a nerth, Canŷs rhaid iddo deŷrnaſu, hŷd oni oſodo ei holl elynion tan ei draed. Y gelŷn diweddaf a ddiniſtrir ŷw yr angeu. Canŷs efe a ddaroſtyngodd bôb peth tan ei draed êf, ond pan ŷw yn dywedŷd fôd pôb pêth wedi eu daroſtwng, amlwg ŷw mai oddieithr yr hwn a ddaroſtyngodd pôb peth iddo. A phan ddaroſtynger bôb peth iddo, yna y Mâb ei hun hefŷd a ddaroſtyngir, i'r hwn a ddaroſtygodd pôb peth iddo ef, fel y byddo Duw oll yn oll. Os amgen, bêth a wna y rhai a fedyddir tros y meirw, os y meirw ni chyfodir ddim? Paham ynteu y bedyddir hwŷ tros y meirw? A pha ham yr ydŷm ninnau mewn perŷgl bôb awr? Yr ydwŷf beunŷdd yn marw, myn eich gorfoledd yr hon ſŷdd gennif yn Ghriſt Jeſu ein Harglwŷdd. Os yn ôl dull dŷn yr ymleddais ag anifeiliaid yn Ephefus, pa leſhad ſŷdd i mi oni chyfodir y meirw? Bwŷtawn, ac yfwn, canŷs y foru marw yr ydŷm: Na thwŷller chwi, y mae ymddiddanion drŵg yn llygru moeſau dâ. Deffrowch yn gyfiawn, ac na phechwch, canŷs nid oes gan rai wŷbodaeth am Dduw: er cywilŷdd i chwi yr wŷf yn dywedŷd hŷn. Ond fe a ddywaid rhŷw un, Pa fôdd y cyfodir y meirw? Ac â pha rŷw gorph y deuant? Oh ynfŷd; y pêth yr wŷt ti yn ei hau ni fŷwhêir oni bŷdd efe marw. A'r pêth yr wŷt yn ei hau, nid y corph a fŷdd yr ydwŷt yn ei hau, ond gronŷn noeth yſcatfŷdd o wenith, neu o rŷw rawn arall. Ond Duw ſŷdd yn rhoddi iddo gorph, fel y mynnodd efe, ac i bôb hedŷn ei gorph ei hun. Nid ŷw pôb cnawd unrhŷw gnawd; ond arall ŷw cnawd dynion, ac arall ŷw cnawd anifeiliaid, a chnawd arall ſŷdd i byſcod, ac arall i adar. Y mae hefŷd gŷrph nefol, a chŷrph daiarol; ond arall ŷw gogoniant y rhai nefol, ac arall y rhai daiarol. Arall ŷw gogoniant yr haul, ac arall ŷw gogoniant y lloer; ac arall ŷw gogoniant y ſêr: canŷs y mae rhagor rhwn ſeren a ſeren mewn gogoniant, Fellŷ hefŷd y mae adgyfodiad y meirw: efe a heuir mewn llygredigaeth, ac a gyfodir mewn anllygredigaeth. Efe a heuir mewn ammarch, ac a gyfodir mewn gogoniant: efe a heuir mewn gwendid, ac a gyfodir mewn nerth: efe a heuir yn gorph anianol, ac a gyfodir yn gorph Yſprydol. Y mae Corph anianol, ac y mae corph yſprydol. Fellŷ hefŷd y mae yn yſcrifenedig; Y dŷn cyntaf Addaf a wnaed yn enaid bŷw, a'r Adda diweddaf yn yſprŷd yn bŷwhâu. ond nid cyntaf yr yſprydol, ond yr anianol, ac wedi hynnŷ yr yſprydol; Y dŷn cyntaf o'r ddaiar yn ddaiarol, yr ail dŷn yr Arglwŷdd o'r nêf: Fel y mae y daiarol, fellŷ y mae y rhai daiarol, ac fel y mae y nefol, fellŷ mae y rhai nefol hefŷd. Ac megis y dygaſom ddelw y daiarol, ni a ddygwn hefŷd ddelw y nefol. Ond hŷn meddaf, ô frodŷr, na ddichon cîg a gwaed etifeddu teŷrnas Dduw; ac nad ŷw llygredigaeth yn etifeddu anllygredigaeth Wele, yr wŷf yn dywedŷd i chwi ddirgelwch; Ni hunwn ni oll, ond ni a newidir oll mewn moment, ar darawiad llygad, wrth yr udcorn diweddaf. Canŷs yr udcorn a gân, a'r meirw a gyfodir yn anllygredig, a ninnau a newidir. O herwŷdd rhaid i'r llygradwŷ hwn wiſco anllygredigaeth, ac i'r marwol hwn wiſco anfarwoldeb. A phan ddarffo i'r llygradwŷ hwn wiſco anllyg

llygredigaeth; ac i'r marwol hwn wisco anfarwoldeb, yna y bŷdd yr ymadrodd a scrifennwŷd, Angeu a lyngcwŷd mewn buddugoliaeth. O angeu pa le y mae dy golŷn, o uffern pa le mae dy fuddugoliaeth? Colŷn angeu ŷw pechod, a grŷm pechod yw'r gyfraith. Ond i Dduw a byddo'r diolch, yr hwn sŷdd yn rhoddi i ni fuddugoliaeth trwy ein Harglwŷdd Jesu Grîst. Am hynnŷ fy mrodŷr anwŷl, byddwch siccr, a diymwad, a helaethion yngwaith yr Arglwŷdd yn oestadol, a chwi'n gwŷbod nad ŷw eich llafur chwi yn ofer yn yr Arglwŷdd.

¶ *Pan ddelont at y bedd, tra fyddo'r corph yn ei baratoi iw ddodi yn y ddaiar, y dywed yr Offeiriad, neu yr Offeiriad a'r yscolheigion a ganant:*

Dŷn a âned o wraig sŷdd a bŷrr amser iddo i fŷw, ac sŷdd yn llawn trueni. Y mae efe yn blaguro fel llysieuŷn, ac a dorrir i lawr, ac a ddiflanna fel cyscod, ac ni saif.

Ynghanol ein bywŷd yr ydŷm mewn angeu, gan bwŷ y mae i ni geisio ymwared onid gennit ti Arglwŷdd, yr hwn am ein pechodau wŷt yn gyfiawn yn ddigllawn?

Er hynnŷ Arglwŷdd Dduw sanctеiddiaf, Arglwŷdd galluogcaf, ô sanctaidd a thrugarog Iachawdr, na ollwng ni i ddygŷn a chwerwf boenau angau tragywŷddol.

Ti Arglwŷdd a adwaenost ddirgelion ein calonnau na chaua dy glustiau trugarog oddiwrth ein gweddiau, ond arbed nyni O Arglwŷdd sanctеiddaif, O Dduw galluogcaf, o sanctaidd a thrugarog Iachawdr, Tydi deilyngaf farnŵr tragywŷddol, na âd ni yn yr awr ddiwaethaf er rhŷw boenau angeu, i syrthio oddi-wrthit.

¶ *Yna tra fydder yn bwrw prîdd ar y corph gan rŷw rai a fo yn sefŷll yno, yr Offeiriad a ddywed.*

YN gymmaint a rhyngu bôdd i'r Goruchaf Dduw o'i fawr drugaredd, gymmerŷd atto ei hun enaid ein hanwŷl frawd yma a ymadaodd a'r bŷd, gan hynnŷ yr ŷm ni yn rhoddi ei gorph ef i'r ddaiar, lêf, daiar i'r ddaiar, lludw i'r lludw, prîdd i'r prîdd, mewn gwîr ddiogel obaith o adgyfodiad i fuchedd dragywŷddol, trwŷ ein Harglwŷdd Jesu Grîst, yr hwn a newidia ein corph gwael ni, fel y byddo yn gyffelŷb iw gorph gogoneddus êf, o herwŷdd y galluog weithrediad, trwŷ yr hwn a dichon efe ddarostwng pôb dim iddo ei hun.

¶ *Yna y dywedir neu y cenir.*

MI a glywais lais or nêf yn dywedŷd wrthif. yscrifenna, o hŷn allan gwnfŷdedig ŷw y meirw y rhai sy yn marw yn yr Arglwŷdd; fellŷ y dywed yr Ysprŷd, canŷs y maent yn gorphywŷso oddiwrth eu llafur.

¶ *Yna y dywed yr Offeiriad.*

Arglwŷdd trugarhâ wrthŷm.
Crîst trugarhâ wrthŷm.
Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy Deyrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddŷw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drŵg. Amen.

Offeiriad.

HOll-alluog Dduw, gŷd a'r hwn y mae yn bŷw ysprydoedd y rhai

rhai a ymadawſant oddiymma yn yr Arglwŷdd, ac yn yr hwn y mae eneidiau y ffyddloniaid wedi darfod eu rhŷddhâu oddiwrth faich y cnawd, mewn llawenŷdd a dedwŷddŷd: Yr ydŷm yn mawr ddiolch i ti, fod yn wiw gennit waredu ein *Brawd* hwn allan o drueni y bŷd pechadurus hwn, gan attolygu i ti, ryngu bôdd it o'th radlawn ddaioni, gyflawni ar fyrder nifer dy etholedigion, a phryſuro dy deŷrnas, môdd y gallom ni gyda'r rhai ôll a ymadawſant â'r bŷd mewn gwîr ffŷdd o'th Enw bendigedig, gaffael i ni ddiwedd perffaith, a gwŷnfŷd ynghorph ac enaid, yn dy ogoniant tragywŷddol, trwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd. *Amen.*

Y Colect.

O Drugarog Dduw, Tâd ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt, yr hwn ŷw y cyfodiad a'r bywŷd, ym-mha un, pwŷ bynnag a gredto a fŷdd bŷw er iddo farw. A phwŷ bynnag a fo bŷw ac a gredto ynddo ef, ni bŷdd marw bŷth, yr hwn hefŷd a'n dyſcodd (trwy ei Apoſtol bendigedig Saint Paul) na [illegible]ſtiem fel rhai heb obaith, dros y rhai a hunant ynddo êf: Nyni yn oſtyngedig a attolygwn i ti O Dâd, ein cyfodi ni o angeu pechod i fuchedd cyfiawnder, fel y bo i ni wedi ymado a'r fuchedd hon, allu gorphwŷs ynddo ef, Megis y mae ein gobaith fod ein *brawd* hwn: Ac ar y cyfodiad cyffredin y dŷdd diweddaf, allu ein caffael yn gymmeradwŷ yn dy olwg di, a derbŷn y fendith a ddatcan dy garedig Fâb yr amſer hynnŷ i bawb a'r a'th ofnant, ac a'th garant, gan ddywedŷd, Deuwch chwi fendigedig blant fy Nhâd, Meddiennwch y deŷrnas a barodtowŷd i chwi er pan ſeiliwŷd y Bŷd. Caniadhâ hŷn, ni a attolygwn i ti O drugarog Dâd, trwŷ Jeſu Grîſt ein Cyfryngwr a'n Prynnwr. *Amen.*

RHâd ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt, a Chariad Duw, a chymdeithas yr Yſprŷd glân, a fyddo gyda ni ôll bŷth bythoedd. *Amen.*

Diolch gwragedd yn ol eſcor plant, yr hwn a elwir yn gyffredin, Rhyddhau, neu Eglwyſa gwragedd.

¶ *Y wraig ar amſer arferedig ar ôl Eſcor, a ddaw i'r Eglwŷs, wedi ymwiſco yn weddus, ac yno y goſtwng ar ei gliniau yn rhŷw le cyfaddas, fel yr arferwŷd, neu megis yr appwŷntia yr Ordinari: Ac yno yr Offeiriad a ddywed wrthi.*

YN gymmaint a rhyngu bôdd i'r goruchaf Dduw o'i ddaioni, roddi i ti ryddhâd ymwaredol, a'th gadw yn y mawr berigl wrth eſcor: ti a ddiolchi yn ewŷllyſgar i Dduw, ac a ddywedi.

(¶ *Yna a dywed yr Offeiriad y Pſalm hon.*)

Dilexi quoniam. Pſal. 116.

DA gennif wrando o'r Arglwŷdd ar fy llêf, a'm gweddiau.

Am oſtwng o honaw ei glûſt attaf.

Am hynny llefaf tros fy nyddiau arno ef.

Gofidion angeu a'm cylchaſant: a gofidiau uffern a'm daliaſant, ing a blinder a gefais.

Yna y gelwais ar enw'r Arglwŷdd: attolwg Arglwŷdd gwared fy enaid.

Graſlawn ŷw'r Arglwŷdd, a chyfiawn; a thoſturiol ŷw ein Duw ni.

 Yr

Yr Arglwŷdd sŷdd yn cadw y rhai annichellgar: tlodais, ac efe a'm hachubodd.

Dychwel ô fy enaid i'th orphwŷsfa: canŷs yr Arglwŷdd fu ddâ wrthit.

O herwŷdd it waredu fy enaid oddiwrth angeu: fy llygaid oddiwrth ddagrau, a'm traed rhag llithro.

Rhodiaf o flaen yr Arglwŷdd yn nhîr y rhai bŷw.

Credais, am hynnŷ y lleferais: Cystuddiwŷd fi'n ddirfawr.

Mi a ddywedais yn fy ffrwŵst, pôb dŷn sŷdd gelwŷddog.

Bêth a dalaf i'r Arglwŷdd, am ei hôll ddonniau i mi?

Phiol iechŷdwriaeth a gymmeraf, ac ar enw'r Arglwŷdd y galwaf.

Talaf fy addunedau i'r Arglwŷdd, yn awr yngŵŷdd ei hôll bobl.

Ynghynteddoedd tŷ'r Arglwŷdd: yn dy ganol di O Jerusalem, Molwch yr Arglwŷdd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Ysprŷd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bŷdd yn oestad: yn oes oesoedd. *Amen.*

¶ *Neu'r Psalm hon.*

Nisi Dominus. Psal. 127.

OS yr Arglwŷdd nid adeilada y tŷ, ofer a llafuria ei adeilad-wŷr wrtho, Os yr Arglwŷdd ni cheidw'r ddinas, ofer y gwilia y ceidwaid.

Ofer i chwi foreu godi, myned yn hŵŷr i gyscu, bwŷdt bara gofidiau: fellu y rhŷdd efe hûn iw anwŷlŷd.

Wele, plant ydŷnt etifeddiaeth yr Arglwŷdd, ei wobr êf, ŷw ffrwŷth y grôth.

Fel y mae saethau yn llaw y cadarn, fellu y mae plant ieuenctid.

Gwŷn ei fŷd y gŵr a lanwodd ei gawell saethau â hwŷnt: ni's gwradwŷddir hwŷ, pan ymddiddanant a'r gelynion yn y porth.

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Mâb, ac i'r Ysprŷd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, a mae yr awr hon, ac a bŷdd yn oestad: yn oes oesoedd. *Amen.*

¶ *Yna a dywed yr Offeiriad.*

Gweddiwn.

Arglwŷdd trugarhâ wrthŷm.
Crist trugarhâ wrthŷm.
Arglwŷdd trugarhâ wrthŷm.

EIn Tad yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy Deŷrnas. Bydded dy Ewŷllys ar y ddaiar megis a mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddŷw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drŵg. Canŷs eiddot ti ŷw'r Deŷrnas a'r gallu, a'r gogoniant yn oes oesoedd. *Amen.*

Gweinidog. Arglwŷdd cadw dy wasanaeth-wraig hon.

Atteb. Yr hon sŷdd yn ymddiried ynot.

Gweinidog. Bŷdd iddi yn dŵr cadarn,

Atteb. Rhag wŷneb ei gelŷn.

Gweinidog. Arglwŷdd, erglŷw ein gweddiau.

Atteb. A deled ein llêf hŷd attat.

Gweinidog. Gweddiwn.

HOll-alluog Dduw, nyni yn ostyngedig a ddiolchwn i ti ryngu bodd it waredu dy wasanaeth-wraig hon oddiwrth y mawr boen a'r perigl ar anedigaeth dŷn bâch: Caniadhâ ni attolygwn i ti drugarogcaf Dâd, allu

o honi drwŷ dy gynhorthwŷ di, fŷw yn ffyddlawn, a rhodio yn ôl dy ewŷllŷs di, yn y fuchedd bresennol hon; a hefŷd bôd yn gyfrannog o'r gogoniant tragywŷddol yn y fuchedd a ddaw, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

¶ *Rhaid i'r wraig a ddêl i dalu diolch, offrymmu yr offrymmau defodawl, ac o bŷdd Cymmun, iawn ŷw iddi gymmerŷd y Cymmun bendigedig.*

Y Comminasion. neu Gyhoeddiad digofaint a barnedigaethau Duw yn erbyn pechaduriaid; A rhyw weddiau iw harfer ar y dydd cyntaf o'r Grawys, Ac ar amryw amserau pan appwyntio'r Ordinari.

¶ *Ar ôl y forenol weddi ar ddinedd y Litani yn ôl môdd arferedig, yr Offeiriad yn y lle a darllennir y gwasanaeth, neu yn y Pulpŷt a ddywed.*

Y Brodŷr, yn y brîf Eglwŷs gŷnt yr oedd dyscyblaeth Dduwiol, Nid amgen bod yn nechreu'r Grawŷs, roi cyfrŷw ddynnion ac oeddent bechaduriaid cyhoedd, i benŷd cyhoedd, a'u poeni yn y bŷd ymma, môdd y byddei eu heneidiau gadwedig yn nŷdd yr Arglwŷdd: ac megis y gallei eraill, wedi eu rhybuddio drwŷ eu esampl hwŷ, fod yn ofnusach i wneuthur ar gam.

Yn lle hynnŷ, hŷd onid adnewŷdder y ddywededig ddŷscyblaeth [yr hŷn a ddylid ei ddymuno yn fawr] fe dybiwŷd fôd yn ddâ yr amser hŷn, yn eich gŵydd chwi ôll, ddarllen y sentensiau cyffredin o felldithion Duw yn erbŷn pechaduriaid anedifeiriol, y rhai a gasclwŷd allan o'r seithfed bennod ar hugain o Deuteronomium, a lleoedd eraill o'r Scrythŷr lân: a bôd i chwi atteb i bôb sentens, *Amen.* Er mwŷn, gwedi darfod fellu eich rhybuddio am fawr ddigllonder Duw yn erbŷn pechaduriaid, gallu eich gwahodd yn gŷnt i ddifrif, a gwîr edifeirwch, a bôd i chwi rodio yn ddiesceulusach y dyddiau enbŷd hŷn, gan gilio oddiwrth gyfrŷw feiau ac yr ydŷch chwi yn siccrhau a'ch geneuau eich hunain, fôd melldith Dduw yn ddyledus am danŷnt.

Melldigedig ŷw y nêb a wnêlo ddelw gerfiedig neu doddedig iw haddoli. *Deuteronomium,* 27. 15.

¶ *A'r bobl a attebant, ac a ddywedant,*

Amen.

Gweinidog. Melldigedig ŷw yr hwn a felldithio ei dâd neu ei fam. *adnod* 16.

Atteb. *Amen.*

Gweinidog. Melldigedig ŷw yr hwn a symmudo derfŷn Tîr ei gymmydog. *adnod* 17.

Atteb. *Amen.*

Gweinidog. Melldigedig ŷw yr hwn a baro i'r dall gyfeiliorni allan o'i ffordd. *adnod.* 18.

Gweinidog. Melldigedig ŷw yr hwn a ŵyro farn y dieithr, yr ymddifad, a'r weddw. *adnod.* 19.

Atteb. *Amen.*

Gweinidog. Melldigedig ŷw y nêb a drawo ei gymmydog yn ddirgel. *ad.* 24.

Atteb. *Amen.*

Gweinidog. Melldigedig ŷw yr hwn a orweddo gyda gwraig ei gymmydog, *Leviticus.* 20. 10.

Atteb. *Amen.*

Gweinidog. Melldigedig ŷw yr hwn a gymmero wobr er di eneidio neu lâdd y gwirion. *Deuteronomium.* 27. 25.

Atteb. *Amen.*

Gweinidog. Melldigedig ŷw yr hwn a roddo ei ymddiried mewn dŷn, ac a gymmero ddŷn yn amddiffŷn iddo, ac yn ei galon a gilio oddiwrth yr Arglwŷdd. *Jeremi.* 17. 5.

Atteb. *Amen.*

Gweinidog. Melldigedig ŷw yr annhrugarog, y godinebus, a'r rhai a dorrant briodas, a'r cybyddion, addol-wŷr delwau, enllib-wŷr, meddwon, a'r cribddeilwŷr. *Math.* 25. 41. 1 *Cor.* 6. 9, 10.

Atteb. *Amen.*

Gweinidog.

YN-awr, yn gymmaint a'u bôd hwŷ ôll yn felldigedig [fel y tystia Dafŷdd Brophwŷd] y rhai sŷ yn cyfeiliorni, ac yn myned ar ddidro oddiwrth orchymmynion Duw: moeswch i ni[gan feddylio am y farn ofnadwŷ sŷdd goruwch ein pennau, ac sŷdd ger ein llaw] ymchwelŷd at ein Harglwŷdd Dduw â chwbl gystudd, a gostyngeiddrwŷdd calon, gan ddwŷn galar a thrymder dros ein buchedd bechadurus, gan gydnabod a chyffessu ein camweddau, a cheisio dwŷn ffrwŷthau teilwng i edifeirwch. Canŷs yn awr y gosodwŷd y fwŷall ar wreiddin y pren, fel y cymmynir i lawr, ac y bwrir i'r tân bôb pren ni ddygco ffrwŷth dâ. Pêth ofnadwŷ ŷw syrthio yn nwŷlaw y Duw bŷw. Efe a dywallt lâw ar y pechaduriaid, maglau, tân, a brwmstan, storm a thymestl, hŷn sŷdd eu rhan hwŷ iw yfed. Canŷs wele y mae'r Arglwŷdd wedi dyfod allan o'i le, i ymweled ag anwiredd y rhai sŷ yn trigo ar y ddaiar. Ond pwŷ a ddichon aros dŷdd ei ddyfodiad ef? Pwŷ a ddichon barhau pan ymddangoso efe? Ei wŷntill sŷdd yn ei law, ac efe a gartha ei lawr, ac a gasgl ei wenith iw yscubor, ond efe a lŷsc yr ûs â thân anniffoddadwŷ. Dŷdd yr Arglwŷdd a ddaw fel lleidr o hŷd nôs, a phan ddywedant, Tangneddŷf, ac y mae pôb pêth yn ddiogel, yna y daw distrŷw disyfed arnŷnt, fel y daw gofid ar wraig feichiog wrth escor, ac ni ddiangant. Yna yr ymddengys cynddaredd Duw yn y dŷdd dial, yr hwn a ddarfu i'r pechaduriaid anhydŷn ei bentyrru ar eu gwarthaf trwŷ gyndynrhwydd eu calonnau, y rhai a ddirmygent ddaioni, ammynedd, a hîr-ymaros Duw, pan ydoedd efe yn eu galw hwŷ yn wastad i edifeirwch. Yna y galwant arnaf, mêdd yr Arglwŷdd, ac ni wrandawaf; hwŷ am ceisiant yn foreu, ac ni'm caffant, a hynnŷ o herwŷdd iddŷnt gassau gwŷbodaeth, ac na dderbynient ofn yr Arglwŷdd, onid cassau fy nghyngor, a diystyru fy ngholpedigaeth.

Yno y bŷdd rhy-hŵŷr curo, wedi cau'r drws, a rhŷ-hŵŷr galw am drugaredd, pan ŷw amser cyfiawnder. Och mor aruthrol llêf y farn gyfiawnaf a draethir arnŷnt hwŷ! pan ddywedir wrthŷnt, Ewch y rhai melldigedig i'r tân tragywŷddol, yr hwn a ddarparwŷd i ddiafol a'i angelion.

Am hynnŷ frodŷr, ymchwelwn ŷn brydol, tra parhâo dŷdd yr iechŷd, Canŷs y mae'r nôs yn dyfod prŷd na allo nêb weithio: fellu tra fyddo i ni oleuni credwn yn y goleuni, a rhodiwn fel plant y goleuni, rhag ein bwrw i'r tywŷllwch eithaf, lle y mae gwŷlofain ac yscyrnygu dannedd. Na ddrŵg-arferwn ddaioni Duw, yr hwn sŷdd yn ein galw yn drugarog i wellau, ac o'i ddidrange dosturi, yn addo i ni faddeuant am a aeth heibio, os nyni [â chwbl feddwl, ac â chalon gywir] a ddychwelwn atto êf. Canŷs er bôd ein pechodau cŷn goched a'r yscarlad, hwŷ fyddant mor gannaid a'r eira: ac er eu bôd fel y porphor, etto hwŷ fyddant cŷn wŷnned a'r gwlan.

Ymchwelwch yn lân, mêdd yr Arglwŷdd, oddiwrth eich hôll anwiredd, ac

ac ni bŷdd eich pechodau yn ddestrŷw i chwi.

Bwrriwch ymaith oddiwrthŷch eich hôll annuwioldeb a wnaethoch, gwnewch i chwi galonnau newŷddion, ac Yspryd newŷdd. Pa ham a byddwch feirw, chwŷ-chwi tŷ yr Israel? gan na'm böddheir ym marwolaeth yr un a fo marw, mêdd yr Arglwŷdd Dduw: Ymchwelwch chwithau a bŷw fyddwch.

Er darfod i ni bechu, y mae i ni Ddadleuwr gyda'r Tâd Jesu Grist y Cyfion, ac efe ŷw'r iawn dros ein pechodau, Canŷs efe a archollwŷd dros ein camweddau, ac a darawŷd am ein hanwiredd. Ymchwelwn am hynnŷ atto êf, yr hwn ŷw trugarog dderbyniwr hôll wîr edifeiriol bechaduriaid, gan gwbl gredu ei fod êf yn barod i'n derbŷn, ac yn orau ei ewŷllŷs i faddeu i ni od awn atto mewn ffyddlawn edifeirwch? os nyni a ymostyngwn iddo? ac o hŷn allan a rodiwn yn ei ffŷrdd êf? os nyni a dderbyniwn ei iau esmwŷth êf? a'i faich yscafn arnom, iw ganlŷn êf mewn gostyngeiddrwŷdd, dioddefgarwch a chariad perffaith, a bôd o honom yn drefnedig wrth lywodraeth ei Yspryd glan êf, gan geisio yn wastad ei ogoniant, a'i wasanaethu yn ddyladwŷ yn ein galwedigaeth, gan ddiolch iddo. Os hŷn a wnawn? Crîst a'n gwared ni oddiwrth felldith y gyfraith, ac oddiwrth y felldith eithaf a ddiscŷn ar y sawl a fyddant ar y llaw asswŷ, ac efe a'n gesŷd ni ar ei ddeheulaw, ac a ddyru i ni wŷnfŷdedig fendith ei Dâd, gan orchymmŷn i ni gymerŷd meddiant yn ei ogoneddus deŷrnas, i'r hon poed teilwng fo ganddo ein dwŷn ni eu gŷd ôll, er ei anfeidrol drugaredd. Amen.

¶ *Yna y gostyngant bawb ar eu gliniau, a'r Offeiriad, a'r yscolheigion ar eu gliniau* [*yn y fan lle maent arferedig o ddywedŷd y Litani*] *a ddywedant y Psalm hon.*

Miserere mei, Deus. Psal. 51.

TRugarhâ wrthif O Dduw, yn ôl dy drugarogrwŷdd: yn ôl lliaws dy dosturiaethau dilêa fy anwireddau.

Golch fi yn llwŷr-ddwŷs oddiwrth fy anwiredd: a glanhâ fi oddiwrth fy mhechod.

Canŷs yr wŷf yn cydnabod fy nghamweddau, a'm pechod sŷdd yn wastad ger fy mron.

Yn dy erbŷn di, dy hunan y pechais, a gwneuthŷm y drwg hwn yndy olwg: fel i'th gyfiawnhaer pan leferŷch, ac y byddit bûr pan farnech.

Wele mewn anwiredd i'm lluniwŷd, ac mewn pechod y beichiogodd fy mam arnaf.

Wele, ceraist wirionedd oddimewn, a pheri i mi wŷbod doethineb yn ddirgel.

Glanhâ fi ag Yssop, ac mi a lanheir: golch fi, a byddaf wŷnnach na'r eira.

Pâr di i mi glywed gorfoledd, a llawenŷdd; fel y llawenycho yr escŷrn a ddrylliaist.

Cuddia dy wŷneb oddiwrth fy mhechodau a dilêa fy hôll anwireddau.

Crea galon lân ynof O Dduw: ac adnewŷdda Yspryd uniawn o'm mewn.

Na fwrw fi ymaith oddi ger dy fron: ac na chymmer dy Yspryd sanctaidd oddi-wrthif.

Dyro drachefn i mi orfoledd dy iechŷdwriaeth: ac â'th hael Yspryd cynnal fi.

Yna y dyscaf dy ffŷrdd i rai anwir: a phechaduriaid a droir attat.

Gwared fi oddiwrth waed O Dduw; Duw fy iechŷdwriaeth: a'm tafod a gân yn llafar am dy gyfiawnder.

Arglwŷdd, agor fy ngwefusau, a'm genau a fynega dy foliant.

Canŷs ni chwennychi aberth, pe amgen mi a'i rhoddwn, poeth ofrwm ni fynni.

Aberthau

Aberthau Duw ydŷnt yspryd dryll-iedig: Calon ddrylliog gystuddiedig, O Dduw, ni ddirmygi.

Gwna ddaioni, yn dy ewŷllŷsgarwch i Seion: Adeilada furiau Jerusalem.

Yna y byddi fodlon i ebŷrth cyfiawnder, i boeth offrwm, ac aberth llosc, yna'r offrymmant fustŷch ar dy allor.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mab, ac i'r Yspryd glân.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn oestad yn oes oesoedd. Amen.

Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

Crist trugarhâ wrthŷm.

Arglwŷdd trugarhâ wrthŷm.

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy deŷrnas. Bydded dy ewŷllŷs ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddŷw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel a maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drwg. *Amen.*

Gweinidog. Arglwŷdd cadw dy wasanaeth-ddynion.

Atteb. Y rhai a ymddiriedant ynot.

Gweinidog. Anfon iddŷnt borth oddiuchod.

Atteb. A bŷth amddiffŷn hwŷ yn gadarn.

Gweinidog. Cymorth nyni O Dduw ein Iachawdr.

Atteb. Ac er mwŷn gogoniant dy Enw gwared ni: Bŷdd drugarog wrthŷm bechaduriaid, er mwŷn dy Enw.

Gweinidog. Arglwŷdd gwrando ein gweddiau.

Atteb A deled ein llêf hŷd attat.

Gweinidog.

Gweddiwn.

O Arglwŷdd, ni attolygwn i ti, yn drugarog wrando ein gweddiau, ac arbed bawb a gyffessant eu pechodau wrthit, fel y bô i'r rhai a gyhuddir eu cydwybodau gan bechod, trwŷ dy drugarog faddeuant, fôd yn ollyngedig, trwŷ Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

O Alluogcaf Dduw, a thrugarogcaf Dâd, yr hwn wŷt yn tosturio wrth bôb dŷn, ac nid wŷt yn casâu dim a'r a wnaethost, yr hwn nid ewŷllysi farwolaeth pechadur, onid bŷw o hono ac ymchwelŷd oddiwrth bechod, a bod yn gadwedig: yn drugarog maddeu ein camweddau, derbŷn a chysura ni, y rhai ydym yn flin ac yn orthrwm gennym faich ein pechodau. Ti bia o briodolder drugarhau, i ti yn unig a perthŷn maddeu pechodau: Arbed nyni am hynny Arglwŷdd daionus. Arbed dy bobl y rhai a brynaist. Na ddwg dy weision i'r farn, y rhai ŷnt brîdd gwael, a phechaduriaid truain: Ond ymchwel fellu dy lîd oddiwrthŷm, y rhai ŷm yn ostyngedig yn cydnabod ein gwaeledd, ac yn wîr edifeiriol gennŷm ein beiau: fellu bryssia i'n cynhorthwŷo yn y bŷd hwn, fel y gallom bŷth fyw gyda thi yn y bŷd a ddaw, trwŷ Iesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

¶ *Yna y dywed y bobl hŷn ymma sŷdd yn canlŷn, ar ôl y Gweinidog.*

YMchwel di ni O Arglwŷdd daionus, ac yna yr ymchwelir ni, ystyria O Arglwŷdd, ystyria wrth dy bobl, y rhai sŷdd yn ymchwelŷd attat trwŷ wŷlofain, ymprydio, a gweddio; canŷs Duw trugarog ydwŷt ti, yn llawn tosturi, yn ddâ dy amynedd, ac yn fawr dy wârder, yr wŷt yn arbed pan ŷm yn haeddu poenau, ac yn dy lîd yr wŷt yn meddwl am drugaredd. Arbed dy bobl Arglwŷdd daionus, arbed hwŷ, ac na ddygcer dy etifeddiaeth i wradwŷdd:

wŷdd: clŷw nyni, Arglwŷdd, canŷs mawr ŷw dy drugaredd, ac yn ôl lliaws dy drugareddau, edrŷch arnom, trwŷ haeddedigaethau a chyfryngdod dy Fendigedig Fâb Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

¶ *Yna yr Offeiriad ei hun yn unig a ddywed.*

Bendithied yr Arglwŷdd ni, a chadwed ni; Derchafed yr Arglwŷdd ei wŷneb arnom, a rhodded i ni Dangneddŷf yr awr hon ac hŷd bŷth bythoedd. *Amen.*

Ffurf o Weddi i'w harfer ar y MOR.

¶ *Y Foreuol a'r Brŷdnhawnol Weddi i'w harfer ar y Môr, a fyddant yr un ag a appwŷntiwŷd yn llyfr Gweddi Gyffredin.*

¶ *Y ddwŷ Weddi hŷn hefŷl yn canlŷn a arferir yn llynges ein Harglwŷdd frenin. bôb dŷdd.*

O Dragywŷddol Arglwŷdd Dduw, yr hwn yn unig wŷt yn tanu y nefoedd, ac yn rheoli angerdd y môr; yr hwn a amylchaist y dyfroedd â therfynau, hŷdoni ddarfyddo dŷdd a nôs; Rhynged bôdd it i ein derbŷn ni dy weision, a'r llynges, yn yr hon yr ŷm yn gwasanaethu, i'th hôll-alluog a'th rasusaf nodded. Cadw ni rhag perigl y môr, a rhuthr y gelŷn, fel a byddom amddiffŷn i'n grasusaf Arglwŷdd Frenin *WILIAM*, a'i deŷrnasoedd, ac yn ddiogelwch i'r sawl a gynniwerant rhŷd y moroedd ar eu negesau cyfreithlawn; fel y bo i breswŷlwŷr ein hynŷs dy wasanaethu di ein Duw, mewn heddwch a llonyddwch, ac i ninnau ddychwel adref mewn diogelwch i fwynhau bendithion y wlâd gydâ ffrwŷth ein llafur; ac mewn diolchgar goffa am dy drugareddau i foliannu a gogoneddu dy Enw bendigedig, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

Y Colect.

RHag-flaena ni, O Arglwŷdd yn ein hôll weithredoedd, â'th radlonaf hoffder, a rhwŷddhâ ni â'th barhâus gymmorth; fel yn ein hôll weithredoedd dechreuedig, anherfynedig, a therfynedig ynot ti, y gallom foliannu dy sanctaidd Enw, ac yn y diwedd gael drwŷ dy drugaredd fywŷd tragywŷddol, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

Gweddiau iw harfer yn amser tymhestloedd ar y môr.

O Alluogcaf a gogoneddus Arglwŷdd Dduw, wrth orchymmŷn yr hwn y mae'r gwŷntoedd yn chwŷthu, ac yn derchafu tonnau y môr, a'r hwn wŷt yn gostegu ei ryferthwŷ êf; yr ŷm ni, dy Greaduriaid, ond pechaduriaid truain, yn ein dirfawr gyfyngder hŷn yn llefain arnat am dy gymmorth; Achub Arglwŷdd, onide darfu am danom. Trâ yr oeddŷm yn ddiogel ac yn gweled pôb pêth yn heddychol o'n hamgŷlch, yr ŷm yn cyffessu, anghofio o honom dy di ein Duw, a gwrthod gwrando ar lêf ddistaw dy Air di, ac ufuddhau i'th orchymmynion: Ond yr awr hon ni a welwn mor ofnadwŷ ydwŷt ti yn dy hôll weithredoedd rhyfedd, y Duw mawr i'w ofni goruwch ôll. Am hynnŷ yr addolwn dy dduwiol fawredd, gan gydnabod dy allu, ac attolygu dy dosturi. Cymmorth, Arglwŷdd, ac achub ni, er dy drugareddau yng-Nghrîst Jesu dy Fâb, ein Harglwŷdd. *Amen.*

Neu hon.

O Drâ-gogoneddus, a grasusaf Arglwŷdd Dduw, yr hwn wŷt yn preswŷlio yn y nêf, ond yn canfod pôb pêth

pêth fod; Edrych i lawr ni a attolygwn i ti, a gwrando ni yn galw arnat o eigion trueni, ac o safn angeu, yr hwn sydd barod yr awr hon i'n traf-lyngcu, Achub, Arglwydd, onidê darfu am danom. Y bŷw, y bŷw, efe a'th fawl di. O danfon Air dy orchymmyn i geryddu angerdd y gwyntoedd a rhuad y môr! fel gan gael ein gwared allan o'n cyfyngder ymma, y byddom bŷw i'th wasanaethu di, ac i foliannu dy Enw hôll ddyddiau ein bywyd. Gwrando Arglwydd, ac achub ni, er anfeidrol ryglyddon ein gwynfydedig Iachawdwr dy Fâb, ein Harglwydd Jesu Grîst. *Amen.*

Y Weddi a ddywedir o flaen brwydr, ar fôr yn erbyn pôb rhyw Elyn.

O Alluogcaf! ac ardderchogcaf Arglwydd Dduw, Arglwydd y Lluoedd, yr hwn wyt yn llywodraethu, ac yn rheoli pôb pêth; Tydi wyt yn eistedd ar yr orseddfaingc, yn barnu yn gyfiawn. Am hynnŷ y cyfarwyddwn at dy dduwiol fawredd yn ein hangenoctid hwn, ar fôd i ti gymmeryd yr achos i'th law dy hun, a barnu rhyngom a'n gelynion. Cyfod dy nerth O Arglwydd, a thyred i'n cymmorth: Canys nid wyt bôb amser yn rhoddi y rhyfel i'r cedyrn, ond ti a ddichon achub gydâ llawer, neu gydâ ychydig, O na lydded i'n pechodau lefain yr awr hon i'n herbyn am ddial, ond gwrando ni dy weision trueiniaid yn ymbil am dy drugaredd, ac yn eiriol am dy Borth, ac am fod o honot yn amddiffyn i ni rhag wyneb y gelyn. Gwnâ yn hyspys, mai dy di yw ein hachubwr a'n cadarn waredwr ni, trwy Jesu Grîst ein Harglwydd. *Amen.*

¶ *Gweddiau byrrion i rai neillduol, nad allant ymgyfarfod i gyssylltu mewn*

Gweddi ac eraill o herwydd y brwydr, neu'r demhestl.

Gweddiau Cyffredinol.

ARglwydd, trugarhâ wrthym ni bechduriaid, ac achub ni er mwyn dy drugareddau.

Ti wyt y Duw mawr, yr hwn a wnaethost ac a wyt yn llywodraethu pob pêth; O gwared ni er mwyn dy Enw.

Ti wyt y Duw mawr i'w ofni uwch law oll: O achub ni, fel y molian-nom di.

Gweddiau yspysawl o herwydd y gelyn.

TYdi, O Arglwydd, wyt gyfiawn a galluog, O amddiffyn ein hachos yn erbyn y gelyn.

O Dduw, tydi wyt gadarn dŵr amddiffyn i bawb a ffoant attat; O achub ni rhag traha y gelyn.

O Arglwydd y lluoedd, ymladd trosom, fel y gallom dy ogoneddu di.

O na âd i ni suddo dan bwys ein pechodau, na thraha y gelyn.

O Arglwydd, cyfod, cymorth ni, a gwared ni er mwyn dy Enw.

Gweddiau byrrion o ran y dymhestl.

TYdi, O Arglwydd, yr hwn wyt yn dyhuddo terfysg y môr, gwrando ni, ac achub ni, fel na'n cyfr-goller.

O fendigedig Iachawdr, yr hwn a achubaist dy ddyscyblion, pan oeddynt ar ddiben cyfrgolli gan dymestl, gwrando ni, ac achub ni, ni attolygwn i ti.

Arglwydd trugarhâ wrthym.
Crîst, trugarhâ wrthym.
Arglwydd trugarhâ wrthym.
O Arglwydd, clyw nyni.
O Crîst, clyw nyni.
Duw y Tâd, Duw y Mâb, Duw yr Yspryd glân, trugarhâ wrthym, achub ni yr awr hon, ac yn dragywydd. *Amen.*

Ein

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy Deyrnas. bydded dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y nefoedd Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drŵg: Canys eiddot ti ŷw'r deyrnas, a'r nerth, a'r gogoniant yn oes oesoedd. *Amen.*

¶ *Pan fo enbŷdrwŷdd yn gyfagos, cynnifer ac a aller eu hebcor oddiwrth wasanaeth angenrheidiol yn y llong, a elwir ynghŷd, ac hwŷ a wnant gyffes ostyngedig i Dduw o'u pechodau: Yn yr hon pôb un a ddylai gymmerŷd atto ei hun yn ddifrifol bôb un o'r pechodau hynnŷ, am y rhai y bô ei gydwŷbod yn ei gyhuddo: gan ddywedŷd fel y mae yn canlŷn.*

Y Gyffes.

HOll-alluog Dduw, Tâd ein Harglwŷdd Iesu Grist, gwneuthur-wr pôb dim, barnwr pôb dŷn, yr ŷm ni yn cydnabod, ac yn ymofidio dros ein hamrŷw bechodau a'n hanwiredd, y rhai o ddŷdd i ddŷdd yn orthrwm a wnaethom, ar feddwl, gair, a gweithred, yn erbŷn dy Dduwiol fawredd, gan annog yn gyfiawnaf dy ddigofaint a'th far i'n herbŷn. Yr ydŷm yn ddifrifol yn edifarhau ac yn ddrŵg gan ein calonnau, dros ein cam-weithredoedd hŷn; eu coffa sŷ drwm gennŷm; Eu baich sŷdd anrhaith ei oddef: Trugarhâ wrthŷm, trugarhâ wrthŷm, drugarocaf Dâd; er mwŷn dy un Mâb ein Harglwŷdd Jesu Grist, maddeu i ni yr hŷn ôll a aeth heibio, a chaniadhâ i ni allu byth o hŷn allan, dy wasanaethu a'th fodloni, mewn newŷdd-deb buchedd, er anrhydedd a gogoniant dy Enw, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

¶ *Yna y datcan yr Offeiriad, (os bŷdd un yn y llong) y gollyngdod hŷn.*

HOll-alluog Dduw, ein Tad nefawl, yr hwn o'i fawr drugaredd a addewaist faddeuant pechodau i bawb gan edifeirwch calon a gwîr ffŷdd a ymchwel atto: A drugarhao wrthych, a faddeuo i chwi, ac a'ch gwaredo oddiwrth eich hôll bechodau; ac a'ch cadarnhâo, ac a'ch cryfhâo ymhôb daioni, ac a'ch dygo i fywyd tragywyddawl, trwŷ Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Diolch ar ôl Tymestl.

Jubilate Deo. Psalm. 66.

LLawen-floeddiwch i Dduw yr hôll ddaiar.

2 Dadcenwch ogoniant ei enw: gwnewch ei foliant yn ogoneddus.

3 Dywedwch wrth Dduw, mor ofnadwŷ wŷt yn dy weithredoedd! o herwŷdd maint dy nerth, y cymmer dy elynion arnŷnt fod yn ddarostyngedig i ti.

4 Yr hôll ddaiar a'th addolant di, ac a ganant i ti, ie canant i'th enw.

5 Deuwch, a gwelwch weithredoedd Duw: Ofnadwŷ ŷw yn ei weithred tuagat feibion dynion.

6 Trôdd efe y môr yn sych-dir; aethant drwŷ'r afon ar draed; yna y llawenychasom ynddo.

7 Efe a lywodraetha drwŷ ei gadernid bŷth, ei lygaid a edrychant ar y cenhedloedd; nag ymdderchafed y rhai anufudd.

8 Oh bobloedd, bendithiwch ein Duw: a pherwch glywed llais ei fawl ef.

9 Yr hwn sŷdd yn gosod ein henaid mewn bywŷd, ac ni âd i'n troed lithro.

10. Canys profaist ni, O Dduw; coethaist ni fel coethi arian.

11 Dygaist ni i'r rhwŷd, gosodaist wasgfa ar ein lwŷnau.

12 Peraist i ddynion farchogaeth am ein pennau ; aethom drwy'r tân, a'r dwfr, a thi a'n dygaist allan i lê diwall.

13 Deuaf i'th Dŷ âg offrymmau poeth, talaf it fy addunedau.

14 Y rhai a adroddodd fy ngwefusau, ag a ddywedodd fy ngeneu yn fy nghyfyngder.

15 Offrymmaf it' boeth offrymmau breision, ynghŷd âg arogl darth hyrddod: aberthaf ychen, a bychod.

16 Deuwch, gwrandewch, y rhai ôll a ofnwch Dduw: a mynegaf yr hŷn a wnaeth efe i'm henaid.

17 Llefais arno â'm genau, ac efe a dderchafwŷd a'm tafod.

18 Pe edrŷchaswn ar anwiredd yn fy nghalon ; ni wrandawsei'r Arglwŷdd.

19 Duw yn ddiau a glybu, ac a wrandawodd ar lais fy ngweddi.

20 Bendigedig fyddo Duw, yr hwn ni thrôdd fy ngweddi oddiwrtho, na'i drugaredd êf oddiwrthif finneu.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae ŷr awr hon, ac a bŷdd yn oestad yn oes oesoedd. Amen.

Confitemini Domino. Psalm. 107.

CLodforwch yr Arglwŷdd canŷs dâ ŷw: o herwŷdd ei drugaredd sŷdd yn dragywŷdd.

2 Fellu dyweded gwaredigion yr Arglwŷdd; y rhai a waredodd efe o law y gelŷn.

3 Ac a gasclodd efe o'r tiroedd, o'r dwŷrain, ac o'r gorllewin, o'r gogledd, ac o'r dehau.

4 Crwŷdrasant yn yr anialwch mewn ffordd ddi-sathr : heb gael dinas i aros ynddi.

5 Yn newŷnog ac yn sychedig: eu henaid a lewŷgodd ynddŷnt.

6 Yna y llefasant ar yr Arglwŷdd yn eu cyfyngder ac efe a'u gwaredodd o'u gorthrymderau.

7 Ac a'u tywŷsodd hwŷnt ar hŷd y ffordd uniawn, i fyned i ddinas gyfanneddol.

8 O na foliannent yr Arglwŷdd am ei ddaioni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.

9 Canŷs efe a ddiwalla yr enaid sychedig ; ac a leinw yr enaid newŷnog â daioni.

10 Y rhai a bresswŷliant yn y tywŷllwch a chyscod angeu, yn rhwŷm mewn cystudd a haiarn.

11 O herwŷdd anufuddau o honŷnt eiriau Duw, a dirmygu cyngor y Goruchaf.

12 Am hynnŷ yntef a ostyngodd eu calonau â blinder : syrthiasant, ac nid oedd cynnorthwy-ŵr.

13 Yna y gwaeddasant ar yr Arglwŷdd yn eu cyfyngder: Efe a'u hachubodd o'u gorthrymderau.

14 Dug hwŷnt allan o dywŷllwch, a chyscod angeu : a drylliodd eu rhwŷmau hwŷnt.

15 O na foliannent yr Arglwŷdd am ei ddaioni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.

16 Canŷs efe a dorrodd y pŷrth prês, ac a ddrylliodd y barrau heirn.

17 Yr Ynfydion oblegit eu camweddau, ac o herwŷdd eu hanwireddau a gystuddir.

18 Eu henaid a ffieiddieu bôb bwŷd: a ddaethant hŷd bŷrth angeu.

19 Yna y gwaeddasant ar yr Arglwŷdd yn eu cyfyngder : ac efe a'u hachubodd o'u gorthrymderau.

20 Anfonodd ei air, ac iachâodd hwŷnt, ac a'u gwaredodd o'u dinistr.

21 O na foliannent yr Arglwŷdd am ei ddaioni, a'i ryfeddodau i feibion dynion.

22 Aberthant hefŷd aberth moliant: mynegant

mynegant ei weithredoedd êf mewn
gorfoledd.
23 Y rhai a ddefcynnant mewn
llongau i'r môr, gan wneuthur eu gor-
chwŷl mewn dyfroedd mawrion.
24 Hwŷ a welant weithredoedd yr
Arglwŷdd, a'i ryfeddodau yn y dyfnder.
25 Canŷs efe a orchymmŷn, a chyfyd
tymheftl-wŷnt: yr hwn a dderchafa
ei donnau êf.
26 Hwŷ a efcynnant i'r nefoedd, def-
cynnant i'r dyfnder, tawdd eu henaid
gan flinder.
27 Ymdrôant, ac ymfymmudant fel
meddwun: a'u hôll ddoethineb a ballodd.
28 Yna y gwaeddant ar yr Arglwŷdd
yn eu cyfyngder, ac efe a'u dŵg allan
o'u gorthrymderau.
29 Efe a wna yr yftorm yn dawel a'i
tonnau a oftegant.
30 Yna y llawenhânt, am eu goft-
egu, ac efe a'u dŵg i'r porthladd a
ddymunent.
31 O na foliannent yr Arglwŷdd am
ei ddaioni, a'i ryfeddodau i feibion
dynion.
32 A derchafant êf ynghynnulleidfa
y bobl, moliannant êf yn eifteddfod yr
henuriaid.
33 Efe a wna afonŷdd yn ddiffaeth-
wch: a ffynhonnau dyfroedd yn fychdîr.
34 A thîr ffrwŷthlawn yn ddiffrwŷth:
am ddrygioni y rhai a drigant ynddo.
35 Efe a drŷ yr anialwch yn llŷn
dŵr: a'r Tîr crâs yn ffynhonnau dwfr.
36 Ac yno y gwna i'r newŷnog aros:
fel y darparont ddinas i gyfanneddu:
37 Ac yr hauont feufŷdd, ac y plan-
nont winllanoedd y rhai a ddygant
ffrwŷth toreithiog.
38 Ac efe a'u bendithia hwŷnt fel yr
amlhânt yn ddirfawr, ac ni âd i'w han-
ifeiliaid leihâu.
39 Lleihêir hwŷnt hefŷd, a goftyngir
hwŷnt gan gyfyngder, dryg-fŷd, a chyni.
40 Efe a dywallt ddirmŷg ar fonedd-
igion, ac a wnâ iddŷnt grwŷdro mewn
anialwch heb ffordd.
41 Ond efe a gyfyd y tlawd o gyftudd,
ac a wna iddo deuluoedd fel praidd.
42 Y rhai uniawn a welant hŷn, ac
a lawenychant: a phob anwiredd a gau
ei fafn.
43 Y neb fŷdd ddoeth ac a gadwo
hŷn, hwŷ a ddeallant drugareddau'r
Arglwŷdd.
Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mab, ac i'r
Yfprŷd glân.
Megis yr oedd yn y dechreu, y mae
yr awr hon, ac a bŷdd yn oeftad yn oes
oefoedd. Amen.

Colectau o Ddiolch.

O Dra-bendigedig, a gogoneddus Ar-
glwŷdd Dduw, yr hwn wyt o an-
feidrol ddaioni a thrugaredd, Nyni dy
Greaduriaid truein, y rhai a luniaift, ac
a gynhaliaift ti gan gadw yn fŷw ein
heneidiau, ac a'n gorefcynnaift yr awr
hon allan o fafn angeu, ŷm eilwaith yn
ein cyflwyno ein hunain o flaen dy
dduwiol fawredd, i offrymmu i ti aberth
o foliant a diolch, o herwydd i ti ein
gwrando pan yn ein blinder a galwafom
arnat, ac ni fwriaift ymaith ein gweddi
a wnaethom ger dy fron di yn ein caeth
gyfyngder, ie pan gyfrifem bob pêth
yn golledig, ein llong, ein dâ, ein bywŷd,
yna tydi a edrychaift yn drugarog ar-
nom, ac a orchymmynaift ymwared
rhyfeddol, am yr hon yr ym gwedi ein
gofod yr awr hon mewn diogelwch yn
rhoddi yr holl foliant a gogoniant i'th
Enw bendigedig, trwŷ Jefu Grîft ein
Harglwŷdd. *Amen.*

Neu hon.

O Alluogcaf Dduw, grafufol a dai-
onus, y mae dy drugaredd goruwch
dy holl weithredoedd, ond hi a eftynwŷd
allan

allan mewn mòdd hynod tuagattom ni, y rhai mor alluog ac mor rhyfeddol a amddiffynaist. Ti a ddangosaist i ni bethau ofnadwŷ, a rhyfeddodau yn y dyfnder, fel y gwelem pa Dduw galluog a grasol ydwyt ti; mor ddigonol a pharod i gymmorth y sawl a ymddiriedant ynot. Ti a ddangosaist y modd a mae y gwŷntoedd a'r moroedd yn ufuddhâu i'th orchymmŷn, fel y gallwn ddyscu, hŷd yn oed ganddynt hwŷ fod o hŷn allan yn ostyngedig i'th lais, a gwneuthur dy ewyllŷs. O herwŷdd pa ham nyni a fendigwn, ac a ogoneddwn dy Enw am y cyfrŷw dy drugaredd yn ein hachub, pan oeddem ar ddibyn cyfrgoll. Ac yr ŷm yn attolwg i ti, gwna ni yr awr hon mor wîr ystyriol o'th drugaredd, megis yr oeddem y prŷd hynnŷ o'r enbŷdrwŷdd. A dyro i ni galonnau parod bôb amser i ddatcan ein diolchgarwch, nid ar air yn unig, ond drwŷ ein buchedd hefŷd gan fôd yn ufuddach i'th orchymmynion bendigedig. Estŷn, attolwg dy ddaioni hŷn i ni, fel y bô i ni, y rhai a achubaist dy wasanaethu mewn sancteiddrwŷdd ac uniondeb, hôll ddyddiau ein bywŷd, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd a'n Iachawdr. *Amen.*

Hymn o Fawl a Diolchgarwch ar ol Tymestl beryglus.

DEuwch, clodforwn yr Arglwŷdd, canŷs da ŷw, a'i drugaredd a beru yn dragywŷdd.

Mawr, ŷw'r Arglwŷdd a thra moliannus; fellu dyweded gwaredigion yr Arglwŷdd, y rhai a waredodd efe o anwâr derfŷsg y Môr.

Graslawn a thrugarog ŷw'r Arglwŷdd; hwŷr-frydig i ddîg, a mawr ei drugaredd.

Nid yn ôl ein pechodau y gwnaeth efe â ni; ac nid yn ôl ein anwireddau a talodd efe i ni.

Canys cyfuwch ág ŷw'r nefoedd uwchlaw'r ddaiar y rhagorodd ei drugaredd ef tuagattom ni.

Ing a blinder a gawsom; daethom hŷd borth angeu.

Dyfroedd y Môr oeddŷnt ar hŷd trosom: Dyfroedd chwŷddedig oeddŷnt ar fyned tros ein Henaid.

Rhuodd y Môr, a'r tymhestl-wŷnt a dderchafodd ei donnau ef.

Ni a escynnasom megis i'r nefoedd, descŷnnasom eilwaith i'r dyfnder; Ein henaid a doddodd ynom gan flinder.

Yna y gwaeddasom arnat ti, O Arglwydd; titheu a'n dygaist allan o'n gorthrymder.

Bendigedig fyddo dy Enw, yr hwn ni ddirmygaist weddi dy weision; Ond gwrandewaist a'r ein llêf, ac achubaist ni.

Anfonaist allan dy Air, gostegodd y gwŷnt ystormus, ac hi aeth yn dawel.

O bydded i ninnau am hynnŷ foliannu yr Arglwŷdd am ei ddaioni, a mynegu y Rhyfeddodau a wnaeth, ac y mae yn wastad yn eu gwneuthur i feibion dynion.

Moliannus fyddo'r Arglwŷdd beunŷdd, sef, yr Arglwŷdd yr hwn sŷdd yn ein cymmorth, ac yn tywallt ei fendithion arnom.

Efe ŷw ein Duw ni, sef, y Duw oddiwrth yr hwn a daw iechŷdwriaeth; Duw ŷw yr Arglwŷdd, drwy yr hwn a diangasom rhag angeu.

Tydi, Arglwŷdd, a'n llawenychaist ni â gweithred dy ddwŷlo; ac ni a orfoleddwn yn dy foliant.

Bendigedig fyddo'r Arglwŷdd Dduw, sef yr Arglwŷdd Dduw, yr hwn yn unig sŷdd yn gwneuthur rhyfeddodau.

A bendigedig fyddo Enw ei Fawredd êf bŷth, a dyweded pôb un o honom, Amen, Amen.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac

i'r

i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac a fydd yn oestad yn oes oesoedd. *Amen.*

2 *Cor.* 13. 14.

GRâs ein Harglwydd Jesu Grist, a Chariad Duw, a Chymdeithas yr Yspryd glan, a fyddo gyda ni oll byth bythoedd. *Amen.*

Ar ôl Buddugoliaeth neu ymwared oddiwrth y Gelyn.

Psalm neu Hymn o Fawl a Diolchgarwch ar ôl Buddugoliaeth.

ONi basai yr Arglwydd o'n plaid, gallwn ddywedyd yn awr, oni basei yr Arglwydd ei hun gyda ni, pan gyfododd dynion yn ein herbyn.

Hwy a'n llyngcasent ni yn fyw, pan ennynnodd eu llid hwynt i'n herbyn.

Ie, y dyfroedd a'n boddasent ni: y ffrwd a aethei tros ein henaid, dyfnddyfroedd y beilchion a aethent tros ein henaid.

Ond bendigedig fyddo'r Alglwydd, yr hwn ni'n rhoddodd ni yn ysclyfaeth iddynt.

Yr Arglwydd a wnaeth Iechydwriaeth nerthol i ni.

Nid, a'n cleddyf ein hun y gorescynnasom, nid ein braich ein hun, a barodd i ni iechydwriaeth, ond dy ddeheulaw di a'th fraich a llewyrch dy wyneb, o herwydd i ti ein hoffi ni.

Yr Arglwydd a ymddangosodd trosom ni: yr Arglwydd a orchguddiodd ein pennau ac a wnaeth i ni sefyll yn nydd y frwydr.

Yr Arglwydd a ymddangosodd trosom ni: yr Arglwydd a ddadymchwelodd ein gelynion, ac a ddrylliodd y rhai a godasant i'n herbyn.

O herwydd paham nid i ni, O Arglwydd, nid i ni: ond i'th Enw di rhodder y Gogoniant.

Yr Arglwydd a wnaeth i ni bethau mawrion, yr Arglwydd a wnaeth bethau mawrion i ni: am yr hyn yr ydym yn llawen.

Ein porth ni fydd yn Enw'r Arglwydd, yr hwn a wnaeth nêf a daiar.

Bendigedig fyddo enw yr Arglwydd o'r pryd hyn hyd yn dragywydd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac a fydd yn oestad yn oes oesoedd. *Amen.*

¶ *Ar ôl yr Hymn ymma gellir canu y* Te Deum.

¶ *Yna y Colect hwn.*

OHôll-alluog Dduw, goruchel Lywiawdr yr holl fyd, yn llaw yr hwn y mae nerth a chadernid, na all neb sefyll i'w herbyn; Nyni a fendithiwn ac a fawrygwn dy Enw mawr a gogonaddus am y fuddugoliaeth lwyddianus hon: yr hôll ogoniant o honi a ddodwn i ti, yr hwn wyt unig Roddwr pôb goruchafiaeth. Ac nyni a attolygwn i ti, roddi i ni Râs i dderchafu dy fawr drugaredd hon i'th ogoniant di, i fawrhâd dy Efengyl, i anrhydedd ein goruchel Arglwydd Frenin, ac hyd y bo ynom i leshâd hôll ddynol ryw. Ac ni a attolygwn i ti, roddi i ni y cyfryw ystyried o'th fawr drugaredd hon, a'n rhwymo ni i wir ddiolchgarwch, yn ymddangos yn ein hôll fucheddau drwy ymwaredd-iad gostyngedig, sancteidd-lân, ac ufudd ger dy fron di tros ein hôll ddyddiau; trwy Jesu Grist ein Harglwydd: I'r hwn gyda thi a'r Yspryd glân megis am dy hôll Drugareddau, fellu yn enwedig am yr oruchafiaeth a'r ymwared presennol, y byddo'r holl ogoniant a'r anrhydedd hyd yn oes oesoedd. *Amen.*

2 *Cor.* 13. 14.

GRâs ein Harglwŷdd Jesu Grîst, a Chariad Duw, a Chymdeithas yr Yspryd glân, a fyddo gyda ni ôll bŷth bythoedd. *Amen.*

Wrth gladdedigaeth eu meirw ar y Môr.

¶ *GEllir arfer y gwasanaeth yn y llysr Gweddi Gyffredin : yn unig yn lle y geiriau hŷn* [Gan hynnŷ yr ŷm ni yn rhoddi ei gorph êf i'r ddaiar, sef, Daiar i'r ddaiar, &c.] *dyweder.*

Gan hynnŷ yr ym yn rhoddi ei gorph êf i'r Dyfnder, i ddychwelŷd i lygredigaeth, yn disgwil am adgyfodiad y Corph [pan fwrio y môr ei feirw allan] a bywŷd y bŷd y sŷdd ar ddyfod, trwŷ ein Harglwŷdd Jesu Grîst, yr hwn ar ei Ddyfodiad a newidia ein Corph gwael ni, fel y byddo yn gyffelŷb i'w gorph gogoneddus êf, yn ôl y galluog weithrediad, trwŷ yr hwn y dichon efe ddarostwng pôb pêth iddo ei hun.

Ffurf Gweddi gyda Diolch, i'w harfer bob blwyddyn ar y pummed dydd o Dachwedd, am ddedwyddol achubiad y Brenin, a thair stat y Deyrnas rhag y bradol a'r gwaedlyd fwrdwr, a amcanasid drwy bowdr gwnn.

Un sŷdd y Gwasanaeth ac a arferir ar ddyddiau gŵŷl yn hollawl, ond am a osoder isod yn amgenach.

Os ar y Sûl a digwŷdd, yn unig y Colect priodol i'r Sûl hwnnw a arddodir at y gwasanaeth ymma yn ei gysle.

Y Foreuol Weddi a ddechreu ag un o'r Sentensiau hŷn.

CUddia dy wŷneb oddiwrth fy mhechodau O Arglwŷdd, a delêa fy hôll anwireddau.

Cospa fi Arglwŷdd, etto mewn barn nid yn dy lîd, rhag i ti fy ngwneuthur yn ddiddim.

Mi a godaf, ac a âf at fy nhâd; ac a ddywedaf wrtho, Fy nhâd, pechais yn erbŷn y nêf, ac o'th flaen ditheu; Ac mwŷach nid ydwŷf deilwng i'm galw yn fâb i ti.

Psalmau Priod. Psalm. 35. 64. 124. 129.

Llithau Priod. { *Y Gyntaf*, 2 *Sam.* 22. *Te Deum.* *Yr ail*, *Actau*, 23.

¶ *Yn y gwersiclau ar ôl y Credo yr anghwanegir, ac yr arferir y rhai hŷn tros y Brenin.*

Offeiriad. Arglwŷdd, cadw y Brenin.

Pobl. Yr hwn sŷdd yn ymddiried ynot.

Offeiriad. Anfon iddo borth o'th Sancteiddfa.

Pobl. Ac bŷth yn nerthol amddiffŷn êf.

Offeiriad. Na âd i'w Elynion gael y llaw uchaf arno.

Pobl. Na âd i'r enwir nessau iw ddrygu.

¶ *Yn lle y Colect cyntaf ar y Foreuol weddi yr arferir y ddau hŷn.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn ymhôb oes a ddangosaist dy nerth, a'th drugaredd yngwarediadau rhyfeddol a grasusol dy Eglwŷs, ac yn noddi cyfiawn a chrefyddol Frenhinoedd, a Statau yn proffessu dy sanctaidd, a'th dragywŷddol wirionedd ; rhag cyd-fwriadau drŵg, ac ystrywiau drygionus eu hôll Elynion ; Ni a roddwn i ti ein diffuant

ddiolch a moliant,am ryfeddol a galluog waredìad ein diweddar rasusaf Arglwŷdd Frenin Jago, y Frenhines, y Tywysog, a'r hôll frîg brenhinawl, gyda'r Dyledogion, yr Eglwŷs-wŷr, a chyffredin y deŷrnas hon ymgynnulledig, y prŷd hwnnw ym Mharliament, wedi eu barnu trwŷ ddichell y Pabyddion megis defaid i'r lladdfa, mewn mòdd creulon a nawsẁŷllt, tu hwŷnt i bôb esampl yn y cynoesoedd. Nid ein haeddiad ni, ond dy drugaredd di, nid ein rhagddarbod ni, ond dy ragluniaeth di a'n gwaredodd ni rhag yr annaturiol Gŷd-fwriad hwn: Ac am hynnŷ, nid i ni, O Arglwŷdd, nid i ni, ond i'th Enw di y rhodder yr hôll anrhydedd a'r Gogoniant yn hôll Eglwŷsi y Sainct o genhedlaeth i genhedlaeth, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

O Arglwŷdd, yr hwn heddŷw a ddatcuddiaist faglau angeu, a danesid i ni, ac yn rhyfeddol a'n gwaredaist oddiwrthŷnt, Bŷdd di yn wastad yn nodd-ŵr galluog i ni, a gwasgar ein gelynion a sychedant am waed, trô eu cynghorion yn ffolineb, a diddymma hwŷnt, gostwng eu balchder, tola eu drygioni, a gwradwŷdda eu bwrriadau: Nertha ddwŷlo ein grasusaf Frenin *Wiliam*, a phawb sy wedi eu gosod mewn awdurdod dano, i dorri ymaith trwŷ farn a chyfiawnder gymmaint ôll o weithredwŷr anwiredd, ag a droant Grefŷdd i wrthryfel, a ffŷdd i Dersŷsg, fel na chaffont bŷth y llaw uchaf arnom, ac na orfoleddont yn ninistr dy Eglwŷs yn ein plîth. Ond trwŷ fôd ein grasusaf Frenin a'i Deŷrnasoedd yn ymgynnal yn dy wîr Grefŷdd, a thrwŷ dy Radol Ddaioni yn cael eu noddi yn yr unrhŷw, allu o honom ni ôll dy wasanaethu di yn ddyledus, a rhoddi i ti ddiolch yn dy sancteiddlan gynnulleidfa, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

¶ *Ar ddiwedd y Litani* [*yr hwn a arferir yn wastad ar y dŷdd hwn*] *ar ôl y Colect* [*Ni a attolygwn i ti, &c.*] *y dywedir hwn sŷdd yn canlŷn.*

HOll-alluog Dduw a nefol Dâd, yr hwn o'th rasol ragluniaeth, a'th dyner drugaredd tuagattom, a ragflaenaist falais a dychmygion ein gelynion, drwŷ ddatcuddio a gwradwŷddo eu bwriad erchŷll ac esceler, a gŷd-fwriadasent, ac a amcanasent ei ddwŷn i ben y dŷdd heddŷw, yn erbŷn y Brenin a hôll Stât y deŷrnas hon, er dymchweliad y Llyfodraeth a'r Grefŷdd a sefydlwŷd yn ein plîth; Nyni yn ostyngedigcaf ydŷm yn moliannu, ac yn mawrygu dy Enw gogoneddus am dy anfeidrol radlawn ddaioni hwn tuagattom. Yr ŷm yn cydnabod mai dy drugaredd di, dy drugaredd di yn unig ydoedd, na ddifethwŷd ni y prŷd hynnŷ. Canŷs yr oedd ein pechodau yn llefain hŷd y nêf i'n herbŷn, a'n hanwireddau yn deilwng yn galw am ddial arnom. Ond tydi ni wnaethost â ni yn ôl ein pechodau, ac ni obrwŷaist ni yn ôl ein hanwireddau, ac ni'n traddodaist ni, fel yr haeddasom, i fôd yn ysclyfaeth i'n gelynion: Ond yn dy drugaredd a'n gwaredaist ni rhag eu malais hwŷnt, ac a'n hachubaist rhag angeu a destrŷw. Trwŷ ystyried o honom dy Ddaioni hŷn, O Arglwŷdd, gweithreda ynom wîr edifeirwch, fel na bô ein hanwiredd yn dramgwŷdd i ni. Ac anghwanega ynom fwŷ-fwŷ ffŷdd fŷwiol, a chariad ffrwŷthlawn ymhôb ufudd-dod sanctaidd, fel y bô i ti gynnal dy ffafr [ynghŷd a llewŷrch dy Efengŷl] i ni ac i'n heppil yn dragywŷdd: A hynnŷ er mwŷn dy anwŷl Fab Jesu Grîst ein hunig Gyfryngwr a'n dadleuwr. *Amen.*

¶ *Yngwasanaeth y Cymmun yn lle Colect y Dŷdd yr arferir hwn sŷ'n canlyn.*

TRagywŷddol Dduw, a'n galluogcaf noddwr, yr ŷm ni dy weision annheilwng yn ostyngedig yn ein hymgyflwŷno ein hunain ger bron dy sawredd, gan gydnabod dy allu, dy ddoethineb a'th Ddaioni, yn cadw yn ddiangol y Brenin, a thair Stat y deŷrnas ymgynnulledig ym Mharliament, rhag y destrŷw a swriadasid heddyw iw herbŷn, gwna ni, ni a attolygwn i ti yn wîr ddiolchgar am dy fawr drugaredd hŷn tuagattom. Cadw ac amddiffyn ein goruchaf Arglwydd Frenin a'r holl welygordd frenhinawl rhag pôb Brâd a chŷdfwriad, Cynnal hwynt yn dy ffŷdd, ofn, a chariad; Llwŷdda ei Deyrnasiad â hîr ddedwŷddwch ymma ar y ddaiar, ac yn ôl hyn Corona êf â gogoniant tragywŷdd yn nheŷrnas nêf, trwŷ Iesu Grîst ein hunig Iachawdr a'n Prynwr. *Amen.*

Yr Epistol Rhuf. 13. 1.

YMddarostynged pôb enaid i'r awdurdodau goruchel, canŷs nid oes awdurdod onid oddiwrth Dduw: a'r awdurdodau sŷdd gan Dduw y maent wedi eu hordeinio. Am hynnŷ pwŷ bynnag sŷdd yn ymosod yn erbŷn yr awdurdod, sŷdd yn gwrthwŷnebu ordinhâd Duw: A'r rhai a wrthwŷnebant, a dderbŷniant farnedigaeth iddŷnt eu hunain. Canŷs Tywŷsogion nid ydŷnt ofn i weithredoedd dâ, ond i'r rhai drŵg. A fynni di nad ofnech yr awdurdod? gwna'r hŷn sŷdd ddâ, a thi a gai glôd ganddo. Canŷs gweinidog Duw ydŷw êf i ti er daioni: Ond os gwnei ddrŵg, ofna, canŷs nid ŷw efe yn dwŷn y cleddŷf yn ofer. Oblegid gweinidog Duw ŷw efe, dialudd llîd i'r hwn sŷdd yn gwneuthur drŵg. O herwŷdd pa ham, angenrhaid ŷw ymddarostwng, nid yn unic o herwŷdd llîd, ond o herwŷdd cydwŷbod hefŷd. Canys am hŷn yr ydŷch yn talu teynged hefyd, oblegid gwasanaethwŷr Duw ydŷnt hwŷ, yn gwilied ar hŷn ymma. Telwch gan hynnŷ i bawb eu dyledion, teyrnged i'r hwn y mae teyrnged yn ddyledus, toll i'r hwn y mae toll; ofn i'r hwn y mae ofn; parch i'r hwn y mae parch yn ddyledus.

Yr Efengyl. S. *Matth.* 27. 1.

APhan ddaeth y boreu, cŷd-ymgynghorodd yr holl Arch-offeiriaid, a Henuriaid y bobl yn erbyn yr Iesu, fel y rhoddent êf i farwolaeth. Ac wedi iddŷnt ei rwymo, hwy a'i dygasant êf ymaith, ac a'i traddodasant êf i Pontius Pilat y rhaglaw. Yna pan welodd Judas, yr hwn a'i bradychodd êf, ddarfod ei gondemnio êf, bu edifar ganddo, ac a ddug drachefn y dêg ar hugain arian i'r Arch-offeiriaid, a'r Henuriaid, Gan ddywedŷd, Pechais, gan fradychu gwaed gwirion. Hwŷthau a ddywedasant, Pa bêth ŷw hynny i ni? edrŷch di. Ac wedi iddo daflu'r arian yn y Deml, efe a ymadawodd, ac a aeth, ac a ymgrogodd. A'r Arch-offeiriaid a gymmerasant yr arian, ac a ddywedasant, Nid cyfreithlawn i ni eu bwrw hwŷnt yn y drysorfa: Canŷs gwerth gwaed ydŷw. Ac wedi iddŷnt gyd-ymgynghori, hwŷ a brynasant â hwŷnt faes y crochenŷdd, yn gladdfa dieithriaid. Am hynnŷ y galwŷd y maes hwnnw, Maes y gwaed hŷd heddyw. Yna a cyflawnwŷd yr hŷn a ddywedwŷd trwŷ Jeremias y Prophwŷd, gan ddywedŷd, A hwŷ a gymmerasant y dêg ar hugain arian, prîs y prisiedig, yr hwn a brynnasant gan feibion Israel, ac a'u rhoesant hwŷ

âm faes y crochenŷdd, megis y gosododd yr Arglwŷdd i mi.

¶ *Ar ôl y Credo, oni bŷdd pregeth, y darllennir un o'r chwe Homiliau yn erbŷn gwrthryfel.*

¶ *Darllenir y sentens hon ar yr Offrymiad.*

PA bethau bynnag ôll a ewŷllysioch wneuthur o ddynion i chwi, fellu gwnewch chwithau iddŷnt hwŷ canŷs hŷn ŷw'r gyfraith a'r Prophwŷdi.

Ffurf o Weddi gydag Ympryd, i'w harfer bob blwyddyn ar y Degfed ar hugain o *Jonawr*, sêf, Dŷdd Merthŷrolaeth Brenin *Charles* y Cyntaf: I erfŷn trugaredd Duw, na byddo nag i Euogrwŷdd y Gwaed gwirion diniwed hwnnw, na'r Pechodau eraill, trwŷ ba rai y Cyffroed Duw i'n traddodi ni a'n Brenin i ddwŷlo Dynion Creulon ac Ysceler, gael eu Hymweled ar amser yn y Bŷd, rhag llaw arnom ni na'n Heppil.

¶ *Os ar y Sûl y digwŷdd y dŷdd hwn, y ffurf hon o Weddi a arferir, a'r Ympryd a gedwir dranoeth. Ac ar ddŷdd yr Arglwŷdd nessaf o flaen y dŷdd iw gadw, ar y Foreuol Weddi, yn y man ar ôl Credo* Nicene, *y rhybuddir am gadw yn barchus yr unrhŷw ddŷdd.*

¶ *Y Gwasanaeth ar y dŷdd sŷdd, yr un ag a arferir ar ddyddiau gŵŷl yn hollawl, ond fel a gosodir yn y Gwasanaeth hwn yn amgenach.*

TREFN AM WEDDI FOREUOL.

¶ *Y Gweinidog a ddechreu ag un neu ychwaneg o'r Sentensiau hŷn.*

GAn yr Arglwŷdd ein Duw y mae trugareddau, a maddeuant er gwrthryfelu o honom i'w erbŷn; Ni wrandawsom chwaith ar lais yr Arglwŷdd ein Duw, i rodio yn ei gyfreithiau êf; y rhai a roddodd efe o'n blaen ni. *Dan.* 9. 9, 10.

Cospa ni Arglwŷdd, etto mewn barn, nid yn dy lîd rhag it ein gwneuthur yn ddiddim. *Jeremi.* 10. 24.

Na ddôs i farn a'th wâs; o herwŷdd ni chyfiawnhêir nêb bŷw yn dy olwg di. *Psalm.* 143. 2.

¶ *Yn lle* Venite exultemus, *dyweder neu ganer yr Hŷmn sŷdd yn canlŷn, un wers gan yr Offeiriad, a phôb ail gan y Clôchŷdd a'r bobl.*

CYfiawn ydwŷt ti O Arglwŷdd: ac uniawn ŷw dy farnedigaethau. *Psalm.* 119. 137.

Titheu ydwŷt gyfiawn, O Arglwŷdd, yn yr hŷn ôll a ddigwŷddodd i ni: Canŷs gwirionedd a wnaethost di, a ninnau a wnaethom yn annuwiol. Nehemia 9. 33.

Minneu, braidd na lithrodd fy nhraed, prin na thrippiodd fy ngherddediad. *Psalm.* 73. 2.

Canŷs cenfigennais wrth y rhai ynfŷd, pan welais lwŷddiant y rhai annuwiol. Psal 73. 3.

Y mae Brenhinoedd y ddaiar yn ymosod, a'r Penaethiaid yn ymgynghori ynghŷd: yn erbŷn yr Arglwŷdd, ac yn erbŷn ei Grîst êf. *Psalm.* 2. 2.

Canŷs ymgynghorasant yn un-frŷd, ac ymwnaethant i'w erbŷn. Psalm. 83. 5.

Efe a glywodd ogan llaweroedd, dychrŷn oedd o bôb parth; pan gŷdymgynghorasant yn ei erbŷn êf, y bwriedasant ei ddi-eneidio. *Psalm.* 31. 15.

A thafodau celwŷddog y llefarasant i'm erbŷn, cylchŷnasant êf hefŷd â geiriau câs, ac ymladdasant ag êf heb achos. Psal. 109. 2.

Ie hefŷd y gwŷr oedd anwŷl ganddo êf, ŷn y rhai yr ymddiriedodd, Ac

a fwŷdtaodd ei ſara, a dderchafodd ei ſodl i'w erbŷn. *Pſalm.* 41. 9.

Talaſant iddo êf ddrŵg am ddâ: i yſpeilio ei enaid. Pſalm. 35. 12.

Ymgynghoraſant yn unfrŷd, gan ddywedŷd, Duw a'i gwrthododd êf, erlidiwch a deliwch êf: canŷs nid oes gwaredŷdd. *Pſalm.* 71. 9.

Anadl ein ffroenau, Eneiniog yr Arglwŷdd a ddaliwŷd yn eu rhwŷdau hwŷnt; am yr hwn a dywedaſem tan ei gyſgod êf y byddwn ni bŷw. Galarnad. 4. 20.

Y gwrthwŷnebwr a'r gelŷn a ddaethant i bŷrth Caerſelem: gan ddywedŷd; pa brŷd y bŷdd efe farw, ac a derfŷdd am ei Enw êf. *adn.* 12. *Pſalm.* 41. 5.

Aflwŷdd meddant a lŷn wrtho: a chan ei fôd yn gorwedd, na chyfoded mwŷ. pſ. 41. 8.

Tyſtion gau a gyfodaſant, holaſant iddo êf yr hŷn ni's gwŷddai oddiwrtho. *Pſalm* 35. 11.

Am bechodau eu Prophwŷdi, ac anwiredd eu Hoffeiriaid, y tywalltaſant waed y cyfiawn ynghanol Caerſelem. Galarn. 4. 13.

Na ddeled fy enaid i'w cyfrinach hwŷnt; fy ngogoniant, na fŷdd un o'u cynnulleidfa hwŷnt: canŷs yn eu dîg y lladdaſant wŷr. *Geneſis.* 49. 6.

Sêf, Gŵr dy ddeheulaw, Mâb y dŷn yr hwn a gadarnhaiſt i ti dy hun. Pſal. 80. 17.

Yngolwg y rhai angall yr oedd efe yn marw: a drŵg y cyfrifent ei ddiwedd êf. *Doethin.* 3. 2.

Y nhw ffyliaid a feddyliaſant fôd ei fuchedd ef yn ynfydrwŷdd, a'i ddiwedd yn ammharchus; ond y mae êf mwn tangneddŷf. Doethineb. 5. 4. 3. 3.

O blegid er ei gyſtuddio yngolwng dynion: etto'r oedd ei obaith yn llawn tragywŷddoldeb. *Doethineb.* 3. 4.

Pa fôdd y cyfrifir êf ymhlith Meibion Duw, ac mae ei ran êf ymŷſg y Sainct. Doethineb. 5. 5.

Ond, O Arglwŷdd Dduw'r dial, O Dduw'r dial, gwna ddaioni yn dy ewŷllŷſgarwch i Seion. *pſal.* 94. 1. & 51. 18.

Bŷdd drugarog O Arglwŷdd wrth dy bobl y rhai a brynaiſt, ac na ddyro euogrwŷdd gwaed gwirion yn ein herbŷn. Deuter. 21. 8.

Oh! na chaſgl ein heneidiau gyda phechaduriaid; na'n bywŷd gyda dynnion gwaedlŷd. *pſal.* 26. 9.

Gwared ni oddiwrth waed, O Dduw, tydi yr hwn wŷt Dduw yr Iechŷdwriaeth: a'n tafod a gân yn llafar am dy gyfiawnder. Pſalm. 51. 14.

O herwŷdd nid wŷt ti Dduw yn ewŷllyſio anwiredd, a drŵg ni thrîg gyda thi. *pſalm.* 5. 4.

Difethi y rhai a ddywedant gelwŷdd, yr Arglwŷdd a ffieiddia y gŵr gwaedlŷd a'r twŷllodrus. Pſalm 5. 6.

Mor ddiſymmwth yr aethant yn anghyfannedd: Pallaſant a darfuant gan ofn. *pſalm.* 73. 19.

Fel breuddwŷd wrth ddyhuno un: Fellu O Arglwŷdd pan ddeffroech y dirmygi eu gwêld hwŷnt o'r ddinas. pſalm 73. 20.

Mawr a rhyfedd ŷw dy weithredoedd O Arglwŷdd Dduw Holl-alluog: cyfiawn a chywir ŷw dy ffŷrdd di Brenin y Sainct! *Apoc.* 15 3.

Cyfiawn ydwŷt ti O Arglwŷdd, ag uniawn ŷw dy farnedigaethau. pſal. 119. 137.

Gogoniant i'r Tâd, *&c.*

Megis yr oedd yn y dechreu, &c.

¶ Pſalmau Priod. 9, 10, 11.

Llithau Priod. { *Y gyntaf,* 2 Samuel 1.
Yr ail, S. Matthew 27.

¶ *Yn lle y Colect cyntaf ar y Foreuol Weddi yr arferir y ddau hŷn ſŷdd yn canlŷn.*

O Alluogcaf Dduw, ofnadwŷ yn dy farnadigaethau, a rhyfeddol yn dy weithredoedd tuagat feibion dynion, yr hwn yn dy dôſt ddigllonedd a oddefaiſt megis ar y dŷdd heddŷw dorri ymaith

fywŷd

ſŷwŷd ein diweddar raſol Arglwŷdd Frenin *Charles* y *Cyntaf*, trwŷ ddwŷlo dynion yſceler a gwaedlŷd; Nyni dy greaduriaid truain, ymgynnulledig yma ger dy fron, ydŷm (yn enw holl drigolion y deŷrnas ymma) yn oſtyngedig yn cyfaddef, mae pechodau mawr-waedd y genedl ymma oeddŷnt, yr achos o ddwŷn i lawr y farnedigaeth drom hon arnom. Ond O Dduw graſuſol, pan ymofynnech am waed, na ddyro euogrwŷdd y gwaed gwirion hwn [tywalltiad pa un nid oes dim ond gwaed dy Fâb di a all ei ddywŷgio] na ddyro mono at gyfrif pobl y tîr hwn, ac na ofynner êf bŷth gennŷm ni na'n heppil: Trugarhâ, O Arglwŷdd, trugarhâ wrth dy Bobl y rhai a brynnaiſt, ac na lidia wrthŷm yn dragywŷdd: Ond maddeu i ni er mwŷn dy drugareddau, trwŷ ryglŷddon dy Fâb ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt. *Amen.*

BEndigedig Arglwŷdd, yngolwg yr hwn gwerthfawr ŷw marwolaeth dy Sainctiau, Ni a fawrygwn dy Enw am y grâs helaeth hwnnw a roddaiſt i'n diweddar Arglwŷdd Frenin a ferthyrwŷd; Trwŷ'r hwn y nerthwŷd ef mor gyſſurus i ddilŷn camrau ei wŷnfŷdedig Feiſtr a'i Iachawdwr, mewn diyſgog ac addfwŷn oddefiad, o bôb amharchiadau creulon, ac yn y diwedd yn gwrthwŷnebu hŷd at waed; A'r prŷd hynnŷ hefŷd ar ôl yr un eſampl, yn eirioli tros ei ddihenŷdd-wŷr: Bydded ei goffadwriaeth êf, O Arglwŷdd, bŷth yn fendigedig yn ein plîth; Fel y gallom ninnau ddilŷn eſampl ei wrolder a'i ddianwadalwch, ei oſtyngeiddrwŷdd a'i ammynedd, a'i fawr gariad êf: A chaniadha i'n gwlâd hon fôd yn rhŷdd oddiwrth ddial am ei waed cyfiawn êf, a'th drugaredd gael ei ogoneddu ym maddeuant ein pechodau: A'r cwbl er mwŷn Jeſu Grîſt, ein hunig Cyfryngwr a'n Dadleuwr. *Amen.*

¶ *Ar ddiwedd y Litany* [*yr hwn a arferir yn oeſtad ar y dŷdd hwn*] *ar ôl y Colect* [Ni a attolygwn i ti ô Dad, &c.] *y darllennir y tri Colectau hŷn.*

O Arglwŷdd, ni a attolygwn i ti, yn drugarog gwrando ein gweddiau, ac arbed bawb a gyffeſſant eu pechodau wrthŷt, fel y bo i'r rhai a cyhuddir eu cydwŷbodau gan Bechod, trwŷ dy drugarog faddeuant, fôd yn ollyngedig, trwŷ Grîſt ein Hargwŷdd. *Amen.*

O Alluogcaf Dduw, a thrugarogcaf Dâd, yr hwn wŷt yn toſturio wrth bob dŷn, ag nid wŷt yn caſau dim ar a wnaethoſt; yr hwn nid ewŷllyſi farwolaeth pechadur, ond bŷw o hono, ac ymchwelŷd oddiwrth bechod a bôd yn gadwedig: Yn drugarog Maddeu ein camweddau, derbŷn a chonfforddia ni, y rhai ydŷm yn flin ac yn orthrwm gennŷm faich ein pechodau: Ti bia o briodolder drugarhau, i ti yn unig a perthŷn maddeu pechodau; Arbed nyni am hynnŷ Arglwŷdd daionus. Arbed dy Bobl y rhai a brynnaiſt; Na ddŵg dy weiſion i'r farn, y rhai ŷnt brîdd gwael a phechaduriaid truein: Ond ymchwel felly dy lîd oddiwrthŷm, y rhai ŷm yn oſtyngedig yn cydnabod ein gwaeledd, ac yn wîr Edifeiriol gennŷm ein beiau; felly bryſſia i'n cynnorthwŷo ni yn y Bŷd hwn, fel y gallom bŷth fŷw gyda thi yn y bŷd a ddaw, trwŷ Jeſu Grîſt ein Harglwŷdd. *Amen.*

YMchwel di ni, O Arglwŷdd daionus, ac yna yr ymchwelir ni. Yſtyria, O Arglwŷdd, yſtyria wrth dy Bobl y rhai ſŷdd yn ymchwelŷd [illegible] trwŷ wŷlofain, ymprydio, a gweddio. Canys Duw trugarog wŷt ti, yn llawn toſturi, yn

yn dda dy Amynedd, ac yn fawr dy warder. Yr wyt yn arbed pan ŷm ni yn haeddu poenau, ac yn dy lid yr wyt yn meddwl am drugaredd. Arbed dy Bobl, Arglwydd daionus, Arbed hwy ac na ddyger dy Etifeddiaeth i wradwydd. Clyw nyni, Arglwydd, canys mawr yw dy drugaredd ac yn ôl lliaws dy drugaredd adrych arnom, trwy haeddedigaethau a chyfryngiad dy fandigedig Fab Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

¶ *Yngwasanaeth y Cymmun nessaf ar ôl y weddi tros y Brenin* [Holl-alluog Duw, yr hwn sydd a'i deyrnas yn dragywyddol] *yn lle'r Colect am y dydd yr arferir y ddau Golect ymma.*

O Alluogcaf Dduw ofnadwy, *&c.*	*Fel yn y gweddiau Boreuol.*
Bendigedig Arglwydd, *&c.*	

Yr Epistol. 1 S. *Peter.* 2. 13.

Ymddarostyngwch oblegid hyn i bôb dynol ordinhâd o herwydd yr Arglwydd; Pa un bynnag ai i'r Brenin megis Goruchaf; ai i'r Llywiawdwyr, megis trwyddo êf wedi eu danfon, er Dial ar y drwg-weithredwyr, a mawl i'r gweithredwyr dâ: Canys fellu mae ewyllys Duw, fod i chwi trwy wneuthur daioni ostegu Anwybodaeth dynion ffolion: megis yn rhyddion, ac nid a rhydd-did gennych megis Cochl malais, ond fel gwasanaethwyr Duw. Perchwch bawb. Cerwch y Brawdoiaeth: Ofnwch Dduw. Anrhydeddwch y Brenin, Y gweision, byddwch ddarostyngedig gyda phôb ofn i'ch meistred, nid yn unig i'r rhai dâ a chyweithas, ond i'r rhai Anghyweithas hefyd, Canys hyn sydd rasol, os yw nêb o herwydd Cydwybod i Dduw yn dwyn tristwch, gan ddioddef ar gam. Oblegid pa glôd yw, os pan bechoch a chael eich cernodio, y Byddwch ddâ eich Amynedd? Ond os a chwi yn gwneuthur yn ddâ; ag yn dioddef, y byddych ddâ eich Amynedd; Hyn sydd rasol ger bron Duw. Canys i hyn i'ch galwyd hefyd, oblegid Crist ynteu a ddioddefodd drosom ni, gan adel i ni esampl fel y canlynem ei ôl êf; Yr hwn ni wnaeth bechod, ac ni chaed twyll yn ei eneu.

Yr Efengyl. S. Matthew. 21. 33.

Yr oedd rhyw ddyn o berchen ty, yr hwn a blannodd winllan, ac a osododd gae yn ei chylch hi, ac a gloddiodd ynddi winwryf, ac a Adeiladodd dwr, ac a'i gosododd hi allan i lafurwyr, ac a aeth oddicartref. A phan nessaodd amser ffrwythau, efe a ddanfonodd ei weision at y Llafurwyr i dderbyn ei Ffrwythau hi. A'r Llafurwyr a ddaliasant ei weision êf, ac un a gurasant, ac arall a laddasant, ac arall a labuddiasant. A thrachefn efe a Anfonodd weision eraill fwy na'r rhai cyntaf: A hwy a wnaethont iddynt yr un môdd. Ac yn ddiweddaf ôll, fe a ddanfonodd attynt ei Fâb ei hun, gan ddywedyd, hwy a barchant fy Mâb i: A phan welodd y Llafurwyr y Mâb, hwy a ddywedasant yn eu plith eu hun hwn yw'r Etifedd, Deuwch, lladdwn êf, a daliwn ei Etifeddiaeth êf, ac wedi iddynt ei ddal, hwy a'i bwrriasant êf allan o'r winllan ac a'i Lladdasant. Am hynny pan ddêl Arglwydd y winllan, pa bêth a wna efe i'r llafurwyr hynny; hwy a ddywedasant wrtho, efe a ddifetha yn llwyr y dynion drwg hynny, ac a esyd y winllan i lafurwyr eraill, y rhai a dalant iddo y ffrwythau yn eu hamserau.

¶ *Ar ôl Credo* Nicene *y darllennir yn nifyg pregeth i'r diwrnod hwnnw, y rhannau cyntaf a'r ail o'r* Homili *a osodwyd allan trwy awdurdod, yn erbyn Anufudd-dod a gwrthryfel.*

¶ *Neu pregethed y Gweinidog, yr hwn a*

fo'n

fo'n gwasanaethu, Bregeth o'i wneuthuriad eu hun ar yr unrhyw destyn.

¶ *Yn yr offrymmiad a darllennir y Sentens ymma.*

PA bethau bynnag ôll a ewyllysioch chwi wneuthur o ddynion i chwi, felly gwnewch chwithau iddynt hwy, canys hyn yw'r gyfraith a'r Prophwydi. S. *Matthew.* 7. 12.

¶ *Ar ôl y weddi (Tros hôll stât Eglwys Crist,* &c.) *yr arferir y ddau Golect ymma sydd yn canlyn.*

O Arglwydd ein Tâd Nefawl yr hwn nid wyt yn ein cospi ni, hyd yr haeddei ein pechodau, ond ynghanol barn a gofiaist drugaredd; Yr ydym ni yn cydnabod mae dy ragorawl ffafr di ydoedd, er i ti am ein haml a'n dirfawr annogaethau oddef i'th Eneiniog y Bendigedig Frenin *Charles* y Cyntaf, syrthio [megis] ar y dydd heddyw i ddwylo dynion ysceler a Gwaedlyd; Ac ar fôdd creulon ei lâdd ef ganddynt; Etto ni'n gadewaist ni tros fyth, megis defaid heb fugail iddynt; Ond yn dy rasol ragluniaeth a gedwaist yn rhyfedd ddilys etifedd ei Goron êf, ein Grasusaf Arglwydd Frenin y prŷd hynny *Charles* yr ail, rhag ei elynion gwaedlyd, gan ei guddio êf dan gysgod dy Adenydd, hydonid aeth eu camrwysg hwynt heibio; Ac yno a'i dygaist yn ei ôl yn dy amser daionus gosodedig, i Eistedd mewn heddwch ar orseddfaingc ei Dâd, A chyda'r Brenhinol Deulu i Arglwyddiaethu arnom ni[y naill yn ôl y llall]drwy y cyfryw oruchel Awdurdod yr hwn o'th ragorawl râs a ordeiniaist di iddynt: Am y rhai hyn dy fawr Anrhaethadwy drugareddau, ni a dalwn i ti ein Gostyngeiddiaf ddiolch o eigion ein calonnau: Gan attolygu i ti yn oestad barhâu dy rasol nodded tros yr hôll frenhinawl deulu, a chaniadtau i'n Grasusaf Bennaeth, y Brenin *Wliam*, hîr, a llwyddiannus Deyrnasiad arnom ni. A ninnau dy bobl a'th foliannwn yn dragywydd, ac a ddatcanwn dy foliant o Genhedlaeth i Genhedlaeth byth, trwy Jesu Grist ein Harglwydd a'n Iachawdwr. *Amen.*

A Chaniadâ, Arglwydd, ni attolygwn i ti, fôd i chwyl y Byd hwn, trwy dy reoledigaeth di, gael ei drefnu mor dangneddyfol, ag a gallo dy Egwys di dy wasanaethu yn llawen ymhôb duwiol Heddwch, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Y Drefn am Brydnhawnol Weddi.

¶ *Yr Hymn a appwyntied i'w harfer ar y Foreuol weddi yn lle*) Venite Exultemus) *a arferir ymma hefyd o flaen y Psalmau Priod.*

Cyfiawn ydwyt ti O Arglwydd, &c.

Psalmau priod, 79. 94. 85.

Llithiau priod. { *Y gyntaf, Jer.* 12. *neu Dan.* 9. *hyd at wer.* 22. *Yr ail Heb.* 11. 32. *a'r* 12. *hyd wer.* 7. }

¶ *Yn lle'r Colect Cyntaf ar y Brydnhawnol weddi, yr arferir y ddau ymma sydd nessa yn canlyn.*

O Fendigedig Arglwydd Dduw, yr hwn trwy dy ddoethineb wyt nid yn unig yn cyfeirio, ac yn trefnu pôb pêth yn gysson i'th iawnder dy hun; Ond wyt hefyd yn cyflawni dy ewyllys yn y cyfryw fôdd, na's gallwn ni na chydnabyddom dy fôd gyfiawn yn dy hôll ffyrdd, a sanctaidd yn dy hôll

weith-

weithredoedd: Nyni dy bobl pechadurus ydŷm yn syrthio i lawr ger dy fron di, gan gyffessu, mae cyfiawn oedd dy farnedigaethau, yn goddef i ddynion creulon, meibion y Fall, y dŷdd hwn, drochi eu dwŷlo yngwaed dy Eneiniog; o herwŷdd ein bôd ni wedi tynnu yr unrhŷw arnom ein hunain trwŷ ddirfawr, a hîrbarhaus gyffroiadau ein pechodau i'th erbŷn: Am ba rai gan hynnŷ, yr ŷm ni ymma yn ein darostwng ein hunain ger dy fron; dan erfŷn dy drugaredd er maddeuant am danŷnt ôll, ac i ti waredu y Genhedl hon oddiwrth waed, (yn enwedig hwnnw a dywalltwŷd y dŷdd heddŷw) Ac ymchwel oddiwrthŷm ni a'n heppil yr hôll farnedigaethau hynnŷ a haeddasom o herwŷdd ein pechodau; Caniadha hŷn er mwŷn cwbl-ddigonol haeddedigaeth dy Fâb a'n Hiachawdwr Jesu Grîst. *Amen.*

O Dduw Bendigedig, cyfiawn a galluog, yr hwn a oddefaist ar gyfen i heddŷw, roddi i fynu dy Anwŷl wasanaethwr, ein diweddar Oruchaf Frenin *Charles* y Cyntaf, i afreolus gynddeiriogrwŷdd dynion Enwir, ŷw amherchi a'i ddrygu, ac o'r diwedd i'w lâdd ganddŷnt: Er nad allwn synied ar weithred mor ffiaidd, heb ddychrŷn a syndod, etto yr ŷm yn ddiolchgar yn coffau rhagoriaethau dy râs, yn discleirio y prŷd hynnŷ yn dy Eneiniog: yr hwn y bu wiw gennit, ei gynyscaeddu hŷd yn awr angeu, a mesur rhagorawl o Amynedd hynod, Addfwŷnder, a chariad perffaith, o flaen wŷneb ei elynion erchŷll: Ac er godde o honot iddŷnt fyned rhagddŷnt i'r cyfrŷw râdd o drais i'w erbŷn, ac i'w lâdd êf, a meddiannu ei Orseddfaingc; Etto yn dy fawr drugaredd, ti a gedwaist ei fâb êf, eiddo'r hwn o gyfiawnder ydoedd hi, ac o'r diwedd trwŷ ryfeddol ragluniaeth, a'i dygaist yn ei ôl, ac a'i gosodaist arni, i Adferu dy wîr Grefŷdd, ac i sefydlu Heddwch yn ein plîth: Am hynnŷ nyni a ogoneddwn dy Enw, trwŷ Jesu Grîst ein Bendigedig Iachawdr. *Amen.*

¶ *Yn nessa ar ôl y Colect* [Goleua ein tywŷllwch, *&c.*] *yr arferir y tri Colect hŷn sŷdd yn canlŷn.*

O Arglwŷdd ni attolygwn i ti, &c.
O Alluogcaf Dduw, a thrugarogcaf Dâd, &c.
Ymchwel di ni Arglwŷdd daionus.
} *fel o'r blaen yn y Foreuol Weddi.*

¶ *Yn nessaf o flaen gweddi St.* Crysostom *yr arferir y Colect ymma sŷdd nessaf yn canlŷn.*

HOll-alluog a thragywŷddol Dduw, yr hwn y mae ei gyfiawnder fel y mynyddoedd cedyrn, a'i farnedigaethau fel y dyfnder mawr; A'r hwn trwŷ y ddybrŷd lofruddiaeth, yr hwn a wnaethwŷd heddŷw ar Berson Cyssegredig dy Eneiniog, a ddyscaist i ni nad ŷw y pennaf o Frenhinoedd, na'r goreu o ddynion yn ddiogelach rhag trais, mwŷ na marwolaeth naturiol; Dŷsg i ninnau ar hŷn o achos fellu i gyfrif ein dyddiau, fel y dygom ein calonnau i ddoethineb. A chaniadhâ na all na godidawgrwŷdd dim ar sŷdd fawr, na brî ar ddim sŷdd ddâ ynom, mewn môdd yn y bŷd, dynnu ein golwg oddiar edrŷch arnom ein hunain megis llŵch a lludw pechadurus: Ond fel y bô i ni (yn ôl esampl dy fendigaid Ferthŷr hwn) gyrchu at y nôd, am gamp uchel yr alwedigaeth sŷdd o'n blaen ni, trwŷ ffŷdd ac amynedd, gostyngeiddrwŷdd ac addfwŷnder, marweiddiad, ac ymwrthodiad a ni ein hunain, cariad perffaith, a diyscog barhau hŷd y diwedd; A hŷn ôll er mwŷn dy fâb ein Harglwŷdd Jesu Grîst, i'r hwn gyda thydi a'r Ysprŷd glân, y bô hôll anrhydedd a gogoniant yn oes oesoedd. *Amen.*

Ffurf Gweddi gyda Diolch i'r Holl-alluog Dduw, am iddo ostegu y Gwrthryfel Echryslon, trwŷ Edfrŷd y Brenin a'r Brenhinol Deulu; A thrwŷ adsefydlu y Llywodraeth ar ôl hîr flynyddoedd o Rwŷstr: Yr annrhaethawl Drugareddau rheini a gyflawnwŷd ar y Nawfed ar hugain o *Fai*, yn y flwŷddŷn 1660. Ac er y Coffadwriaeth ymma, y pennodwŷd y Dŷdd hwnnw drwŷ Act o Barliament i'w gadw bôb blwŷddŷn yn Wŷl dros bŷth.

¶ *Yr Act o Barliament a wnaethbwŷd yn y Ddeuddegfed, ac a siccrhawŷd yn y Drydedd flwŷddŷn ar ddêg o Deŷrnasiad* Charles *yr Ail, er cadw bôb blwŷddŷn y Nawfed dŷdd ar hugain o* Fai, *megis Dŷdd o gyhoeddedig Ddiolch, sŷdd i'w ddarllen yn gyffredinol ymhôb Eglwŷs ar y Foreuol weddi, yn nessaf pêth ar ôl* Credo Nicene, *ar Ddŷdd yr Arglwŷdd nessaf o flaen pôb cyfrŷw Nawfed ar hugain o* Fai, *a bôd yn rhaid rhag-rybuddio, o gadw y rhag-ddywededig Ddiwrnod yn barchedig.*

¶ *Gan fôd y Gwasanaeth a arferwŷd hŷd yn hŷn ar y Dŷdd hwn, er pan sefydlwŷd êf drwŷ Act o Barliament, yn perthynu mewn llawer o fannau i Anedigaeth a Pherson y Brenin* Charles *yr Ail; Fe welwŷd yn ddâ, yn awr ar ddigwŷddiad ei Farwolaeth êf, i'w newidio megis ac a mae yn canlŷn.*

¶ *Y Gwasanaeth a fŷdd yr un ag a arferir ar Ddyddiau Gwŷlion eraill yn hollawl; Ond am a osodir isod yn amgenach.*

¶ *O's digwŷdd y Dŷdd hwn ar* Dŷdd Iou y Derchafael, *neu'r* Sul-gwŷn, *y Colectau yn unig o'r Gwasanaeth hwn a ddodir at bôb Gwasanaeth ar y Gwŷliau hynnŷ, yn eu cylchau arferol; Os digwŷdd ar* Ddŷdd Llun *neu* Ddŷdd Mawrth *yn wŷthnos y* Sul-gwŷn, *neu ar* Sûl y Drindod, *y Psalmau Priod a osodwŷd ymma am y Dŷdd hwn, a arferir yn lle y rhai o gŷlch cyffredinol, â'r Colectau hefŷd a angwanegir megis uchod; Ac ar bôb un o'r achosion ymma gadawer heibio y rhan arall o'r Gwasanaeth hwn: Ond os digwŷdd êf ar un Sul arall, arferir yr hôll Wasanaeth hwn yn hollawl, fel a gosodir isod. A pha wŷl bynnag a ddigwŷdd syrthio ar y Dŷdd Uchel-wŷl hwn o Ddiolch, arferir yr Hŷmn sŷ'n canlŷn yn bwŷntiedig, yn lle* Venite, exultemus *yn oestadol.*

Trefn am Foreuol weddi.

¶ *Dechreuer y Foreuol Weddi â'r Ymadroddion hŷn.*

GAn yr Arglwŷdd ein Duw y mae Trugareddau a maddeuant, er gwrthryfelu o honom i'w erbŷn; Ni wrandawsom ychwaith ar lais yr Arglwŷdd ein Duw, i rodio yn ei gyfreithiau êf, y rhai a roddodd efe o'n blaen ni. *Daniel.* 9. 9, 10.

Trugareddau ŷr Arglwŷdd ŷw, na ddarfu am danom ni: o herwŷdd ni phalla ei dosturiaethau êf. *Galarn.* 3. 22.

¶ *Yn lle y* Venite exultemus, *dyweder neu ganer yr Hŷmn sŷdd yn canlŷn; Un Wers gan yr Offeiriad, a phôb ail gan y Clochŷdd a'r Bobl.*

TRugareddau'r Arglwŷdd a ddatcanaf bŷth: a'm geneu y mynegaf dy wirionedd o genhedlaeth i genhedlaeth. *Psalm.* 89. 1.

Gwnaeth yr Arglwŷdd gofio ei ryfeddodau: Graslawn a thrugarog ŷw'r Arglwŷdd. Psalm. 111. 4.

Pwŷ a draetha nerthoedd yr Arglwŷdd; ac a fynega ei fawl êf? Mawr

ŷw

ŷw gweithredoedd yr Arglwŷdd: gwedi eu ceiſio gan bawb a'i hofnant. *pſalm.* 106. 2. & 111. 2.

Yr Arglwŷdd ſŷdd yn derchafu y rhai llariaidd; gan oſtwng y rhai annuwiol hŷd lawr. Pſalm. 147. 6.

Yr Arglwŷdd ſŷdd yn gwneuthur cyfiawnder a barn i'r rhai gorthrymedig ôll. *pſalm.* 103. 6.

Nid bŷth yr ymryſon efe: ac nid bŷth y ceidw efe ei ddigofaint. Pſalm. 103. 9.

Nid yn ôl ein pechodau a gwnaeth efe â ni; Ac nid yn ôl ein hanwireddau y talodd efe i ni. *pſalm.* 103. 10.

Canys cyfuwch ag ŷw'r Nefoedd uwchlaw'r Ddaiar; y rhagorodd efe ar y rhai a'i hofnant êf. Pſalm. 103. 11.

Fel y toſturia Tâd wrth ei blant; fellu y toſturia yr Arglwŷdd wrth y rhai a'i hofnant êf. *pſalm.* 103. 13.

Profaiſt ni O Dduw: coethaiſt ni fel coethi arian. Pſalm. 66. 9.

Peraiſt i ddynion farchogaeth am ein pennau; aethom drwŷ'r tân, a'r dŵfr, a thi a'n dygaiſt allan i lê diwall. *pſ.*66.11.

Oh, mor aml a blîn gyſtuddiau a wnaethoſt di i ni eu gweled; etto ti a'n bŷwhaiſt drachefn, ac a'n cyfodaiſt drachefn o orddyſnder y ddaiar. Pſalm. 71. 18.

Tydi a'n cofiaiſt yn ein hiſel rádd, ac a'n hachubaiſt oddiwrth ein gelynion: o herwŷdd dy drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd. *pſalm* 136. 23, 24.

Graſlawn fuoſt O Arglwŷdd i'th dir: dychwelaiſt gaethiwed Jacob. Pſalm. 85. 1.

Dangoſodd Duw i ni ei drugareddau yn helaeth: a Duw a wnaeth i ni weled ein hewŷllŷs ar ein gelynion. *pſal.* 59. 10.

Hwŷ a gwŷmpaſant ac a ſyrthiaſant: ond nyni a gyfodaſom ac a ſafaſom. Pſal. 20. 8.

Yno a ſyrthiodd gweithwŷr anwiredd; gwthiwŷd hwŷnt i lawr, ac nid allant gyfodi. *pſalm.* 36. 12.

Yr Arglwŷdd a'n coſtodd ni, efe a'n bendithia: bendithia efe Dŷ Iſrael, bendithia efe Dŷ Aaron. Pſalm. 115. 12.

Bendithia efe y rhai a'i hofnant êf: bychein a mawrion. *pſalm.* 115. 13.

O na foliannent yr Arglwŷdd am ei ddaioni, a'i ryfeddodau i feibion dynion. Pſalm. 107. 21.

O na aberthent hefŷd aberth moliant: ac na fynegent ei weithredoedd êf mewn gorfoledd. *pſalm.* 107. 22.

Na chelant ychwaith rhag eu meibion: gan fynegu i'r oes a ddêl foliant yr Arglwŷdd, a'i nerth, a'i ryfeddodau y rhai a wnaeth efe. Pſalm. 78. 4.

Fel y gwŷbydde yr oes a ddêl, ſef, y plant a enid: ac na byddant fel eu tadau yn genhedlaeth gyndŷn a gwrthryfelgar. *pſalm.* 78. 6, 8.

Bendithiwch Dduw yn y cynnulleidſaoedd: ſef, yr Arglwydd, y rhai ydŷch o ffynnon Iſrael. Pſalm. 68. 26.

Bendigedig fyddo'r Arglwŷdd yr hwn a'n llwŷtha beunŷdd a daioni: ſef, Duw ein Hiechŷdwriaeth. *pſalm* 68. 19.

Darfydded weithian anwiredd yr annuwiol; ond cyfarwŷdda di y cyfiawn. Pſal. 7. 9.

Llawenyched ac ymhyfryded ynot ti y rhai ôll a'th geiſiant: dyweded y rhai a garant dy iechŷdwriaeth bôb amſer, Mawryger yr Arglwŷdd. *pſalm.* 40. 19.

Gogoniant i'r Tád, ac i'r Máb, ac i'r Yſprŷd glân.

Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac a bŷdd yn oeſtad yn oes oeſoedd. *Amen.*

¶ *Pſalmau Priod.* 124. 126. 129. 118.

¶ Llithiau Priod.

Y gyntaf, 2 Samuel. 19. *gwers* 9. *neu* Numeri 15.

Te Deum.

Yr ail, yr Epiſtol S. Jude.

Jubilate Deo.

¶ *Y Gwerſicclau neſſaf ar ôl y Credo a ſŷdd y rhai'n.*

Offeiriad. Arglwŷdd dangos dŷ

drugaredd

drugaredd arnom.

Atteb. *A chaniadha i ni dy iechŷdwriaeth.*

Offeiriad. Arglwŷdd, cadw'r Brenin.

Atteb. *Yr hwn sŷdd yn ymddiried ynot.*

Offeiriad. Anfon iddo borth o'th Sancteiddfa.

Atteb. *Ac bŷth yn nerthol amddiffŷn ef.*

Offeiriad. Na âd i'w Elynion gael y llaw uchaf arno.

Atteb. *Nag i'r enwir nessau iw ddrygu.*

Offeiriad. Gwîsc dy weinidogion ag iawnder.

Atteb. *A gwna dy ddewisol bobl yn llawen.*

Offeiriad. Arglwŷdd dyro dangnheddŷf yn ein dyddiau

Atteb. *Canys nid oes nêb arall a ymladd trosom ond tydi O Dduw yn unig.*

Offeiriad. Bŷdd i ni O Arglwŷdd, yn dŵr cadarn.

Atteb. *Rhag wŷneb ein gelynion.*

Offeiriad. Arglwŷdd gwrando ein gweddiau.

Atteb. *A deled ein llêf hŷd attat.*

¶ *Yn lle y Colect cyntaf ar y Foreuol Weddi yr arferir y rhai hŷn sŷdd yn canlŷn.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn wŷt gadarn dŵr ymddiffŷn i'th weision rhag wŷneb eu gelynion; yr ydŷm yn rhoddi i ti foliant a diolch, am y rhyfeddol ymwared a ganiadtaist i'r tair Teŷrnas hŷn, oddiwrth y *Gwrthryfel mawr* a nawsŵyllt, tan ba un y buasent yn gruddfan dros gymmaint o amser, a hefŷd oddiwrth yr hôll drueni a'r gorthrymderau, y rhai a darddasant oddiwrth yr unrhŷw. Yr ydŷm yn cydnabod mae dy ddaioni di ŷw, na'n rhoddwŷd ni yn gwbl yn Ysclyfaeth iddŷnt hwŷ: Ac yn erfŷn arnat yn oestadol barhau dy gyfrŷw drugareddau tuagattom; Fel y gallo yr hôll Fŷd wŷbod mae dy di ŷw ein hachubwr a'n cadarn waredwr ni, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. *Amen.*

O Arglwŷdd Dduw ein Hiechŷdwriaeth, yr hwn a fuost ddaionus iawn i'r Tîr hwn, a thrwŷ dy ryfeddol ragluniaeth a'n gwaredaist ni allan o'n hanrhefn resynol a thramawr, trwŷ edfrŷd i ni dy wasanaethwr, Brenin *Charles* yr Ail, yr hwn oedd ein grasusaf a'n cyfiawnaf Ben llywiawdwr ni yr amser hwnnw, [er gwaetha gallu a malais ei Elynion] a thrwŷ edfrŷd fel hŷn iddo êf ei Feddiannau cyfreithlawn ei hun, a'i sefydlu ar Orseddfaingc y Deŷrnas hon, a roddaist i ni rydd-did i broffessu yn gyhoeddus dy wîr Grefŷdd a'th iawn Addoliad; a hefŷd y fâth dangnedd ŷf a llwŷddiant a feddiannasom gŷnt, er mawr ddiddanwch ac anrhaethawl gysur ein calonnau: Yr ydŷm ni yr awr hon ymma ger dy fron di trwŷ lawn ddiolchgarwch, yn cydnabod dy fawr ddaioni tuagattom, yr hwn mor ehelaeth a ddangosaist i ni ar gyfer i'r dŷdd heddŷw, ac yn offrymmu ein haberth o foliant i'th Enw mawr gogoneddus am yr unrhŷw; Gan attolygu i ti fod yn wiw gennit dderbŷn yn rasusol ein diffuant offrymmedigaeth o honom ein hunain, er eu bôd yn anwiw ac yn anheilwng. A chan addo ac addunedu pob sanctaidd ufudd-dod ar feddwl, gair, a gweithred i'th Dduwiol fawredd; A phob dyledus, didwŷll a chywir wasanaeth (ynot ti ac erot ti) i'th Eneiniog sŷdd yr awrhon yn llyfodraethu trosom, ac i'w Etifeddion ar ei ôl. Bendithia êf, ni attolygwn i ti, â phôb cynnŷrch o râd, anrhydedd a dedwŷddwch yn y Bŷd hwn; a chorona êf âg anfarwoldeb a gogoniant yn y Bŷd a ddaw, er teilyngdod Jesu Grist ein Harglwŷdd a'n hunig Iachawdwr. *Amen.*

¶ *Yn niwedd y Litani (yr hwn a arferir yn oestad ar y dŷdd hwn) ar ôl y Colect,*

Nyni a attolygwn i ti O Arglwŷdd

Dâd, &c. *y dywedir y Colect sydd ymma nessaf yn canlyn.*

HOll-alluog Dduw, yr hwn ymhôb oes a eglurais dy Allu a'th drugaredd, trwŷ rasusol gadwedigaeth a rhyfeddol ymwarad dy Eglwŷs, a thrwŷ noddi a diogelu cyfiawn a chrefyddol Frenhinoedd a Statau, yn proffessu dy sanctaidd, a'th dragywŷddol wirionedd, rhag maleisus gŷd-fwriadau ac ystrywiau drygionus eu gelynion dichellgar: Yr ydŷm ni yn ddiffuant, ac o eigion ein calonnau yn rhoddi i ti foliant a diolch, megis am dy hôll aml a'th gyhoeddus drugareddau tuagattom, fellu yn fwŷ arbennig am y rhyfeddol a'r yspysol ymwared yr hwn ar gyfer i heddŷw a ddarfu i'th ddaionus ragluniaeth i gwplau a'i ganiadhau i'n grasusaf ddaionus Arglwŷdd Frenin *Charles* yr Ail, (yr hwn oedd yr amser hwnnw yn teŷrnasu trosom) ac i'r hôll Frenhinol Deulu: Ac ynddŷnt hwŷ a chyda nhwŷ a ganiadtâist yr un ffunŷd i'r Eglwŷs hon a'r deŷrnas yn gyffredinol, ac i bôb ystâd a grâdd o ddynion ynddŷnt, oddiwrth y nawsŵyllt wrthryfel, y trais, y trawsedd, a'r creulondeb, â pha rai yr oedd dynion annuwiol yn ei blino, ac oddiwrth yr anrhefn resynol, a'r dinistr tosturus oedd mor debŷg i ganlŷn. O rasusaf a thrugarogcaf Arglwŷdd Dduw, nid ein haeddiant ni, ond dy drugaredd di; nid ein rhagddarbod ni, ond dy ragluniaeth di; nid ein nerth ein hunain, a'n cryfder ein hunain a'n gwaredodd oddiwrth yr hôll bethau hŷn, ond dy ddeheulaw di, a'th Fraich, a llewŷrch dy wŷneb; am dy fôd ti yn ein hoffi. Ac am hynnŷ nid i ni O Arglwŷdd; nid i ni, ond i'th Enw di, rhodder yr hôll anrhŷdedd, y gogoniant a'r mawl, ynghyd a'r Diolch gostyngeiddiaf a ffyddlonaf yn hôll Eglwŷsi'r Sainct: Ac fellu y byddo. Bendigedig fŷth a fô yr Arglwŷdd ein Duw, yr hwn yn unig sŷdd yn gwneuthur rhyfeddodau; A bendigedig fyddo ei Enw mawr êf yn dragywŷdd, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd a'n hunig Iachawdwr. *Amen.*

¶ *Yngwasanaeth y Cymmun o flaen yr Epistol, yn ddigyfrwng yr arferir y ddau Golect hŷn yn lle y Colect tros y Brenin a'r Colect am y Dŷdd.*

Holl-alluog Dduw yr hwn wŷt gadarn dŵr ymddiffŷn, &c.

O Arglwŷdd Dduw ein Hiechŷdwriaeth, yr hwn a fuost yn ddaionus i'r Tîr hwn, &c.

¶ *Yr Epistol.* 1 Peter. 2. *gw.* 11. *hŷd* 17.
¶ *Yr Efengŷl*, S. Matth. 22. *gw.* 16. *hŷd* 22.

¶ *Yn yr Offrymiad y darllennir y wers yma.*

Nid pôb un sŷdd yn dywedŷd wrthŷf, Arglwŷdd, Arglwŷdd, a ddaw i mewn i Deŷrnas Nefoedd; ond yr hwn sŷdd yn gwneuthur Ewŷllŷs fy Nhâd yr hwn sŷdd yn y Nefoedd. S. *Matth.* 7. 21.

¶ *Ar ôl y Weddi* dros hôll ystâd Eglwŷs Crîst, &c. *y dyweder y Colect hwn sŷdd yn canlŷn.*

HOll-alluog Dduw ein Tâd Nefol, yr hwn o'th anfeidrol drugaredd a'th anrhaethawl ddaioni tuagattom, mewn môdd rhyfeddol a ddad-ddymchwelaist, ac a ddiddymmaist annuwiol fwriadau y dynion bradwrus, pen-galedion, beilchion hynnŷ, y rhai tan rîth Crefŷdd a duwioldeb, a than gyscod Cariad i'th Enw Sancteiddiaf, a ddychmygasant, ac agos a gyflawnasant gwbl ddinistr yr Eglwŷs a'r deŷrnas hon: Megis yr ydŷm ni heddŷw o ddyfnder ein calonnau, ac a phôb defosionol burdeb yn addoli, ac yn mawrygu dy Enw gogoneddus, am yr anfeidrol ddaioni a'r drugaredd a ganiadtaist i ni yn barod; Fellu

yr

yr ydŷm yn oſtyngedig yn deiſyfu arnat barhâu dy râd a'th gariad tuagattom, gan ein cuddio tan gyſcod dy adenŷdd, fel na byddo bŷth o hŷn allan i'r ſath drueni greſynol ſyrthio arnom. I'r diben ymma anfon allan dy Oleuni a'th Wirionedd i ddatcuddio dyfnderau Satan, y dirgeledigaethau anwireddus hŷn fwŷ-fwŷ. Diddymma hôll ddirgel a chyfrinachol ddychmygion yr annuwiol. Goſtwng eu balchder, tola eu drygioni, a gwradwŷdda eu bwrriadau. Cadarnhâ ddwŷlo ein graſuſaf ddaionus Arglwŷdd Frenin *Wiliam*, a phawb ſŷdd mewn Awdurdod dano, â Barn ac â Chyfiawnder, i dorri ymaith hôll Weithredwŷr anwiredd, y rhai a droant Grefŷdd i wrthryfel, a Ffŷdd i derfŷſc, fel na allont bŷth ond hynnŷ gael buddugoliaeth droſom, na gorfoleddu yn-Niniſtr y Llyfodraeth Frenhinol, a'th Eglwŷs ſŷdd yn ein mŷſg. Ymddiffŷn a chadw ein graſuſaf Arglwŷdd Frenin, a'r hôll Frenhinol deulu, oddiwrth bôb dirgel frâd a thwŷllodrus gŷd-fwriadau. Bŷdd iddo yn Helm iechŷdwriaeth, ac yn gadarn dŵr ymddiffŷn rhag wŷneb ei Elynion. Megis am y rhai angerddol, aflonŷdd, a ſychedig am waed, gwiſg nhwŷ â chywilŷdd ac â gwradwŷdd, ond ar ein Brenin a'i Hiliogaeth, blodeued ei goron yn dragywŷdd. Felly nyni dy bobl a defaid dy borfa a'th foliannwn di yn dragywŷdd, ac a ddatcanwn dy foliant o genhedlaeth i genhedlaeth bŷth, trwŷ Jeſu Griſt ein hunig Iachawdr a'n gwaredwr; i'r hwn gyda thydi O Dâd, a Duw yr Yſprŷd glân, a byddo y gogoniant yn yr Eglwŷs, drwŷ'r hôll genhedlaethau, heb drangc na gorphen. *Amen.*

WILIAM R.

Ein Hewŷllŷs a'n pleſer ŷw, i'r Drefn hon o VVeddi â Diolchgarwch, a wnaed i'r Pummed o Dachwedd, fôd allan o law yn Breintiedig ac yn Gyhoeddedig; ac o hŷn allan i'w gŷd-gynnwŷs gyda Llyfr y VVeddi Gyffredin a Liturgi Eglwŷs Loegr, i'w arfer bôb blwŷddŷn ar y dywededig ddŷdd, mewn pôb Cadeiriawl a Cholegawl Egwŷſau a Chappelau, mewn Cappel pôb Coleg ac Awl o fewn Ein dwŷ Uniferſiti, ac o'n Colegau o Eaton a Chaerwŷnt, ac mewn pôb Eglwŷs a Chappel Plwŷfawl o fewn Ein Teŷrnas Lloegr, Arglwŷddiaeth Cymrŷf, a Thrê Berwic ar Tweed.

Rhoddwŷd yn Ein Llŷs yn *Kengſington*, y trydŷdd ar bymtheg dŷdd o *Hydref*, 1690. Yn yr Ail Flwŷddŷn o'n Gwladychiad.

Trwŷ Orchymmŷn Ei Fawrhydi

Nottingham.

MARIE R.

Ein Hewŷllŷs a'n Pleſer ŷw, i'r Tair Trefn Gweddi a Gweinidogaeth hŷn, a wnaed i'r Pummed o Dachwedd, y Degfed ar hugain o Ionawr, a'r Nawfed ar hugain o Fai, fôd allan o law yn Breintiedig ac yn Gyhoeddedig; ac o hŷn allan i'w cŷd-gynnwŷs gyda Llyfr Gweddi Gyffredin a Liturgi Eglwŷs Loegr, i'w harfer bôb blwŷddŷn ar y dywededig ddyddiau, mewn pôb Cadeiriawl a Cholegawl Eglwŷſau a Chappelau; mewn Cappel pôb Coleg ac Awl o fewn Ein dwŷ Uniferſiti, ac o'n Colegau o Eaton a Chaerwŷnt, ac mewn pôb Eglwŷs a Chappel Plwŷfawl o fewn Ein Teŷrnas Lloegr, Arglwŷddiaeth Cymrŷf, a Thrê Berwic ar Tweed.

Rhoddwŷd yn Ein Llŷs yn y *Neuadd-wenn* y chweched dŷdd o *Hydref*, 1692. yn y Bedwaredd Flwŷddŷn o'n Gwladychiad.

Trwŷ Orchymmŷn Ei Mawrhydi.

Nottingham.

Ffurf a Dull Gwneuthur, Urddo a Chyssegru Escob'ion, Offeiriaid, a Diaconiaid, Yn ol Trefn Eglwys Loegr.

Y Rhag-ymadrodd.

Ysprs ŷw i bawb yn dyfal ddarllain yr Yscrythŷr lân a Hen Awduriaid, fôd hŷn o Weinidogion yn Eglwŷs Grist, er amser yr Apostolion; sef, Escobion, Offeiriaid a Diaconiaid. A'r cyfrŷw barchus frî ydoedd erioed ar y swŷddau hŷn, fel na allei nêb ryfygu gweini yn yr ûn o honŷnt, oddieithr yn gyntaf gael ei alw, ei brofi, ei holi, a gwŷbod fôd ganddo Gynneddfau cymmwŷs i'r unrhŷw. Oddieithr hefŷd cael trwŷ Weddi gyffredinol ac Arddodiad Dwŷlo, ei dderbŷn a'i ddodi yn y swŷdd gan Awdurdod Gyfreithlawn.

O herwŷdd paham, tuagat fôd parhâad, ac ymarfer, a brî barchus ar hŷn, o fewn Eglwŷs Loegr; ni Chyfrifir ac ni Chymmerir nêb am Escob, Offeiriad neu Ddiacon Cyfreithlawn, o fewn Eglwŷs Loegr, ac ni oddefir iddo weini yn yr ûn or Swŷddau dywededig, oddieithr iddo gael ei alw, ei brofi, a'i holi, a'i dderbŷn iddŷnt yn ôl y ffurf sŷdd yn canlŷn ymma, neu ei fôd wedi cael Cyssegriad neu Urddiad gan Escobion ymlaen-llaw.

Ac ni dderbynnir nêb yn Ddiacon hŷd y oni bo yn dair blwŷdd ar hugain o oedran: A bydded pôb ûn a dderbynnir yn Offeiriad, yn llawn pedair blwŷdd ar hugain o oedran: A bydded pôb ûn a Urddir neu a Gyssegrir yn Escob, yn gyflawn ddeng mlwŷdd ar hugain o oedran.

Ac yr Escob ei hun, neu drwŷ dystiolaeth gyflawn gan eraill, yn gwŷbod fôd rhŷw ûn yn ŵr o fuchedd Rinweddus, ac yn ddifeius, ac yn ei gael ef yn ôl ei holi a'i brofi yn ddyscedig yn y Lading-iaith, ac yn ddigon cyfarwŷdd yn yr Ysgrythŷr lân, efe a all ei wneuthur ef yn Ddiacon yngŵŷdd yr Eglwŷs, ar yr amseroedd pwŷntiedig yn y Canon, neu ar achos mawr yn cymmell ar rŷw Ddŷdd Sul, neu Ddŷdd-Gwŷl arall yn y môdd a'r ffurf, yn canlŷn.

Ffurf a Dull Gwneuthur, Diaconiaid.

¶ A*R y dŷdd pwŷntiedig gan yr Escob, pan orphenner y Gwasanaeth Boreu, y bŷdd pregeth neu Gyngor yn mynegu swŷdd a dyled [y cyfrŷw a ddeuant i'w gwneuthur yn Ddiaconiaid] mor angenrheidiol ŷw y Râdd honno yn Eglwŷs Grist: Ac hefŷd, pa faint y dyleu y bobl eu perchi hwŷ yn eu swŷdd.*

¶ *Yn gyntaf, yr Arch-Diacon neu ei ddeputi ef a Bresentia i'r Escob (ac ef yn eistedd yn ei Gadair ger llaw y Bwrdd bendigedig) gynnifer ag a ddymunant eu Hurdde yn Ddiaconiaid (a phôb ûn o honŷnt wedi ymwisco yn hardd) gan ddywedŷd y geiriau hŷn.*

ANrhydeddus Dâd yn-Nuw, yr wŷf yn presentio i chwi y rhai presennol hŷn i'w gwneuthur yn Ddiaconiaid.

Yr Escob.

GWiliwch ar fôd y Rhai yr ŷch yn eu presentio i ni yn addas a Chymwŷs o herwŷdd eu dŷsc a'u duwiol ymwareddiad, i iawn gyflawni eu Gweinidogaeth er anrhydedd i Dduw, ac er adeiladaeth i'w Eglwŷs.

¶ *Yr Arch-Diacon a ettŷb.*

MYfi a ymofynnais am eu hanes, ac a'u holais hwŷnt eu hunain, ac yr wŷfi yn meddwl i bôd hwŷ fellu.

¶ *Yna*

¶ *Yna yr Escob a ddywed wrth y Bobl*

FY mrodŷr, od oes nêb o honoch a ŵŷr ûn rhwŷstr neu fai cyhoeddus yn nêb o'r rhai hŷn a bresentiwŷd i'w hurddo yn Ddiaconiaid, o herwŷdd yr hwn ni ddylei gael ei dderbŷn i'r swŷdd honno, deued ger bron yn Enw Duw a dangosed beth ŷw'r bai neu'r rhwŷstr.

¶ *Ac os rhŷw fai gorthwm neu rwŷstr a honnir, yr Escob a arbed urddo y dŷn hwnnw hŷd pan gaffer y cyhoeddedig yn ddiargywedd o'r bai hwnnw.*

¶ *Yna yr Escob [gan Orchymmŷn y rhai a gaffer yn gymmwŷs i'w hurddo i weddiau y Gynnulleidfa] gydâ'r Eglwŷs-wŷr a'r Bobl bresennol, a gân neu a ddywed y Litani fel a mae yn canlŷn.*

Y Litani ar Cŷd-eirchion.

DUw Tâd o'r Nêf: trugarha wrthŷm wîr bechaduriaid.

Duw Tâd o'r Nêf trugarha wrthŷm wîr bechaduriaid.

Duw Fâb, bryn-ŵr y bŷd: trugarha wrthŷm wîr bechaduriaid.

Duw Fâb, bryn-ŵr y bŷd trugarha wrthŷm wîr bechaduriaid.

Duw Ysprŷd glân, yn deilliaw oddwrth y Tâd a'r Mâb; trugarha wrthŷm wîr bechaduriaid.

Duw Ysprŷd glân, yn deilliaw oddiwrth y Tâd a'r Mâb, trugarha wrthŷm, &c.

Y Gogoned, lân, fendigaid Drindod, tri pherson, ac un Duw: trugarha wrthŷm wîr bechaduriaid.

Y Gogoned, lân, fendigaid Drindod, &c.

Na chofia Arglwŷdd ein anwiredd, nag anwiredd ein rhieni, ac na ddyro ddial am ein pechodau; arbed nyni Arglwŷdd daionus, arbed dy bobl a brynaist a'th werth-fawr waed, ac na lidia wrthŷm yn dragywŷdd.

Arbed ni Arglwŷdd daionus.

Oddiwrth bôb drwg ac anffawd, oddiwrth bechod, oddiwrth ystrŷw a chŷrch y cythrael, oddiwrth dy lid, ac oddiwrth farnedigaeth dragywŷddol.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Oddiwrth bôb dallineb calon, oddiwrth falchder a gwâg ogoniant, a ffûg sancteiddrwŷdd, oddiwrth genfigen, digasedd a bwriad drwg, a phôb angharIadoldeb.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Oddiwrth anniweirdeb a phôb pechod marwol, ac oddiwrth hôll dwŷll y bŷd, y cnawd a'r cythrael.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Oddiwrth fellt a thymestl, oddiwrth blâ, haint, y nodeu, a newŷn, oddiwrth ryfel ac ymladd, ac oddiwrth angeu disyfed.

Gwared ni Arglwŷdd daionus,

Oddiwrth bôb terfŷsg, a digel frâd, a gwrthryfel, oddiwrth bôb ffals ddysceidiaeth, opiniwn annuwiol a schism, oddiwrth galedrwŷdd calon, a dirmŷg ar dy air a'th orchymŷn.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Trwŷ ddirgelwch dy gnawdoliaeth, trwŷ dy sanctaidd anedigaeth, a'th enwaediad, trwŷ dy fedŷdd, dy ymprŷd, a'th brofedigaeth.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Trwŷ dy ddirfawr ing, a'th chwŷs gwaedlŷd, drwŷ dy grôg a'th ddioddefaint, drwŷ dy werthfawr angeu a'th gladdedigaeth, drwŷ dy anrhydeddus gyfodiad, a'th escynniad, a thrwŷ ddyfodiad yr Ysprŷd glân.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Yn hôll amser ein trallod, yn hôll amser ein gwŷnfŷd, yn awr angeu, ac yn nŷdd y farn.

Gwared ni Arglwŷdd daionus.

Nyni bechaduriaid a attolygwn i ti ein gwrando, O Arglwŷdd Dduw, a theilyngu o honot gadw, rheoli, a llywodraethu dy lân Eglwŷs gatholic, yn y

ffordd union.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot gadw a nerthu i'th wîr addoli mewn iawnder a glendid buchedd, dy wasanaeth-ŵr *Wiliam* ein grasusaf Frenhin a'n pen-llywŷdd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot lywodraethu ei galon yn dy ffydd, ofn, a chariad, ac iddo ymddiried bŷth ynot, ac ymgais yn wastad a'th anrhydedd, a'th ogoniant.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwydd trugarog.

Teilyngu o honot ei amddiffŷn a'i gadw, gan roddi iddo fuddugoliaeth ar ei hôll elynnion.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot fendithio a chadw *Catherin* y frenhines weddw, y Dwŷsoges *Ann* o *Ddenmarc* a'r hôll frenhinol deulu.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot lewŷrchu yr hôll Escobion Offeiriaid a Diaconiaid, ag iawn wŷbodaeth a deall dy air: ac iddŷnt hwŷ trwŷ eu pregeth a'u buchedd, ei fynegu a'i ddangos yn ddyladwŷ.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot gynnyscaeddu Arglwŷddi'r Cyngor, a'r hôll fonedd â grâs, doethineb, a deall.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot fendithio a chadw y pen-swŷddogion, gan roddi iddŷnt ras i wneuthur cyfianwder, ac i faentumio y gwîr.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot fendithio a chadw dy hôll bobl.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot roddi i bôb cenhedlaeth, undeb, tangnheddŷf, a chŷdgordiad.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot roddi i ni galon i'th garu ac i'th ofni, ac i fŷw yn ddiesceulus yn ôl dy orchymynion.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot roddi i'th bobl ychwaneg o râd, i wrando yn ufudd dy air, ac iw dderbŷn o bur ewŷllŷs, ac i gynhyrchu ffrwŷth yr Yspryd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot ddwŷn i'r ffordd wîr, bawb ar a aeth ar gyfeiliorn ac a dwŷllwŷd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot nerthu y rhai sŷ yn sefyll, a chonfforddio a chynnorthwŷo y rhai sŷ' â gwan galon, a chyfodi y sawl a syrthiant, ac o'r diwedd curo i lawr Satan tan ein traed.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot gymorth, a helpio, a diddanu pawb ar sŷdd mewn perigl, angenoctid a thrwblaeth.

Nyni a attolywn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot gadw pawb a'r sŷdd yn ymdaith ar fôr na thîr, pôb gwraig wrth escor plant, pôb clwŷfŷs a rhai bychain, a thosturio wrth bawb a fyddo mewn caethiwed a charchar.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Ar-*glwŷdd trugarog.*

Teilyngu o honot amddiffŷn ac ymgleddu y plant ymddifaid, a'r gwragedd gweddwon, a phawb y sŷdd yn unig,

ac

ac yn goddef pwŷs plaid orthrech.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot drugarhau wrth bob dŷn.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot faddeu i'n gelynion, erlynwŷr, ac ysfland-wŷr, a throi eu calonnau.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot roddi a chadw er ein llês, amserol ffrwŷthau y ddaiar, môdd y caffom mewn amser dyledus eu mwŷnhau.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arglwŷdd trugarog.

Teilyngu o honot roddi i ni wîr edifeirwch, a maddeu i ni ein hôll bechodau, ein esceulustra, a'n hanwŷbod, a'n cynhyscaeddu â rhâd dy Yspryd glân, i wellhau ein buchedd yn ôl dy air sanctaidd.

Nyni a attolygwn i ti ein gwrando Arlwŷdd trugarog.

Mâb Duw: attolygwn i ti ein gwrando.

Mâb Duw: attolygwn i ti ein gwrando.

Oen Duw, yr hwn wŷt yn dileu pechodau'r bŷd.

Caniadha i ni dy dangneddŷf.

Oen Duw, yr hwn wŷt yn dileu pechodau'r bŷd.

Trugarha wrthŷm.

Crîst clŷw nyni.

Crîst clŷw nyni.

Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

Crîst trugarha wrthŷm.

Crîst trugarha wrthŷm.

Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

Arglwŷdd trugarha wrthŷm.

¶ *Yna a dywed yr Offeiriad a'r bobl gydag ef weddi'r Arglwŷdd.*

EIn Tâd yr hwn wŷt yn y nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deled dy Deŷrnas. Bydded dy Ewŷllŷs ar ŷ ddaiar megis a mae yn y nefoedd. Dyro i ni heddŷw ein bara beunyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyled-wŷr. Ac nag arwain ni i brofedigaeth; Ond gwared ni rhag drŵg: *Amen.*

Offeiriad. Arglwŷdd na wna â nyni yn ol ein pechodau.

Atteb. Ac na obrwŷa ni yn ôl ein hanwiredd.

¶ *Gweddiwn.*

DUw Tâd trugarog, yr hwn nid wŷt yn diystyru uchenaid calon gystuddiedig, nag adduned y gorthrymedig: Cynorthwŷa yn drugarog ein gweddiau, y rhai yr ydŷm ni yn eu gwneuthur ger dy fron yn ein trallod a'n blinfŷd, pa brŷd bynnag y gwascant arnom: a gwrando ni yn rasusol, fel y bo i'r drygau hynnŷ, y rhai y mae ystrŷw a dichell diafol neu ddŷn yn eu gwneuthur i'n herbŷn, fyned yn ofer, a thrwŷ ragluniaeth dy ddaioni di, iddŷnt fod yn wascaredig, môdd na'n briwer dy weision drwŷ erlŷn nêb, a gallu o honom bŷth ddiolch i ti yn dy lân Eglwŷs, trwŷ Iesu Grîst ein Harglwŷdd.

Arglwŷdd, cyfod, cymmorth ni, a gwared ni er mwŷn dy Enw.

O Dduw, ni a glywsom a'n clustiau, a'n tadau a fynegasant i ni y gweithredoedd ardderchawg a wnaethost yn eu dyddiau, ac yn y cynfŷd o'u blaen hwŷ.

Arglwŷdd, cyfod, cymmorth ni, a gwared ni er mwŷn dy anrhydedd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd glân.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac a bŷdd yn oestâd yn oes oesoedd. Amen.

Rhag ein gelynion amddiffyn ni, Crist.

Yn rasol edrych ar ein poenedgaethau.

Yn dosturus ystyria wrth drymder ein calonnau.

Yn drugarog maddeu bechodau dy bobl.

Yn garedigol gan drugaredd gwrando ein gweddiau.

Jesu Fâb Dafydd trugarhâ wrthŷm.

Yr awr hon a phob amser, teilynga ein gwrando O Crist.

Yn rasol clŷw ni O Crist yn rasol clŷw nyni O Arglwŷdd Grist.

Offeiriad. Arglwŷdd dangos dy drugaredd arnom.

Atteb. Fel yr ŷm yn ymddiried ynot.

¶ *Gweddiwn.*

NYni a attolygwn i ti O Arglwŷdd Dâd, yn drugarog edrych ar ein gwendid, ac er gogoniant dy Enw, ymchwel oddi-wrthŷm yr hôll ddrygau a ddarfu i ni o wîr gyfiawnder eu haeddu, a chaniadha fôd i ni yn ein hôll drallod ddodi ein cyfan ymddiried a'n gobaith yn dy drugaredd, ac bŷth dy wasanaethu mewn sancteiddrwŷdd, a phurdeb buchedd, i'th anrhydedd a'th ogogoniant trwŷ ein hunig gyfryngwr a'n dadleuwr Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

¶ *Yna a cenir neu a dywedir gwasanaeth y Cymmun, gydâ'r Colect, Epistol, a'r Efengŷl, fel a mae yn canlŷn.*

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn o'th dduwiol ragluniaeth a osodaist amrŷw raddau o Weinidogion yn dy Eglwŷs, ac a ysprydolaist dy Apostolion i ddewis i Radd Ddiaconiaid y cŷn-ferthŷr St. Stephan ac eraill: Edrŷch yn drugarog ar dy wasanaeth ddynion hŷn y rhai yr awron a elwir i'r unrhŷw swŷdd a Gweinidogaeth. Fellu cyflawna hwŷnt â'th wîr athrawiaeth, ac addurna hwŷnt â diniweidrwŷdd Buchedd, fel y bô iddŷnt drwŷ air ac esampl ddâ dy wasanaethu di yn ffyddlon yn y swŷdd hon, er gogoniant i'th Enw, ac adeiladaeth dy Eglwŷs, trwŷ haeddedigaethau ein prynwr Jesu Grist; Yr hwn sŷdd yn bŷw ac yn Teŷrnasu gydâ thydi a'r Yspryd glân yr awr hon ac yn dragywŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. 1 Tim. 3. 8, 13.

RHaid i'r Diaconiaid yr un ffunŷd, fôd yn onest, nid yn ddau-eiriog, nid yn ymroi i wîn lawer, nid yn budrelwa: Yn dala dirgelwch y ffŷdd mewn cydwŷbod bûr. A phrofer y rhai hynnŷ hefŷd yn gyntaf, yna gwasanaethant swŷdd Diaconiaid, os byddant ddiargyoedd. Y mae yn rhâid iw gwragedd yr un môdd fôd yn honest, nid yn enllibaidd, yn sobr, yn ffyddlon ymhôb pêth. Bydded y Diaconiaid yn wŷr un wraig, yn llyfodraethu eu plant, a'u tai eu hunain, yn ddâ. Canŷs y rhai a wasanaethant swŷdd Diaconiaid yn ddâ, ydŷnt yn ennill iddŷnt eu hunain, rhâdd ddâ, a hyfder mawr yn y ffŷdd sŷdd yng-Hrîst Jesu.

Neu hon. Actau. 6. 2, 7.

YNa'r deuddeg a alwasant ynghŷd y lliaws discyblion, ac a ddywedasant: Nid ŷw gymhesur i ni adel gair Duw, a gwasanaethu byrddau. Am hynnŷ frodŷr, edrychwch yn eich plîth, am seithwŷr dâ eu gair, yn llawn o'r Yspryd glân a doethineb, y rhai a osodom ar hŷn o orchwŷl. Ond nyni a barhawn mewn gweddi, a gweinidogaeth y gair: A bodlon fu'r ymadrodd gan yr hôll liaws: A hwŷ a etholasant Stephan, gŵr llawn o ffydd, ac o'r Yspryd glân, a Philip, a Phrochorus, a Nicanor, a Thimon, a Pharmenas, a Nicholas, proselŷt o Antiochia: Y rhai a osodasant hwŷ ger bron yr Apostolion, ac wedi iddŷnt weddio, hwŷ a ddodasant eu dwŷlo arnŷnt hwŷ. A gair Duw a gynnyddodd a

rhifedi

rhifedi y dyscyblion yn Jerusalem a amlhaodd yn ddirfawr, a thyrfa fawr o'r offeiriaid a ufuddhasant i'r ffŷdd.

¶ *Ac o flaen yr Efengŷl, yr Escob (yn eistedd yn ei Gadair,) a bair roddi i bôb ûn o'r rhai sŷdd i dderbŷn yr Urdd hon, y Llŵ am Uchafiaeth y Brenin, ac yn erbŷn Gallu ac Awdurdod pôb pennaeth arall-wlâd.*

Y Llŵ am unbenaeth y Brenin.

YR wŷfi *A. B.* o eigion fy nghydwŷbod yn Tystio ac yn mynegu, mai Grâs y Brenin yn unig sŷdd oruchlywiawdr ar y deŷrnas hon, ac ar hôll eraill Arglwŷddiaethau a Gwledŷdd ei Râs ef, yn gystal ymhôb rhŷw bethau a Dadleuon Ysprydol neu Eglwŷsig, a bydol. Ac nad oes, ac na ddylei fod i ûn estron Dwŷsog, Dŷn, Prelad, Stât neu bennaeth, ddim Beirniadaeth, Gallu, Goruchafiaeth, Rhagoriaeth neu Awdurdod Eglwŷsig neu Ysprydol o fewn y Deŷrnas hon. O herwŷdd pa ham yr wŷfi yn llwŷr wadu, ac yn ymwrthod â phôb rhŷw Feirniadaethau, Galluoedd, Goruchderau, ac Awdurdodau, ac yr wŷfi yn addaw y dygaf ffyddlondeb a Gwrogaeth gywir i Râs y Brenin, ei Etifeddion a'i Sycfessoriaid Cyfreithlawn; ac y cynnorthwŷaf, ac y diffynnaf hŷd y byddo i mi allu, Bôb Beirnadaeth, Braint, Rhagoriaeth ac Awdurdod a roddwŷd neu a berthŷn i Râs y Brenin, i'w Etifeddion, ac i'w Sycfessoriaid, neu a unwŷd ac a gyfsylltwŷd at ymmerodrol goron y Deŷrnas hon; fel i'm cynnorthwŷo Duw a Chynnwŷsiad y Llyfr hwn.

¶ *Yna yr Escob a ecsamia bôb ûn o'r rhai a urddir yngŵŷdd y bobl, yn ôl y Dull yn Canlŷn.*

YDŷchwi yn credu eich cynhyrfu oddifewn gan yr Yspryd glân, i gymmerŷd arnoch y Swŷdd, a'r weinidogaeth hon at wasanaethu Duw, er hyfforddiad i'w ogoniant ac er Adeiladaeth i'w Bobl.

Atteb. Yr wŷf yn credu hynnŷ.

Escob. YDŷch chwi yn tybied eich bod wedi eich gwîr alw i Weinidogaeth yr Eglwŷs yn ôl ewŷllŷs ein Harglwŷdd Jesu Grist, ac iawn drefnyddiad y Deŷrnas hon?

Atteb. Yr wŷf yn meddwl hynnŷ.

Escob. A ŷch chwi yn ddiffuant yn credu y canon ôll o Ysgrythyrau yr Hên Destament a'r Newŷdd?

Atteb. Yr wŷf yn eu credu hwŷnt.

Escob. A ddarllennwch chwi yr unrhŷw yn ddyfal i'r Bobl ymgynnulledig yn yr Eglwŷs lle i'th osoder i weini?

Atteb. Gwnâf.

Escob. Y Mae yn perthŷn i Swŷdd Diacon, yn yr Eglwŷs lle gosodir ef i weini, gynnorthwŷo yr Offeiriad yngwasanaeth Duw, ac yn Bennaf pan fyddo efe yn ministrio y Cymmun bendigedig, i helpu ef, i'w gyfrannu ef. A darllain yr Yscrythŷr Lân a'r Homiliau yn yr Eglwŷs; ac addyscu y bobl ieuaingc yn y Catechism. Bedyddio rhai bychain lle na bô yr Offeiriad yn bresennol; a phregethu, os caniadheir iddo hynnŷ gan yr Escob. Ac ymhellach ei swŷdd ef ŷw, lle mae darmerth i'r Tlodion, ymofŷn am blwŷfolion cleifion, anghenus a gweiniaid, mynegu i'r Curad eu cyflwr, eu henwau a'u Trigfeŷdd, fel trwŷ eu gyngor ef, y gallont dderbŷn cymmorth o Elusenau y plwŷfolion ac eraill. A wnewch chwi hŷn yn barod ac yn ewŷllysgar?

Atteb. Trwŷ nerth Duw mi a wnâf fellu.

Escob. A Ymroddwch chwi drwŷ bôb diwŷdrwŷdd i lunio a Threfnu eich bucheddau eich hun, a bucheddau eich teuluoedd, yn ôl Athrawlaeth

rawiaeth Crist, ac i'ch gwneuthur eich hunain a hwŷthau, [hŷd y safo ynoch] yn esamplau iachol i ddiadell Crist?

Atteb. Mi wnâf fellu, a'r Arglwŷdd yn Borth i mi.

Escob. ARoddwch chwi barch ac ufudd-dod i'ch Ordinari, ac i Ben-gweinidogion eraill yr Eglwŷs, ac i'r cyfrŷw a roddir iddŷnt y Gofal ar Llyfodraeth drosoch chwi, gan ddilŷn eu cynghorion duwiol hwŷ yn Llawen ac yn ewŷllyscar.

Atteb. Mi a wnaf fy ngorau, a'r Arglwŷdd yn borth i mi.

¶ *Yna yr Escob gan ddodi ei ddwŷlo ar ben pôb ûn o honŷnt yn gostwng ar eu glinniau o'i flaen ef a ddywed.*

CYmmer di awdurdod i wasanaethu Swŷdd Diacon o fewn Egwŷs Duw orchymmŷnedig i ti, yn Enw'r Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. Amen.

¶ *Yna a dyrŷ yr Escob y Testament Newŷdd i law pôb un o honŷnt, gan ddywedŷd.*

CYmmer di awdurdod i ddarllain yr Efengŷl o fewn Eglwŷs Dduw, ac i bregethu yr unrhŷw, os caniadheir i ti hynnŷ gan yr Escob ei hun.

¶ *Yna ûn o honŷnt yr hwn a appwŷntio yr Escob, a ddarllŷn yr Efengŷl.*

Yr Efengŷl S. Luc. 12. 35. *hŷd* 39.

BYdded eich lwŷnau wedi eu hamwregysu, a'ch canhwŷllau wedi eu goleu. A chwithau yn debŷg ei ddynion yn disgwil eu harglwŷdd, pa brŷd y dychwel o'r neithior, fel pan ddelo a churo, yr agoront iddo yn ebrwŷdd. Gwŷn eu bŷd y gweision hynnŷ y rhai a gaiff eu harglwŷdd pan ddêl, yn effro: Yn wîr meddaf i chwi, efe a ym-wregysa, ac a wna iddŷnt eistedd i lawr i fwŷdta, ac a ddaw, ac a wasanaetha arnŷnt hwŷ. Ac os daw efe ar yr ail wiliadwriaeth, ac os ar y drydedd wiliadwriaeth y daw, a'u cael hwŷnt fellu gwŷn eu bŷd y gweision hynnŷ.

¶ *Yna yr â yr Escob ymmlaen yn y Cymmun, a chynnifer a urddwŷd a arhosant ac a gymmerant y Cymmun bendigedig gyda'r Escob yr ûn dŷdd.*

¶ *Pan orphenner y Cymmun, ar ôl y Colect diweddaf ac yn nessaf o flaen y fendith, y dywedir y Colectau hŷn yn canlŷn.*

HOll-alluog Dduw rhoddwr pôb dawn dâ, yr hwn y bu gwiw gennit dderbŷn a chymmerŷd dy wasanaethwŷr hŷn i Swŷdd Diaconiaid i'th Eglwŷs: Gwna hwŷnt, ni a attolygwn i ti Arglwŷdd, yn orchwŷlus, yn ostyngedig, ac yn astud yn eu Gweinidogaeth; Dyro iddŷnt ewŷllŷs parod i gadw pôb Ysprydol ddyscyblaeth, i arwedd bôb amser dystiolaeth cydwŷbod ddâ, ac i ymgynnal bŷth yn ddiyscog ac yn gadarn yn dy Fâb Crist, fel gan ymarwedd yn ddâ yn y swŷdd isel-râdd hon, y caffont eu cyfrif yn deilwng i'w galw i Weinidogaethau Uwch yn dy Eglwŷs, Trwŷ'r unrhŷw dy Fâb ein Iachawdr Jesu Grist, i'r hwn bydded y gogoniant a'r anrhydedd bŷth bŷthoedd. *Amen.*

RHag-flaena ni O Arglwŷdd, yn ein hôll weithredoedd, a'th radlonaf hoffder, a rhwŷddhâ ni a'th barhaus gymmorth, fel yn ein hôll weithredoedd dechreuedig, a therfŷnedig ynot ti, y gallom foliannu dy sanctaidd Enw, ac yn y diwedd gael gan dy drugaredd fywŷd tragywŷddol, trwŷ Jesu Grist ein Harglwŷdd. Amen.

TAngneddŷf Dduw yr hwn sŷdd uwchlaw pôb deall, a gadwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwŷbodaeth a chariad Duw a'i Fâb Jesu Grist ein Harglwŷdd. A bendith Dduw hôll-alluog, y Tâd, y Mâb, a'r Yspryd glân fyddo i'ch plith, ac a drigo gyda chwi yn wastad. *Amen.*

¶ *At*

¶ Ac ymma a dylid mynegu i'r Diacon, y gorfŷdd iddo aros yn ei Swŷdd o Ddiaconiaeth tros yspaid ûn flwŷddŷn gyfan [oddieithr i'r Escob ar rŷw achosion Rhesymol weled yn ddâ yn amgenach] tuagat fôd yn berffaith ac yn gyfarwŷdd yn y pethau a berthynant i'w Weinidogaeth Eglwŷsig ef. Yn gwneuthur yr hŷn os ceir ef yn ffyddlawn ac yn ddiwŷd; fe all ei Ddiojessan ei dderbŷn ef i Urdd Offeiriadaeth, ar yr amseroedd gosodedig yn y Canon, neu os bŷdd achos mawr yn cymmell, ar rŷw ddŷdd Sûl, neu ddŷdd Gŵyl arall, yngŵydd yr Eglwŷs ar y Dull a'r ffurf sŷdd yn canlŷn isod.

Ffurf a Dull Urddo Offeiriaid.

¶ AR y dŷdd pwŷntiedig gan yr Escob, pan orphenner y Gwasanaeth Boreu, y bŷdd pregeth neu Gyngor yn mynegu swŷdd a dylêd [y cyfryw a ddeuant i'w gwneuthur yn Offeiriaid] mor angenrheidiol ŷw y Râdd honno yn Eglwŷs Grist: Ac hefŷd pa faint y dyleu y bobl eu perchi hwŷ yn eu swŷdd.

¶ Yn gyntaf, yr Arch-Diacon neu yn ei absen, rhŷw ûn a appwŷntir yn ei le ef, a Bresentia i'r Escob (yn eistedd yn ei Gadair ger llaw y Bwrdd bendigedig) gynnifer ag a dderbŷn Urdd Offeiriadaeth y dwthwn hwnnw [a phôb ûn o honŷnt wedi ymwisco yn hardd] ac a ddywed.

ANrhydeddus Dâd yngHrîst, yr wŷf yn presentio i chwi y gwŷr presennol hŷn i'w Hurddo yn Offeiriaid.

Yr Escob.

GWiliwch ar fôd y Rhai yr ŷch yn eu presentio i ni yn addas a Chymwŷs o herwŷdd eu dŷsc a'u duwiol ymwareddiad, i iawn gyflawni eu Gweinidogaeth er anrhydedd i Dduw, ac er adeiladaeth i'w Eglwŷs.

¶ Yr Arch-Diacon a ettŷb.

MYfi a ymofynnais am eu hanes, ac a'u holais hwŷnt eu hunain, ac yr wŷfi yn meddwl i bôd hwŷ fellu.

¶ Yna yr Escob a ddywed wrth y Bobl.

Y Bobl ddâ, dymma'r rhai yr ŷm ar fedr, gyda chennad Duw, eu cymmerŷd heddŷw i gyssegr-swŷdd Offeiriadaeth: Canŷs ar ôl eu holi yn ddyfal, nid ydŷm yn gweled amgenach, na chawsant eu galw yn gyfreithlawn i'w Swŷdd a'u Gweinidogaeth; a'u bôd yn wŷr cymmwŷs i'r unrhŷw. Ond er hŷn igŷd, od oes nêb o honoch chwi, a wŷr ûn rhwŷstr neu fai cyhoeddus yn ûn o honŷnt, o herwŷdd yr hwn ni ddylid ei gymmerŷd i'r gyssegr-weinidogaeth ymma; Yn Enw Duw, deued allan a dangosed beth ŷw y bai neu rwŷstr.

¶ Ac os rhŷw fai gorthrwm neu rwŷstr a henwir, yr Escob a arbed urddo y dŷn hwnnw hŷd na chaffer y cyhuddedig yn ddiargyhoedd o'r bai hwnnw.

¶ Yna yr Escob [gan Orchymmŷn y rhai a gaffer yn gymmwŷs i'w hurddo, i weddiau y Gynnulleidfa] gyda'r Eglwŷswŷr a'r Bobl bresennol a gân neu a ddywed y Litani gyda'r Gweddiau, megis yn Ffurf y Diaconiaid, yn unig yn y cydarch priod yno yr arbedir y gair (Diaconiaid) ac a dywedir y gair [Offeiriaid] yn ei le ef.

¶ Yna a cenir neu a dywedir gwasanaeth y Cymmun gyda'r Colect, Epistol a'r Efengŷl isod.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, rhoddwr pôb dawn dâ, yr hwn trwŷ dy lân Ysprŷd a osodaist amrŷw raddau o Weinidogion yn yr Eglwŷs, edrŷch yn ddar-

bodus ar dy Wasanaeth-ddynion hŷn a alwŷd yr awr hon i Swŷdd Offeiriadaeth; ac fellu cyflawna hwŷnt a'th wîr athrawiaeth, ac addurna hwŷnt â diniweidrwŷdd Buchedd, fel a bô iddŷnt drwŷ air ac esampl ddâ dy wasanaethu di, yn ffyddlon yn y swŷdd hon, er gogoniant i'th Enw, ac adeiladaeth dy Egwŷs, trwŷ haeddedigaethau ein prynnwr Jesu Grîst; Yr hwn sŷdd yn bŷw ac yn Teŷrnasu gyda thydi a'r Ysprŷd glân yr awr hon ac yn dragywŷdd. *Amen.*

Yr Epistol. Ephes. 4. 7. *hŷd. w.* 14.

EIthr i bôb un o honom a rhoed grâs yn ôl mesur dawn Crîst. O herwŷdd pa ham, y mae efe yn dywedŷd pan dderchafodd i'r uchelder, efe a gaethiwodd gaethiwed, ac a roddodd roddion i ddynion. [Ond, Efe a dderchafodd, beth ŷw ond darfod iddo hefŷd ddiscŷn yn gyntaf i barthau isaf y ddaiar? Yr hwn a ddiscynnodd, ŷw yr hwn hefŷd a escynnodd goruwch yr hôll nefoedd, fel y cyflawnei bôb pêth.] Ac efe a roddodd rai yn Apostolion, a rhai yn Brophwŷdi, a rhai yn Efangylwŷr, a rhai yn Fugeiliaid, ac yn Athrawon: i berffeithio y Sainct i waith y weinidogaeth, i adeiladu corph Crîst: Hŷd oni ymgyfarfyddom ôll yn undeb ffŷdd a gwŷbodaeth Mâb Duw, yn ŵr perffaith, at fesur oedran cyflawnder Crîst.

¶ *Yna a darllennir am yr Efengŷl ran o'r nawfed Bennod o* S. Matthew, *fel yn canlŷn.* S: Matthew: *9. 36.*

A Phan welodd efe y torfeŷdd, efe a dosturiodd wrthŷnt, am eu bôd wedi blino, a'u gwascaru fel defaid heb ganddŷnt fugail. Yna a dywedodd efe wrth ei ddyscyblion, Y Cynhaiaf yn ddiau sŷdd fawr, ond y gweithwŷr yn anaml. Am hynnŷ attolygwch i Arglwŷdd y cynhaiaf anfon gweith-wŷr i'w gynhaiaf.

¶ *Neu hŷn isod, allan o'r ddegfed Bennod o* S. John. 1. *wers.*

YN wîr, ynwîr, meddaf i chwi, yr hwn nid ŷw yn myned i mewn drwŷ'r drws i gorlan y defaid, ond sŷdd yn dringo ffordd arall, lleidr ac yspeiliwr ŷw. Ond yr hwn sŷdd yn myned i mewn drwŷ'r drŵs, bugail y defaid ydŷw. I hwn a mae y dryssor yn agorŷd, ac a mae y defaid yn gwrando ar ei lais ef: ac a mae efe yn galw ei ddefaid ei hun erbŷn eu henw, ac yn eu harwain hwŷ allan. Ac wedi iddo yrru allan ei ddefaid ei hun, y mae efe yn myned o'u blaen hwŷ: a'r defaid sŷdd yn ei ganlŷn ef, oblegid y maent yn adnabod ei lais ef. Ond y dieithr ni's canlynant, ond ffoant oddiwrtho: oblegid nad adwaenant lais dieithraid. Y ddammeg hon a ddywedodd yr Jesu wrthŷnt: Ond hwŷ ni wŷbuant pa bethau ydoedd y rhai yr oedd efe yn eu llefaru wrthŷnt. Am hynnŷ yr Jesu a ddywedodd wrthŷnt drachefn, Yn wîr yn wîr meddaf i chwi, myfi ŷw drŵs y defaid. Cynnifer ôll ag a ddaethant o'm blaen i, lladron ac yspeil-wŷr ŷnt: ond ni wrandawodd y defaid arnŷnt. Myfi ŷw y drŵs: os â nêb i mewn dwofi, efe a fŷdd cadwedig; ac efe a â i mewn ac allan, ac a gaiff borfa. Nid ŷw lleidr yn dyfod ond i ladradta, ac i ddestrywio, myfi a ddaethŷm fel y caent fywŷd, ac y caent ef yn helaethach. Myfi ŷw'r bugail dâ: Y bugail dâ sŷdd yn rhoddi ei einioes dros y defaid. Ond y gwâs cyflog, a'r hwn nid ŷw fugail, yr hwn nid eiddo y defaid, sŷdd yn gweled y blaidd yn dyfod, ac yn gadel y defaid, ac yn ffoi: A'r blaidd sŷdd yn ei sclyfio hwŷ, ac yn gwascaru y defaid. Y mae'r gwâs cyflog yn ffoi: oblegid mai gwâs cyflog ŷw, ac nid oes ofal arno am y defaid. Myfi ŷw y bugail dâ; ac a adwaen yr eiddof

fi,

fi, ac a'm hadwaenir gan yr eiddo fi. Fel yr edwŷn y Tâd fyfi, fellu yr adwaen inneu y Tad: ac yr ydwŷf yn rhoddi fy enioes dros y defaid. A defaid eraill sŷ gennif, y rhai nid ŷnt ô'r gorlan hon: Y rhai hynnŷ hefŷd sŷ raid i mi eu cyrchu, a'm llais i a wrandawant, a bŷdd un gorlan, ac un bugail.

¶ *Yna yr Escob (yn eistedd yn ei Gadair) a weinydda i bôb ûn o honŷnt y llŵ am uchafiaeth y Brenin, megis y gosodir o'r blaen yn Ffurf Urddo Diaconiaid.*

¶ *Ac wedi hynnŷ, efe a ddywed wrthŷnt.*

CHwychwi a glywsoch Frodŷr, nid yn llai yn eich ecsamiad prifat, nag yn y cyngor a roddwŷd i chwi, ac yn y gyssegr-lân, Llithoedd allan o'r Efengŷl, a Scrifennadau yr Apostolion, y rhŷw uchel fri, ar dirfawr bwŷth sŷdd yn y Swŷdd, i'r hon i'ch galwŷd chwi. Ac yn awr yr ŷm eilchwel yn eich cynghori chwi yn Enw ein Harglwŷdd Jesu Grist, gofio o honoch yn wastad, i ba rŷw uchel barch ac i ba rŷw Swŷdd, a goruchwiliaeth bwŷsfawr i'ch galwŷd chwi; nid amgen, i fôd yn Gennadon, yn Wil-wŷr, ac yn Oruchwŷliwŷr i'r Arglwŷdd; I Athrawu, ac i rag-rybuddio, i borthi, ac i arlwŷo i Deulu yr Arglwŷdd, I geisio defaid Crist a ŷnt ar ddisperod; A'i Blant ef sŷdd ynghanol y Bŷd drygionus hwn, fel y bônt cadwedig trwŷ Grist bŷth bythoedd.

Am hynnŷ bydded yn wastad breintiedig yn eich côf chwi, pa ddirfawr drysor a ymddiriedwŷd i chwi. Canŷs Defaid Crist ydŷnt y rhai a brynnodd efe, trwŷ ei angeu, a thros ba rai a tywalltodd efe ei waed, Ei ddyweddi a'i Gorph ef ŷw'r Eglwŷs a'r Gynnulleidfa a bŷdd rhaid i chwi weini iddi. Ac os digwŷdd i'r unrhŷw Eglwŷs, nag i ûn aelod o honi, oddef dim niwed neu Rwŷstr o achos eich Esceulustra chwi, chwi a wŷddoch faint y bai, ac mor ofnadwŷ hefŷd y dial a ganlŷn.

O herwŷdd pa ham ystyriwch ynoch eich hunain ddiben eich Gweininogaeth i Blant Duw, tuagat ddyweddi a Chorph Crist; ac Edrychwch na bô i chwi bŷth beidio a'ch poen, eich gofal a'ch diwŷdrwŷdd, nes a gorphennoch hŷd eithaf y saif ynoch, y cwbl ôll yn ôl eich rhwŷmedig ddylêd, I ddwŷn cynnifer ôll a ymddiriedwŷd, neu a ymddiriedir tan eich gofal, i gyfrŷw undeb ffŷdd a Gwŷbodaeth am Dduw, ac i'r cyfrŷw addfedwch a pherffeithrwŷdd Oedran yng Hrist, fel na adawer dim lle yn eich mŷsg, nag i amryfusedd Crefŷdd, nag i Ddrygioni buchedd.

Am hynnŷ, yn gymmaint a bôd eich Swŷdd chwi yn Rhagori cymmaint, ac mor anhawdd ei Chyflawni chwi a welwch, a pha faint o ofal ac astudrwŷdd y dylech chwi ymegnio, yn gystal i'ch dangos eich hunain yn wasanaethgar ac yn ddiolchgar i'r Arglwŷdd, yr hwn a'ch gosododd mewn breint-le mor barchus. Ac i ochelŷd hefŷd na bô i chwi eich hunain dramgwŷddo, na bôd yn achos tramgwŷdd i eraill. Etto nad all fôd gennŷch na phryder nag ewŷllŷs i hynnŷ o honoch eich hunain; oblegid Duw ei hun 'sŷdd yn rhoddi yr ewŷllŷs a'r gallu. Chwithau a ddylech, ac angenrhaid i chwi, weddio yn ddifrifol am ei Lân-ysprŷd ef. Ac yn gymmaint ag nad ellwch drwŷ ûn môdd arall graffu ar wneuthur gweithred mor bwŷsfawr, yn hyfforddio Iechŷdwriaeth dŷn, onid trwŷ Athrawiaeth a Chyngor allan o'r Scrythŷr-lân, a thrwŷ fuchedd gŷdunol a'r unrhŷw. Ystyriwch mor astud y dylech fôd ar ddarllain a dyscu'r Scrythyrau, ac ar lunio eich ymddygiad eich hun, ac eiddo'r rhai nesaf o berthŷn i chwi, yn ôl rheol yr unrhŷw Yscrythyrau; Ac o herwŷdd yr ûn achos y

môdd

môdd y dŷlech adel, a bwrw heibio [hŷd y galloch] hôll ofalon a thrafferthau'r Bŷd.

A mae gennŷm obaith dâ am danoch, eich bôd chwi er hîr o amser, wedi craff-synied, ac wedi ystyried yn ddâ ynoch eich hunain y pethau hŷn : A'ch bôd wedi gosod eich llwŷr frŷd, trwŷ Râs Duw, i ymroddi yn hollawl tuagat hŷn o bêth ; a thynnu eich gofalon ôll, a'ch astudrwŷdd i'r llwŷbr ymma, Ac a bŷdd i chwi weddio yn ddi-baid ar Dduw'r Tâd drwŷ gyfryngdod ein hunig Iachawdr Jesu Grist, am Nefawl Borth yr Ysprŷd glân ; Fel i'ch gwneler, trwŷ beunŷdd-ddarllain ac ystyried yr Scrythyrau yn rhugclach ac yn rymmusach yn eich Gweinidogaeth.

Ac fel y byddo i chwi o amser bwŷgilŷdd fellu ymegnio a sancteiddio eich bucheddau priod, a bucheddau yr eiddoch, ac iw llunio hwŷnt wrth reol ac Athrawiaeth Crîst i fôd yn ddrychau ac yn esamplau iachol a Duwiol i'r bobl i'w canlŷn.

Ac yn Awr, fel ŷ gallo Cynnulleidfa Crîst sŷdd ymma yn gŷdrychiol wedi ymgasclu ynghŷd, ddeall hefŷd eich meddyliau, a'ch ewŷllŷs yn y pethau hŷn, Ac fel y gallo eich addewid ymma, eich cynhyrfu chwi yn ychwaneg i wneuthur eich dyledswŷddau, chwychwi a attebwch yn Eglur i'r hŷn bethau, a ofynnom i chwi yn Enw Duw a'i Eglwŷs, am yr unrhŷw.

A Ydŷch yn tybied yn eich calon eich bôd yn wîr alwedig yn ôl Ewŷllŷs ein Harglwŷdd Jesu Grist a Threfn Eglwŷs *Loegr*, i Urdd a Gweinidogaeth Offeiriad ?

Atteb. Yr wŷfi yn tybied hŷnnŷ.

Escob. A Ydŷw yn ddiogel gennŷch fôd yr Yscrythyrau yn cynnwŷs pôb Athrawiaeth angenrheidiol i iechŷdwriaeth Tragywŷddol trwŷ ffŷdd yn Jesu Grist. Ac a ydŷch chwi yn ddianwadal yn arfaethu i athrawiaethu y Bobl a ymddiriedwŷd i'ch golygiaeth allan o'r ûn Scrythyrau ; Ac na ddyscwch ddim (megis angenrheidiol i iechŷdwriaeth Tragywŷddol) ond a fo diogel gennŷch y gellir ei gasclu a'i brofi allan o'r Scrythyrau ?

Atteb. Y mae yn ddiogel gennif, ac mi a arfaethais fellu trwŷ râs Duw.

Escob. A Roddwch chwithau ddiwŷdrwŷdd yn ffyddlawn bôb amser ar finistrio yr athrawiaeth a'r Sacramentau a discyblaeth Crîst, megis y gorchymmynodd yr Arglwŷdd ac ar y môdd y mae'r Eglwŷs a'r Deŷrnas hon wedi derbŷn yr unrhŷw, yn ôl gorchymmynnion Duw, hŷd pan alloch addyscu y Bobl a ddodwŷd tan eich curadiaeth a'ch gorchwŷliaeth, i gadw a gwneuthur yr unrhŷw drwŷ bôb dyfal-bara ?

Atteb. Mi a wnâf fellu trwŷ borth yr Arglwŷdd.

Escob. A Fyddwch chwi parod drwŷ bôb ffyddlondeb a diwŷdrwŷdd, i ddeol ac i daflu ymaith bôb cyfeiliornus a dieithr Athrawiaeth, a fo yn gwrthwŷnebu Gair Duw ; ac a ymarferwch chwi roddi yn wastad Rybuddiau a Chynghorion Cyhoedd a Dirgel, yn gystal i'r Clâf ac i'r Iâch o fewn eich Curadiaeth megis a byddo'r angen yn gofŷn, ac y rhoddir Achlysur ?

Atteb. Mi a wnâf fellu a'r Arglwŷdd yn Gynnorthwŷwr i mi.

Escob. A Fyddwch chwi ddyfal mewn Gweddiau, ac ar ddarllain y Cyssegr-lân Yscrythyrau, ac yn y cyfrŷw lafuriau a Myfyriau a Hyfforddiant i wŷbodaeth yr unrhŷw ; Gan ddodi heibio ofal tros y Bŷd a'r Cnawd ?

Atteb. Mi a ymegniaf a'r wneuthur fellu a'r Arglwŷdd yn Gynnorthwŷwr i mi.

Escob.

Escob. A Fyddwch chwi ddiwŷd i lunio a ffurfio eich bucheddau, eich hunain a'ch Teuluoedd wrth Athrawiaeth Crîst; ac i'ch gwneuthur eich hunain a nhwŷthau, hŷd y bô ynoch, yn flaenoriaid ac yn esamplau iachol i ddiadell Crîst?

Atteb. Mi am dygaf fy hun at hynnŷ, a'r Arglwŷdd yn Gynnorthwŷwr i mi.

Escob. A Ddiffynnwch chwi, ac a hyfforddiwch chwi ddiddigrwŷdd, tangneddŷf a chariad perffaith rhwng pôb mâth o Gristonogion; yn enwedig rhwng y rhai a osodwŷd, neu a osodir tan eich Gorchwŷliaeth chwi?

Atteb. Mi a wnâf fellu a'r Arglwŷdd ŷn gynnorthwŷwr i mi.

Escob. A Roddwch chwi barch ac ufudd-dod i'ch Ordinari, ac i brîf-swŷddogion eraill yr Eglwŷs, ar y rhai a dodir y gofal drosoch, a'r Llyfodraeth arnoch, gan gyflawni eu cynghorion Duwiol hwŷ yn Llawen ac yn ewŷllysgar, a chan eich darostwng eich hunain i'w Barn Dduwiol hwŷnt?

Atteb. Mi a wnâf fellu a'r Arglwŷdd yn gynnorthwŷwr i mi.

¶ *Yna yr Escob o'i sefŷll a ddywed.*

YR Hôllalluog Dduw, yr hwn a roddodd i chwi yr ewŷllŷs i wneuthur y pethau hŷn ôll, a ganiadhao i chwi nerth hefŷd a gallu i gyflawni'r unrhŷw; ac fellu a berffeithio ei waith a ddechreuodd ynoch: Trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

¶ *Yna fe ddymunir ar y gynnulleidfa, pôb ûn yn ei ddirgel weddiau, wneuthur eu herfyniau yn ostyngedig ar Dduw am y pethau hŷn: I'r cyfrŷw Weddiau fe a gednir distawrwŷdd dros encŷd.*

¶ *Ar ôl hynnŷ y Cenir neu y dywedir gan yr Escob [a'r rhai, a Urddir yn Offeiriaid, bôb ûn ar eu gliniau,*] Veni Creator Spiritus; *yr Escob yn dechreu, a'r Offeiriad ac eraill cydrychiol yn atteb bôb yn ail wers, fel hŷn.*

TYred Yspryd glân i'n calonnau ni,
A dôd dy oleuni nefol.
Tydi wŷt Yspryd Crîst, dy ddawn
Sŷ fawr iawn a rhagorol.
Llawenŷdd, bywŷd, cariad pur
Ydŷnt dy eglur ddoniau.
Dôd eli'n llygaid mal i'th saint
Ac ennaint i'n hwŷnebau.
Gwasgar ein gelynion trŵch
A heddwch dyro i ni.
Os tywŷsog i ni fŷdd Duw nêr
Pôb pêth fŷdd er daioni.
Dŷsc i ni adnabod y Duw Tâd
Y gwîr Fâb rhâd a thithau.
Yn un tragywŷddol Dduw i fôd
Yr hynod dri phersonau.
Fel y dywedir ym-mhôb oes
Y Duw a roes drugaredd.
Y Tâd, y Mâb, a'r Yspryd glân,
Dâ datcan ei anrhydedd.

¶ *Neu hŷn.*

TYred Yspryd glân tragywŷddol
yr unrhŷw ar Tâd nefol, (Dduw,
Yr unrhŷw hefŷd a'r Mâb rhâd,
Duw cariad tangeddysol.
Llewŷrcha'n c'lonnau ni â'th râs
fel byddo gâs i'n bechu,
Ac i ni mewn sancteiddrwŷdd rhŷdd,
bôb dŷdd dy wasanaethu.
Y diddanudd wŷt ti yn wîr,
ym-mhôb rhŷw hîr orthrymder,
Dy hôll ddiaoni di â'th glôd,
â thafod, ni adrodder.
Y ffynnon i'r llawenŷdd glân
y gloŷw-lwŷs dân cariadol,
Ac i'r enneiniaid mawr ei lês
sŷ'n rhoddi gwrês Ysprydol.
Dy ddoniau aml ŷnt a dwŷs
y rhai i'th Eglwŷs rhoddi.

Ynghalonnau pur, dy ddeddf ddilys
tydi a'th fys 'scrifenni.
Tydi addewaist ddyscu, Iôn
dy weision i lefaru.
Fel ym-mhôb man y caffo'n rhwydd
yr Arglwydd i foliannu
O Yspryd glân i'n calon ni
y gwîr oleuni danfon,
A hefyd zel tra fom ni byw,
i garu Duw yn ffyddlon.
Ein gwendid nertha di, O Dduw,
mawr ydyw ein breuolder:
I ddiafol, i'r byd, nac chwaith i'r cnawd,
na fyddom wawd un amser.
Gyrr ein gelynnion yn eu hol
bydd di heddychol a ni.
Gwnâ i bôb dyn ein caru'n bur
mael eglur a fydd hynny.
Ein tywysog wyt, O Arglwydd mau
rhag maglau pob rhyw bechod.
A rhag llithro oddiwrthit mwy
cynnorthwy bydd i'n barod.
Dôd fesur mawr o'th râs yn rhwydd
O Arglwydd Dduw goruchaf.
Diddanwch i ni fellu a bydd,
yn y brawd ddydd diweddaf.
I ffoi ymbleidiau ceccreth câs
dôd i râs Duw nefol.
Dôd gariad a thangneddyf mâd,
ym-mhôb rhyw wlâd Gristnogol.
Attolwg i ti dyro rád,
y Tâd i ni adnabod.
A'r Arglwydd Iesu ei Fâb hael
ac yn y nêf cael canfod.
A chyffesu â pherffaith ffydd
dydi bôb dydd yn ddiau.
Yspryd y Tâd a'r Mâb wyt ti,
un Duw ond trî pherfonau.
I'r Tâd, i'r Mâb, i'r Yspryd dâ
un gogyd a gogyfuwch.
Bydd moliant: hwn yw'r gwîr Dduw nêf,
ei enw ef bendithiwch.
A bydd i'n unig Arglwydd Dduw
bod gwiw ganddo roi'n hylwydd;
I bôb rhyw Gristion yn y byd
ei Yspryd yn dragywydd.

¶ *Gwedi hynny, yr Escob a weddia yn y môdd hwn, ac a ddywed.*

¶ Gweddiwn.

HOll-alluog Dduw nefol Dâd, yr hwn o'th anfeidrol Gariad a serch arnom, a roddaist dy unig ac Anwylaf Fab Jesu Grîst i'n prynnu, ac i fod yn Awdwr i ni o fywyd tragywyddol: Yr hwn wedi iddo Berffeithio ein prynnedigaeth ni drwy ei angeu, ac Escyn o hono i'r Nefoedd, a anfonodd allan i'r Byd Apostolion, Prophwydi, Efangylwyr, Athrawon, a Bugeiliaid, trwy Lafur a Gweinidogaeth y rhai a gasclodd ynghyd liosog ddiadell ymhob goror o'r Byd, i ddatcan tragywyddol Fawl ei Enw Bendigedig: Am y rhai hyn, mawr ddonniau dy dragywyddol Ewyllysgarwch; Ac am deilyngu o honot alw dy wasanaeth-ddynion hyn ymma yn gydrychiol, i'r unrhyw Swydd a Gweinidogaeth a osodaist er mwyn iechydwriaeth dyn, Nyni a roddwn i ti ffyddlonaf ddiolch, nyni a'th foliannwn, ac a'th Addolwn; Ac yn ostyngedig yr attolygwn i ti, Trwy yr ûn dy fendigedig Fab, Caniadhau i bawb a alwant ar dy Enw Sanctaidd, ymma, ac ymhob man arall, allu dal allan i ymddangos yn ddiolchgar i ti, am y rhai hyn ac oll eraill dy fendithion; A chynnyddu beunydd, a myned rhagom mewn Gwybodaeth a ffydd ynot ti a'th Fab, drwy'r Yspryd glân: Fel yn gystal drwy dy weinidogion hyn, a thrwy eraill tros ba rai a gosoder hwy yn weinidogion, a Gogonedder dy Enw sanctaidd, yn dragywydd: Ac yr ehanger dy Fendigedig Deyrnas; Trwy'r ûn dy Fab Jesu Grîst ein Harglwydd, yr hwn sy'n byw ac yn teyrnasu gyda thi yn undeb yr ûn Yspryd glân, yn oes oesoedd. *Amen.*

¶ *Pan ddarffo y weddi hon, yr Escob gyda'r Offeiriaid cydrychiol a ddodant eu Dwylo*

ar Ben pôb ûn a fo yn derbŷn Urdd Offeiriadaeth: y derbynnŵyr yn gostwng yn ufudd ar eu gliniau, a'r Escob yn dywedŷd.

DErbŷn di ŷr Ysprŷd glân i swŷdd a Gwaith Offeiriad o fewn Eglwŷs Dduw, yr hon swŷdd a roddir i ti yr awr hon drwŷ Arddodiad ein Dwŷlo ni. I bwŷ bynnag a maddeuech di eu pechodau, maddeuir iddŷnt; Ac i bwŷ bynnag yr attaliech di eu pechodau, hwŷ a attalwŷd. A bŷdd di Orchwŷliwr ffyddlon Gair Duw a'i Lân Sacramentau, yn Enw y Tad, a'r Mâb, a'r Ysprŷd glân. *Amen.*

¶ *Yna, a hwŷ etto ar eu gliniau yr Escob a Ddŷd y Bibl i bôb un o honŷnt yn eu llaw, gan ddywedŷd.*

BYdded i ti Awdurdod i Bregethu Gair Duw, ac i Finistrio y Sacramentau Bendgedig, yn y Gynnulleidfa lle i'th osodir yn Gyfreithlawn i hynnŷ.

¶ *Pan ddarffo hŷn, Credo Cymmanfa Nicen a genir neu a ddywedir. A'r Escob wedi hynnŷ a aiff rhagddo ar wasanaeth y Cymmun, yr hwn y rhai ôll a dderbŷniant Urddau, a Gymmunant ynghŷd, ac a arhosant yn yr un man lle y dodwŷd Dwŷlo arnŷnt, hŷd oni ddarffo iddŷnt gymmerŷd y Cymmun.*

¶ *Pan ddarffo y Cymmun, ar ôl y Colect diweddaf, ac yn nesaf o flaen y fendith y dywedir y Colectau hŷn.*

TRugarogcaf Dad, ni a attolygwn i ti anfon dy nefol Fendith ar dy wasanaeth-ddynion hŷn, fel y Gwiscer hwŷ ag Iawnder; Dyro y cyfrŷw lwŷddiant i'th air yn eu geneuau hwŷnt, fel nad elo eu lleferŷdd ûn amser yn ofer. Caniadhâ hefŷd i ni Râs i wrando a derbŷn yr hŷn a lefarant allan o'th sancteiddiaf Air, neu yn gyson iddo megis yn llwŷbr i'n iechŷdwriaeth, fel yn ein hôll eiriau a Gweithredoedd y ceisiom dy ogoniant di, a Chynnŷrch dy Deŷrnas, Trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

RHag-flaena ni O Arglwŷdd, yn ein hôll weithredoedd, â'th radlonaf hoffder, a rhwŷddha ni â'th barhaus gymmorth, fel yn ein hôll weithredoedd dechreuedig, anherfŷnedig, a therfŷnedig, ynoti, a gallom foliannu dy sanctaidd enw ac yn y diwedd cael gan dy drugaredd fywŷd tragywŷddol, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

TAngneddŷf Dduw yr hwn sŷdd uwchlaw pôb deall, a gadwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwŷbodaeth a chariad Duw a'i Fâb Jesu Grîst ein Harglwŷdd. A bendith Dduw Hôllalluog, y Tad, y Mâb, a'r Ysprŷd glân a fyddo i'ch plîth, ac â drigo gyda chwi yn wastad. *Amen.*

¶ *Ac os rhoddir grâdd* Diaconiaid *i rai, ac i eraill Urdd Offeiriadaeth yn yr un dŷdd; y Diconiaid a bresentir yn gyntaf, yna yr Offeiriaid: Ac fe a wasanaetha darllen y Litani unwaith i'r ddau: Dyweder Colectau pôb un; y cyntaf tros y Diaconiaid, yna y llall tros yr Offeiriaid.*

Yr epistol a fydd, Ephes. 4. 7, *hŷd w.* 14. *Megis uchod yn y Drefn hon yn nesaf ar ôl yr hon, y rhai a wneir yn Ddiaconiaid, a gymmerant y Llŵ o Uchafiaeth, yr ecsemir, ac yr Urddir hwŷ, megis ac y rhag-osodwŷd uchod. Ac yna wedi i un o honŷnt ddarllain yr Efengŷl [yr hon a fŷdd naill ai allan o S.* Matth. 9. 30---38. *ai S.* Luc. 12. 35---39. *Megis uchod yn y Ffurf am urddo Diaconiaid. Y rhai a wneir yn Offeiriaid yn yr un môdd a gymmerant Llŵ yr Uchafiaeth, a ecsemir, ac a Urddir, megis y gosodir yn y Gwasanaeth uchod.*

Ffurf Urddo neu Gysegru Arch-Escob, neu Escob; Yr hyn a wneir yn wastad ar ryw Ddydd-Sul neu Ddydd-Gwyl.

Pan so pôb pêth wedi ei arlwŷo yn weddus, a'i osod mewn Trefn yn yr Eglwŷs, pan orphenner y Gwasanaeth Boreu, yr Arch-Escob (neu rŷw Escob arall a Awdurdodwŷd i hynnŷ,) a ddechreu wasanaeth y Cymmun, a hwn sŷdd.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn trwŷ dy Fâb Jesu Grîst a rhoddaist amrŷw ddoniau godidog i'th sanctaidd Apostolion, ac a orchymmŷnaist iddŷnt borthi dy Braidd: Dyro Râs ni attolygwn i ti, i hôll Escobion a Bugeiliaid dy Eglwŷs i Bregethu dy Air yn ddyfal, ac i Finistrio eu duwiol ddyscyblaeth yn ddyledus, A chaniadha i'th Bobl Râs i ganlŷn yr unrhŷw yn ostyngedig: Fel y bo i ni eu gŷd dderbŷn Coron y Gogoniant tragywŷddol, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. *Amen.*

¶ *Ac Escob aroll a dderllŷn.*

Yr Epistol. 1 Tim. 3. 1.

GWîr ŷw'r gair, od ŷw nêb yn chwennŷch swŷdd Escob, gwaith dâ a mae yn ei chwennŷch. Rhaid gan hynnŷ i Escob fôd yn ddiargyoedd, yn ŵr un wraig, yn wiliadwrus, yn sobr, yn weddaidd, yn lletteugar, *yn* athrawaidd: Nid yn wîn-gar, nid yn darawydd, *nid* yn budr-elwa: Ond yn dirion, yn anymladdgar, yn ddi-ariangar: *Yn* llyfodraethu ei dŷ ei hun yn ddâ, yn dal ei blant mewn ufudd-dod, ynghŷd a phôb gonestrwŷdd: (Oblegid oni feidr un lyfodraethu ei dŷ ei hun, pa fôdd y cymmer efe ofal dros Eglwŷs Dduw?) Nid yn newŷddian yn y ffŷdd, rhag iddo ymchwŷddo, a syrthio i ddamnedigaeth diafol. Ac a mae yn rhaid iddo ef hefyd gael tystiolaeth ddâ gan y rhai oddiallan: Rhag iddo syrthio i wradwŷdd, ac i fagl diafol.

Neu hŷn yn lle'r Epistol Actau 20. 17.

AC o Miletus efe a anfonodd i Ephesus, ac a alwodd atto Henuriaid yr Eglwŷs. A phan ddaethant atto, efe a ddyweddodd wrthŷnt, Chwi a wŷddoch er dŷdd cyntaf y daethŷm i Asia, pa fôdd y bum i gyda chwi dros yr hôll amser. Yn gwasanaethu yr Arglwŷdd gyda phôb gostyngeiddrwŷdd, a llawer o ddagrau, a phrofedigaethau; y rhai a ddigwŷddodd i mi trwŷ gynllwŷnion yr Iddewon. Y modd nad atteliais ddim o'r pethau buddiol heb eu mynegu i chwi, a'ch dyscu ar gyhoedd, ac o dŷ i dŷ. Gan dystiolaethu i'r Iddewon, ac i'r Groegiaid hefŷd, yr edifeirwch sŷdd tuagat Dduw, *a*'r ffŷdd sŷdd tuagat ein Harglwŷdd Jesu Grîst. Ac yn awr, wele fi yn rhwŷm yn yr Ysprŷd yn myned i Jerusalem, heb wŷbod y pethau a ddigwŷdd i mi yno. Ond bôd yr Ysprŷd glân yn tystio i mi ymhôb dinas, gan ddywedŷd, fôd rhwŷmau a blinderau yn fy aros. Ond nid wŷfi yn gwneuthur cyfrif o ddim, ac nid gwerthfawr gennif fy einioes fy hun, os gal*las* orphen fy ngyrfa trŷw lawenŷdd, a'r weinidogaeth a dderbyniais gan yr Arglwŷdd Jesu, i dystiolaethu Efengŷl grâs Duw. Ac yr awron, wele, mi a wn na chewch ôll [ymmŷsc y rhai y bum i yn trammwŷ, yn pregethu teŷrnas Dduw) weled fy wŷneb i mwŷach. O herwŷdd pa ham, yr ydwŷf yn tystio i chwi y dŷdd heddŷw, fy môd i yn lân oddiwrth waed pawb ôll. Canŷs nid ymatteliais rhag mynegu i chwi hôll

gŷngor Duw. Edrychwch, gan hynnŷ, arnoch eich hunain; ac ar yr holl braidd, ar yr hwn y gosododd yr Yspryd glân chwi yn olygwŷr, i fugeilio Eglwŷs Dduw, yr hon a bwrcasodd efe â'i briod waed. Canŷs mysi a wn hŷn, y daw yn ôl fy ymadawiad i, fleiddiau blinion i'ch plîth, heb arbed y praidd. Ac o honoch chwi eich hunain y cyfŷd gwŷr yn llefaru pethau gŵŷr-draws, i dynnu dyscyblion ar eu hôl. Am hynnŷ gwiliwch a chofiwch, dros dair blynnedd na pheidiais i nôs a dŷdd a rhybuddio pôb un o honoch â dagrau. Ac yr awr hon frodŷr, yr ydwŷf yn eich gorchymmŷn i Dduw, ac i air ei râs ef, yr hwn a all adeiladu chwaneg, a rhoddi i chwi etifeddiaeth ymhlîth yr hôll rai a sancteiddwŷd. Arian, neu aur neu wîsg nêb, ni chwennychais. Ie chwi a wŷddoch eich hunain ddarfod i'r dwŷlo hŷn wasanaethu i'm cyfreidiau i, ac i'r rhai oedd gyda mi. Mi a ddangosais i chwi bôb pêth, mai wrth lafurio fellu y mae yn rhaid cynnorthwŷo y gweiniaid, a chofio geiriau yr Arglwŷdd Jesu; ddywedŷd o honaw ef, mai dedwŷdd ŷw rhoddi yn hytrach na derbŷn.

¶ *Yna Escob arall a dderllŷn yr Efengŷl S.* Ioan. 21. 15.

YNa gwedi iddŷnt giniawa, yr Jesu a ddywedodd wrth Simon Peter, Simon mâb Jona, a wŷt ti yn fy ngharu i yn fwŷ na'r rhai hŷn? Dywedodd yntef wrtho ydwŷf Arglwŷdd; ti a wŷddost fy môd yn dy garu di. Dywedodd ynteu wrtho. Portha fy ŵŷn. Efe a ddywedodd wrtho drachefn yr ailwaith, Simon mâb Jona, a wŷt ti yn fy ngharu i? Dywedodd yntef wrtho. Ydwŷf Arglwŷdd: Ti a wŷddost fy môd yn dy garu di. Dywedodd yuteu wrtho, Bugeilia fy nefaid. Efe a ddywedodd wrtho y drydedd waith, Simon mâb Jona, a wŷt ti yn fy ngharu i? Peter a dristaodd am iddo ddywedŷd wrtho y drydedd waith, A wŷt ti yn fy ngharu i? ac efe a ddywedodd wrtho, Arglwŷdd, ti a wŷddost bôb pêth; ti a wŷddost fy môd i yn dy garu di. Yr Jesu a ddywedodd wrtho, Portha fy nefaid.

Neu hon S. Joan. 20. 19.

YNa, a hi yn hŵŷr, y dŷdd cyntaf hwnnw o'r wŷthnos, a'r drysau yn gaead, lle yr oedd y dyscyblion wedi ymgasclu ynghŷd, rhag ofn yr Iddewon, daeth yr Jesu, ac a safodd yn y canol, ac a ddywedodd wrthŷnt, Tangneddŷf i chwi. Ac wedi iddo ddywedŷd hŷn, efe a ddangosodd iddŷnt ei ddwŷlo, a'i ystlŷs. Yna'r dyscyblion a lawenychasant, pan welsant yr Arglwŷdd, Yna y dywedodd yr Jesu wrthŷnt drachefn, Tangneddŷf i chwi: megis y danfonodd y Tad fi, yr wŷf finneu yn eich danfon chwi. Ac wedi iddo ddywedŷd hŷn, efe a anadlodd arnŷnt, ac a ddywedodd wrthŷnt, Derbŷniwch yr Yspryd glân. Pwŷ bynnag a maddeuoch eu pechodau, maddeuir iddŷnt: a'r eiddo pwŷ bynnag, a attalioch, hwŷ a attalwŷd.

Neu hon. S. Matth. 28. 19.

EWch gan hynnŷ, a dyscwch yr hôll genhedloedd, gan eu bedyddio hwŷ yn enw'r Tâd, a'r Mab, a'r Yspryd glân: Gan ddyscu iddŷnt gadw pôb pêth a'r a orchymynnais i chwi: Ac wele, yr ydwŷfi gyda chwi bôb amser, hŷd ddiwedd y bŷd. *Amen.*

Ar ôl Efengŷl, *a Chredo Cymmanfa Nicen, pan orphenner y Bregeth, yr etholedig* Escob *(wedi ei ymwisco a'i Wenwisc) a Bresentir gan ddau Escob i Arch-Escob y Dalaith honno, [neu i ryw Escob arall a appwŷntiwŷd trwŷ Awdurdod Gyfreithlawn] yr Arch-Escob yn eistedd*

yn ei Gadair gerllaw y Bardd Bendigedig, a'r Escobion a fo yn ei Bresentio ef yn dywedyd.

ANrhydeddusaf Dâd yng-Hrîst yr ŷm ni yn presentio i chwi y gŵr Duwiol a dyscedig hwn, i'w Urddo a'i Gyssegru yn Escob.

Yna a gofyn yr Arch-Escob am Fandat y Brenin am ei Gyssegru ef, ac a bair ei ddarllain, a'r Llw am gydnabod Uchafiaeth y Brenin a Finistrir i bôb Etholedig Escob, megis y gosodir uchod yn y Ffurf am wneuthur Diaconiaid, ac yna a Ministrir hefyd iddynt y Llw o Ufudd-dod dyledus i'r Arch-Escob, fel a mae yn canlyn.

Y llw o ufudd-dod dyledus i'r Arch-Escob.

YN enw Duw, Amen. yr wyfi N. etholedig yn Escob Eglwŷs a Chadair N. yn proffesu ac yn addaw pôb dyledus barch ac Ufudd-dod i'r Arch-Escob ac i'r Fam-Eglwŷs o N. ac i'w Successoriaid; mal yr helpio Duw fi trwŷ Jesu Grîst.

¶ *Ni ddodir y Llw hwn ar Gyssegriad Arch-Escob.*

¶ *Yna yr Escob a grybwyll wrth y Gynulleidfa bresennol am weddio, gan ddywedŷd wrthynt fel hyn.*

FY Mrodŷr, y mae yn scrifennedig yn Efengŷl S. Luc, I'n Harglwŷdd Jesu Grîst barhau ar hŷd y nôs yn Gweddio Duw, cŷn iddo Ethol ac anfon allan ei ddeuddeg Apostolion. Fe scrifennir hefŷd yn Actau yr Apostolion, fôd i'r Dyscyblion y rhai oedd yn Antiochia, ymprydio a Gweddio, cŷn iddynt ddodi eu dwŷlo ar Paul a Barnabas, a'u gollwng ymaith, Gadewch i ninnau gan ganlŷn esampl ein Iachawdwr a'i Apostolion, yn gyntaf pêth weddio, cŷn i ni gymmerŷd a danfon allan y Gŵr hwn a bresentiwŷd i ni, I'r gwaith i'r hwn y mae ein gobaith fôd yr Ysprŷd glân wedi ei alw ef.

¶ *Yna a dywedir y Litani megis uchod yn y Ffurf am wneuthur Diaconiaid; yn unig ar ôl,* Teilyngu o honot lewŷrchu yr hôll Escobion, &c. *y cydarch priod yno a arbedir ac yn ei le ef a gymmerir hwn.*

TEilyngu o honot fendigo ein etholedig frawd hwn, a thywallt arno dy Râs fel y gallo iawn gyflawni y swŷdd i'r hon a galwŷd ef, er Adeiladaeth dy Eglwŷs, ac er anrhydedd, mawl a Gogoniant dy enw.

Atteb. Ni a Attolygwn i ti ein gwrando, Arglwŷdd Daionus.

¶ *Yna a dywedir y Weddi don sŷ'n canlŷn.*

HOll-alluog Dduw, rhoddwr pôb dawn dâ, yr hwn trwŷ dy lân Ysprŷd a osodaist amrŷw raddau o Weinidogion yn yr Eglwŷs, edrŷch yn ddarbodus ar dy wasanaeth-ŵr hwn, a elwir yr awr hon i waith a Gweinidogaeth Escob: Ac fellu cyflawna ef a'th wîr athrawiaeth, ac addurna ef a diniweidrwŷdd Buchedd, fel y gallo yn gystal drwŷ air, a gweithred dy wasanaethu di, yn y swŷdd hon, yn ffyddlon i ogoniant dy Enw, ac i adail ac iawn-lywodraeth dy Eglwŷs, trwŷ Ryglyddon ein Iachawdr Jesu Grîst; Yr hwn sŷ'n bŷw âc yn Teŷrnasu gyda thi a'r Ysprŷd glân bŷth bythoedd. Amen.

¶ *Yna yr Arch-Escob yn eistedd yn ei Gadair, a ddywed wrth [y] hwn a Gyssegrir.*

FY Mrawd, yn gymmaint a bôd yr Scrythŷr lân, a'r hên Ganonau yn erchi na byddom prysur i Arddodi dwŷlo, na gollwng nêb i lywodraethu yn Eglwŷs Grîst. yr hon a bwrcasodd efe a gwerth nid llai, na thywalltiad ei briod waed: Cŷn i mi eich cymmerŷd chwi i'r Weinidogaeth hon, myfi a'ch

a'ch holaf chwi ar ſŷrn o byngciau er mwŷn gallu o'r gynnulleidfa gael bwriadu a dwŷn Tyſtiolaeth am y môdd yr ydŷch yn prawf ymddwŷn yn Eglwŷs Dduw.

A Ydŷw yn ddiogel gennŷch eich galw yn ddyledus i'r Weinidogaeth hon, yn ôl ewŷllŷs ein Harglwŷdd Jeſu Grîſt, ac yn ôl Trefn y Deŷrnas hon?

Atteb. Y mae hynnŷ yn ddiogel gennif.

Arch-Eſcob.

A Ydŷw yn ddiogel gennŷch fôd yr Scrythŷr lân yn cyflawn-gynnwŷs pob Athrawiaeth angenrheidiol i Iechŷdwriaeth tragywŷddol, drwŷ ffŷdd yn Jeſu Grîſt Ac a ydŷw eich llawn-frŷd chwi, i addyſcu y Bobl, a ymddiriedwŷd i'ch cadwraeth, allan o'r unrhŷw Scrythŷr lân; Ac na bo i chwi nag athrawiaethu, na diffŷn dim megis angenrheidiol i iechŷdwriaeth tragywŷddol, ond yr hŷn y bo diogel gennŷch a gellir ei dynnu a'i brofi drwŷ'r unrhŷw.

Atteb. Y mae yn ddiogel gennif, ac y mae fy llawn frŷd ar hynnŷ trwŷ râs Duw.

Arch-Eſcob.

A Ymarferwch chwithau eich hun yn yr yſcrythŷr lân hon, ac ymbil drwŷ weddi ar Dduw am gael gwîr ddirnad yr unrhŷw, hŷd onid alloch drwŷddi addyſcu, a chynghori ac athrawiaeth iachol, a gwrth-ſefŷll, ac argyoeddi y Gwrth-ddadleu-wŷr?

Atteb. Mi a wnâf fellu gyda help Duw.

Arch-Eſcob.

A Ydŷch chwi barod a phôb diwŷdrwŷdd ffyddlon, i ddeol a tharfu hwnt bôb amryfuſedd ac athrawiaeth ddieithr yngwrthwŷneb i air Duw, ac i gymmell eraill, a'u cadarnhau i hynnŷ, yn y dirgel ac yn amlwg?

Atteb. Yr wŷf yn barod a'r Arglwŷdd yn gynnorthwŷwr i mi.

Arch-Eſcob.

A Wedwch chwi bôb annuwioldeb a thrachwant bydol, ac a fucheddwch chwi yn ſobr, yn Gyfiawn ac yn dduwiol yn y bŷd preſennol hwn, fel ymhob pêth yr ymddangoſoch chwi i eraill yn eſampl o weithredoedd dâ, fel y gwradwŷdder y gwrthwŷnebwr, môdd na chaffo ddim i'w ddywedŷd i'ch erbŷn?

Atteb. Mi a wnâf fellu, a'r Arglwŷdd yn Gynnorthwŷwr i mi.

Arch-Eſcob.

A Ddiffynnwch ac a hyfforddiwch chwi, hŷd y ſafo ynoch, ddiſtawrwŷdd, cariad perffaith, a thangneddŷf ym mŷſc pawb ôll? A geryddwch, ac a goſpwch chwi, y rhai aflonŷdd, anufudd, a beius o fewn eich Eſcobaeth, yn ôl yr awdurdod 'ſŷdd i chwi yngair Duw, ac hŷd y rhoddir i chwi drwŷ Ordinhâd y Deŷrnas hon?

Atteb. Mi a wnâf fellu gyda help Duw.

Arch-Eſcob.

A Fyddwch chwi ffyddlon i Urddo, danfon allan, a dodi dwŷlo ar eraill?

Atteb. Mi a fyddaf fellu trwŷ help Duw.

Arch-Eſcob.

A Ymddygwch chwi yn addfwŷn, ac yn drugarog i'r tlawd a'r anghenus, ac i bôb dieithriaid digarad?

Atteb. Mi a ymddyga fellu trwŷ help Duw.

¶ *Yna yr Arch-Eſcob o'i ſefŷll a ddywed.*

HOll-alluog Dduw, ein Tâd nefol, yr hwn a roddodd i chwi ewŷllŷs parod i wneuthur y pethau hŷn ôll, a ganiadhao i chwi nerth hefŷd a gallu i'w cyflawni, fel ag efe yn perffeithio

ynoch

ynoch y gwaith a ddechreuodd, y caffer chwi yn berffaith ac yn ddiargyoedd yn y dŷdd diweddaf, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. A*men.*

¶ *Yna yr* Etholedig *Escob a ddŷd am dano y wisc* Escobaeth, *ac efe yn gostwng ar ei Liniau y Cenir neu y dywedir uwch ei Ben* Veni Creator Spiritus; *yr Arch-Escob yn dechreu, a'r Escobion eraill cŷd-rychiol yn atteb yn werſau, fel hŷn.*

TYred Yſprŷd glân i'n calonnau ni,
A dôd dy oleuni neſol.
Tydi wŷt Yſprŷd Crîſt, dy ddawn
Sŷ fawr iawn a rhagorol.
Llawenŷdd, bywŷd, cariad pur
Ydŷnt dy eglur ddonniau.
Dôd eli'n llygaid mal i'th ſainct
Ac ennaint i'n hwŷnebau.
Gwaſgar ein gelynion trwch
A heddwch dyro i ni.
Os tywŷſog i ni fŷdd Duw nêr
Pôb pêth fŷdd er daioni.
Dŷſc i ni adnabod y Duw Tâd
Y gwîr Fâb rhâd a thitheu.
Yn un tragywŷddol Dduw i fôd
Yr hynod dri pherſonau
Fel y dyweder ym-mhôb oes
Y Duw a roes drugaredd.
Y Tâd, y Mâb, a'r Yſprŷd glân,
Dâ datcan ei anrhydedd.

¶ *Neu hon.*

TYred Yſprŷd glân, tragwyddol
yr unrhyw ar Tâd nefol, [Dduw,
Yr unrhŷw hefŷd a'r Mâb rhâd,
Duw cariad tangneddyfol.
Llewŷrcha'n c'lonnau ni a'th râs
fel byddo gâs i'n bechu
Ac i ni mewn ſancteiddrwŷdd rhŷdd,
bôb dŷdd dy waſanaethu.
Y diddanudd wŷt ti yn wîr,
ym-mhôb rhŷw hîr orthrymder,
Dy hôll ddaioni di a'th glôd
â thafod, ni adrodder.

Y ffynnon i'r llawenŷdd glân
y gloŷw-lwŷs dan cariadol,
Ac i'r enneiniaid mawr ei les
ſŷ'n rhoddi gwrês Yſprydol.
Dy ddoniau aml ŷnt, a dwŷs
y rhai i'th Eglwŷs rhoddi.
Ynghalonnau pur, dy ddeddf ddilŷs
tydi a'th fŷs 'ſgrifenni.
Tydi addewaiſt ddyſcu, Iôn
dy weiſion i lefaru.
Fel ym mhôb man y caffo'n rhwŷdd,
yr Arglwŷdd ei foliannu.
O Yſpryd glân, i'n calonnau ni
y gwîr oleuni danfon.
A hefŷd zel tra fôm ni bŷw,
i garu Duw yn ffyddlon.
Ein gwendid nertha di O Dduw,
mawr ydyw ein breuolder:
I ddiafol, i'r bŷd, nag chwaith i'r cnawd,
na fyddlom nawd un amſer.
Gyrr ein gelynnion yn eu hôl
bydd di heddychol a ni.
Gwna i bôb dŷn ein caru'n hûr
mael eglur a fŷdd hynnŷ.
Ein Twŷſog wŷt, O Arglwŷdd mau
rhag maglau pôb rhŷw bechod.
A rhag llithro oddiwrthit mwŷ
cynnorthwŷ bŷdd i'n barod.
Dod feſur mawr o'th râs yn rhwŷdd,
O Arglwŷdd Dduw goruchaf.
Diddanwch i ni fellu y bŷdd,
yn y brawd-ddŷdd diweddaf.
I ffoi ymbleidiau cecereth câs
dôd i ni râs Duw nefol.
Dôd gariad a thangneddŷf mâd
ym-mhôb rhŷw wlâd Griſtnogol.
Attolwg i ti dyro râd
y Tâd i ni adnabod.
A'r Arglwŷdd Ieſu ei Fâb hael
ac yn y nêf cael canfod.
A chyffeſu a pherffaith ffŷdd
dydi bôb dŷdd yn ddieu.
Yſprŷd y Tâd ar Mâb wŷt ti
un Duw, ond tri pherſonau.

I'r Tâd, i'r Mâb, i'r Yspryd dâ
un gogŷd a gogyfuwch.
Bŷdd moliant : hwn ŷw'r gwîr Dduw nêf
ei enw ef bendithiwch.
A bŷdd i'n unig Arglwŷdd, Dduw
bod gwiw ganddo roi'n hylwŷdd.
I bôb rhŷw Gristion yn y bŷd
ei Yspryd yn dragywŷdd.

¶ *Pan orphenner y gân, yr Arch-Escob a ddywed.*

Arglwŷdd clŷw ein Gweddi.
Atteb. A deled ein llêf atat ti.

¶ *Gweddiwn.*

HOll-alluog Dduw a thrugarogcaf Dâd, yr hwn o'th anfeidrol ewyllysgarwch a roddaist dy unig ac anwŷlaf Jesu Grîst, i'n prynnu; ac i fôd yn awdwr i ni o fywŷd tragywŷddol: yr hwn wedi iddo gyflawni ein prynedigaeth drwŷ ei angeu, ac escŷn o hono i'r Nefoedd, a dywalltodd ar ddynion ei ddoniau yn lluosawg gan wneuthur rhai yn Apostolion, eraill yn Brophwŷdi, eraill yn Efangylwŷr, eraill yn Fugeiliaid ac Athrawon tuagat Adeiladaeth a pherffeithio ei Eglwŷs: Caniadha, ni attolygwn i ti y cyfrŷw râs i'th wasanaethŷdd hwn, fel y byddo parod yn wastad i danu ar lêd dy Efengŷl, sef, y newŷdd llawen o'n cymmod a thydi, ac ymarfer yr Awdurdod a roddir iddo, nid i ddistrŷw, ond i iechŷdwriaeth; nid er sarhaad ond er porth; fel megis Gwâs doeth a ffyddlawn yn rhoddi i'th deulu di eu cyfran yn ei brŷd, fel y caffo yn y diwedd ei dderbŷn i lawenŷdd tragywŷddol, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd, yr hwn gyda thi a'r Yspryd glân sŷ'n bŷw ac yn teŷrnâsu yn ûn Duw heb drangc na gorphen. A*men.*

¶ *Yna yr Arch-Escob a'r Escobion cŷdrychiol a ddodant eu dwŷlo ar ben yr etholedig Escob, ac efe yn gostwng o'u blaen hwŷnt ar ei Liniau, a'r Arch-Escob yn dywedŷd.*

DErbŷn yr Yspryd glân i swŷdd a gwaith Escob yn Eglwŷs Dduw, yr hon a roddwŷd yr awr hon i ti, trwŷ Arddodiad ein dwŷlo ni, yn Enw y Tâd, a'r Mâb, a'r Yspryd glân. A chofia ail-ennŷn Dawn Duw, yr hwn sŷdd ynot drwŷ arddodiad ein dwŷlo ni: Canŷs ni roddodd Duw i ni Yspryd ofn, onid Yspryd nerth, a Chariad, a phwŷll.

¶ *Yna yr Arch-Escob a ddŷd atto y Bibl, gan ddywedŷd.*

GLŷn wrth ddarllain, wrth gynghori, wrth Athrawiaethu; myfyria ar y pethau a gynhwŷsir yn y Llyfr hwn. Bydd ddiwŷd ynddŷnt, fel y byddo y cynnŷdd a ddelo trwŷddŷnt yn eglur i bawb. Gwilia arnat dy hun, ac ar yr Athrawiaeth, ac ymddyro i'w gwneuthur, canŷs fellu i'th gedwi dy hun a'r rhai a wrandawant arnat. Bŷdd Fugail, nid Blaidd i ddiadell Crîst: Portha hwŷnt, na thraflyngca hwŷnt. Cynnal y Llêsc, iachâ y clâf, rhwŷma y briwedig: dychwell y tarfedig: Cais y colledig. Fellu bŷdd di drugarog fel na byddech rŷ araf; Fellu gwna lyfodraeth fel na anghofiech dosturi: fel pan ymddangoso y pen bugail a derbynnioch anllygradwŷ Goron y Gogoniant, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. A*men.*

¶ *Yna yr aiff yr Arch-Escob rhagddo ar Wasanaeth y Cymmun; a'r Escob newŷddgyssegru, a Gymmuna gydag ef ac eraill.*

¶ *Ac yn lle y Colect diweddaf, nesaf o flaen y Fendith, y dywedir y Gweddiau hŷn.*

TRugarogcaf Dâd, ni a attolygwn i ti dywallt i wared dy nefawl fendith ar dy wasanaethŵr hwn. Cynnysgaedda ef a'th lân Yspryd, i fôd gan Bregethu

dy

dy Air, nid yn unig yn awŷddus, ar argyoeddi, ymbil, ar geryddu, gyda phôb ammynedd ac athrawiaeth; Ond hefyd i fôd yn esampl iachol i'r ffyddlon-iaid, mewn gwir ymarweddiad, mewn Cariad, mewn ffŷdd, mewn diweirdeb, ac mewn purdeb; fel gan gyflawni yn ffyddlon ei yrfa, a caffo dderbŷn yn y dŷdd diweddaf goron cyfiawnder yn gadwedig gan yr Arglwŷdd y barnwr cyfiawn: Yr hwn sŷdd yn bŷw ac yn teŷrnasu yn un Duw gyda'r Tâd a'r Ysprŷd glân heb drangc na gorphen. *Amen.*

RHag-flaena ni O Arglwŷdd, yn ein hôll weithredoedd, a'th radlonaf hoffder, a rhwŷddhâ ni a'th barhaus gymmorth, fel yn ein hôll weithredoedd dechreuedig, a therfŷnedig ynot ti, y gallom foliannu dy sanctaidd Enw, ac yn y diwedd gael gan dy drugaredd fywŷd tragywŷddol, trwŷ Jesu Grîst ein Harglwŷdd. Amen.

TAngneddŷf Dduw yr hwn sŷdd uwchlaw pôb deall, a gadwo eich calonnau a'ch meddyliau yngwŷbodaeth a chariad Duw a'i Fâb Jesu Grîst ein Harglwŷdd. A bendith Dduw hôll-alluog, y Tâd, y Mâb, a'r Ysprŷd glân a fyddo i'ch plîth, ac a drigo gyda chwi yn wastad. *Amen.*

LLYFR Y PSALMAU.

Y 1 Dŷdd o'r mîs.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 1.

Beatus vir, qui non abiit.

GWŷn ei fŷd y gŵr ni rodia yngHyngor yr annuwolion, ac ni saif yn ffordd pechaduriaid, ac nid eistedd yn eisteddfa gwatwar-wŷr.
2 Onid sŷdd a'i ewŷllys ynghyfraith yr Arglwŷdd: ac yn myfyrio yn ei gyfraith ef ddŷdd a nôs.
3 Ac efe a fydd fel pren wedi ei blannu ar lan afonŷdd dyfroedd, yr hwn a rŷdd ei ffrwŷth yn ei brŷd; a'i ddalen ni wŷwa, a pha bêth bynnag a wnêl, efe a lwŷdda.
4 Nid fellu y bŷdd yr annuwiol: onid fel man ûs yr hwn a chwâl y gwŷnt ymmaith.
5 Am hynnŷ yr annuwolion ni safant yn y farn, na phechaduriaid yngbynnulleidfa y rhai cyfiawn.
6 Canŷs yr Arglwŷdd a edwŷn ffordd y rhai cyfiawn: ond ffordd yr annuwolion a ddifethir.

Psalm. 2.

Quare fremuerunt gentes.

PA ham y terfysca y cenhedloedd? ac y myfyria y bobloedd bêth ofer?
2 Y mae brenhinoedd y ddaiar yn ymosod, a'r penaethiaid yn ymgynghori ynghŷd, yn erbŷn yr Arglwŷdd, ac yn erbŷn ei Grîst ef, *gan ddywedŷd.*
3 Drylliwn eu rhwŷmau hwŷ: a thaflwn eu rheffynnau oddiwrthŷm.
4 Yr hwn sŷdd yn presswŷlio yn y nefoedd a chwardd: yr Arglwŷdd a'i gwatwar hwŷnt.
5 Yna y llefara efe wrthŷnt yn ei lîd, ac yn ei ddigllonrwŷdd y dychryna efe hwŷnt.
6 Minneu a osodais fy Mrenin ar Seion fy mynŷdd sanctaidd.

7 Mynegaf

7 Mynegaf y ddeddf: dywedodd yr
Arglwŷdd wrthif, fy Mâb ydwŷt ti,
myfi heddŷw a'th genhedlais
8 Gofŷn i mi, a rhoddaf y cenhed-
loedd yn etifeddiaeth i ti: a therfynau
y ddaiar i'th feddiant.
9 Drylli hwŷnt â gwialen haiarn,
maluri hwŷnt fel lleſtr prîdd.
10 Gan hynnŷ'r awr hon frenhin-
oedd, byddwch ſynhwŷrol: barn-wŷr
y ddaiar cymmerwch ddŷſc.
11 Gwaſanaethwch yr Arglwŷdd
mewn ofn; ac ymlawenhewch mewn
dychrŷn.
12 Cuſſenwch y Mâb rhag iddo
ddigio, a'ch difetha chwi o'r ffordd, pan
gynneuo ei lîd êf ond ychydig; gwŷn
eu bŷd pawb a ymddiriedant ynddo êf.

Pſalm. 3.

Domini quid, multiplicati.

ARglwŷdd mor aml ŷw fy nhrallod-
wŷr: llawer ŷw y rhai ſŷ'n codi
i'm herbŷn.
2 Llawer ŷw y rhai ſŷ'n dywedŷd
am fy enaid, nid oes iechŷdwriaeth iddo
yn ei Dduw. *Selah.*
3 Ond tydi, Arglwŷdd, ydwŷt dar-
ian i mi: fy ngogoniant, a derchafudd
fy mhen.
4 A'm llêf y gelwais ar yr Arglwŷdd,
ac efe a'm clybu o'i fynŷdd ſanctaidd.
Selah.
5 Mi a orweddais, ac a gyſcais; ac a
ddeffroais; Canŷs yr Arglwŷdd a'm
cynhaliodd.
6 Nid ofnaf fyrddiwn o bobl: y rhai
o amgŷlch a ymoſodaſant i'm herbŷn.
7 Cyfod Arglwŷdd, achub fi fy
Nuw: canŷs tarewaiſt fy hôll elynnion
ar garr yr ên: torraiſt ddannedd yr an-
nuwolion.
8 Iechŷdwriaeth ſŷdd eiddo'r Ar-
glwŷdd: dy fendith ſŷdd ar dy bobl.
Selah.

Pſalm. 4.

Cum invocarem.

GWrando fi pan alwŷf, O Dduw fy
nghyfiawnder, mewn cyfyngder yr
ehengaiſt arnaf: trugarha wrthif, ac er-
glŷw fy ngweddi.
2 O feibion dynnion, pa hŷd y trowch
fy ngogoniant yn warth? yr hoffwch
wegi, ac yr argeiſiwch gelwŷdd. *Selah.*
3 Ond gwŷbyddwch i'r Arglwŷdd
nailltuo y duwiol iddo ei hun: yr Ar-
glwŷdd a wrendŷ pan alwŷf arno.
4 Ofnwch, ac na phechwch, ymddi-
ddenwch â'ch calon ar eich gwelŷ, a
thewch.
5 Aberthwch ebŷrth cyfiawnder, a
gobeithiwch yn yr Arglwŷdd.
6 Llawer ſŷ'n dywedŷd, pwŷ a
ddengŷs i ni ddaioni? Arglwŷdd, der-
cha arnom lewŷrch dy wŷneb.
7 Rhoddaiſt lawenŷdd yn fy nghal-
lon, mwŷ na'r amſer yr amlhâodd eu
hŷd, a'u gwîn hwŷnt.
8 Mewn heddwch hefŷd a gorwe-
ddaf, ac yr hunaf: canŷs ti Arglwŷdd
yn unig a wnei i mi drigo mewn di-
ogelwch.

Pſalm. 5.

Verba mea auribus.

GWrando fy ngeiriau Arglwŷdd:
deall fy myfyrdod.
2 Erglŷw ar lêf fy ngwaedd, fy Mre-
nin, a'm Duw: canŷs arnat y gweddiaf.
3 Yn foreu Arglwŷdd y clywi fy
llêf: yn foreu y cyfeiriaf attat, ac yr
edrychaf i fynu.
4 O herwŷdd nid wŷt ti Dduw yn
ewŷllyſio anwiredd: a drwg ni thrig
gyda 'thi.
5 Ynfydion ni ſafant yn dy olwg:
caſeaiſt hôll weithredwŷr anwiredd.
6 Difethi y rhai a ddywedant gel-
wŷdd: yr Arglwŷdd a ffieiddia y gŵr

gwaedlŷd, a'r twŷllodrus.
7 A minneu a ddeuaf i'th dŷ di yn
amlder dy drugaredd: ac a addolaf tu
a'th Deml sanctaidd yn dy ofn di.
8 Arglwŷdd arwain fi yn dy gyfiawn-
der o achos fy ngelynion: ac uniona dy
ffordd o'm blaen.
9 Canŷs nid oes uniondeb yn eu
genau, eu ceudod sŷdd anwireddau:
bêdd agored ŷw eu cêg, gwenieithiant
a'u tafod.
10 Destrywia hwŷnt O Dduw, syrth-
iant oddiwrth eu cynghorion, gŷrr
hwŷnt ymaith yn amlder eu camweddau:
canŷs gwrthryfelasant i'th erbŷn.
11 Ond llawenhaed y rhai ôll a ym-
ddiriedant ynot ti: llafar-ganant yn dra-
gywŷdd, am i ti orchguddio trostŷnt: a'r
rhai a garant dy enw, gorfoleddant ynot.
12 Canŷs ti Arglwŷdd a fendithi y
cyfiawn: â charedigrwydd megis â thar-
ian y coroni di êf.

PRYDNHAWAOL WEDDI.

Psalm 6.

Domine, ne in furore.

ARglwŷdd na cherydda fi yn dy
lidiawgrwŷdd, ac na chospa fi yn
dy lid.
2 Trugarhâ wrthif Arglwŷdd, canŷs
llesc ydwŷfi: iachâ fi O Arglwŷdd,
canŷs fy escŷrn a gystuddiwŷd.
3 A'm henaid a ddychrynwŷd yn
ddirfawr: titheu Arglwŷdd, pa hŷd?
4 Dychwel Arglwŷdd, gwared fy
enaid: achub fi er mwŷn dy drugaredd.
5 Canŷs ŷn angeu nid oes coffa am
danat: yn y bêdd pwŷ a'th folianna?
6 Deffygiais gan fy ochain, bôb nôs
yr ydwŷf yn gwneuthur fy ngwelŷ yn
foddfa: yr ydwŷfi'n gwlychu fy ngor-
weddfa a'm dagrau.
7 Treuliodd fy llygaid gan ddigter:
heneiddiais o herwŷdd fy hôll elynion.
8 Ciliwch oddiwrthif hôll weithred-
wŷr anwiredd: canŷs yr Arglwŷdd a
glywodd lêf fy ngwŷlofain.
9 Clybu'r Arglwŷdd fy neisyfiad: yr
Arglwŷdd a dderbŷn fy ngweddi.
10 Gwradwŷdder, a thralloder yn
ddirfawr fy hôll elynion: dychweler,
a chywilyddier hwŷnt yn ddilymmwth.

Psalm. 7.

Domine Deus meus.

ARglwŷdd fy Nuw, ynot yr ym-
ddiriedais; achub fi rhag fy hôll
erlid-wŷr, a gwared fi.
2 Rhag iddo larpio fy enaid fel llew:
gan ei rwŷgo, prŷd na byddo gwaredudd.
3 O Arglwŷdd fy Nuw, os gwn-
euthum hŷn, od oes anwiredd yn fy
nwŷlaw.
4 O thelais ddrwg i'r nêb oedd hedd-
ychol a mi: [ie mi a waredais yr hwn
sŷdd elŷn i mi heb achos.]
5 Erlidied y gelŷn fy enaid, a goddi-
wedded: sathred hefŷd fy mywŷd i'r
llawr, a gosoded fy ngogoniant yn y
llŵch. *Selah.*
6 Cyfod Arglwŷdd yn dy ddigllon-
edd, ymddercha o herwŷdd llîd fy
ngelynion: deffro hefŷd drosof i'r farn
a orchymmynnaist.
7 Fellu cynnulleidfa y bobloedd a'th
amgylchynant: er eu mwŷn dychwel
ditheu i'r uchelder.
8 Yr Arglwŷdd a farn y bobloedd:
barn fi, O Arglwŷdd yn ôl fy nghyfiawn-
der, ac yn ôl fy mherffeithrwŷdd sŷdd
ynof.
9 Darfydded weithian anwiredd yr
annuwolion, ond cyfarwŷdda di y cy-
fiawn: canŷs y Duw cyfiawn a chwilia
y calonnau, a'r arennau.
10 Fy amddiffŷn sŷdd o Dduw iach-
awdwr y rhai uniawn o galon.
11 Duw sŷdd farnudd cyfiawn,
a Duw sŷdd ddigllon beunŷdd wrth
yr

yr annuwiol.

12 Oni ddychwel yr annuwiol, efe a hoga ei gleddŷf; efe a annelodd ei fwa, ac a'i parodtôdd.

13 Parodtôdd hefŷd iddo arfau angheuol, efe a drefnodd ei saethau yn erbŷn yr erlidwŷr.

14 Wele efe a ymddwg anwiredd, ac a feichiogodd ar gamwedd, ac a escorodd ar gelwŷdd.

15 Torrodd bwll, cloddiodd êf, syrthiodd hefŷd yn y clawdd a wnaeth.

16 Ei anwiredd a ymchwel ar ei ben ei hun: a'i draha a ddescŷn ar ei goppa ei hun.

17 Clodforaf yr Arglwŷdd yn ôl ei gyfiawnder: a chanmolaf enw'r Arglwŷdd goruchaf.

Psalm. 8.

Domine, Dominus noster.

ARglwŷdd ein Iôr ni, mor ardderchog ŷw dy enw ar yr hôll ddaiar! yr hwn a osodaist dy ogoniant uwch y nefoedd.

2 O enau plant bychain, a rhai yn sugno y peraist nerth, o achos dy elynnion: i ostegu y gelŷn, a'r ymddialŷdd.

3 Pan edrychwŷf ar dy nefoedd, gwaith dy fysedd, y lloer a'r sêr, y rhai a ordeiniaist.

4 Pa bêth ŷw dŷn i ti iw gofio? a Mâb dŷn i ti i ymwêled ag êf?

5 Canŷs gwnaethost êf ychydig îs na'r angelion: ac a'i coronaist a gogoniant, ac â harddwch.

6 Gwnaethost iddo arglwŷddiaethu ar weithredoedd dy ddwŷlo; gosodaist bôb pêth dan ei draed êf;

7 Defaid, ac ychen ôll, ac anifeiliaid y maes hefŷd:

8 Ehediaid y nefoedd, a physcod y môr: ac sŷdd yn tramwŷo llwŷbrau y moroedd.

9 Arglwŷdd ein Iôr, môr ardderchog ŷw dy enw ar yr hôll ddaiar!

Yr 2 Dŷdd o'r Mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 9.

Confitebor tibi.

CLodforaf di O Arglwŷdd, a'm hôll galon: mynegaf dy holl ryfeddodau,

2 Llawenychaf, a gorfoleddaf ynot: canaf i'th enw di, y Goruchaf.

3 Pan ddychweler fy ngelynnion yn eu hôl, hwŷ a gwŷmpant, ac a ddifethir o'th flaen di.

4 Canŷs gwnaathost fy marn a'm matter yn ddâ: eisteddaist ar orsedd-faingc, gan farnu yn gyfiawn.

5 Ceryddaist y cenhedloedd, distrywiaist yr annuwiol: eu henw hwŷnt a ddeleaist bŷth bythoedd.

6 Hâ elŷn, darfu am ddinistr yn dragywŷdd, a diwreiddiaist y dinasoedd, darfu eu coffadwriaeth gyda hwŷnt.

7 Ond yr Arglwydd a beru yn dragywdd: efe a barodtôdd ei orsêdd-faingc i farn.

8 Ac efe a farn y bŷd mewn cyfiawnder: efe a farn y bobloedd mewn uniondeb.

9 Yr Arglwŷdd hefŷd fŷdd noddfa i'r gorthrymmedig, noddfa yn amser trallod.

10 A'r rhai a adwaenant dy enw a ymddiriedant ynot: canŷs ni adewaist, O Arglwŷdd, y rhai a'th geisient.

11 Canmolwch yr Arglwŷdd, yr hwn sŷdd yn presswŷlio yn Seion mynegwch ymmŷsc y bobloedd ei weithredoedd êf.

12 Pan ymofynno efe am waed, efe a'u cofia hwŷnt: nid anghofia waedd y cystuddiol.

13 Trugarha wrthif Arglwŷdd, gwêl
fy mlinder gan fy nghaseion, fy nercha
fudd o bŷrth angeu.
14 Fel y mynegwŷf dy hôll foliant
ym mhŷrth merch Seion: llawenychaf
yn dy iechŷdwriaeth.
15 Y cenhedloedd a foddasant yn y
ffôs a wnaethant: yn y rhwŷd a gudd-
iasant, y dalwŷd eu troed eu hun.
16 Adwaenir yr Arglwŷdd wrth y
farn a wna: yr annuwiol a fagiwŷd
yngweithredoedd ei ddwŷlo ei hun.
17 Y rhai drygionus a ymchwelant i
uffern: a'r hôll genhedloedd a anghof-
iant Dduw.
18 Canŷs nid anghôfir y tlawd bŷth,
gobaith y trueniaid ni chollir bŷth.
19 Cyfod Arglwŷdd na orfydded
dŷn; barner y cenhedloedd ger dy
fron di.
20 Gosod Arglwŷdd ofn arnŷnt, fel
y gwŷbyddo y cenhedloedd mai dyn-
ion ydŷnt.

Psalm. 10.

Ut quid, Domine?

PA ham Arglwŷdd y sefi o bell, yr
ymguddi yn amser cyfyngder.
2 Yr annuwiol mewn balchder a er-
lid y tlawd: dalier hwŷnt yn eu bwr-
iadau a ddychymmygasant.
3 Canŷs yr annuwiol a ymffrostia am
ewŷllŷs ei galon; ac a fendithia y cy-
bŷdd, yr hwn y mae yr Arglwŷdd yn
ei ffieiddio.
4 Yr annuwiol gan uchder ei ffroen
ni chais Dduw: nid ŷw Duw yn ei
hôll feddyliau êf.
5 Ei ffŷrdd sŷdd flîn bôb amser, uchel
ŷw dy farnedigaethau allan o'i olwg
êf: chwŷthu y mae yn erbŷn ei hôll
elynion.
6 Dywedodd yn ei galon, ni'm symm-
udir, o herwŷdd ni byddaf mewn
drygfŷd, hŷd genhedlaeth a chenhedlaeth.
7 Ei eneu sŷdd yn llawn melldith, a
dichell, a thwŷll: tan ei dafod y mae
camwedd, ac anwiredd.
8 Y mae efe yn eistedd ynghyn-
llwŷnfa y pentrefŷdd, mewn cilfachau
y llâdd efe y gwirion: ei lygaid a drem-
iant yn ddirgel ar y tlawd.
9 Efe a gynllwŷna mewn dirgelwch,
megis llew yn ei ffau; cynllwŷn y mae
i ddal y tlawd, efe a ddeil y tlawd gan
ei dynnu iw rwŷd.
10 Efe a ymgrymma, ac a ymostwng;
fel y cwŷmpo tyrfa trueiniaid gan ei
gedŷrn ef.
11 Dywedodd yn ei galon, anghof-
iodd Duw; cuddiodd ei wŷneb ni
wêl bŷth.
12 Cyfod Arglwŷdd, O Dduw der-
cha dy law: nag anghofia y cystuddiol.
13 Pa ham y dirmyga'r annuwiol
Dduw? dywedodd yn ei galon, nid
ymofynni.
14 Gwelaist hŷn, canŷs ti a ganfyddi
anwiredd, a cham, i roddi tál a'th
ddwŷlo dy hun: arnat ti a gedu y tlawd,
ti ŷw cynnorthwŷ-ŵr yr ymddifad.
15 Torr fraich yr annuwiol, a'r dryg-
ionus; cais ei ddrygioni ef, hŷd na
chaffech ddim.
16 Yr Arglwŷdd sŷdd Frenin bŷth,
ac yn dragywŷdd: difethwŷd y cen-
hedloedd allan o'i dîr êf.
17 Arglwŷdd, clywaist ddymuniad y
tlodion; parodtoi eu calon hwŷnt,
gwrendu dy glust arnŷnt.
18 I farnu yr ymddifad a'r gorthrym-
medig: fel na chwanego dŷn daiarol
beru ofn mwŷach.

Psalm. 11.

In Domino confido.

YN yr Arglwŷdd yr wŷf yn ym-
ddiried, pa fôdd y dywedwch
wrth fy enaid, eheda i'ch mynyddoedd
fel aderŷn?

2 Canŷs

2 Canŷs wele, y drygionus a annelant
fŵa, parodtoesant eu saethau ar y
llinyn, i saethu yn ddirgel y rhai uniawn
o galon.
3 Canŷs y seiliau a ddinistrwŷd: pa
bêth a wna y cyfiawn?
4 Yr Arglwŷdd sŷdd yn Nhemi ei
sancteiddrwŷdd; gorseddfa yr Arglwŷdd
sŷdd yn y nefoedd; y mae ei lygaid êf
yn gweled, ei amrantau yn profi mei-
bion dynion.
5 Yr Arglwŷdd a brawf y cyfiawn:
ond câs gan ei enaid êf y drygionus, a'r
hwn sŷdd hoff ganddo drawsder.
6 Ar yr annuwolion y glawia efe
faglau, tân a brwmstan, a phoeth-wŷnt
ystormus: dymma ran eu phiol hwŷnt.
7 Canŷs yr Arglwŷdd cyfiawn a gâr
gyfiawnder: ei wŷneb a edrŷch ar yr
uniawn.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 12.

Salvum me fac.

ACHub Arglwŷdd, canŷs darfu y
trugarog; o herwŷdd pallodd y
ffyddloniaid o blîth meibion dynnion.
2 Oferedd a ddywedant bôb un wrth
ei gymmydog; â gwefus wenheithgar,
ac â chalon ddau ddyblig y llefarant.
3 Torred yr Arglwŷdd yr hôll wef-
usau gwenheuthus, a'r tafod a ddywedo
fawr-hydri.
4 Y rhai a ddywedant, a'n tafod y
gorfyddwn: ein gwefusau sŷdd eiddom
ni, pwŷ sŷdd Arglwŷdd arnom ni?
5 O herwŷdd anrhaith y rhai cystudd-
iedig, o herwŷdd uchenaid y tlodion, y
cyfodaf yn awr, mêdd yr Arglwŷdd;
rhoddaf mewn iechŷdwriaeth yr hwn y
magler iddo.
6 Geiriau yr Arglwŷdd ydŷnt eiriau
purion; fel arian wedi ei goethi mewn
ffwrn brîdd, wedi ei buro seith-waith.
7 Ti Arglwŷdd a'i cedwi hwŷnt:
cedwi hwŷnt rhag y genhedlaeth hon
yn dragywŷdd.
8 Yr annuwolion a rodiant o am-
gŷlch: pan ddyrchafer y gwaelaf o feib-
ion dynnion.

Psalm. 13.

Usque quo, Domine?

PA hŷd, Arglwŷdd, i'm anghofi, ai
yn dragywŷdd? pa hŷd y cuddi dy
wyneb rhagof?
2 Pa hŷd y cymmeraf gynghorion yn
fy enaid, gan fôd blinder beunydd yn
fy nghalon? pa hŷd y derchefir fy nge-
lŷn arnaf?
3 Edrŷch, a chlŷw fi, O Arglwŷdd
fy Nuw: goleua fy llygaid rhag i'm
hûno yn yr angeu.
4 Rhag dywedŷd o'm gelŷn, gorch-
fygais êf: ac i'm gwrthwŷneb-wŷr law-
enychu os gogwŷddaf.
5 Minneu hefŷd a ymddiriedais yn
dy drugaredd di, fy nghalon a ymlaw-
enycha yn dy iechŷdwriaeth; canaf i'r
Arglwŷdd am iddo synoi arnaf.

Psalm. 14.

Dixit insipiens.

YR ynfŷd a ddywedodd yn ei galon,
nid oes un Duw? ymlygrasant,
ffieidd-waith a wnaethant; nid oes a
wnêl ddaioni.
2 Yr Arglwŷdd a edrychodd i lawr
o'r nefoedd ar feibion dynnion; i weled
a oedd nêb deallgar, yn ymgeisio a Duw.
3 Ciliodd pawb, cŷd-ymddifwŷnas-
ant, nid oes a wnêl ddaioni, nag oes un.
4 Oni ŵŷr hôll weithredwŷr anwir-
edd? y rhai sŷ yn bwydta fy mhobl
fel y bwŷdtaent fara; ni alwasant ar
yr Arglwŷdd.
5 Yno y dychrŷnasant gan ofn; canŷs
y mae Duw yn genhedlaeth y cyfiawn.
6 Cyngor y tlawd a wradwŷddasoch.
chwi,

chwi, am fôd yr Arglwŷdd yn obaith
iddo.
7 Pwŷ a ddyru iechŷdwriaeth i Iſrael
o Seion? pan ddychwelo yr Argwŷdd
gaethiwed ei bobl, yr ymhyfryda Jacob,
ac y llawenhá Iſrael.

Y 3 dŷdd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Pſalm. 15.

Domine, quis habitabit?

ARglwŷdd pwŷ a drig yn dy babell;
pwŷ a breſſwŷlia ym mynŷdd dy
ſancteiddrwŷdd?
2 Yr hwn a rodia yn berffaith, ac a
wnêl gyfiawnder, ac a ddywed wir yn
ei galon:
3 Heb abſennu a'i dafod; heb wneu-
thur drŵg iw gymydog, a heb dderbŷn
enllib yn erbŷn ei gymmydog.
4 Yr hwn a mae y drygionus yn
ddirmygus yn ei olwg, ond a anrhydedda
y rhai a ofnant yr Arglwŷdd; yr hwn
a dwng iw niwed ei hun, ac ni newidia.
5 Yr hwn ni roddodd ei arian ar uſ-
uriaeth, ac ni chymmer wobr yn erbŷn
y gwirion; a wnelo hŷn nid yſgogir yn
dragywŷdd.

Pſalm. 16.

Conſerva me, Domine.

CAdw fi O Dduw, canŷs ynot yr
ymddiriedaf.
2 Fy enaid, dywedaiſt wrth yr Arg-
lwŷdd, fy Arglwŷdd ydwŷt ti; fy nâ
nid ŷw ddim i ti;
3 Ond i'r ſaint ſŷdd ar y ddaiar,
a'r rhai rhagorawl, yn y rhai y mae fy
holl hyfrydwch.
4 Gofidiau a amlhânt i'r rhai a fryſſi-
ant ar ôl Duw dieithr; eu diod offrwm
o waed nid offrymmaf fi, ac ni chym-
meraf eu henwau yn fy ngwefuſau.
5 Yr Arglwŷdd ŷw rhan fy etif-
eddiaeth i, a'm phiol, ti a gynheli fy
nghoelbren.
6 Y llinynnau a ſyrthiodd i mi
mewn lleoedd hyfrŷd; ie y mae i mi
etifeddiaeth dêg.
7 Bendithiaf yr Arglwŷdd yr hwn
a'm cynghorodd; fy arennau hefŷd a'm
dyſcant y nôs.
8 Goſodais yr Arglwŷdd bôb amſer
ger fy mron; am ei fod ar fy neheu-law,
ni'm yſgogir.
9 O herwŷdd hynnŷ llawenychodd
fy nghalon, ac ymhyfrydodd fy ngog-
oniant; fy nghnawd hefŷd a orphywŷs
mewn gobaith.
10 Canŷs, ni adewi fy enaid yn uff-
ern; ac ni oddefi i'th Sanct weled
llygredigaeth.
11 Dangoſi i mi lwŷbr bywŷd; di-
gonolrhwŷdd llawenŷdd ſŷdd ger dy
fron, ar dy ddeheu-law a mae digrifwch
yn dragywŷdd.

Pſalm. 17.

Exaudi, Domine.

CLŷw Arglwŷdd gyfiawnder; yſtyria
fy llefain, gwrando fy ngweddi o
wefuſau didwŷll.
2 Deued fy marn oddi ger dy fron,
edryched dy lygaid ar uniondeb.
3 Profaiſt fy nghalon, gofwŷaiſt fi y
nôs, chwiliaiſt fi, ac ni chei ddim; bwr-
iedais na throſeddai fy ngeneu.
4 Tuagatat am weithredoedd dynion,
wrth eiriau dy wefuſau yr ymgedwais
rhag llwŷbrau yr yſpeiludd.
5 Cynnal fy ngherddediad yn dy
lwŷbrau, fel na lithro fy nhraed.
6 Mi a elwais arnat, canŷs gwran-
dewi arnai O Dduw; goſtwng dy gluſt
attaf, ac erglŷw fy ymadrodd.
7 Dangos dy ryfedd drugareddau O
achubudd y rhai a ymddiriedant ynot,

rhag y sawl a ymgyfodant yn erbyn dy
ddeheu-law.
8 Cadw fi fel canwyll llygad; cudd
fi dan gysgod dy adenydd,
9 Rhag yr annuwolion, y rhai a'm
gorthrymmant; rhag fy ngelynion mar-
wol, y rhai a'm hamgylchant.
10 Caeasant gan eu brasder, a'i genau
y llefarant mewn balchder.
11 Ein cymmweirfa ni a gylchynasant
hwy yr awr hon, gosodasant eu llygaid
i dynnu i lawr i'r ddaiar.
12 Eu dull sydd fel llew a chwen-
nychei ysclyfaethu, ac megis llew ieuangc
yn aros mewn lleoedd dirgel.
13 Cyfod Arglwydd, achub ei flaen
ef, cwympa ef; gwared fy enaid rhag
yr annuwiol yr hwn yw dy gleddyf di.
14 Rhag dynion y rhai yw dy law,
O Arglwydd, rhag dynnion y byd y rhai
y mae eu rhan yn y bywyd ymma, a'r
rhai y llenwaist eu boliau â'th guddiedig
dryssor; llawn ydynt o feibion, a gad-
awant eu gweddill i'w rhai bychain.
15 Myfi a edrychaf ar dy wynel
mewn cyfiawnder; digonir fi pan ddi-
hunwyf, â'th ddelw di.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 18.

Diligam te, Domine.

CAraf di Arglwydd fy nghadernid.
2 Yr Arglwydd yw fy nghraig,
a'm hamddeffynfa, a'm gwaredudd; fy
Nuw, fy nghadernid, yn yr hwn yr ym-
ddiriedaf; fy nharian, a chorn fy iech-
ydwriaeth, a'm huchel-dwr.
3 Galwaf ar yr Arglwydd canmol-
adwy; felly i'm cedwir rhag fy nge-
lynnion.
4 Gofidion angeu a'm cylchynasant;
ac afonydd y fall a'm dychrynasant i.
5 Gofidiau uffern a'm cylchynasant:
maglau angeu a achubasant fy mlaen.
6 Yn fy nghyfyngder y gelwais ar yr
Arglwydd, ac y gwaeddais ar fy Nuw;
efe a glybu fy llef o'i Deml, a'm gwaedd
ger ei fron a ddaeth iw glustiau ef.
7 Yna y siglodd, ac a crynnodd y
ddaiar, a seiliau y mynyddoedd a gyn-
nhyrfodd, ac a ymsiglodd, am iddo ef
ddigio.
8 Derchafodd mwg o'i ffroenau, a
than a yssodd o'i enau; glo a enynnas-
ant ganddo.
9 Efe hefyd a ostyngodd y nefoedd,
ac a ddescynnodd; a thywyllwch oedd
tan ei draed ef.
10 Marchogodd hefyd ar y Cerub, ac
a ehedodd; ie efe a ehedodd ar adenydd
y gwynt.
11 Efe a wnaeth dywyllwch yn ddir-
gelfa iddo; a'i babell o'i amgylch oedd
dywyllwch dyfredd, a thew-gymmylau
yr awyr.
12 Gan y disclaerdeb oedd ger ei
fron, ei gymylau a aethant heibio; cen-
llysc a marwor tanllyd.
13 Yr Arglwydd hefyd a daranodd
yn y nefoedd; a'r Goruchaf a roddodd
ei lef; cenllysc a marwor tanllyd.
14 Ie efe a anfonodd ei saethau, ac
a'u gwasgarodd hwynt; ac a saethodd
ei fellt, ac a'u gorchfygodd hwynt.
15 Gwaelodion y dyfroedd a welwyd,
a seiliau y byd a ddinoethwyd; gan dy
gerydd di O Arglwydd, a chan chwy-
thad anadl dy ffroenau.
16 Anfonodd oddiuchod, cymmerodd
fi, tynnodd fi allan o ddyfroedd lawer.
17 Efe a'm gwaredodd oddiwrth fy
ngelyn cadarn, a rhag fy nghaseion;
canys yr oeddynt yn drech na mi.
18 Achubasant fy mlaen yn nydd fy
ngofid; ond yr Arglwydd oedd gyn-
haliad i mi.
19 Dug fi hefyd i ehengder, gwar-
edodd fi: canys ymhoffodd ynof.
20 Yr Arglwydd a'm gobrwyodd yn

ôl fy nghyfiawnder; yn ôl glendid fy
nwylo y talodd efe i mi.
21 Canŷs cedwais ffŷrdd yr Argl-
wŷdd: ac ni chiliais yn annuwiol oddi-
wrth fy Nuw.
22 O herwŷdd ei holl farnedigaethau
ef oedd ger fy mron i; a'i ddeddfau ni
fwriais oddiwrthif.
23 Bum hefyd yn berffaith gydag êf;
ac ymgedwais rhag fy anwiredd.
14 A'r Arglwydd a'm gobrwŷodd yn
ôl fy nghyfiawnder; yn ôl purdeb fy
nwylo, o flaen ei lygaid êf.
25 A'r trugarog y gwnei drugaredd;
a'r gŵr perffaith y gwnei berffeithrwŷdd.
26 A'r glân y gwnei lendid; ac a'r
cyndŷn yr ymgyndyni.
27 Canŷs ti a waredi y bobl gyſtudd-
iedig; ond ti a oſtyngi olygon uchel.
28 O herwŷdd ti a oleui fy nghan-
wŷll; yr Arglwŷdd fy Nuw a lewŷrcha
fy nhywŷllwch.
29 Oblegid ynot ti a rhodiais trwŷ
fyddin; ac yn fy Nuw y llemmais
dros fûr.
30 Duw ſŷdd berffaith ei ffordd, gair
yr Arglwŷdd ſŷdd wedi ei buro; tarian
ŷw efe i bawb a ymddiriedant ynddo.
31 Canŷs pwŷ ſŷdd Dduw heb law
yr Arglwŷdd? a phwŷ ſŷdd graig ond
ein Duw ni?
32 Duw ſŷ'n fy ngwregyſſu â nerth,
ac yn gwneuthur fy ffordd yn berffaith.
33 Goſod y mae efe fy nhraed, fel
traed ewigod; ac ar fy uchel-fannau i'm
ſefydla.
34 Efe ſŷ'n dyſcu fy nwŷlo i ryfel;
fel y dryllir bŵa dûr yn fy mreichiau.
35 Rhoddaiſt hefŷd i mi darian dy
iechŷdwriaeth, a'th ddeheu-law a'm cyn-
haliodd, a'th fwŷnder a'm lluoſogodd.
36 Ehengaiſt fy ngherddediad tanaf;
fel na lithrodd fy nhraed.
37 Erlidiais fy ngelynnion, ac a'i go-
ddiweddais; ac nj ddychwelais nes eu
difa hwŷnt.
38 Archollais hwŷ, fel na allent gy-
fodi; ſyrthiaſant dan fy nhraed.
39 Canŷs gwregyſaiſt fi â nerth i
ryfel; daroſtyngaiſt tanaf y rhai a ym-
gododd i'm herbŷn.
40 Rhoddaiſt hefŷd i mi warrau fy
ngelynnion; fel y difethwn fy nghaſeion
41 Gwaeddaſant, ond nid oedd ach-
ubudd; ſef ar yr Arglwŷdd, ond nid
attebodd efe hwŷnt.
42 Maluriais hwŷnt hefŷd fel llŵch o
flaen y gwŷnt, teflais hwŷnt allan megis
tom yr heolŷdd.
43 Gwaredaiſt fi rhag cynhennau y
bobl, goſodaiſt fi yn ben cenhedloedd, pobl
nid adnabûm a'm gwaſanaethant.
44 Pan glywant am danaf, ufuddhânt
i mi, meibion dieithr a gymmerant arn-
ŷnt ymddaroſtwng i mi.
45 Meibion dieithr a ballant ac a ddy-
chrynnant allan o'i dirgel fannau.
46 Bŷw iw'r Arglwŷdd, a bendithier
fy nghraig, a darchafer Duw fy iechŷdwr-
iaeth.
47 Duw ſŷdd yn rhoddi imi allu ym-
ddial. ac a ddaroſtwng y bobloedd tanaf
48 Efe ſŷdd yn fy ngwared oddiwrth
fy ngelynnion. ie ti a'm dercheſi uwch-
law y rhai a gyfodant i'm herbŷn
achubaiſt fi rhag y gŵr traws.
49 Am hynnŷ y moliannaf di o Argl-
wŷdd, ym mhlith y cenhedloedd, ac y
cânaf i'th enw.
50 Efe ſŷdd yn gwneuthur mawr ym-
wared iw Frenin, ac yn gwneuthur truga-
redd iw eneiniog, i Ddafŷdd, ac iw hâd
êf bŷth.

Dŷdd y mis. 4.

BOREUOL WEDDI.

Pſalm. 19.

Cœli enarrant.

Y nefoedd

Y Nefoedd sŷ yn dadcan gogoniant
Duw: a'r ffurfafen sŷ yn mynegi
gwaith ei ddwŷlo êf.
2 Dŷdd i ddŷdd a draetha ymadrodd:
a nôs i nôs a ddengŷs wŷbodaeth.
3 Nid oes iaith nag ymadrodd, lle ni
chlybuwŷd eu lleferŷdd hwŷnt.
4 Eu llinin aeth drwŷ'r hôll ddaiar,
a'u geiriau hŷd eithafoedd y bŷd: i'r
haul y gosododd efe babell ynddŷnt.
5 Yr hwn sŷdd fel gŵr priod yn
dyfod allan o'i ystafell: ac a ymlawenha
fel cawr i redeg gyrfa.
6 O eithaf y nefoedd y mae ei fyn-
ediad êf allan, a'i amgylchiad hŷd eu
heithafoedd hwŷnt ac nid ymgudd dim
oddiwrth ei wrês êf.
7 Cyfraith yr Arglwŷdd sŷdd ber-
ffaith, yn troi yr enaid: tystiolaeth yr
Arglwŷdd sŷdd sicr, ac yn gwneuthur
y gwirion yn ddoeth.
8 Deddfau yr Arglwŷdd sŷdd un-
iawn, yn llawenhau y galon: gorchym-
mŷn yr Arglwŷdd sŷdd bûr, yn goleuo
y llygaid.
9 Ofn yr Arglwŷdd sŷdd lân, yn
parhau yn dragywŷdd: barnau'r Ar-
glwŷdd ydŷnt wirionedd, cyfiawn yd-
ŷnt i gŷd.
10 Mwŷ dymunol ŷnt nag aur, îe
nag aur coeth lawer: melusach hefŷd
na'r mêl, ac na diferiad diliau mêl.
11 Ynddŷnt hwŷ hefŷd y rhybuddir
dy wâs: o'u cadw y mae gwobr lawer.
12 Pwŷ a ddeall ei gamweddau?
glanhâ fi oddiwrth fy meiau cuddiedig.
13 Attal hefŷd dy wâs oddiwrth be-
chodau rhyfygus, na arglwŷddiaethant
arnaf; yna i'm perffeithir, ac i'm glan-
hêir, oddiwrth anwiredd lawer.
14 Bydded ymadroddion fy ngeneu,
a myfyrdod fy nghalon, yn gymmer-
adwŷ ger dy fron, O Arglwŷdd, fy
nghraig, a'm prynnwr.

Psalm. 20.
Exaudiat te Dominus.

GWrandawed yr Arglwŷdd arnat yn
nŷdd cyfyngder: enw Duw Jacob
a'th ddeffynno.
2 Anfoned i ti gymmorth o'r cyssegr:
a nerthed di o Seion.
3 Cofied dy hôll offrymmau: a by-
dded fodlon i'th boeth offrwm. *Selah.*
4 Rhodded i ti wrth fodd dy galon:
a chyflawned dy hôll gyngor.
5 Gorfoleddwn yn dy iechŷdwriaeth
di, a derchafwn faner yn enw ein Duw;
cyflawned yr Arglwŷdd dy holl ddym-
uniadau.
6 Yr awr hon y gwn y gwared yr
Arglwŷdd ei eneiniog, efe a wrendŷ
arno o nefoedd ei sancteiddrwŷdd, yn
nerth iechŷd ei ddeheu-law êf.
7 Ymddiried rhai mewn cerbydau, a
rhai mewn meirch; ond nyni a gofiwn
enw yr Arglwŷdd ein Duw.
8 Hwŷ a gwŷmpasant, ac a syrth-
iasant; ond nyni a gyfodasom, ac a
safasom.
9 Achub Arglwŷdd: gwrandawed y
Brenin arnom, yn y dŷdd y llefom.

Psalm. 21.
Domine, in virtute tua.

ARglwŷdd yn dy nerth y llawen-
ycha y Brenin, ac yn dy iechŷd-
wriaeth di, mor ddirfawr yr ymhyfryda.
2 Deisyfiad ei galon a roddaist iddo;
a dymuniad ei wefusau nis gom-
meddaist. *Selah.*
3 Canŷs achubaist ei flaen êf â ben-
dithion daioni; gosodaist ar ei ben êf
Goron o aur coeth.
4 Gofynnodd oes gennit, a rhoddaist
iddo: ie hîr-oes, bŷth ac yn dragywŷdd.
5 Mawr ŷw ei ogoniant yn dy iech-
ŷdwriaeth; gosodaist arno ogoniant a
phrydferthwch.

6 Canŷs gwnaethoſt êf yn fendithion yn dragywyddol, llawenychaiſt êf â llawenŷdd a'th wŷneb-prŷd.

7 O herwŷdd bôd y Brenin yn ymddiried yn yr Arglwŷdd, a thrwŷ drugaredd y Goruchaf, nid yſcogir êf.

8 Dy law a gaiff afael ar dy hôll elynnion; dy ddeheu-law a gaiff afael ar dy gaſeion.

9 Ti a'i gwni hwŷnt fel ffwrn dânllŷd yn amſer dy lîd; yr Arglwŷdd yn ei ddigllonedd a'i llwngc hwŷnt, a'r tan a'u hyſſa hwŷnt.

10 Eu ffrwŷth hwŷnt a ddiniſtri oddiar y ddaiar; a'u hâd o blîth meibion dynnion.

11 Canŷs bwriadaſant ddrŵg i'th erbŷn; meddyliaſant amcan, heb allu o honynt ei gwblhau.

12 Am hynnŷ y gwnei iddŷnt droi eu cefnau; ar dy linynnau a parodtoi di ſaethau yn erbŷn eu hwŷnebu.

13 Ymddercha Arglwŷdd yn dy nerth, canwn, a chanmolwn dy gadernid.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Pſalm. 22.

Deus, Deus meus.

FY Nuw, fy Nuw pa ham i'm gwrthodaiſt, pa ham yr ydwŷt mor bell oddiwrth fy iechydwriaeth, a geiriau fy llefain.

2 Fy Nuw, llefain yr ydwŷf y dŷdd, ac ni wrandewi; y nôs hefyd, ac nid oes oſteg i mi.

3 Ond tydi wŷt ſanctaidd, O dydi yr hwn wŷt yn cyfaneddu ym moliant Iſrael.

4 Ein tadau a obeithiaſant ynot; gobeithiaſant, a gwaredaiſt hwŷnt.

5 Arnat ti y llefaſant, ac achubwŷd hwŷnt; ynot yr ymddiriedaſant, ac ni's gwradwŷddwŷd hwŷnt.

6 A minneu pryf ydwŷf, ac nid gŵr: gwarthrudd dynnion, a dirmŷg y bobl,

7 Pawb a'r a'm gwêlant a'm gwatwarant; llaeſant weſ, eſcydwant ben, gan ddywedŷd.

8 Ymddiriedodd yn yr Arglwŷdd, gwareded êf, ac achubed ef, gan ei fôd yn dda gandd.

9 Canŷs ti a'm tynnaiſt o'r grôth; gwnaethoſt i mi obeithio pan oeddwn ar fronnau fy mam.

10 Arnat ti i'm bwriwŷd o'r brû: o grôth fy mam fy Nuw ydwŷt.

11 Nac ymbellha oddiwrthif, o herwŷdd cyfyngder ſŷdd agos; canŷs nid oes cynnorthwŷ-wr.

12 Teirw lawer a'm cylchynaſant; gwrth deirw Baſan a'm hamgylchaſant.

13 Agoraſant arnaf eu genau: fel llew rheibus, a rhuadwŷ.

14 Fel dwfr i'm tywalltwŷd, a'm heſcŷrn ôll a ymwahanaſant; fy nghalon ſŷdd fel cwŷr, hi a doddodd ynghanol fy mherfedd.

15 Fy nerth a wŷwodd fel prîddleſtr, a'm tafod a lynodd wrth daflod fy ngeneu; ac i lŵch angeu i'm dygaiſt.

16 Canŷs cŵn a'm cylchŷnaſant, cynnulleidfa y drygionus a'm hamgylchaſant; trywanaſant fy nwŷlaw a'm traed.

17 Gallaf gyfrif fy hôll eſcŷrn; y maent yn tremio, ac yn edrŷch arnaf.

18 Y maent yn rhannu fy nillad yn eu mŷſc; ac ar fy ngwîſc yn bwrw coelbren.

19 Ond tydi Arglwŷdd nag ymbellhâ; fy nghadernid, bryſia i'm cynnorthwŷo.

20 Gwared fy enaid rhag y cleddŷf: fy unig enaid o feddiant y cî.

21 Achub fi rhag ſafn y llew: canŷs o blîth cŷrn unicorniaid i'm gwrandewaiſt.

22 Mynegaf dy enw i'm brodŷr; ynghanol y gynnulleidfa i'th folaf.

23 Y rhai ſŷ yn ofni'r Arglwŷdd molwch,

molwch ef, hôll hâd Jacob, gogoneddwch
êf: a hôll hâd Israel, ofnwch êf.
24 Canŷs ni ddirmygodd, ac ni
ffieiddiodd gystudd y tlawd, ac ni chu-
ddiodd ei wŷneb rhagddo: ond pan
lefodd efe arno, efe a wrandawodd.
25 Fy mawl sŷdd o honot ti yn y
gynnulleidfa fawr; fy addunedau a
dalaf ger bron y rhai a'i hofnant êf.
26 Y tlodion a fwŷdtant, ac a ddi-
wellir, y rhai a geisiant yr Arglwŷdd a'i
moliannant êf; eich calon sŷdd bŷw
yn dragywŷdd.
27 Hôll derfynau y ddaiar a gofiant,
ac a droant at yr Arglwŷdd; a hôll dy-
lwŷthau y cenhedloedd a addolant ger
dy fron di.
28 Canŷs eiddo'r Arglwŷdd ŷw'r
deŷrnas; ac efe sŷdd yn llywodraethu
ym mhlîth y cenhedloedd.
29 Yr hôll rai breision ar y ddaiar a
fwŷdtant, ac a addolant; y rhai a ddes-
cynnant i'r llŵch a ymgrymmant ger ei
fron êf; ac nid oes nêb a all gadw yn
fŷw ei enaid ei hun.
30 Fy hâd a'i gwasanaetha êf; cyfrifir
hwŷnt i'r Arglwŷdd yn genhedlaeth.
31 Deuant, ac adroddant ei gyf-
iawnder ef i'r bobl a enir; mai efe a
wnaeth hŷn.

Psalm. 23.

Dominus regit me.

YR Arglwŷdd ŷw fy mugail; ni
bŷdd eisiau arnaf.
2 Efe a wna i'm orwedd mewn por-
feŷdd gwelltog; efe a'm tywŷs ger
llaw y dyfroedd tawel.
3 Efe a ddychwel fy enaid, efe a'm
harwain ar hŷd llwŷbrau cyfiawnder, er
mwŷn ei enw.
4 Ie pe rhodiwn ar hŷd glŷnn cysgod
angeu, nid ofnaf niwed; canŷs yr wŷt
ti gyda mi: dy wialen, a'th ffon a'm
cysurant.
5 Ti a arlwŷi ford ger fy mron, yng-
ŵŷdd fy ngwrthwŷneb-wŷr; îraist fy
mhen ag olew, fy phiol sŷdd lawn.
6 Daioni, a thrugaredd yn ddiau a'm
canlynant, hôll ddyddiau fy mywŷd;
a phresswyliaf yn nhŷ'r Arglwŷdd yn
dragywydd.

Y 5 dŷdd o'r mîs.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 24.

Domini est terra.

EIddo yr Arglwydd ŷw y ddaiar, a'i
chyflawnder: y Bŷd, ac a bress-
wylia ynddo.
2 Canŷs efe a'i seiliodd ar y moroedd:
ac a'i sicrhaodd ar yr afonŷdd.
3 Pwŷ a escŷn i fynŷdd yr Arg-
lwydd? a phwŷ a saif yn ei lê sanct-
aidd ef?
4 Y glân ei ddwŷlo, a'r pûr ei galon:
yr hwn ni dderchafodd ei feddwl at
wagedd, ac ni thyngodd i dwŷllo.
5 Efe a dderbŷn fendith gan yr Ar-
glwŷdd, a chyfiawnder gan Dduw ei
iechŷdwriaeth.
6 Dymma genhedlaeth y rhai a'i
ceisiant ef: y rhai a geisiant dy wŷneb
di o Jacob. *Selah.*
7 O bŷrth, derchefwch eich pennau,
ac ymdderchefwch ddrysau tragywŷddol:
a Brenin y gogoniant a ddaw i mewn.
8 Pwŷ ŷw Brenin y gogoniant hwn?
yr Arglwydd nerthol a chadarn: yr
Arglwŷdd cadarn mewn rhyfel.
9 O bŷrth, derchefwch eich pennau,
ac ymdderchefwch ddrysau tragywŷddol:
a brenin y gogoniant a ddaw i mewn.
10 Pwŷ ŷw brenin y gogoniant hwn?
Arglwŷdd y lluoedd, efe ŷw brenin y
gogoniant. *Selah.*

Psalm. 25.

Ad te, Domine, levavi.

A Ttat ti O Arglwŷdd, y derchafaf
fy enaid.
2 O fy Nuw, ynot ti'r ymddiriedais,
na'm gwradwŷdder: na orfoledded fy
ngelynnion arnaf.
3 Ie na wradwŷdder neb sŷdd yn
disgwŷl wrthit ti; gwradwŷdder y rhai
a droseddant heb achos.
4 Pâr i mi wŷbod dy ffŷrdd O Arg-
lwŷdd: dŷsc i mi dy lwŷbrau.
5 Tywŷs fi yn dy wirionedd, a dŷsc
fi; canŷs ti ŷw Duw fy iechŷdwriaeth,
wrthit ti y disgwŷliaf 'rhŷd y dŷdd.
6 Cofia Arglwŷdd dy dosturiaethau,
a'th drugareddau; canŷs erioed y maent
hwŷ.
7 Na chofia bechodau fy ieuenctid,
na'm camweddau; yn ôl dy drugaredd
meddwl di am danaf, er mwŷn dy
ddaioni Arglwŷdd.
8 Dâ ac uniawn ŷw yr Arglwŷdd;
o herwŷdd hynnŷ y dŷsc efe bechadur-
iaid yn y ffordd.
9 Y rhai llariaidd a hyfforddia efe
mewn barn; a'i ffordd a ddŷsc efe i'r
rhai gostyngedig.
10 Holl lwŷbrau'r Arglwŷdd ydŷnt
drugaredd, a gwirionedd, i'r rhai a gad-
want ei gyfammod, a'i dystiolaethau ef.
11 Er mwŷn dy enw, Arglwŷdd,
maddeu fy anwiredd: canŷs mawr ŷw.
12 Pa ŵr ŷw efe sŷ'n ofni yr Arg-
lwŷdd? efe a'i dŷsc ef yn y ffordd a
ddewiso.
13 Ei enaid ef a erŷs mewn daioni;
a'i hâd a etifedda y ddaiar.
14 Dirgelwch yr Arglwŷdd sŷdd
gyda'r rhai a'i hofnant ef: a'i gyfammod
hefyd i'w cyfarwŷddo hwŷnt.
15 Fy llygaid sŷdd yn wastad ar yr
Arglwŷdd: canŷs efe a ddŵg fy nhraed
allan o'r rhwŷd.
16 Trô attaf, a thrugarhâ wrthif;
canŷs unig, a thlawd ydwŷf.
17 Gofudiau fy nghalon a helaeth-
wŷd: dŵg di fi allan o'm cyfyngderau.
18 Gwêl fy nghystudd, a'm helbul;
a maddeu fy hôll bechodau.
19 Edrych ar fy ngelynnion, canŷs
amlhasant; â chasineb traws hefŷd i'm
casauasant.
20 Cadw fy enaid, ac achub fi: na'm
gwradwŷdder, canŷs ymddiriedais ynot.
21 Cadwed perffeithrwŷdd, ac un-
iondeb fi, canŷs yr wŷf yn disgwŷl
wrthit.
22 O Dduw, gwared Israel o'i hôll
gyfyngderau.

Psalm. 26.

Judica me, Domine.

B Arn fi Arglwŷdd, canŷs rhodiais yn
fy mherffeithrwŷdd, ymddiriedais
hefŷd yn yr Arglwŷdd, am hynnŷ ni
lithraf.
2 Hola fi Arglwŷdd, a phrawf fi;
chwilia fy arennau, a'm calon.
3 Canŷs dy drugaredd sŷdd o flaen
fy llygaid: ac mi a rodiais yn dy
wirionedd.
4 Nid eisteddais gŷda dynion coegion,
a chyda'r trofaus nid âf.
5 Casseais gynnulleidfa y drygionus;
a chyda'r annuwolion nid eisteddaf.
6 Golchaf fy nwŷlo mewn dini-
weidrwŷdd; a'th allor O Arglwŷdd, a
amgylchynnaf.
7 I gyhoeddi â llêf clodforedd; ac i
fynegi dy hôll ryfeddodau.
8 Arglwŷdd, hoffais drigfan dy dŷ;
a lle presswŷlfa dy ogoniant.
9 Na chasgl fy enaid gyda phechad-
uriaid; na'm bywŷd gyda dynnion
gwaedlŷd.
10 Y rhai y mae scelerder yn eu
dwŷlo, a'u deheulaw yn llawn gwobrau.
11 Ond mi a rodiaf yn fy mherffeith-
rwŷdd;

rwŷdd; gwared fi, a thrugarha wrthif.
12 Fy nhroed sŷdd yn sefŷll ar yr
union; yn y cynnulleidfaoedd i'th fen-
dithiaf O Arglwŷdd.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm 27.

Dominus iluminatio.

YR Arglwŷdd ŷw fy ngoleuni, a'm
hiechŷdwriaeth, rhag pwŷ yr ofnaf?
yr Arglwŷdd ŷw nerth fy mywŷd, rhag
pwŷ y dychrynnaf.
2 Pan nessâodd y rhai drygionus, sef
fy ngwrthwŷneb-wŷr, a'm gelynnion
i'm herbŷn, i fwŷdta fy nghnawd; hwŷ
a dramgwŷddasant, ac a syrthiasant.
3 Pe gwersyllei llu i'm herbŷn, nid
ofna fy nghalon; pe cyfodei câd i'm
herbŷn, yn hŷn mi a fyddaf hyderus.
4 Un pêth a ddeisyfais i gan yr Ar-
glwŷdd, hynnŷ a geisiaf, sef caffel trigo
yn nhŷ'r Arglwŷdd hôll ddyddiau fy
mywŷd; i edrŷch ar brydferthwch yr
Arglwŷdd, ac i ymofŷn yn ei Deml.
5 Canŷs yn y dŷdd blîn i'm cuddia
o fewn ei babell; yn nirgelfa ei babell
i'm cuddia, ar graig i'm cyfŷd i.
6 Ac yn awr y dercha efe fy mhen
goruwch fy ngelynnion o'm hamgŷlch;
am hynnŷ'r aberthaf yn ei babell êf
ebŷrth gorfoledd; canaf, ie canmolaf yr
Arglwŷdd.
7 Clŷw O Arglwŷdd fy lleferŷdd
pan lefwŷf, trugarhâ hefŷd wrthif, a
gwrando arnaf.
8 Pan ddywedaist, ceisiwch fy wŷneb,
fy nghalon a ddywedodd wrthit, dy
wŷneb a geisiaf, O Arglwŷdd.
9 Na chuddia dy wŷneb oddiwrthif,
na fwrw ymaith dy wâs mewn soriant;
fy nghymmorth fŷost; na âd fi, ac na
wrthod fi, O Dduw fy iechŷdwriaeth.
10 Pan ŷw fy nhâd, a'm mam yn fy
ngwrthod; yr Arglwŷdd a'm derbŷn.
11 Dŷsc i mi dy ffordd Arglwŷdd;
ac arwain fi rhŷd llwŷbrau uniondeb,
o herwŷdd fy ngelynnion.
12 Na ddyro fi i fynu i ewŷllŷs fy
ngelynnion; canŷs gau dystion, a rhai
a adroddant drawster a gyfodasant i'm
herbŷn.
13 Deffygiaswn, pe na chredaswn
weled daioni'r Arglwŷdd yn nhîr y
rhai bŷw.
14 Disgwil wrth yr Arglwŷdd, ym-
wrola, ac efe a nertha dy galon; disgwŷl
meddaf wrth yr Arglwŷdd.

Psalm. 28.

Ad te, Domine.

ARnat ti Arglwŷdd y gwaeddaf, fy
nghraig na ddistawa wrthif; rhag
o thewi wrthif, i'm fôd yn gyffelŷb i
rai yn discŷn i'r pwll.
2 Erglŷw lêf fy ymbil, pan waedd-
wŷf arnat; pan dderchafwŷf fy nwŷlo
tuagat dy gafell sanctaidd.
3 Na thŷnn fi gyda'r annuwolion, a
chyda gweithredwŷr anwiredd, y rhai a
lefarant heddwch wrth eu cymmydogion,
a drŵg yn eu calon.
4 Dyro iddŷnt yn ôl eu gweithred,
ac yn ôl drygioni eu dychymmygion,
dyro iddŷnt yn ôl gweithredoedd eu
dwŷlo; tâl iddŷnt eu haeddedigaeth.
5 Am nad ystyriant weithredoedd yr
Arglwŷdd, na gwaith ei ddwŷlo êf,
y dinistria efe hwŷnt, ac nis adeilada
hwŷnt.
6 Bendigedig fyddo'r Arglwŷdd;
canŷs clybu lêf fy ngweddiau.
7 Yr Arglwŷdd ŷw fy nerth a'm
tarian, ynddo êf yr ymddiriedodd fy
nghalon, ac myfi a gynnorthwŷd; o
herwŷdd hŷn y llawenychodd fy ngha-
lon, ac ar fy nghân y clodforaf êf.
8 Yr Arglwŷdd sŷdd nerth i'r cyf-
rŷw rai, a chadernid iechŷdwriaeth ei
eneiniog ŷw efe.

9 Cadw dy bobl, a bendithia dy eti-
feddiaeth: portha hwŷnt hefŷd, a der-
chafa hwŷnt yn dragywŷdd.

Pſalm. 29.
Afferte Domino.

MOeſwch i'r Arglwydd, chwi feib-
ion cedŷrn: moeſwch i'r Arg-
lwŷdd ogoniant, a nerth.
2 Moeſwch i'r Arglwydd ogoniant
ei enw: addolwch yr Arglwŷdd ym
mhrydferthwch ei ſancteiddrwŷdd.
3 Llêf yr Arglwŷdd ſŷdd ar y dyf-
roedd, Duw y gogoniant a darana: yr
Arglwŷdd ſŷdd ar y dyfroedd mawrion.
4 Llêf yr Arglwydd ſŷdd mewn
grŷm: llêf yr Arglwŷdd ſŷ mewn
prŷdferthwch.
5 Llêf yr Arglwŷdd ſŷ yn dryllio y
cedr-wŷdd: ie dryllia'r Arglwŷdd gedr-
wŷdd Libanus.
6 Efe a wna iddŷnt lammu fel llô;
Libanus a Syrion fel llwdn unicorn.
7 Llêf yr Arglwŷdd a waſcara y
fflammau tân.
8 Llêf yr Arglwŷdd a wna i'r an-
ialwch grynnu: yr Arglwŷdd a wna i
anialwch Cades grynnu.
9 Llêf yr Arglwŷdd a wna i'r ewigod
lydnu, ac a ddinoetha y coedŷdd: ac yn
ei Deml, pawb a draetha ei ogoniant ef.
10 Yr Arglwŷdd ſŷdd yn eiſtedd ar
y llifeiriant, ie yr Arglwŷdd a eiſtedd
yn Frenin yn dragywŷdd.
11 Yr Arglwŷdd a ddyru nerth iw
bobl: yr Arglwŷdd a fendithia ei bobl
a thangneddŷf.

Y 6 Dŷdd o'r Mîs.

BOREUOL WEDDI.

Pſalm. 30.
Exaltabo te, Domine.

MAwrygaf di O Arglwŷdd canŷs
derchefaiſt fi; ac ni lawenheaiſt
fy ngelŷnnion o'm plegit.
2 Arglwŷdd fy Nuw, llefais arnat: a
thitheu a'm hiacheaiſt.
3 Arglwŷdd derchefaiſt fy enaid o'r
bêdd, cedwaiſt fi yn fyw, rhag diſcŷn o
honof i'r pwll.
4 Cenwch i'r Arglwŷdd ei ſainct ef;
a chlodforwch wrth goffadwriaeth ei
ſancteiddrwŷdd ef.
5 Canŷs ennŷd fechan y bŷdd yn ei
lîd, yn ei fodlonrwŷdd y mae bywŷd;
tros brŷd-nawn yr erŷs gwŷlofain, ac
erbŷn y boreu a bŷdd gorfoledd.
6 A mi a ddywedais yn fy llwŷdd-
iant, ni'm ſyflir yn dragywŷdd.
7 O'th ddaioni Arglwŷdd, y goſodaiſt
gryfder yn fy mynŷdd: cuddiaiſt dy
wŷneb a bum helbulus.
8 Arnat ti Arglwŷdd y llefais; ac ar
yr Arglwŷdd yr ymbiliais.
9 Pa fûdd ſŷdd yn fy ngwaed pan
ddeſcynwŷf i'r ffôs? a glodfora y llŵch
di? a fynega efe dy wirionedd?
10 Clŷw Arglwŷdd, a thrugarha wr-
thif; Arglwŷdd bŷdd gynnorthwŷwr
i mi.
11 Troaiſt fy ngalar yn llawenŷdd i
mi: dioſcaiſt fy ſach-wîſc, a gwreg-
yſaiſt fi a llawenŷdd.
12 Fel y cano fy ngogoniant i ti, ac
na thawo: O Arglwŷdd fy Nuw, yn
dragywŷddol i'th foliannaf.

Pſalm. 31.
In te, Domine, ſperavi.

YNot ti Arglwŷdd yr ymddiriedais,
na'm gwradwŷdder yn dragywŷdd:
gwared fi yn dy gyflawnder.
2 Gogwŷdda dy gluſt attaf, gwared fi
ar frŷs: bŷdd i mi yn graig gadarn, yn
dŷ amddiffŷn, i'm cadw.
3 Canŷs fy nghraig a'm caſtell ydwŷt,
gan hynny er mwŷn dy enw, tywŷs fi,
ac arwain fi.
4 Tŷnn fi allan o'r rhwŷd a gudd-
iaſant

iaſant i mi: canŷs ti ŷw fy nerth.

5 I'th law y gorchymynaf fy yſprŷd; gwaredaiſt fi O Arglwŷdd Dduw y gwirionedd.

6 Caſeais y rhai ſŷ yn dal ar oferwagedd: minneu a obeithiaf yn yr Arglwŷdd.

7 Ymlawenhâf, ac ymhyfrydaf yn dy drugaredd; canŷs gwelaiſt fy adfŷd, adnabuoſt fy enaid mewn cyfyngderau.

8 Ac ni warcheaiſt fi yn llaw y gelŷn, onid goſodaiſt fy nhraed mewn ehangder.

9 Trugarha wrthif Arglwŷdd, canŷs cyfŷng ŷw arnaf; dadwinodd fy llygaid gan ofid; ie fy enaid a'm bol.

10 Canŷs fy mywŷd a ballodd gan ofud, a'm blynyddoedd gan ochain; fy nerth a ballodd o herwŷdd fy anwiredd, a'm heſcŷrn a bydraſant.

11 Yn warthrudd yr ydwŷf ym mŷſc fy hôll elynnion, a hynnŷ yn ddirfawr ym mŷſc fy nghymmydogion: ac yn ddychrŷn i'r rhai a'm hadwaenant; y rhai a'm gwelent allan, a gilient oddiwrthif.

12 Anghofiwŷd fi fel un marw allan o feddwl, yr ydwŷf fel lleſtr methiedig.

13 Canŷs clywais ogan llaweroedd, dychrŷn oedd o bôb parth: pan gŷdymgynghoraſant yn fy erbŷn, y bwriadaſant fy ni-eneidio.

14 Ond mi a obeithiais ynot ti Arglwŷdd, dywedais fy Nuw ydwŷt.

15 Yn dy law di y mae fy amſerau; gwared fi o law fy ngelynnion, ac oddiwrth fy erlidwŷr.

16 Llewŷrcha dy wŷneb ar dy wâs; achub fi er mwŷn dy drugaredd.

17 Arglwŷdd na wradwŷdder fi, canŷs gelwais arnat: gwradwŷdder yr annuwolion, torrer hwŷnt i'r bêdd.

18 Goſteger y gwefuſau celwŷddog, y rhai a ddywedant yn galed drwy falchder, a diyſtyrwch, yn erbŷn y cyfiawn.

19 Mor fawr ŷw dŷ ddaioni a roddaiſt i gadw i'r ſawl a'th ofnant; ac a wnaethoſt i'r rhai a ymddiriedant ynot, ger bron meibion dynnion!

20 Cuddi hwŷnt yn nirgelfa dy wŷneb, rhag balchder dynnion: cuddi hwŷnt mewn pabell, rhag cynnen tafodau.

21 Bendigedig fyddo'r Arglwŷdd, canŷs dangoſodd yn rhyfedd ei garedigrwŷdd i mi, mewn dinas gadarn.

22 Canŷs mi a ddywedais yn fy ffrwſt, fo'm bwriwŷd allan o'th olwg: er hynnŷ ti a wrandewaiſt lais fy ngweddiau, pan lefais arnat.

23 Cerwch yr Arglwŷdd ei hôll ſainct ef: yr Arglwŷdd a geidw y ffyddloniaid, ac a dâl yn ehelaeth i'r nêb a wna falchder.

24 Ymwrolwch, ac efe a gryſhâ eich calon: chwy-chwi ôll y rhai ydŷch yn gobeithio yn yr Arglwŷdd.

PRYDNAWAOL WEDDI.

Pſalm. 32.

Beati, quorum.

GWŷn ei fŷd y nêb y maddeuwŷd ei droſſedd: ac a cuddiwŷd ei bechod.

2 Gwŷn ei fŷd y dŷn ni chyfrif yr Arglwŷdd iddo anwiredd: ac ni bo dichell yn ei yſprŷd.

3 Tra y tewais, heneiddiodd fy eſcŷrn, gan fy rhuad arhŷd y dŷdd.

4 Canŷs trymhâodd dy law arnaf ddŷdd a nôs: fy îrder a drowŷd yn ſychder hâf.

5 Addefais fy mhechod wrthit, a'm hanwiredd ni chuddiais: dywedais, cyffeſſaf yn fy erbŷn fy hun fy anwireddau i'r Arglwŷdd, a thi a faddeuaiſt anwiredd fy mhechod.

6 Am hŷn a gweddia pôb duwiol arnat ti yn yr amſer i'th geffir: yn ddieu yn llifeiriant dyfroedd mawrion, ni

chant

chânt neſſau atto êf.
7 Ti ydwŷt loches i mi: cedwi fi
rhag ingder: amgylchynni fi â chaniadau
ymwared.
8 Cyfarwŷddaf di, a dyſgaf di yn y
ffordd yr elych: am llygad arnat i'th
gynghoraf.
9 Na fyddwch fel march, neu fûl,
heb ddeall, yr hwn y mae rhaid attal ei
ên â genfa, ac â ffrwŷn, rhag iddo neſau
attat.
10 Gofudiau lawer fydd i'r annuwiol,
ond y nêb a ymddiriedo yn yr Arg-
lwŷdd, trugaredd a'i cylchynna êf.
11 Y rhai cyfiawn, byddwch lawen
a hyfrŷd yn yr Arglwŷdd: a'r rhai un-
iawn o galon oll, cenwch yn llafar.

Pſalm. 33.

Exultate, juſti.

YMlawenhewch y rhai cyfiawn, yn
yr Arglwŷdd: i'r rhai uniawn
gweddus ŷw mawl.
2 Molwch yr Arglwŷdd ar delŷn:
cenwch iddo ar nabl, ac ar ddectant.
3 Cenwch iddo ganiad newŷdd: cen-
wch yn gerddgar, yn ſoniarus.
4 Canŷs uniawn ŷw gair yr Argl-
wŷdd; a'i holl weithredoedd a wnaeth
mewn ffyddlondeb.
5 Efe a gâr gyfiawnder, a barn: o
drugaredd yr Arglwŷdd y mae y ddaiar
yn gyflawn.
6 Trwŷ air yr Arglwŷdd y gwnaeth-
pwŷd y nefoedd: a'i holl luoedd hwŷ
trwŷ yſprŷd ei enau ef.
7 Caſclu y mae efe ddyfroedd y môr
ynghŷd, megis pen-twrr: y mae yn
rhoddi y dyfnderoedd mewn tryſſorau.
8 Ofned yr hôll ddaiar yr Arglwŷdd:
hôll drigolion y bŷd arſwŷdant ef.
9 Canŷs efe a ddywedodd, ac fellu
y bu: efe a orchymmynnodd, a hynnŷ
a ſafodd.
10 Yr Arglwŷdd ſŷdd yn diddymmu
cynghor y cenhedloedd: y mae efe ŷn
diddymmu amcanion poblôedd.
11 Cyngor yr Arglwŷdd a ſaif yn
dragywŷdd: meddyliau ei galon, o gen-
hedlaeth i genhedlaeth.
12 Gwŷn ei fŷd y genedl y mae yr
Arglwŷdd yn Dduw iddi: a'r bobl
a ddetholodd ef yn etifeddiaeth iddo
ei hun.
13 Yr Arglwŷdd ſŷ'n edrŷch i lawr
o'r nefoedd: y mae yn gweled hôll
feibion dynnion.
14 O breſſwŷl ei drigfa yr edrŷch efe
ar höll drigolion y ddaiar.
15 Efe a gŷd-luniodd eu calon
hwŷnt: efe a ddeall eu hôll weith-
redoedd.
16 Ni waredir brenin gan liaws llu;
ni ddiangc cadarn drwŷ ei fawr gryfder.
17 Pêth ofer ŷw march i ymwared:
ac nid achub efe nêb drwŷ ei fawr
gryfder.
18 Wele y mae llygad yr Arglwŷdd
ar y rhai a'i hofnant ef: ſef ar y rhai a
obeithiant yn ei drugaredd ef.
19 I waredu eu henaid rhag angeu:
ac iw cadw yn fŷw yn amſer newŷn.
20 Ein henaid ſŷdd yn diſgwŷl am
yr Arglwŷdd; efe ŷw ein porth a'n
tarian.
21 Canŷs ynddo ef y llawenŷcha ein
calon; o herwŷdd i ni obeithio yn ei
enw ſanctaidd ef.
22 Bydded dy drugaredd Arglwŷdd
arnom ni, megis yr ydŷm yn ymddir-
ied ynot.

Pſalm. 34.

Benedicam Domino.

BEndithiaf yr Arglwŷdd bôb amſer:
ei foliant ſŷdd yn fy ngenau yn
waſtad.
2 Yn yr Arglwŷdd y gorfoledda fy
enaid: y rhai goſtyngedig a glywant
hŷn, ac a lawenychant.

3 Mawrygwch yr Arglwŷdd gŷda
mi: a chŷd-dderchafwn ei enw ef.
4 Ceisiais yr Arglwŷdd, ac efe a'm
gwrandawodd; gwaredodd fi hefŷd o'm
hôll ofn.
5 Edrychasant arno, a hwŷ a oleu-
wŷd: a'u hwŷnebau ni chywilyddwŷd.
6 Y tlawd hwn a lefodd, a'r Argl-
wŷdd a'i clybu, ac a'i gwaredodd o'i
hôll drallodau.
7 Angel yr Arglwŷdd a gastella o
amgŷlch y rhai a'i hofnant ef, ac a'u
gwared hwŷnt.
8 Profwch, a gwelwch mor ddâ ŷw'r
Arglwŷdd: gwŷn ei fŷd y gŵr a ym-
ddiriedo ynddo.
9 Ofnwch yr Arglwŷdd ei saince
ef: canŷs nid oes eisieu ar y rhai a'i
hofnant ef.
10 Y mae eisieu, a newŷn ar y llewod
ieuaingc, ond y sawl a geisiant ŷr Ar-
glwŷdd, ni bŷdd arnŷnt eisieu dim
daioni.
11 Deuwch blant, gwrandewch arnaf;
dyscaf i chwi ofn yr Arglwŷdd.
12 Pwŷ ŷw'r gŵr a chwennŷch fy-
wŷd, ac a gâr hîr ddyddiau, i weled
daioni?
13 Cadw dy dafod rhag drŵg: a'th
wefusau rhag traethu twŷll.
14 Cilia oddiwrth ddrŵg, a gwna
ddá: ymgais â thangneddŷf, dilŷn hi.
15 Llygaid yr Arglwŷdd sŷdd ar y
cyfiawn: a'i glustiau sŷdd yn agored iw
llefain hwŷnt.
16 Wŷneb yr Arglwŷdd sŷdd yn
erbŷn y rhai a wna ddrŵg: i dorri eu
coffa oddiar y ddaiar.
17 Y rhai cyfiawn a lefant, a'r Ar-
glwŷdd a glŷw, ac a'u gwared o'u hôll
drallodau.
18 Agos ŷw'r Arglwŷdd at y rhai
drylliedig o galon: ac efe a geidw y
rhai briwiedig o yspryd.
19 Aml ddrygau a gyff y cyfiawn;
ond yr Arglwŷdd a'i gwared êf oddi-
wrthŷnt ôll.
20 Efe a geidw ei hôll escŷrn êf: ni
thorrir un o honŷnt.
21 Drygioni a ládd yr annuwiol: a'r
rhai a gasânt y cyfiawn a anrheithir.
22 Yr Arglwŷdd a wared eneidiau ei
weision: a'r rhai ôll a ymddiriedant
ynddo êf, nid anrheithir hwŷnt.

Y 7 dydd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 35.

Judica me, Domine.

DAdleu fy nadl Arglwŷdd, yn erbŷn
y rhai a ddadleuant i'm herbŷn:
ymladd a'r rhai a ymladdant â mi.
2 Ymafael yn y darian a'r astalch, a
chyfod i'm cymmorth.
3 Dŵg allan y wayw-ffon, ac argaua
yn erbŷn fy erlidwŷr: dywed wrth fy
enaid, myfi ŷw dy iechŷdwriaeth.
4 Cywilyddier, a gwradwŷdder y
rhai a geisiant fy enaid: ymchweler yn
eu hôl, a gwarthaer y sawl a fwriadant
fy nrygu.
5 Byddant fel ûs o flaen y gwŷnt: ac
angel yr Arglwŷdd yn eu herlid.
6 Bydded eu ffordd yn dywŷllwch,
ac yn llithrigfa; ac angel yr Arglwŷdd
yn eu hymlid.
7 Canŷs heb achos y cuddiasant eu
rhwŷd i mi mewn pydew, yr hwn heb
achos a gloddiasant i'm henaid.
8 Deued arno ddestrŷw ni wŷpo, a'i
rwŷd yr hon a guddiodd a'i dalio: syr-
thied yn y distrŷw hwnnw.
9 A llawenycha fy enaid i yn yr Ar-
glwŷdd: efe a ymhyfryda yn ei iechŷd-
wriaeth êf.
10 Fy hôll escŷrn a ddywedant, O
Arglwŷdd, pwŷ sŷdd fel tydi, yn gwa-
redu y tlawd, rhag yr hwn a fyddo

trêch nag êf, y truan hefŷd a'r tlawd,
rhag y nêb a'i hyspeilio.
11 Tŷstion gau a gyfodasant: holasant
i mi yr hŷn nis gwn oddiwrtho.
12 Talasant i mi ddrŵg dros ddâ ; i
yspeilio fy enaid.
13 A minneu pan glafychent hwŷ,
oeddwn a'm gwîsc o sachlen, gostyngais
fy enaid ag ympryd : a'm gweddi a
ddychwelodd i'm mynwes fy hun.
14 Ymddygais fel pe buasei'n gyfaill,
neu yn frawd i mi ; ymostygais mewn
galar-wîsc, fel un yn galaru am ei fam.
15 Ond ymlawenhasant hwŷ yn fy
adfŷd i, ac ymgasclasant: ymgasclodd
efruddion yn fy erbŷn, ac nis gwŷddwn;
rhwŷgasant fi, ac ni pheidient.
16 Ymŷsc y gwatwarwŷr rhag-
rithiol mewn gwleddoedd, yscyrnygasant
ddannedd arnaf.
17 Arglwŷdd, pa hŷd yr edrychi di
ar hŷn ? gwared fy enaid rhag eu dest-
rŷw hwŷnt, fy unig enaid rhag y llewod.
18 Mi a'th glodforaf yn y gynnull-
eidfa fawr: moliannaf di ymhlîth
pobl lawer.
19 Na lawenychant o'm herwŷdd y
rhai sŷdd elynnion i mi heb achos: y
sawl a'm casânt yn ddi-achos, nac am-
neidiant â llygad.
20 Gan nad ymddiddanant yn dang-
neddyfŷs. eithr dychymygant eiriau
dichellgar, yn erbŷn y rhai llonŷdd
yn y tîr.
21 Lledasant eu safnau arnaf, gan
ddywedŷd: Ha, ha, gwelodd ein llygaid.
22 Gwelaist hŷn Arglwŷdd, na thaw
ditheu: nac ymbellhâ oddiwrthif, O
Arglwŷdd.
23 Cyfod, a deffro i'm barn, sef i'm
dadl, fy Nuw, a'm Harglwŷdd.
24 Barn fi Arglwŷdd fy Nuw, yn ôl
dy gyfiawnder: ac na lawenhant o'm
plegit.
25 Na ddywedant yn eu calon, O
ein gwŷnfŷd: na ddywedant, llyngc-
asom êf.
26 Cywilyddier, a gwradwŷdder
hwŷ i gŷd, y rhai sŷ lawen am fy nrygfŷd:
gwiscer â gwarth ac â chywilŷdd,
y rhai a ymfawrygant i'm herbŷn.
27 Câned a llawenyched y rhai a
hoffant fy nghyfiawnder, dywedant
hefŷd yn wastad, mawryger yr Arg-
lwŷdd, yr hwn a gâr lwŷddiant ei wâs.
28 Fy nhafod inneu a lefara am dy
gyfiawnder, a'th foliant, 'rhŷd y dŷdd.

Psalm. 36.

Dixit injustus.

Y Mae anwiredd yr annuwiol yn
dywedŷd o fewn fy nghalon, nad
oes ofn Duw o flaen ei lygaid êf.
2 O herwŷdd ymwenheithio y mae
efe iddo ei hun, yn ei olwg ei hunan, nes
cael ei anwiredd yn atcas.
3 Geiriau ei eneu ydŷnt anwiredd a
thwŷll: peidiodd a bôd yn gall i wneu-
thur daioni.
4 Anwiredd a ddychymŷg efe ar ei
wely, efe a'i gesŷd ei hun ar ffordd nid
ŷw ddâ: nid ffiaidd gantho ddrygioni.
5 Dy drugaredd Arglwŷdd sŷdd hŷd
y nefoedd, a'th wirionedd hŷd y cym-
mylau.
6 Fel mynyddoedd cedŷrn y mae dy
gyfiawnder, dyfnder mawr ŷw dy farn-
edigaethau: dŷn ac anifail a gedwi di,
Arglwŷdd.
7 Mor werth-fawr ŷw dy drugaredd
O Dduw ! am hynnŷ 'r ymddiried mei-
bion dynnion tan gyscod dy adenŷdd.
8 Llawn-ddigonir hwŷnt â brasder
dy dŷ: ac ag afon dy hyfrydwch a
diodi hwŷnt.
9 Canŷs gyda thi a mae ffynnon y by-
wŷd: yn dŷ oleuni di y gwelwn oleuni.
10 Estŷn dy drugaredd i'r rhai a'th
adwaenant, a'th gyfiawnder i'r rhai
uniawn o galon.

11 Na

11 Na ddeued troed balchder i'm
herbŷn: na ſyfled llaw yr annuwiol fi.
12 Yno y ſyrthiodd gweithwŷr an-
wiredd: gwthiwŷd hwŷnt i lawr, ac ni
allant gyfodi.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Pſalm. 37.

Noli æmulari.

NAg ymddigia o herwŷdd y rhai
drygionus, ac na chenfigenna wrth
y rhai a wnânt anwiredd.
2 Canŷs yn ebrwŷdd y torrir hwŷnt
i'r llawr fel glaſ-wellt, ac y gwŷwant
fel gwŷrdd lyſſiau.
3 Gobeithia yn yr Arglwŷdd, a gwna
ddâ; felly y trigi yn y tîr, a thi a
borthir yn ddieu.
4 Ymddigrifa hefŷd yn yr Arglwŷdd,
ac efe a ddyru i ti ddymuniadau dy galon.
5 Treigla dy ffordd ar yr Arglwŷdd,
ac ymddiried ynddo, ac efe a'i dwŷg i ben.
6 Efe a ddwŷg allan dy gyfiawnder fel
y goleuni: a'th farn fel hanner dŷdd.
7 Diſtawa yn yr Arglwŷdd, a diſgwil
wrtho, nag ymddigia o herwŷdd yr hwn
a lwŷddo ganddo ei ffordd, wrth y gŵr
ſŷdd yn gwneuthur drŵg amcanion.
8 Paid a digofaint, a gâd ymmaith
gynddaredd: nag ymddigia er dim i
wneuthur drŵg.
9 Canŷs torrir ymaith y drwg-ddyn-
nion, ond y rhai a ddiſgwŷliant wrth yr
Arglwŷdd, hwŷnt hwŷ a etifeddant y tîr.
10 Canŷs etto ychŷdig, ac ni welir
yr annuwiol, a thi a edrychi am ei le êf,
ac ni bŷdd dim o hono.
11 Ond y rhai goſtyngedig a etifedd-
ant y ddaiar, ac a ymhyfrydant gan
liaws tangneddŷf.
12 Yr annuwiol a amcana yn erbŷn y
cyfiawn, ac a eſyrnyga ei ddannedd arno.
13 Yr Arglwŷdd a chwardd am ei ben
êf, canŷs gwêl ſôd ei ddŷdd ar ddyfod.
14 Yr annuwolion a dynnaſant eu
cleddŷf, ac annelaſant eu bwa, i fwrw i
lawr y tlawd, a'r anghenog, ac i ladd yr
rhai uniawn eu ffordd.
15 Eu cleddŷf a â yn eu calonnau eu
hunain, a'u bwâu a ddryllir.
16 Gwell ŷw'r ychydig ſŷdd gan y
cyfiawn, na mawr olud annuwolion
lawer.
17 Canŷs breichiau'r annuwolion a
dorrir: ond yr Arglwŷdd a gynnal y
rhai cyfiwn.
18 Yr Arglwŷdd a edwŷn ddyddiau
y rhai perffaith, a'u hetifeddiaeth hwŷ
fŷdd yn dragywŷdd.
19 Nis gwradwŷddir hwŷ yn amſer
drygfŷd, ac yn amſer newŷn y cânt
ddigon.
20 Ond collir yr annuwolion, a gel-
ynnion yr Arglwŷdd fel braſter ŵŷn a
ddiflannant.; yn fŵg y diflannant hwŷ.
21 Yr annuwiol a echwŷna, ac ni
thâl adref: ond y cyfiawn ſŷdd dru-
garog, ac yn rhoddi.
22 Canŷs y rhai a fendigo efe a etif-
eddant y tîr; a'r rhai a felldithio efe, a
dorrir ymmaith.
23 Yr Arglwŷdd a fforddia gerddediad
gŵr dâ: a dâ fŷdd ganddo ei ffordd êf.
24 Er iddo gwŷmpo, ni lwŷr fwrir
êf i lawr; canŷs yr Arglwŷdd ſŷdd yn
ei gynnal ef a'i law.
25 Mi a fum ieuangc, ac yr ydwŷf
yn hên; etto ni welais y cyfiawn wedi
ei adu, na'i hâd yn cardotta bara.
26 Bôb amſer y mae efe yn drugarog,
ac yn rhoddi benthig; a'i hâd a fendithir.
27 Cilia di oddiwrth ddrwg, a gwna
ddâ, a chyfannedda yn dragywŷdd.
28 Canŷs yr Arglwŷdd a gâr farn,
ac ni edu ei ſainct; cedwir hwŷnt yn
dragywŷdd, ond hâd yr annuwiol a dor-
rir ymmaith.
29 Y rhai cyfiawn a etifeddant y
ddaiar, ac a breſſwŷliant ynddi yn dra-
gywŷdd.

30 Geneu y cyfiawn a fynega ddoe-
thineb, a'i dafod a draetha farn.
31 Deddf ei Dduw fŷdd yn ei galon
ef, a'i gamrau ni lithrant.
32 Yr annuwiol a wilia ar y cyfiawn,
ac a gais ei ladd ef.
33 Ni âd yr Arglwŷdd ef yn ei law
ef, ac ni ad ef yn euog pan ei barner.
34 Gobeithia yn yr Arglwŷdd, a
chadw ei ffordd ef, ac efe a'th dderchafa,
fel yr etifeddech y tîr: pan ddifether yr
annuwolion, ti a'i gweli.
35 Gwelais yr annuwiol yn gadarn,
ac yn frigog, fel y lawrŷf gwŷrdd.
36 Er hynnŷ efe a aeth ymmaith, ac
wele nid oedd mwŷ o honaw; a mi a'i
ceisiais, ac nid oedd iw gael.
37 Ystŷr y perffaith, ac edrŷch ar ŷr
uniawn, canŷs diwedd y gŵr hwnnw
fŷdd tangneddŷf.
38 Ond y troseddwŷr a gŷd-ddest-
rywir, diwedd yr annuwolion a dorrir
ymmaith.
39 Ac iechŷdwriaeth y cyfiawn fŷdd
oddiwrth yr Arglwŷdd; efe ŷw eu
nerth yn amser trallod.
40 A'r Arglwŷdd a'i cymorth hwŷnt,
ac a'i gwared; efe a'i gwared hwŷnt
rhag yr annuwolion, ac a'i ceidw hwŷnt,
am iddŷnt ymddiried ynddo.

Yr 8 dŷdd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 38.

Domine ne in furore.

ARglwŷdd na cherydda fi yn dy lîd:
ac na chospa fi yn dy ddigllonedd.
2 Canŷs y mae dy saethau ynglŷn
ynof; a'th law yn drom arnaf.
3 Nid oes iechŷd yn fy nghnawd,
o herwŷdd dy ddigllonedd; ac nid
oes heddwch i'm hescŷrn, o blegit fy
mhechod.
4 Canŷs fy nghamweddau a aethant
dros fy mhen, megis baich trwm y
maent yn rhŷ drwm i mi.
5 Fy nghleisiau a bydrasant, ac a
lygrasant gan fy ynfydrwŷdd.
6 Crymmwŷd a darostyngwŷd fi'n
ddirfawr; beunŷdd yr ydwŷf yn myned
yn alarus.
7 Canŷs fy lwŷnau a lanwŷd o
ffieidd-glwŷf, ac nid oes iechŷd yn fy
nghnawd.
8 Gwanhawŷd, a drylliwŷd fi'n dra-
mawr: rhuais gan aflonyddwch fy
nghalon.
9 O'th flaen di Arglwŷdd y mae fy
holl ddymuniad, ac ni chuddiwŷd fy
uchenaid oddiwrthit.
10 Fy nghalon fŷdd yn llammu, fy
nerth a'm gadawodd, a llewŷrch fy
llygaid nid ŷw chwaith gennif.
11 Fy ngharedigion, a'm cyfeillion a
safent oddiar gyfer fy mhlâ, a'm cyfne-
seifiaid a safent o hir-bell.
12 Y rhai hefŷd a geisient fy einioes
a osodasant faglau, a'r rhai a geisient fy
niwed a draethent anwireddau, ac a
ddychmygent ddichellion 'rhŷd y dŷdd.
13 A minneu fel byddar ni chlywn,
eithr oeddwn fel mudan heb agorŷd
ei eneu.
14 Fellu'r oeddwn fel gŵr ni chlywei,
ac heb argyoeddion ŷn ei eneu.
15 O herwŷdd i'm obeithio ynot
Arglwŷdd, ti Arglwŷdd fy Nuw a
wrandewi.
16 Canŷs dywedais, gwrando fi, rhag
llawenychu o honŷnt i'm herbŷn, pan
lithreu fy nhroed, ymfawrygent i'm
herbŷn.
17 Canŷs parod wŷf i gloffi: a'm
dolur fŷdd ger fy mron yn wastad.
18 Dieu y mynegaf fy anwiredd, ac
a pryderaf o herwŷdd fy mhechod.
19 Ac a mae fŷ ngelynnion yn fŷw
ac yn gedŷrn, amlhawŷd hefŷd y rhai
a'm

a'm cassaânt ar gam.
20 A'r rhai a dalant ddrwg dros ddâ,
a'm gwrthwŷnebant: am fy môd yn
dilŷn daioni.
21 Na ád fi, O Arglwŷdd fy Nuw,
nag ymbellhâ oddiwrthif.
22 Bryssia i'm cymmorth, O Arg-
lwŷdd fy iechŷdwriaeth.

Psalm. 39.
Dixi, Custodiam.

DYwedais, cadwaf fy ffŷrdd rhag
pechu a'm tafod: cadwaf ffrwŷn
yn fy ngeneu, tra fyddo'r annuwiol yn
fy ngolwg.
2 Tewais yn ddistaw, ie tewais a
daioni; am dolur a gyffrôdd.
3 Gwresogodd fy nghalon o'm mewn;
tra'r oeddwn yn myfyrio, ennynnodd
tân a mi a leferais a'm tafod.
4 Arglwŷdd pâr i mi wŷbod fy ni-
wedd, a phêth ŷw mesur fy nyddiau;
fel a gwŷpwŷf o ba oedran y byddaf fi.
5 Wele, gwnaethost fy nyddiau fel
dyrnfedd, a'm henioes sŷdd megis di-
ddim yn dy olwg di; dieu mai cwbl
wagedd ŷw pôb dŷn, pan so ar y goreu.
Selah.
6 Dŷn yn ddieu sŷdd yn rhodio
mewn cyscod, ac yn ymdrafferthu yn
ofer: efe a dyrra olud, ac ni's gŵŷr pwŷ
a'i casgl.
7 Ac yn awr beth a ddisgwiliaf, O
Arglwŷdd; fy ngobaith sŷdd ynot ti.
8 Gwared fi o'm holl gamweddau; ac
na osod fi yn wradwŷdd i'r ynfŷd.
9 Aethum yn fûd ac nid agorais fy
ngeneu; canŷs ti a wnaethost hŷn.
10 Tŷn dy blâ oddiwrthif; gan ddyr-
nod dy law y darfûm i.
11 Pan gospit ddŷn â cheryddon am
anwiredd, dattodit fel gwŷfŷn ei ardder-
chawgrwŷdd êf; gwagedd yn ddieu ŷw
pôb dŷn. *Selah.*
12 Gwrando fy ngweddi Arglwŷdd,
a chlŷw fy llêf, na thaw wrth fy ngwŷl-
ofain; canŷs ymdeithudd ydwŷf gyda
thi, ac alltud fel fy hôll dadau.
13 Paid â mi, fel y cryfhawŷf cŷn fy
myned; ac na byddwŷf mwŷ.

Psalm. 40.
Expectans expectavi.

DIsgwiliais yn ddyfal am yr Argl-
wŷdd, ac efe a ymostyngodd attaf;
ac a glybu fy llefain.
2 Cyfododd fi hefŷd o'r pydew er-
chŷll, allan o'r prîdd tomlŷd: ac a os-
ododd fy nhraed ar graig, gan hwŷlio
fy ngherddediad.
3 A rhoddodd yn fy ngeneu ganiad
newŷdd o foliant i'n Duw ni: llawer a
welant hŷn, ac a ofnant, ac a ymddir-
iedant yn yr Arglwŷdd.
4 Gwŷn ei fŷd y gŵr a osodo'r Ar-
glwŷdd yn ymddiried iddo; ac ni thrŷ
at feilchion, nag at y rhai a ŵŷrant at
gelwŷdd.
5 Lluosog y gwnaethost ti, O Argl-
wŷdd fy Nuw, dy ryfeddodau, a'th am-
canion tuagattom; ni ellir yn drefnus
eu cyfrif hwŷnt i ti: pe mynegwn, a
phe traethwn hwŷnt, amlach ydŷnt nag
y gellir eu rhifo.
6 Aberth ac offrwm nid ewŷllysiaist,
agoraist fy nghlustiau: poeth offrwm a
phech-aberth ni's gofynnaist.
7 Yna y dywedais, wele'r ydwŷf yn
dyfod; yn rhôl y llyfr yr scrifennwŷd
am danaf.
8 Dâ gennif wneuthur dy ewŷllŷs,
O fy Nuw: a'th gyfraith sŷdd o fewn
fy nghalon.
9 Pregethais gyfiawnder ŷn y gyn-
nulleidfa fawr: wele, nid atteliais fy
ngwefusau, ti Arglwŷdd a'i gwŷddost.
10 Ni chuddiais dy gyfiawnder o
fewn fy nghalon, traethais dy ffydd-
londeb a'th iechŷdwriaeth; ni chelais
dy drugaredd na'th wirionedd, yn y
gyn-

gynnulleidfa luosog.

11 Titheu Arglwŷdd nag attal dy drugareddau oddiwrthif: cadwed dy drugaredd, a'th wirionedd fi bŷth.

12 Canŷs drygau aneirifeiriol a'm cylchŷnasant o amgylch, fy mhechodau a'm daliasant, fel na allwn edrych i fynu; amlach ydŷnt na gwallt fy mhen, am hynnŷ y pallodd fy nghalon gennif.

13 Rhynged bôdd it Arglwŷdd fy ngwaredu; bryssia Arglwŷdd i'm cymmorth.

14 Cŷd-gywilyddier, a gwradwŷdder y rhai a geisiant fy enioes i'w difetha; gyrrer yn eu hôl, a chywilyddier, y rhai a ewŷllysiant i mi ddrwg.

15 Anrheithier hwŷnt yn wobr am eu gwradwŷdd, y rhai a ddywedant wrthif, Ha, ha.

16 Llawenyched, ac ymhyfryded ynot ti y rhai ôll a'th geisiant: dyweded y rhai a garant dy iechŷdwriaeth bôb amser, mawryger yr Arglwydd.

17 Ond yr wŷf fi yn dlawd, ac yn anghenus, etto yr Arglwydd a feddwl amdanaf, fy nghymmorth a'm gwaredudd ydwŷt ti: fy Nuw na hîr drîg.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 41.

Beatus, qui intellidit.

GWŷn ei fŷd a ystyria wrth y tlawd; yr Arglwŷdd a'i gwared êf yn amser adfŷd.

2 Yr Arglwŷdd a'i ceidw, ac a'i bŷwhâ, gwŷnfydedig fydd ar y ddaiar; na ddôd titheu ef wrth ewŷllŷs ei elynnion.

3 Yr Arglwŷdd a'i nertha ef ar ei glâf-welu: cyweiria ei hôll welu ef yn ei glefŷd.

4 Mi a ddywedais, Arglwŷdd trugarhâ wrthif; iachâ fy enaid, canŷs pechais i'th erbŷn.

5 Fy ngelŷnnion a lefarant ddrwg amdanaf, gan ddywedŷd, pa brŷd y bŷdd efe farw, ac a derfŷdd am ei enw ef?

6 Ac os daw i'm hedrŷch, efe a ddywed gelwŷdd, ei galon a gasgl atti anwiredd: pan êl allan, efe a'i traetha.

7 Fy hôll gaseion a gŷd-hustyngant i'm herbŷn: yn fy erbŷn y dychymygant ddrwg i mi.

8 Afiwŷdd meddant a lŷn wrtho: a chan ei fod yn gorwedd, ni chyfŷd mwŷ.

9 Hefŷd y gŵr oedd anwŷl gennif, yr hwn yr ymddiriedais iddo, ac a fwŷttaodd fy mara, a dderchafodd ei sodl i'm herbŷn.

10 Eithr ti Arglwŷdd trugarhâ wrthif; a chyfod fi, fel y talwŷf iddŷnt.

11 Wrth hŷn y gwn hoffi o honot fi: am na chaiff fy ngelynnion orfoleddu i'm herbŷn.

12 Ond am danaf fi, yn fy mherffeithrwŷdd i'm cynheli; ac i'm gosodi ger dy fron yn dragywŷdd.

13 Bendigedig fyddo Arglwŷdd Dduw Israel, o dragywŷddoldeb i dragywŷddoldeb. Amen, ac Amen.

Psalm. 42.

Quemadmodum.

FEl y brefa'r hŷdd am yr afonŷdd dyfroedd, fellu'r hiraetha fy enaid am danat ti O Dduw.

2 Sychedig ŷw fy enaid am Dduw, am y Duw bŷw: pa brŷd y deuaf, ac yr ymddangosaf ger bron Duw.

3 Fy nagrau oedd fwŷd i'm ddŷdd a nôs: tra dywedant wrthif bôb dŷdd, pa le a mae dy Dduw?

4 Tywalltwn fy enaid ynof, pan gofiwn hynnŷ: canŷs aethwn gyda'r gynnulleidfa, cerddwn gyda hwŷnt i dŷ Dduw, mewn sain cân a moliant, fel tyrfa yn cadw gwŷl.

5 Pa ham fy enaid i'th ddarostyngir, ac yr ymderfysci ynof? gobeithia yn Nuw, oblegit moliannaf êf etto, am iechŷdwriaeth ei wŷneb-prŷd.

6 Fy

6 Fy Nuw, fy enaid a ymddarostwng
ynof: am hynny y cofiaf di, o dîr yr
Iorddonen, a'r Hermoniaid, o frŷn Missar.
7 Dyfnder a eilw ar ddyfnder, wrth
sŵn dy bistylloedd di; dy hôll donnau
a'th lifeiriant a aethant trosof fi.
8 Etto yr Arglwŷdd a orchymmŷn ei
drugaredd liw dŷdd, a'i gân fŷdd gyda
mi liw nôs; sef gweddi ar Dduw fy
enioes.
9 Dywedaf wrth Dduw fy nghraig,
pa ham yr anghofiaist fi? pa ham a rhodiaf
yn alarus trwŷ orthrymder y gelŷn?
10 Megis a chleddŷf yn fy esgŷrn y
mae fy ngwrthwŷnebwŷr yn fy ngwr-
adwŷddo, pan ddywedant wrthif bôb
dŷdd, pa le a mae dy Dduw?
11 Paham i'th ddarostyngir fy enaid?
a phaham y terfysci ynof? ymddiried
yn Nuw, canŷs etto y mol[illegible]af êf, sef
iechŷdwriaeth fy wŷneb, a'[illegible] Duw.

Psalm. 43.

Judica me, Deus.

BArn fi O Dduw, a dadleu fy [illegible]adl
yn erbŷn y genhedlaeth anrhugarog;
gwared fi rhag y dŷn twŷllodrus, ac
anghyfiawn.
2 Canŷs ti ŷw Duw fy nerth, paham
i'm bwri ymaith: pa ham yr âf yn al-
arus trwŷ orthrymder y gelŷn?
3 Anfon dy oleuni, a'th wirionedd,
tywŷsant hwŷ fi, ac arweiniant fi i fyn-
ŷdd dy sancteiddrwŷdd, ac i'th bebŷll.
4 Yna'r âf at allor Duw, at Dduw
hyfrydwch fy ngorfoledd, ac mi a'th
foliannaf ar y delŷn, O Dduw fy Nuw.
5 Paham i'th ddarostyngir fy enaid?
a phaham y terfysci ynof? gobeithia yn
Nuw, canŷs etto a moliannaf êf, sef ie-
chŷdwriaeth fy wŷneb, a'm Duw.

Y 9 dŷdd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 44.

Deus, auribus.

DUw, clywsom â'n clustiau, ein
tadau a fynegasant i ni y weithred
a wnaethost yn eu hamser hwŷnt, yn y
dyddiau gŷnt.
2 Ti â'th law a yrraist allan y cen-
hedloedd, ac a'i plennaist hwŷthau; ti a
ddrygaist y bobloedd, ac a'i cynnyddaist
hwŷthau.
3 Canŷs nid â'u cleddŷf eu hun y
gorescŷnnasant y tîr, nid eu braich a
barodd iechŷdwriaeth iddŷnt; ond dy
ddeheu-law di, a'th fraich, a llewŷrch
dy wŷneb, o herwŷdd it eu hoffi hwŷnt.
4 Ti Dduw ŷw fy Mrenin: gorchym-
mŷn iechŷdwriaeth i Jacob.
5 Ynot ti y cilgwthiwn ni ein ngel-
ynnion: yn dy enw di y sathrwn y
rhai a gyfodant i'n herbŷn.
6 O herwŷdd nid yn fy mwâ'r ym-
ddiriedaf: nid fy nghleddŷf chwaith
a'm hachubodd.
7 Ond ti a'n hachubaist ni oddiwrth
ein gwrthwŷneb-wŷr, ac a wradwŷddaist
ein caseion.
8 Yn Nuw yr ymffrostiwn bôb dŷdd;
ac ni a glodforwn dy enw yn dra-
gywŷdd. *Selah.*
9 Ond ti a'n bwraiaist ni ymmaith,
ac a'n gwradwŷddaist, ac nid wyt yn
myned allan gyda'n lluoedd.
10 Gwnaethost i ni droi yn ôl oddi-
wrth y gelŷn; a'n caseion a anrheithia-
sant iddŷnt eu hun.
11 Rhoddaist ni fel defaid i'w bwŷdta,
a gwasceraist ni ym mŷsc y cenhedloedd.
12 Gwerthaist dy bobl heb elw, ac ni
chwanegaist dy olud o'i gwerth hwŷnt.
13 Gosodaist ni yn warthrudd i'n
cymmydogion, yn watwargerdd, ac yn
wawd i'r rhai ydŷnt o'n hamgylch.
14 Gosodaist ni yn ddihareb ym mŷsc
y cenhedloedd, yn rhai i escwŷd pen
arnŷnt

aiznŷnt ym mŷsc y bobloedd.
15 Fy ngwarthrudd sŷdd beunŷdd
ger fy mron, a chywilŷdd fy wŷneb
a'm tôdd.
16 Gan lais y gwarthrŷdd-wr, a'r
cabl-wr, o herwŷdd y gelŷn, a'r ym-
ddial-wr.
17 Hŷn ôll a ddaeth arnom: etto
ni'th anghofiasom di, ac ni buom an-
ffyddlon yn dy gyfammod.
18 Ni thrôdd ein calon yn ei hôl,
ac nid aeth ein cerddediad allan o'th
lwŷbr di.
19 Er i ti ein curo yn nhrigfa dreigau,
a thoi trosom a chyscod angeu.
20 Os anghofiasom enw ein Duw:
neu estŷn ein dwŷlo at Dduw dieithr.
21 Oni chwilia Duw hŷn allan?
canŷs efe a ŵŷr ddirgeloedd y galon.
22 Ie er dy fwŷn di i'n lleddir beu-
nŷdd, cyfrifir ni fel defaid iw llâdd.
23 Deffro, pa ham y cysci, O Argl-
wŷdd? cyfod, na fwrw ni ymmaith yn
dragywŷdd.
24 Pa ham a cuddi dy wŷneb; ac yr
anghofi ein cystudd a'n gorthrymder?
25 Canŷs gostyngwŷd ein henaid i'r
llŵch: glynodd ein bol wrth y ddaiar.
26 Cyfod yn gynnorthwŷ i ni, a
gwared ni er mwŷn dy drugaredd.

Psalm. 45.

Eructavit cor meum.

TRaetha fy nghalon bêth dâ, dywedŷd
yr ydwŷf y pethau a wneuthŷm i'r
brenin: fy nhafod sŷdd bin yscrifen-
nŷdd buan.
2 Tegcach ydwŷt na meibion dyn-
nion; tywalltwŷd grâs ar dy wefusau,
o herwŷdd hynnŷ i'th fendithiodd Duw
yn dragywŷdd.
3 Gwregysa dy gleddŷf ar dy glûn ô
gadarn, a'th ogoniant, a'th harddwch.
4 Ac yn dy harddwch marchog yn
llwŷddiannus, o herwŷdd gwirionedd,
a lledneisrwŷdd, a chyfiawnder: a'th
ddeheu-law a ddŷsc i ti bethau ofn-
adwŷ.
5 Pobl a syrthiant tanat: o herwŷdd
dy saethau llymmion yn glynu ynghalon
gelŷnnion y brenin.
6 Dy orsedd di O Dduw, sŷdd bŷth,
ac yn dragywŷdd: teŷrn-wialen un-
iondeb ŷw teŷrn-wialen dy frenhin-
iaeth di.
7 Ceraist gyfiawnder, a chaseaist
ddrygioni; am hynnŷ i'th eneiniodd
Duw, sef dy Dduw di, ag olew llaw-
enŷdd yn fwŷ na'th gyfeillion.
8 Arogl, Mŷrr, Aloes, a Chasia sŷdd
ar dy hôll wiscoedd: allan o'r palâsau
Ifori, a'r rhai i'th lawenhasant.
9 Merched brenhinoedd oedd ym-
mhlîth dy bendefigesau, safei y frenhines
ar dy ddeheu-law mewn aur coeth
o Ophir.
10 Gwrando ferch, a gwêl, a gostwng
dy glust, ac anghofia dy bobl dy hun, a
thŷ dy dâd.
11 A'r brenin a chwennŷch dy deg-
wch: canŷs efe ŷw dy Iôr di: ymostwng
dithau iddo êf.
12 Merch Tyrus hefŷd fŷdd yno ag
anrheg, a chyfoethogion bobl a ym-
biliant â'th wŷneb.
13 Merch y brenin sŷdd ôll yn ogon-
eddus o fewn: gem-waith aur ŷw ei
gwîsc hi.
14 Mewn gwaith edŷf a nodwŷdd ŷ
dygir hi at y brenin; y morwŷnion y
rhai a ddeuant ar ei hôl, yn gyfeillesau
iddi, a ddygir attat ti.
15 Mewn llawenŷdd, a gorfoledd y
dygir hwŷnt; deuant i lŷs y brenin.
16 Dy feibion fŷdd yn lle dy dadau;
y rhai a wnei yn dywŷsogion yn yr
hôll dîr.
17 Paraf gofio dy enw ym mhôb
cenhedlaeth ac oes: am hynnŷ y bobl
a'th foliannant bŷth, ac yn dragywŷdd.

Pſalm. 46.

Deus noſter refugium.

DUw ſŷdd noddfa, a nerth i ni,
cymmorth hawdd ei gael mewn
cyfygnder.
2 Am hynnŷ nid ofnwn pe ſymudai
y ddaiar, a phe treinglid y mynyddoedd
i ganol y môr.
3 Er rhuo a therfyſcu o'i ddyfroedd,
er crynnu o'r mynyddoedd gan ei ym-
chŵŷdd êf. *Selah.*
4 Y mae afon, a'i ffrydiau a lawen-
hânt ddinas Duw; cyſſegr preſſwŷl-
feydd y Goruchaf.
5 Duw ſŷdd yn ei chanol, nid yſcog
hi: Duw a'i cynnorthwŷa yn foreu iawn.
6 Y cenhedloedd a derfyſcaſant, y
teŷrnaſoedd a yſcogaſant: efe a roddodd
ei lêf, toddodd y ddaiar.
7 Y mae Arglwŷdd y lluoedd gyda ni:
y mae Duw Jacob yn amddiffynnfa
i ni. *Selah.*
8 Deuwch, gwelwch weithredoedd yr
Arglwŷdd; pa anghyfannedd-dra a
wnaeth efe ar y ddaiar.
9 Gwna i ryfeloedd beidio hŷd eithaf
y ddaiar, efe a ddryllia'r bŵa, ac a dŷrr
y waŷw-ffon, efe a lŷſc y cerbydau
â thân.
10 Peidiwch, a gwŷbyddwch mai
myfi ſŷdd Dduw: derchefir fi ym mŷſc
y cenhedloedd, derchefir fi ar y ddaiar.
11 Y mae Arglwŷdd y lluoedd gyda ni;
amddiffynnfa i ni ŷw Duw Jacob. *Selah.*

PRYDNAWNOL WEDDI.

Pſalm. 47.

Omnes gentes, plaudite.

YR hôll bobl curwch ddwŷlo: llafar
genwch i Dduw â llêf gorfoledd.
2 Canŷs yr Arglwŷdd goruchaf ſŷdd
ofnadwŷ: Brenin mawr ar yr hôll ddaiar.
3 Efe a ddŵg y bobl tanom ni: a'r
cenhedloedd tan ein traed.
4 Efe a ddethol ein etifeddiaeth i ni,
ardderchawgrwŷdd Jacob, yr hwn a
hoffodd efe. *Selah.*
5 Derchafodd Duw â llawen-floedd,
yr Arglwŷdd â ſain udcorn.
6 Cenwch fawl i Dduw, cenwch fawl
i'n Brenin, cenwch.
7 Canŷs Brenin yr hôll ddaiar ŷw
Duw: cenwch fawl yn ddeallus.
8 Duw ſŷdd yn teŷrnaſu ar y cen-
hedloedd: eiſtedd a mae Duw ar orſedd-
faingc ei ſancteiddrwŷdd.
9 Pendefigion y bobl a ymgaſclaſant
ynghŷd, ſef pobl Duw Abraham: canŷs
tariannau y ddaiar ydŷnt eiddo Duw,
dirfawr y derchafwŷd ef.

Pſalm. 48.

Magnus Dominus.

MAwr ŷw'r Arglwŷdd, a thra mol-
iannus yn ninas ein Duw ni, yn
ei fynŷdd ſanctaidd.
2 Tegwch brô, llawenŷdd yr hôll
ddaiar ŷw mynŷdd Seion yn yſtlyſau y
gogledd: dinas y Brenin mawr.
3 Duw yn ei phalâſau a adwaenir yn
amddiffynnfa.
4 Canŷs wele y brenhinoedd a ym-
gynnullaſant: aethant heibio ynghŷd.
5 Hwŷ a welſant, fellu y rhyfedd-
aſant; brawychaſant, ac aethant ymmaith
ar ffrwſt.
6 Dychrŷn a ddaeth arnŷnt yno, a
dolur megis gwraig yn eſcor.
7 A gwŷnt y dwŷrain y drylli longau
y môr.
8 Megis y clywſom, fellu y gwelſom
yn ninas Arglwŷdd y lluoedd, yn ninas
ein Duw ni: Duw a'i ſicrhâ hi yn dra-
gywŷdd. *Selah.*
9 Meddyliaſom O Dduw, am dy
drugaredd, ynghanol dy Deml.
10 Megis y mae dy enw O Dduw,
fellu y mae dy fawl hŷd eithafoedd y

tîr: cyflawn o gyfiawnder ŷw dy dde-
heu-law.
11 Llawenyched mynŷdd Seion: ac
ymhyfryded meched Juda, o herwŷdd
dy farnedigaeth.
12 Amgylchwch Seion, ac ewch o'i
hamgŷlch hi; rhifwch ei thyrau hi.
13 Ystyriwch ei rhagfuriau, edrych-
wch ar ei phlâsau, fel y mynegoch i'r oes
a ddêlo yn ôl.
14 Canŷs y Duw hwn ŷw ein Duw
ni bŷth, ac yn dragywŷdd; efe a'n ty-
wŷs ni hŷd angeu.

Psalm. 49.

Audite hæc, omnes.

CLywch hŷn yr holl bobloedd, gwr-
andewch hŷn holl drigolion y bŷd.
2 Yn gystal gwreng a bonheddig,
cyfoethog a thlawd ynghŷd.
3 Fy ngeneu a draetha ddoethineb: a
myfyrdod fy nghalon fŷdd am ddeall.
4 Gostyngaf fy nghlust at ddihareb,
fy nammeg a ddatguddiaf gyda'r delŷn.
5 Paham yr ofnaf yn amser adfŷd,
pan i'm hamgylchynno anwiredd fy
sodlau?
6 Rhai a ymddiriedant yn eu golud,
ac a ymffrostiant yn lluosogrwŷdd eu
cyfoeth.
7 Gan waredu ni wared nêb ei frawd,
ac ni all efe roddi iawn trosto ei Dduw.
8 (Canŷs gwerth-fawr ŷw prynniad
eu henaid, a hynnŷ a baid bŷth.)
9 Fel y byddo efe bŷw bŷth, ac na
welo lygredigaeth.
10 Canŷs efe a wêl fod y doethion
yn meirw, yr un ffunŷd y derfŷdd am
ffôl ac ynfŷd, gadawant eu golud i eraill.
11 Eu meddwl ŷw y peru eu tai yn
dragywŷdd, a'i trigfeŷdd hŷd genhed-
laeth a chenhedlaeth: henwant eu tir-
oedd ar eu henwau eu hunain.
12 Er hynnŷ dŷn mewn anrhydedd
nid erŷs; tebŷg ŷw i anifeiliaid a
ddifethir.
13 Eu ffordd ymma ŷw eu ŷnfyd-
rwŷdd: etto eu hiliogaeth ydŷnt fodlon
iw hymadrodd. *Selah.*
14 Fel defaid y gosodir hwŷnt yn
uffern, angeu a ymborth arnŷnt, a'r rhai
cyfiawn a lywodraeth arnŷnt y boreu:
a'u tegwch a dderfŷdd yn y bêdd o'u
cartref.
15 Etto Duw a wared fy enaid i, o
feddiant uffern: canŷs efe a'm derbŷn i.
16 Nac ofna pan gyfoethogo un, pan
chwanego gogoniant ei dŷ ef.
17 Canŷs wrth farw ni ddŵg efe
ddim ymmaith, ac ni ddescŷn ei ogon-
iant ar ei ôl ef.
18 Er iddo yn ei fywŷd fendithio ei
enaid; canmolant ditheu o byddi dâ
wrthit dy hun.
19 Efe a â at genhedlaeth ei dadau, ac
ni welant oleuni bŷth.
20 Dŷn mewn anrhydedd, ac heb
ddeall, sŷdd gyffelŷb i anifeiliaid a
ddifethir.

Y 10 dŷdd o'r mîs.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 50.

Deus Deorum.

DUw y duwiau, sef yr Arglwŷdd a
lefarodd, ac a alwodd y ddaiar, o
godiad haul hŷd ei fachludiad.
2 Allan o Seion perffeithrwŷdd teg-
wch, y llewŷrchodd Duw.
3 Ein Duw ni a ddaw, ac ni bŷdd
ddistaw, tân a ysa o'i flaen ef, a thym-
hestl ddirfawr fŷdd o'i amgŷlch.
4 Geilw ar y nefoedd oddiuchod; ac
ar y ddaiar, i farnu ei bobl.
5 Cesclwch fy saint ynghŷd attaf fi,
y rhai a wnaethant gyfammod â mi
trwŷ aberth.
6 A'r nefoedd a fynegant ei gyf-
iawnder ef, canŷs Duw ei hun sŷdd
farn-wr

farn-wr. *Selah.*
7 Clywch fy mhobl, a mi a leſaraf,
ô Iſrael, a mi a dyſtiolaethaf i'th erbŷn:
Duw ſef dy Dduw di ydwŷf fi.
8 Nid am dy aberthau i'th geryddaf,
na'th boeth offrymmau, am nad oeddŷnt
ger fy mron i yn waſtad.
9 Ni chymmeraf fuſtach o'th dŷ, na
bychod o'th gorlannau.
10 Canŷs hôll fwŷſt-filod y coed
ydŷnt eiddo fi: a'r anifeiliaid ar fil o
fynyddoedd.
11 Adwaen hôll adar y mynyddoedd:
a gwŷllt anifeiliaid y maes ydŷnt eiddo fi.
12 Os bŷdd newŷn arnaf ni ddy-
wedaf i ti: canŷs y bŷd a'i gyflawnder
ſydd eiddo fi.
13 A fwŷdtafi gîg teirw? neu a yfaf
fi waed bychod?
14 Abertha foliant i Dduw, a thâl i'r
Goruchaf dy addunedau;
15 A galw arnafi yn nŷdd trallod;
mi a'th waredaf; a thi a'm gogoneddi.
16 Ond wrth yr annuwiol y dywe-
dodd Duw, bêth ſŷdd i ti a fynegech ar
fy neddfau, neu a gymmerech ar fy
nghyfammod yn dy enau?
17 Gan dy fod yn caſau addŷſg, ac
yn taflu fy ngeiriau i'th ôl.
18 Pan welaiſt leidr, cyttunaiſt ag êf:
a'th gyfran oedd gyda'r godineb-wŷr.
19 Gollyngaiſt dy ſafn i ddrygioni,
a'th dafod a gŷd-bletha ddichell.
20 Eiſteddaiſt, a dywedaiſt yn erbŷn
dy frawd: rhoddaiſt enllib i fab dy fam.
21 Hŷn a wnaethoſt, a mi a dewais;
tybiaiſt ditheu fy môd i yn gwbl fel ti
dy hun: ond mi a'th argyoeddaf, ac a'i
trefnaf o flaen dy lygaid.
22 Deallwch hŷn yn awr, y rhai
ydŷch yn anghofio Duw, rhag i mi eich
rhwŷgo, ac na byddo gwaredudd.
23 Yr hwn a abertho foliant, a'm
gogonedda i; a'r nêb a oſodo ei ffordd yn
iawn, dangoſaf iddo iechŷdwriaeth Duw.

Pſalm. 51.
Miſerere mei, Deus.

TRugarha wrthif O Dduw, yn ôl dy
drugarogrwŷdd: yn ôl lliaws dy
doſturiaethau dilêa fy anwireddau.
2 Golch fi yn llŵyr-ddwŷs oddiwrth
fy anwiredd: a glanhâ fi oddiwrth fy
mhechod.
3 Canŷs yr wŷf yn cydnabod fy
nghamweddau, a'm pechod ſydd yn
waſtad ger fy mron.
4 Yn dy erbŷn di, dydi dy hunan, y
pechais ac y gwneuthum y drwg hŷn yn
dy olwg: fel i'th gyfiawnhaer pan lef-
erŷch, ac y byddit bûr pan farnech.
5 Wele mewn anwiredd i'm lluni-
wŷd, ac wewn pechod a beichiogodd fy
mam arnaf.
6 Wele, ceraiſt wirionedd oddimewn,
a pheri i mi wŷbod doethineb yn y dirgel.
7 Glanhâ fi ag Yſſop, ac mi a lanheir:
golch fi a byddaf wŷnnach na'r eira.
8 Par di i mi glywed gorfoledd, a
llawenŷdd; fel y llawenycho yr eſcŷrn
a ddrylliaiſt.
9 Cuddia dy wŷneb oddiwrth fy
mhechodau; a dilêa fy hôll anwireddau.
10 Crea galon lân ynof O Dduw: ac
adnewŷdda yſprŷd uniawn o'm mewn.
11 Na fwrw fi ymmaith oddi ger dy
fron: ac na chymmer dy Yſprŷd ſanct-
aidd oddiwrthif.
12 Dyro drachefn i mi orfoledd dy
iechŷdwriaeth: ac â'th hael Yſprŷd
cynnal fi.
13 Yna y dyſcaf dy ffŷrdd i rai an-
wir; a phechaduriaid a droir attat.
14 Gwared fi oddiwrth waed, O
Dduw, Duw fy iechŷdwriaeth; a'm
tafod a gân yn llafar am dy gyfiawnder.
15 Arglwŷdd agor fy ngwefuſau, a'm
geneu a fynega dy foliant.
16 Canŷs ni chwennychi aberth, pe
amgen mi a'i rhoddwn; poeth offrwm

ni fynni.
17 Aberthau Duw ydŷnt yspryd dry-
lliedig : calon ddrylliog gystuddiedig, O
Dduw, ni ddirmygi.
18 Gwna ddaioni, yn dy ewŷllysgar-
wch i Seion: adeilada furiau Jerusalem.
19 Yna a byddi fodlon i ebyrth cyf-
iawnder, i boeth offrwm, ac aberth lloisc;
yna'r offrymmant fustych ar dy allor.

Psalm. 52.
Quid gloriaris ?

PAham yr ymffrosti mewn drygioni,
ô gadarn? y mae trugaredd Duw
yn parhau yn wastadol.
2 Dy dafod a ddychymmŷg scelerder:
fel ellŷn llŷm, yn gwneuthur twŷll.
3 Hoffaist ddrygioni yn fwŷ na da-
ioni: a chelwŷdd yn fwŷ na thraethu
cyfiawnder. *Selah.*
4 Hoffaist bôb geiriau distrŷw, ô
dafod twŷllodrus.
5 Duw a'th ddistrywia dithe yn dra-
gywŷdd, efe a'th gipia di ymmiath, ac
a'th dŷnn allan o'th babell: ac a'th ddi-
wreiddia o dîr y rhai bŷw. *Selah.*
6 Y cyfiawn hefŷd a welant, ac a
ofnant, ac a chwarddant am ei ben.
7 Wele'r gŵr ni osododd Dduw yn
gadernid iddo: ond ymddiriedodd yn
lluosogrwŷdd ei olud, ac a ymnerthodd
yn ei ddrygioni.
8 Ond myfi sŷdd fel oliwŷdden wŷrdd
yn nhŷ Dduw; ymddiriedaf yn nhru-
garedd Duw bŷth, ac yn dragywŷdd.
9 Clodforaf di yn dragywŷdd, o her-
wŷdd i ti wneuthur hŷn: a disgwiliaf
wrth dy enw; canŷs dâ ŷw ger bron
dy saint.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 53.
Dixit insipiens.

DYwedodd yr ynfŷd yn ei galon
nid oes un Duw; ymlygrasant, a
gwnaethant ffiaidd anwiredd, nid oes un
yn gwneuthur daioni.
2 Edrychodd Duw i lawr o'r nefoedd
ar feibion dynnion, i edrŷch a oedd nêb
yn ddeallus, ac yn ceisio Duw.
3 Ciliaseu pôb un o honŷnt yn ŵŷsc
ei gefn, cŷd-ymddifwŷnasant, nid oes
a wnêl ddaioni, nag oes un.
4 Oni ŵŷr gweithred-wŷr anwiredd
y rhai sŷdd yn bwŷdta fy mhobl fel y
bwŷdtaent fara, ni alwasant ar Dduw.
5 Yno'r ofnasant gan ofn, lle nid
oedd ofn; canŷs Duw a wascarodd
escŷrn yr hwn a'th warchaeodd, gwrad-
wŷddaist hwŷnt, am i Dduw eu dir-
mygu hwŷ.
6 Oh na roddid iechŷdwriaeth i Israel
o Seion; pan ymchwelo Duw gaethiwed
ei bobl, y llawenycha Jacob, ac yr ym-
hyfryda Israel.

Psalm. 54.
Deus, in nomine.

AChub fi O Dduw, yn dy enw: a
barn fi yn dy gadernid.
2 Duw clŷw fy ngweddi; gwrando
ymadrodd fy ngeneu.
3 Canŷs dieithriaid a gyfodasant i'm
herbŷn: a'r trawsion a geisiasant fy e-
naid, ni osodasant Dduw o'u blaen. *Selah.*
4 Wele, Duw sŷdd yn fy nghynnor-
thwŷo: yr Arglwŷdd sŷdd ym mŷsc y
rhai a gynhaliant fy enaid.
5 Efe a dâl yn ddrŵg i'm gelynnion;
torr hwŷnt ymmaith yn dy wirionedd.
6 Aberthaf it yn ewŷllysgar: clod-
foraf dy enw, O Arglwŷdd, canŷs dâ ŷw.
7 Canŷs efe a'm gwaredodd o bôb
trallod, a'm llygad a weledd ei ewŷllŷs
ar fy ngelynnion.

Psalm. 55.
Exaudi, Deus,

GWrando fy ngweddi O Dduw, ac
nag ymguddia rhag fy neisyfiad.
2 Gwrando arnaf ac erglŷw fi, cwŷnfan

yr

yr ydwŷf yn fy ngweddi a thuchan.
3 Gan lais y gelŷn, gan orthrymder
yr annuwiol, o herwŷdd y maent yn
bwrw anwiredd arnaf, ac yn fy nghaſau
yn llidiog.
4 Fy nghalon a ofidia o'm mewn: ac
ofn angeu a ſyrthiodd arnaf.
5 Ofn ac arſwŷd a ddaeth arnaf; a
dychrŷn a'm gorchguddiodd.
6 A dywedais, ô na bai i mi adenydd
fel colommen; yna'r ehedwn ymmaith,
ac y gorphywŷſwn.
7 Wele crwŷdrwn ym mhell, ac ar-
hoſwn yn yr anialwch. *Selah.*
8 Bryſſiwn i ddiangc rhag y gwŷnt
yſtormus, a'r demheſtl.
9 Diniſtria O Arglwŷdd, a gwahan
eu tafodau; canŷs gwelais drawſder a
chynnen, yn y ddinas.
10 Dŷdd a nôs yr amgylchant hi ar
ei muriau, ac y mae anwiredd a blinder
yn ei chanol hi.
11 Anwireddau ſŷdd yn ei chanol hi,
ac ni chilia twŷll a dichell o'i heolŷdd hi.
12 Canŷs nid gelŷn a'm difenwodd,
yna y dioddefaſwn: nid fy nghâſ-ddŷn
a ymfawrygodd i'm herbŷn, yna mi a
ymguddiaſwn rhagddo êf.
13 Eithr tydi ddŷn, fy nghŷd-râdd,
fy hyfforddwr, a'm cydnabod.
14 Y rhai oedd felŷs gennŷm gŷd-
gyfrinachu: ac a rodiaſom i dŷ Dduw
ynghŷd.
15 Rhuthred marwolaeth arnŷnt, a
deſcynnant i uffern yn fŷw; canŷs dry-
gioni ſŷdd yn eu cartref, ac yn eu mŷſc.
16 Myfi a waeddaf ar Dduw a'r Ar-
glwŷdd a'm hachub i.
17 Hwŷr a boreu, a hanner dŷdd y
gweddiaf, a byddaf daer: ac efe a glŷw
fy lleferŷdd.
18 Efe a waredodd fy enaid mewn
heddwch oddiwrth y rhyfel oedd i'm
herbŷn; canŷs yr oedd llawer gyda mi.
19 Duw a glŷw, ac a'i daroſtwng
hwŷnt, yr hwn ſŷdd yn aros erioed, *Selah*
am nad oes gyfnewidiadau iddŷnt, am
hŷnnŷ nid ofnant Dduw.
20 Efe a eſtynnodd ei law yn erbŷn
y rhai oedd heddychlon ag êf, efe a dor-
rodd ei gyfammod.
21 Llyfnach oedd ei eneu nag ŷmenŷn,
a rhyfel yn eu galon; tynêrach oedd ei
eiriau nag olew, a hwŷnt yn gleddŷfau
noethion.
22 Bwrw dy faich ar yr Arglwŷdd,
ac efe a'th gynnal di; ni âd i'r cyfiawn
yſcogi bŷth.
23 Titheu Dduw a'i deſcynni hwŷnt
i bydew diniſtr: gwŷr gwaedlŷd a thwŷ-
llodrus ni byddant bŷw hanner eu dy-
ddiau, onid myfi a obeithiaf ynot ti.

Yr 11 *Dŷdd o'r Mis.*

BOREUOL WEDDI.

Pſalm. 56.

Miſerere mei Deus.

TRugarhâ wrthif O Dduw, canŷs
dŷn a'm llyngcei; beunŷdd gan
ymlâdd, i'm gorthrymma.
2 Beunŷdd i'm llyngcei fy ngelyn-
nion, canŷs llawer ſŷdd yn rhyfela i'm
herbŷn, O Dduw goruchaf.
3 Y dŷdd yr ofnwŷf, mi a ymddir-
iedaf ynot ti.
4 Yn Nuw y clodforaf ei air, yn
Nuw y gobeithiaf, nid ofnaf bêth a wnêl
cnawd i mi.
5 Beunŷdd y cam-gymerant fy ngeir-
iau; eu hôll feddyliau ſŷdd i'm herbŷn
er drŵg.
6 Hwŷ a ymgaſclant, a llechant, ac a
wiliant fy nghamrau, pan ddiſgwiliant
am fy enaid.
7 A ddiangant hwŷ drwŷ anwiredd?
deſcŷn y bobloedd hŷn O Dduw yn dŷ
lidiawgrwŷdd.
8 Ti a gyfrifaiſt fy ſymmudiadau, dôd
fy

fy nagrau yn dy gostrell; onid ydŷnt yn dy lyfr di?

9 Y dydd y llefwŷf arnat, yna ŷ dychwelir fy ngelynnion yn eu gwrthol; hŷn a wn, am fod Duw gyda mi.

10 Yn Nuw a moliannaf ei air, yn yr Arglwŷdd y moliannaf ei air.

11 Yn Nuw'r ymddiriedais; nid ofnaf bêth a wnêl dŷn i mi.

12 Arnafi O Dduw y mae dy addunedau; talaf i ti foliant.

13 Canŷs gwaredaist fy enaid rhag angeu; oni waredi fy nhraed rhag syrthio? fel y rhodiwŷf ger bron Duw yngoleuni y rhai bŷw.

Psalm. 57.

Miserere mei Deus.

TRugarhâ wrthif O Dduw, trugarhâ wrthif, canŷs ynot y gobeithiodd fy enaid; ie ynghyscod dy adenŷdd y gobeithiaf, hŷd onid êl yr aflwŷdd hŷn heibio.

2 Galwaf ar Dduw goruchaf, a'r Dduw a gwblha â mi.

3 Efe a enfyn o'r nefoedd, ac am gwared oddiwrth warthrudd yr hwn a'm llyngcei, denfyn Duw ei drugaredd, a'i wirionedd.

4 Fy enaid fydd ym mŷsc llewod, gorwedd yr wŷf ym mŷsc dynnion poethion: sef meibion dynnion, y rhai y mae eu dannedd yn waywffŷn a saethau, a'i tafod yn gleddŷf llym.

5 Ymddercha Dduw uwch y nefoedd; a bydded dy ogoniant ar yr hôll ddaiar.

6 Darparasant rwŷd i'm traed, crymmwŷd fy enaid, cloddiasant bydew o'm blaen, syrthiasant yn ei ganol.

7 Parod ŷw fy nghalon O Dduw, parod ŷw fy nghalon; canaf, a channolaf.

8 Deffro fy ngogoniant, deffro Nabl a thelŷn; deffroaf yn foreu.

9 Clodforaf di Arglwŷdd ymŷsc y bobloedd, canmolaf di ymŷsc y cenhedloedd.

10 Canŷs mawr ŷw dy drugaredd hŷd y nefoedd, a'th wirionedd hŷd y cymylau.

11 Ymddercha Dduw uwch y nefoedd: a bydded dy ogoniant ar yr hôll ddaiar.

Psalm. 58.

Si vere utique.

AI cyfiawnder yn ddieu a draethwch chwi, ô gynnulleidfa? a fernwch chwi uniondeb, ô feibion dynnion.

2 Anwiredd yn hyttrach a weithredwch yn y galon; trawster eich dwylo yr ydŷch yn ei bwŷso ar y ddaiar.

3 O'r grôth yr ymddieithrodd y rhai annuwiol; o'r brû y cyfeiliornasant, gan ddywedŷd celwŷdd.

4 Eu gwenwŷn fŷdd fel gwenwŷn sarph; maent fel y neidr fyddar yr hon a gau ei chlustiau,

5 Yr hon ni wrendŷ ar lais y rhinwŷr, er cyfarwŷdded fyddo'r swŷn-wr.

6 Dryllia O Dduw eu dannedd yn eu geneuau; torr O Arglwŷdd, gîl-ddannedd y llewod ieuangc.

7 Todder hwŷnt fel dyfroedd fŷdd yn rhedeg yn wastad; pan saetho eu saethau, byddant megis wedi ei torri.

8 Aed ymaith fel malwoden dawdd, neu erthŷl gwraig; fel na welont yr haul.

9 Cŷn i'ch grochanau glywed y mieri, efe a'i cymmer hwŷnt ymaith megis â gorwŷnt, yn fŷw, ac yn ei ddigofaint.

10 Y cyfiawn a lawenycha pan welo ddial: efe a ŷlch ei draed yngwaed yr annuwiol.

11 Fel y dywedo dŷn, dieu fod ffrwŷth i'r cyfiawn; dieu fod Duw a farna ar y ddaiar.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 59.

Eripe me de inimicis.

FY Nuw, gwared fi oddiwrth fy ngelynnion: amddiffŷn fi oddiwrth

y

y rhai a ymgyfodant i'm herbyn.
2 Gwared fi oddiwrth weithredwyr
anwiredd: ac achub fi rhag y gwyr
gwaedlyd.
3 Canys wele, cynllwynasant yn er-
byn fy enaid, ymgasclodd cedyrn i'm
herbyn; nid ar fy mai na'm pechod i,
O Arglwydd.
4 Rhedant, ymbarodtoant, heb an-
wiredd ynofi; deffro ditheu i'm cym-
morth, ac edrych.
5 A thi Arglwydd Dduw'r lluoedd,
Duw Israel, deffro i ymweled â'r hôll
genhedloedd; na thrugarha wrth nêb a
wnant anwiredd yn faleisus.
6 Dychwelant gyda'r hwyr, cyfarthant
fel cŵn, ac ymgylchant y ddinas.
7 Wele, byrtheiriant â'i genau, cle-
ddyfau sydd yn eu gwefusau: canys
pwy meddant a glyw?
8 Ond tydi O Arglwydd, a'i gwat-
weri hwynt, ac a chwerddi am ben yr
hôll genhedloedd.
9 O herwydd ei nerth ef, y disgwiliaf
wrthit ti; canys Duw yw fy am-
ddiffynnfa.
10 Fy Nuw trugarog a'm rhagflaena;
Duw a wna i mi weled fy ewyllys ar fy
ngelynnion.
11 Na lâdd hwynt, rhag i'm pobl
anghofio: gwascar hwynt yn dy nerth, a
darostwng hwynt, O Arglwydd ein tarian.
12 Am bechod eu genau, ac ymad-
rodd eu gwefusau, dalier hwynt yn eu
balchder; ac am y felldith, a'r celwydd
a draethant.
13 Difa hwynt yn dy lîd, difa fel
na byddont; a gwybyddant mai Duw
sydd yn llywodraethu yn Jacob, hyd
eithafoedd y ddaiar.
14 A dychwelant gyda'r hwyr, a
chyfarthant fel cŵn, ac amgylchant y
ddinas.
15 Crwydrant am fwyd, ac onis di-
gonir grwgnachant.
16 Minneu a ganaf am dy nerth, ie
llafar ganaf am dy drugaredd yn foreu:
canys buost yn amddiffynnfa i mi, ac
yn noddfa, yn y dydd y bu cyfyng-
der arnaf.
17 I ti fy nerth y canaf, canys Duw yw
fy amddiffynnfa, am Duw trugarog.

Psalm. 60.

Deus repulisti nos.

O Dduw bwriaist ni ymaith, gwas-
geraist ni, a soraist: dychwel at-
tom drachefn.
2 Gwnaethost i'r ddaiar grynnu, a
holltaist hi: iachâ ei briwiau, canys y
mae yn crynnu.
3 Dangosaist i'th bobl galedi; diodaist
ni â gwîn madrondod.
4 Rhoddaist faner i'r rhai a'th ofnant,
i'w derchafu o herwydd y gwirionedd.
5 Fel y gwareder dy rai anwyl;
achub â'th ddeheu-law, a gwrando fi.
6 Duw a lefarodd yn ei sancteidd-
rwydd, llawenychaf, rhannaf Sichem, a
mesuraf ddyffryn Succoth.
7 Eiddo fi yw Gilead, ac eiddo fi yw
Manasseth: Ephraim hefyd yw nerth fy
mhen, Juda yw fy neddf-wr.
8 Moab yw fy nghrochan golchi: tros
Edom y bwriaf fy escid, Philistia, ymor-
foledda di o'm plegid i.
9 Pwy a'm dwg i'r ddinas gadarn?
pwy a'm harwain hyd yn Edom?
10 Onid tydi Dduw'r hwn a'n bwr-
iaist ymmaith? a thydi O Dduw, yr
hwn nid eit allan gyda'n lluoedd?
11 Moes i ni gynnorthwy rhag cyf-
yngder, canys ofer yw ymwared dyn.
12 Yn Nuw y gwnawn wroldeb,
canys efe a sathr ein gelynnion.

Psalm. 61.

Exaudi Deus.

CLyw O Dduw fy llefain, gwrando
ar fy ngweddi.

2 O eithaf y ddaiar y llefaf attat, pan
lesmeirio fy nghalon: arwain fi i graig
a fyddo uwch na mi.
3 Canŷs buost yn noddfa i mi, ac yn
dŵr cadarn rhag y gelŷn.
4 Preswŷliaf yn dy babell bŷth: a'm
hymddiried fŷdd dan orchudd dy ad-
enŷdd. *Selah.*
5 Canŷs ti Dduw a glywaist fy add-
unedau, rhoddaist etifeddiaeth i'r rhai a
ofnant dy enw.
6 Ti a estynni oes y brenin, ei flynydd-
oedd fyddant fel Cenhedlaethau lawer.
7 Efe a erŷs byth ger bron Duw;
darpar drugaredd a gwirionedd, fel y
cadwont êf.
8 Fellu y can-molaf dy enw yn dra-
gywŷdd: fel y talwŷf fy addunedau
beunŷdd.

Y 12 dŷdd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 62
Nonne Deo.

WRth Dduw yn unig y disgwil
fy enaid, o honaw y daw fy
iechŷdwriaeth.
2 Efe yn unig ŷw fy nghraig a'm
hiechŷdwriaeth: a'm hamddiffŷn, ni'm
mawr ysgogir.
3 Pa hŷd y bwriedwch aflwŷdd yn
erbŷn gŵr? lleddir chwi ôll, a byddwch
fel magwŷr ogwŷddedig, neu bared ar
ei ogwŷdd.
4 Ymgynghorasant yn unig iw fwrw
êf i lawr o'i fawredd, hoffasant gelwŷdd,
â'u geneuau y bendithiant, ond o'u mewn
y melldithiant. *Selah.*
5 Oh fy enaid disgwil wrth Dduw yn
unig: canys ynddo êf y mae fy ngobaith.
6 Efe yn unig ŷw fy nghraig a'm
hiechŷdwriaeth: efe ŷw fy amddiffynnfa,
ni'm hysgogir.
7 Yn Nuw a mae fy iechŷdwriaeth
a'm gogoniant: craig fy nghadernid, a'm
noddfa sŷdd yn Nuw.
8 Gobeithiwch ynddo êf bôb amser,
ô bobl, tywelltwch eich calon ger ei fron
êf; Duw sŷdd noddfa i ni. *Selah.*
9 Gwagedd yn ddieu ŷw meibion
dynnion, geudab ŷw meibion gwŷr: iw
gosod yn y clorian, ysgafnach ydŷnt
hwŷ i gŷd na gwegi.
10 Nag ymddiriedwch mewn trawf-
der, ac mewn trais, na fyddwch ofer;
os cynnydda golud, na roddwch eich
calon arno.
11 Un-waith y dywedodd Duw, cly-
wais hynnŷ ddwŷ-waith, mai eiddo Duw
ŷw cadernid.
12 Trugaredd hefŷd sŷdd eiddot ti,
O Arglwŷdd: canŷs ti a dêli i bôb dŷn
yn ôl ei weithred.

Psalm. 63.
Deus, Deus meus.

TI O Dduw, ŷw fy Nuw i, yn foreu
i'th geisiaf, sychedodd fy enaid am
danat, hiraethodd fy nghnawd am danat,
mewn tîr crâs a sychedig heb ddwfr.
2 I weled dy nerth a'th ogoniant, fel,
i'th welais yn y cyssegr.
3 Canŷs gwell ŷw dy drugaredd di
na'r bywŷd, fy ngwefusau a'th foliannant.
4 Fel hŷn i'th glodforaf yn fy my-
wŷd, derchafaf fy nwŷlo yn dy enw.
5 Megis â mêr, ac â brasder y digonir
fy enaid: a'm geneu a'th fawl â gwe-
fusau llafar.
6 Pan i'th gofiwŷf ar fy ngwelŷ,
myfyriaf am danat yngwiliadwriaethau
y nôs.
7 Canŷs buost gynnorthwŷ i mi,
am hynnŷ ynghyscod dy adenŷdd y
gorfoleddaf.
8 Fy enaid a lŷn wrthit, dy ddeheu-
law a'm cynnal.
9 Ond y rhai a geisiant fy enaid i ddi-
strŷw, a ânt i iselderau y ddaiar.

10 Syrthiant ar fin y cleddŷf: rhan llwŷnogod fyddant.

11 Ond y Brenin a lawenycha yn Nuw: gorfoleddda bôb un a dyngo iddo êf; ond cauir geneu y rhai a ddywedant gelwŷdd.

Psalm. *64.*

Exaudi, Deus.

CLŷw fy llêf O Dduw yn fy ngweddi: cadw fy enioes rhag ofn y gelŷn.

2 Cudd fi rhag cyfrinach y rhai drygionus, rhag terfysc gweithredwŷr anwiredd:

3 Y rhai a hogant eu tafod fel cleddŷf, ac a ergŷdiant eu saethau, sef geiriau chwerwon.

4 I seuthu'r perffaith yn ddirgel yn ddisymmwth y saethant êf, ac nid ofnant.

5 Ymwrolant mewn pêth drygionus, ymchwedleuant am osod maglau yn ddirgel: dywedant, pwŷ a'u gwêl hwŷnt.

6 Chwiliant allan anwireddau, gorphennant ddyfal chwilio: ceudod a chalon pôb un o honŷnt sŷdd ddofn.

7 Eithr Duw a'i saetha hwŷnt: a saeth ddisymmwth yr archollir hwŷnt.

8 Fellu hwŷ a wnant iw tafodau eu hun syrthio arnŷnt: pôb un a'i gwelo a gilia:

9 A phôb dŷn a ofna, ac a fynega waith Duw: canŷs doeth-ystyriant ei waith êf.

10 Y Cyfiawn a lawenycha yn yr Arglwŷdd, ac a obeithia ynddo: a'r rhai uniawn o galon ôll a orfoleddant.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. *65.*

Te decet hymnus.

MAwl a'th erŷs di yn Sion O Dduw: ac i ti y telir yr adduned.

2 Ti yr hwn a wrandewi weddi, attat ti a daw pôb cnawd.

3 Pethau anwir a'm gorchfygasant, ein camweddau ni ti a'i glânhei.

4 Gwŷn ei fŷd yr hwn a ddewisech, ac a nesâech attat; fel y trigo yn dy gynteddoedd; ni a ddigonir a daioni dy dŷ, sef dy Deml sanctaidd.

5 Attebi i ni trwŷ bethau ofnadwŷ, yn dy gyfiawnder, O Dduw ein iechŷdwriaeth: gobaith hôll gyrrau y ddaiar, a'r rhai sŷdd bell ar y môr.

6 Yr hwn a siccrhâ y mynyddoedd drwŷ ei nerth, ac a wregyssir â chadernid.

7 Yr hwn a ostega dwrf y moroedd, twrf eu tonnau, a therfŷsg y bobloedd.

8 A phresswŷl-wŷr eithafoedd y bŷd a ofnant dy arwŷddion; gwnei i derfŷn boreu a hwŷr lawenychu.

9 Yr wŷt yn ymweled a'r ddaiar, ac yn ei dwfrhau hi, yr ydwŷt yn ei chyfoethogi hi yn ddirfawr ag afon Duw yr hon sŷdd yn llawn dwfr, yr wŷt yn parodtoi ŷd iddŷnt, pan ddarperaist fellu iddi.

10 Gan ddwfrhâu ei chefnau, a gostwng ei rhychau, yr ydwŷt yn ei mwŷdo hi â chafodau, ac yn bendithio ei chnwd hi.

11 Coroni yr ydwŷt y flwŷddŷn â'th ddaioni; a'th lwŷbrau a ddiferant frâster.

12 Diferant ar borfeŷdd yr annialwch: a'r brynniau a ymwregysant â hyfrydwch.

13 Y dolŷdd a wiscir â'r defaid, a'r dyffrynnoed a orchguddi ag ŷd, am hynnŷ y bloeddiant, ac y canant.

Psalm. *66.*

Jubilate Deo.

LLawen-floeddiwch i Dduw, yr hôll ddaiar.

2 Datcenwch ogoniant ei enw: gwnewch ei foliant yn ogoneddus.

3 Dywedwch wrth Dduw, mor ofnadwŷ wŷt yn dy weithredoedd! o herwŷdd maint dy nerth, y cymmer dy

 elynnion

elynnion arnŷnt fôd yn ddarostyngedig i ti.
4 Yr hôll ddaiar a'th addolant di, ac a ganant i ti, ie canant i'th enw.
5 Deuwch, a gwelwch weithredoedd Duw: ofnadwŷ ŷw yn ei weithred tuag at feibion dynnion.
6 Trôdd efe y môr yn fychdir; aethant drwŷ'r afon ar draed; yna y llawenychasom ynddo.
7 Efe a lywodraetha drwŷ ei gadernid bŷth, ei lygaid a edrychant ar y cenhedloedd, nag ymdderchafed y rhai anufudd.
8 O bobloedd, bendithiwch ein Duw; a pherwch glywed llais ei fawl ef.
9 Yr hwn fŷdd yn gosod ein henaid mewn bywŷd, ac ni âd i'n troed lithro.
10 Canŷs profaist ni O Dduw, coethaist ni fel coethi arian.
11 Dygaist ni i'r rhwŷd, gosodaist wafgfa ar ein lwŷnau.
12 Peraist i ddynnion farchogaeth ar ein pennau, aethom drwŷ'r tân, a'r dwfr: a thi a'n dygaist allan i le diwall.
13 Deuaf i'th dŷ ag offrymmau poeth, talaf it fy addunedau.
14 Y rhai a adroddodd fy ngwefusau, ac a ddywedodd fy ngeneu yn fy nghyfyngder.
15 Offrymmaf it boeth offrymmau breision, ynghŷd ag arogl-darth hyrddod: aberthaf ychen, a bychod.
16 Deuwch, gwrandewch, y rhai ôll a ofnwch Dduw: a mynegaf yr hŷn a wnaeth efe i'm henaid.
17 Llefais arno â'm geneu, ac efe a dderchafwŷd â'm tafod.
18 Pe edrychaswn ar anwiredd yn fy nghalon, ni wrandawsei'r Arglwŷdd.
19 Duw yn ddieu a glybu, ac a wrandawodd ar lais fy ngweddi.
20 Bendigedig fyddo Duw'r hwn ni thrôdd fy ngweddi oddiwrtho, na'i drugaredd êf oddiwrthif finnau.

Psalm. 67.
Deus misereatur.

DUw a drugarhâo wrthŷm, ac a'n bendithio, a thywŷnned ei wŷneb arnom.
2 Fel yr adwaener dŷ ffordd ar y ddaiar, a'th iechŷdwriaeth ymhlith yr hôll genhedloedd.
3 Molianned y bobl di O Dduw, molianned yr hôll bobl dydi.
4 Llawenhâed y cenhedloedd, a byddant hyfrŷd: canŷs ti a ferni y bobl yn uniawn, ac a lywodraethi y cenhedloedd ar y ddaiar.
5 Molianned y bobl di O Dduw: molianned yr hôll bobl dydi.
6 Yna'r ddaiar a rŷdd ei ffrwŷth: a Duw, sef ein Duw ni a'n bendithia.
7 Duw a'n bendithia, a hôll derfynau'r ddaiar a'i hofnant êf.

Y 13 dydd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 68.
Exurgat Deus.

CYfoded Duw, gwafcarer ei elynnion: a ffoed ei gaseion o'i flaen êf.
2 Chweli hwŷnt fel chwalu mwg: fel y tawdd cwŷr wrth y tân, difether y rhai annuwiol o flaen Duw.
3 Ond llawenycher y rhai cyfiawn, a gorfoleddant ger bron Duw: byddant hyfrŷd o lawenŷdd.
4 Cenwch i Dduw, can-molwch ei enw, derchefwch yr hwn fŷdd yn marchogaeth ar y nefoedd, a'i enw yn JAH; a gorfoleddwch ger ei fron êf.
5 Tâd yr ymddifaid, a barnwr y gweddwon ŷw Duw, yn ei breffwŷlfa fanctaidd.
6 Duw fŷdd yn gosod yr unig mewn teulu; yn dwŷn allan y rhai a rwŷmwŷd mewn gefŷnnau; ond y rhai

cyndŷn a breſwŷliant grâſ-dîr.
7 Pan aethoſt O Dduw, o flaen dy
bobl; pan gerddaiſt trwŷ yr anialwch;
8 Y ddaiar a grynnodd, a'r nefoedd a
ddiferant o flaen Duw: Sinai yntef a
grynnodd o flaen Duw, ſef Duw Iſrael.
9 Dihidlaiſt law graſlawn O Dduw,
ar dy etifeddiaeth: ti a'i gwrteithiaiſt
wedi eu blino.
10 Dy gynnulleidfa di ſŷdd yn trigo
ynddi: yn dy ddaioni O Dduw, yr wyt
yn darparu i'r tlawd.
11 Yr Arglwŷdd, a roddes y gair;
mawr oedd mintai y rhai a'i pregethent.
12 Brenhinoedd byddinog a ffoeſant
ar ffrŵſt; a'r hon a drigodd yn tŷ a ran-
nodd yr yſpail.
13 Er gorwedd o honoch ym mŷſc y
crochanau, byddwch fel eſgill colommen
wedi ei gwiſco ag arian, a'i hadenŷdd
ag aur melŷn.
14 Pan waſcarodd yr Holl-alluog
frenhinoedd ynddi, yr oedd hi yn wen
fel eira yn Salmon.
15 Mynŷdd Duw ſŷdd fel mynŷdd
Baſan, yn fynŷdd cribog fel mynŷdd
Baſan.
16 Paham y llemmwch chwi fyn-
yddoedd cribog? dymma'r mynŷdd a
chwennychodd Duw i breſſwŷlio, ie
preſſwŷlia'r Arglwŷdd ynddo bŷth.
17 Cerbydau Duw ydŷnt ugain mîl,
ſêf mîloedd o Angelion: yr Arglwŷdd
ſŷdd yn eu plîth megis yn Sinai yn y
Cyſſegr.
18 Derchefaiſt i'r uchelder, caeth-glu-
daiſt gaethiwed, derbynniaiſt roddion i
ddynnion: ie i'r rhai cyndŷn hefŷd,
fel y preſſwŷlia'r Arglwŷdd Dduw yn
eu plîth.
19 Bendigedig fyddo'r Arglwŷdd yr,
hwn a'n llwŷtha beunŷdd â daioni; ſef
Duw ein iechŷdwriaeth.
20 Ein Duw ni ſŷdd Dduw, ein Duw
ni ſŷdd Dduw iechŷdwriaeth; ac i'r
Arglwŷdd Dduw y perthŷn diangfâu
rhag marwolaeth.
21 Duw yn ddieu a archolla ben ei
elynnion; a choppa walltog yr hwn a
rodio rhagddo yn ei gamweddau.
22 Dywedodd yr Arglwŷdd dygaf fy
mhobl drachefn o Baſan; dygaf hwŷnt
drachefn o ddyfnder y môr.
23 Fel y trocher dy droed yngwaed dy
elynnion, a thafod dy gŵn yn yr unrhŷw.
24 Gwelſant dy fynediad O Dduw,
mynediad fy Nuw, fy Mrenin, yn y
Cyſſegr.
25 Y cantorion a aethant o'r blaen,
a'r cerddorion ar ôl: yn eu mŷſc yr oedd
y llangceſau yn canu tympanau.
26 Bendithiwch Dduw yn y cynnull-
eidfaoedd, ſef yr Arglwŷdd, y rhai yd-
ŷch o ffynnon Iſrael.
27 Yno y mae Benjamin fychan a'u
llywŷdd, tywŷſogion Juda a'u cynnull-
eidfa: tywŷſogion Zabulon, a thywŷſ-
ogion Nephtali.
28 Dy Dduw a orchŷmmynnodd dy
nerth: cadarnhâ O Dduw, yr hŷn a
wnaethoſt ynom ni.
29 Brenhinoedd a ddygant i ti anrheg,
er mwŷn dy Deml yn Jeruſalem.
30 Cerydda dyrfa y gwaŷw-ffŷn, cyn-
nulleidfa y gwrth-deirw, gyda lloi y
bobl, fel y delont yn oſtyngedig â darnau
arian: gwaſcar y bobl ſŷ ddâ ganddŷnt
ryfel.
31 Pendefigion a ddeuant o'r Aipht,
Ethopia a eſtyn ei dwŷlo'n bryſſur at
Dduw.
32 Teŷrnaſoedd y ddaiar, cênwch i
Dduw, canmolwch yr Arglwŷdd.
33 Yr hwn a ferchŷg ar nêf y nef-
oedd, y rhai oedd erioed; wele efe yn
anfon ei lêf, a honno yn [illegible] nerthol.
34 Rhoddwch i D[illegible] gadernid; ei
oruchelder ſŷdd ar [illegible], a'i nerth yn
yr wŷbrennau.
35 Ofnadwŷ wŷt O Dduw o'th

 cyſſegr;

gyſegr; Duw Iſrael ŷw efe, ſŷdd yn
rhoddi nerth, a chadernid i'r bobl; ben-
digedig fyddo Duw.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Pſalm. 69.
Salvum me fac.

ACHub fi O Dduw, canŷs y dyfr-
oedd a ddaethant i mewn hŷd at
fy enaid.
2 Soddais mewn tom ddyfn, lle nid
oes ſefyllfa: deuthum i ddyfnder dyfr-
oedd, a'r ffrŵd a lifodd troſof.
3 Blinais yn llefain, ſychodd fy nghêg;
pallodd fy llygaid, tra'r ydwŷf yn diſ-
gwil wrth fy Nuw.
4 Amlach na gwallt fy mhen ŷw y
rhai a'm caſânt heb achos: cedŷrn ŷw
fy ngelynnion diachos, y rhai a'm di-
fethent: yna y telais yr hŷn ni chym-
merais.
5 O Dduw ti a adwaenoſt fy ynfyd-
rwŷdd, ac nid ŷw fy nghamweddau
guddiedig rhagot.
6 Na chywilyddier o'm plegit i, y
rhai a obeithiant ynot ti Arglwŷdd
Dduw y lluoedd; na wradwŷdder o'm
plegit i, y rhai a'th geiſiant ti O Dduw
Iſrael.
7 Canŷs er dy fwŷn di y dygais warth-
rudd, ac y tôdd cywilŷdd fy wŷneb.
8 Euthŷm yn ddieithr i'm brodŷr, fel
eſtron gan blant fy mam.
9 Canŷs zêl dy dŷ a'm hyſſodd, a
gwradwŷddiad y rhai a'th wradwŷddent
di a ſyrthiodd arnafi.
10 Pan wŷlais gan gyſtuddio fy
enaid ag ympryd, bu hynnŷ yn wrad-
wŷdd i mi.
11 Gwiſcais hefŷd ſach-liain, ac eu-
thŷm yn ddihareb iddŷnt,
12 Yn fy erbyn y chwedleuei y rhai
a eiſteddent yn y porth; ac i'r meddwon
yr oeddwn yn wawd.
13 Ond myfi, fy ngweddi ſŷdd attat
ti O Arglwŷdd, mewn amſer cymmer-
adwŷ: O Dduw, yn lluoſogrwŷdd dy
drugaredd, gwrando fi, yngwirionedd
dy iechŷdwriaeth.
14 Gwared fi o'r dom, ac na foddwŷf,
gwareder fi oddiwrth fy nghaſeion, ac
o'r dyfroedd dyfnion.
15 Na lifed y ffrŵd ddwfr troſof, ac
na lynged y dyfnder fi: na chaued y
pydew ychwaith ei ſafn arnaf.
16 Clyw fi Arglwydd, canŷs dâ ŷw
dy drugaredd: yn ôl lliaws dy doſtur-
iaethau edrŷch arnaf.
17 Ac na chuddia dy wŷneb oddiwrth
dy wâs, canŷs y mae cyfyngder arnaf,
bryſſia, gwrando fi.
18 Neſa at fy enaid, a gwared êf;
achub fi o herwŷdd fy ngelynnion.
19 Ti a adwaenoſt fy ngwarthrudd,
a'm cywilŷdd, a'm gwradwŷdd: fy hôll
elynnion ydŷnt ger dy fron di.
20 Gwarthrudd a dorrodd fy nghalon,
yr ydŷwf mewn gofid: a diſgwiliais am
rai i doſturio wrthif, ac nid oedd nêb, ac
am gyſurwŷr, ac ni chefais nêb.
21 Rhoddaſant hefŷd fuſtl yn fy
mywŷd, ac a'm diodaſant yn fy ſyched
â finegr.
22 Bydded eu bwrdd yn fagl ger eu
bron, a'u llwŷddiant yn dramgwŷdd.
23 Tywŷller eu llygaid fel na welont,
a gwna iw lwŷnau grynnu bôb amſer.
24 Tywallt dy ddîg arnŷnt; a chyr-
haedded llidiawgrwŷdd dy ddigofaint
hwŷnt.
25 Bydded eu preſwŷlfod yn anghyf-
annedd, ac na fydded a drigo yn eu
pebŷll.
26 Canŷs erlidiaſant yr hwn a dar-
awſit ti, ac am ofid y rhai a archollaiſt ti
y chwedleuant.
27 Dôd ti anwiredd at eu hanwiredd
hwŷnt, ac na ddelont i'th gyfiawnder di.
28 Dilêer hwŷnt o lyfr y rhai bŷw:
ac

ac na scrifenner hwŷnt gyda'r rhai
cyfiawn.
29 Minneu, truan a gofudus ydwŷf;
dy iechŷdwriaeth di O Dduw, a'm
dderchafo.
30 Moliannaf enw Duw ar gân, a
mawrygaf êf mewn mawl.
31 A hŷn fŷdd gwell gan yr Arglwŷdd
nag ŷch, neu fustach corniog, carnol.
32 Y trueiniaid a lawenychant pan
welant hŷn; eich calon chwithau, y rhai
a geisiwch Dduw, a fŷdd byw.
33 Canŷs gwrendŷ'r Arglwŷdd
ar dlodion, ac ni ddiystyra efe ei gar-
charorion.
34 Nefoedd, a daiar, y môr a'r hŷn
ôll a ymlusco ynddo, molant êf.
35 Canys Duw a achub Seion, ac a
adeilada ddinasoedd Juda, fel y trigont
yno, ac y meddiannont hi.
36 A hiliogaeth ei weision a'i medd-
iannant hi: a'r rhai a hoffant ei enw êf,
a breswŷliant ynddi.

Psalm. 70.
Deus in adjutorium.

O Dduw, prysura i'm gwaredu, brys-
sia Arglwŷdd i'm cymmorth.
2 Cywilyddier, a gwarthruddier y
rhai a geisiant fy enaid: troer yn eu hôl,
a gwradwŷdder y rhai a ewŷllysiant
ddrwg i mi.
3 Datroer yn lle gwobr am eu cy-
wilŷdd, y rhai a ddywedant ha, ha.
4 Llawenyched, a gorfoledded ynot ti
y rhai ôll a'th geisiant, a dyweded y rhai
a garant dy iechŷdwriaeth yn wastad,
mawryger Duw.
5 Minneu ydwŷf dlawd ac anghenus,
O Dduw bryssia attaf, fy nghymmorth
a'm gwaredudd ydwŷt ti, O Arglwydd
na hîr drîg.

Y 14 dydd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 71.
In te, Domine, speravi.

YNot ti O Arglwŷdd, y gobeithiais,
na'm cywilyddier byth.
2 Achub fi, a gwared fi yn dy gyf-
iawnder: gostwng dy glust attaf, ac
achub fi.
3 Bydd i mi'n drigfa gadarn i ddyfod
iddi bob amser: gorchymmynnaist fy
achub, canŷs ti ŷw fy nghraig a'm ham-
ddiffynnfa.
4 Gwared fi O fy Nuw, o law'r an-
nuwiol, o law yr anghyfion, a'r traws.
5 Canŷs di ŷw fy ngobaith O Argl-
wŷdd, Dduw, fy ymddiried o'm ieuenctŷd.
6 Wrthit ti i'm cynhaliwŷd o'r brû,
ti a'm tynnaist o groth fy mam: fy mawl
fŷdd yn wastad am danat ti.
7 Oeddwn i lawer megis yn rhyf-
eddod: ond tydi ŷw fy nghadarn noddfa
8 Llanwer fy ngeneu a'th foliant, ac
â'th ogoniant beunydd.
9 Na fwrw fi ymmaith yn amser
henaint: na wrthod fi pan ballo fy nerth.
10 Canŷs fy ngelynnion fŷdd yn dy-
wedyd i'm herbyn, a'r rhai a ddisgwil-
iant am fy enaid, a gŷd-ymgynghorant.
11 Gan ddywedŷd, Duw a'i gwrth-
ododd êf, erlidiwch, a deliwch êf: canŷs
nid oes gwaredudd.
12 O Dduw, na fŷdd bell oddiwrthif,
fy Nuw, bryssia i'm Cymmorth.
13 Cywilyddier, a difether y rhai a
wrthwŷnebant fy enaid â gwarth ac â
gwradwŷdd y gorchguddier y rhai a
geisiant ddrwg i mi.
14 Minneu a obeithiaf yn wastad, ac
a'th foliannaf di fwy-fwy.
15 Fy ngeneu a fynega dy gyfiawn-
der, a'th iechydwriaeth beunydd: canŷs
ni wn rifedi arnynt.
16 Ynghadernid yr Arglwŷdd Dduw
y cerddaf, dy gyfiawnder di yn unig a
gofiaf fi.

17 O'm ieuenctid i'm dyscaist O Dduw,
hŷd yn hŷn y mynegais dy ryfeddodau.
18 Na wrthod fi ychwaith, O Dduw,
mewn henaint, a phen-llwŷdni: hŷd oni
fynegwŷf dy nerth i'r genhedlaeth hon,
a'th gadernid i bôb un a ddelo.
19 Dy gyfiawnder hefŷd O Dduw,
sŷdd uchel, yr hwn a wnaethost bethau
mawrion; pwŷ O Dduw sŷdd debig i ti?
20 Ti yr hwn a wnaethost i mi weled
aml a blin gystuddiau, a'm bŷwhêi dra-
chefn, ac a'm cyfodi drachefn o ordd-
yfnder y ddaiar.
21 Amlhêi fy mawredd, ac a'm cyssuri
oddiamgŷlch.
22 Minneu a'th foliannaf ar offerŷn
nabl, sef dy wirionedd ô fy Nuw: canaf
it ar delŷn, ô Sanct Israel.
23 Fy ngwefusau a fyddant hyfrŷd
pan ganwŷf i ti, a'm henaid, yr hwn
a waredaist.
24 Fy nhafod hefŷd a draetha dy gyf-
iawnder beunŷdd, o herwŷdd cywil-
yddwŷd, a gwradwŷddwŷd y rhai a
geisiant niwed i mi.

Psalm. 72.

Deus judicium.

O Dduw, dôd i'r brenin dy farnedig-
aethau: ac i fab y brenin dy gy-
fiawnder.
2 Efe a farn dy bobl mewn cyfiawn-
der: a'th drueiniaid â barn.
3 Y mynyddoedd a ddygant heddwch
i'r bobl, a'r bryniau, trwŷ gyfiawnder.
4 Efe a farn drueiniaid y bobl, efe a
achub feibion yr anghenus: ac a ddryllia
y gorthrymmudd.
5 Tra fyddo haul a lleuad i'th ofnant,
yn oes oesoedd.
6 Efe a ddescŷn fel glaw ar gnû
gwlân, fel cawodŷdd yn dyfrhau y
ddaiar.
7 Yn ei ddyddiau êf y blodeua y
cyfiawn, ac amlder o heddwch fŷdd, tra
fyddo lleuad.
8 Ac efe a lywodraetha o fôr hŷd fôr,
ac o'r afon hŷd derfynau y ddaiar.
9 O'i flaen êf yr ymgrymma trigolion
yr anialwch: a'i elynnion a lyfant
y llwch.
10 Brenhinoedd Tarsis, a'r ynŷsoedd,
a dalant anrheg; brenhinoedd Sheba a
Seba a ddygant rôdd.
11 Ie'r hôll frenhinoedd a ymgrym-
mant iddo: yr hôll genhedloedd a'i gwa-
sanaethant êf.
12 Canŷs efe a wared yr anghenog
pan waeddo: y truan hefŷd, a'r hwn ni
byddo cynnorthwŷ-wr iddo.
13 Efe a arbed y tlawd a'r rheidus;
ac a achub eneidiau y rhai anghenus.
14 Efe a wared eu henaid oddiwrth
dwŷll a thrawsder: a gwerthfawr fŷdd
eu gwaed yn ei olwg êf.
15 Bŷw hefŷd fŷdd efe, a rhoddir iddo
o aur Seba; gweddiant hefŷd trosto efe
yn wastad; beunŷdd y clodforir êf.
16 Bŷdd tyrre o ŷd ar y ddaiar, ym
mhen y mynyddoedd; ei ffrwŷth a
escwŷd fel Libanus; a phobl y ddinas a
flodeuant fel gwêllt y ddaiar.
17 Ei enw fŷdd yn dragywŷdd, ei
enw a beru tra fyddo haul: ac ymfen-
dithiant ynddo; yr hôll genhedloedd a'i
galwant yn wŷnfydedig.
18 Bendigedig fyddo'r Arglwŷdd
Dduw, Duw Israel, yr hwn yn unig
sŷdd yn gwneuthur rhyfeddodau.
19 Bendigedig hefŷd fyddo ei enw
gogoneddus êf yn dragywŷdd: a'r hôll
ddaiar a lanwer o'i ogoniant, Amen,
ac Amen.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 73.

Quam bonus Israel.

YN ddieu dâ ŷw Duw i Israel; sef
i'r rhai glân o galon.

2 Minneu, braidd na lithrodd fy
nhraed, prin na thrippiodd fy ngher-
ddediad.
3 Canys cenfigennais wrth y rhai
ynfyd, pan welais lwyddiant y rhai
annuwiol.
4 Canys nid oes rhwymau yn eu mar-
wolaeth, a'i cryfder sydd heini.
5 Nid ydynt mewn blinder fel dyn-
nion eraill, ac ni ddialeddir arnynt hwy
gyda dynnion eraill.
6 Am hynny y cadwynodd balchder
hwynt, ac y gwisg trawsder am danynt
fel dilledyn.
7 Eu llygaid a saif allan gan frasder;
aethant tros feddwl calon o gyfoeth.
8 Y maent wedi llygru, yn chwedleua
yn ddrygionus am drawsder, yn dy-
wedyd yn uchel.
9 Gosodasant eu genau yn erbyn y
nefoedd: a'u tafod a gerdd trwy'r ddaiar.
10 Am hynny y dychwel ei bobl ef
ymma, ac y gwescir iddynt ddwfr phiol
lawn.
11 Dywedant hefyd, pa fodd y gwyr
Duw? a oes gwybodaeth gan y Goruchaf?
12 Wele dymma y rhai annuwiol, a'r
rhai sydd lwyddiannus yn y byd; ac a
amlhasant olud.
13 Dieu mai yn ofer y glanheais fy
nghalon, ac y golchais fy nwylo mewn
diniweidrwydd.
14 Canys 'rhyd y dydd i'm maedd-
wyd, fy ngherydd a ddeuai bob boreu.
15 Os dywedwn, mynegaf fel hyn,
wele a chenhedlaeth dy blant di a gwn-
awn gam.
16 Pan amcenais wybod hyn, blin
oedd hynny yn fy ngolwg.
17 Hyd onid euthum i gyssegr Duw:
yna y deallais eu diwedd hwynt.
18 Dieu osod o honot hwynt mewn
llithrigfa, a chwympo o honot hwnt i
ddinistr.
19 Mor ddisymwth yr aethant yn
anghyfannedd; pallasant, a darfuant
gan ofn.
20 Fel breuddwyd wrth ddihuno un,
fellu O Arglwydd, pan ddeffoech y dir-
mygi eu gwedd hwynt.
21 Fel hyn y gofidiodd fy nghalon:
ac i'm pigwyd yn fy arennau.
22 Mor ynfyd oeddwn, ac heb wybod:
anifail oeddwn o'th flaen di.
23 Etto yr ydwyf yn wastad gyda
thi: ymaflaist yn fy llaw ddeheu.
24 A'th gyngor i'm harweini: ac wedi
hynny i'm cymmeri i ogoniant.
25 Pwy sydd gennifi yn y nefoedd
ond tydi? ac ni ewyllysiais ar y ddaiar
neb gyda thydi.
26 Pallodd fy ngnhawd a'm calon;
ond nerth fy nghalon a'm rhan yw
Duw yn dragywydd.
27 Canys wele difethir y rhai a bell-
hant oddiwrthit; torraist ymmaith bob
un a butteinio oddiwrthit.
28 Minneu, nesâu at Dduw sydd
ddâ i mi, yn yr Arglwydd Dduw y
gosodais fy ngobaith, i draethu dy holl
weithredoedd.

Psalm. 74.
Ut quid, Deus.

PAham Dduw i'n bwriaist heibio yn
dragywydd, ac y myga dy ddig-
ofaint yn erbyn defaid dy borfa?
2 Cofia dy gynnulleidfa yr hon a
brynnaist gynt, a llwyth dy etifeddiaeth
yr hwn a waredaist; ar mynydd Seion
hwn, y preswyli ynddo.
3 Dercha dy draed at anrhaith dragy-
wyddol: sef at yr holl ddrwg a wnaeth
y gelyn yn y Cysegr.
4 Dy elynnion a ruasant ynghanol
dy gynnulleidfaoedd: gosodasant eu
banerau yn arwyddion.
5 Hynod oedd gwr, fel y codasai
fwyill mewn dyrus-goed.
6 Ond yn awr y maent yn dryllio
ei

ei cherfiadau ar unwaith, â bwŷill ac â morthwŷlion.
7 Bwriasant dy gyssegroedd yn tân, hŷd lawr yr halogasant breswylfa dy enw.
8 Dywedasant yn eu calonnau ; cŷd-anrheithiwn hwŷnt; lloscasant holl synagogau Duw yn y tîr.
9 Ni welwn ein harwŷddion, nid oes brophwŷd mwŷ, nid oes gennŷm a wŷr pa hŷd.
10 Pa hŷd Dduw, y gwarthrudda'r gwrthwŷneb-wr? a gabla'r gelyn dy enw yn dragywŷdd?
11 Paham y tynni yn ei hôl dy law, sef dy ddeheu-law? tŷnn hi allan o ganol dy fonwes ;
12 Canŷs Duw ŷw fy Mrenin o'r dechreuad; gwneuthur-wr iechydwriaeth o fewn y tîr.
13 Ti yn dy nerth a barthaist y môr, drylliaist bennau y dreigiau yn y dyfroedd.
14 Ti a ddrylliaist ben Lefiathan, rhoddaist êf yn fwŷd i'r bobl yn yr anialwch.
15 Ti a holltaist y ffynnon, a'r afon, ti a ddiyspyddaist afonŷdd cryfion.
16 Y dŷdd sŷdd eiddo ti, y nôs hefŷd sŷdd eiddo ti : ti a barodtoaist oleuni, a haul.
17 Ti a osodaist hôll derfynau'r ddaiar; ti a luniaist hâf a gauaf.
18 Cofia hŷn, i'r gelŷn gablu, O Arglwŷdd, ac i'r bobl ynfŷd ddifenwi dy enw.
19 Na ddyro enaid dy durtur i gynnulleidfa y gelynnion, nag anghofia gynnulleidfa y trueiniaid bŷth.
20 Edrŷch ar y cyfammod, canŷs llawn ŷw tywŷll-leoedd y ddaiar o drigfannau trawsder.
21 Na ddychweled y tlawd yn wradwŷddus, molianned y truan, a'r anghenus dy enw.
22 Cyfod O Dduw, dadleua dy ddadl, cofia dy wradwŷdd gan yr ynfŷd beunŷdd.
23 Nag anghofia lais dy elynnion; dadwrdd y rhai a godant i'th erbŷn sŷdd yn dringo yn wastadol.

Y 15 dŷdd o'r mîs.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 75.

Confitebimur tibi.

CLodforwn dydi O Dduw, clodforwn, canŷs agos ŷw dŷ enw : dy ryfeddodau a fynegant hynnŷ.
2 Pan dderbŷniwŷf y gynnulleidfa, mi a farnaf yn uniawn.
3 Ymddatododd y ddaiar, a'i hôll drigolion : myfi sŷdd ŷn cynnal ei cholofnau.
4 Dywedais wrth y rhai ynfŷd, nag ynfydwch ; ac wrth y rhai annuwiol na dderchefwch eich corn.
5 Na dderchefwch eich corn yn uchel, na ddywedwch yn war-sŷth.
6 Canŷs nid o'r dwŷrain, nag o'r gorllewin, nag o'r deheu y daw goruchafiaeth.
7 Ond Duw sŷdd ŷn barnu, efe a ostwng y naill, ac a gyfŷd y llall.
8 O blegit y mae phiol yn llaw'r Arglwŷdd, a'r gwîn sŷdd gôch, yn llawn cymmŷsg, ac efe a dywalltodd o hwnnw: etto hôll annuwolion y tîr a wascant, ac a yfant ei waelodion.
9 Minneu a fynegaf yn dragywŷdd, ac a ganaf i Dduw Jacob.
10 Torraf hefŷd hôll gŷrn y rhai annuwiol, a chŷrn y rhai cyfiawn a dderchefir.

Psalm. 76.

Notus in Judea.

HYnod ŷw Duw yn Judea, mawr ŷw ei enw êf yn Israel.

2 Ei babell hefŷd sŷdd yn Salem, a'i
drigfa yn Seion.
3 Yna y torrodd efe saethau y bŵa, y
tarian, y cleddŷf hefŷd a'r frwŷdr.
4 Gogoneddusach wŷt, a chadarnach
na mynyddoedd yr yspail.
5 Yspeilwŷd y cedŷrn galon, hun-
asant eu hûn: a'r hôll wŷr o nerth ni
chawsant eu dwŷlo.
6 Gan dy gerŷdd di O Dduw Jacob,
y rhoed y cerbŷd a'r march i gysgu.
7 Tydi, tydi wŷt ofnadwŷ, a phwŷ a
saif o'th flaen, pan enynno dy ddigter?
8 O'r nefoedd y peraist glywed barn,
ofnodd, a gostegodd y ddaiar.
9 Pan gyfododd Duw i farn, i achub
hôll rai llednais y tîr.
10 Diau, cynddaredd dŷn a'th folianna
di, gweddill cynddaredd a waherddi.
11 Addunedwch, a thelwch i'r Ar-
glwŷdd eich Duw; y rhai ôll ydŷnt o'i
amgŷlch êf, dygant anrheg i'r ofnadwŷ.
12 Efe a dŷr ymmaith yspryd tywŷs-
ogion, y mae yn ofnadwŷ i frenhinoedd
y ddaiar.

Psalm. 77.

Voce mea ad Dominum.

A'M llêf y gwaeddais ar Dduw: a'm
llêf ar Dduw, ac efe a'm gwran-
dawodd.
2 Yn nŷdd fy nhrallôd y ceisias yr
Arglwŷdd: fy archoll a redodd liw nôs,
ac ni pheidodd: fy enaid a wrthododd
ei ddiddânu.
3 Cofiais Dduw, ac a'm cythryblwŷd,
cwŷnais a therfyscwŷd fy yspryd.
4 Deliaist fy llygaid yn effro, synnodd
arnaf, fel na allaf lefaru.
5 Ystyriais y dyddiau gŷnt, blynydd-
oedd yr hên oesoedd.
6 Cofio yr ydwŷf fy nghân y nôs, yr
ydwŷf yn ymddiddan â'm calon: fy
yspryd sŷdd yn chwilio yn ddyfal.
7 Ai yn dragywŷdd y bwrw'r Ar-
glwŷdd heibio? ac oni bŷdd efe bodlon
mwy?
8 A ddarfu ei drugaredd êf tros bŷth?
a balla ei addewid êf yn oes oesoedd?
9 A anghofiodd Duw drugarhau? a
gaeodd efe ei drugareddau mewn soriant?
10 A dywedais, dymma fy ngwendid,
etto cofiaf flynyddoedd deheu-law y
Goruchaf.
11 Cofiaf weithredoedd yr Arglwŷdd;
ie cofiaf dy wrthiau gŷnt.
12 Myfyriaf hefŷd ar dy hôll waith:
ac am dy weithredoedd y chwedleuaf.
13 Dy ffordd O Dduw, sŷdd yn y
cyssegr: pa dduw mor fawr a'n Duw ni?
14 Ti ŷw y Duw sŷdd yn gwneuthur
rhyfeddodau, dangosaist dy nerth ymŷsc
y bobloedd.
15 Gwaredaist â'th fraich dy bobl,
meibion Jacob, a Joseph.
16 Y dyfroedd a'th welsant O Dduw,
y dŷfroedd a'th welsant; hwŷ a ofn-
asant; y dyfnderau hefŷd y gynhyrfwŷd.
17 Y cwmylau a dywalltasant ddwfr,
yr wŷbrennau a roddasant dwrwf; dy
saethau hefŷd a gerddasant.
18 Twrf dy daran a glywŷd o am-
gŷlch; mellt a oleuasant y bŷd; cyff-
rôdd, a chrynnodd y ddaiar.
19 Dy ffordd sŷdd yn y môr, a'th
lwŷbrau yn y dyfroedd mawrion; ac nid
adweinir dy ôl.
20 Tywŷsaist dy bobl fel defaid,
drwŷ law Moses, ac Aaron.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 78.

Attendite, popule.

GWrando fy nghyfraith fy mhobl,
gostyngwch eich clust at eiriau fy
ngeneu.
2 Agoraf fy ngeneu mewn dihareb,
traethaf ddammegion o'r cynfŷd.
3 Y rhai a glywsom, ac a wŷbuom,

ac a fynegodd ein tadau i ni.
4 Ni chêlwn rhag ei meibion, gan
fynegi i'r oes a ddêl foliant yr Argl-
wydd a'i nerth, a'i ryfeddodau, y rhai
a wnaeth ef.
5 Canys efe a ſicrhaodd dyſtiolaeth
yn Jacob, ac a oſododd gyfraith yn
Iſrael: y rhai a orchymmynnodd efe i'n
tadau eu dyſgu iw plant.
6 Fel y gwŷbyddei'r oes a ddêl, ſef y
plant a enid, a phan gyfodent, y myn-
egent hwŷ iw plant hwŷthau.
7 Fel y goſodent eu gobaith ar Dduw,
heb anghofio gweithredoedd Duw, ond
cadw ei orchymmynnion êf.
8 Ac na byddent fel eu tadau yn
genhedloedd gyndŷn, a gwrthryfelgar,
yn genhedlaeth ni oſododd ei chalon yn
uniawn, ac nid ŷw ei hyſprŷd ffyddlon
gyda Duw.
9 Meibion Ephraim yn arfog, ac ŷn
ſaethu â bŵa, a droeſant eu cefnau yn
nŷdd y frwŷdr.
10 Ni chadwaſant gyfammod Duw,
ond gwrthodaſant rodio yn ei gyfraith êf.
11 Ac anghofiaſant ei weithredoedd,
a'i ryfeddodau, y rhai a ddangoſei efe
iddŷnt.
12 Efe a wnaethei wrthiau o flaen
eu tadau hwŷnt yn nhîr yr Aipht ym
maes Zoan.
13 Efe a barthodd y môr, ac a aeth â
hwŷnt drwodd; gwnaeth hefŷd i'r dwfr
ſefŷll fel pen-twr.
14 Y dŷdd hefŷd y tywŷſodd efe
hwŷnt â chwmmwl, ac rhŷd y nôs â
goleuni tân.
15 Efe a holltodd y creigiau yn yr
anialwch, a rhoddes ddiod oddiyno
megis o ddyfnderau dirfawr.
16 Canŷs efe a ddûg ffrydau allan o'r
graig, ac a dynnodd i lawr megis af-
onŷdd o ddyfroedd.
17 Er hynnŷ chwanegaſant etto bechu
yn ei erbŷn êf, gan ddigio y Goruchaf
yn y diffaethwch;
18 A themptiaſant Dduw yn eu calon,
gan ofŷn bwŷd wrth eu blŷs.
19 Llefaraſant hefŷd yn erbŷn Duw,
dywedaſant, a ddichon Duw arlwyo
bwrdd yn yr anialwch?
20 Wele, efe a darawodd y graig, fel
y piſtylloedd dwfr, ac y llifodd afonŷdd;
a ddichon efe roddi bara hefŷd? a ddar-
para efe gîg iw bobl?.
21 Am hynnŷ y clybu'r Arglwŷdd,
ac y digiodd, a thân a ennynnodd yn
erbŷn Jacob, a digofaint hefŷd a gyn-
neuodd yn erbŷn Iſrael.
22 Am na chredent yn Nuw, ac na
obeithient yn ei iechŷdwriaeth êf.
23 Er iddo êf orchymmŷn i'r wŷb-
rennau oddi uchod, ac egorŷd dryſau
y nefoedd.
24 A glawio Manna arnŷnt iw
fwŷdta: a rhoddi iddŷnt ŷd y nefoedd.
25 Dŷn a fwŷdtaodd fara angelion,
anfonodd iddŷnt fwŷd yn ddigonol.
26 Gyrrodd y dwŷrein-wŷnt yn y
nefoedd: ac yn ei nerth y dûg efe dde-
heu-wŷnt.
27 Glawiodd hefŷd gîg arnŷnt, fel
llwch: ac adar aſcellog fel tywod y môr.
28 Ac a wnaeth iddŷnt gwŷmpo o
fewn eu gwerſŷll, o amgŷlch eu preſſ-
wŷlfeŷdd.
29 Fellu y bwŷdtaſant, ac y llwŷr
ddiwallwŷd hwŷnt, ac efe a barodd eu
dymuniad iddŷnt.
30 Ni ommeddwŷd hwŷnt o'r hŷn a
flyſiaſant, er hynnŷ tra yr ydoedd eu
bwŷd yn eu ſafnau.
31 Digllonedd Duw a gynneuodd yn
eu herbŷn hwŷnt, ac a laddodd y rhai
braſaf o honŷnt, ac a gwŷmpodd ethol-
edigion Iſrael.
32 Er hŷn ôll pechaſant etto, ac ni
chredaſant iw ryfeddodau êf.
33 Am hynnŷ y treuliodd efe eu
dyddiau hwŷnt mewn oferedd, a'u blyn-
yddoedd

yddoedd mewn dychrŷn.
34 Pan ladde efe hwŷnt, hwŷ a'i ceiſ-
ient ef, ac a ddychwelent, ac a geiſient
Dduw yn foreu.
35 Cofient hefŷd mai Duw oedd eu
craig, ac mai y Goruchaf Dduw oedd eu
gwaredudd.
36 Er hynnŷ, rhagrithio yr oeddŷnt
iddo ef â'u genau, a dywedŷd celwydd
wrtho â'u tafod :
37 A'u calon heb fôd yn uniawn
gydag ef, na'u bôd yn ffyddlon yn ei
gyfammod ef.
38 Er hynnŷ efe yn drugarog a fadd-
euodd eu hanwiredd, ac ni ddifethodd
hwŷnt : ie trôdd ymmaith ei ddigofaint
yn fynŷch, ac ni chyffrôdd ei hôll lîd.
39 Canŷs efe a gofieu mai cnawd
oeddŷnt, a gwŷnt yn myned, ac heb
ddychwelŷd.
40 Pa ſawl gwaith y digiaſant ef yn
yr anialwch, ac y gofidiaſant ef yn y
diffaethwch?
41 Ie troeſant, a phrofaſant Dduw, ac
a oſodaſant derfŷn i Sanct yr Iſrael.
42 Ni chofiaſant ei law ef, na'r dŷdd
y gwaredodd efe hwŷnt oddiwrth
y gelŷn.
43 Fel y goſodaſei efe ei arwŷddion yn
yr Aipht, a'i ryfeddodau ym maes *Zoan*.
44 Ac y troeſei eu hafonŷdd yn waed:
a'u ffrydau, fel na allen yfed.
45 Anfonodd gymmŷſg-blâ yn eu
plith, yr hon a'u difaodd hwŷnt : a llyf-
ffaint iw difetha.
46 Ac efe a roddodd eu cnŵd hwŷnt
i'r lindŷs, a'u llafur i'r locuſt.
47 Deſtrywiodd eu gwîn-wŷdd â
chenllŷſg, a'u Sycomor-wŷdd â rhêw.
48 Rhoddodd hefŷd eu hanifeiliaid
i'r cenllŷſg, a'u golud i'r mellt.
49 Anfonodd arnŷnt gynddaredd ei
lîd, llidiawgrwŷdd, a digter, a chyfyng-
der, trwŷ anfon angelion drŵg.
50 Cymmhwŷſodd ffordd iw ddig-
ofaint, nid attaliodd eu henaid oddiwrth
angeu : ond eu bywŷd a roddodd efe
i'r haint.
51 Tarawodd hefŷd bôb cyntaf-anedig
yn yr Aipht, ſef blaenion eu nerth hwŷnt
ym mhebŷll Ham.
52 Ond efe a yrrodd ei bobl eu hun
fel defaid, ac a'i harweiniodd hwŷnt fel
praidd yn yr anialwch.
53 Tywŷſodd hwŷnt hefŷd yn ddi-
ogel fel nad ofnaſant : a'r môr a orch-
guddiodd eu gelynnion hwŷnt.
54 Hwŷthau a ddûg efe i oror ei
ſancteiddrwŷdd : i'r mynŷdd hwn a en-
nillodd ei ddeheu-law ef.
55 Ac efe a yrrodd allan y cenhed-
loedd o'u blaen hwŷnt, ac a rannodd
iddŷnt etifeddiaeth wrth linŷn, ac a
wnaeth i lwŷthau Iſrael drigo yn eu
pebŷll hwŷnt.
56 Er hynnŷ temptiaſant a digiaſant
Dduw goruchaf, ac ni chadwaſant ei
dyſtiolaethau.
57 Eithr ciliaſant a buant anffyddlon
fel eu tadau; troeſant fel bŵa twŷllodrus.
58 Digiaſant êf hefŷd â'u huchel-fan-
nau : a gyrraſant eiddigedd arno â'u cer-
fiedig ddelwau.
59 Clybu Duw hŷn ac a ddigiodd, ac
a ffieiddiodd Iſrael yn ddirfawr.
60 Fel y gadawodd êf dabernacl
Siloh, y babell a oſodaſei efe ym mŷſc
dynnion.
61 Ac y rhoddodd ei nerth mewn
caethiwed, a'i brŷdferthwch yn llaw'r
gelŷn.
62 Rhoddodd hefŷd ei bobl i'r cleddŷf,
a digiodd wrth ei etifeddiaeth.
63 Tân a yſodd eu gwŷr ieuaingc, a'u
morwŷnion ni phriodwŷd.
64 Eu hoffeiriaid a laddwŷd â'r cle-
ddŷf, a'u gwragedd gweddwon nid
wŷlaſant.
65 Yna y deffrôdd yr Arglwŷdd fel
un o gyſgu ; fel cadarn yn bloeddio

gwedi gwîn.
66 Ac efe a darawodd ei elynnion o'r
tu ôl: rhoddodd iddŷnt warth tra-
gywŷddol.
67 Gwrthododd hefŷd babell Joseph,
ac ni etholodd lwŷth Ephraim.
68 Ond efe a etholodd lwŷth Juda,
mynŷdd Seion, yr hwn a hoffodd.
69 Ac a adeiladodd ei gyssegr fel llŷs
uchel: fel y ddaiar, yr hon a seiliodd
efe yn dragywŷdd.
70 Etholodd hefŷd Ddafŷdd ei wâs,
ac a'i cymmerth o gorlannau y defaid.
71 Oddiar ôl y defaid cyfebron, y
daeth ag ef i borthi Jacob ei bobl, ac
Israel ei etifeddiaeth.
72 Yntef a'i porthodd hwŷnt yn ôl
perffeithrwŷdd ei galon, ac a'u trinodd
wrth gyfarwŷddŷd ei ddwŷlo.

Yr 16 Dŷdd o'r Mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 79.
Deus, venerunt.

Y Cenhedloedd, O Dduw, a ddaeth-
ant i'th etifeddiaeth, halogasant dy
deml sanctaidd; gosodasant Jerusalem
yn garneddau.
2 Rhoddasant gelanedd dy weision
yn fwŷd i adar y nefoedd, a chîg dy
saint i fwŷstfilod y ddaiar.
3 Tywalltasant eu gwaed fel dwfr
o amgŷlch Jerusalem, ac nid oedd a'i
claddeu.
4 Yr ydŷm ni yn warthrudd i'n
cymmydogion, dirmŷg a gwatwargerdd
i'r rhai sŷdd o'n hamgŷlch.
5 Pa hŷd Arglwŷdd, a ddigi di'n
dragywŷdd? a lŷsc dy eiddigedd di
fel tân?
6 Tywallt dy lîd ar y cenhedloedd
ni'th adnabuant; ac ar y teŷrnasoedd ni
alwasant ar dy enw.
7 Canŷs yssasant Jacob, ac a wnaeth-
ant ei bresswŷlfa yn anghyfannedd.
8 Na chofia'r anwireddau gŷnt i'n
herbŷn; bryssia, rhagflaened dy drugar-
eddau ni: canŷs llêsg iawn i'n gwn-
aethpwŷd.
9 Cynnorthwŷa ni, O Dduw ein ie-
chŷdwriaeth, er mwŷn gogoniant dy
enw: gwared ni hefŷd, a thrugarhâ wrth
ein pechodau, er mwŷn dy enw.
10 Paham y dywed y cenhedloedd,
pa le y mae eu Duw hwŷnt? bydded
hyspŷs ym mhlîth y cenhedloedd yn ein
golwg ni, wrth ddial gwaed dy weision,
yr hwn a dywalltwŷd
11 Deued uchenaid y carcharorion
ger dy fron, yn ôl mawredd dy nerth;
cadw blant marwolaeth.
12 A thâl i'n cymmydogion ar y
seithfed iw monwes eu cabledd, drwŷ'r
hon i'th gablasant di, O Arglwŷdd.
13 A ninnau dy bobl, a defaid dy
borfa, a'th foliannwn di yn dragywŷdd;
datconwn dy foliant o genhedlaeth i
genhedlaeth.

Psalm. 80.
Qui regis Israel.

GWrando O fugail Israel, yr hwn
wŷt yn arwain Joseph fel praidd:
ymddiscleiria yr hwn wŷt yn eistedd
rhwng y cerubiaid.
2 Cyfod dy nerth o flaen Ephraim, a
Benjamin, a Manasses, a thyred yn iech-
ŷdwriaeth i ni.
3 Dychwel ni O Dduw, a llewyrcha
dy wŷneb, ac ni a achubir.
4 O Arglwŷdd Dduw'r lluoedd, pa
hŷd y sorri wrth weddi dy bobl?
5 Porthaist hwŷnt â bara dagrau, a
diodaist hwŷnt â dagrau wrth fesur
mawr.
6 Gosodaist ni yn gynnen i'n cym-
mydogion, a'n gelynnion a'n gwatwarent
yn eu mŷsc eu hun.

7 O Dduw'r lluoedd dychwel ni, a llewŷrcha dy wŷneb, ac ni a achubir.

8 Mudaist win-wŷdden o'r Aipht, bwriaist y cenhedloedd allan a phlennaist hi.

9 Arloesaist o'i blaen, a pheraist iw gwraidd wreiddio, a hi a lanwodd y tîr.

10 Cuddiwŷd y mynyddoedd gan ei chysgod; a'i changhennau oedd fel cedrwŷdd rhagorol.

11 Hi a estynnodd ei changhennau hŷd y môr, a'i blagur hŷd yr afon.

12 Paham y rhwŷgaist ei chauau, fel y tynno pawb a elo heibio 'rhŷd y ffordd ei grawn hi?

13 Y baedd o'r coed a'i turria, a bwŷstfil y maes a'i pawr.

14 O Dduw'r lluoedd, dychwel attolwg: edrŷch o'r nefoedd a chenfŷdd, ac ymwel â'r win-wŷdden hon;

15 A'r winllan a blannodd dy ddeheu-law, ac â'r planhigŷn a gadarnheaist i ti dy hun.

16 Llosgwŷd hi â thân, torwŷd hi i lawr: gan gerŷdd dy wŷneb y difethir hwŷnt.

17 Bydded dy law dros ŵr dy ddeheu-law; a thros fab dŷn yr hwn a gadarnheaist i ti dy hun.

18 Fellu ni chiliwn yn ôl oddiwrthit ti; bŷwhâ ni, ac ni a alwn ar dy enw.

19 O Arglwŷdd Dduw'r lluoedd, dychwel ni: llewŷrcha dy wŷneb, ac ni a achubir.

Psalm. 81.
Exultate Deo,

CEnwch yn llafar i Dduw ein cadernid: cenwch yn llawen i Dduw Jacob.

2 Cymmerwch psalm, a moeswch dympan, y delŷn fwŷn, a'r nabl.

3 Ud-cenwch udcorn ar y lloer newŷdd, ar yr amser nodedig, yn nŷdd ein huchelwŷl.

4 Canŷs deddf ŷw hŷn i Israel, a defod i Dduw Jacob.

5 Efe a'i gosododd yn dystiolaeth yn Joseph: pan aeth efe allan trwŷ dîr yr Aipht, lle clywais iaith ni ddeallwn.

6 Tynnais ei ysgwŷdd oddiwrth y baich; ei ddwŷlo a ymadawsant â'r crochanau.

7 Mewn cyfyngder y gelwaist, ac mi a'th waredais; gwrandewais di yn nirgelwch y dâran, profais di wrth ddyfroedd Meribah.

8 Clŷw fy mhobl, a mi a dystiolaethaf i ti Israel, os gwrandewi arnaf.

9 Na fydded ynot Dduw arall, ac nag ymgrymma i Dduw dieithr.

10 Myfi'r Arglwŷdd dy Dduw, ŷw'r hwn a'th ddûg di allan o dîr yr Aipht; lleda dy safn, ac mi a'i llanwaf.

11 Ond ni wrandawai fy mhobl ar fy llêf, ac Israel ni'm mynnai.

12 Yna y gollyngais hwŷnt yng hyndynrhwŷdd eu calon, aethant wrth eu cyngor eu hunain.

13 Oh na wrandawsei fy mhobl arnaf: na rodiasei Israel yn fy ffŷrdd.

14 Buan y gostyngaswn eu gelynnion ac y troeswn fy llaw'n erbŷn eu gwrthwŷneb-wŷr.

15 Caseion yr Arglwŷdd a gymmerasant arnŷnt ymostwng iddo ef, a'i hamser hwŷthau a fuasei'n dragywŷdd.

16 Bwŷdasei hwŷnt hefŷd â brasder gwenith; ac â mêl o'r graig i'th ddiwallaswn.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 82.
Deus stetit.

DUw sŷdd yn sefyll ynghynnulleidfa y galluog: ym mhlîth y duwiau y barn efe

2 Pa hŷd y bernwch ar gam? ac y derbyniwch wŷneb y rhai annuwiol.

3 Bernwch

3 Bernwch y tlawd a'r ymddifad,
cyfiawnhêwch y cystuddiedig a'r rheidus.
4 Gwaredwch y tlawd a'r anghenus:
achubwch hwŷnt o law y rhai annwiol.
5 Ni wŷddant, ac ni ddeallant, mewn
tywŷllwch y rhodiant: hôll sylfaenau
y ddaiar a symmudwŷd o'u lle.
6 Myfi a ddywedais, duwiau ydŷch
chwi, a meibion y Goruchaf ydŷch
chwi oll.
7 Eithr byddwch feirw fel dynnion,
ac fel un o'r tywŷsogion y syrthiwch.
8 Cyfod O Dduw, barna'r ddaiar,
canŷs ti a etifeddi'r hôll genhedloedd.

Psalm. 83.

Deus, quis similis.

O Dduw na ostega, na thaw, ac na
fŷdd lonŷdd, O Dduw.
2 Canŷs wele dy elynnion sŷdd yn
terfysgu, a'th gaseion yn cyfodi eu
pennau.
3 Ymgyfrinachant yn ddichellgar yn
erbŷn dy bobl, ac ymgynghorasant yn
erbŷn dy rai dirgel di.
4 Dywedasant, deuwch, a difethwn.
hwŷnt, fel na byddont yn genhedl, ac
na chofier enw Israel mwŷach.
5 Canŷs ymgynghorasant yn un-frŷd,
ac ymwnaethant i'th erbŷn.
6 Pebŷll Edom, a'r Ismaeliaid, y
Moabiaid, a'r Hagariaid.
7 Gebel, ac Ammon, ac Amalec, y
Philistiaid, gyda phresswŷl-wŷr Tyrus.
8 Assur hefŷd a ymgwplysodd â
hwŷnt, buant fraich i blant Lot.
9 Gwna di iddŷnt fel i Midian, megis
i Sisera, megis i Jabin, wrth afon Cison.
10 Yn Endor y difethwŷd hwŷnt,
aethant yn dail i'r ddaiar.
11 Gwna ei bendefigion fel Oreb, ac
fel *Zeeb*, a'i hôll dywŷsogion fel *Zebah*,
ac fel Salmunnah.
12 Y rhai a ddywedasant, cymmerwn
i ni gyfanneddau Duw iw meddiannu.
13 Gosod hwŷnt, O fy Nuw, fel olwŷn;
fel sofl o flaen y gwŷnt.
14 Fel y llŷsc tân goed, ac fel y
goddeithia fflam fynyddoedd.
15 Fellu erlid ti hwŷnt â'th demhestl,
a dychryna hwŷnt â'th orwŷnt.
16 Llanw eu hwynebau â gwarth, fel
y ceisiont dy enw, O Arglwŷdd.
17 Cywilyddier a thralloder hwŷnt
yn dragywŷdd ie gwradwŷdder, a difether
hwŷnt;
18 Fel y gwŷpont mai tydi, yr hwn
yn unig wŷt Jehofa wrth dy enw, wŷt
Oruchaf ar yr hôll ddaiar.

Psalm. 84.

Quam dilecta.

MOr hawddgar ŷw dy bebŷll di, O
Arglwŷdd y lluoedd?
2 Fy enaid a hiraetha, ie ac a flysia
am gynteddau'r Arglwŷdd: fy nghalon,
a'm cnawd a waeddant am y Duw bwŷ.
3 Aderŷn y tô hefŷd a gafodd dŷ,
a'r wennol nŷth iddi, lle y gosŷd ei
chywion: sef dy allorau di, O Arglwŷdd
y lluoedd, fy Mrenin a'm Duw.
4 Gwŷn eu bŷd presswŷlwŷr dy dŷ:
yn wastad i'th foliannant.
5 Gwŷn ei fŷd y dŷn y mae ei gadernid
ynot, a'th ffŷrdd yn eu calon.
6 Y rhai yn myned trwŷ ddyffrŷn
Baca, a'i gwnant yn ffynnon, a'r glaw a
leinw y llynnau.
7 Ant o nerth i nerth; ymddengŷs
pôb un ger bron Duw yn Seion.
8 O Arglwŷdd Dduw'r lluoedd, clŷw
fy ngweddi; gwrando, O Dduw Jacob.
9 O Dduw ein tarian, gwêl, ac edrŷch
ar wŷneb dy eneiniog.
10 Canŷs gwell ŷw diwrnod yn dy
gynteddau di na mîl; dewiswn gadw
drŵs yn nhŷ fy Nuw, o flaen trigo yn
mhebŷll annuwioldeb.
11 Canŷs haul, a tharian ŷw'r
Arglwŷdd Dduw: yr Arglwŷdd a rŷdd
rás

râs a gogoniant: ni attal efe ddim daioni
oddiwrth y rhai a rodiant yn berffaith.
12 O Arglwŷdd y lluoedd, gwŷn ei
fŷd y dŷn a ymddiried ynot.

Psalm. 85.
Benedixisti, Domine.

GRas-lawn fuost, O Arglwŷdd, i'th
dîr: dychwelaist gaethiwed Jacob.
2 Maddeuaist anwiredd dy bobl: cudd-
iaist eu hôll bechod.
3 Tynnaist ymmaith dy hôll lîd; troist
oddiwrth lidiawgrwŷdd dy ddigter.
4 Trô ni O Dduw ein iechŷdwriaeth: a
thor ymmaith dy ddigofaint oddiwrthŷm.
5 Ai bŷth y digi wrthŷm? a estynni
di dy sorriant hŷd genhedlaeth a chen-
hedlaeth?
6 Oni throi di a'n bŷwhau ni, fel y
llawenycho dy bobl ynot ti.
7 Dangos i ni, Arglwŷdd, dy dru-
garedd: a dôd i ni dy iechŷdwriaeth.
8 Gwrandawaf bêth a ddywed yr Ar-
glwŷdd Dduw; canŷs efe a draetha he-
ddwch iw bobl, ac iw saint; ond na
throant at ynfydrwŷdd.
9 Dieu fôd ei iechŷd êf yn agos i'r
rhai a'i hofnant: fel y trigo gogoniant
yn ein tîr ni.
10 Trugaredd a gwirionedd a ymgyf-
arfuant: cyfiawnder a heddwch a ym-
gusanasant.
11 Gwirionedd a dardda o'r ddaiar; a
chyflawnder a edrŷch i lawr o'r nefoedd.
12 Yr Arglwŷdd hefŷd a rŷdd dda-
ioni; a'r ddaiar a rŷdd ei chnŵd.
13 Cyfiawnder a â o'i flaen êf: ac a
esŷd ei draed êf ar y ffordd.

Y 17 dŷdd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 86.
Inclina, Domine.

GOstwng, O Arglwŷdd, dy glust,
gwrando fi; canŷs truan ac ang-
henus ydwŷf.
2 Cadw fy enaid, canŷs sanctaidd
ydwŷf: achub di dy wâs, O fy Nuw,
yr hwn sŷdd yn ymddiried ynot.
3 Trugarhâ wrthif Arglwŷdd canŷs
arnat y llefaf beunŷdd.
4 Llawenhâ enaid dy wâs canŷs attat
y dechafaf fy enaid.
5 Canŷs ti O Arglwŷdd ydwŷt ddâ,
a maddeugar: ac o fawr drugaredd i'r
rhai ôll a alwant arnat.
6 Clŷw Arglwŷdd fŷ ngweddi: ac
ymwrando â llais fy ymbil.
7 Yn nŷdd fy nghyfyngder y llefaf
arnat: canŷs gwrandewi fi.
8 Nid oes fel tydi ym mŷsc y duwiau,
O Arglwŷdd; na gweithredoedd fel dy
weithredoedd di.
9 Yr hôll genhedloedd, y rhai a wnae-
thost a ddeuant, ac a addolant ger dy
fron di, O Arglwŷdd: ac a ogoneddant
dy enw.
10 Canŷs ydwŷt fawr, ac yn gwneu-
thur rhyfeddodau: ti yn unig wŷt Dduw.
11 Dysc i mi dy ffordd O Arglwŷdd,
mi a rodiaf yn dy wirionedd: una fy
nghalon i ofni dy enw,
12 Moliannaf di O Arglwŷdd fy
Nuw, a'm hôll galon; a gogoneddaf dy
enw yn dragywŷdd.
13 Canŷs mawr ŷw dy drugaredd
tuag attaf, a gwaredaist fy enaid o
uffern isod.
14 Rhai beilchion a gyfodasant i'm
herbŷn, O Dduw, a chynnulleidfa y
trawsion a geisiasant fy enaid, ac ni'th
osodasant di ger eu bron.
15 Eithr ti O Arglwŷdd, wŷt Dduw,
trugarog, a graslawn; hwŷrfrydig i lîd,
a helaeth o drugaredd a gwirionedd.
16 Edrŷch arnaf, a thrugarhâ wrthif;
dyro dy nerth i'th wâs, ac achub fâb dy
wasanaeth-ferch.
17 Gwna i mi arwŷdd er daioni, fel
y gwelo fy nghaseion, ac y gwradwŷdder
hwŷnt:

hwŷnt: am i ti, O Arglwŷdd, fy nghyn-
northwŷo a'm diddanu.

Psalm. 87.

Fundamenta ejus.

EI sail sŷdd ar y mynyddoedd
sanctaidd.
2 Yr Arglwŷdd a gâr bŷrth Seion, yn
fwŷ na hôll breswŷlfeydd Jacob.
3 Gogoneddus bethau a ddywedir am
danat ti, ô ddinas Duw.
4 Cofiaf Rahab a Babilon wrth fy
nghydnabod: wele Philistia a Thyrus
ynghŷd ag Ethiopia: yno y ganwŷd hwn.
5 Ac am Seion y dywedir, y gŵr a'r
gŵr a anwŷd ynddi, a'r Goruchaf ei hun
a'i siccrha hi.
6 Yr Arglwŷdd a gyfrif pan scrifenno
y bobl, eni hwn yno.
7 Y cantorion a'r cerddorion a fy-
ddant yno: fy hôll ffynhonnau sŷdd
ynot ti.

Psalm. 88.

Domine Deus.

O Arglwŷdd Dduw fy iechŷdwriaeth,
gwaeddais o'th flaen ddŷdd a nôs.
2 Deued fy ngweddi ger dy fron,
gostwng dy glust at fy llefain.
3 Canŷs fy enaid a lannwŷd o flin-
derau, a'm henioes a nesâ i'r beddrod.
4 Cyfrifwŷd fi gyda'r rhai a ddesgyn-
nent i'r pwll: ydwŷf fel gŵr heb nerth.
5 Yn rhŷdd ym mŷsc y meirw, fel
rhai wedi eu llâdd, yn gorwedd mewn
bêdd; y rhai ni chofi mwŷ; a hwŷ a
dorrwŷd oddiwrth dy law.
6 Gosodaist fi yn y pwll issaf: mewn
tywŷllwch, yn y dyfnderau.
7 Y mae dy ddigofaint yn pwŷso ar-
naf; ac a'th hôll donnau i'm cystuddiaist.
8 Pellheaist fy nghydnabod oddi-
wrthif, gwnaethost fi yn ffieidd-dra idd-
ŷnt; gwarchaewŷd fi, fel nad awn allan.
9 Fy llygad a ofidiodd gan fy nghy-
studd, llefais arnat Arglwŷdd beunŷdd:
estynnais fy nwŷlo attat.
10 Ai i'r meirw y gwnei ryfeddod?
a gyfŷd y meirw a'th foliannu di?
11 A dreuthir dy drugaredd mewn
bêdd? a'th wirionedd yn nestrŷw?
12 A adwaenir dy ryfeddod yn y
tywŷllwch? a'th gyfiawnder yn nhîr
anghof?
13 Ond myfi a lefais arnat Arglwŷdd:
yn foreu yr achub fy ngweddi dy flaen.
14 Paham Arglwŷdd y gwrthodi fy
enaid? y cuddi dy wŷneb oddiwrthif?
15 Truan ydwŷfi, ac ar drancedigaeth
o'm hieuenctid, dygais dy ofn, ac yr
ydwŷf yn petruso.
16 Dy soriant a aeth trosof, dy ddy-
chrŷnnedigaethau a'm torrodd ymmaith.
17 Fel dwfr i'm cylchynasant beu-
nŷdd: ac a'm cŷd-amgylchasant.
18 Câr a chyfaill a yrraist ym mhell
oddiwrthif, a'm cydnabod i dywŷllwch.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 89.

Misericordias Domini.

TRugareddau'r Arglwŷdd a ddat-
canaf bŷth, a'm geneu y mynegaf
dy wirionedd, o genhedlaeth hŷd gen-
hedlaeth.
2 Canŷs dywedais, adeiledir trugaredd
yn dragywŷdd yn y nefoedd y siccrhei
dy wirionedd.
3 Gwneuthum ammod a'm etholedig,
tyngais i'm gwâs Dafŷdd.
4 Yn dragywŷdd y siccrhâf dy hâd
ti: ac o genhedlaeth i genhedlaeth yr
adeiladaf dy orseddfaingc di.
5 A'r nefoedd, O Arglwŷdd a folian-
nant dŷ ryfeddod, a'th wirionedd yng-
hynnulleidfa y saint.
6 Canŷs pwŷ yn y nêf a gystedlir a'r
Arglwŷdd? pwŷ a gyffelybir i'r Ar-
glwŷdd ym mŷsc meibion y cedŷrn.

7 Duw ſŷdd ofnadwŷ iawn, ynghyn-
nulleidfa'r ſainct: ac iw arſwŷdo yn ei
hôll amgylchoedd.
8 O Arglwŷdd Dduw'r lluoedd, pwŷ
ſŷdd fel tydi, yn gadarn Iôr? a'th wir-
ionedd o'th amgŷlch.
9 Ti wŷt yn llywodraethu ymchwŷdd
y môr; pan gyfodo ei donnau, ti a'i
goſtegi,
10 Ti a ddrylliaiſt yr Aipht, fel un
lladdedig: drwŷ nerth dy fraich y gwaſ-
ceraiſt dy elynnion.
11 Y nefoedd ydŷnt eiddo ti, a'r
ddaiar ſŷdd eiddo ti; ti a ſeiliaiſt y bŷd
a'i gyflawnder.
12 Ti a greaiſt ogledd a deheu: Tabor
a Hermon a lawenychant yn dy enw.
13 Y mae i ti fraich, a chadernid;
cadarn ŷw dy law, ac uchel ŷw dy
ddeheu-law.
14 Cyfiawnder, a barn ŷw trigfa dy
orſeddfaingc: trugaredd a gwirionedd a
ragflaenant dy wŷneb.
15 Gwŷn eu bŷd y bobl a adwaenant
yr hyfrŷd-lais; yn llewŷrch dy wŷneb
O Arglwŷdd y rhodiant hwŷ.
16 Yn dy enw di y gorfoleddant
beunŷdd, ac yn dy gyfiawnder yr ym-
dderchafant.
17 Canŷs godidawgrwŷdd eu cad-
ernid hwŷnt ydwŷt ti; ac yn dy ewŷllŷs
dâ y derchefir ein corn ni.
18 Canŷs yr Arglwŷdd ŷw ein tarian:
a Sainct Iſrael ŷw ein Brenin.
19 Yna'r ymddiddenaiſt mewn gwel-
edigaeth a'th ſanct, ac a ddywedaiſt, goſ-
odaiſt gymmorth ar un cadarn; derchefais
un etholedig o'r bobl.
20 Cefais Ddafŷdd fy ngwaſanaeth-
ŵr: eneiniais êf a'm holew ſanctaidd.
21 Yr hwn y ſiccrhêir fy llaw gydag
êf: a'm braich a'i nertha ef.
22 Ni orthrymma y gelŷn êf, a'r Mâb
anwir nis cyſtuddia êf.
23 Ac mi a goethaf ei elynnion o'i
flaen, a'i gaſeion a darawaf.
24 Fy ngwirionedd hefŷd, a'm tru-
garedd ſŷdd gydag êf: ac yn fy enw y
derchefir ei gorn ef.
25 A goſodaf ei law yn y môr, a'i
ddeheu-law yn yr afonŷdd.
26 Efe a lefa arnaf, ti ŷw fy Nhâd,
fy Nuw, a chraig fy iechŷdwriaeth.
27 Minneu a'i gwnâf yntef yn gyn-
fab; goruwch brenhinoedd y ddaiar.
28 Cadwaf iddo fy nhrugaredd yn
dragywŷdd: a'm cyfammod ſŷdd ſiccr
iddo.
29 Goſodaf hefŷd ei hâd yn dragy-
wŷdd: a'i orſedd-faingc fel dyddiau
y nefoedd.
30 Os ei feibion a adawant fy nghyf-
raith: ac ni rodiant yn fy marnedig-
aethau;
31 Os fy neddfau a halogant a'm gor-
chymmynnion ni chadwant.
32 Yna mi a ymwelaf â'u camwedd
â gwialen, ac a'u hanwiredd a ffrewyllau.
33 Ond ni thorraf fy nhrugaredd
oddiwrtho; ac ni phallaf o'm gwirionedd.
34 Ni thorraf fy nghyfammod; ac ni
newidiaf yr hŷn a ddaeth allan o'm geneu.
35 Tyngais unwaith i'm ſancteidd-
rwŷdd, na ddywedwn gelwŷdd i Dda-
fŷdd.
36 Bŷdd ei hâd êf yn dragywŷdd: a'i
orſedd-faingc fel yr haul ger fy mron i.
37 Siccrhêir êf yn dragywŷdd fel y
lleuad, ac fel tŷſt ffyddlon yn y nêf.
38 Ond ti a wrthodaiſt ac a ffieidd-
iaiſt, ti a ddigiaiſt wrth dy eneiniog.
39 Diddymmaiſt gyfammod dy wâs,
halogaiſt ei goron, gan ei thaflu i lawr.
40 Drylliaiſt ei hôll gauau êf, gwn-
aethoſt ei amddiffŷnfeŷdd yn adwŷau.
41 Yr hôll ffordddolion a'i hyſpeil-
iant êf; aeth yn warthrudd iw gym-
mydogion.
42 Derchefaiſt ddeheu-law ei wrth
wŷnebwŷr, llawenheaiſt ei hôll elynnion.

43 Troist hefŷd fin ei gleddŷf, ac ni
chadarnheaist ef mewn rhyfel.
44 Peraist iw harddwch ddarfod, a
bwriaist ei orsedd-faingc i lawr.
45 Byrhêaist ddyddiau ei ieuenctid,
toaist gywilŷdd trosto ef.
46 Pa hŷd Arglwŷdd yr ymguddi,
ai yn dragywŷdd? a lŷsc dy ddigofaint
ti fel tân?
47 Cofia pa amser sŷdd i mi; pa ham
y creaist hôll blant dynnion yn ofer?
48 Pa ŵr a sŷdd bŷw, ac ni wêl
farwolaeth? a wared êf ei enaid o
law 'r bêdd?
49 Pa lê y mae dy hên drugar
eddau O Arglwŷdd, y rhai a dyngaist
i Ddafŷdd yn dy wirionedd?
50 Cofia O Arglwŷdd wradwŷdd dy
weision, yr hwn a ddygais yn fy myn-
wes gan yr hôll bobloedd fawrion.
51 A'r hwn y gwradwŷddodd dy
elynnion O Arglwŷdd; a'r hwn y gwr-
adwŷddasant ôl troed dy eneiniog.
52 Bendigedig fyddo'r Arglwŷdd yn
dragywŷdd, Amen, ac Amen,

Y 18 dydd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 90.
Domine, refugium

TI Arglwŷdd fuost yn breswŷlfa i ni
ym mhôb cenhedlaeth.
2 Cŷn gwneuthur y mynyddoedd, a
llunio o honot y ddaiar, a'r bŷd, ; ti
hefŷd wŷt Dduw o dragywŷddoldeb
hŷd dragywŷddoldeb.
3 Troi ddŷn i ddinistr; a dywedi,
dychwelwch feibion dynnion.
4 Canŷs mîl o flynyddoedd ydŷnt
yn dy olwg di fel doe, wedi'r êl heibio,
ac fel gwiliadwriaeth nôs.
5 Dygi hwŷnt ymmaith megis â llif-
eiriant, y maent fel hûn: boreu y maent
fel llyssieun a newidir.
6 Y boreu y blodeua, ac y tŷf: prŷd-
nawn y torrir ef ymmaith, ac y gwŷwa.
7 Canŷs yn dy ddîg y difethwŷd ni,
ac yn dy lidiawgrwŷdd i'n brawychwŷd.
8 Gosodaist ein anwiredd ger dy fron,
ein dirgel bechodau yngoleuni dy
wŷneb.
9 Canŷs ein hôll ddyddiau ni a ddar-
fuant gan dy ddigofaint di: treuliasom
ein blynyddoedd fel chwedl.
10 Yn nyddiau ein blynŷddoedd y
mae deng mhlynedd a thrugain, ac os o
gryfder y cyrheuddir pedwar ugain
mhlynedd, etto eu nerth sŷdd boen a
blinder: canŷs ebrwŷdd y derfŷdd, ac
ni a hedwn ymmaith.
11 Pwŷ a edwŷn nerth dy sorriant?
canŷs fel y mae dy ofn, y mae dy ddigter.
12 Dŷsc i ni fellu gyfrif ein dyddiau,
fel y dygom ein calon i ddoethineb.
13 Dychwel Arglwŷdd, pa hŷd? ac
edifarhâ o ran dy weision.
14 Diwalla ni yn foreu a'th dru-
garedd: fel y gorfoleddom, ac y llawen-
ychom dros ein hôll ddyddiau.
15 Llawenhâ ni yn ôl y dyddiau y
cystuddiaist ni, a'r blynyddoedd y gwel-
som ddrygfŷd.
16 Gweler dy waith tuagat dy wei-
sion; a'th ogoniant tuagat eu plant hwŷ.
17 A bydded prŷdfarthwch yr Ar-
glwŷdd ein Duw arnom ni; a thresna
weithred ein dwŷlo ynom ni; ie tresna
waith ein dwŷlo.

Psalm. 91.
Qui habitat.

YR hwn sŷdd yn trigo yn nirgelwch
y Goruchaf, a erŷs ynghyscod yr
Holl-alluog.
2 Dywedaf am yr Arglwŷdd fy
noddfa a'm hamddiffynnfa ydŷw; fy
Nuw, ynddo yr ymddiriedaf.
3 Canŷs efe a'th wareda di o fagl
y

yr heliwr: ac oddiwrth haint echryslon.
4 A'i ascell y cyscoda efe trosot, a
than ei adenŷdd y byddi diogel: ei
wirionedd sŷdd darian, ac astalch i ti.
5 Nid ofni rhag dychrŷn nôs; na
rhag y saeth a hedo'r dŷdd.
6 Na rhag yr haint a rodioyn y ty-
wŷllwch, na rhag y dinistr a ddinistrio
ganol dŷdd.
7 Wrth dy ystlŷs y cwŷmp mîl, a
deng mîl wrth dy ddeheu-law; ond ni
ddaw yn agos attat ti.
8 Yn unig ti a ganfyddi â'th lygaid,
ac a wêli dâl y rhai annuwiol.
9 Am i ti wneuthur yr Arglwŷdd fy
noddfa, sef y Goruchaf, yn breswŷlfa i ti.
10 Ni ddigwŷdd i ti niwed, ac ni
ddaw plâ yn agos i'th babell.
11 Canŷs efe a orchymmŷn iw angel-
ion am danat ti, dy gadw yn dy hôll
ffŷrdd.
12 Ar eu dwŷlo i'th ddŷgant ddy-
gant; rhag taro dy droed wrth garreg.
13 Ar y llew, a'r asp y cerddi; y
cenew llew, a'r ddraig a fethri.
14 Am iddo roddi ei serch arnaf; am
hynnŷ y gwaredaf ef: am iddo adnabod
fy enw.
15 Efe a eilw arnaf, a mi a'i gwran-
dawaf; mewn ing y byddaf fi gydag
ef, y gwaredaf, ac y gogoneddaf ef.
16 Digonaf ef â hîr ddyddiau: a dang-
osaf iddo fy iechŷdwriaeth.

Psalm. 92.
Bonum est confiteri.

DA iw moliannu'r Arglwŷdd a chanu
mawl i'th enw di, y Goruchaf.
2 A mynegi y boreu am dy drugar-
edd, a'th wirionedd y nosweithiau.
3 Ar ddeg-tant, ac ar nabl, ac ar
delŷn yn fyfyriol.
4 Canŷs llawenychaist fi O Arglwŷdd,
â'th weithred: yngwaith dy ddwŷlo y
gorfoleddaf.
5 Mor fawredig O Arglwŷdd, ŷw
dy weithredoedd! dwfn iawn ŷw dy
feddyliau.
6 Gŵr annoeth ni ŵŷr, a'r ynfŷd ni
ddeall hŷn.
7 Pan flodeuo ŷ rhai annuwiol fel
llyssieun, a blaguro hôll weithredwŷr
anwiredd, hynnŷ sŷdd iw dinistrio bŷth
bythoedd.
8 Titheu Arglwŷdd wŷt dderchafedig
yn dragywŷdd.
9 Canŷs wele dy elynnion O Argl-
wŷdd, wele dy elynnion, a ddifethir:
gwascerir hôll weithredwŷr anwiredd.
10 Ond fy nghorn i a dderchefi fel
unicorn, ag olew îr i'm enneinir.
11 Fy llygad hefŷd a wêl fy ngwŷn-
fŷd ar fy ngwrthwŷnebwŷr: fy nghlust-
iau a glywant fy ewŷllŷs am y rhai
drygionus a gyfodant i'm herbŷn.
12 Y cyfiawn a flodeua fel palm-wŷ-
dden, ac a gynnydda fel cedr-wŷdden
yn Libanus.
13 Y rhai a blanwŷd yn nhŷ'r Ar-
glwŷdd, a flodeuant yng-hynteddoedd
ein Duw.
14 Ffrwŷthant etto yn eu henaint;
tirion, ac iraidd fyddant.
15 I fynegi mai uniawn ŷw'r Ar-
glwŷdd fy nghraig: ac nad oes an-
wiredd ynddo.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 93.
Dominus regnavit.

YR Arglwŷdd sŷdd yn teŷrnasu, efe
a wiscodd ardderchawgrwŷdd,
gwiscodd yr Arglwŷdd nerth ac ym-
wregysodd; y bŷd hefŷd a sicrhawŷd
fel na syflo.
2 Darparwŷd dy orsedd-faingc erioed,
ti wŷt er tragywŷddoldeb.
3 Y llifeiriant, O Arglwŷdd, a dder-
chafasant, y llifeiriant a dderchafasant

eu twrwf: y llifeiriaint a dderchafasant
eu tonnau.
4 Yr Arglwydd yn yr uchelder sydd
gadarnach nâ thwrwf dyfroedd lawer,
na chedyrn donnau y môr.
5 Siccr iawn yw dy dystolaethau;
sancteiddrwydd a weddei i'th dŷ, O
Arglwydd byth.

Psalm. 94.
Deus ultionum.

O Arglwydd Dduw'r dial, O Dduw'r
dial, ymddisclcria.
2 Ymddercha farn-wr y bŷd, tâl eu
gwobr i'r beilchion.
3 Pa hŷd Arglwydd y caiff yr an-
nuwolion? pa hŷd y caiff yr annuwiol
orfoleddu?
4 Pa hŷd y siaradant, ac y dywedant
yn galed? yr ymfawryga hôll weithred-
wŷr anwiredd?
5 Dy bobl Arglwydd a ddrylliant:
a'th etifeddiaeth a gystuddiant.
6 Y weddw a'r dieithr a laddant, a'r
ymddifad a ddi-eneidiant.
7 Dywedant hefyd, ni wêl yr Arg-
lwydd: ac nid ystyria Duw Jacob hyn.
8 Ystyriwch chwi rai annoeth ym
mŷsc y bobl: ac ynfydion, pa brŷd y
deallwch?
9 Oni chlŷw'r hwn a blannodd y
glust? oni wêl yr hwn a luniodd
y llygad?
10 Oni cherydda'r hwn a gospa y
cenhedloedd? oni wŷr yr hwn sydd yn
dysgu gwŷbodaeth i ddŷn?
11 Gwŷr yr Arglwydd feddylieu dŷn,
mai gwagedd ydynt.
12 Gwŷn ei fŷd y gŵr a geryddi di
O Arglwydd: ac a ddysci yn dy gyfraith.
13 I beri iddo lonydd oddiwrth ddy-
ddiau drygfŷd; hyd oni chloddier ffôs
i'r annuwiol.
14 Canys ni âd yr Arglwydd ei bobl,
ac ni wrthŷd efe ei etifeddiaeth.
15 Eithr barn a ddychwel at gyf-
iawnder, a'r hôll rai uniawn o galon a
ânt ar ei ôl.
16 Pwŷ a gyfyd gyda mi yn erbyn
y rhai drygionus? pwŷ a saif gyda mi
yn erbŷn gweithred-wŷr anwiredd?
17 Oni buasei 'r Arglwydd yn gym-
morth i mi, braidd na thrigasei fy enaid
mewn distawrwydd.
18 Pan ddywedais, llithrodd fy
nhroed, dy drugaredd di O Arglwydd,
a'm cynhaliodd.
19 Yn amlder fy meddyliau o'm
mewn, dy ddiddanwch di a lawenycha
fy enaid.
20 A sydd cŷdymdeithas i ti a gor-
sedd-faingc anwiredd: yr hon a lunia
anwiredd yn lle cyfraith?
21 Yn fintcioedd y deuant yn erbŷn
enaid y cyfiawn: a gwaed gwirion a
farnant yn euog.
22 Eithr yr Arglwydd sydd yn am-
ddiffynnfa i mi, a'm Duw yw craig
fy nodded.
23 Ac efe a dâl iddynt eu hanwiredd,
ac a'u tŷrr ymmaith yn eu drygioni: yr
Arglwydd ein Duw a'u tŷrr hwynt
ymmaith.

Y 19 dydd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 95.
Venite, exultemus.

DEuwch, canwn i'r Arglwydd: ym-
lawenhawn yn nerth ein hiechyd.
2 Deuwch ger ei fron ef a diolch:
canwn yn llafar iddo â psalmau.
3 Canys yr Arglwydd sydd Dduw
mawr, a brenin mawr goruwch yr hôll
dduwiau.
4 Yr hwn y mae gorddyfnderau y
ddaiar yn ei law; ac uchelderau y myn-
yddoedd yn ei eiddo.
5 Y môr sydd eiddo, ac efe a'i
gwnaeth;

gwnaeth: a'i ddwŷlo a luniasant y
sych-dir.
6 Deuwch, addolwn, ac ymgrym-
mwn: gostyngwn ar ein gliniau ger
bron yr Arglwŷdd ein gwneuthurwr.
7 Canŷs efe ŷw ein Duw ni, a ninneu
ŷm bobl ei borfa, a defaid ei law; he-
ddŷw os gwrandewch ar ei leferŷdd,
8 Na chaledwch eich calonnau, megis
yn yr ymrysonfa, fel yn nŷdd profed-
igaeth yn yr anialwch.
9 Pan demptiodd eich tadau fi, y
profasant fi, ac y gwelsant fy ngwei-
thredoedd.
10 Deugain mhlynedd yr ymrysonais
â'r genhedlaeth hon, a dywedais, pobl
gyfeiliornus yn eu calon ydŷdt hwŷ: ac
nid adnabuant fy ffŷrdd.
11 Wrth y rhai y tyngais yn fy llîd,
na ddelent i'm gorphwŷsfa.

Psalm. 96.
Cantate Domino.

CEnwch i'r Arglwŷdd ganiad ne-
wŷdd: cenwch i'r Arglwŷdd, yr
hôll ddaiar.
2 Cenwch i'r Arglwŷdd, bendigwch
ei enw: cyhoeddwch o ddŷdd i ddŷdd
ei iechŷdwriaeth ef.
3 Dadcenwch ym mŷsc y cenhed-
loedd ei ogoniant ef, ymhlith yr hôll
bobloedd ei ryfeddodau,
4 Canŷs mawr ŷw'r Arglwŷdd, a
chanmoladwŷ iawn, ofnadwŷ ŷw efe
goruwch yr hôll dduwiau.
5 Canŷs hôll dduwiau'r bobloedd
ydŷnt eulynnod: ond yr Arglwŷdd a
wnaeth y nefoedd.
6 Gogoniant, a harddwch sŷdd o'i
flaen ef, nerth a hyfrydwch sŷdd yn
ei gyssegr.
7 Tylwŷthau y bobl, rhoddwch i'r
Arglwŷdd; rhoddwch i'r Arglwŷdd
ogoniant a nerth.
8 Rhoddwch i'r Arglwŷdd ogoniant
ei enw: dygwch offrwm, a deuwch iw
gynteddoedd.
9 Addolwch yr Arglwŷdd mewn
prydferthwch sancteiddrwydd: yr holl
ddaiar ofnwch ger ei fron.
10 Dywedwch ym mŷsg y cenhed-
roedd, yr Arglwŷdd sŷdd yn teŷrnasu;
a'r bŷd a sicrhaodd efe, fel nad ysgogo;
efe a farna y bobl yn uniawn.
11 Llawenhaed y nefoedd, a gorfol-
edded y ddaiar; rhûed y môr a'i gyf-
lawnder.
12 Gorfoledded y maes, a'r hŷn ôll
sŷdd ynddo; yna hôll brennau'r coed
a ganant:
13 O flaen yr Arglwŷdd. Canŷs y
mae yn dyfod, canŷs y mae'n dyfod i
farnu'r ddaiar; efe a farn'r bŷd drwŷ
gyfiawnder, a'r bobloedd a'i wirionedd.

Psalm. 97.
Dominus regnavit.

YR Arglwŷdd sŷdd yn teŷrnasu,
gorfoledded y ddaiar, llawenyched
ynysoedd lawer.
2 Cymmylau a thywŷllwch sŷdd o'i
amgŷlch ef: cyfiawnder, a barn ŷw
trigfa ei orsedd-faingc ef.
3 Tân â allan o'i flaen ef, ac a lŷsg ei
elynnion o amgŷlch.
4 Ei fellt a lewŷrchasant y bŷd, y
ddaiar a welodd, ac a grynnodd.
5 Y mynyddoedd a doddant fel cwŷr
o flaen yr Arglwŷdd o flaen Arglwŷdd
yr hôll ddaiar.
6 Y nefoedd a fynegant ei gyfiawnder
ef: a'r hôll bobl a welant ei ogoniant.
7 Gwradwŷdder y rhai ôll a wasan-
aethant ddelw gerfiedig, y rhai a ym-
ffrostiant mewn eulynnod; addolwch ef
yr hôll dduwiau.
8 Seion a glywodd, ac a lawenychodd;
a merched Juda a orfoleddasant; o her-
wŷdd dy farnedigaethau di, O Arglwŷdd.
9 Canŷs ti Arglwŷdd wŷt oruchel
goruwch

goruwch yr hôll ddaiar: dirfawr i'th
dderchafwŷd goruwch yr hôll dduwiau.
10 Y rhai a gerwch yr Arglwŷdd,
casewch ddrygioni: efe sŷdd yn cadw
eneidiau ei saint, efe a'u gwared o law
y rhai annuwiol.
11 Hauwŷd goleuni i'r cyfiawn, a
llawenŷdd i'r rhai uniawn o galon.
12 Y rhai cyfiawn, llawenychwch yn
yr Arglwŷdd; a moliennwch wrth goff-
adwriaeth ei sancteiddrwŷdd ef.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 98.
Cantate Domino.

CEnwch i'r Arglwŷdd ganiad ne-
wŷdd, canŷs efe a wnaeth bethau
rhyfedd: ei ddeheu-law, a'i fraich sanct-
aidd a barodd iddo fuddugoliaeth.
2 Yspyssodd yr Arglwŷdd ei iechŷd-
wriaeth: datcuddiodd ei gyfiawnder
yngolwg y cenhedloedd.
3 Cofiodd ei drugaredd, a'i wirionedd
i dŷ israel: hôll derfynau y ddaiar a
welsant iechŷdwriaeth ein Duw ni.
4 Cênwch yn llafar i'r Arglwŷdd, yr
hôll ddaiar: llefwch, ac ymlawenhêwch,
a chenwch.
5 Cenwch i'r Arglwŷdd gyda'r delŷn:
gyda'r delŷn â llêf Psalm.
6 Ar utcŷrn a sain cornet, cênwch
yn llafar o flaen yr Arglwŷdd y Brenin.
7 Rhûed y môr a'i gyflawnder, y bŷd
a'r rhai a drigant o'i fewn.
8 Cured y llifeiriant eu dwŷlo: a
chŷd-ganed y mynyddoedd;
9 O flaen yr Arglwŷdd, canŷs y
mae'n dyfod i farnu y ddaiar: efe a
farna'r bŷd a chyfiawnder, a'r bobloedd
ag uniondeb.

Psalm. 99.
Dominus regnavit.

YR Arglwŷdd sŷdd yn teŷrnasu,
cryned y bobloedd: eistedd y mae
rhwng y Cerubiaid, ymgynnhyrfed y
ddaiar.
2 Mawr ŷw'r Arglwŷdd yn Seion, a
derchafedig ŷw efe goruwch yr holl
bobloedd.
3 Moliannant dy enw mawr ac ofn-
adwŷ; canŷs sanctaidd ŷw.
4 A nerth y brenin a hoffa farn, ti a
siccrhei uniondeb; barn a chyfiawnder
a wnai di yn Jacob.
5 Derchefwch yr Arglwŷdd ein Duw,
ac ymgrymmwch o flaen ei stôl-draed ef;
canŷs sanctaidd ŷw.
6 Moses ac Aaron ŷm mhlîth ei off-
eiriaid ef; a Samuel ym mŷsg y rhai a
alwant ar ei enw; galwasant ar yr Ar-
glwŷdd, ac efe a'i gwrandawodd hwŷnt.
7 Llefarodd wrthŷnt yn y golofn
gwmmwl, cadwasant ei dystiolaethau,
a'r ddeddf a roddodd efe iddŷnt.
8 Gwrandewaist arnŷnt, O Arglwŷdd
ein Duw: Duw oeddit yn eu harbed, ie
pan ddielit am eu dychymmygion.
9 Derchefwch yr Arglwŷdd ein Duw,
ac ymgrymmwch ar ei fynŷdd sanctaidd;
canŷs sanctaidd ŷw'r Arglwŷdd ein Duw.

Psalm. 100.
Jubilate Deo.

CEnwch yn llafar i'r Arglwŷdd, yr
hôll ddaiar.
2 Gwasanaethwch yr Arglwŷdd
mewn llawenŷdd; deuwch o'i flaen
êf â chân.
3 Gwŷbyddwch mai'r Argrwŷdd
sŷdd Dduw; efe a'n gwnaeth, ac nid
ni ein hunain: ei bobl ef ydŷm, a defaid
ei borfa.
4 Ewch i mewn iw bŷrth ef â diolch,
ac iw gynteddau â mawl: diolchwch
iddo, a bendithiwch ei enw.
5 Canŷs dâ ŷw'r Arglwŷdd; ei dru-
garedd sŷdd yn dragywŷdd; a'i wir-
ionedd hŷd genhedlaeth a chenhedlaeth.

Psalm 101.

Psalm. 101.
Misericordiam & judicium,

CAnaf am drugaredd a barn: i ti
Arglwŷdd y canaf.
2 Byddaf ddeallus mewn ffordd ber-
ffaith: pa brŷd y deui attaf? rhodiaf
mewn perffeithrwŷdd fy nghalon, o
fewn fy nhŷ,
3 Ni osodaf ddim anwir o flaen fy
llygaid, câs gennif waith y rhai cildynus,
ni lŷn wrthif fi.
4 Calon gyndŷn a gilia oddiwrthif,
nid adnabyddaf ddŷn drygionus.
5 Torraf ymmaith yr hwn a enllibio
ei gymmydog yn ddirgel: yr uchel o
olwg, a'r balch ei galon, ni allaf ei
ddiodde.
6 Fy llygaid fŷdd ar ffyddloniaid y
tîr, fel y trigont gyda mi: yr hwn a
rodio mewn ffordd berffaith, hwnnw
a'm gwasanaetha i.
7 Ni thrîg o fewn fy nhŷ yr un a
wnelo dwŷll: ni thrîg yn fy ngolwg yr
un a ddywedo gelwŷdd.
8 Yn foreu y torraf ymmaith hôll
annuwolion y tîr, i ddiwreiddio hôll
weithred-wŷr anwiredd o ddinas yr
Arglwŷdd.

Yr 20 dŷdd o'r mîs.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 102.
Domine, exaudi.

ARglwŷdd clŷw fy ngweddi, a deled
fy llêf attat.
2 Na chudd dy wŷneb oddiwrthif yn
nŷdd fy nghyfyngder, gostwng dy glust
attaf yn y dŷdd y galwŷf, bryssia
gwrando fi.
3 Canŷs fy nyddiau a ddarfuant fel
mŵg: a'm hescŷrn a boethasant fel
aelwŷd.
4 Fy nghalon a darawŷd; ac a wŷ-
wodd fel llyssieun: fel yr anghofiais
fwŷdta fy mara.
5 Gan lais fy nhuchan y glynodd fy
escŷrn wrth fy nghnawd.
6 Tebŷg wŷf i belican yr anialwch,
ydwŷf fel dylluan y diffaethwch.
7 Gwiliais, ac ydwŷf fel aderŷn y tô,
unig ar ben y tŷ.
8 Fy ngelynnion a'm gwradwŷddant
beunŷdd: y rhai a ynfydant wrthif a
dyngasant yn fy erbŷn.
9 Canŷs bwŷdteais ludw fel bara: a
chymmyscais fy niod a gwŷlofain,
10 O herwŷdd dy lîd ti a'th ddigof-
aint: canŷs codaist fi i fynu a thaflaist
fi i lawr.
11 Fy nyddiau sŷdd fel cyscod yn
cilio; a minneu fel glâs-welltŷn a
wŷwais.
12 Titheu Arglwŷdd a barhêi yn
dragywŷddol: a'th goffadwriaeth hŷd
genhedlaeth a chenhedlaeth.
13 Ti a gyfodi, ac a drugarhêi wrth
Seion: canŷs yr amser i drugarhâu wrthi,
ie yr amser nodedig a ddaeth.
14 O blegit y mae dy weision yn
hoffi ei meini: ac yn tosturio wrth ei
llŵch hi.
15 Fellu y cenhedloedd a ofnant enw'r
Arglwŷdd: a hôll frenhinoedd y ddaiar
dy ogoniant.
16 Pan adeilado yr Arglwŷdd Seion,
y gwelir êf yn ei ogoniant.
17 Efe a edrŷch ar weddi y gwael;
ac ni ddiystyrodd eu dymuniad.
18 Hŷn a scrifennir i'r genhedlaeth a
ddêl, a'r bobl a enir a foliannant yr
Arglwŷdd.
19 Canŷs efe a edrychodd o uchelder
ei gyssegr: yr Arglwŷdd a edrychodd o'r
nefoedd ar y ddaiar.
20 I wrando uchenaid y carcharorion:
ac i ryddhau plant angeu.
21 I fynegu enw'r Arglwŷdd yn
Seion, a'i foliant yn Jerusalem.

22 Pan

22 Pan gaſgler y bobl ynghŷd; a'r teyrnasoedd i waſanaethu'r Arglwŷdd.

23 Goſtyngodd efe fy nerth ar y ffordd, byrhaodd fy nyddiau.

24 Dywedais, fy Nuw, na chymmer fi ymmaith ynghanol fy nyddiau: dy flynyddoedd di ſŷdd yn oes oeſoedd.

25 Yn y dechreuad y ſeiliaiſt y ddaiar, a'r nefoedd ydŷnt waith dy ddwŷlo.

26 Hwŷ a ddarfyddant, a thi a barhêi, ie hwŷ ôll a heneiddiant fel dilledyn; fel gwiſg y newidi hwŷnt, a hwŷ a newidir.

27 Titheu'r un ydwŷt, a'th flynyddoedd ni ddarfyddant.

28 Plant dy weiſion a barhânt, a'i hâd a ſiccrhêir ger dy fron di.

Pſalm. 103.

Benedic, anima mea.

FY enaid, bendithia'r Arglwŷdd, a chwbl ſŷdd ynof, ei enw ſanctaidd êf.

2 Fy enaid, bendithia'r Arglwŷdd, ac nag anghofia ei hôll ddonniau êf.

3 Yr hwn ſŷdd yn maddeu dy hôll anwireddau: yr hwn ſŷdd yn iachau dy hôll leſcedd.

4 Yr hwn ſŷdd yn gwaredu dy fywŷd o ddiſtrŷw, yr hwn ſŷdd yn dy goroni â thrugaredd, ac â thoſturi.

5 Yr hwn ſŷdd yn diwallu dy eneu â daioni: fel yr adnewŷddir dy ieuenctid fel yr erŷr.

6 Yr Arglwŷdd ſŷdd yn gwneuthur cyfiawnder, a barn i'r rhai gorthrymmedig ôll.

7 Yſpyſſodd ei ffŷrdd i Foſes; ei weithredoedd i feibion Iſrael.

8 Trugarog, a graſlawn ŷw'r Arglwŷdd; hwŷrfrydig i lîd, a mawr o drugarogrwŷdd.

9 Nid bŷth yr ymryſſon efe, ac nid bŷth y ceidw efe ei ddigofaint.

10 Nid yn ôl ein pechodau y gwnaeth efe â ni: ac nid yn ôl ein hanwireddau y talodd efe i ni.

11 Canys cyfuwch ag ŷw'r nefoedd uwchlaw'r ddaiar, y rhagorodd ei drugaredd ef ar y rhai a'i hofnant ef.

12 Cyn belled ag ŷw'r dwŷrain oddiwrth y gorllewin, y pellhaodd efe ein camweddau oddiwrthym.

13 Fel y toſturia tad wrth ei blant, felly y toſturia yr Arglwŷdd wrth y rhai a'i hofnant ef.

14 Canŷs efe a edwŷn ein defnŷdd ni: cofia mai llŵch ydŷm.

15 Dyddiau dŷn ſŷdd fel glâſ-welltŷn: megis blodeuŷn y maes, felly y blodeua efe.

16 Canŷs y gwŷnt â troſto, ac ni bŷdd mwŷ o honaw; a'i le nid edwŷn ddim o honaw ef mwŷ.

17 Ond trugaredd yr Arglwŷdd ſŷdd o dragwŷddoldeb hŷd dragwŷddoldeb, ar y rhai a'i hofnant ef: a'i gyfiawnder i blant eu plant.

18 I'r ſawl a gadwant ei gyfammod ef; ac a gofiant orchymynnion iw gwneuthur.

19 Yr Arglwŷdd a barodtôdd ei orſeddfa yn y nefoedd; a'i frenhiniaeth ef ſŷdd yn llywodraethu ar bôb pêth.

20 Bendithiwch yr Arglwŷdd, ei angelion ef: cedŷrn o nerth yn gwneuthur ei air ef, gan wrando ar leferŷdd ei air ef.

21 Bendithiwch yr Arglwŷdd ei hôll luoedd ef; ei hôll weiſion yn gwneuthur ei ewŷllŷs ef.

22 Bendithiwch yr Arglwŷdd ei hôll weithredoedd ef; ymhôb man o'i lywodraeth. Fy enaid bendithia'r Arglwŷdd.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Pſalm 104.

Benedic, anima mea.

FY enaid bendithia'r Arglwŷdd, O Arglwŷdd fy Nuw tra mawr ydwŷt: gwiſcaiſt

gwiscaist ogoniant, a harddwch
2 Yr hwn wyt yn gwisco goleuni fel
dilledyn: ac yn tanu y nefoedd fel llen.
3 Yr hwn sy yn gosod tulaethau ei
stafelloedd yn y dyfroedd, yn gwneuthur
y cwmylau yn gerbyd iddo : ac yn rho-
dio ar adenydd y gwynt.
4 Yr hwn sydd yn gwneuthur ei gen-
nadon yn ysprydion : a'i weinidogion
yn dân fflamllyd.
5 Yr hwn a seiliodd y ddaiar ar ei
sylfeini : fel na symmudo byth, yn
dragywydd.
6 Toaist hi â'r gorddyfnder, megis â
gwisc : y dyfroedd a safent goruwch y
mynyddoedd.
7 Gan dy gerydd di y ffoesant; rhag
swn dy daran y prysurasant ymmaith.
8 Gan y mynyddoedd yr ymgodant,
rhyd y dyffrynnoedd y descynnant, i'r
lle a seiliaist iddynt.
9 Gosodaist derfyn, fel nad elont tro-
sodd, fel na ddychwelont i orchguddio'r
ddaiar.
10 Yr hwn a yr ffynhonnau i'r dyff-
rynnoedd, y rhai a gerddant rhwng y
brynniau.
11 Diodant holl fwystfilod y maes;
yr asynnod gwylltion a dorrant eu
syched.
12 Adar y nefoedd a drigant ger llaw
iddynt ; y rhai a leisiant oddi rhwng
y canghenau.
13 Y mae efe yn dwfrhau y brynniau
o'i stafelloedd : y ddaiar a ddigonir o
ffrwyth dy weithredoedd.
14 Y mae yn peri i'r gwellt dyfu i'r
anifeiliaid, a llysiau i wasanaeth dyn; fel
y dygco fara allan o'r ddaiar.
15 A gwin, yr hwn a lawenycha
galon dyn, ac olew i beri iw wyneb
ddiscleirio : a bara, yr hwn a gynnal
galon dyn.
16 Premniau'r Arglwydd sydd lawn
sugn : cedr-wydd Libanus y rhai a blan-
nodd ef.
17 Lle y nytha'r adar; y ffynnidwydd
yw ty y Ciconia.
18 Y mynyddoedd uchel sydd noddfa
i'r geifr ; a'r creigiau i'r cwnningod.
19 Efe a wnaeth y lleuad i amserau
nodedig : yr haul a edwyn ei fachludiad.
20 Gwnei dywyllwch, a nos sydd :
ynddi yr ymlusca pob bwystfilod coed.
21 Y cenawon llewod a ruant am
ysclyfaeth, ac a geisiant eu bwyd gan
Dduw.
22 Pan godo haul, ymgasclant, a gor-
weddant yn eu llocheiau.
23 Dyn a â allan iw waith, ac iw or-
chwyl hyd yr hwyr.
24 Mor lluosog yw dy weithredoedd,
O Arglwydd ! gwnaethost hwynt oll
mewn doethineb, llawn yw'r ddaiar o'th
gyfoeth.
25 Fellu y mae y môr mawr llydan:
yno y mae ymlusciaid heb rifedi, bwyst-
filod bychain a mawrion.
26 Yno'r â y llongau; yno y mae'r
Lefiathan, yr hwn a luniaist i chwareu
ynddo.
27 Y rhai hyn oll a ddisgwiliant
wrthit, am roddi iddynt eu bwyd yn
ei bryd.
28 A roddech iddynt a gasclant; agori
dy law a diwellir hwynt â daioni.
29 Ti a guddi dy wyneb, hwythau a
drallodir ; dygi ymmaith eu hanadl a
threngant, a dychwelant iw llwch.
30 Pan ollyngych dy yspryd y creuir
hwynt, ac yr adnewyddi wyneb y ddaiar.
31 Gogoniant yr Arglwydd sydd yn
dragywydd ; yr Arglwydd a lawenycha
yn ei weithredoedd.
32 Efe a edrych ar y ddaiar, a hi a
gryna, efe a gyffwrdd â'r mynyddoedd,
a hwy a fygant.
33 Canaf i'r Arglwydd tra fyddwyf
fyw, canaf i'm Duw tra fyddwyf.
34 Bydd melus fy myfyrdod amdano;

mi a lawenychaf yn yr Arglwŷdd.
35 Darfydded y pechaduriaid o'r tîr,
na fydded yr annuwolion mwŷ: fy
enaid bendithia di'r Arglwŷdd. Molwch
yr Arglwŷdd.

Yr 21 dydd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 105.

Cofitemini Domino,

CLodforwch yr Arglwŷdd, gelwch ar
ei enw; mynegwch ei weithred-
oedd ym mŷsc y bobloedd.
2 Cenwch iddo, canmolwch êf; ym-
ddiddenwch am ei hôll ryfeddodau ef.
3 Gorfoleddwch yn ei enw sanctaidd;
llawenyched calon y rhai a geisiant yr
Arglwŷdd.
4 Ceisiwch yr Arglwŷdd a'i nerth:
ceisiwch ei wŷneb êf bob amser.
5 Cofiwch ei ryfeddodau, y rhai a
wnaeth efe: ei wrthiau, a barnedigaethau
ei enau.
6 Chwi hâd Abraham ei was ef: chwi
meibion Jacob ei etholedigion.
7 Efe yw'r Arglwŷdd ein Duw ni, ei
farnedigaethau êf sŷdd trwŷ'r hôll ddaiar.
8 Cofiodd ei gyfammod bŷth: y gair
a orchymynnodd efe fil o genhedlaethau.
9 Yr hŷn a ammododd efe ag Abra-
ham, a'i lŵ i Isaac:
10 A'r hŷn a osododd efe yn ddeddf
i Jacob, ac yn gyfammod tragywŷddol
i Israel;
11 Gan ddywedŷd, i ti y rhoddaf dîr
Canaan, rhandir eich etifeddiaeth.
12 Pan oeddŷnt ychydig o rifedi, ie
ychydig, a dieithriaid ynddi.
13 Pan rodient o genhedlaeth i gen-
hedlaeth; o'r naill deyrnas at bobl arall.
14 Ni adawodd i nêb eu gorth
rymmu, ie ceryddodd frenhinoedd o'u
plegit;
15 Gan ddywedŷd, na chyffyrddwch
â'm rhai eneiniog, ac na ddrygwch fy
mhrophwŷdi.
16 Galwodd hefŷd am newŷn ar y
tîr; a dinistriodd hôll gynhaliaeth bara.
17 Anfonodd ŵr o'u blaen hwŷnt,
Joseph yr hwn a werthwŷd yn wâs.
18 Cystuddiasant ei draed ef mewn
gefŷn; ei enaid aeth mewn heirn.
19 Hŷd yr amser y daeth ei air êf;
gair yr Arglwŷdd a'i profodd.
20 Y brenin a anfonodd, ac a'i goll-
yngodd êf, llywodraethwr y bobl, ac a'i
rhŷddhaodd ef.
21 Gosododd ef yn Arglwŷdd ar ei
dŷ, ac yn llywŷdd ar ei hôll gyfoeth.
22 I rwŷmo ei dywŷsogion ef wrth
ei ewŷllys, ac i ddysgu doethineb iw
henuriaid ef.
23 Aeth Israel hefŷd i'r Aipht, a
Jacob a ymdeithiodd yn nhîr Ham.
24 Ac efe a gynnyddodd ei bobl yn
ddirfawr; ac a'u gwnaeth yn gryfach
na'i gwrthwŷnebwŷr.
25 Trôdd eu calon hwŷnt i gasau ei
bobl ef, i wneuthur yn ddichelligar a'i
weision.
26 Efe a anfonodd Moses ei wâs, ac
Aaron yr hwn a ddewisasei.
27 Hwŷ a ddangosasant ei arwŷddion
ef yn eu plîth hwŷnt; a rhŷfeddodau
yn nhîr Ham.
28 Efe a anfonodd dywŷllwch, ac a
dywŷllodd; ac nid anufuddhasant hwŷ
ei air ef.
29 Efe a drôdd eu dyfroedd yn waed,
ac a laddodd eu pyscod.
30 Eu tîr a heigiodd lyffaint, yn
stafelloedd eu brenhinoedd.
31 Efe a ddywedodd, a daeth cym-
mŷsg blâ, a llau yn eu hôll fro hwŷnt.
32 Efe a wnaeth eu glaw hwŷnt yn
genllŷsg, ac yn fflammau tân yn eu tîr.
33 Tarawodd hefŷd eu gwin-wŷdd,
a'i ffigŷswŷdd; ac a ddrylliodd goed
eu gwlâd hwŷnt.

34 Efe a ddywedodd, a daeth y locustiaid, a'r lindŷs yn aneirif.
35 Y rhai a fwŷdtasant yr hôll lâswellt yn eu tîr hwŷnt; ac a ddifasant ffrwŷth eu daiar hwŷnt.
36 Tarawodd hefŷd bôb cyntaf-anedig yn eu tîr hwŷnt; blaen-ffrwŷth eu hôll nerth hwŷnt.
37 Ac a'i dûg hwŷnt allan ag arian, ac ag aur; ac heb un llêsg yn eu llwŷthau.
38 Llawenychodd yr Aipht pan aethant allan, canŷs syrthiasei eu harswŷd arnŷnt hwŷ.
39 Efe a danodd gwmwl yn dô, a thân i oleuo liw nôs.
40 Gofŷnnasant, ac efe a ddûg sofliair, ac a'i diwallodd â bara nefol.
41 Efe a holltodd y graig,a'r dyfroedd a ddylifodd, cerddasant rhŷd leoedd sychion yn yr afonŷdd.
42 Canŷs efe a gofiodd ei air sanctaidd, ac Abraham ei wâs.
43 Ac a ddûg ei bobl allan mewn llawenŷdd: ei etholedigion mewn gorfoledd.
44 Ac a roddodd iddŷnt diroedd y cenhedloedd: a meddiannasant lafur y bobloedd.
45 Fel y cadwent ei ddeddfau ef, ac y gynhalient ei gyfreithiau. Molwch yr Arglwŷdd.

PRYDNAWNNL WEDDI.

Psalm. 106.
Confitemini Domino.

MOlwch yr Arglwŷdd, clodforwch yr Arglwŷdd, canŷs dâ ŷw: o herwŷdd ei drugaredd a beru yn dragywŷdd.
2 Pwŷ a draetha nerthoedd yr Arglwŷdd? ac a fynega ei hôll fawl ef?
3 Gwŷn eu bŷd a gadwant farn; a'r hwn a wnêl gyfiawnder bôb amser.
4 Cofia fi Arglwŷdd yn ôl dy rasllawnrwŷdd i'th bobl, ymwêl â mi a'th iechŷdwriaeth.
5 Fel y gwelwŷf ddaioni dy etholedigion, fel y llawenychwŷf yn llawenŷdd dy genhedl di;fel y gorfoleddwŷf gyda'th etifeddiaeth.
6 Pechasom gyda'n tadau, gwnaethom gamwedd, anwireddus fuom.
7 Ein tadau ni ddeallasant dy ryfeddodau yn yr Aipht, ni chofiasant luosogrwŷdd dy drugareddau, eithr gwrthryfelgar fuant wrth y môr, sef y môr côch.
8 Etto efe a'i hachubodd hwŷnt er mwŷn ei enw; i beri adnabod ei gadernid.
9 Ac a geryddodd y môr côch, fel y sychodd efe: a thywŷsodd hwŷnt trwŷ'r dyfnder megis trwŷ'r anialwch.
10 Achubodd hwŷnt hefŷd o law eu digasog;ac a'u gwaredodd o law y gelŷn.
11 A'r dyfroedd a doesant eu gwrthwŷneb-wŷr; ni adawŷd un o honŷnt.
12 Yna y credasant ei eiriau ef; canasant ei fawl ef.
13 Yn y fan yr anghofiasant ei weithredoedd ef, ni ddisgwiliasant am ei gyngor ef.
14 Eithr blyssiasant yn ddirfawr yn yr anialwch; a themptiasant Dduw yn y diffaethwch.
15 Ac efe a roddes eu dymuniad iddŷnt, eithr efe a anfonodd gulni iw henaid.
16 Cynfigennasant hefŷd wrth Moses yn y gwersŷll: ac wrth Aaron sanct yr Arglwŷdd.
17 Y ddaiar a egorodd, ac a lyngcodd Ddathan, ac a orchguddiodd gynnulleidfa Abiram.
18 Cyneuodd tân hefŷd yn eu cynnulleidfa hwŷnt; fflam a loscodd y rhai anuwiol.
19 Llô a wnaethant yn Horeb: ac ymgrymmasant i'r ddelw dawdd.
20 Fellu y troesant eu gogoniant i lûn eidion yn pori glâswellt.

21 Anghofiaſant Dduw eu hachub-wr,
yr hwn a wnetheu bethau mawrion yn
yr Aipht.
22 Pethau rhyfedd yn nhîr Ham:
pethau ofnadwŷ wrth y môr coch.
23 Am hynnŷ y dywedodd y din-
iſtriai efe hwŷnt, oni buaſei i Moſes ei
etholedig ſefyll ar yr adwŷ o'i flaen ef,
i droi ymmaith ei lidiawgrwŷdd ef, rhag
eu diniſtrio.
24 Diyſtŷraſant hefŷd y tir dymunol:
ni chredaſant ei air ef.
25 Ond grwgnachaſant yn eu pebŷll;
ac ni wrandawſant ar lais yr Arglwŷdd.
26 Yna y derchafodd efe ei law yn
eu herbŷn hwŷnt, iw cwŷmpo yn yr
anialwch;
27 Ac i gwŷmpo eu hâd ym mŷſg
y cenhedloedd; ac iw gwaſcaru yn y
tiroedd.
28 Ymgyſſylltaſant hefŷd â Baal-peor,
a bwŷdtaſant ebyrth y meirw.
29 Fellu y digiaſant ef a'i dychym-
mygion eu hun: ac y tarawodd pla yn
eu mŷſg hwŷ.
30 Yna y ſafodd Phinehes, ac a iawn
farnodd; a'r plâ a attalwŷd.
31 A chyfriſwŷd hŷn iddo yn gyf-
iawnder: o genhedlaeth i genhedlaeth
bŷth.
32 Llidiaſant ef hefŷd wrth ddyfroedd
y gynnen; fel y bu ddrwg i Moſes o'u
plegit hwŷnt.
33 O herwŷdd cythruddo o honŷnt
ei yſprŷd ef, fel y cam-ddywedodd â'i
wefuſau.
34 Ni ddiniſtriaſant y bobloedd, am y
rhai y dywedaſei'r Arglwŷdd wrthŷnt.
35 Eithr ymgymmyſcaſant â'r cen-
hedloedd; a dyſcaſant eu gweithredoedd
hwŷnt.
36 A gwaſanaethaſant eu delwau
hwŷnt, y rhai a fu yn fagl iddo.
37 Aberthaſant hefŷd eu meibion, a'u
merched i gythreuliaid.
38 Ac a dywalltaſant waed gwirion,
ſef gwaed eu meibion, a'u merched, y
rhai a aberthaſant i ddelwau Canaan, a'u
tîr a halogwŷd â gwaed.
39 Fellu'r ymhalogaſant yn eu gweith-
redoedd eu hun, ac y putteiniaſant gyda'u
dychymmygion.
40 Am hynnŷ y cynneuodd dig yr
Arglwŷdd yn erbŷn ei bobl, fel y ffiei-
ddiodd efe ei etifeddiaeth.
41 Ac efe a'u rhoddes hwŷnt yn llaw'r
cenhedloedd, a'u caſeion a lywodraeth-
aſant arnŷnt.
42 Eu gelynnion hefŷd a'u gorthrym-
maſant; a daroſtyngwŷd hwŷnt tan eu
dwylo hwŷ.
43 Llawer gwaith y gwaredodd efe
hwŷnt, hwŷthau a'u digiaſant ef â'u
cyngor eu hun; a hwŷ a wanhychwŷd
am eu hanwiredd.
44 Etto efe a edrychodd pan oedd
ing arnŷnt; pan glywodd eu llefain
hwŷnt.
45 Ac efe a gofiodd ei gyfammod â
hwŷnt, ac a edifarhaodd yn ôl lluoſog-
rwŷdd ei drugareddau.
46 Ac a wnaeth iddŷnt gael trugaredd
gan y rhai ôll a'u caethiwai.
47 Achub ni O Arglwŷdd ein Duw,
a chynnull ni o blîth y cenhedloedd, i
glodfori dy enw ſanctaidd: ac i orfol-
eddu yn dy foliant.
48 Bendigedig fyddo Arglwŷdd
Dduw Iſrael, erioed, ac yn dragywŷdd;
a dyweded yr hôll bobl, Amen.

Y 22 Dŷdd o'r Mis.

BOREUOL WEDDI.

Pſalm. 107.

Confitemini Domino.

CLodforwch yr Arglwŷdd canŷs da
ŷw: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd
yn dragywŷdd.

2 Fellu dyweded gwaredigion yr Ar-
glwŷdd; y rhai a waredodd efe o law
y gelŷn.
3 Ac a gasclodd efe o'r tiroedd, o'r
dwŷrain, ac o'r gorllewin, o'r gogledd,
ac o'r deheu.
4 Crwŷdrasant yn yr anialwch mewn
ffordd ddisathr; heb gael dinas i
aros ynddi.
5 Yn newŷnog ac yn sychedig; eu
henaid a lewygodd ynddŷnt.
6 Yna y llefasant ar yr Arglwŷdd
yn eu cyfyngder; ac efe a'u gwaredodd
o'u gorthrymderau.
7 Ac a'u tywŷsodd hwŷnt rhŷd y
ffordd uniawn, i fyned i ddinas gyf-
anneddol.
8 O na foliannent yr Arglwŷdd am
ei ddaioni, a'i ryfeddodau i feibion
dynnion.
9 Canŷs efe a ddiwalla yr enaid sy-
chedig, ac a leinw yr enaid newŷnog
â daioni.
10 Y rhai a bresswŷliant yn y ty-
wŷllwch a chyscod angeu, yn rhwŷm
mewn cystudd a haiarn.
11 O herwŷdd anufuddhau o hon-
ŷnt eiriau Duw, a dirmygu cyngor y
Goruchaf.
12 Am hynnŷ yntef a ostyngodd eu
calon â blinder: syrthiasant, ac nid
oedd cynnorthwŷ-wr.
13 Yna y gwaeddasant ar yr Ar-
glwŷdd yn eu cyfyngder; efe a'u hach-
ubodd o'u gorthrymderau.
14 Dûg hwŷnt allan o dywŷllwch, a
chyscod angeu; a drylliodd eu rhwŷ-
mau hwŷnt.
15 O na foliannent yr Arglwŷdd
am ei ddaioni, a'i ryfeddodau i feibion
dynnion.
16 Canŷs efe a dorrodd y pŷrth prês,
ac a ddrylliodd y barrau heirn.
17 Ynfydion o blegit eu camwe-
ddau, ac o herwŷdd eu hanwirêddau
a gystuddir.
18 Eu henaid a ffieiddiei bôb bwŷd:
a daethant hŷd bŷrth angeu.
19 Yna y gwaeddasant ar yr Argl-
wŷdd yn eu cyfyngder; ac efe a'u ha-
chubodd o'u gorthrymderau.
20 Anfonodd ei air, ac iachaodd
hwŷnt, ac a'n gwaredodd o'u dinistr.
21 O na foliannent yr Arglwŷdd
am ei ddaioni, a'i ryfeddodau i feibion
dynnion.
22 Aberthant hefŷd aberth moliant;
a mynegant ei weithredoedd ef mewn
gorfoledd.
23 Y rhai a ddescynnant mewn llong-
au i'r môr, gan wneuthur eu gorchwŷl
mewn dyfroedd mawrion.
24 Hwŷ a welant weithredoedd yr
Arglwŷdd: a'i ryfeddodau yn y dyfnder.
25 Canŷs efe a orchymmŷn, a chyfŷd
tymhestl-wŷnt: yr hwn a dderchafa ei
donnau ef.
26 Hwŷ a escynnant i'r nefoedd, des-
cynnant i'r dyfnder, tawdd eu henaid
gan flinder.
27 Ymdroant, ac ymsymmudant fel
meddwŷn: a'u hôll ddoethineb a ballodd.
28 Yna y gwaeddant ar yr Arglwŷdd
yn eu cyfyngder, ac efe a'u dŵg allan
o'i gorthrymderau.
29 Efe a wna yr storm yn dawel: a'u
tonnau a ostegant.
30 Yna y llawenhânt am eu gostegu,
ac efe a'u dŵg i'r porthladd a ddymunent.
31 O na foliannent yr Arglwŷdd
am ei ddaioni, a'i ryfeddodau i feibion
dynnion.
32 A derchafant êf ynghynnulleidfa
y bobl, a moliannant ef yn eisteddfod
yr henuriaid.
33 Efe a wna afonŷdd yn ddiffae-
thwch: a ffynhonnau dyfroedd yn
sychdir.
34 A thîr ffrwŷthlawn yn ddiffrwŷth
am ddrygioni y rhai a drigant ynddo.

35 Efe

35 Efe a drŷ yr anialwch yn llŷnn dwfr: a'r tîr crâs yn ffynhonnau dwfr.

36 Ac yno y gwna i'r newŷnog aros: fel y darparont ddinas i'r gyfanneddu.

37 Ac yr hauont feusŷdd, ac y plannont winllannoedd, y rhai a ddygant ffrwŷth toreithiog.

38 Ac efe a'u bendithia hwŷnt fel yr amlhânt yn ddirfawr, ac ni âd iw haniféiliaid leihâu.

39 Lleihêir hwŷnt hefŷd, a gostyngir hwŷnt, gan gyfyngder, dryg-fŷd, a chyni.

40 Efe a dywallt ddirmŷg ar fonedd-igion, ac a wna iddŷnt grwŷdro mewn anialwch heb ffordd.

41 Ond efe a gyfŷd y tlawd o gystudd, ac a wna iddo deuluoedd fel praidd.

42 Y rhai uniawn a welant hŷn, ac a lawenychant: a phôb anwiredd a gau ei safn.

43 Y nêb sŷdd ddoeth ac a gadw hŷn, hwŷ a ddeallant drugareddau'r Arglwŷdd.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 108.

Paratum cor meum.

PArod ŷw fy nghalon O Dduw, canaf a chanmolaf â'm gogoniant.

2 Deffro y nabl a'r delŷn, minneu a ddeffroaf yn foreu.

3 Clodforaf di Arglwŷdd ym mŷsg y bobloedd: canmolaf di ym mŷsg y cenhedloedd.

4 Canŷs mawr ŷw dy drugaredd oddiar y nefoedd, a'th wirinedd a gyrraedd hŷd yr wŷbren.

5 Ymdderch O Dduw, uwch y nefoedd: a bydded dy ogoniant ar yr hôll ddaiar;

6 Fel y gwareder dy rai anwŷl: achub â'th ddeheu-law, a gwrando fi.

7 Duw a lefarodd yn ei sancteiddrwŷdd; llawenychaf, rhanaf Sichem, a messuraf ddyffrŷn Succoth.

8 Eiddo fi ŷw Gilead; eiddo fi Manasseh: Ephraim hefŷd ŷw nerth fy mhen; Juda ŷw fy neddf-wr.

9 Moab ŷw fy nghrochan golch, tros Edom y taflaf fy esgid; buddugoliaethaf ar Philistia.

10 Pwŷ a'm dwg i'r ddinas gadarn? pwŷ a'm dwg hŷd yn Edom?

11 Onid tydi O Dduw, yr hwn a'n bwriaist ymmaith, ac onid êi di allan, O Dduw, gyda'n lluoedd?

12 Dyro i ni gynnorthwŷ rhag cyfyngder, canŷs gau yw ymwared dyn.

13 Trwŷ Dduw y gwnawn wroldeb, canys efe a sathr ein gelynnion.

Psalm. 109.

Deus Laudum.

NA thaw, O Dduw fy moliant.

2 Canŷs geneu'r annuwiol, a geneu y twŷllodrus a ymagorasant arnaf: â thafod celwŷddog y llefarasant i'm herbŷn.

3 Cylchynasant fi hefŷd â geiriau câs, ac ymladdasant â mi heb achos.

4 Am fy nghariad i'm gwrthwŷnebant; minneu a arferaf weddi.

5 Talasant hefŷd i mi ddrwg am ddâ: a châs am fy nghariad.

6 Gosod titheu un annuiol arno ef; a safed Satan wrth ei ddeheu-law ef.

7 Pan farner ef, eled yn euog, a bydded ei weddi yn bechod.

8 Ychydig fyddo ei ddyddiau: a chymmered arall ei swŷdd ef.

9 Bydded ei blant yn ymddifaid; a'i wraig yn weddw.

10 Gan grwŷdro hefŷd crwŷdred ei blant ef, a chardodtânt; ceisiant hefŷd eu bara o'u hanghyfannedd leoedd.

11 Rhwŷded y ceisiad yr hŷn ôll sŷdd ganddo: ac anrheithied dieithriaid ei lafur ef.

12 Na fydded nêb a estynno drugaredd

garedd iddo: ac na fydded nêb a dru-
garhâo wrth ei ymddifaid ef.
13 Torrer ymmaith ei hiliogaeth ef,
deleêr eu henw yn yr oes nesaf.
14 Cofier anwiredd ei dadau o flaen
yr Arglwŷdd: ac na ddelêer pechod
ei fam ef.
15 Byddant bôb amser ger bron yr
Arglwŷdd: fel y torro efe ymmaith eu
coffadwriaeth o'r tîr.
16 Am na chofiodd wneuthur tru-
garedd, eithr erlid o hono y truan a'r
tlawd, a'r cystuddiedig o galon iw lâdd.
17 Hoffodd felldith a hi a ddaeth
iddo; ni fynnei fendith, a hi a bellhâodd
oddiwrtho.
18 Ie gwiscodd felldith fel dilledŷn,
a hi a ddaeth fel dwfr iw fewn, ac fel
olew iw escŷrn.
19 Bydded iddo fel dilledŷn, yr hwn
a wisco efe, ac fel gwregŷs a'i gwregyso
efe yn oestadol.
20 Hŷn fyddo tâl fy ngwrthwŷneb-
wŷr yr Arglwŷdd; a'r rhai a ddywed-
ant ddrŵg yn erbŷn fy enaid.
21 Titheu Arglwŷdd Dduw, gwna
ero fi er mwŷn dy enw, am fôd yn ddâ
dy drugaredd, gwared fi.
22 Canŷs truan a thlawd ydwŷ fi,
a'm calon a archollwŷd o'm mewn.
23 Euthum fel cyscod pan gilio, fel
locust i'm hescydwir.
24 Fy ngliniau a aethant yn egwan
gan ymprŷd, a'm cnawd a guriodd o
eisieu brasder.
25 Gwradwŷdd hefŷd oeddwn idd-
ŷnt: pan welent fi, siglent eu pennau.
26 Cynnorthwŷa fi O Arglwŷdd fy
Nuw; achub fi yn ôl dy drugaredd.
27 Fel y gwŷpont mai dy law di ŷw
hŷn: mai ti Arglwŷdd a'i gwnaethost.
28 Melldithiant hwŷ, ond bendithia
di; cywilyddier hwŷnt, pan gyfodant:
a llawenyched dy wâs.
29 Gwiscer fy ngwrthwŷneb-wŷr â
gwarth; ac ymwiscant â'u cywilŷdd
megis a chochl.
30 Clodforaf yr Arglwŷdd yn ddir-
fawr a'm geneu: iê moliannaf êf ym
mŷsg llawer.
31 O herwŷdd efe a saif ar ddeheu-
law'r tlawd: iw achub oddiwrth y rhai
a farnant ei enaid.

Y 23 dŷdd o'r mîs.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 110.
Dixit Dominus.

DYwedodd yr Arglwŷdd wrth fy
Arglwŷdd, eistedd ar fy neheu-
law: hŷd oni osodwŷf dy elynnion yn
faingc i'th draed.
2 Gwialen dy nerth a enfŷn yr Ar-
glwŷdd o Seion: llywodraetha di yng-
hanol dy elynnion.
3 Dy bobl a fyddant ewŷllysgar, yn
nŷdd dy nerth, mewn harddwch, sanct-
eiddrwŷdd o grôth y wawr y mae gwlîth
dy anediaeth i ti.
4 Tyngodd yr Arglwŷdd, ac nid edi-
farhâ: ti wŷt offeiriad yn dragywŷddol
yn ôl urdd Melchisedec.
5 Yr Arglwŷdd ar dy ddeheu-law,
a drywana frenhinoedd yn nŷdd ei
ddigofaint.
6 Efe y farn ymŷsg y cenhedloedd,
lleinw leoedd â chelaneddau: archolla
ben llawer gwlâd.
7 Efe a ŷf o'r afon ar y ffordd, am
hynny y dercha efe ei ben.

Psalm. 111.
Confitebor tibi.

MOlwch yr Arglwŷdd. Clodforaf
yr Arglwŷdd â'm hôll galon:
ynghymmanfa y rhai uniawn, ac yn y
gynnulleidfa.
2 Mawr ŷw gweithredoedd yr Argl-
wŷdd: wedi eu ceisio gan bawb a'i hoffant.

3 Gogoniant a harddwch ŷw ei waith
êf: a'i gyfiawnder ſŷdd yn parhâu bŷth.
4 Gwnaeth gofio ei ryfeddodau;
graſlawn a thrugarog ŷw'r Arglwŷdd.
5 Rhoddodd ymborth i'r rhai a'i hof-
nant êf, efe a gofia ei gyfammod yn
dragywŷdd.
6 Mynegodd iw bobl gadernid ei
weithredoedd; i roddi iddŷnt etifedd-
iaeth y cenhedloedd.
7 Gwirionedd, a barn ŷw gweithred-
oedd ei ddwŷ-law ef: ei hôll orchym-
mynnion ydŷnt ſicer.
8 Wedi eu ſicerhâu bŷth ac yn dra-
gywŷdd, a'u gwneuthur mewn gwir-
ionedd, ac uniawnder.
9 Anfonodd ymwared iw bobl, gorch-
ymynodd ei gyfammod yn dragywŷddol:
ſancteiddiol, ac ofnadwŷ ŷw ei enw ef.
10 Dechreuad doethineb ŷw ofn yr
Arglwŷdd: deall dâ ſŷdd gan y rhai a
wnânt ei orchymmynnion ef; y mae ei
foliant ef yn parhau bŷth.

Pſalm. 112.

Beatus vir.

MOlwch yr Arglwŷdd. Gwŷn ei
fŷd y gŵr a ofna'r Arglwŷdd, ac
ſŷdd yn hoffi ei orchymmynnion ef yn
ddirfawr.
2 Ei hâd fŷdd cadarn ar y ddairar;
cenhedlaeth y rhai uniawn a fendithir.
3 Golud a chyfoeth fŷdd yn ei dŷ ef,
a'i gyfiawnder ſŷdd yn parhâu bŷth.
4 Cyfŷd goleuni i'r rhai uniawn yn
y tywŷllwch: trugarog a thoſturiol, a
chyfiawn ŷw ef.
5 Gŵr dâ ſŷdd gymmwŷnaſcar, ac yn
rhoddi benthŷg: wrth farn y llywod-
raetha efe ei achoſion.
6 Yn ddieu nid yſcogir êf bŷth, y
cyfiawn fŷdd bŷth mewn coffadwriaeth.
7 Nid ofna efe rhag chwedl drŵg, ei
galon ſŷdd ddiſigl, yn ymddiried yn yr
Arglwŷdd.
8 Attegwŷd ei galon, nid ofna efe
hŷdoni welo ei ewŷllŷs ar ei elynnion.
9 Gwaſcarodd, rhoddodd i'r tlodion,
a'i gyfiawnder ſŷdd yn parhau bŷth: ei
gorn a dderchefir mewn gogoniant.
10 Yr annuwiol a wêl hŷn ac a
ddigia, efe a yſcyrnyga ei ddannedd, ac a
dawdd ymmaith: derfŷdd am ddym-
uniad y rhai annuwiol.

Pſalm. 113.

Laudate, pueri.

MOlwch yr Arglwŷdd. Gweiſion
yr Arglwydd, molwch: ie mol-
wch enw'r Arglwŷdd.
2 Bendigedig fyddo enw'r Arglwŷdd,
o hŷn allan, ac yn dragywŷdd.
3 O godiad haul hŷd ei fachludiad,
moliannus ŷw enw'r Arglwŷdd.
4 Uchel ŷw yr Arglwŷdd goruwch
yr hôll genhedloedd: a'i ogoniant ſŷdd
goruwch y nefoedd.
5 Pwŷ ſŷdd fel Arglwŷdd ein Duw
ni, yr hwn ſŷdd yn preſſwŷlio yn uchel?
6 Yr hwn a ymddaroſtwng i edrŷch
y pethau yn y nefoedd, ac yn y ddaiar?
7 Efe ſŷdd yn codi y tlawd o'r llŵch:
ac yn derchafu yr anghenus o'r dommen.
8 Iw oſod gyda phendefigion: ie
gyda phendefigion ei bobl.
9 Yr hwn a wna i'r amhlantadwŷ
gadw tŷ, a bôd yn llawen-fam plant.
Cannolwch yr Arglwŷdd.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Pſalm. 114.

In exitu Iſrael.

PAn aeth Iſrael o'r Aipht, tŷ Jacob
oddiwrth bobl anghyfiaith:
2 Juda oedd ei ſancteiddrwŷdd: ac
Iſrael ei arglwŷddiaith.
3 Y môr a welodd hŷn, ac a giliodd:
yr Iorddonen a drôdd yn ôl.
4 Y mynyddoedd a neidiaſant fel
hyrddod,

hyrddod, a'r brynniau fel ŵyn defaid.
5 Bêth a ddarfu i ti ô fôr pan giliaist?
titheu Iorddonen paham y trôaist yn ôl?
6 Paham fynyddoedd y neidiech fel
hyrddod? a'r brynniau fel ŵyn defaid.
7 Ofna di ddaiar rhag yr Arglwŷdd:
rhag Duw Jacob.
8 Yr hwn sŷdd yn troi'r graig yn
llŷn dwfr, a'r gallestr yn ffynnon
dyfroedd.

Psalm. 115.
Non nobis Domine.

NId i ni O Arglwŷdd, nid i ni, onid
i'th enw dy hun dôd ogoniant,
er mwŷn dy drugaredd, er mwŷn dy
wirionedd.
2 Paham y dywedai y cenhedloedd,
pa le yn awr y mae eu Duw hwŷnt?
3 Ond ein Duw ni sŷdd yn y nef-
oedd; efe a wnaeth yr hŷn a fynnodd ôll.
4 Eu delwau hwŷ ydŷnt o aur ac
arian, gwaith dwŷlo dynnion.
5 Genau sŷdd iddŷnt, ond ni lef-
arant, llygaid sŷdd iddŷnt, ond ni
welant.
6 Y mae clustiau iddŷnt, ond ni
chlywant, ffroenau sŷdd ganddŷnt, ond
ni aroglant.
7 Dwŷlo sŷdd iddŷnt, ond ni theim-
lant: traed sŷ iddŷnt ond ni cherddant:
ni leisiant chwaith â'u gwddwf.
8 Y rhai a'u gwnant ydŷnt fel hwŷ-
thau, a phôb un a ymddiriedo ynddŷnt.
9 O Israel, ymddiried ti yn yr Ar-
glwŷdd, efe ŷw eu porth, a'u tarian.
10 Tŷ Aaron, ymddiriedwch yn yr
Arglwŷdd; efe ŷw eu porth, a'u terian.
11 Y rhai a ofnwch yr Arglwŷdd,
ymddiriedwch yn yr Arglwŷdd: efe
ŷw eu porth, a'u tarian.
12 Yr Arglwŷdd a'n cofiodd ni, efe
a'n bendithia; bendithia efe dŷ Israel;
bendithia efe dŷ Aaron.
13 Bendithia efe y rhai a ofnant yr
Arglwŷdd, fychain, a mawrion.
14 Yr Arglwŷdd a'ch chwanega chwi
fwŷ-fwŷ: chwŷ-chwi a'ch plant hefŷd.
15 Bendigedig ydŷch chwi gan yr
Arglwŷdd, yr hwn a wnaeth nef
a daiar.
16 Y nefoedd, îe'r nefoedd, ydŷnt
eiddo yr Arglwŷdd: a'r ddaiar a roddes
efe i feibion dynnion.
17 Y meirw ni foliannant yr Argl-
wŷdd, na'r nêb sŷdd yn descŷn i ddist-
awrwŷdd.
18 Ond ny ni a fendithiwn yr Ar-
glwŷdd, o hŷn allan ac yn dragywŷdd.
Molwch yr Arglwŷdd.

Y 24 dŷdd o'r mîs.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 116.
Dilexi quoniam.

DA gennif wrando o'r Arglwŷdd ar
fy llêf a'm gweddiau.
2 Am ostwng o honaw ei glust attaf.
Am hynnŷ llefaf tros fy nyddiau arno êf.
3 Gofidion angeu a'm cylchynasant,
a gofidiau uffern a'm daliasant, ing a
blinder a gefais.
4 Yna y gelwais ar enw'r Arglwŷdd;
attolwg Arglwŷdd gwared fy enaid:
5 Grasławn ŷw'r Arglwŷdd, a chyf-
iawn,; a thosturiol ŷw ein Duw ni.
6 Yr Arglwŷdd sŷdd yn cadw y
rhai annichellgar; tlodiais, ac efe a'm
hachubodd.
7 Dychwel O fy enaid i'th orphy-
wŷsfa, canŷs yr Arglwŷdd fu ddâ wrthit.
8 O herwŷdd it waredu fy enaid
oddiwrth angeu, fy llygaid oddiwrth
ddagrau, a'm traed rhag llithro.
9 Rhodiaf o flaen yr Arglwŷdd yn
nhîr y rhai bŷw.
10 Credais, am hynnŷ y lleferais:
cystuddiwŷd fi'n ddirfawr.
11 Mi ddywedais yn fy ffrwst, pôb

 dŷn

dŷn sŷdd gelwŷddog.
12 Bêth a dalaf i'r Arglwŷdd am ei-
hôll ddonniau i mi?
13 Phiol iechŷdwriaeth a gymmeraf,
ac ar enw'r Arglwŷdd y galwaf.
14 Fy addunedau a dalaf i'r Argl-
wŷdd, yn awr yngŵydd ei hôll bobl êf.
15 Gwerth-fawr yngolwg yr Ar-
glwŷdd ŷw marwolaeth ei saint êf.
16 O Arglwŷdd, yn ddieu dy wâs
di ydwŷfi, dy wás di ydwŷfi, mab dy
wasanaeth-wraig; dattodaist fy rhwŷmau.
17 Aberthaf i ti aberth moliant: a
galwaf ar enw'r Arglwŷdd.
18 Talaf fy addunedau i'r Arglwŷdd:
yn awr yngŵydd ei hôll bobl:
19 Ynghynteddoedd tŷ 'r Arglwŷdd:
yn dy ganol di O Jerusalem. Molwch
yr Arglwŷdd.

Psalm. 117.
Laudate Dominum.

MOlwch yr Arglwŷdd yr hôll gen-
hedloedd: clodforwch ef yr hôll
bobloedd.
2 O herwŷdd ei drugaredd ef tuag
attom ni sŷdd fawr: a gwirionedd yr
Arglwŷdd a beru yn dragywŷdd. Mol-
wch yr Arglwŷdd.

Psalm. 118.
Confitemini Domino.

CLodforwch yr Arglwŷdd, canŷs dâ
ŷw, o herwŷdd ei drugaredd a
beru yn dragywŷdd.
2 Dyweded Israel yr awr hon, fôd ei
drugaredd ef yn parhau yn dragywŷdd.
3 Dyweded tŷ Aaron yn awr fôd ei
drugaredd ef yn parhau yn dragywŷdd.
4 Yn awr dyweded y rhai a ofnant
yr Arglwŷdd, fôd ei drugaredd ef yn
parhau yn dragywŷdd.
5 Mewn ing y gelwais ar yr Argl-
wŷdd; yr Arglwŷdd a'm clybu, ac a'm
gosododd mewn ehangder.
6 Yr Arglwŷdd sŷdd gyda mi, nid
ofnaf: bêth a wna dŷn i mi
7 Yr Arglwŷdd sŷdd gyda mi, ym
mhlîth fy nghynnorthwŷ-wŷr: am
hynnŷ y câf weled fy ewŷllys ar fy
nghaseion.
8 Gwell ŷw gobeithio yn yr Ar-
glwŷdd, nag ymddiried mewn dŷn.
9 Gwell ŷw gobeithio yn yr Argl-
wŷdd, nag ymddiried mewn tywŷsogion.
10 Yr hôll genhedloedd a'm ham-
gylchŷnasant: ond yn enw'r Arglwŷdd,
mi a'u torraf hwŷnt ymmaith.
11 Amgylchynasant fi, ie amgylch-
ynasant fi, ond yn enw'r Arglwŷdd, mi
a'u torraf hwŷnt ymmaith.
12 Amgylchynasant fi fel gwenŷn,
diffoddasant fel tân drain: o herwŷdd
yn enw'r Arglwŷdd, mi a'u torraf
hwŷnt ymmaith.
13 Gan wthio y gwthiaist fi fel y
syrthiwn: ond yr Arglwŷdd a'm cyn-
northwŷodd.
14 Yr Arglwŷdd ŷw fy nerth a'm
cân: ac sŷdd iechŷdwriaeth i mi.
15 Llêf gorfoledd, ac iechŷdwriaeth
sŷdd ym mhebŷll y cyfiawn: deheu-
law'r Arglwŷdd sŷdd yn gwnethur
grymmusder.
16 Deheu-law'r Arglwŷdd a dderch-
afwŷd: deheu-law'r Alglwŷdd sŷdd yn
gwneuthur grymmusder.
17 Ni byddaf farw, onid bŷw: a
mynegaf weithredoedd yr Arglwŷdd.
18 Gan gospi i'm cospodd yr Arg-
lwŷdd: ond ni'm rhoddodd i farwolaeth.
19 Agorwch i mi bŷth cyfiawnder:
âf i mewn iddŷnt, a chlodforaf yr
Arglwŷdd.
20 Dymma borth yr Arglwŷdd, y
rhai cyfiawn a ânt i mewn iddo.
21 Clodforaf di, o herwŷdd i ti fy
ngwrando, a'th fôd yn iechŷdwriaeth i mi.
22 Y maen a wrthododd yr adeilad-
wŷr, a aeth yn ben i'r gongl.

23 O'r Arglwŷdd y daeth hŷn, hŷn
oedd ryfedd yn ein golwg ni.
24 Dymma'r dŷdd a wnaeth yr
Arglwŷdd, gorfoleddwn, a llawenychwn
ynddo.
25 Attolwg Arglwŷdd, achub yn
awr; attolwg Arglwŷdd, pâr yn awr
lwŷddiant.
26 Bendigedig ŷw a ddêl yn enw'r
Arglwŷdd: bendithiasom chwi o dŷ'r
Arglwŷdd.
27 Duw ŷw'r Arglwŷdd, yr hwn a
lewŷrchodd i ni: rhwŷmwch yr aberth
â rhaffau hŷd wrth gŷrn yr allor.
28 Fy Nuw ydwŷt ti, mi a'th glod-
foraf, derchafaf di, fy Nuw.
29 Clodforwch yr Arglwŷdd, canŷs
dâ ŷw: o herwŷdd yn dragywŷdd y
peru ei drugaredd ef.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 119.

Beati immaculati.

Aleph.

GWŷn eu Bŷd y rhai perffaith eu
ffordd: y rhai a rodiant ynghyf-
raith yr Arglwŷdd.
2 Gwŷn eu bŷd y rhai a gadwant ei
dystioaethau ef: ac a'u ceisiant ef â'u
hôll galon.
3 Y rhai hefŷd ni wnânt anwiredd,
hwŷ a rodiant yn ei ffŷrdd ef.
4 Ti a orchymynnaist gadw dy orch-
ymmynnion yn ddyfal.
5 O am gyfeirio fy ffŷrdd, i gadw dy
ddeddfau.
6 Yna ni'm gwradwŷddid, pan ed-
rŷchwn ar dy hôll orchymmynnion.
7 Clodforaf di ag uniondeb calon, pan
ddyscwŷf farnedigaethau dy gyfiawnder.
8 Cadwaf dy ddeddfau: na âd fi'n
hollawl.

Beth.

9 PA fôdd y glanhâ llangc ei lwŷbr?
ond wrth ymgadw yn ôl dy air di.
10 A'm hôll galon i'th geisiais, na
âd i mi gyfeiliorni oddiwrth dy orch-
ymmynnion.
11 Cuddiais dy ymadroddion yn fy
nghalon, fel na phechwn i'th erbŷn.
12 Ti Arglwŷdd wŷt fendigedig:
dŷsc i mi dy ddeddfau.
13 A'm gwefusau y treuthais hôll
farnedigaethau dy eneu.
14 Bu mor llawen gennif ffordd dy
dystiolaethau â'r hôll olud.
15 Yn dy orchymynnion y myfyriaf,
ac ar dy lwŷbrau yr edrychaf.
16 Yn dy ddeddfau'r ymddigrifaf,
nid anghofiaf dy air.

Gimel.

17 BYdd ddâ wrth dy wâs, fel y
byddwŷf bŷw, ac y cadwŷf
dy air.
18 Datcuddia fy llygaid, fel y gwêl-
wŷf bethau rhŷfedd allan o'th gyfraith di.
19 Dieithr ydwŷfi ar y ddaiar, na
chûdd di rhagof dy orchymmynnion.
20 Drylliwŷd fy enaid gan awŷdd
i'th farnedigaethau bôb amser.
21 Ceryddaist y beilchion melltigedig:
y rhai a gyfeilionant oddiwrth dy or-
chymmynnion.
22 Trô oddiwrthif gywilŷdd a dir-
mŷg, o blegit dy dystiolaethau di a
gedwais.
23 Tywŷsogion hefŷd a eisteddasant,
ac a ddywedasant i'm herbŷn; dy wâs
ditheu a fyfyrieu yn dy ddeddfau.
24 A'th dystiolaethau oeddŷnt fy
hyfrydwch a'm cynghor-wŷr.

Daleth.

25 GLynodd fy enaid wrth y llŵch,
bŷwhâ fi'n ôl dy air.
26 Fy ffyrdd a fynegais, a gwrande-
waist fi: dŷsg i mi dy ddeddfau.
27 Gwnâ i mi ddeall ffordd dy orch-
ymmynnion, ac mi a fyfyriaf yn dy
ryfeddodau.
28 Diferodd fy enaid gan ofid: nertha

si'n ôl dy air.
29 Cymmer oddiwrthif ffordd y celwydd, ac yn rasLawn dôd i mi dy gyfraith.
30 Dewisais ffordd gwirionedd: gosodais dy farnedigaethau o'm blaen.
31 Glynais wrth dy dystiolaethau: O Arglwydd, na'm gwradwydda.
32 Ffordd dy orchymynnion a redaf, pan ehangech fy nghalon.

Y 25 dydd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

He.

33 DYsg i mi O Arglwydd, ffordd dy ddeddfau, a chadwaf hi hyd y diwedd.
34 Gwna i mi ddeall, a chadwaf dy gyfraith: ie cadwaf hi â'm hôll galon.
35 Gwna i mi gerdded yn llwybr dy orchymmynnion: canys ynddo y mae fy ewyllys.
36 Gostwng fy nghalon at dy dystiolaethau: ac nid at gybydd-dra.
37 Trô heibio fy llygaid, rhag edrych ar wagedd: a bywhâ fi yn dy ffyrdd.
38 Sicrhâ dy air i'th wâs, yr hwn sy'n ymroddi i'th ofn di.
39 Trô heibio fy ngwradwydd yr wyf yn ei ofni: canys dy farnedigaethau sydd ddâ.
40 Wele awyddus ydwyf i'th orchymmynnion: gwna i mi fyw yn dy gyfiawnder.

Vau.

41 DEued i mi dy drugaredd Arglwydd, a'th iechydwriaeth yn ôl dy air.
42 Yna yr attebaf i'm cabludd: o herwydd yn dy air y gobeithiais.
43 Na ddwg ditheu air y gwirionedd o'm geneu yn llwyr: o herwydd yn dy farnedigaethau di y gobeithiais.
44 A'th gyfraith a gadwaf yn wastadol, byth ac yn dragywydd.
45 Rhodiaf hefyd mewn ehangder, o herwydd dy orchymynnion di a geisiaf.
46 Ac am dy dystiolaethau dy y llefaraf, o flaen brenhinoedd, ac ni bydd cywilydd gennif.
47 Ac ymddigrifaf yn dy orchymmynnion, y rhai a hoffais.
48 A'm dwylo a dderchafaf at dy orchymmynnion y rhai a gerais, ac mi a fyfyriaf yn dy ddeddfau.

Zain.

49 COfia y gair wrth dy wâs, yn yr hwn y peraist i mi obeitho.
50 Dymma fy nghysur yn fy nghystudd, canys dy air di a'm bywhaodd i.
51 Y beilchion a'm gwatwarasant yn ddirfawr: er hynny ni throis oddiwrth dy gyfraith di.
52 Cofiais, O Arglwydd, dy farnedigaethau erioed, ac ymgysurais.
53 Dychryn a ddaeth arnaf, o blegit yr annuwolion y rhai sydd yn gadel dy gyfraith di.
54 Dy ddeddfau oedd fy nghân, yn nhy fy mhererindod.
55 Cofiais dy enw Arglwydd y nôs, a chedwais dy gyfraith.
56 Hyn oedd gennif, am gadw o honof dy orchymmynnion di.

Cheth.

57 O Arglwydd fy rhan ydwyt, dywedais y cadwn dy eiriau.
58 Ymbiliais â'th wyneb â'm hôll galon: trugarhâ wrthif yn ôl dy air.
59 Meddyliais am fy ffyrdd, a throais fy nhraed at dy dystiolaethau di.
60 Bryssiais, ac nid oedais gadw dy orchymmynnion.
61 Minteioedd yr annuwolion a'm hyspeiliasant: ond nid anghofiais dy gyfraith di.
62 Hanner nôs y cyfodaf i'th foliannu, am farnedigaethau dy gyfiawnder.
63 Cyfaill ydwyf fi i'r rhai ôll a'th ofnant,

ofnant, ac i'r rhai a gadwant dy or-
chymmynnion.
64 Llawn ŷw'r ddaiar o'th drugaredd,
O Arglwŷdd: dŷsc i mi dy ddeddfau.

Teth.

65 GWnaethost yn ddâ â'th wâs, O
Arglwŷdd, yn ôl dy air.
66 Dŷsg i mi iawn ddeall, a gwŷ-
bodaeth: o herwŷdd dy orchymmyn-
nion di a gredais.
67 Cŷn fy nghystuddio yr oeddwn
yn cyfeiliorni: ond yn awr, cedwais
dy air di.
68 Dâ ydwŷt, a daionus, dŷsg i mi
dy ddeddfau.
69 Y beilchion a glyttiasant gelwŷdd
i'm herbŷn: minneu a gadwaf dy or-
chymmynnion a'm hôll galon.
70 Cŷn frased a'r bloneg ŷw eu
calon: minneu a ymddigrifais yn dy
gyfraith di.
71 Dâ ŷw i mi fy nghystuddio, fel y
dyscwn dy ddeddfau.
72 Gwell i mi gyfraitth dy enau, na
miloedd o aur ac arian.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Iod.

73 DY ddwŷlo a'm gwnaethant, ac
a'm lluniasant: pâr i mi ddeall,
fel y dyscwŷf dy orchymmynnion.
74 Y rhai a'th ofnant a'm gwelant,
ac a lawenychant, o blegit obeithio o
honof yn dy air di.
75 Gwn Arglwŷdd mai cyfiawn
ŷw dy farnedigaethau: ac mai mewn
ffyddlondeb i'm cystuddiaist.
76 Bydded attolwg dy drugaredd i'm
cysfuro, yn ôl dy air i'th wasanaeth-wr.
77 Deued i mi dy drugareddau, fel y
byddwŷf bŷw: o herwŷdd dy gyfraith
ŷw fy nigrifwch.
78 Cywilyddier y beilchion, canŷs
gwnânt gâm â mi yn ddiachos; ond
myfi a fyfyriaf yn dy orchymynnion di.
79 Troer attafi y rhai a'th ofnant di,
a'r rhai a adwaenant dy dystiolaethau.
80 Bydded fy nghalon yn berffaith
yn dy ddeddfau, fel na'm cywilyddier.

Caph.

81 DEffygiodd fy enaid am dy iech-
ydwriaeth: wrth dy air yr
ydwŷf yn disgwil.
82 Y mae fy llygaid yn pallu am dy
air, gan ddywedyd pa bryd i'm diddeni?
83 Canŷs ydwŷf fel costrel mewn
mŵg; ond nid anghofiais dy ddeddfau.
84 Pa nifer ŷw dyddiau dy was?
pa bryd y gwnei farn ar y rhai a'm
herlidiant?
85 Y beilchion a gloddiasant byllau
i mi, yr hŷn nid ŷw wrth dy gyfraith di.
86 Dy hôll orchymmynnion ydŷnt
wirionedd: ar gam i'm herlidiasant,
cymmorth fi.
87 Braidd na'm difasant ar y ddaiar,
minneu ni adewais dy orchymmynnion.
88 Bŷwhâ fi yn ôl dy drugaredd:
fellu y cadwaf dystiolaeth dy enau.

Lamed.

89 YN dragywŷdd O Arglwŷdd, y
mae dy air wedi ei siccrhau yn
y nefoedd.
90 Dy wirionedd sŷdd hŷd genhed-
laeth a chenhedlaeth: Seiliaist y ddaiar,
a hi a saif.
91 Wrth dy farnedigaethau y safant
heddŷw; canŷs dy weision ŷw pob
pêth.
92 Oni bae fod dy ddeddf yn hyf-
rydwch i mi, darfuasei yna am danaf
yn fy nghystudd.
93 Bŷth nid anghofiaf dy orchym-
mynnion; canŷs â hwynt i'm bywheaist.
94 Eiddo ti ydwŷf, cadw fi; o her
wŷdd dy orchymmynnion a geisiais.
95 Y rhai annuwiol a ddisgwiliant
am danaf i'm difetha; ond dy dystiol-
aethau di a ystyriaf.
96 Yr ydwŷf yn gweled diwedd

ar bôb perffeithrwydd: ond dy orchym-
mŷn di sŷdd dra eang,

Mem.

97 MOr gu gennif dy gyfraith di!
hi ŷw fy myfyrdod beunŷdd.
98 A'th orchymmynnion yr ydwŷt
yn fy ngwneuthur yn ddoethach na'm
gelynnion: canŷs bŷth y maent gyda mi.
99 Deallais fwŷ na'm hôll athrawon:
o herwŷdd dy dystiolaethau ŷw fy
myfyrdod.
100 Deallais yn well na'r henuriaid,
am fy môd yn cadw dy orchymynion di.
101 Atteliais fy nhraed oddiwrth bôb
llwŷbr drwg, fel y cadwn dy air di.
102 Ni chiliais oddiwrth dy farned-
igaethau, o herwŷdd ti a'm dyscaist.
103 Mor felus ŷw dy eiriau i'm
geneu! melusach nâ mêl i'm safn.
104 Trwŷ dy orchymmynnion di y
pwŷllais: am hynnŷ y caseais bôb gau
lwŷbr.

Y 26 dŷdd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Nun.

105 LLusern ŷw dy air i'm traed: a
llewŷrch i'm llwŷbr.
106 Tyngais (a chyflawnaf) y cadwn
farnedigaethau dy gyfiawnder.
107 Cystuddiwŷd fi yn ddirfawr:
bŷwhâ fi O Arglwŷdd, yn ôl dy air.
108 Attolwg, Arglwŷdd, bŷdd fodlon
i ewŷllyscar offrymmau fy ngeneu, a
dŷsg i mi dy farnedigaethau.
109 Y mae fy enaid yn fy llaw yn
oestadol: er hynnŷ nid wŷf yn anghofio
dy gyfraith.
110 Y rhai annuwiol a osodasant fagl
i mi: ond ni chyfeiliornais oddiwrth dy
orchymmynnion.
111 Cymmerais dy orchynnion yn
etifeddiaeth dros bŷth: o herwŷdd llaw-
enŷdd fy nghalon ydŷnt.
112 Gostyngais fy nghalon i wneu-
thur dy ddeddfau bŷth hŷd y diwedd.

Samech.

113 MEddyliau ofer a gaseais, a'th
gyfraith di a hoffais.
114 Fy lloches a'm tarian ydwŷt: yn
dy air y gobeithiaf.
115 Ciliwch oddiwrthif rai drygi-
onus: canŷs cadwaf orchymynnion
fy Nuw.
116 Cynnal fi yn ôl dy air, fel y
byddwŷf bŷw: ac na âd i mi gywilyddio
am fy ngobaith.
117 Cynnal fi, a diangol fyddaf, ac
ar dy ddeddfau yr edrychaf yn wastadol.
118 Sethraist y rhai ôll a gyfeiliornant
oddiwrth dy ddeddfau: canŷs twŷllodrus
ŷw eu dichell hwŷnt.
119 Bwriaist heibio hôll annuwolion
y tîr fel sothach: am hynnŷ'r hoffais dy
dystiolaethau.
120 Dychrynodd fy ngnhawd rhag
dy ofn, ac ofnais rhag dy farnedigaethau.

Ain.

221 GWneuthum farn, a chyfiawn-
der: na âd fi i'm gorth-
rym-wŷr.
122 Mechnîa dros dy wâs er daioni:
na âd i'r beilchion fy ngorthrymmu.
123 Fy llygaid a ballasant am dy ie-
chŷdwriaeth, ac am ymadrodd dy gyf-
iawnder.
124 Gwna i'th wâs yn ôl dy drug-
aredd: a dŷsg i mi dy ddeddfau.
125 Dy wâs ydwŷfi, pâr i mi ddeall:
fel y gwŷpwŷf dy dystiolaethau.
126 Amser ŷw i'r Arglwŷdd weithio:
diddymmasant dy gyfraith di.
127 Am hynnŷ'r hoffais dy orchym-
ynnion yn fwŷ nag aur, ie yn fwŷ nag
aur coeth.
128 Am hynnŷ uniawn y cyfrifais
dy orchymynnion am bôb pêth: a chas-
êais bôb gau lwŷbr.

Pe.

129 RHyfedd ŷw dy dystiolaethau, am hynnŷ y ceidw fy enaid hwŷnt.
130 Agoriad dy eiriau a rŷdd oleuni, pair ddeall i rai anneallgar.
131 Agorais fy ngeneu a dyhêais, o blegit awŷddus oeddwn i'th orchymynnion di.
132 Edrŷch arnaf, a thrugarhâ wrthif: yn ôl dy arfer i'r rhai a garant dy enw.
133 Cyfarwŷdda fy nghamrau yn dy air, ac na lywodraethed dim anwiredd arnaf.
134 Gwared fi oddiwrth orthrymder dynnion: fellu y cadwaf dy orchymynnion.
135 Llewŷrcha dy wŷneb ar dy wâs, a dŷsg i mi dy ddeddfau.
136 Afonŷdd o ddyfroedd a redant o'm llygaid, am na chadwasant dy gyfraith di.

Tsadi.

137 CYfiawn ydwŷt ti, O Arglwŷdd, ac uniawn ŷw dy farnedigaethau.
138 Dy dystiolaethau y rhai a orchymynnaist, ydŷnt gyfiawn a ffyddlon iawn.
139 Fy Zêl a'm difaodd, o herwŷdd i'm gelynnion anghofio dy eiriau di.
140 Purwŷd dy ymadrodd yn ddirfawr: am hynnŷ y mae dy wâs yn ei hoffi.
141 Bychan ydwŷfi, a dirmygus: ond nid anghofiais dy orchymynnion.
142 Dy gyfiawnder sŷdd gyfiawnder bŷth: a'th gyfraith sŷdd wirionedd.
143 Adfŷd a chystudd a'm goddiweddasant: a'th orchymynnion oedd fy nigrifwch.
144 Cyfiawnder dy dystiolaethau a beru yn dragywŷdd: gwna i mi ddeall, a bŷw fyddaf.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Coph.

145 LLefais am hôll galon, clŷw fi O Arglwŷdd: dy ddeddfau a gadwaf.
146 Llefais arnat, achub fi: a chadwaf dy dystolaethau.
147 Achubais flaen y cyf-ddydd, a gwaeddais; wrth dy air y disgwiliais.
148 Fy llygaid a achubasant flaen gwiliadwriaethau y nôs, i fyfyrio yn dy air di.
149 Clŷw fy llêf yn ôl dy drugaredd: Arglwŷdd bŷwhâ fi yn ôl dy farnedigaethau.
150 Y rhai a ddilynant scelerder a nessasant arnaf: ymbellasant oddiwrth dy gyfraith di.
151 Titheu Arglwŷdd wŷt agos: a'th hôll orchymynnion sŷdd wirionedd.
152 Er ystalm y gwŷddwn am dy dystiolaethau, seilio o honot hwŷnt yn dragywŷdd.

Resh.

153 GWêl fy nghystudd a gwared fi: canŷs nid anghofiais dy gyfraith.
154 Dadleu fy nadl, a gwared fi, bŷwhâ fi yn ôl dy air.
155 Pell ŷw iechŷdwriaeth oddiwrth y rhai annuwiol; o herwŷdd ni cheisiant dy ddeddfau di.
156 Dy drugareddau Arglwŷdd sŷdd aml: bŷwhâ fi yn ôl dy farnedihaethau.
157 Llawer sŷdd yn fy erlid, ac yn fy ngwrthwŷnebu: er hynnŷ ni throis oddiwrth dy dystiolaethau.
158 Gwelais y trosedd-wŷr, a gressynais: am na chadwent dy air di.
159 Gwêl fy mod yn hoffi dy orchymynnion: Arglwŷdd, bŷwha fi yn ôl dy drugarogrwŷdd.
160 Gwirionedd o'r dechreuad ŷw dy air: a phôb un o'th gyfiawn farnedigaethau a beru yn dragŷwŷdd.

Schin.

Schin.

161 TYwŷsogion a'm herlidiasant heb achos, er hynnŷ fy nghalon a gryneu rhag dy air di.

162 Llawen ydwŷfi o blegit dy air; fel un yn cael sclyfaeth lawer.

163 Celwydd a gaseais, ac a ffieiddiais; a'th gyfraith di a hoffais.

164 Seith-waith yn y dŷdd yr ydwŷf yn dy glodfori; o herwŷdd dy gyfiawn farnedigaethau.

165 Heddwch mawr fŷdd i'r rhai a garant dy gyfraith; ac nid oes dramgwŷdd iddŷnt.

166 Disgwiliais wrth dy iechŷdwriaeth di, O Arglwŷdd: a gwneuthum dy orchymynnion.

167 Fy enaid a gadwodd dy dystiolaethau: a hôff iawn gennif hwŷnt.

168 Cedwais dy orchymynnion a'th dystiolaethau: canŷs y mae fy hôll ffŷrdd ger dy fron di.

Tau.

169 NEssâed fy ngwaedd o'th flaen, Arglwŷdd: gwna i mi ddeall yn ôl dŷ air.

170 Deued fy ngweddi ger dy fron: gwared fi yn ôl dy air.

171 Fy ngwefusau a draetha foliant: pan ddyscech i mi dy ddeddfau.

162 Fy nhafod a ddatcan dy air: o herwŷdd dy hôll orchymynnion sŷdd gyfiawnder.

173 Bydded dy law i'm cynnorthwŷo: o herwŷdd dy orchymynnion di a ddewisais.

174 Hiraethais O Arglwŷdd, am dy iechŷdwriaeth: a'th gyfraith ŷw fy hyfrydwch.

175 Bydded bŷw fy enaid fel i'th folianno di: a chynnorthwŷed dy farnedigaethau fi.

176 Cyfeiliornais fel dafad wedi colli: cais dy wâs, o blegit nid anghofiais dy orchymynnion.

Y 27 dŷdd o'r mîs.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 120.

Ad Dominum.

AR yr Arglwŷdd y gwaeddais yn fy nghyfyngder: ac efe a'm gwrandawodd i.

2 Arglwŷdd, gwared fy enaid oddi wrth wefusau celwŷddog, ac oddiwrth dafod twŷllodrus.

3 Bêth a roddir i ti? neu pa bêth a wneir i ti, dydi dafod twŷllodrus.

4 Llymmion saethau cawr ynghŷd a marwor merŷw.

5 Gwae fi fy môd yn presswŷlio ym Mesech: yn cyfanneddu ym mhebŷll Cedar.

6 Hîr y trigodd fy enaid, gyda'r hwn oedd yn casâu tangneddŷf.

7 Heddychol ydwŷfi, ond pan lefarwŷf, y maent yn barod i ryfel.

Psalm. 121.

Levavi oculos.

DErchafaf fy llygaid i'r mynyddoedd, o'r lle y daw fy nghymorth.

2 Fy nghymmorth a ddaw oddiwrth yr Arglwŷdd, yr hwn a wnaeth nefoedd a daiar.

3 Ni âd efe i'th droed lithro, ac ni huna dy geidwad.

4 Wele, ni huna, ac ni chŵsc ceidwad Israel.

5 Yr Arglwŷdd ŷw dy geidwad, yr Arglwŷdd ŷw dy gyscod ar dy ddeheulaw.

6 Ni'th friwa'r haul y dŷdd, na'r lleuad y nôs.

7 Yr Arglwŷdd a'th geidw rhag pôb drwg; efe a geidw dy enaid.

8 Yr Arglwŷdd a geidw dy fynediad, a'th ddyfodiad, o'r prŷd hŷn hŷd yn dragywŷdd.

Psalm. 122.
Lætatus sum.

LLawenychais pan ddywedent wrthif, Awn i dŷ'r Arglwŷdd.
2 Ein traed a safant o fewn dy bŷrth di, ô Jerusalem.
3 Jerusalem a adeiladwŷd fel dinas wedi ei chŷd gyssylltu ynddi ei hun.
4 Yno'r escŷn y llwŷthau, llwŷthau'r Arglwŷdd, yn dystiolaeth i Israel, i foliannu enw'r Arglwŷdd.
5 Canŷs yno y gosodwŷd gorsedd-feingciau barn: gorsedd-feingciau tŷ Dafydd.
6 Dymunwch heddwch Jerusalem: llwŷdded y rhai a'th hoffant.
7 Heddwch fyddo o fewn dy ragfur: a ffynniant yn dy balassau.
8 Er mwŷn fy mrodŷr a'm cyfeillion, y dywedaf yn awr, heddwch fyddo i ti.
9 Er mwŷn tŷ'r Arglwŷdd ein Duw, y ceisiaf i ti ddaioni.

Psalm. 123.
Ad te levavi oculos meos.

ATtat ti y derchafaf fy llygaid, ti yr hwn a bressŵyli yn y nefoedd.
2 Wele, fel y mae llygaid gweision ar law eu meistred, neu fel y mae llygaid llawforwŷn ar law ei meistres: fellu y mae ein llygaid ni ar yr Arglwŷdd ein Duw, hŷd oni thrugarhâo efe wrthŷm ni.
3 Trugarhâ wrthŷm Arglwŷdd, trugarhâ wrthŷm, canŷs llanwŷd ni â dirmŷg yn ddirfawr.
4 Yn ddirfawr y llanwŷd ein henaid â gwatwar-gerdd y rhai goludog, ac â diystyrwch y beilchion.

Psalm. 124.
Nisi quia Dominus.

ONi buasei'r Arglwŷdd, yr hwn a fu gyda ni: y gall Israel ddywedŷd yn awr:
2 Oni buasei'r Arglwŷdd, yr hwn a fu gyda ni, pan gyfododd dynion yn ein herbŷn;
3 Yna i'n llyngcasent-ni yn fŷw, pan enynnodd eu llîd hwŷnt i'n herbyn.
4 Yna y dyfroedd a lifasei trosom: y ffrŵd a aethei tros ein henaid.
5 Yna'r aethei tros ein henaid ddyfroedd chwŷddedig.
6 Bendigedig fyddo'r Arglwŷdd, yr hwn ni roddodd ni yn ysclyfaeth iw dannedd hwŷnt.
7 Ein henaid a ddiangodd, fel aderŷn o fagl yr adarwŷr: y fagl a dorrwŷd a ninnau a ddiangasom.
8 Ein porth ni sŷdd yn enw'r Arglwŷdd yr hwn a wnaeth nefoedd a daiar.

Psalm. 125.
Qui confidunt.

YRhai a ymddiriedant yn yr Arglwŷdd, fyddant fel mynŷdd Seion: yr hwn ni syflir, ond a beru yn dragywŷdd.
2 Fel y mae Jerusalem a'r mynyddoedd o'i hamgŷlch; fellu y mae'r Arglwŷdd o amgŷlch ei bobl, o'r prŷd hŷn hŷd yn dragywŷdd.
3 Canŷs ni orphywŷs gwialen annuwioldeb, ar randir y rhai cyfiawn: rhag i'r rhai cyfiawn estŷn eu dwŷlo at anwiredd.
4 Oh Arglwŷdd gwna ddaioni i'r rhai daionus: ac i'r rhai uniawn yn eu calonnau.
5 Ond y rhai a ymdrôant iw trofeŷdd, yr Arglwydd a'u gŷrr gyda gweithredwŷr anwiredd: a bŷdd tangneddŷf ar Israel.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 126.
In convertendo.

PAn ddychwelodd yr Arglwŷdd gaethiwed Seion, yr oeddem fel rhai yn breuddwŷdio.

2 Yna y llanwŷd ein geneu â chwer-
thin, a'n tafod â chanu: yna y dywed-
asant ym mysg y cenhedloedd, yr Ar-
glwŷdd a wnaeth bethau mawrion, i'r
rhai hyn.
3 Yr Arglwŷdd a wnaeth i ni bethau
mawrion, am hynny'r ydŷm yn llawen.
4 Dychwel Arglwŷdd ein caethiwed
ni, fel yr afonŷdd yn y deheu.
5 Y rhai sydd yn hau mewn dagrau,
a fedant mewn gorfoledd.
6 Yr hwn sydd yn myned rhagddo, ac
yn wŷlo, gan ddwŷn had gwerthfawr,
gan ddyfod a ddaw mewn gorfoledd,
dan gludo ei yscubau.

Psalm. 127.
Nisi Dominus.

OS yr Arglwŷdd nid adeilada y tŷ,
ofer y llafuria ei adeilad-wŷr wr-
tho: os yr Arglwŷdd ni cheidw'r ddinas,
ofer y gwilia y ceidwaid.
2 Ofer i chwi foreu-godi, myned yn
hwŷr i gysgu, bwŷdta bara gofidiau:
fellu y rhŷdd efe hûn iw anwŷlyd.
3 Wele, plant ydŷnt etifeddiaeth yr
Arglwŷdd, ei wobr êf ŷw ffrwŷth y
groth.
4 Fel y mae saethau yn llaw y cadarn,
fellu y mae plant ieuenctid.
5 Gwŷn ei fŷd y gŵr a lanwodd ei
gawell saethau â hwŷnt; ni's gwradwŷ-
ddir hwŷ, pan ymddiddanant â'r gelyn-
nion yn y porth.

Psalm. 128.
Beati omnes.

GWŷn ei fŷd pôb un sydd yn ofni'r
Arglwŷdd: yr hwn sydd yn rhodio
yn ei ffŷrdd êf.
2 Canŷs mwŷnhêi lafur dy ddwŷlo:
gwŷn dy fŷd, a dâ fŷdd it.
3 Dy wraig fŷdd fel gwîn-wŷdden
ffrwŷthlawn, rhŷd ystlysau dy dŷ: dy
blant fel planhigion oliwŷdd o amgylch
dy ford.

4 Wele, fel hŷn yn ddieu y ben-
dithir y gŵr a ofno'r Arglwŷdd.
5 Yr Arglwŷdd a'th fendithia allan o
Seion; a thi a gei weled daioni Jerusalem
holl ddyddiau dy enioes:
6 A thi a gei weled plant dy blant, a
thangneddŷf ar Israel.

Psalm. 129.
Sæpe expugnaverunt.

LLawer gwaith i'm cystuddiasant o'm
hieuenctid, y dichon Israel ddy-
wedŷd yn awr:
2 Llawer gwaith i'm cystuddiasant
o'm hieuenctid, etto ni'm gorfuant.
3 Yr arddwŷr a arddasant ar fy
nghefn, estynnasant eu cwŷsau yn hirion.
4 Yr Arglwŷdd sydd gyfiawn, efe a
dorrodd raffau y rhai annuwiol.
5 Gwradwŷdder hwŷ oll, a gyrrer yn
eu hôl, y rhai a gasĥant Seion.
6 Byddant fel glâs-wellt pen-tai, yr
hwn a wŷwa cŷn y tynner ef ymaith.
7 A'r hwn ni leinw y pladur-wr ei
law: na'r hwn fyddo yn rhwŷmo yr
yscubau, ei fynwes.
8 Ac ni ddywed ŷ rhai a ânt heibio,
bendith yr Arglwŷdd arnoch, bendith-
iwn chwi yn enw'r Arglwŷdd.

Psalm. 130.
De profundis.

O'R dyfnder y llefais arnat, O Ar-
glwŷdd.
2 Arglwŷdd clŷw fy llefain, ystyried
dy glustiau wrth lêf fy ngweddiau.
3 Os creffi ar anwireddau, Arglwŷdd:
O Arglwŷdd, pwŷ a saif?
4 Ond mae gyda thi faddeuant fel
i'th ofner.
5 Disgwiliaf am yr Arglwŷdd, dis-
gwil fy enaid, ac yn ei air ef y gobeithiaf.
6 Fy enaid sydd yn disgwil am yr
Arglwŷdd, yn fwŷ nag y mae y gwil-
wŷr am y boreu; ie meddaf yn fwŷ
nag

nag y mae y gwil-wŷr am y boreu.

7 Disgwilied Israel am yr Arglwŷdd, o herwŷdd y mae trugaredd gyda'r Arglwŷdd, ac aml ymwared gydag ef.

8 Ac efe a wared Israel, oddiwrth eu hôll anwireddau.

Psalm. 131.
Domine non est.

O Arglwŷdd nid ymfalchiodd fy nghalon, ac nid ymdderchafodd fy llygaid: ni rodiais ychwaith mewn pethau rhŷ fawr, a rhŷ uchel i mi.

2 Eithr gosodais, a gostegais fy enaid fel un wedi ei ddiddyfnu oddiwrth ei fam; fy enaid sŷdd ynof fel un wedi ei ddiddyfnu.

3 Disgwilied Israel wrth yr Arglwŷdd, o'r prŷd hŷn hŷd yn dragywŷdd.

Yr 28 Dŷdd o'r Mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 132.
Memento Domine.

O Arglwŷdd, cofia Ddafŷdd, a'i hôll flinder.

2 Y môdd y tyngodd efe wrth yr Arglwŷdd, ac yr addunodd i rymmus Dduw Jacob:

3 Ni ddeuaf i fewn pabell fy nhŷ, ni ddringaf ar erchwŷn fy ngwelu.

4 Ni roddaf gwsc i'm llygaid, na hûn i'm amrantau.

5 Hŷd oni chaffwŷf le i'r Arglwŷdd; preswŷlfod i rymmus Dduw Jacob.

6 Wele, clywsom am dani yn Ephrata: cawsom hi ym meusŷdd y coed.

7 Awn iw bebŷll ef, ymgrymmwn o flaen ei faingc draed ef.

8 Cyfod Arglwŷdd i'th orphywŷsfa, ti ac Arch dy gadernid.

9 Gwisced dy offeiriaid gyfiawnder: a gorfoledded dy saint.

10 Er mwŷn Dafŷdd dy wâs, na thrô ymmaith wŷneb dy eneiniog.

11 Tyngodd yr Arglwŷdd mewn gwirionedd i Ddafŷdd, ni thrŷ efe oddiwrth hynnŷ: o ffrwŷth dy gorph y gosodaf ar dy orsedd-faingc.

12 Os ceidw dy feibion fy nghyfammod a'm tystiolaeth, y rhai a ddysgwŷf iddŷnt: eu meibion hwŷthau yn dragywŷdd a eisteddant ar dy orsedd-faingc.

13 Canŷs dewisodd yr Arglwŷdd Seion, ac a'i chwennychodd yn drigfa iddo ei hun.

14 Dymma fy ngorphwŷsfa yn dragywŷdd: ymma y trigaf, canŷs chwennychais hi.

15 Gan fendithio y bendithiaf eu lluniaeth: diwallaf ei thlodion a bara.

16 Eu hoffeiriaid hefŷd a wiscaf ag iechŷdwriaeth: a'u saint dan ganu a ganant.

17 Yna y paraf i gorn Dafŷdd flaguro: darperais lamp i'm heneiniog.

18 Ei elynnion ef a wiscaf â chywilŷdd, arno yntef y blodeua ei goron.

Psalm. 133.
Ecce, quam bonum.

WEle, mor ddaionus, ac mor hyfrŷd ŷw trigo o frodŷr ynghŷd.

2 Y mae fel yr ennaint gwerthfawr ar y pen, yn descŷn rhŷd y farf, sef barf Aaron: yr hwn oedd yn descŷn rhŷd ymŷl ei wiscoedd ef.

3 Fel gwlîth Hermon, ac fel y gwlîth yn descŷn ar fynyddoedd Seion: canŷs yno y gorchymynnodd yr Arglwŷdd y fendith, sef bywŷd yn dargywŷdd.

Psalm. 134.
Ecce nunc.

WEle, hôll weision yr Arglwŷdd, bendithiwch yr Arglwŷdd: y rhai ydŷch yn sefŷll yn nhŷ'r Arglwŷdd y nôs.

2 Derchefwch eich dwŷlo yn y cyssegr:

a bendithiwch yr Arglwydd.
3 Yr Arglwydd yr hwn a wnaeth
nefoedd a daiar, a'th fendithio di allan
o Seion.

Psalm. 135.
Laudate nomen.

MOlwch yr Arglwydd. Molwch
enw'r Arglwydd; gweision yr
Arglwydd, molwch ef.
2 Y rhai ydych yn sefyll yn nhy'r
Arglwydd; ynghynteddoedd ty ein
Duw ni.
3 Molwch yr Arglwydd, canys da
ŷw yr Arglwydd: canwch iw enw,
canys hyfryd yw.
4 O blegit yr Arglwydd a ddetholodd
Jacob iddo ei hun, ac Israel yn briod-
oriaeth iddo.
5 Canys mi a wn mai mawr ŷw'r
Arglwydd; a bod ein Harglwydd ni
goruwch yr holl dduwiau.
6 Yr Arglwydd a wnaeth yr hyn oll
a fynnei, yn y nefoedd, ac yn y ddaiar,
yn y môr, ac yn yr holl ddyfnderau.
7 Y mae yn codi tarth o eithafoedd
y ddaiar, mellt a wnaeth efe ynghyd â'r
glaw: gan ddwyn y gwynt allan o'i
dryssorau.
8 Yr hwn a darawodd gyntaf-anedig
yr Aipht, yn ddyn ac yn anifail.
9 Danfonodd arwyddion a rhyf-
eddodau i'th ganol di'r Aipht, ar Pharao,
ac ar ei holl weision.
10 Yr hwn a darawodd genhedloedd
lawer, ac a laddodd frenhinoedd cryfion.
11 Sehon brenin yr Amoriaid; ac Og
brenin Basan: a holl frenhiniaethau
Canaan.
12 Ac a roddodd eu tîr hwynt yn
etifeddiaeth, yn etifeddiaeth i Israel
ei bobl.
31 Dy enw O Arglwydd a bery yn
dragywydd: dy goffadwriaeth, O Ar-
glwydd, o genhedlaeth i genhedlaeth
14 Canys yr Arglwydd a farna ei
bobl, a bydd edifar gantho o ran ei
weision.
15 Delwau y cenhedloedd ydynt arian
ac aur, gwaith dwylo dyn.
16 Geneu sydd iddynt, ond ni lefar-
ant: llygaid sydd ganddynt, ond ni
welant.
17 Y mae clustiau iddynt, ond ni
chlywant: nid oes ychwaith anadl yn
eu geneu.
18 Fel hwynt y mae y rhai a'u gwn-
ânt, a phob un a ymddiriedo ynddynt.
19 Ty Israel, bendithiwch yr Argl-
wydd: bendithiwch yr Arglwydd,
ty Aaron.
20 Ty Lefi, bendithiwch yr Argl-
wydd: y rhai a ofnwch yr Arglwydd,
bendithiwch yr Arglwydd.
21 Bendithier yr Arglwydd o Seion,
yr hwn sydd yn trigo yn Jerusalem.
Molwch yr Arglwydd.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 136.
Confitemini.

CLodforwch yr Arglwydd, canys da
ŷw, o herwydd ei drugaredd sydd
yn dragywydd.
2 Clodforwch Dduw y duwiau: o her-
wydd ei drugaredd sydd yn dragywydd.
3 Clodforwch Arglwydd yr arglwy-
ddi: o herwydd ei drugaredd sydd yn
dragywydd.
4 Yr hwn yn unig sydd yn gwneu-
thur rhyfeddodau: canys ei drugaredd
sydd yn dragywydd.
5 Yr hwn a wnaeth y nefoedd mewn
doethineb: o herwydd ei drugaredd sydd
yn dragywydd.
6 Yr hwn a estynnodd y ddaiar oddiar
y dyfroedd: o blegit ei drugaredd sydd
yn dragywydd.
7 Yr hwn a wnaeth oleuadau
mawrion: canys ei drugaredd sydd
yn

yn dragywŷŷd.
8 Yr haul i lywodraethu'r dydd: canŷs ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
9 Y lleuad a'r ſér, i lywodraethu'r nos: canŷs ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
10 Yr hwn a darawodd yr Aipht, yn eu cyntaf-anedig: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
11 Ac a ddûg Iſrael o'u mŷſg hwŷnt: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
12 A llaw grêf ac a braich eſtynnedig: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
13 Yr hwn a rannodd y môr côch yn ddwŷ ran: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
14 Ac a wnaeth i Iſrael fyned trwŷ ei ganol: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
15 Ac a eſcyttiodd Pharao a'i lu, yn y môr côch: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
16 Ac a dywŷſodd ei bobl drwŷ'r anialwch; o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
17 Yr hwn a darawodd frenhinoedd mawrion: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
18 Ac a laddodd frenhinoedd ardderchog: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
19 Sehon brenin yr Amoriaid: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
20 Ac Og brenin Baſan: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
21 Ac a roddodd eu tîr hwŷnt yn etifeddiaeth: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd dragywŷdd.
22 Yn etifeddiaeth i Iſrael ei wâs: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
23 Yr hwn yn ein hiſel-rádd a'n coſiodd ni; o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
24 Ac a'n hachubodd ni oddiwrth ein gelynnion: o herwŷdd ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.
25 Yr hwn ſŷdd yn rhoddi ymborth i bôb cnawd; canŷs ei drugardd ſŷdd yn dragywydd.
26 Clodforwch Dduw'r nefoedd; canŷs ei drugaredd ſŷdd yn dragywŷdd.

Pſalm. 137.

Super flumina.

WRth afonŷdd Babilon, yno yr eiſteddaſom ac ŵŷlaſom, pan feddyliaſom am Seion.
2 Ar yr helŷg o'i mewn y crogaſom ein telynnau.
3 Canŷs yno y goſynnodd y rhai a'n caethiwaſent i ni gân, a'r rhai a'n anrheithiaſei, lawenŷdd, gan ddywedŷd, cenwch i ni rai o ganiadau Seion.
4 Pa fôdd y canwn gerdd yr Arglwŷdd, mewn gwlad ddieithr?
5 Os anghofiaf di Jeruſalem, anghofied fy neheu-law ganu.
6 Glyned fy nhafod wrth daflod fy ngenau; oni chofiaf di, oni chodaf Jeruſalem, goruwch fy llewenydd pennaf.
7 Cofia Arglwŷdd blant Edom yn nŷdd Jeruſalem: y rhai a ddywedent, dinoethwch, dinoethwch hi, hŷd ei ſylfaen.
8 Oh ferch Babilon a anrheithir, gwŷn ei fŷd a dalo i ti, fel y gwnaethoſt i ninnau.
9 Gwŷn ei fŷd a gymmero, ac a darawo dy rai bâch wrth y meini.

Pſalm. 138.

Confitebor tibi.

CLodforaf di â'm hôll galon: yngŵŷdd y duwiau y canaf it.
2 Ymgrymmaf tu a'th deml ſanctaidd: a chlodforaf dy enw, am dy drugaredd a'th wirionedd: o blegit ti a fawrheaiſt dy air uwchlaw dy enw ôll.

3 Y dŷdd y llefais i'm gwrandewaist:
ac am cadarnheaist â nerth yn fy enaid.
4 Hôll frenhinoedd y ddaiar a'th
glodforant, O Arglwŷdd: pan glywant
eiriau dy eneu.
5 Canant hefŷd am ffŷrdd yr Argl-
wŷdd; canŷs mawr ŷw gogoniant yr
Arglwŷdd.
6 Er bôd yr Arglwŷdd ŷn uchel, etto
efe a edrŷch ar yr iffel, ond y balch a
edwŷn efe o hîr-bell.
7 Pe rhodiwn ynghanol cyfyngder,
ti a'm bŷwhâit: estynnit dy law yn
erbŷn digofaint fy ngelynnion, a'th dde-
heu-law a'm hachubi.
8 Yr Arglwŷdd a gyflawna â mi;
dy drugaredd Arglwŷdd, sŷdd yn
dragywŷdd; nag esceulusa waith dy
ddwŷlo.

Y 29 dŷdd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 139.
Domine probasti.

ARglwŷdd chwiliaist, ac adnabuost fi.
2 Ti a adwaenost fy eisteddiad,
a'm cyfodiad: dealli fy meddwl o bell.
3 Amgylchyni fy llwŷbr, a'm gor-
weddfa; ac hyspŷs wŷt yn fy hôll
ffŷrdd.
4 Canŷs nid oes air ar fy nhafod, ond
wele Arglwŷdd, ti a'u gwŷddost ôll.
5 Amgylchynaist fi ŷn ôl, ac ym
mlaen; a gosodaist dy law arnaf.
6 Dymma wŷbodaeth rŷ ryfedd i mi;
uchel ŷw, ni fedraf oddiwrthi.
7 I ba lê 'r âf oddiwrth dy Yspryd?
ac i ba lê y ffoaf o'th ŵydd?
8 Os dringaf i'r nefoedd, yno yr wŷt
ti; os cyweiriaf fy ngwelu yn uffern,
wele ydwŷt di yno.
9 Pe cymmerwn adenŷdd y wawr, a
phe trigwn yn eithafoedd y môr:
10 Yna hefŷd i'm tywŷseu dy law, ac
i'm dalieu dy ddeheu-law.
11 Pe dywedwn, dieu y tywŷllwch
a'm cuddia: yna y byddeu y nôs yn
oleuni o'm hamgŷlch.
12 Ni thywŷlla y tywŷllwch rhagot
ti, ond y nôs a oleua fel dŷdd; un ffunŷd
ŷw tywŷllwch a goleuni i ti.
13 Canŷs ti a feddiennaist fy arennau,
tôaist fi ynghrôth fy mam.
14 Clodforaf dy di, canŷs ofnadwŷ,
a rhyfedd i'm gwnaed: rhyfedd ŷw dy
weithredoedd, a'm henaid a ŵŷr hynnŷ
yn ddâ.
15 Ni chuddiwŷd fy sylwedd oddi-
wrthit, pan i'm gwnaethpwŷd yn ddir-
gel, ac i'm cywreiniwŷd yn isselder y
ddaiar.
16 Dy lygaid a welsant fy anelwig
ddefnŷdd, ac yn dy lyfr di yr scrifen-
nwŷd hwŷnt ôll, y dŷdd y lliniwŷd
hwŷnt, pan nad oedd yr un o honŷnt.
17 Am hynnŷ mor werth-fawr ŷw
dy feddyliau gennif, O Dduw! mor
fawr ŷw eu swm hwŷnt!
18 Pe cyfrifwn hwŷnt amlach ydŷnt
na'r tywod: pan ddeffrowif, gyda thi'r
ydwŷfi yn wastad.
19 Yn ddieu O Dduw, ti a leddi yr
annuwiol: am hynnŷ y gwŷr gwaedlŷd
ciliwch oddiwrthif:
20 Y rhai a ddywedant scelerder ŷn
dy erbŷn, dy elynnion a gymmerant dy
enw yn ofer.
21 Onid câs gennif O Arglwŷdd dy
gaseion di? onid ffiaidd gennif y rhai a
gyfodant i'th erbŷn?
22 A châs cyflawn y caseais hwŷnt:
cyfrifais hwŷnt i mi yn elynnion.
23 Chwilia fi O Dduw, a gwŷbŷdd
fy nghalon: prawf fi, a gwŷbŷdd fy
meddyliau
24 A gwêl, a oes ffordd annuwiol
gennif: a thywŷs fi yn y ffordd dra-
gywŷddol.

Psalm. 140.

Pſalm. 140.

Eripe me, Domine.

GWared fi, O Arglwŷdd, oddiwrth
y dŷn drŵg; cadw fi rhag y gŵr
traws.
2 Y rhai ſŷdd yn bwriadu drygioni
yn eu calon: ymgaſclant beunŷdd i ryfel.
3 Llymmhaent eu tafodau fel ſarph:
gwenwŷn aſp ſŷdd tan eu gweſuſau.
4 Cadw fi, O Arglwŷdd, rhag dwŷlo'r
annuwiol, cadw fi rhag y gŵr traws: y
rhai a fwriadaſant fachellu fy nhraed.
5 Y beilchion a guddiaſant faglau i
mi, ac a eſtynnaſant rwŷd wrth dannau
ar ymmŷl y llwŷbrau: goſodaſant hoen-
ynnau ar fy medr.
6 Dywedais wrth yr Arglwŷdd, fy
Nuw ydwŷt ti; clŷw, O Arglwŷdd,
lêf fy ngweddiau.
7 Arglwŷdd Dduw, nerth fy iechŷd-
wriaeth: gorchguddiaiſt fy mhen yn
nŷdd brwŷdr.
8 Na chaniadhâ Arglwŷdd, ddym-
uniad yr annuwiol: na lwŷdda eu drŵg
feddwl, rhag eu balchio hwŷnt.
9 Y pennaf o'r rhai a'm hamgylchyno,
blinder eu gweſuſau a'i gorchguddio.
10 Syrthied marwor arnŷnt, a bwrier
hwŷnt yn tân: ac mewn ceuffoſŷdd,
fel na chyfodant.
11 Na ſiccrhaer dŷn ſiaradus ar y
ddaiar: drŵg a hêla y gŵr traws iw
ddiſtrŷw.
12 Gwn y dadleu yr Arglwŷdd ddadl
y truan, ac y barna efe y tlodion.
13 Y cyfiawn yn ddieu a glodforant
dy enw di: y rhai uniawn a drigant
ger dy fron di.

Pſalm. 141.

Domine, clamavi.

ARglwŷdd, yr wŷf yn gweiddi
arnat; bryſſia attaf: clŷw fy llais
pan lefwŷf arnat.
2 Cyfeirier fy ngweddi ger dy fron
fel arogldarth, a derchafiad fy nwŷlo fel
yr offrwm prŷnawnol.
3 Goſod Arglwŷdd, gadwraeth o flaen
fy ngeneu: cadw ddrŵs fy ngweſuſau.
4 Na oſtwng fy nghalon at ddim
drŵg, i fwriadau gweithredoedd dryg-
ioni, gydâ gwŷr a weithredant anwiredd:
ac na âd i mi fwŷdta o'u danteithion
hwŷnt.
5 Cured y cyfiawn fi yn garedig, a
cherydded fi; na thorred eu holew pen-
naf, hwŷnt fy mhen: canŷs fy ngweddi
fŷdd etto yn eu drygau hwŷnt.
6 Pan dafler eu barn-wŷr i lawr
mewn lleoedd caregog, clywant fy ngei-
riau, canŷs melus ydŷnt.
7 Y mae ein heſcŷrn ar waſcar ar
fîn y bêdd, megis un yn torri, neu yn
hollti coed ar y ddaiar.
8 Eithr arnat ti O Arglwŷdd Dduw,
y mae fy llygaid: ynot ti y gobeithiais,
na âd fy enaid yn ddiymgeledd.
9 Cadw fi rhag y fagl a oſodaſant i
mi: a hoenynnau gweithred-wŷr an-
wiredd.
10 Cŷd-gwŷmped y rhai annuwiol yn
eu rhwŷdau eu hun, tra'r elwŷfi heibio.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Pſalm. 142.

Voce mea ad Dominum.

GWaeddais a'm llêf ar yr Arglwŷdd:
â'm llêf yr ymbiliais a'r Arglwŷdd.
2 Tywelltais fy myfyrdod o'i flaen
êf: a mynegais fy nghyſtudd ger ei
fron êf.
3 Pan ballodd fy yſpryd o'm mewn,
titheu a adwaenit fy llwŷbr; yn y ffordd
y rhodiwn y cuddiaſant i mi fagl.
4 Edrychais ar y tu deheu, a deliais
ſulw, ac nid oedd nêb a'm hadwaenai:
pallodd nodded i mi, nid oedd nêb yn
ymofŷn am fy enaid.

5 Llefais

5 Llefais arnat O Arglwydd, a dywedais, ti yw fy ngobaith, a'm rhan, yn nhir y rhai byw.

6 Ystyr wrth fy ngwaedd, canys truan iawn ydwyf: gwared fi oddiwrth fy erlid-wyr, canys trech ydynt na mi.

7 Dwg fy enaid allan o garchar, fel y moliannwyf dy enw: y rhai cyfiawn a'm cylchynant, canys ti a fyddi da wrthif.

Psalm. 143.

Domine exaudi.

ARglwydd clyw fy ngweddi, a gwrando ar fy neisyfiadau: erglyw fi yn dy wirionedd, ac yn dy gyfiawnder.

2 Ac na ddos i farn a'th wás, o herwydd ni chyfiawnheir neb byw yn dy olwg di.

3 Canys y gelyn a erlidiodd fy enaid, curodd fy enid i lawr, gwnaeth i mi drigo mewn tywyllwch, fel y rhai a fu feirw er ystalm.

4 Yna y pallodd fy yspryd o'm mewn: ac y synnodd fy nghalon ynof.

5 Cofiais y dyddiau gynt, myfyriais ar dy holl waith: ac yng weithredoedd dy ddwylo y myfyriaf.

6 Lledais fy nwylaw attat: fy enaid fel tir sychedig sydd yn hiraethu am danat.

7 Oh Arglwydd, gwrando fi yn ebrwydd: pallodd fy yspryd; na chuddia dy wyneb oddiwrthif, rhag fy mod yn gyffelyb i'r rhai a ddescynnant i'r pwll.

8 Par i mi glywed dy drugarogrwydd y boreu: o herwydd ynot ti y gobeithiaf; par i mi wybod y ffordd y rhodiwyf, o blegit attat ti y derchafaf fy enaid.

9 Gwared fi oddiwrth fy ngelynnion, O Arglwydd: gyda thi'r ymguddiais.

10 Dysg i mi wneuthur dy ewyllys di: canys ti yw fy Nuw; tywysed dy Yspryd daionus fi i dir uniondeb.

11 Bywha fi Arglwydd, er mwyn dy enw: dwg fy enaid allan o ing, er mwyn dy gyfiawnder.

12 Ac er dy drugaredd, dinistria fy ngelynnion; a difetha fy holl gystuddwyr fy enaid: obelgit dy was di ydwyfi.

Y 30 dydd o'r mis.

BOREUOL WEDDI.

Psalm. 144

Benedictus Dominus.

BEndigedig fyddo'r Arglwydd fy nerth, yr hwn sydd yn dysgu fy nwylo i ymladd, a'm byssedd i ryfel.

2 Fy nhrugaredd a'm hamddeffynnfa, fy nhwr, a'm gwaredudd, fy nharian yw afe, ac ynddo y gobeithiais; yr hwn sydd yn darostwng fy mhobl tananaf.

3 Arglwydd, beth yw dyn, pan gydnabyddit efe? neu fab dyn pan wnait gyfrif o honaw.

4 Dyn sydd debyg i wagedd, ei ddyddiau sydd fel cyscod yn myned heibio.

5 Arglwydd, gostwng dy nefoedd, a descyn; cyffwrdd a'r mynyddoedd, a mygant.

6 Saetha fellt, a gwascar hwynt: erygydia dy saethau, a difa hwynt.

7 Anfon dy law oddi uchod; achub, a gwared fi o ddyfroedd mawrion, o law plant estron;

8 Y rhai y llefara eu geneu wagedd, ac y mae eu deheu-law yn ddeheu-law ffalsder.

9 Canaf i ti O Dduw, ganiad newydd: ar y nabl, a'r dectant y canaf i ti.

10 Efe sydd yn rhoddi iechydwriaeth i frenhinoedd, yr hwn sydd yn gwaredu Dafydd ei wás oddiwrth y cleddyf niweidiol.

11 Achub fi, a gwared fi, o law meibion estron, y rhai y llefara eu geneu wagedd, ac y mae eu deheulaw yn ddeheulaw ffalster.

12 Fel y byddo ein meibion fel plan-
wŷdd yn tyfu yn eu hieuenctid, a'n
merched fel congl-faen nâdd, wrth gyff-
elybrwŷdd palâs.
13 Fel y byddo ein celloedd yn llawn,
yn trefnu pôb rhŷw luniaeth, a'n defaid
yn dwŷn miloedd, a myrddiwn yn ein
heolŷdd.
14 A'n hychen yn gryfion i lafurio,
heb na rhuthro i mewn, na myned allan,
na gwaedd yn ein heolŷdd.
15 Gwŷn eu bŷd y bobl y mae fellu
iddŷnt, gwŷn eu bŷd y bobl y mae'r
Arglwŷdd yn Dduw iddŷnt.

Pſalm. 145.

Exaltabo te, Deus.

DErchafaf di fy Nuw, O Frenin: a
bendithiaf dy enw bŷth, ac yn
dragywŷdd.
2 Beunddd i'th fendithiaf, a'th enw
a folaf bŷth, ac yn dragywŷdd.
3 Mawr ŷw'r Alglwŷdd, a chan-
moladwŷ iawn: a'i fawredd ſŷdd an-
chwiliadwŷ.
4 Cenhedlaeth wrth genhedlaeth a
fawl dy weithredoedd, ac a fynega dy
gadernid.
5 Ardderchawgrwŷdd gogoniant dy
fawredd, a'th bethau rhyfedd a draethaf.
6 Traethant hwŷ gadernid dy weith-
redoedd ofnadwŷ: mynegaf inneu dy
fawredd.
7 Coffadwriaeth amlder dy ddaioni a
draethant: a'th gyfiawnder a ddadcanant.
8 Graſlwn, a thrugarog ŷw'r Argl-
wŷdd: hwŷrfrydig i ddîg, a mawr ei
drugaredd.
9 Daionus ŷw'r Arglwŷdd i bawb, a'i
drugaredd ſŷdd ar ei hôll weithredoedd.
10 Dy hôll weithredoedd a'th glod-
forant, O Arglwŷdd: a'th ſaint a'th
fendithiant.
11 Dywedant am ogoniant dy fren-
hiniaeth: a thraethant dy gadernid,
12 I beri i feibion adnabod ei gader-
nid ef: a gogoniant ardderchawgrwŷdd
ei frenhiniaeth.
13 Dy frenhiniaeth di ſŷdd frenhin-
iaeth dragywŷddol: a'th lywodraeth a
beru yn oes oeſoedd.
14 Yr Arglwŷdd ſŷdd yn cynnal y
rhai ôll a ſyrthiant: ac ſŷdd yn codi
pawb a ddaroſtyngwŷd.
15 Llygaid pôb pêth a ddiſgwiliant
wrthit, ac yr ydwŷt yn rhoddi eu bwŷd
iddŷnt yn ei brŷd;
16 Gan agorŷd dy law, a diwallu
pôb pêth bŷw a'th ewŷllŷs dâ.
17 Cyfiawn ŷw'r Arglwŷdd yn ei
hôll ffŷrdd: a ſanctaidd yn ei hôll wei-
thredoedd.
18 Agos ŷw'r Arglwŷdd at y rhai ôll
a alwant arno: at y rhai ôll a alwant
arno mewn gwirionedd.
19 Efe a wna ewŷllŷs y rhai a'i hof-
nant: gwrendu hefŷd eu llefain, ac a'u
hachub hwŷnt.
20 Yr Arglwŷdd ſŷdd yn cadw pawb
a'i carant ef, ond yr hôll rai annuwiol a
ddifetha efe.
21 Traetha fy ngeneu foliant yr Ar-
glwŷdd: a bendithied pôb cnawd ei
enw ſanctaidd ef, bŷth ac yn dragywŷdd.

Pſalm. 146.

Lauda anima mea.

MOlwch yr Arglwŷdd. Fy enaid
mola di'r Arglwŷdd.
2 Molaf yr Arglwŷdd yn fy mŷw:
canaf i'm Duw tra fyddwŷf.
3 Na hyderwch ar dywŷſogion, nac
ar fâb dŷn, yr hwn nid oes iechydwr-
iaeth ynddo.
4 Ei anadl a â allan, efe a ddychwel
iw ddaiar: y dŷdd hwnnw y derfŷdd
am ei hôll amcanion ef.
5 Gwŷn ei fŷd yr hwn y mae Duw
Jacob yn gymmorth iddo: ſŷdd a'i ob-
aith yn yr Arglwŷdd ei Dduw.

6 Yr hwn a wnaeth nefoedd a daiar, y môr a'r hŷn ôll sŷdd ynddŷnt: yr hwn sŷdd yn cadw gwirionedd yn dragywŷdd.

7 Yr hwn sŷdd yn gwneuthur barn i'r rhai gorthrymmedig, yn rhoddi bara i'r newŷnog; yr Arglwŷdd sŷdd yn gollwng y carcharorion yn rhŷdd.

8 Yr Arglwŷdd sŷdd yn agorŷd llygaid y deillion; yr Arglwŷdd sŷdd yn codi y rhai a ddarostyngwŷd; yr Arglwŷdd sŷdd yn hoffi y rhai cyfiawn.

9 Yr Arglwŷdd sŷdd yn cadw y dieithriaid, efe a gynnal yr ymddifad a'r weddw: ac a ddadymchwel ffordd y rhai annuwiol.

10 Yr Arglwŷdd a deyrnasa bŷth: sef dy Dduw di Seion, dros genhedlaeth a chenhedlaeth. Molwch yr Arglwŷdd.

PRYDNAWNOL WEDDI.

Psalm. 147.
Laudate Dominum.

MOlwch yr Arglwŷdd, canŷs dâ ŷw canu i'n Duw ni: o herwŷdd hyfrŷd ŷw, ie gweddus ŷw mawl.

2 Yr Arglwŷdd sŷdd yn adeiladu Jerusalem, efe a gasgl wasgaredigion Israel.

3 Efe sŷdd yn iachâu y rhai briwedig o galon: ac yn rhwŷmo eu doluriau.

4 Y mae efe yn rhifo rhifedi y sêr; geilw hwŷnt ôll wrth eu henwau.

5 Mawr ŷw ein Harglwŷdd, a mawr ei nerth, anneirif ŷw ei ddeall.

6 Yr Arglwŷdd sŷdd yn derchafu y rhai llariaidd, gan ostwng y rhai annuwiol hŷd lawr.

7 Cŷd-genwch i'r Arglwŷdd mewn diolchgarwch: cenwch i'n Duw âr delŷn.

8 Yr hwn sŷdd yn toi y nefoedd â chwmylau: yn parodtoi glaw i'r ddaiar: gan beri i'r gwellt dyfu ar y mynyddoedd.

9 Efe sŷdd yn rhoddi i'r anifail ei borthiant, ac i gywion y gîg-fran, pan lefant.

10 Nid oes hyfrydwch ganddo yn nerth march; ac nid ymhoffa efe yn esceiriau gŵr.

11 Yr Arglwŷdd sŷdd hôff ganddo y rhai a'i hofnat êf: sef y rhai a ddisgwiliant wrth ei drugaredd êf.

12 Jerusalem mola di'r Arglwŷdd, Seion molianna dy Dduw.

13 O herwŷdd efe a gadarnhâodd farrau dy bŷrth, efe a fendithiodd dy blant o'th fewn.

14 Yr hwn sŷdd yn gwneuthur dy frô yn heddychol, ac a'th ddiwalla di a brasder gwenith.

15 Yr hwn sŷdd yn anfon ei orchymmŷn ar y ddaiar: a'i air a rêd yn dra bŷan.

16 Yr hwn sŷdd yn rhoddi eira fel gwlân; ac a dana rew fel lludw.

17 Yr hwn sŷdd yn bwrw ei iâ fel tammeidiau, pwŷ a erŷs gan ei oerni êf?

18 Efe a ensŷn ei air, ac a'u tawdd hwŷnt: â'i wŷnt y chwŷth efe, a'r dyfroedd a lifant.

19 Y mae efe yn mynegi ei eiriau i Jacob: ei ddeddfau a'i farnedigaeth i Israel.

20 Ni wnaeth efe fellu ag un genedl: ac nid adnabuant ei farnedigaethau êf. Molwch yr Arglwŷdd.

Psalm. 148.
Laudate Dominum.

MOlwch yr Arglwŷdd. Molwch yr Arglwŷdd o'r nefoedd: molwch ef yn yr uchelderau.

2 Molwch êf ei hôll angelion: molwch êf ei hôll luoedd.

3 Molwch êf haul a lleuad: molwch êf yr hôll sêr goleuni.

4 Molwch êf nêf y nefoedd: a'r dyfroedd y rhai ydŷch oddiar y nefoedd.

5 Molant

5 Molant enw'r Arglwŷdd: o her-
wŷdd efe a orchymynnodd, a hwŷ a
grewŷd.
6 A gwnaeth iddŷnt barhâu bŷth yn
dragywŷdd: gosododd ddeddf ac nis
troſſeddir hi.
7 Molwch yr Arglwŷdd o'r ddaiar, y
dreigiau a'r hôll ddyfnderau.
8 Tân a chenllŷſg, eira, a tharth:
gwŷnt yſtormus, yn gwneuthur ei
air êf.
9 Y mynyddoedd a'r brynniau
ôll, y coed ffrwŷthlawn a'r hôll gedr-
wŷdd.
10 Y bwŷſtfilod, a phôb anifail: yr
ymluſciaid, ac adar aſgellog.
11 Brenhinoedd y ddaiar a'r hôll
bobloedd: tywŷſogion a hôll farnwŷr
y bŷd.
12 Gwŷr ieuaingc a gwŷryfon hefŷd:
henaf-gwŷr a llangciau.
13 Molant enw'r Arglwŷdd: o her-
wŷdd ei enw êf yn unig ſŷdd dderch-
afadw: ei ardderchawgrwŷdd êf ſŷdd
uwch law daiar a nefoedd.
14 Ac efe ſŷdd yn derchafu corn ei
bobl moliant ei hôll ſainct, ſef meibion
Iſrael, pôbl agos atto. Molwch yr Ar-
glwŷdd.

Pſalm. 149.

Cantate Domino.

MOlwch yr Arglwŷdd. Cenwch i'r
Arglwŷdd ganiad newŷdd a'i
foliant êf ynghynnulleidfa y ſainct.
2 Llawenhâed Iſrael yn yr hwn a'i
gwnaeth: gorfoledded meibion Seion
yn eu brenin.
3 Molant ei enw êf ar y dawns:
canant iddo ar dympan, a thelŷn
4 O herwŷdd hoffodd yr Arglwŷdd
ei bobl; efe a brŷdfertha y rhai llednais
âg iechŷdwriaeth.
5 Gorfoledded y ſainct mewn gog-
oniant; a chânant ar eu gwlau.
6 Bydded ardderchog foliant Duw
yn eu geneu; a chleddŷf dau-finiog yn
eu dwŷlo.
7 I wneuthur dial ar y cenhedloedd,
a chôſp ar y bobloedd:
8 I rwŷmo eu brenhinoedd â chad-
wŷnau; a'i pendefigion â gefynnau
heirn:
9 I wneuthur arnŷnt y farn ſcrifen-
nedig: yr ardderchawgrwŷdd hŷn ſŷdd
iw hôll ſainct êf. Molwch yr Arglwŷdd.

Pſalm. 150.

Laudate Dominum.

MOlwch yr Arglwŷdd, Molwch
Dduw yn ei ſancteiddrwŷdd;
molwch êf yn ffurfafen ei nerth.
2 Molwch êf am ei gadernid; molwch
êf yn ôl amlder ei fawredd.
3 Molwch êf â llais udcorn: molwch
êf â nabl, ac a thelŷn.
4 Molwch êf â thympan, ac â dawns;
molwch êf â thannau, ac ag organ.
5 Molwch êf â ſŷmbalau ſoniarus:
molwch êf â ſŷmbalau llafar.
6 Pôb perchen anadl molianned yr
Arglwŷdd; Molwch yr Arglwŷdd.

TERFYN.